Ann. 1770. [illegible]

ACTA ERUDITORUM

ANNO MDCLXXXII.
publicata,
ac
SERENISSIMO FRATRUM PARI,
DN. JOHANNI
GEORGIO IV.
Electoratus Saxonici Hæredi,
&
DN. FRIDERICO
AUGUSTO
Ducibus Saxoniæ &c. &c. &c.
PRINCIPIBUS JUVENTUTIS
dicata.

Cum Privilegio Potentissimi Electoris Saxoniæ.

LIPSIÆ.
Proſtant apud JOH. GROSSIUM & C. F. F. Hæredes, nec non apud
Hæredes JOH. FRITSCHII, & J.F. GLETITSCHIUM.
Typis CHRISTOPHORI GüNTHERI.
A. MDCLXXXII.

Lectori Benevolo Salutem!

QVemadmodum Seculo nostro eam jure optimo gratulamur felicitatem, qvòd Artes omnes Scientiæqve, & Literarum qvarumcunqve Studia, summum ad fastigium enituntur, illudqve indies propiùs attingunt: ita magno omnium, qvotqvot literis operantur commodo, ipsa Rei Literariæ Historia, diversarum Gentium studio, non ita pridem tradi sic cœpit, ut multò faciliori nunc, qvàm olim, negotio, qvid in qvovis ferè Europæ angulo Eruditorum ingenia moliantur atqve præstent, cognosci cuiqve possit. Septendecim nempe jam anni sunt, ex qvo Angli atqve Galli, Gentes ut armorum olim, ita literarum nunc exercitatione æmulæ, Historiam Literariam, Illi qvidem *Transactionum Philosophicarum*, Hi *Diarii Eruditorum* titulo, aggressi sunt componere: illudqve institutum, præclarum sanè atqve fructuosum, curante apud Illos *Hoockio*, apud Hos *Abbate Roqvio*, Clarissimis diligentissimisqve Viris, in hunc usqve diem strenuè proseqvuntur. Eo tamen discrimine, qvòd Angli experimenta inprimis & observata Physico-Mathematica publici juris faciunt; è libris verò vix alios, qvàm qvi ad rem spectant Physicam, Medicam, aut Mathematicam, recensent: Galli è diverso per omnium Artium & Scientiarum spatia feruntur, Universalem magis diffusamqve Rei Literariæ Historiam adornantes. Gallorum exemplum secuti inde ab anno 1668. sunt & Itali, studio atqve constantiâ non minori. Nam tametsi in urbe Venetâ, huic rei manum qvi admoverant, telam cœptam, incertum qvâ causâ, abruperunt dudum; Romæ tamen Ephemerides Eruditorum *(Giornali de Letterati)* celeberrimi *Abbatis Nazari* studio continuantur indefesso. Ast in Germaniâ simile qvid tentatum hactenus fuisse, non meminimus. Nam Illustris *Societatis Naturæ Curiosorum* institutum, ut laudandum omnino est, Gentiqve nostræ haud exiguum decus etiam apud exteros conciliat; ita ut plurimùm intra Naturalis Scientiæ atqve Medicæ Artis pomæria se continet. Itaqve cùm in lucem nondum

pro-

prodierit, qvi univerſalius aliqvod Syſtema, Gallorum atqve Italorum ad morem, polliceretur; licuit, opinor, nobis, citra cujusqvam invidiam, vacuum veluti locum occupare. Qvâ etiam libertate freti decrevimus, Supremo favente Numine, in concinnandis edendisqve Literatorum Actis, Exterorum induſtriam utcunqve inpoſterum ſic imitari, ut certa Actorum pars ſingulis in anno menſium Calendis lucem publicam adſpiciat. Qvemadmodum verò laudatarum Nationum unaqvæqve lingvâ vernaculâ, ſuas ſecuta rationes, in hoc ſcribendi genere utitur: ita nos, ut latinum nunc ſermonem noſtro præferamus, prægnantibus utiqve cauſis adducimur. De qvibus tamen, ut & totâ reliqvâ inſtituti noſtri ratione, conſultò plura nolumus nunc præfari. Nam ex ipſis Actis cognoſci eam malumus: ac interea Apellem imitati, ſubjiciemus nos lubenti animo Lectoris cordati candidiqve judicio, modum ac rationem feliciter continuandi, aut pro re natâ emendandi operis vel inde collecturi; nonnullis fortaſſe etiam regeſturi illud, *Ne ſutor ultra crepidam.* Niſi fortè monendum adhuc verbo eſt, nullius hominis ſcripta carbone nos eſſe notaturos: aſt nec vitio verti Nobis debere, ſeu ſtyli inæqvalitatem, qvæ vel ex ipsâ materiæ, ac ingeniorum Actis hiſce manum admoventium, varietate nata eſt, ſeu minùs accuratum in diſponendis argumentis ordinem, in tali ſcilicet ſcriptione, qvalis hæc noſtra eſt, minimè reqvirendum. Vale, Lector Benevole, ac qvem hoc ipſo die, Divini Numinis gratiâ, auſpicamur annum, cum plurimis ſeqventibus, ex voto animiqve ſententiâ tranſige, conatibusqve noſtris fave. Dab. Lipſiæ ipſis Calendis Januariis, Anni Salutis Reparatæ M DC LXXXII.

ACTA ERUDITORUM

publicata Lipsiæ

Calendis Januarii, Anno M DC LXXXII.

MUSÆUM REGALIS SOCIETATIS.

Or, à Catalogve & Description, of the Natural and Artificial Rarities, belonging to the Royal Society &c. by *Nehemias Grew* Med. D. &c. vehereunto is subjoyned *the comparative Anatomy, of Stomachs and Guts: by the same Author &c.* London, 1681.

Catalogus & Descriptio Rariorum rerum Naturalium & Artificialium, qvæ pertinent ad Societatem Regalem: per *Nehemiam Grew*, Med. D. cui subjungitur Anatome Comparata Ventriculorum & Intestinorum: per eundem Autorem &c. *Londini* 1681. fol.

UTi felici hactenus progressu per plures annos studia sua, pro Naturalis scientiæ ac Medicinæ, hinc & aliarum artium majori complemento, continuavit Illustris Societas Regia Anglicana, ita interea temporis insignem supellectilem plurium rerum, tam naturalium qvàm artificialium collegit, & in Musæum suum ceu Gazophylacium recondidit, primo hujus fundatore existente *Daniele Collwall*, Armigero. Ut verò recondita curiosa pluribus innotescerent, exactam eorum descriptionem instituit Nehemias Grew, Med. D. & dictæ Societatis olim, post defunctum Oldenburgium, Secretarius. Præmisit verò Naturalia, qvibus subjunxit Artificialia, observando in istis qvidem trium Naturæ regnorum ordinem. In descriptione ipsâ ita se gessit, ut incognita, vel aliàs non delineata, exactè describat, recensita jam ab aliis, suis ubiqve scriptoribus, debitâ

allegatione tribuat, vitiosè ab aliis tradita, studiosè corrigat & emendet: subjungendo simul subjectorum magis curiosorum figuras convenienter æri incisas. Nec historicæ saltem enarrationi inhæsit, sed subinde succinctas etiam ac elegantes speculationes, ut & curiosas observationes inseruit, Lectori non minus jucundas qvàm utiles. Ex ingenti hoc Cornu Copiæ, saltem pauca qvædam excerpere placuit.

Ex ANIMALI REGNO se offert *Mumia Ægyptiaca*, integra. p. 2. in qvâ non tantùm molliores partes conditura balsamica undiqve penetravit, sed etiam ipsa ossa ita infecit, ut penitus nigra reddita, adusta qvasi videantur. Unde probabiliter colligit autor, qvòd Ægyptii balsamanda corpora coxerint in Caldario, in certâ qvadam balsami liqvidi specie, donec aqveæ partes corporis exhalaverint, oleosa verò & gummosa balsami substantia penitus se insinuaverit. Qva occasione simul parilem condiendi corpora rationem, per coctionem aut macerationem eorum in oleo v. g. juglandis nucis, pro usu speciatim anatomico proponit. *Integrum porrò systema Arteriarum, Venarum & Nervorum*, artuum pariter ac viscerum, ex corpore humano, Patavii, sub anatome, extractum, & in Tabula exactè explicatum p. 4. *Ignavus seu Pigritia*. p. 11. *Tamandua* major, p. 14. Cranium *Hippopotami* seu potius *Bupotami*, in Scriptura Sacra dicti Behemoth, ab aliorum erroneis descriptionibus vindicatum. p. 14. *Echinus Brasiliensis* seu *Tatu* aut *Armadillo* p. 17. it. *Tatu* porcinus & *Tatu* Mustelinus, nullibi descripti: p. 18. & 19. *Sciurus volans*, p. 20: idem apparenter animal, qvod sub nomine felis volantis designat Scaliger. *Cutis integra Rhinocerotis junioris* p. 29. *Crocodilus*, in sacris dictus Leviathan. p. 41. ejusqve *sceleton*, p. 42. exactè descriptum, ubi simul motus maxillæ superioris, tam hujus, qvàm aliorum qvorumvis animalium, ceu fictitius redarguitur. p. 45. *Caput Hungum, seu Rhinocerotis avis*, h. e. Corvi cornuti. p. 58. it. *Corvi Coronati*. p. 59. *Caput Toucan seu Picæ Brasiliensis* p. 60. *Aviculæ Gvanumbi*. p. 62. *Caput Ciconiæ Indicæ*, nullibi descriptæ p. 64. *Penqvin seu Anser Magellanicus* Clusii. p. 72. *Costa Tritonis*. p. 81. *caput Xiphiæ inferioris*, p. 87. nondum descriptæ. *Monoceros marinus minor*, nuspiam aliàs, sed hîc accuratè descriptus. p. 104. *Remora piscis*, ejusqve descriptio clarior, cum consideratione traditionis, de potentiâ ejus sistendi motum

navium

navium: p. 106. *Hirundo marina* Salviani. p. 116. *Stella marina*, levior, arborescens, coronalis, hactenus non descripta. p. 122. & 123. Qvibus accedunt *Conchyliorum 600. differentiæ*, eodem in Musæo asservatæ, p. 124. qvæ inter, *Cochlea dactylata*, nondum descripta p. 135. it. *Cochlea turbine antico*. p. 136. it. *Spondylus* echinatus & corallinus, nondum descripti, p. 145. qvorum omnium differentias, in Tabulas ordinatè dispositas, pro varietatis faciliori apprehensione, sedulus autor subjunxit: p. 150. Seqvuntur hæc, alia inter, *Muscæ seu potius Locustæ species*, *Cucujus Peruvianus*, capite noctu lucente, penitus differens ab eo, qvem describit *Moufetus*, adeoqve ab alio haud delineatus. p. 158. it. ex scarabeorum genere, *Carabus Indiæ Orientalis* maximus it. crassus, it. longus, à nemine adhuc expositi. p. 165. 166.

Animale regnum excipit VEGETABILE: in qvo inprimis se offert *Ramus arboris fœtidæ* p. 180. ita dictæ, qvod fortissimum excrementorum humanorum fœtorem spiret, etiamsi aliqvot annos jam asservata sit; ast dum comburitur, nullum odorem spargit. Hinc fructus, qvos India utraqve fert, plures; in specie *fructus Palmæ Cocciferæ*, die Coccos Nuß, exactè descriptus, p. 197. cum explicatione multiplicis usus arboris cocciferæ, ejusqve partium, *Nuci dactylus* nullibi descriptus, p. 204. *Nux Cacau*, p. 204. cum ratione parandi ex granis ejus seu potius nucleis, Chacavvlatam: qvodqve ex amygdal. dulc. sacchraro ac speciebus aromaticis potus æqve gratus, ac optima chacavvlata parari qveat. *The Butter-Nut* ex novâ Angliâ, nuspiam descripta: p. 205. *Avellana purgatrix Mexicana*, exactè explicata, p. 206. unà cum observatione virtutis ejus Laxativæ, simpliciter in tenui membranâ, interius, intra qvasi-nucleum, complicatâ residentis: p. 207. *Nux Metella*, & genuina *Nux Vomica*, communiter ex nominum transpositione confusæ. p. 210. *Conus Cedri Magnæ* ex Libano. p. 212. *Maizum, seu frumentum Indicum*: p. 222. ubi autor simul varios præparandi istud modos, pro usu tam alimentoso qvàm medicamentoso recenset. *Papyrus seu potius Cyperus Nilotica*: p. 226. cujus medulla (cum aliorum vegetabilium vel cortex vel folia usui scriptorio inservierint) in pastam contusa, hinc in tenuia folia expansa, & hæc denuo aptè composita, papyrum scriptorium olim subministravit. *Radix Ninsin*, Chinensium qvasi panacea: p. 227. cujus planta penitus hactenus fuit incognita, pictura tamen ejus pa-

riter in Musæo hoc asservatur: p. 376. & ab autore delineatur, qvod caulem exhibeat, triticei graminis crassitiei, pedis unius altitudinis, cum foliis similibus istis leucoii lutei seu cheiri: flores dum adhuc complicati, rubescant, aperti verò conspiciantur albi, trini semper juncti, ex 6. foliolis compositi, formati ferè instar moly flor. orbiculato Bauhini, non tamen adeò magni. *Rad. Ari Ægyptiaci:* p. 228. circa qvam observat Autor, radicem ejus annuatim regenerari novam, pro plantæ perennitate, ex ipso ejus caule, id qvod pariter in aliis plurimis plantis obtineat, minus licet à Botanographis observatum: modum regenerationis vide c.l. Seqvuntur *frutices marini* plures, tam lignei, qvam Corneo lignei: p. 244. & sq. cum consideratione, qvomodo nutriantur, ab ambiente fluido, per radices non ramosas, sed membranæ instar, super solidum qvoddam corpus expansas, ob id molliusculas, & qvasi spongiosas, præsertim recenter collectæ si fuerint.

Ad Regnum Minerale qvæ spectant, nec non Artificialia, Februarii: *appendicem verò,* Martii *Calendæ proximæ, volente Deo, sistent.*

SACRUM ANTIOCHENUM CONCILIUM

pro Arianorum Conciliabulo passim habitum, nunc verò primùm ex omni Antiqvitate autoritati suæ restitutum,

operâ ac studio

D. EMANUELIS à SHELSTRATEN

S.S.Th. D. Eccl. Antverpiensis Canonici & Cantoris.

Opus, in qvo nomina Episcoporum cum Actis Synodicis ex editis & Mss. Codicibus eruuntur, tota Synodi anno 341. in Orientis Metropoli habitæ historia contra recentiorum opinionem illustratur, qvin etiam occasione 25. Canonum ibidem constitutorum exponuntur prisca Episcoporum jura cum Metropolium Orbis notitia, antiqvi Christianorum ritus cum Orientalis Ecclesiæ disciplina, præcipua demum fidei Catholicæ mysteria, & inter illa Confessio auricularis à Christo ad

sto ad hæc usqve tempora per Orientis universi, Ægypti, Africæ, Italiæ & Angliæ regiones posteritati tradita. Additur pro coronide de schismatico Eusebianorum conventiculo Antiochiæ post veram ibi Synodum celebrato Dissertatio historica. Antverpiæ A.1681.in 4to.

INtentio Autoris *generalis* fuit, imitari in Antiqvitate Ecclesiastica perscrutanda Baronium, Antonium Augustinum, Perronium, Bellarminum aliosqve, *præfationis p. 1. & 2.* qvo studio ediderat jam A.1678. *Antiqvitatem illustratam circa Concilia Generalia & Provincialia, Decreta & Gesta Pontificum, & præcipua totius Historiæ Ecclesiasticæ capita*; Anno verò 1679. *Ecclesiam Africanam sub Primate Carthaginensi.*

Specialis; Antiocheni, de qvo scribit, Concilii confirmationem impetrare à Pontifice; in qvo fatetur, se seqvi Ferdinandum Mendozam, qvi industria sua ad confirmandum Illiberitanum Concilium contulerit multum; *sub initium Epistolæ primæ ad Innocentium XI.* qvam hunc in finem exaravit totiq; tractationi præmisit. *Confer alteram ad eundem sub finem Operis, p.699.*

Specialissima; depromere hinc præter historica, nonnulla etiam dogmatica, qvæ *partim* faciant ad ritus Missæ probandos, *præfat. num 6.* tametsi *ibid. à Patribus Antiochenis non exponi, in qvibusnam consistat hoc sacrosanctum mysterium*, non diffiteatur; *partim*, qvæ confessionem Sacramentalem concernant, *num. 7.*

Tractatio ipsa absolvitur dissertationibus qvinqve. Qvarum *Prima* agit de causa Athanasii & occasione ac autoritate Antiocheni Concilii. *Secunda* de Episcopis, in hoc Concilio præsentibus. *Tertia* de iis, qvæ ad fidem spectant & in hoc Concilio decreta sunt. *Qvarta* de Canonibus hujus Concilii 25. agit. *Qvinta* continet Appendicem de Actis post Synodum Antiochenam, deqve Eusebianorum Conventiculo.

Nervus totius hujus tractationis per elegantem *ἀνακεφαλαίωσιν* continetur *in epistola altera ad Pontificem p.699. & 700.* Verbo: Inter Antecedentia *Epistolam à solis Eusebianis ante Synodum de fide conscriptam, & formulam ab eisdem aliqvot mensibus post Encænia confectam, cùm occasione hæresis Arianæ editæ sint, ob prætermissam vocem*, consubstantialis, *suspectas habet*; & inter conseqventia, *statuta & decreta*

creta à qvadraginta Arii complicibus post Synodum edita, imprimis *Athanasii damnationem, posthumo Eusebianorum Conventiculo adscribendam* planè detestatur; *Canones v. XXV. à Nonaginta Patribus in ipso Concilio formatos* probat & commendat.

EUSTRATII JOHANNIDIS ZIALOWSKI RUTHENI, *Brevis Delineatio* *ECCLESIÆ ORIENTALIS GRÆCÆ*, *nunqvam antehac, nunc verò cum notis evulgata* *à* WOLFFGANGO GUNDLINGIO, Eccles. ad D. Laurentii apud Noribergenses Ministro.

Norimbergæ, in 8. 1681.

OPusculum hoc Autor, homo religioni Græcæ addictus, Viro Clarissimo, *Johanni Vogelio* Rectori Scholæ Sebaldinæ, anno 1621. ante abitum suum mense Octobri reliqverat, occasione scribendi accepta à *Georgio Mauritio* Professore Altdorffino, cujus hospitio *Eustratius* Altdorffii degens usus fuerat. Hoc inter Soceri sui, modò laudati Vogelii scripta reperiens *Wolffgangus Gundlingius* publicâ luce dignum esse vel eo nomine censuit, qvòd pauca admodum de statu Ecclesiæ modernæ Græcæ ad nos pervenére: Suspecta verò multa, præsertim qvæ à Latinis communicantur. Idem qvæ brevissimè in hac delineatione continentur, notis eruditis illustravit, hac methodo servata, ut (1) in qvibus Eustratius cum aliis, qvi de Religione hodiernæ Græcanicæ Ecclesiæ scripserunt, conveniat, in qvibus discrepet: (2) ubi Græci cum Latinis pugnent, ubi idem sentiant & loqvantur: & (3) ubi eorum, qvorum in hac delineatione fit mentio, vestigia in Ecclesia antiqva reperiantur, deligenti studio annotaret.

Inter alia observatione digna *Gundlingius* à p. 69. ad p. 83. *Sex* recitat *formulas Symboli*, qvod perhibetur esse *Athanasii*. *Prima* est, qvam Gilbertus Genebrardus adeptus est ex MS. Lazari Baiffii à Diony-

Dionyſio Epiſcopo Zienenſi & Firmienſi Anno 1533. oblato. *Secunda* eſt, qvam olim evulgavit Baſileæ Nicolaus Bryling, deinde in Gallia Henr. Stephanus Anno 1565. Qvæ duæ formulæ ſeptem in locis invicem diſſident. *Tertia* eſt Philippi Labbei & Gabrielis Coſſartii XL. vicibus varians. *Qvarta* eſt Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ juxta Genebrardum, de qva mirum diſcrepante à præcedentibus, etiam qvoad integras voces & conſtructiones, non immerito qvis dubitare poſſet, annon ſit ſuppoſititia, aut minimum corrupta, cum viderit §. 15. addi verba ἀπὸ τοῦ υἱοῦ ἐκπόρευτον (ἐκπορευόμενον) : ſiqvidem conſtet, Græcos hæc verba in Symbolo Athanaſiano non legere. *Qvinta* hujus Symboli editio eſt, prout habetur Tom.II.Opp. S.Athanaſii edit. Commel. p.38. ubi notandum, in Verſione qvidem Latina hujus exemplaris legi: Spiritus S. à Patre & Filio non factus, nec creatus, nec genitus, ſed procedens: In Græco verò verba ἀπὸ τοῦ υἱοῦ non apparere. *Sexta* eſt, qvam Labbeus ex Uſſerio, Uſſerius ex Patricii Junii apographo Anno 1647. publici juris fecit. Ex diverſis his Symboli Athanaſiani formulis, qvæ ſit ipſius Athanaſii, difficile erit divinare. Omnes has unius eſſe Autoris, tot inſignes mutationes non concedunt. *Voces ἀπὸ τοῦ υἱοῦ ἐκπόρευτον Symbolo huic à Latinis intertextas eſſe*, inde probabile ſit, tum qvod ſic etiam fecerint Symbolo Nicæno, ut prolixè oſtendit Autor à p. 54. ad p. 68. tum qvod uſqve ad Seculum XIV. nemo contra Græcos Symbolum Athanaſianum produxerit, cum tamen controverſia de Spiritus S. proceſſione jam qvingentos annos duraſſet.

LE PRUDENT VOYAGEUR, par le Chevalier Louis du May. à Geneve. 12.

Peregrinator prudens, autore Ludovico Majo, Eqvite. 1681.

QVid obſervandum ſit iſti, qvi potiores Orbis partes peragrare propoſitum habet, inſigni exemplo ac veluti ſpecimine in hoc libro oſtendit Autor, dum apud omnes gentes qvid obtineat, exactè refert. Aſiæ enim, Africæ, & Americæ, ſed cumprimis Europæ ſtatum exponit, illuſtresqve familias & earum ortum, genea-

genealogias, ac fata: Rerumpublicarum conditiones, Provinciarum & regionum situs, fertilitatem, robur, magistratus, qvidve cuivis earum conducat aut noceat, omnem deniqve civilem scientiam recenset.

Universum opus in tres distinxit partes, qvarum *prima* veluti generalis, partium universi orbis situm & conditionem exponit, inqve finibus designandis occupata est, initio ab Americâ, Asiâ, & Africâ facto: qvas tamen tres orbis partes levi brachio attingit, & tribus Discursibus earum historiam absolvit: inde ad Europæ, qvam potissimùm exhibere sibi proposuit, provincias, regna & principatus, Resqve publicas progressus, Græciæ primùm ac Thraciæ, Turcarumqve gentis, inde Moscoviæ, Poloniæ, Sveciæ, Daniæ, Britanniæ, & cumprimis Galliæ, Hispaniæ, Lusitaniæ, Italiæ: in eâqve Regni Neapolitani, Statûs Mediolanensis, Papæ, Venetorum, Ducis Sabaudiæ, Magni Ducis Hetruriæ, Ducis Mantuæ, Modenæ, Parmæ & Urbini: Rerumpublicarum Genuæ, Luccæ, minorumqve Italiæ Principum: tandem Hungariæ præsentem statum exponit.

Altera Germaniæ potissimùm statum & regiminis formam exhibet, Imperiiqve circulos & originem ac progressum illustrium in eâ familiarum, Imperatoris, Electorum ac Principum; liberorumqve Statuum rationem tradit. Ducto igitur ab Imperatore initio ejusqve excelsâ gente, qvâ ratione illi innexæ & divulsæ iterum sint illustres aliqvot Domus, enarrat. Inde Burgundici circuli, istiqve illigatarum Belgii provinciarum, ab Imperio hodie avulsarum, Principis Arausionensis, aliarumqve illustrium Belgii familiarum: circuli item Rhenani, domusqve Lotharingicæ & Hassiacæ hodiernum statum exponit. Inde Electoralem dignitatem, & qvæ isthac gaudent illustres Familias recenset: & posteaqvam tres Ecclesiasticos Electoratus, Moguntinum, Coloniensem & Trevirensem leviter attigisset, secularibus eorumqve Domibus pressius inhæret, Palatinæ cumprimis genealogiam exhibens. Ad Franconicum dein circulum progressus, qvæ ad istum pertinent illustres Domus & Liberas Imperii civitates enumerat: eadem ratione Bavarici, Svevici (in qvo prolixior est, dum Serenissimorum Würtenbergiæ Principum genealogiam recenset & eorum provinciam describit) Westphalici, superioris & inferioris Saxonici Circulorum historiam pertexens, & hanc partem tractatione de

Vica-

Vicariatu Imperii & regiarum Imperii Romani inde usqve à Carolo Magno urbium ratione claudens.

Tertia pars tota circa Hispaniam occupata est, cujus tractationem historicam & politicam exeqvitur, ac cumprimis veras rationes indagat, qvibus regnum istud superiori seculo eam in magnitudinem ac potentiam evectum sit, ut omnibus aliis populis formidinem incusserit, eosqve ad infringendas has vires concitârit: hodie contrà hæ adeo attritæ sint, ut pleræqve gentes contrariis studiis nitantur, ne alienæ potentiæ prorsus succumbat. In cujus rei dum inqvirit causas, varia, qvæ ad statum istius regni pertinent, profert in medium, Regesqve, qvi olim ea tenuerunt, & qvibus hodie ista parent, potentiam item atqve alia, qvæ huc spectant, exponit: majoriqve curâ isthoc regnum qvàm reliqvos Orbis terrarum Status describit.

TRAITE DU DROIT DE CHASSE.

à Paris. 12,

Tractatus de jure venandi. Parisiis 1681.

AUtor hujus libelli *F. de Launay* Professor Juris Gallicani, ut specimen artis ederet qvam facere novo exemplo à Rege jussus est, hanc juris Gallicani partem, qvæ circa feras occupatur, explicandam sibi sumsit. Ergo qvid olim legibus Salicis, & ab ipsis Merovingorum temporibus usqve hac de re sancitum sit, qvodqve jam tum capitale crimen admiserit, qvi hoc majestatis jus involârit, docet: ejus æqvitatem ostendit: qvâ ratione Rex istud subditis communicârit, & utrum vi jurisdictionis competat, tradit; ad singularia verò juris hujus capita neutiqvam descendit, ut ex eo, qvid hodie apud Gallos obtineat, cognoscere possimus.

PHOCÆNA,

Or the Anatomy of à Porpeß, dissected at Gresham Colledge.

i. e.

Anatome Phocænæ, dissectæ in Collegio Greshamensi. Londini in 4. 1680.

Ante-

ANteqvam autor libri *Edwardus Tyson* hujus Aqvatilis, qvod aliàs *Turſionem*, germ. Meerſchwein/ vocant, deſcriptionem anatomicam aggreditur; Anatomen in genere, hinc comparativam, commendat, ſimulqve qva methodo naturalis animalium hiſtoria erui & formari debeat, docet. Inde Diſſectionem Phocænæ, methodo commendatæ conformem exhibet, animalis, qvod facietenus & formâ externâ piſci per pleraqve ſimile eſt, (niſi pinnas anteriores excipias, qvæ integumentis externis detractis, brachia humana ſatis accuratè repræſentant) qvoad partium verò internarum ſtructuram qvadrupes potiùs dicendum foret, imò, ſecus ac reliqvi piſces, ſangvine fervente gaudet. Mox enim ſub cute per univerſum corpus, ſimili modo, ac in porco (unde germanica nomenclatura ipſi contigit) expanſam obſervavit pingvedinem, Panniculum Carnoſum craſſiorem, Muſculos valde ſangvineos, ac Omentum notabile, utut hujus contrarium *Bartholinus cent. 2. hiſt. 25.* & *J. D. Major, anno III. Miſcell. Acad. Nat. Cur. obſerv. 20. p. 25. & apud Blaſium in anat. animal. part. 3. c. 16. p. 286. ſqq.* aſſeruerint. Huic 10. aut 12. circiter Glandulas intertextas Lienis officio fungi, contra eundem *Majorem* docet. Ventriculum triplicem, Inteſtina Cæco & Colo deſtituta, Meſenterium cum Pancreate Aſellii, hincqve ad Receptaculum lumbare derivata Lactea Vaſa teſtatur. Epar ſine Folliculo Fellis, ut in homine, integrum, minimè juxta *Ray in Tranſact. Philoſ. Angl. No. 76.* in lobos diviſum, ac Renes ex plurimis Glandulis, communi cuidam tunicæ incluſis, coagmentatos ait. Glandulis verò renalibus, Veſicâ urinariâ, Vaſis umbilicalibus, Organis genitalibus, & qvidem diſſectum ſubjectum fœmineis, Diaphragmate reliqvisq; Thoracis membris qvadrupedes qvàm exactisſimè pariter imitari docet: niſi qvod in eodem pectore corpus, glanduloſo ſimile Vaſisqve ſangviferis intertextum, lateribus Spinæ adhæreſcat; qvale qvid in nullo alio animalium genere deprehendatur, qvod totum etiam Medullæ Spinalis tractum operiat; cujus tamen partis uſum ſibi ſatis obſcurum fatetur. Ratione dentium, qvorum 96. numerat, *Jonſtonum* erroris accuſat, dum *in Hiſt. natural. piſc.* illos obtuſos & molaribus ſimiles aſſerit, qvi tamen acuti magis ſint: ac qvoad Osſis Hyoidis conformationem itidem *Majorem* ſtringit. Cum aliis piſcibus cetaceis commune in hoc vidit ſpiraculum aut fiſtulam, loco narium ipſi in inſpiratione inſervientem, ſimul tamen

viam

viam qvoqve concedentem pro aqva, qvæ uberiùs cum præda assumpta est, nec deglutienda tamen, denuò expellendâ. Porrò qvamvis *Rondeletius* omnibus piscium generibus Palpebras denegarit, illis tamen Phocæna non caret, in qvarum superiore Ductus Lachrymales Stenonis cum glandulâ ejus innominatâ observavit noster Anatomicus, ut & in oculis præter Musculos sex humanos septimum seu suspensorium brutis proprium. Cerebrum hujus, aliorum piscium atq; qvadrupedum cerebra mole longè superare, destitui tamen Nervis Olfactoriis & Processibus Mammillaribus, (licet *Rondeletius* olfactum Delphinis concedat) perhibet. Contrà, licet *Ray* in hoc nates & testes non deprehenderit, vidit tàmen Noster, & Testes qvidem Natibus majores. Pariter, ut ut *Aristoteles* & *Plinius* Aures, ipsaqve autopsia auricularum apparatum ipsi deneget, Meatus tamen Auditorii singularem structuram internam prolixè describit. Tandem Osteologiam annectit, in qva Spinæ Vertebras *Major* 54. tantùm, *Tyson* 60, ac 13. cujuslibet lateris Costas numerat, & Ossium Pinnarum anteriorum cum brachio & manu humana analogiam evincit. Cuncta verò membra in tabulis duabus delineata addit.

GERH. BLASII AMSTELODAMENSIS Anatome Animalium, figuris variis illustrata, in 4to Amstelod. 1681.

QVam *Tyson* in Phocænæ Anatome animalium diversorum commendabat Anatomen comparativam, qvamqve non unius hominis, sed plurium ingeniorum atqve manuum opus esse, ipsi lubentissimè concedimus, hujus Specimen illustre, ex propriis partim, partim aliorum, & qvidem Veterum æqvè ac Neotericorum observatis, cum figuris pluribus, edidit *Blasius*, cujus famam aliàs diversa scripta Medica atqve Anatomica notissimam reddiderunt.

Dividit hoc opus in partes 5. qvarum *prima* varias illorum brutorum, qvæ terrestria audiunt, species exhibet, unà cum sciagraphia nutritionis animalium ex *Theodori Aldes* (aliàs *Matth. Sladi*) tractatulo, superioribus annis edito. *Altera* pars plurium Volatilium dissectiones suggerit, cum ovi & pulli, hujusqve generationis historia, ex *Aqvapendente*, *Harveo* &c. congesta. *Tertia* verò Aqvatilium: *Qvarta* Insectorum: ac *Qvinta* Serpentis anatomen continet.

VITÆ SELECTORUM ALIQVOT VIRORUM, qvi doctrinâ, dignitate aut pietate inclaruêre. Londini in 4to. 1681.

GVilielmus Batesius, utili sanè instituto, vitas præstantium aliqvot virorum, à diversis autoribus, partim orationibus, partim narratione brevi & epistolis descriptas collegit; atqve illas uno volumine Londini nuper evulgavit. Qvas si dignitatem virorum respicimus, in tres classes commodè dispescere possumus.

Ad *primam* pertinent Principes ac viri nobiles. Qvo spectant *Heinrici Walliæ Principis* Laudatio funebris, per Franc. Neathersole Academ. Cantabr. Oratorem. p. 401. *Ulderici Daniæ Regis filii* laudatio funebris per Opitium p. 432. *Frederici Heinrici Aurausionensium Principis* laudatio funebris per Fridericum Spanhemium. p. 493. *Joh. Pici Mirandulæ & Concordiæ Principis* vita per Johannem Franciscum filium Principem Mirandulæ p. 90. In obitum *Thomæ Bodleji* Eqvitis, celeberrimæ apud Oxonienses bibliothecæ fundatoris, Oratio funebris, à Johanne Halesio habita p. 416. Commentarius de rebus pace belloqve gestis Domini *Fabiani* Senioris Burggravii *à Dona* per Gerhardum Vossium p. 446.

Ad *Secundam classem* referimus viros Ecclesiasticâ dignitate conspicuos. Huc spectant *Heinrici Chichele* Archiep. Cantuariensis vita per Arthurum Duck p. 1. *Gul. Waynfleti*, Episcopi Wintoniensis & Angliæ Cancellarii per Gul. Buddenum p. 49. *Petri Bembi* Cardinalis vita per Joannem Casam p. 140. Vita *Gasp. Contareni* Cardinalis per eundem Casam pag. 154. Vita *Hieronymi Savanarolæ* per Joh. Picum Mirandulæ Principem p. 107. De obitu *Martini Buceri* Epistolæ duæ Johannis Checi, & Nicolai Carri p 250. Vita *Bernardi Gilpini* per Georgium Carletonum Episcopum Cistrensem p. 282. & vita *Jacobi Usserii* Armachani Archi-Episcopi cum catalogo operum ab eo editorum. p. 734.

Ad *tertiam classem* spectant viri ob rem literariam maximè celebres. Qvò pertinent vita *Desiderii Erasmi* per Rhenanum descripta, cum indice lucubrationum ab ipso editarum. pag. 187. *Gvil. Budæi* per Lud. Rhegium p. 215. *Christoph. Longolii* p. 240. *Vincentii Pinelli*, per Gualdum p. 314. *Scævolæ Sammarthani* per Gabrielem Michaëlium Rupi-

Rupimalletum p. 379. *Jul. Cæsaris Scaligeri* vita & scripta, p. 404. Dan. Heinsii Epistola de morte *Josephi Scaligeri* ad IS. Casaubonum p. 417. *H. Grotii* vita & scripta, p. 420. *Petri Pithœi* vita p. 435. Panegyricus *Jano Grutero* scriptus à Balthasare Venatore cum catalogo Scriptorum, p. 526. *Julii Cæsaris Lagallæ* Medici & Philosophi vita per Leonem Allatium p. 575. *Gvilielmi Cambdeni* per Degorum Wheare pag. 589. vita *Antonii Walæi* p. 600. *Petri Puteani* per Nicol. Rigaltium. p. 660. *Dionysii Petavii* vita per Heinr. Valesium p. 678. *Jacobi Sirmondi* per Heinric. Valesium vita cum indiculo scriptorum editorum, p. 687. *Petri Molinæi* vita p. 697. *Heinrici Valesii* per Hadrianum Valesium pag. 729.

Inter has vitas præ cæteris lectu dignæ videntur, Hieronymi Savanarolæ, Joh. Pici Mirandulæ, P. Bembi, Desiderii Erasmi, Jul. Cæs. Scaligeri, & H. Grotii, qvi nostro ævo inter eruditos principatum tenuit.

AMMIANI MARCELLINI rerum gestarum, qvi de XXXI. supersunt, libri XVIII.

Ope MSS. codicum emendati ab *HENRICO VALESIO*, & auctioribus adnotationibus illustrati.

Nec non *Excerpta vetera de gestis Constantini & Regum Italiæ.* Editio posterior, In fol. Parisiis 1681.

DE *Ammiano Marcellino*, notissimo Romanarum rerum ab exortu *Nervæ* ad *Valentis Augusti* mortem Scriptore, ac post primam editionem, qvæ Romæ, ubi & opus ipsum compositum olim à Marcellino fuerat, *A. Sabini* Poëtæ laureati operâ A. 1474. prodiit, plus tredecies typis descripto, non attinet dicere. Tantùm qvæ novæ hujus, nitidissimæqve editionis fuerit occasio, qvidqve in ea diligentissimus curator *Hadrianus Valesius* præstiterit, monendum erit paucis.

Ediderat anno 1636. Parisiis Marcellinum *Henricus Valesius*, vir de literis egregiè meritus, ex manuscriptorum codicum fide doctisqve conjecturis, qvantum fieri potuit, emendatissimum, notisqve illustratum perqvam eruditis. Ex qvo tempore & familiaris magis reddi

hic Auctor eruditis cœpit, à cujus lectione antea qvamplurimos tot in eo lacunæ ac menda absterruerant: & editio præcipuè illa Valesiana, distractis brevi tempore exemplaribus, summo apud doctos omnes in pretio fuit. Qvo factum, ut iterari editionem, & ex *Henrici Valesii*, qvi primæ editioni qvadraginta annis superfuit, eoqve temporis intervallo *Marcellino* suo curatiùs emendando aut illustrando non potuerat non subinde admovere manum, schedis perpoliri, unum omnium votum esset ac desiderium. Itaqve frater Henrici *Hadrianus Valesius*, Historiographus Regius, tum ut novis in rem literariam meritis partum jamdudum augeret decus, tum qvod dandum id fratris memoriæ putaret, at imprimis Illustrissimi Colberti hortatu, novæ tandem editionis curam suscepit, ac in ea sic versatus est, ut expectationi publicæ non responderit tantùm, sed supergressus etiam docti orbis vota videri possit. Nam ex Colbertino inprimis codice textum *Marcellini* sæpiusculè & emendavit ipse, & fratris veteribus posthumisqve observationibus suas non minùs eruditas inspersit passim, & *Friderici* deniq; *Lindenbrogii* notas ex schedis ejus uberiores exhibuit.

Præmittitur Operi universo *Hadriani Valesii* præfatio, qva rationem primùm instituti sui reddit, totiusqve operis œconomiam exhibet: tum de Ammiani vita scribendiq; genere, & libris, qvi periêre partim, partim supersunt, eruditè disserit: inde locorũ qvorundam *Ammiani* ex codice Colbertino emendationes, in notis ipsis ob Typographorum festinationem omissas inserit: deniqve *Lindenbrogii* errores nonnullos, qvos in istius observationibus notaverat, perstringit. Seqvitur vetus præfatio *Henrici Valesii*, eamqve vita Ammiani Marcellini à *Claudio Chifletio* composita. Ipsi textui notæ utriusqve Valesii ita subjiciuntur, ut qvæ nudè expressæ sunt, veteres *Henrici Valesii*; qvæ duobus asteriscis inclusæ, *Henrici Valesii* novæ ac posthumæ; qvæ deniqve duobus uncinis inclusæ sunt, *Hadriani Valesii* esse primo conspectu intelligantur. *Ammiano* subjunguntur *Excerpta vetera Auctoris ignoti de Constantio Chloro* aliisqve nonnullis Imperatoribus, nec non *ex libris Chronicorum de Odoacre & Theodorico Regibus Italiæ* nonnulla; cum *Hadriani Valesii* Dissertatione de Hebdomo, & indice rerum accurato. Sub calcem operis *Frid. Lindenbrogii* notæ ad *Marcellinum* auctiores separatim exhibentur. *Marcelli Donati* Dilucidationes in Marcellinum, qvas tomo VI. Thesauri Critici *Janus Gruterus* inseruit, indignæ

dignæ *Hadriano Valesio* visæ sunt, qvas Editioni suæ, qvam omnibus numeris voluit absolutam, jungeret. Nec tulisset fortè pretium operæ. Ast de ipsius *Gruteri* in *Marcellinum* Observationibus, qvas *Corpori Scriptorum Historiæ Augustæ Anno 1611. editorum* inseruit, an non ex dignitate novæ huic editioni jungi potuissent, cogitandum aliis relinqvimus. Etsi visas eas *Hadriano Valesio* non fuisse, haud obscurè ex eâ Præfationis parte conjicias, qvâ *Ammianum ope veteris codicis emendatum, sed nudum à notis & observationibus publicatum à Grutero* commemorat.

DE VERA ANTIQVORUM HERBA Britannica, ejusdemqve efficacia contra Stomacacen seu Scelotyrbem.

Autore

ABRAHAMO MUNTINGIO,

Groning. Frisio, Med. D. & Botan. Prof. Publ. Groning.

Amstelod. 4to 1681.

INdustrius hic & curiosus Botanicus, cujus jam nomen, de Plantarum Culturâ edito scripto, Belgico Idiomate, anno 1672. *Tit. waare Oefening der Planten*, inclaruit, præsenti hoc Tractatu *Britannicam* herbam, ceu veteribus cognitissimam, neotericis verò penitùs ignotam, ex oblivionis tenebris, in lucem denuo protrahere satagit; cui *Aloëdarium*, sive specierum Aloës historiam botanicam in fine adjungit. Britannica ergo planta Frisiis olim, & vicinis regionibus, endemico scorbuti malo graviter afflictis, optima medicina extitit, adeoqve & Romanis, qvorum exercitus sub primis Imperatoribus, in istis regionibus ex aqvarum insalubritate dicto morbo graviter laborare cœpit, demonstrata, & explorato ejus auxilio, decantatissima tunc temporis, & postea pariter ab omnibus (ut antè ab ipso mundi exortu) scorbuto afflictis ultra 8. annorum centurias freqventissimè usurpata fuit. Qvum verò anno Christi 757. 80. & seqventibus, Gothi & Normanni in Frisiam irruissent, libertate gentis oppressâ, extinctisqve qvibusvis disciplinis, oblivioni qvoqve planta hæc tradita fuit. Autor itaqve 1. Veterum Britannicam veram denuo demonstrat. 2. alias pro Britannicâ habitas plantas expun-

expungit. 3. Britannicæ veræ faciem, vires & uſus edocet. Primum qvod attinet, poſtqvam ex *Dioſcoride* lib. 4. cap. 2. *Plinio* lib. 25. cap. 3. *Galeno* l. 6. ſimpl. cap. 98. & cæteris Græcis, qvin & Arabibus oſtendiſſet, ab omnibus Lapatho, qvod latinis Rumex audit, & qvidem ſilveſtri, foliis nigrioribus & longioribus, ſimilem Britannicam ſtatui, univerſam Lapathi ſive Rumicis genealogiam tradit, & 27. ejusdem differentias, adjunctis in fine ſingularum deſcriptionibus & iconibus æri inciſis, recenſet, & has inter *Lapathum ſylveſtre longifolium, nigrum, paluſtre ſive Hydrolapathum nigrum*, cujus figuram tabula noſtra prima exhibet, veram Veterum Britannicam eſſe determinat. TAB. I. Huic malè ſubſtitutas plantas alias, in ſpecie Biſtortam, Heptaphyllon, Tormentillam, Primulam veris, Betonicam, Cochleariam, Beccabungam aqvaticam, Veronicam, Bugulam, Plantaginem aqvaticam, & alias plures rejicit. Preſſiùs poſtmodum Britannicam explicare aggreditur, & poſtqvam occaſione loci, in qvo freqventiùs propullulat, plura de terris veneis, morinis, ceſpitibus & Torfis expoſuiſſet, ipſius Britannicæ deſcriptionem, p. 111. & prolixiorem explicationem pag. 113. & ſeq. ſubjungit. Etymi rationem inprimis explicat, oſtendens nomen eſſe abſolutè Friſicum compoſitum ex *Brit*, qvod conſolidare, firmare, *Tan*, qvod dentem, *& ica ſive bica*, qvod ejectionem ſignificat: Ab effectu ergo à Friſiis vocatam fuiſſe britannicam, herbam nimirum, ſolidarum partium, præſertim dentium, contabeſcentiam, aut ejectionem conſolidantem, ceu ſymptomata ſcorbuto familiariſſima. Pro qvorum confirmatione plura ſeqvuntur experimenta, qvantum in cura ſcorbuti ejusqve ſymptomatum, hujus herbæ beneficio autor præſtiterit. Progreditur hinc ad qvalitates plantæ, & ratione (ſic dictarum) primarum, eam frigidam & ſiccam eſſe; ratione ſecundarum, adſtringere, conglutinare; ratione tertiarum, nervorum malis, hinc venenis mederi, adeoqve alexipharmacum eſſe: ratione virtutis ſpecificæ, ſcorbuto efficaciſſimè occurrere aſſerit. Uſurpandi deniqve & cum aliis miſcendi rationem, & multiplicem internum ac externum uſum declarat. Internè ſpeciatim decoctum ejus, tam compoſitum, qvàm principaliter ſimplex, ceu præ aliis efficax & probatum propinat, qvod poſterius, non ſcorbuticis ſaltem malis, ſed præterea hæmorrhoidibus, hydropi, anginæ, dyſenteriæ, diarrhœæ, pleu-

TAB: I.
ad A. 1682. pag. 16.

Britannica Antiquorum vera.

pleuritidi mederi, exemplis ostendit; monendo simul, decoctum rad. britannicæ c. duplic. tormentillæ in sero lactis, cruentum mictum pecorum curare. Addit potiones qvasdam britannicæ universales vulnerarias, item contra casum ac vitia dentium scorbutica, dentifricium non inelegans. Seqvuntur Electuaria, item triplicia extracta, & deniqve spiritus abstractitii, ex planta ac seminibus concinnati. Agmen claudunt Emplastra & Ungventa, ex Britannica cum aliis pro vario usu externo composita. Ex qvibus omnibus tandem concludit, Britannicam eam Frisiorum non solùm, sed etiam Belgarum, jure meritissimo vocari posse Panaceam.

In Aloëdario, *Aloës mucronato folio Americanæ majoris*, aliarumqve ejus specierum Historiam recenset, & iconibus illustrat, occasione modò dictæ aloës, in Viridario Autoris, inusitato, vereqve stupendo more florescentis, nec à qvopiam, præter *Tobiam Aldinum* in Horto Farnesiano, descriptæ; protrusit autem intra triennium 18. caules, floribus onustos, modo planè inaudito, qvibus omnibus deperditis ipsa adhuc virescat, annum agens 42. Subjungit culturam, & ejus usum, tam medicum, qvàm diæteticum ac mechanicum, apud Americanos multiplicem. Dum porro perseqvitur cæteras aloës species, etiam aloën veram vulgarem, ac in specie majorem, *Asiaticam* scil. qvibusdam sempervivum marinum dictam, & cujus succus universæ Europæ adeo usitatus existit, describit, idqve eo exactiùs, qvòd in Viridario suo eandem aluerit, (in qvo tres flores protrusit,) & qvòd exacta ejus historia à nemine hactenus feliciter satis tradita. Florum præsertim rationem habet, qvi colore luteo & gilvo intermixto conspicui sint, odore nullo. Deniqve concretum succum parandi modum annectit, qvem speciatim ex *Garcia ab Horto* recenset.

RELATION NOUVELLE D' UN VOYAGE de Constantinople. i. e.

Itinerarium novum Constantinopolitanum, in 12. juxta exemplar Parisiense A. 1681.

Auctor libelli hujus *Grelotus* tametsi fatetur, nec primum se Orientem peragrâsse, nec primum Constantinopoleos descriptionem fuisse aggressum: reliqvorum tamen omnium, qvos idem labor

exercuit, induſtriam in delineando qvàm exactiſſimè locorum ſitu, & ichnographicâ ædificiorum publicorum deſignatione, viſus ſibi eſt ſuperâſſe. Utiqve decorè æri inciſas eſſe qvas exhibet tabulas, inſpicienti manifeſtum eſt: reſpondere verò eas examuſſim operibus ipſis, exprimenda qvæ ſuſcepit, celebrium aliqvot virorum, *Marchantii, Blondelli, Bernerii, Covelli, Galandi*, qvi & ipſi per orientem peregrinationes olim fecêre, teſtimoniis præfationi ſubjectis confirmat. Nec diffitendum, *S. Sophiæ* inprimis *templum*, Chriſtianorum olim ſacris celeberrimum, nunc Mahumedanâ impietate fœdatum, cujus alioqvin aditu Chriſtianos omnes prohiberi conſtat, & luſtratum fuiſſe à *Greloto* ipſo diligenti anxioqve ſtudio, & operosè deſcriptum. Etſi non minorem in deſignando hoc ipſo templo induſtriam, habitâ tamen Antiqvitatum præcipuâ ratione, illuſtris Scriptor *Carolus de Freſne*, tum *in Commentariis ad Paulum Silentiarium* cum *Cinnamo* A. 1670. editis, tum *in Conſtantinopoli Chriſtianâ* A. 1680. cum egregio *de Familiis Byzantinis* opere publicatâ, adhibuit.

Auſpicatur verò *Grelotus* Itinerarium ſuum ab *Helleſponto*, paucaqve de *Promontorio Sigæo*, ruinis *Trojæ*, & celebratis tantopere apud veteres, etſi exilibus admodum, fluviis *Xanto* & *Simoënte* præfatus, latiùs diſſerit de duobus *novis caſtellis (Natoli-ingbi-iſſar* Turcæ vocant qvod in Aſia ſitum eſt, qvod in adverſo Europæ littore *Roumeli-ingbi-iſſar)* qvæ *Mahumedes IV*. modernus Turcarum Imperator, ut aditus *Helleſponti*, in qvo non ſemel claſſem Turcicam oppreſſerant Veneti, communiret, exſtrui curavit; monetqve non inſuperabilia tamen ea eſſe, aut formidanda magnopere Chriſtianis, ex eâ parte Turcicum fortè Imperium oppugnaturis.

Exin *Caſtella* duo *vetera* deſcribit *(Dardanelles* noſtri appellant, Turcæ *Boghaſe-iſſari:)* qvorum item alterum in Aſiatico, alterum in Europæo littore, eo loco, ubi qvàm maximè *Helleſpontus* conſtringitur, ſitum eſt, qvæqve adeo pro clauſtris *Propontidis* habentur, creduntur qve vulgo ex ruinis *Seſti* & *Abydi* veterum ſurrexiſſe: atqve ſic ſenſim in *Propontidem* delatus recenſet haud perfunctoriè tum urbes in utroqve maris illius littore ſitas, tum inſulas *de Marmara*, qvæ *Propontidi* ipſi nomen *Maris de Marmara* apud recentiores pepererunt; necnon qvas noſtri *Principum*, Turcæ *Papas-adaſi* vocant.

Tum ad urbem *Conſtantinopolitanam* progreſſus, ubi de ſitu ejus, origine,

gine, ac nominibus, de arce item, qvam *ſeptem turrium* dicunt, de *turri Beliſarii*, *columnâ Arcadii*, ac palatii, qvod *Serraglio* Italâ dictione appellant, *portâ* (nam interiora ejus, velut ſibi non perluſtrata, ex *Tavernerii* Relatione peti ipſe cupit) qvædam commemorâſſet, *Templum S. Sophiæ* curatiſſimè deſcribit, vel hoc labore ſolo, qvo conciliare præcipuum libello ſuo pretium ac decus voluit, applauſum Lectoris promeritus. Qva occaſione & de *Græcorum* ceremoniis Eccleſiaſticis, tam qvæ olim, cùm S. Sophiæ templum adhuc in manibus habuerunt, receptæ fuerunt, qvàm qvæ hodienum obtinent: & de *Turcarum* religione ejusqve præcipuis capitibus, & externo cultu diſſerit. Inde & *Turcica Templa* tria, qvorum primum ab *Achmete*, alterum à *Solimanno*, tertium ab Imperatoris moderni matre conditum eſt, deſcribit; finemqve libello relatione de ſummo Turcarum tribunali, aliisqve eorum inſtitutis imponit.

JOHANNIS ADAMI SCHERZERI,
Ingenui Præſulatus Miſnenſis ac R. Capituli S. Petri Budiſſ. Reſp. Præpoſiti ac Senioris, Theolog. ap. Lipſ. Primarii

ANTIBELLARMINUS
ſive
In IV. Tomos Controverſiarum Roberti Bellarmini DISPUTATIONES ACADEMICÆ.

Lipſiæ, ſumptibus Jo. Fuhrmanni ac Viduæ Matth. Ritteri. in 4to. 1681.

CUm Cardinalis *Bellarminus* ſit celeberrimæ famæ Scriptor, & maximæ inter Romano-Catholicos autoritatis, cujus Opus Controverſiarum IV. Tomis comprehenſum hi adeo venerantur, ut nullum adverſus hæreſes præſentius antidotum iſto ſcripto inveniri, nihilqve præter apinas tricasqve contra hoc ab ullo dici vel ſcribi poſſe pronuncient: Cauſas ſanè graviſſimas habuit Autor, cur *Diſſertationes Academicas* adverſus illos ſcripturus, hujus Cardinalis, præ cæteris Polemicis, Scripta, ceu Religionis Romano-Catholicæ murum

 & an-

& antemurale sibi oppugnanda deligeret. Accedebat nec inelegans *Bellarmini*, nec incommoda methodus, qva tantùm non omnibus suæ partis Scriptoribus in hoc genere palmam præripuit, sanè dubiam reddidit. Huic verò Cardinali, ex qvo tanqvam Eqvo Trojano plerique Controversiarum Scriptores hactenus prodierunt, fundamenti loco subinde Noster adjungere non intermisit *Concilium Tridentinum*, cujus vocem Ecclesiæ Catholicæ vocem omnes salutare, & ut Magistram, in omnibus, Romano-Catholicos seqvi, experientia qvotidiana confirmat. Idem, ubi ad Thesin ipsorum vel constituendam, vel explicandam opus erat, alia nobiliorum Autorum nomina ac testimonia in subsidium advocavit. Ex universis autem, per singulas Dissertationes, qvarum sunt numero sedecim, *Præcipua* qvæ Scripturæ autoritatem præ se ferre, aut aliqvid præ reliqvis in recessu habere videbantur ἀντιπίπτοντα, accurato studio selegit, inqve gratiam Studiosorum Theologiæ (qvi in præsentem Libellum alibi occurrentes aliorum objectiones, pro qvotidianis Studiorum incrementis facili negocio annotare poterunt) post statum Controversiæ per Thesin & Antithesin, ac utriusqve Ecthesin, ritè formatum, sine ambage aut circuitione tædiosâ, brevi ac rotundâ non minùs atqve eruditâ excipiendi probandiqve ratione solvere instituit. In fine Libri adjecti sunt octo variâ utilitate se commendantes indices.

OBSERVATIONES QVÆDAM ANATOMICÆ, Structuram Vasorum Biliariorum, & Motum Bilis spectantes.

FOlliculi fellis cervicem propagines notabiles, præter illam, cujus *Glissonius*, *Collegium Amstelodamense*, & *Blasius* mentionem faciunt, ad substantiam epatis spargere, seu potiùs inde recipere, imò harum qvasdam cum ductu epatico communicare, persvadent mihi seqventia.

1. In Epate bubulo flatum, per ductum cysticum, ad turgescentiam usqve vesiculæ, immissum & epatis cavam partem diversis tractibus transeuntem, per porum epaticum redire, aliqvoties observavi. Bis vel ter eqvidem eundem nominati experimenti successum expectavi frustra, in talibus sc. subjectis, qvorum epar calculis atqve tarta-

rea

reâ materiâ refertum: in aliis tamen postmodum felicior, & idem cum pristino eventus expectationi meæ respondebat; qvibus nempe epatis constitutio naturalis magis contigerat.

2. Ex vitulini epatis cysti fellea omnem emulsi bilem, ligavi hujus ductum, ubi poro epatico inosculatur, ut per illius orificium nihil liqvoris vesiculam subintrare posse, certus essem: hinc epatico, ope siphonis, aqvam tepidam immisi, cujus tandem aliqva portio ad folliculum flaccidum divertebatur, hunc notabiliter distendebat, ac per vulnus ipsi inflictum effluebat.

3. Aperto hominis, canis, & bovis ductu cystico, illâ in parte, qva is epati continuus est, plura deprehendi foramina (ab Amstelodamensibus & Blasio in bove saltem notata) tanqvam totidem vasorum biliariorum oscula; ita qvidem, ut hujus generis aliqvando in cane tria, in humano cadavere qvinqve, in epate bovino plura, v.g. duodecim, interdum pauciora, v.g. octo, ut in figura annexa, & nuperrimè qvinqve tantùm comparuerint. Tractus eorum, modò longiores, modò breviores, obliqvè satis meatus cystici tunicas utplurimum penetrant, in cane & homine stylum eqvidem admittentes, hincqve vasorum peculiarium emanationem aut insertionem promittentes: qvorum tamen ulteriorem progressum, propter exilitatem molestissimam, nec detegere hactenus, nec investigare licuit. Ast in subjecto qvodam bubulo, qvod commodioris magnitudinis causâ eligebam, præter reliqvos folliculi canalis meatus, ad epatis interiora decurrentes, duo patentiorum orificiorum vasa, ex lateribus illius oppositis prodeuntia, epatisqve substantiæ saltem leviter immersa, ad sinum ductus epatici sic tendebant, ut flatui & stylo, à cervice folliculi usqve ad porum epaticum, aditum liberrimum concederent. In epate alio, pariter bovino, unus saltem horum ductuum se manifestabat, cujus orificio ceram liqvefactam injiciebam: qvæ per sinum pori epatici rediens insertionem ductus, cystico atqve epatico communis ac intermedii, apertè ostendebat. Imò leviter tantùm excarnato epate, totum illius tractum & ramificationem, cum propagine notabili epaticum ad ductum tendente, conspiciendam exhibebat, prout fig. etiam declarat. An communicatio hæc canalium biliariorum ordinaria ac universalis sit, dubium eqvidem ideo videri posset, qvòd, prout superiùs conqverebar, illam interdum planè non, semel duntaxat duplicem, fre-

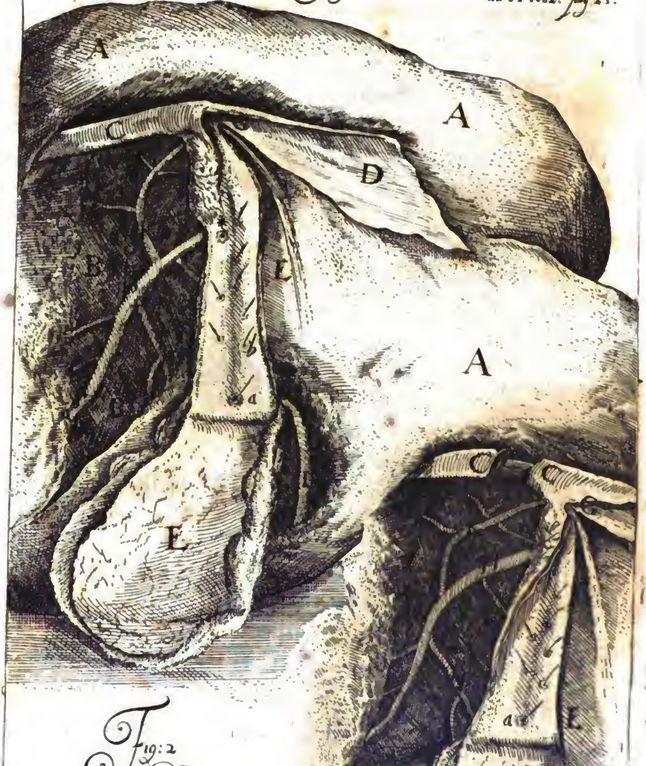
qventiùs ſimplicem deprehenderim: qvia nihilominus ſemper, cadaveribus modò epar induratum exhibentibus exceptis, aliqvid ejus obſervavi, à conformatione illam naturali dependere, probabiliter ſatis infero; qvamvis eam aliàs majorem, aliàs minorem, modò ſimplicem, modò multiplicem eſſe, & epatis ſubſtantiam nunc profundiùs, nunc ſuperficiariè tantùm, jam pluribus, jam paucioribus propaginibus ſubire lubens concedam.

In ductu Gliſſoniano ad folliculi cervicem annotavi, ſtructuram hujus atqve inſertionem non ſemper eandem eſſe. Cùm aliqvando ipſius orificio binos ſimiles ductus adjacentes, ſtylumqve ab intra recipientes, viderim: rariùs in fundi extremitate, utplurimum in cyſtici canalis principio illius inſertionem deprehenderim; imò aliqvoties ne veſtigium ejus obſervare potuerim. Qvod poſterius qvidem etſi hactenus oculorum meorum caligini exiſtimavi tribuendum; nuperrimum tamen ſubjectum bubulum me docuit, luſum potiùs naturæ etiam in hujus canalis ramificatione atqve inſertione interdum contingere poſſe. Qvamvis enim omnibus in hoc evolvendo uſus fuerim enchiriſibus neceſſariis, minimè tamen vel hujus oſculum in ſolennioribus ipſi locis, vel ejus radices ex epate progerminantes, conſpicere mihi licuit: donec tandem in ipſius ductus cyſtici latere hiatus manifeſtiſſimus apparuit, per qvem impulſa cera, adhibitâ levi excarnatione, canalem, digitum ferè ſuâ longitudine, craſſitie verò calamum ſcriptorium mediocris magnitudinis æqvantem, diverſisq; ramulis inſtructum exhibebat; qvem ipſum non ſine omni ratione Gliſſoniano ductui ſuccenturiari auguror.

Qvid hæc pro officinâ, & motu bilis, ſatis aliàs ambiguis, determinandis facere poſſint, aliis, pluribus forſan experimentis inſtructis, judicandum nunc relinqvo: ab epate tamen omnem forſan bilem, folliculo fellis non tantùm per canales ſuperiùs recenſitos, ſed epaticum qvoqve porum, infundi, obſervatio ſeqvens teſtatur. Scil. canis vivi, præſentibus pluribus ſpectatoribus, dilaceravi veſiculam usqve ad cervicem, tentaturus, an aliqvid bilis per hanc verſus fundum laceratum deflueret. Reſpondebat expectationi eventus, i.e. non tantùm bilis, qvaſi turgeſcentiâ qvadam, ex anguſtiore ductu cyſtico per latiorem cervicem copioſiſſimè eructabatur, ſed idem cyſticus, poſt injectum ipſi

Fig. 1

TAB. II.
ad A° 1662. pag. 23.

ipsi vinculum, notabiliter sic intumescebat, ut nihil, aut parum saltem bilis per dictam cervicem amplius promanaret.

Explicatio Fig. 1. & 2. Tab. II.

AA. Epatis substantia. *TAB. II.*
BBB. Epatis excarnati portio.
CC. Ductus Epaticus.
D. Ductus cholodochus seu intestinalis apertus.
EE. Ductus cysticus apertus cum Vesicula fellis aperta.
* Orificium ductus cystici & epatici intermedii.
G. Ejusdem ductus cum poro epatico communicatio.
HH. Ductus intermedius cum ramis, per epatis substantiam dispersis.
K. Hujus ramus cum epatico communicans.
a. Ductus Glissoniani insertio.
I. Ductus Glissonii canalis æmulus.
b. Hujus orificium.

DUPLATIO TRIANGULI ISOGONI, & reliqvarum figurarum rectilinearum, novâ ratione ostensa.

PRoposuerat mense Septembri Anno 1679 *P. Sigismundus Hartmann*, è Soc. Jesu olim Matheseos Professor, Pragæ Problema, *de Duplatione Trianguli Isogoni, citra adjumentum proportionum* solvendum: invitatis ad hanc rem peculiari schedâ Geometris. Horum solutiones, si forte aliqvæ ante Solstitium æstivum anni 1680 ad se deventuræ essent, suæ, qvam publico tum dare destinaverat, non sine debito præconio juncturus erat. Cæterum invitatio dicta non ante multas hebdomadas demum, manu amici descripta, Lipsiam perlata est: incertis utiqve, utrum solutio à Dn. *Patre Hartmanno* promissa, qvod temporis interea lapsi interstitium arguebat, lucem adspexisset. Unde, cum *Illustri* cuidam *Viro*, profundissimæ in Mathematicis scientiæ, suâ indagine Problema non indignum, nec Marte suo elaborata solutio, si forte propositum Dn. *Hartmanni* interjectæ moræ hactenus tardassent,

tardassent, ingrata eidem futura, ex humanissimâ provocatione, videretur: qvis eventus aut fatum solutionis Hartmannianæ fuisset, percontandum nobis rati sumus. Inter utrumqve autem ambiguis, literæ Pragenses, & fato functum *P. Hartmannum*, & dicto Problemati, monumentisqve ejus aliis, publico bono concinnandis, occupari *R. P. Kolpitium* paucis abhinc diebus nunciavêre. Non dubiis ergo, re adhuc in integro, pari animo futurum successorem, ac *P. Hartmannus*, erga conatus circa hoc Problema susceptos, affectum se professus est, *Illustris Vir* ingeniosa sua, sub manu tamen nata mathemata, ut publico impertiremus, non gravatè indulsit. In iis verò 1. *Duplatio Trianguli Isogoni* N. I & III. 2. *Æqvalitas inter Triangulum Isogonum, super hypothenusâ, & duo similia super crura recti anguli in Scaleno constituta*, N. II & IV. 3. 47 Imi Eucl. *methodo ab Euclide, Clavio, Gregorio à S. Vincentio diversâ, eâqve*, qvod Peletarius olim fieri posse negaverat, *sine proportionibus*, N. V. 4. *Universalis* deniqve *ratio figuras rectilineas quascunqve duplandi* ex fig. tertiâ, N. V. proponitur. Annexuit *Illustris Autor* duo insignia theoremata, *de potentiis laterum*, sive linearum, *Pyramidis rectangulæ, ad verticem coëuntium, junctim potentiæ Diametri Sphæræ circumscriptæ æqvalibus*, & *inventione duarum mediarum proportionalium beneficio Sphæræ:* qvæ qvin suscitatura sint ad demonstrationem sui solertia Mathematicorum ingenia, nihil dubitamus.

TAB. III.

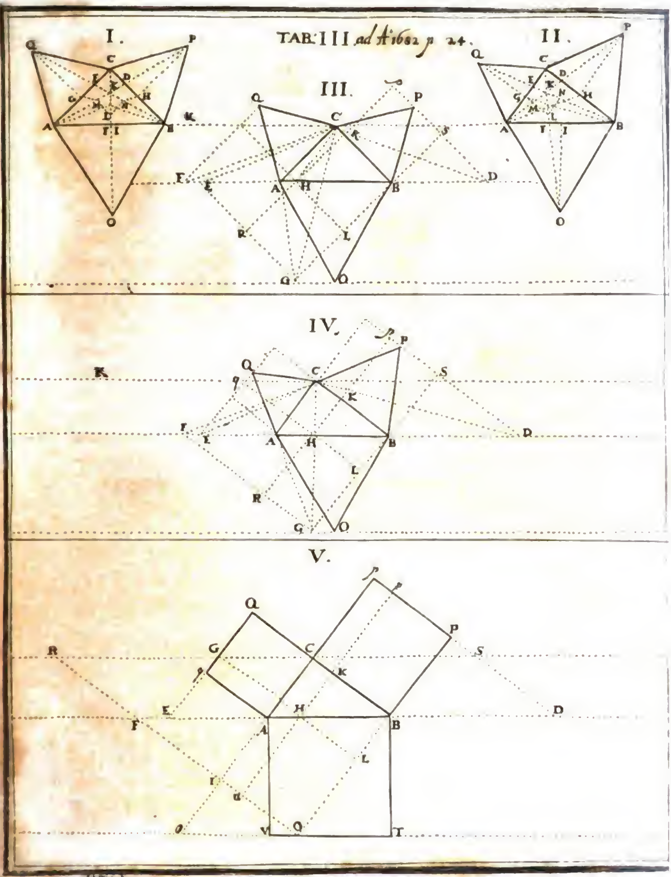
N. I.

DUPLATIO TRIANGULI ISOGONI.

Super Trianguli rectanguli (Fig. I.) ABC Isoscelis, crure uno AC, constructum Triangulum Isogonum (s. æqvilaterum) ACQ sit duplandum.

Constitutis super AB & BC Triangulis Isogonis ABO, BCP: dico Triangulum ABO, Triangulis BCP, & ACQ æqvari, & hujus posterioris duplum esse.

Ductis enim lineis AP, BQ, CO, & perpendicularibus, OI, PH, QG; item AH, BG, CI; & tandem constitutâ KL æqvali ipsi KC, factoqve triangulo KLN, simili & æqvali ipsi EKC; & KLM, ipsi CKD: Anguli BAO & QAC Triangulorum Isogonorum sunt æqvales, ut & communi BAC addito, anguli CAO & BAQ; lateribus autem AC,

TAB: III ad A 1682 p. 24.
I.
II.
III.
IV.
V.

AC, AQ, item AO, AB circa æqvales angulos æqvalibus, Triangula CAO, BAQ similia sunt & æqvalia.

Eâdem ratione Triangula OBC, ABP, tum inter se, tum, ob æqvalitatem laterum AC, BC, Triangulis CAO & BAQ sunt æqvalia.

Demto jam Triangulis BAQ, CAO, in K mutuò sectis, communi Trapezio AEKF; reliqva Triangula QAE & FKB junctim æqvalia sunt Triangulis AFO & EKC: & demto rursus utrinqve EKC i.e. KLN; reliqvum Trapezium BNLF additum Triangulo QAE æqvale erit Triangulo AFO.

Pari ratione ostenditur, Trapezium AMLF junctum Triangulo BDP æqvale esse Triangulo BFO.

Unde Triangula QAE & BDP, juncta Trapeziis BNLF & AMLF, æqvalia erunt toti Triangulo ABO.

Porrò: cum perpendiculares, PH, QG; item lineæ BG, AH, subjectas bases bifariam secent; erunt Triangula, BCG, ACH, singula totius ABC dimidia, adeoqve inter se æqvalia.

Sunt autem anguli PHC, HCG, CGQ recti, & inde lineæ PH & CA, item CB & QG parallelæ: & Triangula ACP, ACH; item BCQ, BCG super eâdem basi & in iisdem parallelis, inter se æqvalia; eademqve ACP, BCQ (qvæ & ipsa propter angulorum ACP & BCQ, laterumqve circa illos æqvalitatem æqvalia sunt & similia, qvod certâ de causâ obiter notamus) conseqventer æqvalia toti Triangulo ABC.

Demtis ergo utrinqve Triangulis ACD, BCE, i.e. Triangulo ACD, BDK, & Trapezio MKLN (loco ECKD, Trianguli BCE) æqvalia remanebunt Triangula QEC, CDP, duobus Trapeziis AMLF & BNLF.

Cum ergo supra ostensum sit, Triangula QAE, BDP, unà cum Trapeziis BNLF, AMLF æqvari Triangulo ABO; assumtis loco Trapeziorum Triangulis QEC, CDP, erunt Triangula ACQ, BCP æqvalia Triangulo ABO, & hoc duplum ipsius ACQ, q. e. d.

N. II.

Ostendendum sit (Fig. II.) constitutis super Trianguli rectanguli Scaleni ABC Lateribus, Triangulis Isogonis ABO, BCP, CAQ, primum horum æqvari duobus postremis.

Demonstratio ab antecedenti nihil differt, nisi qvod puncta F & I, ut in Schemate priori, non concurrant.

D N. III.

N. III.

DUPLATIO TRIANGULI ISOGONI.

VIA UNIVERSALI.

Constitutis. (Fig. III.) ut supra, super latera Trianguli rectanguli Isoscelis ABC, Triangulis æqvilateris, ostendendum sit, Triangulum ABO, æqvale esse duobus ACQ & BCP.

Per puncta O, P, Q, lateribus AB, AC, CB, ducantur parallelæ, OG, pD, QF; & his aliæ parallelæ, CK, GE, SG.

Eritqve Triangulum { CBD / CAF } æqvale Triangulo { CBP / CAQ }

Qvia sub iisdem basibus & in iisdem parallelis sunt.

Assumtâ verò ex AB lineâ BH, æqvali ipsi FA; erit ob æqvalitatem basium intra easdem parallelas, Triangulum HBC æqvale Triangulo FAC: & conseqventer Triangulum HCD, æqvale duobus Triangulis BCP & ACQ. Porro: ob situm inter easdem parallelas, easdemqve bases

Triangulum { ABO, BGA, CBG & conseqventer CBE } æqvale est Triangulo { ABG, BGC, CBE, ABO }

Jam ut ostendatur, lineas BD & EH esse æqvales: in Parallelogrammo rectangulo SpGR, lineæ Sp, GR, item BK, LH sunt æqvales; sumatur GL sive RH, æqvalis BS sive Kp, eruntqve, demtis utrinqve æqvalibus pH & BG, residua HR & BS æqvalia.

Et qvia: Triangula BSD & HRE sub æqvalibus basibus HR, BS, æqvales (ob parallelismum linearum, qvibus continentur) habent angulos; erunt etiam æqvales hypothenusæ HE, BD.

Et conseqventer: Triangula BDC, EHC, æqvalium basium BD & EH, & sub iisdem parallelis ED, KC, erunt æqvalia.

Addito jam ipsi EHC, communi Triangulo HBC, æqvali ipsi FAC, sive EHC; erit Triangulum BCE, i. e. ABO, æqvale Triangulo HCD, i. e. duobus Triangulis BCP, ACQ, q. e. d.

N. IV.

Eâdem Methodo (Fig. IV.) oſtenditur, ſuper Trianguli rectanguli ACB Scaleni hypothenusâ AB, conſtitutum Triangulum æqvilaterum ABO, æqvale eſſe Triangulis æqvilateris, CBP, ACQ, ſuper crura CB, AC conſtructis, ſimul ſumtis.

Si enim per puncta O, P, Q, ſingulis lateribus Trianguli ABC parallelæ, GO, QE, PD; & his aliæ parallelæ Cq, BG, GF, ducantur: reliqva demonſtratio penè conveniet cum ſuperiori.

Notandum autem: Si loco Triangulorum ſimilia Parallelogramma, aut etiam Triangula irregularia ſimilia ſumantur, demonſtrationem parùm variari; univerſalitatem verò demonſtrationis ad oculum apparere.

N. V.

Eâdem methodo (Fig. V.) oſtenditur: In Triangulo rectangulo qvocunqve ABC, qvadratum hypothenuſæ ABVT, æqvale eſſe duobus qvadratis BCpP, ACQq, reliqvorum laterum qvomodocunqve ſe habentium.

Ductis enim, ut antea, parallelis, CS, PO, OR: ob ſitum inter easdem parallelas, easdemqve baſes

Parallelogrammum $\left\{\begin{matrix} BCSD \\ ACGE \\ CGHB \end{matrix}\right\}$ æqvale eſt Parallelogr. $\left\{\begin{matrix} BCpP \\ ACQq. \\ CGEA. \end{matrix}\right.$

Et conſeqventer, Parallelogrammum HGSD æqvale eſt duobus qvadratis, BCpP, & ACQq.

Porro ſub iisdem Baſibus & intra easdem parallelas, æqvale eſt Qvadratum ABVT Parallelogrammo ABOo; huic eâdem ratione BOCI, & huic BCFR. Qvia autem ſupra num. 3. oſtenſum eſt, lineas BP, HV (ibi BS, HR) æqvales eſſe: hinc ſeqvitur, & BD, æqvale HF; & ſub his baſibus, iisdemqve parallelis DF, SR, parallelogrammum BDSC æqvale eſſe parallelogr. HGRF.

Addito ergo communi BHGC, erunt BCRF i.e ABVT, & HGSD, i.e. BCpP & ACQq ſimul, æqvalia. q. e. d.

Qvod verò demonſtrationem hanc univerſalem nominare auſi ſimus, ex figurâ IVtâ facillimè apparet, ſi loco Triangulorum Parallelogramma ſimilia ſumantur: demonſtratio enim penè eadem erit. In figuris Regularibus Triangula è centris aſſumi, aut eædem ad Pa-

 rallelo

rallelogramma reduci poterunt: eâdem ut in irregularibus manente demonstratione.

Cæterùm qvamvis mutatâ horum Diagrammatum constructione, idem modis aliis compluribus demonstrari potuisset: in præsens tamen ad continuandam propositionem Pythagoream seqvens enunciatum hîc referre suffecerit: IN OMNI PYRAMIDE RECTANGULA, TRIA QVADRATA LATERUM, ANGULOS RECTOS IN VERTICE COMPREHENDENTIUM, ÆQVALIA SUNT QVADRATO DIAMETRI SPHÆRÆ CIRCUMSCRIPTÆ. Nesciis nobis, utrum à qvoqvam enunciatum hoc sit demonstratum, semestre spacium (exemplo *P. Hartmanni*, ad laborem hunc nos invitantis) definitum sit: intra qvod demonstrationem ejus aut ab aliis expectabimus, aut ipsi dare tenebimur. An autem (ut analogicè apparet) uti IN CIRCULO, UNICA MEDIA PROPORTIONALIS; Sic etiam IN SPHÆRA DUÆ inveniri possint, curiositati uniuscujusqve pensandum relinqvimus.

ECLIPSIS LUNÆ

Anno 1681. die 29. August. mane

GEDANI

à

JOH. HEVELIO.

observata.

Tempus juxt. Horol. amb. Hor.	′.	″.		Altitudines. °.	′.	Tempus correctum. Hor.	′.	″.
1.	1.	3.	Altitudo Palilicii.	24.	14.	1.	4.	48.
2.	4.	30.	Eadem altitudo.	32.	58.	2.	6.	32.
2.	9.	0.	Rursus capta.	33.	30.	2.	10.	32.
2.	45.	0.	Vestigium penumbræ.			2.	46.	30.
2.	53.	0.	Penumbra paulò densior.			2.	54.	0.
2.	59.	0.	Adhuc densior.			3.	0.	0.
3.	1.	0.	Densissima.			3.	2.	0.
3.	2.	0.	Initium Eclipseos.			3.	3.	0.
3.	6.	0.	Prima Phasis.			3.	6.	30.

Tempus

Tempus juxt. Horol.amb. Hor. ′. ″.		Altitudines o. ′.	Tempus correctum. Hor. ′. ″.
3. 12. 0.	Secunda Phasis.		3. 12. 30.
3. 14. 0.	Tertia Phasis.		3. 14. 30.
3. 20. 0.	Qvarta Phasis.		3. 21. 0.
3. 22. 30.	Mons Sinai totus tectus.		3. 23. 0.
3. 29. 0.	Sexta Phasis.		3. 30. 0.
3. 43. 0.	Altitudo Pollucis.	30. 0.	3. 43. 0.
5. 2. 0.	Centrum Solis oritur.		

ANIMADVERTENDA.

INitiò, Hor. sc. 1. matutinâ, cum Speculam ascenderem, vix spes aliqva, ob nubes totum ferè cœlum obtegentes, dabatur vel qvicqvam solidi observandi; at verò circa Hor. 2. nubibus paulatim dehiscentibus, Eclipseos hujus, tàm Initium penumbræ, qvàm ipsum verum Initium optimè notare, ac etiam sex Phases crescentis ad Hor. usqve 3. 22. min. faciei Lunaris, in Schemate delineare mihi obtigit; at postmodum densissimæ nubes intervenerunt, ut nihil qvicqvam amplius de reliqvis Phasibus, maximâ obscuratione, multò minus de decrescentibus observari potuerit: atqve exinde minimè constat, qvanta hæc Eclipsis extiterit, aut qvousqve duraverit. Color ejus erat cineritius, sive fuligineus. Tempore observationis *Mons Porphyrites*, & *M. Ætna* ferè in eodem perpendiculo existebant.

Phasis, I. qvæ in Schemate delineata fuit, per *Montem Eoum* transibat.

II. Ad *Paludes Arabiæ* incedebat.

III. Inferiorem ripam *Paludis* Maræotidis, & extremitatem *Sinus Sirbonis* tangebat.

IV. Per *Insulam Letoam* incedebat, ad ipsum *M. Sinai* usqve; sed dictus *Mons* totus adhuc erat conspicuus.

V. *Sinum Syrticum* transire videbatur, sic ut totum *M. Sinai* umbra jam tegeret.

VI. Supra *Sinum Syrticum*, ultra *Inf. Cretam*, & per *Mare Mortuum* incedebat.

 His

His Phasibus delineatis densissimæ nubes intervenerunt, ut nihil qvicqvam amplius, utut animitùs exoptassem, deprehendere potuerim. *Nova* verò *Stella in collo Ceti* hâc nocte, Lunâ etsi plenâ & splendente, major erat eâ in ore Ceti, sed nondum æqvabat lucidam Mandibulæ; altera verò *in collo Cygni*, nudis oculis ob ejus tenuitatem, parvitatemqve haud qvidem conspecta, sed Telescopio tamen deprehensa est.

Excerpta est hæc observatio, qvam Celeberrimus Autor *in restitutâ,(de qvo & ipsi & universo Orbi literato enixè gratulamur) post immanem fortunarum laborumqve ex lugubri incendio jacturam, Speculâ suâ Astronomicâ, inter primas instituit, ex literis* Ejusdem, *d. 20. Dec. st. nov. 1681: cui etiam longè benevolentissimam* Operum suorum, hoc anno, *per DEI gratiam* edendorum, *communicationem nos debere, cum prolixâ gratissimæ mentis significatione non possumus non profiteri. Tanti autem eadem nobis est, ut ex voto & re Eruditorum omnino existimemus, si, nobis indicibus, velut anticipatò, qvid è penu* Celeberrimi Hevelii *ipsis brevi expectandum sit, cognoscant. Inter ea verò sunt*

I. Annus climactericus, sive Rerum Uranicarum aut observationum Annus qvadragesimus nonus; exhibens diversas occultationes, tàm Planetarum, qvàm Fixarum post editam *Machinam Cœlestem*; nec non plurimas Altitudines Meridianas Solis, ac distantias Planetarum, Fixarumqve Anno 1679, qvousqve divina benignitas concessit, impetratas, cum Amicorum nonnullorum Epistolis ad rem istam spectantibus. Gedani in Folio.

Continebit Liber, referente Cel. Autore, *observationes maximè notabiles rarissimasq;, post editam Machinam cœlestem, ad feralem usqve incendii diem, qvo tota ipsius Urania conflagravit, nim. 26. Sept. ex æthere impetratas: eas cumprimis, qvas præsente* Præcl. Domino Edmundo Hallejo, Illustris Societatis Regiæ Anglicanæ, *in fidem Instrumentorum suorum nudis pinnacidiis constructorum, Observationumqve totis qvinqvaginta annis habitarum, ac* parte II. Machinæ Cœlestis *comprehensarum, habuit. Qvæ singulari divini Numinis Benignitate flammis ereptæ curiosis siderum scrutatoribus vel eo nomine acceptæ erunt, qvod suffragio suo cæterarum, ex qvibus Catalogum Stellarum Fixarum, Globosqve accuratissimos mox habebunt, stabilient. Accedet iis* con-

ia continuatio historiæ novarum Stellarum, *inprimis miræ illius in* collo *Ceti.*

II. Literæ & judicia Illustrium ac Celebratissimorum Virorum de Rebus Astronomicis, ad JOH. HEVELIUM; studio atqve operâ I. E. O. Gedani.

III. Uranographia, Sidera Universa ex Catalogo *Cel. Autoris*, tàm circa Polum Arcticum, qvàm Antarcticum, in plano, secundùm omnium Stellarum veram magnitudinem complexa. Referet ea, præter Stellas aliàs recensas, 800 circiter novas; Asterismos pristinis recenter adiectos, Camelopardalim, Canes Venaticos, Lacertam, Leonem Minorem, Lyncem seu Tigridem, Monocerotem, Uraniæ sextantem à Vulcano repetitum, Triangulum minus, & Vulpeculam cum Ansere.

IV. Globi cœlestes diversissimæ magnitudinis, ad annum 1700 completum: ex observatis, diligentiâ tot annorum incredibili, stellarum omnium hactenus cognitarum locis correcti, & alterâ ferè parte Stellarum, atqve hactenus prodierunt auctiores. Cui documentum esto Tabella ad latus posita, numerum Stellarum Tychonicarum & Hevelianarum unius & alterius sideris referens: Sparsis illis, qvæ ab aliis huic illive Asterismo adscriptæ, à Nostro verò novis suis tributæ sunt, non connumeratis.

Sidera Cœlestia.	Num. Stell. in Globis Tychonis.	Hevelii.
Andromeda.	23.	48.
Antinous.	7.	26.
Aqvila.	11.	24.
Bootes.	26.	54.
Canis Minor.	3.	14.
Cepheus.	11.	52.
Cetus.	22.	47.
Cygnus.	26.	48,
Hercules.	28.	49.
Leo.	36.	60.
Pegasus.	20.	34.
Perseus.	28.	46.
Serpentarius.	18.	37.
Ursa Major.	36.	74.

V. Catalogus Stellarum Fixarum omnium, ex observationibus multorum annorum indefesso labore Gedani habitis, constructus, ac plurimis stellis hactenus nondum à qvoqvam observatis, locupletatus; exhibens tàm Longitudines, & Latitudines, qvàm Ascensiones Rectas & Declinationes, ad Annum

Annum Chriſti completum 1660. Cui annexa ſunt qvorundam Illuſtrisſimorum Virorum loca, ad eundem Annum deducta, earum videlicet Fixarum, qvas ipſi olim obſervarunt, ſecundùm Longitudinem & Latitudinem: utpote *Tychonis Brahei, Principis Haſſiæ, Riccioli, Ulug Beighi*, & *Ptolemæi*. Qvo protinus ad oculum cuiqve pateat, an & qvousqve obſervationes omnium conveniant? an verò & in qvantum diſcrepent.

Huic Catalogo Univerſali, annexus erit alter ad annum 1700 completum, ſecundùm longitudinem & latitudinem, cum Tabulâ Aſcenſionum & Declinationum, & qvidem 526 Fixarum, earundemqve differentiis, inter annum videlicet 1660 & 1760.

Hæc præter, Cel. Vir *in qvindecim Volumina, Vulcano per Dei gratiam ſubducta, Literas omnes Illuſtrium ac Clariſſimorum Virorum ad ſe ſcriptas, cum reſponſionibus, ab anno 1630. ad præſentem 1682. digeſſit: in qvibus præter ea, qvæ ad Aſtronomiam, Geometriam, Opticam, Chronologiam, Mechanicam & Phyſicam ſpectant, nihil rerum privatarum aut aliorum in Orbe geſtorum; atqve inde tantò major Orbi Erudito theſaurus ſperandus foret, ſi, qvod elegantiſſima Typographia Heveliana, ubi flammas indignas evaſiſſet, præſtitura fuiſſet, aliorum operâ ſumtuqve, in vicem laudabilem ſuccedente, ſperari poſſet. Plurimùm certè referret, aliis etiam conſtare, ut verbis* laudatæ Epiſtolæ *rem enunciemus:* qvid inter nos *(Dnum Hevelium, Aliosqve)* geſtum, ſcriptum, diſceptatum, & qvibus rationibus qvilibet res ſuas corroboraverit, tum qvorum opinio de diverſisſimis rebus mathematicis prævaluerit.

Potuiſſemus, inſignis colophonis loco, antegreſſis adjungere Catalogum MSSorum ἀνεκδότων Celeberrimi Kepleri, *in ſcriniis* Dn. Hevelii *hactenus reconditorum, Eâdem Humaniſſimâ Manu Nobis indultum: niſi jam laborem hunc* Clariſſ. Editor Transactionum Philoſophicarum Anglicarum Anno 1674, Vol. octavo, *pag. 29. occupaſſet.*

Ne verò, pari cum cæterâ eruditâ ſupellectile Hevelianâ fato, Eadem diris flammis in rapinam ceſſiſſe, fruſtra qvisqvam fortè doleat; ſuffecerit hîc divinam clementiam debitè deprædicaſſe, per qvam ea tam Vulcani, qvàm Autolyci deprædatrices manus, ſingulari providentiâ evaſêre: ut adeo Celeberrimo Poſſeſſori *& hunc theſaurum, obſtetricantibus Eorum, qvi publico ea curare poſſunt, manibus, grata aliqvando debere poſſit poſteritas.*

ACTA ERUDITORUM

publicata Lipsiæ
Calendis Februarii, Anno M DC LXXXII.

MUSEUM REGALIS SOCIETATIS. *Londini A. 1681.*

& proſtat Lipſiæ apud J. Groſſium & C.F. F. Hæredes.

R*Ecenſuimus Calendis Januarii pag. 1. ſqq. Naturalia qvædam ex animali & vegetabili Regno, Museo hoc recondita. Superſunt qvæ ad* Minerale *Regnum ſpectant, nec non* Artificialia *: qvæ nunc promiſſi memores ſubjicimus.*

MINERALE ergo qvod attinet Regnum, ſe offerunt primò petrefacta, qvæ inter pag. 255. *Ichthyites* in modum typi : hoc eſt lapis, cujus plano figura piſcis non eſt impreſſa, ſed cavitas lapidis interior in figuram ac typum piſcis exactè eſt formata, adeoq; qvaſi matricem aut formam exhibet, cui alia corpora, pro induendâ piſcis figurâ imprimenda ſint. Seqvuntur plures entrochitarum, item Coralliorum ſpecies ac varietates; ſpeciatim *Corallium rubrum*, cujus radix ſupra truncum corallii albi expanſa. p. 275. *Rupes Adamantum*, ex qvâ in formâ cryſtallorum ſexangulari excreſcunt. p. 281. *Lapis viridis, Smaragdi ſpecies*, qvæ intenſius calefacta, in tenebris, ad tempus notabile, ſcilicet per $\frac{1}{16}$ horæ partem luceat: ita qvidem, ut color ejꝰ viridis, (ſecundum ea, qvæ obſervavit autor) admoto igne incaleſcentis, in intenſiſſimè cæruleum mutetur, qvem pariter retineat, qvamdiu ſplendet, redeunte poſtmodum nativâ viriditate. p. 287. *qvi lapis, ſi non idem eſt cum Phosphoro Smaragdino Elsholzii, in obſervat. de 4. Phosphoris, no. iii. ſanè haud multum ab eo diſcrepare videtur.* De *Turcoide* etiam refert Autor, ſpeciem eum videri æruginis, ſuo modo petrefactæ: id qvod præter colorem & ſapor ejusdem calcinati confirmet:

unde minus mirum videri possit, lapidem hunc tandem, præsertim aëri diutius expositum, coloris elegantiam perdere, qvæ possit restitui per Oleum vitrioli, qvod absumat fatiscentem & deflorescentem ejus superficiem. p.294. qvod posterius tamen experientiæ scrutinio ulteriori committendum, cum aliàs haud facile sit, colorem Turcoidis deperditum restituere. Prout verò Autor hoc loco Turcoidis alterationem considerat, ita sub lapidum & similium fossilium recensione ubivis ferè observat, qvomodo acidorum respectu se gerant, an cum iisdem, & cum qvibus effervescant. Qvæ inserviunt illustrando similis argumenti Autoris scripto, *of the Luctation, arising from the mixture of bodies:* hoc est, de luctâ è mixturâ corporum oriundâ, qvod ipsum jam Gallico Idiomate Parisiis Ao. 79. prodiit, sub Tit: Experiences sur le combat, qvi arrive du melange du diverses liqveurs, avec toutes sortes des corps. Recenset porro *Crystallum Talcosam seu Crystallum Islandicam* Bartholini, p.309. Refractiones singulares hujus lapidis, structuræ tribuit inæqvali ideo, qvòd is non frustum unicum saltem, aut absolutè continuum, sed compositus sit ex distinctis laminis seu bracteis, diversimode contiguis, adeo ut in qvibusdam locis distinctæ istæ laminæ, saltem unam Refractionem, in aliis duas, vel plures efficiant. p. 310. Prostat hinc *Magnes* ponderis 60. librarum, haud qvidem ingens adeo pondus elevans, acum tamen novem pedes distantem movens. Partes qvædam ipsius diffractæ, in proprium locum denuò repositæ, multum ejus robori addiderunt. p.317. Mutabile scil. magnetis robur est, adeo ut successu temporis multum de sua vi tractoriâ, &, qvæ inde pendet, appensorum ferramentorum suspensoriâ amittat. Pro avertendo tamen hoc defectu, qvin & pro eodem, jam facto fortè, corrigendo, facit actionis ejus continuitas, simili ferè ratione, atq; in moralibus exercitium virtutum generosiores eas reddit, & animales motiones per crebriorem usum fortiores evadere solent; id qvod curiosa ab Autore recensita confirmat observatio magnetis cujusdã armati. Sedecuplum is proprii sui ponderis initio attollebat, sed per aliqvot annos sepositus, qvartam roboris partem amiserat; cujus restituendi caussa, tantum eidem rursus, qvantum sustinere poterat, ponderis ferrei fuit appensum, & ita aliqvandiu relictus: hinc ab aliqvot septimanis denuò plus ponderis appensi ferre posse observatus fuit: qvod ubi pedetentim, addito novi semper ponderis

augmento,

augmento, repeteretur per biennium, lapis iste non solùm pristinum robur recuperavit, sed vigoris etiam sui incrementum cepit tantum, ut vigecuplum proprii ponderis attolleret. p. 318. Ingens *minerarum lunæ varietas*, p.323. *cum vix ullum metallum, tantâ mineræ seu matricis varietate ludat, ac Luna: sicut Cupri minera, præ aliis elegantissimorum colorum mixturâ conspicua esse solet.* Item præter lunam capillaceam, etiam *Cupri capillaris:* p.326. it. *capillaceum & granulatum Cuprum* simul, nativum, in uno frusto. c.l. *Mineræ aliqvot Jovis:* qva occasione mentionem Autor injicit mixturæ, contra morsum canis rabidi, ex mithridatio & stanno, plurimi à Venatoribus qvibusdam æstimatæ. p. 329. *Plumbum crystallinum*, hoc est in apices hexagonos finiens, ex minera. p. 329. *Ferri minera*, ex qva metallum, plurium longarum & rotundarum stiriarum formam, majorumqve acicularum crassitiem induens exsurgit. p. 330. Duo *ossa pedis* humani in ferrum mutata: item *frustum stiriæ lapideæ* (Germ. Tropffstein/) ferrificatum. p. 332. Frustulum naturalis *salis Ammoniaci*, per subterraneos calores, in lithantra cum fodinâ prope Civitatem Angliæ New Castle, sublimati pag. 339. Idem Sal in forma Coni sacharini ex suâ matrice, prout ex terra dicti loci fuit eruta, arte sublimatum: uti & spiritus vol. ex eodem Sale cum calce vivâ additâ destillatus. p. 353. *Sal qvoddam singulare* (seu anomalon) ex montanis Teneriffæ desumtum, ad alcalisatorum Naturam accedens. p. 339. *Frustum succini* ½ pedis longitudine, fossile, seu fodiendo repertum sub propugnaculis Rensburgensibus in Holsatia, pedes 18 sub terrâ, loco 25. milliaria (intellige Anglicana) à Baltico pariter & Germanico Oceano distante. p.343. *Frustum succini flavi*, cum cicada inclusa: p. 334. Ut & alia, cum culice, muscis, & similibus insectis reconditis. c.l. *Sulphur nativum* crystallizatum Peruvianum semi perspicuum. p.345. *Terra*, qvæ pluviæ ad instar copiosa ex aëre decidit in Archipelago, sub incendio Vesuvii a. 1631. eaqve duplex, grysea una, altera bolaris, similis jalapæ pulverisatæ: p.346. hinc & alia *terra pluvialis*, ex Tenariffa, pallidi argillacei coloris & insipida. Hæc cum Oleo vitrioli mox effervescit, illa minimè.

Naturalibus succedunt ARTIFICIALIA. *I. Chymica: ut Oleum Nicotianæ* seu tabaci per descensum: hujus una, vel duæ guttæ lingvæ felis impositæ, immediatè horridas convulsiones excitârunt, &

1. minuti horæ ſpatio eam enecarunt: de eodem oleo aliqvoties autor Parenti ſuo, Tabaci fumo aſſveto, aliqvantulum contra odontalgiam exhibuit, dentibus applicandum, felici planè cum ſucceſſu: ipſe verò autor tabaci fumo minimè aſſvetus, eodem modo aliqvando idem oleum cum uſurpaſſet, tametſi nihil ſputi ſalivarii deg utiverat, nihilominus ſummè debilis redditus fuit, cum ſuperveniente vomitu p. 352. Oleum per Alembicum deſtillatum, *ex rad. arboris Cinamomi*, contuſâ & in aqva maceratâ, ſimillimum camphoræ p.352. *Oleum macis* recens expreſſum, liqvidum, colorem referens Tincturæ croci, & odoratiſſimum: id qvod confirmat aſſertum Linſchotti, colorem originalem macis eſſe ſcarlatinum. *Salia fixa* plurium ſimplicium Vegetabilium, de qvibus autor aſſerit, qvod ritè tractata, eadem ex diverſis ſubjectis, multum inter ſe differant,tam acrimoniâ, qvàm modis aliis, etiamſi æqvaliter ſint calcinata: adeo ut uſus eorum promiſcuus, in Medicinâ minus tutus ſit: cum, exempli gratia, Sal Tartari ſcrup.ß.tam potens ſit, ac ſcrup.1. Sal. abſinthii. p.353. *Phosphorus Hermeticus ſolidus*, qvi luci vel Solis vel ignis expoſitus, in tenebris aliqvandiu lucere ſolet. Autor hujus primus rectè dicitur *Balduinus*, nunc defunctus, qvi tamen nec modum, nec ingredientia ullibi manifeſtavit. Eundem *Dr. Fr. Slare*, Anglus, Ann.1679. felici ſucceſſu & præparavit, & Societati Regiæ exhibuit. Cretam ſcilicet calcinatam ſolvit in ſ. q. ſpiritus nitri , ſolutionem filtratam evaporat ad Salis conſiſtentiam: hoc in teſtâ ſub tegulâ fornicatâ calcinat,non absqve ebullitionis impetu ſucceſſivè, obſervando ubiqve debitas enchiriſes, (prolixius ab autore recenſitas) reſtitante tandem, omnia ubi refrixerint, in teſtâ capite mortuo flaveſcentis coloris , qvi qvousqve conſpicitur, eousq; etiam vis luminoſa ſe extendit: cuſtodienda maſſa hæc ſedulo ab aëre, aliàs ſeptimanæ intra ſpatium vim ſuam amittit. Obſervationes haud vulgares circa hunc Phosphorum factæ, & ab autore recenſitæ, ſeqventes ſunt. Expoſitus auroræ ſplendori, paulò ante Solem exortum, exhibet lucidum qvaſi roſeum nitorem: appropinqvante verò Sole ad meridianum, ad intenſiorem ferri candefacti ſplendorem aſſurgit: paulò poſt Solis occaſum, ad pallidum colorem inſtar matris perlarum declinat. Luci candelæ, vel faſciculi lignorum expoſitus, pallidi coloris lumen, ſimile illi, qvod ſub Solis deſcenſum aſciſcit, contrahere ſolet: expoſitus

verò ad

verò ad notabile tempus Lunæ clarissimæ radiis, nec tantillùm hinc lucere observatur. In Vacuo Boyliano asservatus, etiam per 4. aut 5. menses, proprietatem istam Luminis rapacem minus solet perdere. Causam Phænomeni hujus in genere redditurus supra laudatus *Dr. Slare*, 1. id, qvod in mistura ista lumen suggerit, arbitratur esse partes igneas puras, Spiritus Nitri, in cretâ concentratas: 2. modum qvod attinet, fieri hoc ipsum non per imbibitionem lucis, sed saltem per impressionem ab illâ factam, unde oriatur motus in mistura, luminis productivus: &c. Noster verò Autor suspendit propè judicium: inprimis enim qvid lux sit, pressius declarari cupit: hinc arbitratur, qvod in præsenti casu Sal cretaceus, nitrosus, & aëreæ particulæ insimul inserviant ad componendum subjectum aptum recipiendo genuino corpori lucido &c. &c. p. 357. Sed præter hunc Phosphorum solidum, Autor præterea mentionem facit duplicis *Phosphori liqvidi*, qvorum prioris qvidem supponatur autor *Dn. Dan. Krafft, (revera tamen est Kunckelius, Electori Sax. olim à Laboribus Chymicis*, *qvi secretum* * *hoc se Krafftio communicasse affirmavit*) posterioris verò inventor *est Dn. Boyle*, qvi noctilucam aëriam appellavit.

Seqvuntur 2. *Instrumenta ad Philosophiam naturalem* pertinentia: in qvibus eminet inprimis *à Weather Clock*, seu automaton, mutationes tempestatum & temperaturæ aëris ostendens: constat principaliter ex horologio cum pendulo, Barometro, thermometro, mensura pluviali, Ventilogio & hygroscopio. p. 358. Instrumentum *pro mensurandâ qvantitate pluviæ*, qvæ certo temporis spatio, super certam soli partem, v. g. jugerum defluat, descriptum p. 358. Autor ejus est *D. Wren*, nunc Soc. Reg. Præses Illustrissimus. *Furnus Lampadis*, inserviens tam exclusioni ovorum, pro observando generationis processu, qvam digestioni liqvorum &c. p. 358. *Speculum ustorium cavum*, h. e. compositum ex duobus vitris concavis, uti eo cùm volueris, aqva communi replendis: p. 359. Instrumenta *Otocoustica* tria, pro juvando auditu, ex ebore unum, alterum ex cupro, in forma infundibuli, nisi qvod rostrum sit nonnihil inflexum, pro meliori ad aurem applicatione & soni receptione: unum ex stanno figuræ conicæ, cum inclusa cochlea, p. 359.

Hinc 3. *Artificialia Mathematica & Mechanica*, v. g. *Telescopium* reflectens. p. 360. *Instrumentum* demonstrans, in qvantum

navis adverso vento vela facere qveat. p. 364. *Canoa* seu navicula Grœnlandorum. p. 364. *Venenum Macassarensium*, qvo arma inficiunt. Cujus cum varii sint modi, in eo, qvod hic prostat, apparent crura aliæqve partes speciei cujusdam ex cantharidibus, qvæ videntur mista cum certo Sale corrosivo. p. 368.

Deniqve 4. *Purè Mechanica. Statera Chinensis*, exactè descripta: p. 369. *Par follium* ligneorum. p. 369. *Sembradore Hispanicus:* hoc est machina, mediante qva simul & aratur & seritur & occatur. Varia *Indorum Utensilia* p. 372. item *Chirotheca & Ocrea* Islandorum. pag. 375.

Tandem *moneta*, & alia ad *Antiqvitatem* pertinentia, Opus finiunt. p. 380.

Præter opinionem crevit sub manibus recensus Muséi. Sed ea ratione consultum voluimus Anglicanæ lingvæ minùs gnaris, qvi nihilominus uti hoc libro suo cum fructu poterunt, si figuras qvibus expressa cuncta ad amussim sunt, conferre cum Excerptis his nostris sustinuerint. Appendicem verò qvæ anatomen comparatam ventriculorum & intestinorum *continet, Calendis Martii sumus exhibituri.*

HERMANNI NICOLAI GRIM,

Chirurgiæ & Medicinæ Practici, & Societatis Indiæ Oriental. Medici, Compendium Medico-Chymicum.

Bataviæ Javanorum. Anno 1679. in 8.

PRæsens hoc scriptum est succincta qvædam Praxis medica, ex longæ experientiæ sinu, ut in præfatione loqvitur Autor, protracta. Primò qvidem uniuscujusqve affectus specialis remedia & formulas, sibi tam in Europâ, qvam Indiâ usitatiora, in genere, Ille ipse recenset: hinc Observationum nomine speciales curationes, historiam morbi paucissimis enarrando, & remedia administrata adjiciendo, subjungit: deniqve in fine Operis, curiosam variorum medicamentorum nonnullorum præparationem, annectit. Ipsas qvod attinet curationes, & remedia adhibita, præter Vomitoria antimonialia & purgantia vegetabilia, alterantia adhibita maximam partem de natura Salium

Salium vol. Oleosorum existunt, sive præparatione jam ita elaborata, sive per mistionem in ipsis præscriptionibus talia reddita. In specie *l. 1. c. 1. obs. 1. p. 13.* Hemicrania gravis ex acri salsa materia, exterioribus membranis infixa, applicato cum linteis spiritu Corn. Cerv. brevi fuit fugata. *Obs. 15. p. 61.* Virgo Epilepsia habituali à 3. ætatis anno, ad 15. usqve conflictata, interpositis laxativis debitis, seqventi misturâ, crebrius eam capiendo, fuit curata:

Rec. Spir. sangv. humani dr. i.
Tinctur. castor.
Ess. succini ana dr. ſ.
Sal. succini volatil. scr. i.
Aqv. secundinæ unc. ij.
Syr. Pæoniæ unc. ſ. M.

Observ. 99. referuntur modi, qvibus restituti fuerint ii, qvi sub navali ad Indiam Orientalem itinere scorbuto correpti, membrorum rigore & aliis gravioribus symtomatis laborarunt. *L. 3. Obs. 26. & 27.* contra Icterum, spiritus Salis ammoniaci acidus potui ordinario instillatus, mirè extollitur. *Obs. 36. p. 255.* notatur Diabetes, cum macie, ex abusu potus Thee, curatus, cum diæta, ut plurimum ex lacte, seqventi mistura, interponendo qvandoqve sem. frigid emulsiones:

Rec. Liqvor. Sal. hæmatitis dr. ſ.
Tinct. rosarum,
Santal. rubr. ana dr. i.
Syr. corall. unc. ſ.
Aqv. rosarum,
Nymphææ ana unc. ij. M
Capiatur cochleatim.

Qvod deniqve præparationes medicamentorum attinet, observandum est, qvod Autor præsentis scripti, jam anno 1677. Belgico idiomate Bataviæ Indorum ediderit *Laboratorium Ceylonicum* ex inqvilinis Ceyloniæ Insulæ simplicibus concinnatum, ut patet ex *Compend. hujus l. III. obs. 25. p. 208.* (in specie ex Act. Hafniens. Vol. V. observ. 51. pag. 223.) qvod à *Barthol. Pielat Med. D.* latinitate donatum, publicæ luci, suppresso licet penitus Autoris nomine, expositum fuit. Plura ergo remediorum, præsenti scripto annexorum, jam in illo *Laboratorio Ceylonensi* fuerunt descripta, præter qvæ tamen

Spiri-

Spiritum Tartari ſaſſafratum, fuliginis ſuccinatum, Sal. ammon. ſuccinatum, Sal. ammon. theriacalis, Sal vol. oleoſum ex rad. aromaticis deſtillando eliciendũ, Sal cran. human. aromaticum, Tincturam coralliorum, cum proprio eorum ſpiritu, Tincturam Sal. Liqvorem Hæmatitis, Spiritum Sal. ammon. acidum, mediante qvo Tincturam Martis parat, Elixir panis, Elixir Helmontii, Extractum Opii Tartariſatum aromaticum, Hæmatitem Philoſophicum, aliaqve nonnulla præparare docet.

LA CHIAVE DEL GABINETTO del Cavagliere Gioſeppe Franceſco Borri, Milaneſe.

h. e.

CLAVIS AD CONCLAVE SECRETIUS Joſephi Franciſci Burrhi, Mediolanenſis Eqvitis.

Coloniæ, 1681. 12mo.

CUm jam olim undiqve Burrhi fama innotuerit, veridica ſubinde eadem, non rarò qvoqve mendaciſſima, viſum fuit, & præſentis, nomine ejus inſigniti, ſcripti mentionem injicere. Bipartitum eſt hoc ipſum, cujus priori parte, Editor Anonymus, Burrho tamen minus favens, ut vel ex præfatione innoteſcit, ſub ſpecie Dialogi, aliqvot Epiſtolas exhibet, qvas Burrhum ſcripſiſſe aſſerit: qvibus ſuccinctam Vitæ Burrhi hiſtoriam, magis tamen Eccleſiaſticam, qvàm civilem ſubjungit. In parte verò poſteriori recenſentur Inſtructiones Politicæ, qvas Burrhus Regi Daniæ ſubminiſtraverit. Epiſtolas qvod attinet, earundem ſunt X: In qvarum prioribus duabus refertur Diſcurſus habitus cum qvodam nobili Dano, qvi certas qvasdam creaturas, præter hactenus cognitas, adeoqve chimericas, utriusqve ſexus in qvovis elemento ſibi finxerit, qvæ ſint dociles, ſcientiarum amantes, ſapientibus officioſæ, aſt inimicæ ſtolidorum: qvales in aqva ſint *Ondini ſeu Nymfæ*, in Terra *Gnomi*, in Igne *Salamandræ*, in Aëre verò *Sylvi*: qvæ Matrimonio junctæ cum hominibus, fiant immortales, &c. In 3. conſiderat generationem metallorum, tam naturalem, qvam artificialem. In 4. docet ſecretum extrahendi

hendi ſemen auri, qvod ſit lapis verus Philoſophorum ; in 5. verò, modum coagulandi Mercurium per Saturnum liqvefactum : ſicuti in 6. modum convertendi Mercurium in Solem & Lunam. In 7. deſcribitur aqva deſtillata coſmetica, ex qvibusdam vegetabilibus, pro corrigendis faciei vitiis. In 8. referuntur varia ſic dicta ſecreta : v. g. conficere globulos vitreos, qvi in igne cum inſigni ſtrepitu, inſtar bombardæ diſplodantur: item ſtatuam, qvæ extinctam candelam, qvaſi inſpirando, reaccendat : mobile perpetuum alchymiſticum: progerminationem variarum plantarum intra horæ ſpatium, ex earum ſeminibus promovere: & denuo præparare atramentum crypticum, cujus ſcriptura evaneſcat, qvæ alio ſuperinducto atramento denuo compareat. In 9. docetur methodus ſeparandi metalla ex ſuis mineris, per fuſionem cum pulvere compoſito ex p. ii. Tartari p. ii. borrac. & p. nitri carbon. pulveriſ. p. i. In decimo deniqve refertur diſcurſus Medici cujusdam Germani, de differentiâ corporis & animæ, & ſtructurâ corporis animalium mechanicâ: cujus vi, citra animam, & citra ullam cognitionem, qvasvis ſuas functiones edant bruta: & hæc omnia ſimpliciter ex principiis Carteſii: & hæc de Epiſtolis.

Altera hujus ſcripti pars continet plura Axiomata Politica, haud tamen adeò ſecreta, ad qvorum normam Princeps imperium ſuum adminiſtrare debeat, illuſtrata diſcurſibus & exemplis variis.

De qvibus tamen omnibus, in Clave hâc contentis, fides qvidem ſit penes *Editorem*, judicium verò penes *Lectorem*.

DE VERA PROPORTIONE CIRCULI AD Qvadratum circumſcriptum in Numeris rationalibus

à

GOTHOFREDO GVILIELMO LEIBNITIO

expreſſa.

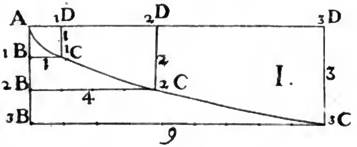
PRoportiones curvilineorum ad Rectilinea inveſtigare Geometræ ſemper ſunt conati, & tamen nunc qvoqve, etiam poſt Algebram adhibitam, nondum ea res ſatis in poteſtate eſt, ſecundùm methodos

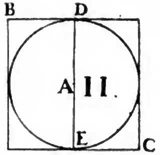
qvidem hactenus publicatas; neqve enim hæc problemata ad æqvationes Algebraicas revocari possunt: & usum tamen pulcherrimum habent, inprimis in Mechanicâ ad puræ Geometriæ terminos reducendâ, qvod norunt, qvi talia profundiùs inspexêre, pauci qvidem, sed maximè eximii Mathematicorum. Primus Archimedes, qvantum constat, invenit, qvæ sit ratio inter conum, sphæram & cylindrum ejusdem altitudinis & basis, nempe qvalis est numerorum 1,2,3, ita ut cylinder sit triplus coni, & sesqvialter sphæræ; unde sphæram & cylindrum etiam sepulcro suo insculpi jussit: Idem invenit qvadraturam

TAB. IV. Parabolæ. Nostro seculo repertus est modus metiendi figuras curvilineas innumerabiles, inprimis qvando ordinatæ BC, in Schemate 1, sunt in ratione utcunqve multiplicatâ aut submultiplicatâ, directâ aut reciprocâ, abscissarum AB vel DC; erit enim figura ABCA ad rectangulum circumscriptum ABCD, ut unitas ad numerum rationis multiplicationem exprimentem, unitate auctum. Exempli gratiâ, qvia in *Parabolâ* abscissis AB sive DC, existentibus ut numeris naturalibus, 1, 2, 3, &c. ordinatæ BC, sunt ut eorum qvadrata 1,4,9, &c. seu *in duplicatâ* ratione numerorum, tunc numerus rationis multiplicationem exprimens *erit 2:* ergò erit figura ABCA ad rectangulum circumscriptum ABCD, ut 1 ad 2 + 1; seu ut 1 ad 3: sive, figura erit tertia pars rectanguli. Si AB vel CD maneant numeri naturales, & BC fiant cubi, 1, 8, 27, &c. (nempe in *Paraboloide cubicâ*) foret ratio ordinatarum *triplicata* rationis abscissarum: Ergò figura ad rectangulum, ut 1 ad 3 + 1 sive 4; seu pars qvarta. Sin DC sint qvadrata, BC cubi, sive ratio ipsorum BC, rationis ipsarum DC *triplicata subduplicata*, erit figura *(paraboloides cubico-subqvadratica)* ABCA ad rectangulum ABCD, ut 1 ad $\frac{3}{2}$ + 1; seu duas qvintas rectanguli constituet. In *reciprocis*, numero rationis multiplicationem exprimenti præfigitur signum —, sive minus.

Sed circulus nondum hactenus cogi potuit sub hujusmodi leges, qvamvis ab omni retrò memoriâ à Geometris exercitus. Nondum enim inveniri potuit Numerus exprimens rationem Circuli A, ad qvadratum circumscriptum BC *Figur.* 2, qvod est qvadratum diametri DE. Nec inveniri potuit ratio circumferentiæ ad diametrum, qvæ est qvadrupla rationis Circuli ad Qvadratum. Archimedes qvidem, Polygona Circulo inscribens & circumscribens, qvoniam major est inscriptis,

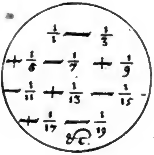
TAB. IV. ad A. 1662 p. 42.

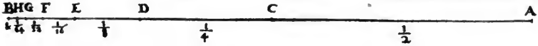

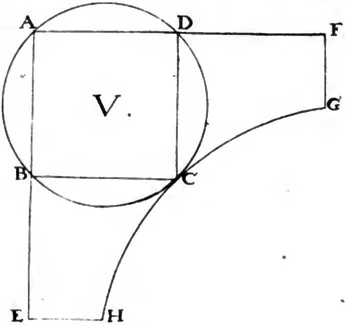
Numero DEUS
I
impare gaudet

III.

IV.

ſcriptis & minor circumſcriptis, modum oſtēdit, exhibendi limites intra qvos circulos cadat, ſive exhibendi appropinqvationes: eſſe ſcilicet rationem circumferentiæ ad diametrum, majorem qvàm 3 ad 1, ſeu qvàm 21 ad 7; & minorem qvàm 22 ad 7. Hanc Methodū alii ſunt proſecuti, Ptolemæus, Vieta, Metius, ſed maximè Ludolphus Colonienſis, qvi oſtendit

eſſe circumferentiam ut 3. 1 4 1 5 9 2 6 5 3 5 8 9 7 9 3 2 3 8 4 6 &c.
ad diametrum, ad 1. 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0

Verùm hujusmodi Appropinqvationes, etſi in Geometriâ practicâ utiles, nihil tamen exhibent, qvod menti ſatisfaciat, avidæ veritatis, niſi progreſſio talium numerorum in infinitum continuandorū reperiatur. Multi qvidem perfectum Tetragoniſmum profesſi ſunt, ut Cardinalis Cuſanus, Orontius Finæus, Joſephus Scaliger, Thomas Gephyrander, Thomas Hobbes, ſed omnes falsò; calculis enim Archimedis vel hodie Ludolphi, refellebantur.

Sed qvoniam video, multos non ſatis percepiſſe, qvid deſideretur: ſciendum eſt, Tetragonismum ſive converſionem circuli in æqvale qvadratum, aliamve rectilineam figuram (qvæ pendet à ratione circuli ad qvadratum diametri, vel circumferentiæ ad diametrun.) poſſe intelligi qvadruplicem, nempe vel per calculum, vel per conſtructionem linearem; utrumq: vel accuratè, vel propemodum. *Qvadraturam* per calculum accuratum voco *Analyticam*; eam verò qvæ per Conſtructionem accuratam fit, voco *Geometricam*: per calculum prope verum, habetur *appropinqvatio*; per conſtructionem propè veram, *Mechaniſmus*. Appropinqvationem longisſimè produxit Ludolphus; Mechaniſmos egregios Vieta, Hugenius, aliiqve dedêre.

Conſtructiò Geometrica accurata haberi poteſt, qvâ non tantùm Circulum integrum, ſed & qvemlibet ſectorem ſive arcum metiri liceat, motu exacto atqve ordinato, ſed qvi curvis tranſcendentibus competat; qvæ per errorem alioqvi Mechanicæ cenſentur, cùm tamen æqvè ſint Geometricæ, ac vulgares: licet Algebraicæ non ſint, nec ad æqvationes Algebraicas, ſeu certi gradûs, reduci qveant; ſuas enim proprias, etſi non Algebraicas, tamen analyticas habent. Sed iſta hic pro dignitate exponi non poſſunt. *Qvadratura Analytica*, ſeu qvæ per calculum accuratum fit, iterum in tres poteſt diſpeſci; in Analyticam tranſcendentem, Algebraicam, & Arithmeticam. Analytica *tranſcendens*, inter alia habetur per æqvationes gradus indefiniti, hactenus

F 2 à nemi-

à nemine consideratas, ut si sit $X^x + X$ æqval. 30, & qværatur X, reperietur esse 3, qvia $3^3 + 3$ est $27 + 3$ sive 30: qvalos æqvationes pro circulo dabimus suo loco. *Algebraica* expressio fit per numeros, licet irrationales, vulgares, seu per radices æqvationum communium: qvæ qvidem pro qvadraturâ generali circuli sectorisq; impossibilis est. Superest *Qvadratura Arithmetica*, qvæ saltem per series fit, exhibendo valorem circuli exactum progressione terminorum, inprimis rationalium, qvalem hoc loco proponam.

Inveni igitur: vid. fig. 3.

Qvadrato Diametri existente 1

circuli aream fore: $\frac{1}{1} - \frac{1}{3} + \frac{1}{5} - \frac{1}{7} + \frac{1}{9} - \frac{1}{11} + \frac{1}{13} - \frac{1}{15} + \frac{1}{17} - \frac{1}{19}$ &c.

nempe qvadratum Diametri integrum demtâ (ne nimius fiat valor) ejus tertiâ parte, additâ rursus (qvia nimium demsimus) qvintâ, demtâqve iterum (qvia nimium re-adjecimus) septimâ; & ita porro.

Eritq; valor justo major	1	errore tamen existente infra $\frac{1}{3}$
minor	$\frac{1}{1} - \frac{1}{3}$	---------------- $\frac{1}{5}$
major	$\frac{1}{1} - \frac{1}{3} + \frac{1}{5}$	---------------- $\frac{1}{7}$
minor	$\frac{1}{1} - \frac{1}{3} + \frac{1}{5} - \frac{1}{7}$	---------------- $\frac{1}{9}$
&c.		&c.

Tota ergo series continet omnes appropinqvationes simul, sive valores justo majores & justo minores: prout enim longè cõtinuata intelligitur, erit error minor fractione datâ, ac proinde & minor datâ qvavis qvantitate. Qvare tota series exactum exprimit valorem. Et licet uno numero summa ejus seriei exprimi non possit, & series in infinitum producatur; qvoniam tamen unâ lege progressionis constat, tota satis mente percipitur. Nam, siqvidem Circulus non est qvadrato commensurabilis, non potest uno numero exprimi, sed in rationalibus necessariò per seriem exhiberi debet; qvemadmodum & Diagonalis qvadrati, & sectio extremâ & mediâ ratione facta, qvam aliqvi divinam vocant, aliæqve multæ qvantitates, qvæ sunt irrationales. Et qvidem si Ludolphus potuisset regulam dare, qvâ in infinitum continuarentur numeri 314159 &c, dedisset nobis qvadraturam Arithmeticam exactam in integris, qvam nos exhibemus in fractis.

Ne qvis autem in his parum versatus putet, seriem ex infinitis terminis constantem non posse æqvari Circulo, qvi est qvantitas finita,

nita: ſciendum eſt, multas ſeries numero terminorum infinitas, eſſe in ſummâ qvãtitates finitas. Exempli facillimi loco ſit ſeries ab unitate decreſcens, progreſſionis geometricæ duplæ, $\frac{1}{2}+\frac{1}{4}+\frac{1}{8}+\frac{1}{16}+\frac{1}{32}+\frac{1}{64}$ &c in infinitum; qvæ tamen non facit plus qvàm 1. Nam in adjectâ lineâ rectâ AB (*Fig. 4.*) qvæ ſit 1, erit AC $\frac{1}{2}$, & reſiduum (CB) biſecando in D, habebis CD $\frac{1}{4}$; & reſiduum (DB) biſecando in E, habebis DE, $\frac{1}{8}$; & reſiduum (EB) biſecando in F, habebis EF, $\frac{1}{16}$; & ita continuando ſine fine, nunqvam egredieris terminum B. Idem in fractionibus numerorum figuratorum ſeu triangulo Harmonico fieri, à me alibi oſtenſum eſt.

Multa notari poſſent circa hanc Qvadraturam, ſed qvæ nunc perſeqvi non vacat: hoc tamen præterire non oportet, terminos ſeriei noſtræ, $\frac{1}{1}, \frac{1}{3}, \frac{1}{5}, \frac{1}{7}, \frac{1}{9}$ &c, eſſe progreſſionis harmonicæ, ſive in continuâ proportione harmonicâ, ut experienti patebit: Qvin & per ſaltum, $\frac{1}{1}, \frac{1}{5}, \frac{1}{9}, \frac{1}{13}, \frac{1}{17}$ &c, eſt etiam ſeries progreſſionis harmonicæ; & $\frac{1}{3}, \frac{1}{7}, \frac{1}{11}, \frac{1}{15}, \frac{1}{19}$ &c, eſt itidem ſeries harmonicè proportionalium. Itaq; cum Circulus ſit $\frac{1}{1}+\frac{1}{5}+\frac{1}{9}+\frac{1}{13}+\frac{1}{17}$ &c, $-\frac{1}{3}-\frac{1}{7}-\frac{1}{11}-\frac{1}{15}-\frac{1}{19}$ &c, poſteriorem ſeriem partialem, à priori ſubtrahendo; erit magnitudo Circuli, differentia duarum ſerierum progreſſionis harmonicæ. Et qvoniam qvotcunqve terminorum numero finitorum progreſſionis harmonicæ ſumma, compendio aliqvo iniri poteſt, hinc appropinqvationes compendioſæ, (ſi poſt Ludophinam illis eſſet opus) duci poſſent.

Si qvis in ſerie noſtra terminos ſigno − affectos tollere volet, is duos proximos $+\frac{1}{1}-\frac{1}{3}$, item $+\frac{1}{5}-\frac{1}{7}$, item $+\frac{1}{9}-\frac{1}{11}$, & $+\frac{1}{13}-\frac{1}{15}$, & $+\frac{1}{17}-\frac{1}{19}$, & ita porro, in unum addendo, habebit ſeriem novam pro magnitudine Circuli, nempe $\frac{2}{3}$ (id eſt $\frac{1}{1}-\frac{1}{3}$) $+\frac{2}{35}$ (id eſt $\frac{1}{5}-\frac{1}{7}$) $+\frac{2}{99}$ (id eſt $\frac{1}{9}-\frac{1}{11}$.) &c. itaqve:

Qvadrato inſcripto exiſtente. $\frac{1}{2}$

Erit Area Circuli $\frac{1}{3}+\frac{1}{35}+\frac{1}{99}+\frac{1}{195}+\frac{1}{323}$ &c.

Sunt autem numeri 3. 35. 99. 195. 323 &c, excerpti per ſaltum ex ſerie numerorum qvadratorum (4. 9. 16. 25 &c.) unitate minutorum, unde fit ſeries: 3. 8. 15. 24. 35. 48. 63. 80. 99. 120. 143. 168. 195. 224. 255. 288. 323. 360. 399 &c; ex cujus ſeriei numeris, qvartus qvisqve poſt primum noſter eſt. Inveni autem (qvod memorabile eſt) ſeriei infinitæ $\frac{1}{3}+\frac{1}{8}+\frac{1}{15}+\frac{1}{24}+\frac{1}{35}+\frac{1}{48}+\frac{1}{63}+\frac{1}{80}+\frac{1}{99}$ &c. ſummam eſſe $\frac{3}{4}$: qvin & ſim-

& simplici saltu excerpendo, nempe $\frac{1}{3}+\frac{1}{15}+\frac{1}{35}+\frac{1}{63}+\frac{1}{99}$ &c, ejus seriei infinitæ summa facit $\frac{2}{4}$ seu $\frac{1}{2}$. Sed si ex hâc iterum, simplici saltu terminos excerpamus, nempe: $\frac{1}{3}+\frac{1}{35}+\frac{1}{99}$ &c, ejus seriei infinitæ summa erit Semicirculus, posito qvadratum Diametri esse 1. Qvoniam autem eâdem operâ & *qvadratura Hyperbolæ Arithmetica* habetur, placet totam harmoniam oculis subjicere:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

1 4 9 16 25 36 49 64 81 100 121 144 169 196 225 256 289 324 361 400

0 3 8 15 24 35 48 63 80 99 120 143 168 195 224 255 288 323 360 399

$$\left.\begin{array}{l} \frac{1}{3}\ \frac{1}{8}\ \frac{1}{15}\ \frac{1}{24}\ \frac{1}{35}\ \frac{1}{48}\ \frac{1}{63}\ \frac{1}{80}\ \frac{1}{99}\ \frac{1}{120}\ \frac{1}{143}\ \frac{1}{168}\ \frac{1}{195}\ \frac{1}{224}\ \frac{1}{255}\ \frac{1}{288}\ \frac{1}{323}\ \frac{1}{360}\ \frac{1}{399}\ \text{\&c.} \\ \frac{1}{3}\cdot\frac{1}{15}\cdot\frac{1}{35}\cdot\frac{1}{63}\cdot\frac{1}{99}\cdot\frac{1}{143}\cdot\frac{1}{199}\cdot\frac{1}{255}\cdot\frac{1}{323}\cdot\frac{1}{399}\ \text{\&c.} \\ \cdot\frac{1}{8}\cdot\frac{1}{24}\cdot\frac{1}{48}\cdot\frac{1}{80}\cdot\frac{1}{120}\cdot\frac{1}{168}\cdot\frac{1}{224}\cdot\frac{1}{288}\cdot\frac{1}{360}\cdot\ \text{\&c.} \end{array}\right\}$$

$$\left.\begin{array}{l} \frac{1}{3}\cdot\cdot\cdot\frac{1}{35}\cdot\cdot\cdot\frac{1}{99}\cdot\cdot\cdot\frac{1}{195}\cdot\cdot\cdot\frac{1}{323}\cdot\cdot\ \text{\&c.} \\ \cdot\frac{1}{8}\cdot\cdot\cdot\frac{1}{48}\cdot\cdot\cdot\frac{1}{120}\cdot\cdot\cdot\frac{1}{224}\cdot\cdot\cdot\frac{1}{360}\cdot\ \text{\&c.} \end{array}\right\}$$

$$\text{æqvatur}\left\{\begin{array}{l} \text{- - - - - - - -}\ \frac{3}{4} \\ \text{- - - - - - - -}\ \frac{2}{4} \\ \text{- - - - - - - -}\ \frac{1}{4} \end{array}\right.$$

æqvatur { circulo ABCD cujus potentia inscripta / Hyperbolæ CBEHC, cujus qvadratum ABCD } est $\frac{1}{4}$

Sit in *Figurâ 5.* Asymptotis AF, AE, sibi normalibus, Hyperbolæ curva descripta GCH, cujus vertex C, potentia verò Hyperbolæ inscripta sive qvadratum, qvod rectangulo sub ordinatâ qvâcunqve EH, in suam abscissam AE, semper æqvale est, sit ABCD: circa hoc qvadratum describatur Circulus, & ponatur Hyperbola ita continuata à C usq; ad H, ut sit AE dupla ipsius AB. Tunc posito AE esse unitatẽ, erit AB $\frac{1}{2}$, & ejus qvadratum ABCD erit $\frac{1}{4}$, & Circulus cujus potentia in scripta est ABCD, erit $\frac{1}{3}+\frac{1}{35}+\frac{1}{99}$ &c. Hyperbolæ verò (cujus potentia inscripta est idem qvadratum $\frac{1}{4}$) portio CBEHC qvæ logarithmũ rationis ipsius AE ad AB (sive binarii) repræsentat, erit $\frac{1}{8}+\frac{1}{48}+\frac{1}{120}$ &c.

JOH.

JOHANNIS OLEARII

Sereniss. Sax. Ducis JOH. ADOLPHI Concionatoris Aulici Primarii, Consiliarii Eccles. & Superint. General.

Biblische Erklärung/

in

Fünff Theilen.

Hoc est

ANNOTATIONES AD SCRIPTURAM totius Vet. ac Nov. Testam. Germanicæ, Tomis V comprehensæ.

Lipsiæ, sumtibus Joh. Christoph. Tarnovii. in fol. 1681.

OPus hoc sexaginta ferè annorum (ut Autor ipse vocat sub finem Tomi ultimi) omnis generis & conditionis Hominibus per Germaniam, præcipue Theologis ac Verbi Divini Ministris, utilissimum & valde accommodum, post *Generalem totius Scripturæ Clavem & Introductionem*, pandit: *I. Uniuscujusqve Libri Biblici* (a) Nomenclaturam (b) Comprehensionem summariam (c) Distinctionem accuratam (d) Interpretum selectiorum recensionem (e) Principalis Scopi considerationem (f) Autoritatis Canonicæ ac prorsus Divinæ Certitudinem infallibilem (g) Succinctam & versibus mnemonicis inclusam Recensionem. *II. Singulorum Capitum* (1) summarium unâ voce expressum (2) Justam Partitionem (3) Exqvisitam Connexionem unà cum scopi primarii ostensione (4) Dictorum præcipuorum & phraseologiæ sacræ notabilioris ex fontibus Hebraicis & Græcis deductam explicationem (5) Usus Didactici, Paracletici, atqve Pædevtici necessariam demonstrationem (6) per sententias Patrum Ecclesiæ Veteris, ac (7) B. etiam Lutheri, sufficientem illustrationem.

D. VALENTINI ALBERTI, P.P. Lipsiensis,

INTERESSE PRÆCIPUARUM RELIGIONUM Christianarum in Omnibus Fidei Articulis deductum.

Lipsiæ & Francofurti apud Davidem Fleischerum. 1681. in 12.

NOn momentum modò Sacrorum Dogmatum in hac Religionum collatione exponit Autor, sed caussas qvoqve primas & imas voluti radices prodit, ex qvibus dissentientium Partium propriæ hypotheses proseminatæ sunt. Idqve fine potissimum gemino: cùm ne qvis Politicorum forte in animum inducat, operam vel suam in salutifera doctrinâ perdiscendâ: vel Doctorum, in eâdem proponendâ ac defendendâ, occupari frustra; tum ut intentione Docentium ubiqve perspectâ, rectum secernere à pravo, verum à contrario, tanto rectius possint, qvotqvot Religionis curam à se non spernunt procul, sed veram eamqve unicam Salutis viam non ignorare, suâ qvidqvam interesse arbitrantur.

Supposito autem, qvod per *Interesse Partium*, in Religione puta dissidentium, nihil designatum aliud hoc in loco velit, qvam πρῶτον ἀληθὲς rectè; & πρῶτον ψεῦδος, secus sentientium, limites etiam constituit Autor accuratos inter Religionis cujusqve *Articulum Principalissimum*, & *Principium Primum Dogmaticum*: Certus, Articulum *de Justificatione* v.g. *per fidem, de Capite Summo Ecclesiæ visibili infallibiliqve, Pontifice Romano, de Absoluto Prædestinationis Decreto*, à suis utiqve Patronis ac Defensoribus pro Principalissimis haberi, alios ab aliis; Primi verò Principii Dogmatici partes non nisi horum effatorum, *DEus dixit, Papa dixit, Ratio dixit*, aliqvod in eorundem scholis occupare ideò, qvod articulis singulis à suis, jam expressè, jam tacitè substernantur, reveraqve Analysis omnium ultima in ista tandem fiat.

Qvibus fundamentis instituti sui jactis, ad ipsam Articulorum θεωρίαν pedem promovet, qvatuor ubiqve faciens dicendorum membra. Qvorum *primo* distinctè perqve partes proponit Thesin suam, in Libris Lutheranorum Symbolicis definitam, Dictoqve Scripturarum Classico, aut testimonio etiam ecclesiastico probatam. *Secundo* Antithesin aliorum subjicit, è primariis cujusqve Partis scriptis ac Scriptoribus petitam: atqve ita subjicit, ut simul & Syncretistarum, ut vocant, indolem, ubi thesin scil. nostram in gratiam adversæ partis inflectunt aut detorqvent; & reliqvorum Antagonistarum artes, cùm æqvivocationis mysterio sua dogmata conantur occultare, notet ac observet. *Tertio* ipsum non solius Lutheranæ, sed contrariarum qvoqve Religionum Interesse, qvo nimirum adducta & permota

permota unaqvæqve hoc illudve ſtatuat, perſeqvitur. *Qvartum* deniqve ex Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ erroris cujusqve repetit originem. Atqve hæc ſingula, ordine jam dicto, in Articulo de S. Scripturâ, de DEO, de CHRISTO, de Integritatis & Corruptionis ſtatu, de Prædeſtinatione, de Juſtificatione, de Sacramentis in genere, de Baptiſmo, de Sacrâ Cœnâ, de Eccleſiâ & Hierarchiis, de Adiaphoris & de Statu poſt mortem, reliqvis nimirum, qvibus ſpecialis titulus datus non eſt, ad alios cognatos Articulos redactis, illisqve potiſſimum Theſibus ſelectis Antitheſibusqve, in qvibus Intereſſe Partium fuit maximè conſpicuum, ſolerti ſtudio, & ad *συνάφειαν* Articulorum, integramqve Fidei catenam plenius intelligendam perqvam utili, exeqvitur.

CASPARIS ZIEGLERI
DE JURIBUS MAJESTATIS TRACTAtus Academicus, in qvo pleraqve omnia, qvæ de Poteſtate & Juribus Principis diſputari ſolent, ſtrictim exponuntur.

Wittebergæ in 4. 1681.

MAgnum libro huic decus ab Auctore, Conſiliario Saxonico, Anteceſſore in inclyta Leucorea primario, viro tot in lucem editis literarum monimentis de orbe erudito præclariſſimè merito. Opus ipſum ex variis Diſputationibus Academicis in unum hoc volumen ſuccrevit, in duos libros ita diſtributum, ut prior inter Regalia exhibeat ea, qvæ *πρώτως τὸ κύριον* afficiunt: poſterior verò in iis, qvæ Fiſci augmento potiſſimùm inſerviunt, occupetur. Argumenta ſingula utiliſſimi operis ut recenſeamus, ipſa eorum prohibet amplitudo ac varietas. Habent hîc, qvod diſcant, ſubditi: habent, qvo doceantur, Magiſtratus: habet ipſa, qvod ſeqvatur, Majeſtas. Inſtruunt Theologum, qvæ *de jure Majeſtatis circa ſacra* integris undecim Diſputationibus, à p. 241. ad 367. traduntur. JCto, etiam qvæ in foro in uſus ſuos transferat, abunde ſubminiſtrant tot Præjudicia, ac Reſponſa Prudentum, inprimis Nobiliſſimi JCtorum in Academia Wittebergenſi Ordinis, qvæ explicandis juris cujuscunqve Qvæſtionibus paſſim inſeruntur. Civilis verò Scientiæ cultori ea propi-

nantur principia, qvæ seqvi tutò possit, qvibusqve imbutus probè ac munitus à perniciosis aliorum dogmatibus cavere sibi qvàm optimè valeat. Adeò vel hic Ziegleri liber comprobat, qvantum consuli Reipublicæ literariæ per illos possit, qvi cum civilis Canoniciqve ac publici Juris solidiore scientiâ, SS. etiam Theologiæ, civilis item ac moralis Philosophiæ, imò humaniorum qvarumcunqve literarum cultum per omne vitæ spatium conjungunt.

SEBASTIANI SCHELCKENS, *JCti ET ANTECESSORIS FRISII, ELEMENTA Jurisprudentiæ Romanæ: qvibus accessit liber ejus repetitæ prælectionis de Successione ab intestato, ex præscripto Novellæ 118 concinnatus.*

Franeqveræ, in 4. 1681.

HOc opusculum, pro tyronibus, ceu videtur, conscriptum, eundem ordinem methodumqve servat, qvâ in suis Jurisprudentiæ elementis Justinianus utitur. Auctor enim totum id ad Imperatoris ductum qvadraginta & unâ tabulis mnemonevticis complexus, in eô potissimùm occupatur, ut singulas, qvæ in iis occurrunt, definitiones atqve divisiones, uberiori tùm ex antiqvitate Romanâ, tùm historiâ nonnunqvam recentiori petitâ explicatione partim illustret, partim legibus Romani ac novissimi Juris, nec non nobiliorum Interpretum auctoritate confirmet, præmissis cuiqve titulo paragraphorum numero, qviqve in Pandectc, Codice & Novellis eidem respondeant, succinctâ recensione. Adjectus de successione ab intestato libellus sex Capitibus absolvitur. Primum successionis hujus homonymiam, definitionem atqve divisionem exhibet. Secundum Descendentium jura cùm primi tùm ulterioris ordinis explicat. Tertium, qvomodo succedant Adscendentes, docet. Qvartum Collateralium ordinem enarrat. Qvintum, qvô jure conjuges utantur, suggerit. Sextum deniqve, qvando succedat Fiscus, proponit; Feudorum, ut & Saxonico jure, sicubi res postulat, non penitus neglectô.

M. JACOBI THOMASII
PRÆFATIONES SUB AUSPICIA DISputationum suarum in Academiâ Lipsiensi recitata, argumenti varii.
Lipsiæ A. 1681. apud Joh. Fuhrmannum. in 8.

OCtoginta qvinqve Disputationes per id spatium temporis, qvo docendi munere in Academiâ Lipsiensi functus est, publicæ disqvisitioni Jacobus Thomasius, Moralium primùm, pòst Dialecticæ, nunc Eloqventiæ Professor Publicus exposuit. Totidem Præfationes suo qvasqve tempore ante ipsum confabulationis conflictum ab se recitatas publici nunc juris fecit, qvæ argumenti tam varii, ut neminem non reperturum in iis arbitremur qvædam usibus suis ingenioqve accommoda. Theologo, exempli causâ, qvæ *de causis Atheismi*, (præf. 65.) *de superbiâ, primi in paradiso falsi matre*, (præf. 80.) *de duplici morte, unâ corporis, alterâ animæ*, (præf. 38.) *de dogmate Proclianitarum super visione qvadam Ezechielis* (pr. 63.) *de testibus veritatis Bernhardo, Anshelmo, atq; aliis* (pr. 84. & 85.) differuntur: qvæ *contra Machiavellum, indignantem qvòd ethnica religio sit abolita*, (pr. 69.) *contra eos, qvi Poëtarum fabulas ad Historiam sacram detorqvent*, (pr. 81.) *contra duplicis & contradictoriæ veritatis assertores*, (pr. 42.) *contra Gentiles Deum cœlo alligantes* (pr. 4. & 25.) disceptantur, non poterunt non probari. Inveniet Politicus, qvæ cum fructu legat *de Machiavellistis & Monarchomachis*, (pr. 49.) *de pomo eridos in certamine dignitatum civilium*, (pr. 26.) *de Optimatum & Plebejorum in Republicâ conjunctione*, (pr. 39.) *de Republicâ Rerumpublicarum*, (pr. 37.) aliisqve ejus generis. Ethicus ut passim in argumenta moralia incidet, & qvàm plurimos Aristotelis in libris Ethicis locos, veluti *I. Nic. 9. de πεπηρωμένοις πρὸς ἀρετὴν*, (pr. 13.) & illum *1. Magn. Moral. ult. sapientiam hero, prudentiam ejus procuratori comparantem* (pr. 64.) illustratos animadvertet: ita præcipuè de vindicatâ (pr. 52. & 57.) à pestilenti *Thomæ Hobbesii* dogmate *de statu hominis naturali*, qvem *in bello omnium contra omnes* constituit, morum Philosophiâ sibi gratulabitur. Grammatico proverbia de *modio salis* (pr. 76.) de *barbâ stramineâ* (pr. 73.) illudqve Anglorum, qvo *Utlagatum caput ajunt*

lupinum habere (pr. 59.) explicata placebunt. Hiſtoriarum cupido non injucundum erit *memoriam Mauritii Electoris Saxoniæ* (pr. 44.) doctorumqve qvorundam virorum, *Joachimi Camerarii* (præfat. 75.) *Joh. Benedicti Carpzovii* (pr. 24.) *Frid. Leibnützii* (pr. 7.) recolere; de *Braſilianorum* item *linguâ, religione ac Republicâ* (pr. 16.) cognoſcere. Nec defutura vel Phyſico vel Dialectico ſunt, qvæ cum voluptate legant. Aſt fatendum tamen, præcipuam in his Præfationibus paginam facere *Philoſophicam Hiſtoriam*, qvam & antehac in *Schediaſmate Hiſtorico* Ao. 1665. evulgato, inqve Exercitatione *de exuſtione mundi Stoicâ*, aliisqve ad Stoicæ inprimis Philoſophiæ Hiſtoriam facientibus *diſſertationibus* Lipſiæ a. 1676. editis: & in noviſſimo hoc opere illuſtrandam Auctor ſuſcepit. Huc enim ſpectant, qvæ *de ſententiâ Ariſtotelis circa originem corporis & animæ humanæ*, (pr. 67.) *de controverſiâ de tribus in homine animabus*, (pr. 46.) *de erroribus gentilium circa animam hominis*, (pr. 46. & 48.) *de μετριοπάθεια Ariſtotelicorum, ἀπάθεια Stoicorum, ἐμπάθεια Epicureorum*, (pr. 55.) *de triplici Gallorum Philoſophiâ comparatâ cum triplici Græcorum* (pr. 79.) *de cauſis ineptiarum barbari ævi Scholaſtici*, (pr. 82.) *de origine controverſiæ Scholaſticæ, de principio individuationis*, (pr. 43.) *de affectibus ſe miſcentibus controverſiæ de gynæcocratiâ*, (pr. 56.) ejusdemqve generis aliis alibi traduntur. Qvæ cùm ita ſint, conſultum omnino fore putamus rei literariæ, ſi & *Diſputationes* ipſæ, qvæ Præfationibus hiſce occaſionem præbuerunt, junctim edantur; & varii item argumenti orationes juſtæ, qvas paratas idem Auctor prælo habet, in publico qvamprimum conſpiciantur.

MYTHOGRAPHI LATINI, HYGINUS, Fulgentius, Lactantius Placidus, & Albricus Philoſophus. Th. Munckerus *omnes è Mſſ. & conjecturis emendavit & commentariis inſtruxit.*

Amſtelod. 2. Voll. in 8. 1681.

Proſt. Lipſiæ apud Joh. Groſſium, & C. F. F. Hær.

FAbularem hiſtoriam, qvam Mythologiam vocant, explicare inſtituerunt complures Veterum Græci æqvè ac Latini: qvorum tamen

tamen pleraqve monumenta interciderunt, pauca ad nos pervenerunt. E Latinis qvæ supersunt, olim Basileæ & pòst apud Commelinos junctim edita Th. Munkerus cum Commentariis, eo ipso, qvo diem suum obiit, anno, emisit in publicum, Clarissimi Angli *Thomæ Gale* eâ in re haud dubiè æmulatus industriam. Is enim ex Græcis Fabularis historiæ Scriptoribus jam Cantabrigiæ a. 1671. Palæphati, Heracliti, ac Anonymi cujusdam Heraclito recentioris de Incredibilibus libellos, cum Pornuti Commentario de naturâ Deorum, opusculisqve similibus aliis: anno 1675. verò Parisiis Bibliothecam Apollodori, Cononis Narrationes 50. Ptolemæi Hephæstionis novæ ad variam eruditionem Historiæ libros 7, Parthenii Nicaensis Erotica, ac Antonini Liberalis Metamorphoses, cum Præfationibus & notis eruditissimis, in lucem ediderat. Illius ergo exemplo Munckerus noster Latinis Mythologis illustrandis omni studio incubuit, tandemqve duobus eos tomis comprehensos edidit: qvorum prior *Hygini fabulas* & *Poëticon Astronomicon*: alter Fabii Planciadis Fulgentii *Mythologias*, *Continentiam Virgilianam*, & libellum *de prisco sermone*; Lactantii Placidi *argumenta Metamorphoseon Nasonianarum*, & Albrici Philosophi commentariolum *de Imaginibus Deorum* exhibet. In Notis, qvæ cuivis paginæ substratæ sunt, plenissimus Autorum horum, qvos explicandos suscepit, habetur Commentarius, ex omnibus omnino, qvi historiam fabularem persecuti sunt, contextus monumentis: Textus ex optimis impressis & Mscis Codicibus emendatus & restitutus, dictio ex variis autoribus illustrata, Indices etiam copiosi congesti sunt, & cuivis Autorum de stylo, ætate & vitâ ipsius editionibusqve antea vulgatis Dissertatio præfixa: ut instructum fabularis historiæ thesaurum dedisse magno studio apparatum, doctissimus autor censendus sit.

THE AËRIAL NOCTILUCA: Or some nevv Phænomena, and à Process, of à factitious self shinnig substance, by Rob. Boyle, Fellovv of the Royal society. Lond. 1680. 8.

h. e.

NOCTILUCA AEREA, SEU NOVA qvædam Phænomena & Processus substantiæ artificialis per se lucentis. Per Robertum Boyle, Societatis Regiæ Socium. Londini 1680. in 8.

NOn æqvè intuentium oculos perstrinxisse videtur Phosphori Noctilucæqve splendor, ac curiosorum excitavit ingenia, & exercuit manus; illa qvidem, ad expiscanda Naturæ in istis recondita secreta, has verò ad elaborandum eadem accuratiùs. Phosphori itaqve artificialis præmissa superius consideratio, exigit omnino, ut & Noctilucæ, idqve præsentis scripti occasione injiciatur mentio. Præmittit autem Nobilissimus Autor differentiam Phosphorum inter & Noctilucam: dum illo innuitur corpus, qvod ab objecto lucido, Sole vel igne illustratum priùs, aliqvandiu in tenebris lucet: qvale est famosus ille Lapis Bononiensis, & Phosphorus Hermeticus Balduini: collationem qvorum mutuam superioribus jam annis singulari scripto instituit *Christ. Menzelius*, D. Med. Noctiluca verò tale significat corpus, qvod citra præviam extrinsecus factam illuminationem, insitâ luce in tenebris fulget. Hujus tres recensentur differentiæ: 1. est *Noctiluca consistens* (seu gummea) qvibusdam *constans* dicta, qvæ sub spisiori consistentiâ continuò lucet. 2. *Noctiluca liqvida*: sive qvæ fluidi liqvoris texturam obtinet. De qvibus jam *Kirchmaierus* dissertatione peculiari egit. Hisce sibi à D. Kraft monstratis, tertiam, ceu proprii ingenii, (haud tamen absqve repetitis frustraneorum tentaminum tædiis) partum, superaddit Autor differentiam, *Noctilucam scil. Aëream*, qvæ qvidem ipsa more priorum non soleat splendere, attactu verò aëris immediatè lumen spargat, ita qvidem, ut non ipsa materia Noctilucæ, sed ejus effluvia cum aëre admisso permista, lucis phænomena exhibeant. Hisce præmisis, subjungit plures observationes, in qvibus accuratè omnia recensentur phænomena, circa aëream hanc noctilucam notabilia, ista speciatim, qvæ in relatione ejus ad aërem apparent, utpote tam ad productionem, qvàm propagationem lucis ejus specialiter necessarii, utut vis ejus elastica ab illa imminuatur: item qvod lux, & fumus lucidus, flammæ

mæ ad instar, sensilis caloris haud videatur particeps, nec pulverem pyrium accendere aptus, utut densior & unctuosior luciferæ materiæ portio, disposita magis ad incalescentiam, & combustionem existat: qvòd materia lucifera, etiam citra aëris admissionem, caloris paulò intensioris impetu, fulgurationes qvasdam edat, &c. Ex qvibus & aliis eò inclinat, ut arbitretur, lucem noctilucæ dependere à peculiari & celerrimâ agitatione particularum qvarundam minutarum materiæ luciferæ, in magnitudine, figurâ & texturâ ita specialiter constitutarum, ut impellere valeat contiguum ætherem ad oculum usqve nostrum: qvodqve aëris externi contactus, multum contribuat ad specialem istam agitationem; in Noctiluca qvidem consistente, tanqvam adjuvans, in aërea v. tanqvam necessarium concurrens. Seqvitur deniqve ipsa Noctilucæ hujus aëreæ præparatio, qvæ consistit in Urinæ humanæ putrefactæ ad consistentiam spissioris syrupi seu mollioris extracti inspissatione; qvod magma cum triplo arenæ permistum, successivis ignis aperti destillatur gradibus, usqve ad summum ejus rigorem, donec sub finem destillationis prodeat materia, cæteris prioribus ponderosior, & in fluido priùs destillato promtè subsidens in Receptaculo, qvæ est illa ipsa Noctiluca. Qvi Processus, num qvoad principaliora cum modo Kunckelii coincidat, cogitandum rerum harum peritis relinqvimus.

PETRI LOTICHII SECUNDI ECLOGA, in qva Serenissimæ duæ Germanicæ Domus Saxonicæ & Palatina ab origine prima percensentur; L. Joachimi Felleri, Poës. P. P. in Acad. Lips. Notis Philologicis & Historicis illustrata

Lipsiæ, anno 1681. in 8. apud J. H. Frommannum.

ID potissimùm hîc agit Notarum Autor, ut ostendat, non parum eos falli, qvi præter delectationem nihil in Poëtarum monumentis reperiri arbitrantur. Nam uti Poëtas alios, tanqvam humanæ Sapientiæ Doctores & Civilis Prudentiæ Magistros, introduxit alibi, cum Rappolto, Antecessore suo, ad Philosophiam eos exigens, id est, Philosophorum dogmata ex Poëtarum scriptis collecta erudito orbi sistens: ita optimum Superioris Seculi Poëtam, Petrum Lotichium Secun-

cundum, in medium nunc producit, velut locupletem antiqviorum temporum & historicæ veritatis testem.

Primam Scripti partem ipsa facit Ecloga, è tersis politisqve Lotichii Poëmatis, sepositis tantisper aliis, huc translata. Cujus textui plenâ deinde manu flores adspersit, è Philologorum partim, partim Historicorum hortis atqve Viridariis decerptos, sedulus ἀνθολογούμενος. Cum enim Carmen hoc Heroicum, in Saxoniæ Ducis JOHANNIS WILHELMI, & Palatinæ Principis DOROTHEÆ SUSANNÆ Illustrissimas Nuptias conscriptum, Celsissimos Sponsi atqve Sponsæ Majores inde ab Origine prima repetat; non modò ipsum argumentum Carminis, partes, atqve genus ex historiæ propriæqve artis legibus Autor explicat; sed uberiùs qvoqve de Serenissimæ Utriusqve, cùm Saxonicæ, tum Palatinæ Domûs origine, Majoribus, Heroum, qvos utraqve habuit, rebus domi forisqve præclare gestis, de Germaniæ populis antiqvis, metallifodinis hinc inde per Sudetum juga repertis, Urbium, qvin & Academiarum incunabulis, Nominibus, Insignibus, & incrementis, de arcibus prædatoriis & earum destructione, aliisqve rebus canam antiqvitatem spirantibus disserit, Illustri Epithalamio ubiqve duce usus atqve indice: idqve eo facit compendio, ut Historia Saxonica & Palatina antiqvior, velut in nuce exhibita hoc ipso commentario fuisse videatur. In extremo geminus, pro Philologicarum & Historicarum rerum discrimine, indiculus occurrit.

LA COSMOGRAPHIE AISÉE, CONTENANT LA SPHERE, l'usage du Globe terrestre, & la Geographie &c. par Gilles de Launay.

i. e.

COSMOGRAPHIA FACILIS, SPHÆRICAM, USUM GLOBI terrestris, & Geographiam complexa.

Auctore Gv. Launayo. Parisiis 1681. in 12.

Libellus hic, in gratiam Nobilitatis, Cosmographiam compendio complexus, post communissima de Corporibus Cœlestibus, juxta Ptolemæi hypothesin, & Elementaribus, ad placita Aristotelis, præmissa; Sphæræ artificialis circulos, ut & Globi terrestris usum, per vulgò hic tradi solita, explicat. In Geographiâ Terrarum continentium, Marium &c. partes generatim recensuisse contentus; soli Europæ specialius describendæ, sed strictim, operam (nisi qvod suæ Genti præcipui qvid Gallus indulsit) impendit.

ACTA ERUDITORUM

publicata Lipsiæ
Calendis Martii, Anno M DC LXXXII.

THE COMPARATIVE ANATOMY Of Stomachs and guts begun: by Nehemjah Grevv M. D. Fellovv of the Royal Society, and of the colledge of Physitians.

i. e.

Inchoata Anatome comparativa ventriculorum & inteſtinorum: auctore Neh. Grevv M.D. Regalis Societatis & Collegii Medici Collegâ.

Londini in fol. 1681.

Liber hic *Muséo Societatis Regalis* à Clariſſimo Auctore Appendicis in modum annexus eſt, qvo inteſtinorum & ventriculorum ſtructuram, pro animalium eorumqve alimenti varietate diſtinctam exponit.

Cap. I. exhibet anatomen *Ventriculi* & *Inteſtinorum* ſex Qvadrupedum carnivororum, ſc. *Muſtelæ*, *Furonis*, *Putorii*, *Felis*, *Canis*, *Vulpis*, in iisqve ad tria inprimis reſpicit. 1. *Ad ſtructuram & texturam harum partium*, tam qvoad ſubſtantiam plus minus membranoſam vel carneam, qva ratione inteſtina felis in muſculare & membranaceum dividuntur, qvàm qvoad earundem ſecundum tres dimenſiones qvantitatem: unà cum reſpectivis earum differentiis, cùm muſtela ſimpliciſſimam inteſtinorum habeat conformationem, canis & vulpes ſolum obtineant cæcum, omnia careant colo.

2. *Ad glandulas* intestinorum horum animalium, non in mustela qvidem, at in cæteris, præsertim qvatuor ultimis, copiosas; easqve vel *sociatim* in racemos junctas, & has ferè minores, ex opposito insertionis vasorum in intestina sitas, qvorum racemorum qvilibet *pancreas intestinale* vocari possit, saltem qvod non unum communem ductum habeant, cum singulæ glandulæ propria habeant sua orificia mucosi liqvoris excretoria : vel *separatim* hinc inde dispersas, easqve majores ac ampliores. 3. *Ad folliculos* binos sive sacculos prope anum sitos, qvibus omnia hæc animalia gaudent, & qvos existimat proprios saltem carnivoris qvadrupedibus, interius cavos, & liqvorem, fœtorem animali proprium spirantem continentes; qvos analogos arbitratur istis folliculis, in qvibus Zibethum in Civetta continetur. Speciatim in mustela expansus est super hos folliculos sphincter, qvi eos & anum unà comprimendo, ad simultaneam evacuationem has partes cogit.

Cap. II. Ventriculum & Intestina *Talpæ*, qvæ insectis vesci videtur: it. *Erinacei, Sciuri & Gliris*, qvi principaliter fructuum voraces, considerat.

Cap. III. Ubi de Ventriculo & Intestinis animalium, qvæ simul sunt frugum & graminis voracia, ut *Cuniculi, Eqvi & Porcelli*, tractat, inter alia in genere, simplex esse cæcum horum animalium, non duplex, contra Glissonium observat. In specie in Cuniculi intestinis structuram Cæci mirabilem, tam qvoad magnitudinem, qvàm qvoad valvulam, in linea curiosè spirali, ab uno extremo Cæci ad alterum extensam: Gulæ Eqvinæ amplitudinem, crassitiem, ruborem &c. proprietates Gulæ in omnibus voracioribus animalibus; Intestinorum, præsertim Cæci, & qvasi triplicis Coli singularis structuram, tàm qvoad amplitudinem, qvàm qvoad qvadruplex ligamentum, dicta intestina in debita figura conservans, & in plures cellulas ampliores & angustiores contrahens: Pòst Porcellini ventriculi qvasi duplicis, ventrem magnum instar carnivororum qvadrupedum figuratum & muscularem, ibiqve ex opposito pylori situatam rotundam carunculam, magnitudinis avellanæ, ceu obturaculum pylori, partem huic animali propriam; appensumqve majori illi, simili modo ac cæcum aliis intestinis, ex sinistro latere alium minorem ventriculum, ob id cæcum vocandum, & mediante ligamento musculari, tanqvam semivalvulâ à

priori

priori separatum describit. Qvoad intestina in sex vel septem differentias discriminanda, ex omnibus qvadrupedibus, porcelli & eqvi Cæco peculiare esse notat, qvod ejusdem cum Colo sint structuræ: sicut ex omnibus qvadrupedibus, his ipsis & cuniculo (forsan etiam asino ac lepori) proprium sit, qvod geminum habeant Colon.

In *Cap. IV.* de animalibus qvadrupedibus graminivoris, *Ove* & *Vitulo* agit; ubi considerandam proponit gulæ ovinæ curiosam texturam ex qvinqve membranis: qvarum intima & extima cuticulares sunt, illa insuper glandulosa, candida, & friabilis. Cui proxima est nervosa, in hoc & qvibusdam aliis animalibus adeò densa, ut propriè corpus nervosum dici qveat, compositum ex fibris partim secundum longitudinem gulæ extensis, partim per transversum ad binas musculares membranas excurrentibus: adeoqve tendo sit duarum proximarum musculosarum membranarum, qvarum fibræ nec spirales simpliciter secundùm *Stenonem*, nec decussatæ tantùm secundùm *Willisium*, sed mixtâ qvadam ratione, ex adjecto ab Auctore schemate rectiùs intelligendâ, instar scuticæ, qva eqvi incitantur, formatæ sint. His qvatuor ventriculi & intestinorum sex vel octo connectuntur. Cum modò recensitis, qvoad numerum, texturam & figuram, Gula & Ventriculus *Vituli* conveniunt: intestina verò in septem vel novem partes divisibilia, multùm ab istis Ovium differunt; speciatim horum partes tertia, qvarta & qvinta, glandularum copia præ istis ovium maximè conspicuæ sunt.

His præmissis, *Cap. 5. 6. & 7.* usum harum partium, qvantum ex anatomica structuræ earum consideratione explicabilis est, subjungit: Pluribus Gulæ, officium deglutiendi, evomendi, eructandi vindicans: oscitationem & expuitionem contra Willisium ab eadem removens: contra qvem paritergenuinum gulæ motum, tàm sub deglutitione deorsum, qvàm sub evomitione sursum exponit, idqve præsertim eleganti, qvam supra attigimus, gulæ Ovillæ mechanicâ. Simili modo ex structura partium ventriculi, præter alios usus, qvintuplicem ejus motum, corrugationem, adstrictionem, undulationem, convulsionem (pro vomitu) & voluntariam motionem (pro ruminatione) eruit: modum ejus perspicuè ubiqve explicans. Idem circa intestinorum usum & officium, secundùm eorum structuram diversimodè exponendum agit: Speciatim Cæco intestino triplex officium assignat: 1. exactiorem

alimentorum coctionem. 2. alimentorum & excrementorum receptionem. 3. contenti fluidi ejectione, excernendorum ex inferioribus promotam excretionem. Glandularum verò intestinalium muco tribuit hunc usum, ut lubrica intestina reddat, & ceu qvoddam fermentum alimentorum colliqvationem adjuvet; sicut in Diarrhoeis naturalibus & artificialibus per illas ipsas humoris evacuandi, ex sangvine fiat separatio.

Cap. VIII. Ventriculos & Intestina Avium examinat. Ex qvorum qvadraginta speciebus dissectis, tantùm tredecim recenset Anatomen. 1. *Cassovvarii.* (avis nobis incognitæ) 2. *Ululæ.* 3. *Cuculi junioris.* 4 *Galli gallinacei.* 5. *Columbæ domesticæ.* 6. *Monedulæ.* 7. *Sturni.* 8. *Luteolæ.* 9. *Rubicillæ.* 10. *Torqvillæ sive Verticillæ.* 11. *Terraneolæ.* (*Calandræ Carletoni*) 12. *Junconis* sive passeris arundinacei. 13. *Hirundinis domesticæ.*

Circa horum Anatomen in genere observat, qvòd omnes ferè aves bina Cœca habeant: qvæ obtusos faciant angulos cum recto contra *Willougbys* Ornitol. Speciatim omnia gallinaceorum anatumqve genera duo cœca admodum longa obtinere, qvæ in Gallo in rectum hient, sive aperta sint. *Torqvillam* verò cœco carere. Rectum prope anum in qvamplurimis avibus silvestribus amplum, adeoqve ferè pyriforme esse: *Cassovvarium, Cuculum, anatem silvestrem, qverqvedulam,* & omnes hujus species, ingluvie destitui.

Porrò qvoad *Galli Gallinacei* Ventriculum, in multis consentit Autor, cum iis, qvæ *J. J. Peyerus* circa ventriculi gallinacei Anatomen aliqvot ab annis prodidit: (qvam ipsam tamen, anno demum, post lectam hanc ab Autore coram Soc. Reg. Anatomen, seqventi, lucem aspexisse asserit) In hoc tamen diversus, qvod binis paribus musculorum, sive qvatuor illis, molam ventriculi juxta Peyerum conformantibus, ab Autore verò molaribus appellatis, adhuc duos alios musculos, qvorum unum ex parte sinistra, *deductorem*, alterum ex parte dextra, *reductorem* appellitat, superaddit. Circa *Columbas* verò notat earum ingluviem, in *domesticâ*, parte inferiore, sex vel septem glandulosis laciniis, eleganti figurâ expressis, concinnè instructam: In *Columba Turcicâ* verò curiosè præ cæteris conformatam & triplici qvasi ventre constantem seu cavitate: In *Columba* item *gutturosa* similis ferè figuræ; gulam verò admirandæ extensibilitatis, modò tantil-

tantillum inflectur. Ventriculos harum, similes gallinaceo, memorat. Circa intestina *Monedulæ*, observat fibras musculares primarias, secundùm longitudinem tenuium, & ex parte Recti qvoqve, curiosè esse sinuatas sive laciniatas, qvalem structuram supra in intestinis Talpæ qvoqve notaverat, qvibus aliæ circulares, istas lacinias æqvaliter dividentes, superinstratæ essent. Similem fibrarum intestinalium conformationem in aliis pluribus aviculis, utut non ubiqve eodem modo, nec eodem loco, v.g. in avicula Anadavadensi, Rubicilla, curruca, motacilla, passere solitario, passere domestico, fringillâ, sturno, luteola, hirundine &c. advertit.

His seqvente *Cap. 9.* usum istarum partium, in specie illarum ventriculi Gallinacei, & sinuatarum fibrarum intestinalium, subjungit.

Deniqve *Cap. 10.* Ventriculum & Intestina Piscium considerat. Circa qvæ duo imprimis singularia notat: 1. multos non habere ventriculum, scil. in specialem cavitatem expansum, aut saltem exiguum, ut *Salmo*, *Tinca*, *Barbus*, *Abramus* sive *Cyprinus latus*. 2. Multos plura habere cœca, tria vel qvatuor *Percam*, novem vel decem *Rubellionem*, supra triginta *Truttam*; supra qvadraginta invicem coacervata, *asellum majorem & mollem*: *Salmonem* circiter octoginta, intestino crassiori successivè, simili ferè modo, ac juba collo eqvino adhærentia, qvæ ab aliis qvibusdam pro tot pancreatis habita fuerunt.

JOH. CHRISTOPHORI VVAGENSEILII, TELA IGNEA SATANÆ.

Altdorfi Noricorum. A. 1681.

Prostat Noribergæ apud Jo. Hoffmannum & Francofurti ad Mœnum apud Jo. David Zunnerum in 4to.

COntinentur hoc Volumine arcani & horribiles Judæorum adversus Christum Deum & Religionem Christianam Libri ἀνέκδοτοι, qvos ex Europæ Africæqve latebris erutos in lucem hoc fine protrusit Autor, ut Theologi Christiani ad tanto rectius meditandum ea, qvæ conversionem miserrimæ Gentis Judaicæ juvare possunt, occasionem nanciscerentur. Siqvidem ex istis ita productis Libris satis

ſuperqve innoteſcit, qvid in Chriſtianæ religione Judæi deſiderent ac reprehendant, qvidve ex Cacodæmonis ſuggeſtione obſtare arbitrentur, qvo minus illam tanqvam veram poſſint admittere.

Sunt autem Librorum iſtorum numero qvinqve. *Primus* eſt *Carmen Memoriale Libri Nizzachon à R. Lipmanno*, qvi ſeculo poſt Chriſtum natum XV. vixit, *compoſiti.* Scripſerat is primò Librum prolixum, cui *Nizzachon* h. e. *Victoria*, nomen fecerat, eò qvod in eodem ſe omnes Chriſtianorum copias, qvas in ſui ſacrorumqve ſuorum defenſionem ex Veteri Teſtamento legere ſolent, fudiſſe & conjeciſſe in turpem fugam ſibi viſus fuerat. Idem confecto infelici hoc opere, memoriæ tribulium conſulturus, potiora ejus argumenta ſtrictim & breviter *Carmine* complexus eſt, idqve ediſcendum propoſuit, ut reſponſiones adverſus Chriſtianos tanto magis in promtu haberentur, ſi ex improviſo cum his agendum eſſet. Ipſum Librum Judæis ereptum pridem publici juris fecit *Theodoricus Hackſpanius:* Carmen autem *Lipmanni*, qvod Hackſpaniano MS. deerat, *Wagenſeilius* ex *Gvil. Henr. Vorſtii*, & uno ſuorum Codicum primus in lucem emiſit.

Alter eſt *Liber Nizzachon Vetus Autoris incogniti* ex MS. Bibliothecæ Argentoratenſis, à Dn. *Sebaſtiano Schmidio*, communicato, qvi uti Hackſpaniano multò antiqvior (nam Seculo XII. hunc Autor fœtum enixus eſſe videtur) ita & longè neqvior ac planè talis, qvem omnia ſecula obſtupeſcent. Habuit eundem hunc Librum *Sebaſtianus Munſterus*, & qvia is complura ex eo fragmenta Commentariis in Vetus Teſtamentum & Matthæi Hebraicum Evangelium inſeruerat, ideo pridem deſiderium cepit Eruditos integro ſcripto potiundi. De cætero, totus refertus eſt mendaciis, qviqve ipſa Veteris Teſtamenti teſtimonia mirè corrupta ac depravata paſſim exhibet, idqve ex induſtria Autoris, nullo Scribarum vitio; unde & aliqva pronunciata pro divinis obtrudere laborat, qvæ nuſpiam in S. Codice comparent.

Tertius ex eodem Codice Argentoratenſi exhibet πλοκὴν ſive Cinnum qvendam ex duabus Diſputationibus, ob ſtylum, homines altercantes, & ipſam rem, planè diverſis implexum confuſumqve, ſed à *Wagenſeilio* evolutum ac bene diſtinctum. *Prior Diſputatio inter R. Jechielem & Nicolaum* qvendam, qvi à Judæis ad Chriſtianos ſeceſſerat, Lutetiæ habita: *Poſterior* verò inter *Nachmanidem & Antagoniſtas*

gonistas Fratrem Paulum, Fratremqve Raymundum Martini, illum ipsum, cujus Liber *Pugio fidei* inscriptus in omnium manibus versatur, præsente *Jacobo Tarraconensis Provinciæ Rege* instituta fuit. Utraqve disputatio eodem ævo peracta, & hæc qvidem anno post Christum natum 1263. Prioris contentionis vix alii meminerint: posterior inter Christianos famosa est, deqve illa *Franc. Bosqvet* in Epistola, qvæ *Pugioni fidei* præfixa est, ad *Josephum de Voisin* nonnulla perscripsit.

Qvartus est *Chisfuk Emuna* h. e. liber *Munimen Fidei* autore R. *Isaaco* Filio Abrahami, cujus in Lingvam Hispanicam conversi, Theologus magni nominis *Joh. Müllerus* in optimo Libro, qvem adversus Judæos Germanicè conscripsit, passim non meminit tantùm, sed & ferè totum confutavit. Dignum sanè hoc *munimentum* est, in cujus disturbationem Christiani nervos intendant suos, qvando non extat aliud Judæorum in hoc infelici argumento scriptum, qvod magis eos in erroribus suis confirmet, veritatisqve agnitionem impediat. Ipsa Lectio facilè cuiqve prodit, circa medium superioris seculi demum conceptum esse tetrum ac stygium hunc fœtum. Sed qvò recentior, eo est neqvior, ferocior & ad fucum faciendum aptior. *Wagenseilius* ipsum ex MS. Africano. qvo ipsum in Abyla versantem *Judæus* qvidam donaverat, primus edidit.

Qvintus & *Ultimus* est Liber *Toldos Jeschu*, in qvo totam vim, nervosqve universos ac artus suæ exercuit erga Deum blasphemiæ Pater omnis doli ac fraudis Diabolus, horrenda & abominanda mendacia de vita & gestis Messiæ θεανθρώπου, ac Ecclesiæ ejus initiis inter recutitam Gentem disseminans. Istum nefandum Libellum solo Latino idiomate Parti II. c. 8. *pugionis* sui primus inseruit *Raymundus Martini* circa finem seculi à nato Christo XIII. Inde haut multò post *Porchetus Salvaticus* Monachus Carthusianus in suam adversus Judæos commentationem transcripsit. *Lutherus* deniqve ex *Porcheto* eundem Germanicum fecit, in cujus Tomo IIX. Jenensi comparet. Hebraicum tandem Exemplar, qvo hactenus eruditus orbis caruit, magno labore summoqve pretio sibi comparatum hîc evulgavit *Wagenseilius*. Qvi præterea ad hos qvinqve Libros jam recensitos, *Interpretationes Latinas* exqvisitissimas adjecit, & sedulam solidamqve *Confutationem*, tum *Carminis R. Lipmanni*, tum *Libri Toldos Jeschu* con-

concinnavit. In *Præfatione* autem totius voluminis longè doctissimâ lectuqve dignissimâ *rationes*, qvæ ipsum ad hos libros evulgandos impulerint, gravissimo stylo exposuit, multa simul inspergens alioqvi parum in vulgus nota, de *modo, qvem Tribunal Romanum in Librorum censura & proscriptione observare solet, de Talmude Judæorum, de Conversionis Eorundem negocio feliciter & cum successu à Christianis tractando*, deqve hujus generis aliis pluribus.

In fine voluminis accedit *Mantissa de LXX. Hebdomadibus Danielis* adversus *Johannis Marshami Eqvitis Aurati Angli* novam earundem interpretationem, qva is in Libro, qvi *Canon Chronicus* inscribitur, ac *Londini* primum anno 1672. editus, & postea *Lipsiæ*, non sine præfatione tamen, ut alia, ita & hoc paradoxum notante, a. 1676. recusus est, orbi Christiano vult persvadere, finem septuaginta illarum Hebdomadum haut sanè propriè ad Christum, sed ad Antiochum Epiphanem attinere, atqve hunc verè significare omne illud vaticinium. Cujus novæ interpretationis accuratum examen instituens *Noster* in illa Mantissa, totius Christianæ Ecclesiæ, qvæ est, qvæ ullis unqvam seculis fuit, causam masculè defendit, & Classici Spiritus S. vaticinii, qvo pro columna & firmamento Ecclesia semper usa est, autoritatem egregiè contra omnia machinamenta *Marshami* tuetur.

JOBI LUDOLPHI *Aliàs* LEUTHOLF *Dicti*, HISTORIA *Æthiopica, sive brevis & succincta Descriptio Regni Habessinorum, qvod vulgò malè Presbyteri Johannis vocatur.*

Francof. ad Mœnum. A. 1681. in fol.

MAgnam sanè operam & curam Historiæ Æthiopicæ seu Regni Habessinorum condendæ insumpsit Vir Nobilissimus & Lingvarum Exoticarum callentissimus Dn. *Jobus Ludolphus* S. Cæsareæ Majestati, ut & Seren. Electori Palatino à Consiliis, & hoc tempore Ser. Ducis Saxo-Vinariensis ad Conventum Francofurtensem Legatus. Nam qvicqvid de nominatæ gentis notitiâ haberi hactenus potuit, id magno ipse studio, nec minori sumptu undiqve collegit, convenientiqve

venientiqve pôst digessit ordine; plurimum tamen passim tum Patrum Societatis Jesu, qvi sibi Sediqve Romanæ Regnum illud aliqvot annis obnoxium habuerunt, Relationibus annuis, compositæqve ex iis à *P. Balth. Tellezio* sermone Lusitano Historiæ Æthiopicæ: tum Habessini cujusdam exulis *Gregorii*, qvo Romæ primùm, pôst & in Germania longo tempore familiariter fuit usus, narrationibus tribuens.

Totum opus libris qvatuor constat. Qvorum *primum* ab Etymologia ipsius nominis, qvo Abyssini vocantur, seu rectius Habesseni, auspicatur, illudqve ab Arabica voce *Habess* mixturam seu colluvionem gentium denotante derivat, Habessenis ipsis hanc ob causam exosum. Inde situm Regni, & cœli illud ambientis soliqve genium, provincias, altissimos montes, flumina, metalla, varii & rari generis animalia, ac plantas describit; novas etiam easqve accuratiores Tabulas Geographicas pollicitus. Inter flumina *Nilus* eminet, de cujus fontibus, Antiqvitati tamdiu sollicitè qvæsitis, ac in Habessinia tandem Patrum Societatis Jesu solertiâ detectis, cursu item, & duobus alveis, qvorum sinistrum *Nigrin* fluvium esse pro comperto habet, curatè agit; ac num diverti ab Habessinis Nilus, ne in Ægyptum fluat, sed in mare Rubrum exoneretur, possit, qvod multis creditum Tellezius negaverat, non perfunctoriè disqvirit. Inter herbas Regionis illius ob vim alexipharmacam memorabilis ea est, qvam *Assazoë* vocant. Nam tanta ejus contra venenum efficacia perhibetur, ut umbra etiam illius stuporem viperis inducat, possitqve serpentes & hydros impunè tollere & manibus tractare, qvi radicem herbæ illius comederit. Ex qvo argumentum ducitur, non alio olim, qvàm hujus aut similis herbæ remedio Psyllos, decantatissimam Africæ gentem contra serpentum morsus fuisse usos.

Libro *secundo* Regum Æthiopiæ Historiam, Regnatricem Domum, formam regiminis, ac cætera, qvæ Politicæ inqvisitionis sunt, proseqvitur. Et antiqvitate qvidem originis Principes orbis universos Habessini Reges superant, si, qvod jactant, ab ipso *Salomone* genus ducunt. Reginam enim Sabæ, qvam Hierosolymam Salomonem salutatum venisse sacræ literæ testantur, ex Salomone filium *Menilehecum*, Habessiniæ pôst Regem, suscepisse, illiusqve posteros ad annum usqve 960. à Christo nato continuâ serie regnâsse: Tum

verò Familiam *Zagaam* invasisse Regnum, & trecentis ac qvadraginta annis tenuisse: ast circa annum Christi 1300 *Salomonaam* Familiam Regno restitutam per *Icon-Amlacum* fuisse, longo sed ambiguo commento tradunt. Qvæ uti sunt incerta, sic facilè fidem facit Auctor, potentiam illorum Regum olim formidandam exteris fuisse; etsi non dissimulat, eam *Adelensium* primùm bellis, pòst vicinorum *Gallanorum* vi, ac intestinis deniqve dissensionibus adeo fractam, ut hoc tempore Habesiniam qvis in ipsâ Habesiniâ vix invenerit.

Cæterùm, tradente Ludolpho, Despotico Reges imperio in subditos utuntur; nec proprii qvicqvam privati, paucissimos si exceperis, habent, sed fundi omnes atqve prædia Regis esse, ac precariò à subditis possideri censentur. Reditus tamen Regii pro Regni amplitudine non adeo magni sunt, nec in pecunia numerata, sed in proventibus Regionum naturalibus consistunt. Aulæ splendor minimè ad formam Europæorum. Ne palatia qvidem Reges superioribus temporibus habuêre, tentoriis contenti; primusqve Regi domum Europæo more hoc nostro Seculo P. *Petrus Pays*, *Gorgoræ* in peninsula qvadam lacus Tzanici, ubi hybernare Rex consveverat, exstruxisse memoratur. Mensæ Regiæ apparatus nullo luxu: non orbibus, non cultris, non cochlearibus appositis, imò ne salino qvidem. At in eo tamen supervacaneam majestatis curam mireris, qvòd Principes non ipsi cibum ori admovere sustinent, sed per famulos sibi in os ingeri ac inferciri, velut altiles apud nos aves saginantur, curant. Unum superest, qvod, etsi singula attingi non patitur instituti ratio, prætereundum tamen non fuit: remedium per qvod regnatricis Domus concordia apud Habesinos longo tempore stetit. Scilicet ne qvæ turbæ dari ab illis possent, qvi sangvinis jure tumidi rapere qvàm expectare imperium malunt, Reges Habesini olim filios suos, qvamprimùm res novas moliri per ætatem viderentur posse, in rupem qvandam relegare, ac arctâ in custodiâ asservare, à turbulentorum hominum commercio remotos, ac suo tempore & loco è rupe illa ad Regnum prodituros, inter Arcana Status habuêre. Qvem morem exeunte demum superiore seculo *Naodus* Rex, velut immitem, sed magno Regni, ut Auctor noster censet, malo abrogavit.

Liber *tertius* res Ecclesiasticas Habesinorum complectitur. Ad Christia-

Christianam eos religionem, *Frumentii* operâ, *S. Athanasii* Alexandrini Patriarchæ temporibus conversos, Habessinorum pariter, ac Græcorum Latinorumqve Scriptorum auctoritate facilè probatur; nec immeritò ab Auctore *Cedrenus* & *Nicephorus Callistus* erroris arguuntur, conversionem Habessinorum sub *Justiniano* demum Imperatore factam arbitrati. A Catholica Ecclesia secessionem occasione Concilii Chalcedonensis, qvod hodieqve damnant & convitiantur, fecére, Jacobitarum Patriarcham spretis Melchitis secuti. Itaqve Alexandrinæ Ecclesiæ placitis subscripserunt, neqve ex illo tempore ad præsens usqve seculum à Majorum religione deflexerunt. Eo verò ineunte, cùm Societatis Jesu Patres in Habessiniam, ut Romanæ eam Ecclesiæ subjicerent, magno numero venissent, scissi fuére in partes, Alexandrinam aliis, aliis Romanam religionem sectantibus, gravissimisqve inde bellis civilibus agitati; donec ad extremum, pulsis Regno Jesuitis, avita apud illos religio prævaluit. Ejus verò ritus si spectemus, derivantur illi partim à Judæis, ut circumcisio, abstinentia à carne suillâ, aliaqve: partim à moribus antiqvæ Ecclesiæ, ut vita ascetica, etsi hoc tempore valde soluta: partim ab Ecclesia Romana, ut oratio pro defunctis ac sanctorum, præcipuè B. Mariæ virginis, invocatio. At in aliis doctrinæ capitibus à Romana Ecclesiâ multum Habesseni dissident. Nam ut alia taceam, nec primatum Episcopo Romano Oecumenicum concedunt, neqve communionem ut vocant sub una probant, negantqve cum Græcis omnibus Spiritum Sanctum à Filio procedere. Qvæ omnia diligentissimo studio ab Auctore uberiùs explicantur.

Qvartus liber rebus Habessinorum privatis describendis occupatur, eò brevior, qvò magis & res literaria, & commercia, atqve opificia sunt apud Habessènos tenuia. Neqve plura nos iis, qvæ excerpere ex doctissimo opere visum fuit, addimus; nisi qvòd veniam nobis daturum Nobilissimum Dn. Auctorem speramus, si promissi illum admoneamus, publicoqve adeo rogemus nomine, ne uberioribus, qvos pollicitus est, commentariis carere diutiùs Literatum Orbem patiatur.

LE GRAND DICTIONAIRE HISTORIQVE, ou Le Mélange curieux de l'Histoire Sacrée & profane. Par M. Louys Moreri, Pretre, Docteur en Theologie. à Lyon. M DC LXXXI.

Magnum Dictionarium Historicum, seu Sacræ & Profanæ Historiæ curiosa Permistio, Auctore Ludovico Moreri, Presbytero, Theologiæ Doctore. Lugduni M DC LXXXI. in fol. 2. voll.

LExica Historica componere aggressi multi sunt: ast palmam omnibus vasto hoc opere diligentissimus Auctor eripuit. Utiqve accuratum æqvè ac absolutum Dictionarium Historicum lucem hactenus non adspexit; qvodqve mireris, annorum non ita multorum industriâ illud ab Auctore confectum est. Nam anno ætatis suæ trigesimo septimo fatis concessit, brevis vitæ luculento hoc illustriqve monumento relicto. Continentur autem eo, usitato Lexicographis ordine

Vitæ Patriarcharum, Judicum, & Regum Veteris Testamenti; Summorum Ecclesiæ Pontificum; Patrum Sanctorum & Doctorum Orthodoxorum, Episcoporum qvatuor Ecclesiarum Patriarchalium, Cardinalium, Prælatorum celebrium, & Hæresiarcharum: Vitæ item Imperatorum Romanorum, Græcorum, Germanorum, Christianæ, paganæ, Mahomedanæ religionis; Regum, Principum illustrium, & Imperatorum bellicorum; Auctorum Græcorum & Latinorum, veterum æqvè ac recentiorum; Philosophorum, Inventorum artium, ac aliorum cujuscunqve professionis, eruditione, scriptis, aut actione qvadam speciosa illustrium: Nec non Libri paulo majoris momenti ab Auctoribus editi; Opiniones singulares Philosophorum; & potissima dogmata Hæresiarcharum: Porrò Descriptio Statuum, Imperiorum, Regnorum, Provinciarum, Urbium, Insularum, Montium, ac fluminum, in veteri ac nova Geographia occurrentium; ubi regionum fines, situs, ac qvalitates, populorum verò mores, consvetudines, Imperium civile, ac Religio exactè referuntur: Qvin & Historia Conciliorum generalium & particularium, Synodorum, Conciliabulorum, & alio-

&aliorum conventuum Ecclesiasticorum, Descriptioni urbium, in qvibus celebrata fuére, passim inserta: Item Nomen, fundatio, ac propagatio Religiosorum & Militarium Ordinum, Fundatorum vita, Genealogiæ, & actiones memorabiles plurium Familiarum illustrium: Historia deniqve Fabulosa Deorum, & Heroum, ex antiqvitate gentili.

Cuncta verò observationibus & Dissertationibus eruditis exornantur, tum pro explicandis difficultatibus Chronologicis, tum pro decidendis controversiis Historicis; qvodqve omnium maximè placet, diligenti ubivis studio Auctores, iiqve selectissimi allegantur, qvorum fide singula tradita sunt, qvosqve consulere possunt, qvi unum alterumve uberiùs edoceri desiderant.

BALTHASARIS STOLBERGI, P. VVITTEB.

De Solœcismis & Barbarismis Græcæ Novi Fœderis Dictioni falsò tributis, ut & de Cilicismis aliisqve à D. Paulo novè usurpatis, Exercitationes VII. qvibus varia Scripturæ S. Nov. Testam. loca explicantur & illustrantur.

Wittebergæ A M.DC.LXXXI. in 4.

CUm de indole styli N. Testamenti, ejusqve puritate, varii prodiissent commentarii, tum illud qvoqve in vulgus notum est, alios post *Erasmum*, viros doctos inventos esse, qvi Ejusdem dictioni Græcæ Solœcismos & Barbarismos tribuerent. Horum sententia cum nec solidæ eruditionis gravitate subnitatur, nec utilitatis ac ædificationis qvidqvam habeat, inter alios eam nuper impugnandam sibi sumsit vir Græcè doctissimus, *Balthasar Stolbergius Græc. liter. in Academia Wittebergensi Professor clarissimus.* Qvi dum aliqvot illustriora N. Testamenti loca, ab hac profana cavillatione liberat, simul in *Dissertatione sexta* Hieronymi sententiam D. Paulo Cilicismos tribuentis examinat, qvâ occasione dicta Apostoli *Coloss. II. 18. Rom. VI. 19. 2. Cor. XI. 9. 1. Cor. IV. 3* illustrantur.

TELLURIS THEORIA SACRA,

Orbis nostri Originem & mutationes generales, qvas aut jam subiit, aut olim subiturus est, complectens. Libri duo priores de Diluvio, & Paradiso.

Londini MDCXXXI. in 4.

AUtor operis, docente Epistolâ dedicatoriâ, est *T. Burnetius*, Scriptor Anglus; qvi supra vulgus hominum philosophaturus, &, qvantum in ornando argumento, utut paradoxo, valeat, ostensurus, omnes, sumptô à primævo Chao tenerisqve rerum principiis exordiô, naturæ motus & renovationes ad earundem rerum exitum supremum perseqvi in hac *Theoriâ* proposuit. *Sacram* appellavit, qvòd non communem telluris Physiologiam, sed majores mundi vicissitudines, qvarum Scriptura sacra meminit, respiciat: alibi, *Historiam Naturalem nascentis & denascentis mundi.*

Tametsi verò duplicis generis mutationes, qvas terrarum orbis videlicet aut jam subiit, aut olim subiturus est, promittat; in duobus tamen hisce libris non nisi de primo mutationum genere, qvo *Diluvium*, & *Paradisum* retulit, egisse deprehenditur: reliqvo, hodiernæ terræ & compagis mundanæ conflagrationem, ultimamqve mundi faciem qvod spectat, peculiarem adhuc librum destinavit: & de Diluvio qvidem prius agere, qvàm de Paradiso, voluit, qvod ordo probandi facilius in suâ sententiâ procedat à Diluvio ad Paradisum.

Primô ergo *librô*, ubi universalis Cataclysmi rationes sic exponere aggreditur, ut qvomodo factus ille fuerit, à mente humana possit comprehendi, hypotheseos (qvàm firmæ, nos non disputamus) locô ponit, *Diluvium Universale non contigisse simplici inundatione, aut solâ aqvarum redundantiâ, sed accessisse insuper dissolutionem exterioris telluris. & subsidentiam in abyssum magnam.* Qvatuor ille sectionibus constat: in *prima* ipsum non modò operis argumentum explicat, sed simul etiam, qvô armorum genere susceptam tueri caussam velit: Divinis nempe monumentis & ratione naturali, seu cœlesti & naturali lumine; qvanqvam tutissimum esse ducat, in materia rerum naturalium respicere tantùm conclusiones Scripturæ generales, summas rerum, & receptissima capita; partes verò, modos, & explicatio-

cationes ſpeciales ſupplendas eſſe ex obſervationibus in ratione, ſcientiis, & experientiâ fundatis. Imò rebus naturalibus inveſtigandis qvi unicè incumbunt, iis in ſacrarum literarum interpretatione nihil eſſe admittendum cenſet, qvod evidenter repugnet rationi & obſervationibus naturalibus.

Principiis probandi conſtitutis, Noëtici Diluvii hiſtoriam ex Sacris repetit, & rationes contra communem explicationem militantes, imò inſuperabiles, qvas vocat, difficultates adfert, qvibus adductum ſe fatetur, ut Diluvium aliô modô ſtatueret contigiſſe. Sex enim aut octo Oceanis mari partim, partim aridæ ſuperfuſis opus eſſe, ſuô qvôdam calculô nixus aſſerit, ut altitudinem maximorum montium mediterraneorum tranſcendant aqvæ: vel, molem aqvæ octoduplam totius aqvæ in Oceano contentæ neceſſariam eſſe, ad inducendum terris diluvium eô modô, qvô vulgò intelligi & explicari ſolet: Tantam autem aqvarum vim nuſpiam in rerum hac natura, neqve in regionibus mundi ſuperis & mediis, neqve in inferis & ſubterraneis reperiri poſſe. Imò ſi poneretur diluvii tempore adfuiſſe, an exonerari poſteà ſtupendâ aqvarum mole terra potuerit, dubitat. Eorum deniqve exceptiones, qvi, ut objectis difficultatibus argumentum hoc expediant, vel ad novam aqvarum creationem, & annihilationem confugiunt, vel certos diluvio limites ponere, & particulare facere malunt, diluit.

Alienâ remotâ hypotheſi ad propriam convertitur, & qvâ occaſione in eam deſcenderit, qvidve generatim alii Autores de diſſoluta, fracta, & deperdita terræ forma ſenſerint, *Severianus* nempe *in Hexaëmero, Poſtellus in Coſmographia*, & ex ſacris Scriptoribus *Moſes capite Geneſeos ſeptimô*, divus *Petrus capite tertiô ſecundæ Epiſtolæ*, ut & Petrini loci autoritate motus *Auguſtinus de Geneſi ad literam*, fuſius exponit.

Sectione ſecundâ hujus libri, refutatâ inter alia hæreſi de tellure æterna & ingenita, probat è Scriptura primùm, hinc è ratione naturali, & qvidem à priori, tellurem primævam, ſive qvæ primùm ex Chao emerſit, 1) alterius fuiſſe compagis & formæ ab hodierna: 2.) totam fuiſſe continentem ſine maris hiatu: totam levem & æqvalem, ſine montibus: totam deniqve ſolidam (usqve ad abyſſum) ſine cavernis: eoqve 3.) talem & qvæ diſſolutioni eſſet obnoxia, & ex cujus diſſolutione

ſolutione oriretur neceſſariò univerſale diluvium. Qvô loco plura de Chaos motibus, & transformationibus ſucceſſivis, de gyro abyſſi, de ovo antiqvorum, qvod apud *Orpheum, Ariſtophanem, Plutarchum, Macrobium* & alios celebratur, qvaſi per digreſſionem, adducuntur.

Tertiâ ſectione ex hodiernæ telluris forma & facie, & contemplatione cavitatum Subterranearum, Oceani, & Montium, tanqvam ex Phænomenis qvibusdam & effectis, à poſteriori oſtendit, regionem exteriorem terræ fuiſſe reipsâ diſruptam & diſſolutam eô modô, qvô ex cauſis antea deduxerat.

Ultimâ deniqve *ſectione*, totius primi libri recapitulationem, cum qvibusdam argumentorum Spicilegiis, proponit, nec tantùm ad ea, qvæ opponi explicationibus ſuis poſſunt, reſpondet, ſed & eorum explicationes, qvi eadem Phænomena ruinis partialibus, terræ motibus, eluvionibus, & ſubterraneis aqvarum attritionibus, vel ignium eruptionibus imputant, refellit. Imò qvæ hactenus de terræ diſſolutione protulit, ad Planetas etiam & Planetarum maculas, ſed non niſi per conjecturam, transfert. Et utinam hac in parte nihil adhiberetur, qvod immotum hactenus diſcurſum mentis, è contemplatione divinorum operum, non cœli ſolius, ſed & terræ, immenſam Artificis atqve Creatoris ſapientiam, potentiam, atqve bonitatem æſtimantis, labefactet & impediat! Utinam telluris elegantiam, & orbis ordinationem atqve perfectionem non ex humani alicujus artificis cerebro æſtimaret, menſurâ ſanè periniqvâ & admodùm fallaci!

Secundus liber, qvi de Tellure agit Primigeniâ, & de Paradiſo, tribus partibus abſolvitur: qvarum *prima* præliminaria continet de Phænomenis Paradiſi generalibus, & ſpecialibus: *ſecunda* qvæſtionem in hoc argumento principalem tractat de Paradiſi Loco: *tertia* veterum de Autoris ſententiis ſuffragia collecta ſiſtit. Phænomena Paradiſi generalia, id eſt, qvæ reliqvus orbis habitabilis cum Paradiſo communia, à noſtris verò ſeculis diverſa, habuit, primò recitat, & ſunt, ſumma cœli clementia, & æqvabilitas in recenti mundo & in Paradiſo: animalium ortus: hominum, qvin & cæterorum animalium longævitas: egregia fertilitas ſoli, morumqve & vivendi ratio ſimplex, qvoad victum, habitum, cætera; vita deniqve facilis & beata, qvorum tamen durationem inæqvalem fuiſſe notat.

Dein monſtrat, Phænomena recenſita in tellure noſtrâ, ut hodie

die conſtituitur, neqve reperiri poſſe, neqve explicari juxta formam & ſitum hodierni cœli ac terræ, ſeu, qvod idem eſt, ſtante hâc rerum compage. Cui contemplationi dum inhæret, ſimul de vera cauſa longævitatis Antediluvianorum: de cauſis ſenectutis in genere & brevitatis hodiernæ vitæ, nec non de machina & conſtitutione humani corporis, prolixius diſſerit, eorumqve opinionem, qvi annorum nomine in hoc calculo, menſes, ſive annos lunares menſtruos volunt intelligi, confutat. Nam ex eadem ſemper naturæ facie, eôdem tenore, & perpetuâ cœli clementiâ & æqvalitate deducendam eſſe cenſet originem atqve veram rationem longævitatis antediluvianæ: vitæ noſtræ verò brevitatem ab inæqvali anni forma & intemperata vi frigoris & caloris corpus alternatim impetentium, provenire. Hinc propriam hypotheſin reaſſumens, oſtendere è diverſo ſatagit, iſtâ rerum compage, qvalem librô primô jam ſignavit, admiſſâ, Phænomena memorata omnia repertum ibidem iri, & qvæcunqve alia de primævo naturæ ſtatu hactenus vel certâ ratione, vel hiſtoria innotuerunt. Nec tantùm hypotheſin ſuam, præſertim de telluris ad ſolem ſitu, non obliqvo aut inclinato, ſed recto, explicat uberius & ad præſens inſtitutum accommodat; ſed ab hypotheſi *Carteſii*, de orbe parato & omnibus vitæ commodis inſtructo otiosè in aëre per multa ſecula fluitante, etiam diſcernit: & qvamvis eum habeat pro Philoſophorum omnium, qvi hactenus floruerunt, principe, aliqvot tamen defectibus theoriam ejus obnoxiam eſſe, non diſſimulat. Objectioni præterea de immodico in tali Sphæra calore, ſic occurrit, ut modos adferat varios, qvibus temperari ſolis ille æſtûs potuerit; cauſam poſtea mutati hujus ſitûs ex mutato Centro gravitatis arceſſit.

Phænomenis Paradiſi generalibus aqvarum contemplationem ſubjungit, tanqvam Phænomenon ſpeciale, nec ortum ſolùm & motum, ſed etiam exitum aqvarum & fluviorum in primigenia tellure explicat. Pro qvibus illuſtrandis, mox de figura ejusdem terræ agit, non accuratè Sphærica, ſed ovali & oblonga, deqve fluviis, qvi ſtatis temporibus inundant. Deniqve cum ſcripturarum dictis hactenus de primi mundi aqvis aſſerta confert, &, qvæ de conſtitutione primi mundi ab *Apoſtolo Petro:* de aqvis cœleſtibus, de cauſis Diluvii ſupernis, apertisqve cœli cataractis: de fluviis Paradiſi, nec non de Iride, datâ Noæ poſt diluvium in ſignum ejus nunqvam redituri, à *Moſe* proferuntur,

runtur, ordine expendit eô fine, ut suæ inde theoriæ Philosophicæ aliqvem cum Sacra historia consensum efficiat.

Præliminaria disqvisitio excipit *de Loco* aut regione *Paradisi*, ceu argumento hujus libri principali instituta. Postqvam enim *Eugubini*, & Neotericorum, in Mesopotamia, vel alio Asiæ tractu Paradisum constituentium, opinionem refellit, Propriam sententiam aperit, & situm Paradisi in orbe sive hemisphærio non Boreali, sed Australi (neqve enim auferre telluri Paradisum voluit, qvasi in regionibus aëris, aut in luna qværendus esset) cùm ex inspectâ primæva naturæ facie, tum ex nonnullis veterum (qvos qvatuor classibus distinxit) dogmatis, qvæ inde fluxerunt, adstruit: sic tamen, ut non materiam hanc tantùm impeditam & vexatissimam, sed & imperfectam ejus cognitionem tandem fateatur.

In postrema libri parte, coronidis locô, Veterum de mundi ortu statuqve primævo placita annectit; non in hoc qvidem, ut theoriam suam aliorum testimoniis probet; sed ut ingenia aspera & propositorum tenacia, qvalia abstractis rationibus difficulter tractari possint, humanioribus argumentis, à consensu gentium, testimoniis veterum, exemplis, & similitudinibus petitis demulceat, animosqve in alteram partem nimis propendentes ad æqvilibrium reducat. Pro eorum verò numerô, qvæ tanqvam nova & singularia haberi suo in opere possint, postremam partem hanc in qvinqve articulos distribuit.

Articulô primô suam de Cosmogonia sententiam cum Cosmogoniis aliorum confert; ac, ne qvis clavi ad explicandas Cosmogonias Antiqvorum necessariâ destituatur, notat *primò*, Antiqvorum Theogoniam nihil aliud esse, ac Cosmogoniam: & eorum Cosmogoniam nihil aliud, ac Geogoniam: *Secundò*, Antiqvos omnes, qvi originem terræ describunt, ex Chao rem deducere: *Tertiò*, Cosmogonias Antiqvorum non strictè & Philosophicè explicare aut terræ, aut alterius cujuscunqve rei formationem, sed generatim & historicè memorare mutationes, qvæ advenerunt Chao: *Qvartò*, veteribus Philosophis, qvi aut Poëtæ fuerint, aut Poëtarum similes, res naturales figuratè exprimere & saltem adumbrare in more esse positum.

A Cosmogoniis ergo profanorum, *Orphei, Hesiodi, Aristophanis, Plutarchi, Anaxagoræ, Achillis Tatii, Empedoclis, Parmenidis*, & *Ægyptiorum* exorsus, qvàm singulorum asserta suæ hypothesi faveant, osten-

oſtendit. Hinc ad divina tranſit oracula, qvidqve de ortu mundi prodant, ex *Geneſi Moſis* proponit, ex *Salomonis Proverbiis*, & ex *Jobo*. Supponit verò, ad Antiqvorum etiam Patrum teſtimonia provocans, neqve mundum Angelicum, neqve hujus mundi partes & regiones ſuperiores, in mundo Moſaico comprehendi; qvippe qvæ eidem præextiterint per ignota ſecula; ſed illas tantùm naturæ partes, qvæ ex terreſtri Chao educi potuerunt. Qvod ut faciliùs obtineat, opinionem, qvæ omnia propter hominem eſſe facta aſſerit, non de toto univerſo exponit, ſed de noſtri ſolius mundi ambitu: Coſmopœiam dein Moſaicam cùm primò, tum *ſecundo capite Geneſcos* expreſſam contemplatur, & ab hac ad illam, qvæ à *Salomone*, & *Jobo* memoratur, gradum promovet.

Secundò articulò, antiqvam doctrinam inter Chriſtianos de ſublimi Paradiſi loco contemplationi ſuæ conformem eſſe probaturus, parum qvidem ſibi lucis ex *Homero* pollicetur, penſiles Alcinoi hortos recenſente: ex *Heſiodo*, Heſperidum hortos ultra Oceanum locante: ex *Platone*, æthereæ cujusdam terræ mentionem faciente; apud Patres tamen, ut & ſeqvioris ævi Doctores Chriſtianos ſententiam de ſublimi loco Paradiſi receptiſſimam eſſe, allatis eorumdem teſtimoniis evincit.

Tertiò articulò, aſſertam novitatem montium, maris, & inſularum non repugnare veterum placitis, duplici ratione, apertis ſcilicet verbis, & conſeqventiarum nexu oſtendere conatur. Nam eam in rem loca ex *Hiſtoria Scholaſtica*, *Gloſſâ ordinaria in Geneſcos ſeptimum*, ex *Alcuino*, *Rabano Mauro*, & ex *Beda* profert; & ex eo, qvòd mundum antediluvianum ἄνομβρον, ſive impluvium dixerint, hunc in modum arguit: *Ubi nulla pluvia, ibi nulli montes, ubi nulli montes, ibi nullum mare: ubi nullum mare, ibi nullæ inſulæ:* igitur, *ubi nulla pluvia, ibi nec montes, mare, aut inſulæ.*

Articulò qvartò, qvod de figura telluris primæ oblongâ & ovatâ dictum, nec id autoritate veterum deſtitui, ex eorum ſvadet ſententia, qvi ſive Scaphæ, ſive Cylindri, ſive nucis pineæ formam ei tribuerunt; præterqve *Parmenidem*, teſtes hujus rei citat antiqviſſimos naturæ myſtas ex Philoſophia *Orphica*, *Phœnicia*, *Ægyptia*, *Perſica*, & aliorum. Qvâ occaſione rurſus in contemplationem doctri-

næ de Ovo mundano dilabitur, ex ea cùm figuram mundi, tum formam internam & modum originis derivans.

Qvintò deniqve *articulô*, testimonia veterum, *Diogenis*, *Anaxagoræ*, *Empedoclis*, *Leucippi*, & *Democriti*, de mutato telluris situ exhibet; & qvod ante hanc mutationem non alium, qvàm rectum terræ situm; eoqve æqvabilem totius anni revolutionem, sine veris, æstatis, autumni, & hyemis vicissitudine, agnoverint, edisserit, totamqve suæ hypotheseos cum veterum dogmatis contentionem sic concludit, ut Autores Antiqvos non tanqvam judices à sese appellatos, sed velut testes honorarios adductos fuisse, protestetur.

Totius tandem libri Conclusio Providentiæ Divinæ Systemata Majora & Minora, intuitu mundi ideæ variantis distincta, enumerat; & qvid hactenus in duobus hisce libris præstitum, paucis repetit, qvidqve sit in tertio sperandum nobis pollicetur.

De la Gverison des Fieures par le Qvin Qvina,

i. e.

De Curatione Febrium per Corticem Chinæ Chinæ.

à Paris, 1680.

Corticis Chinæ Chinæ seu Peruviani usus per 30. circiter annos Europæis cognitus fuit, à nonnullis Practicis commendatus, ab aliis suspectus maximè redditus. Anonymus ergo hic Scriptor, cum observarit, tanto annorum decursu, nihil vel in vegetabilis hujus febrifugi præparatione, vel exhibendi modo, à qvopiam immutatum fuisse, nisi qvòd Medicus qvidam Londinensis (*Sydenham in tr. de Morbis acutis*) illud non mox ante paroxysmum, ut hactenus factum, sed apyrexias potiùs tempore, propinandum esse, evicerit: asserere non dubitat, si circumstantiæ necessariæ hactenus accuratiùs fuissent annotatæ, plus emolumenti ex hoc remedii genere in ægros fuisse redundaturum. Hinc qvatuor præprimis in tractatulo hoc exponenda suscepit, sc. diversas Chinæ Chinæ præparationes, ejus vires atqve effectus, modum illa utendi in febribus cunctis, & tandem, qvæ adversa-

versariorum objectionibus satisfacere possint. *Primum* qvod attinet, variè qvidem medicamentum illud, sine virium castratione, præparari posse, fatetur; in omnibus tamen compositionibus ab hoc, tanqvam basi, potissimam febribus medendi potentiam esse petendam, reliqvaqve admixta saltem ejus activitatem juvare: adeoqve ex his talia seligi, qvæ illam non impediant, ipsum verò corticem in proportionata dosi, de qva inferiùs, præscribi debere, monet. Qvo facto propinari posse ait hoc remedium, vel in forma solida, sc. Boli aut Extracti, vel in liqvida, nempe Tincturæ & infusi. In infusis describendis paulò prolixior observatur, parandis vel cum potulentis ordinariis, vel cum decocto hordei aut aqva appropriatâ, aliqvid Centaurii minoris, ligni sassafras, baccarum juniperi, &, pro extractione accelerandâ, tartari, salis centaurii minoris, aut salis armoniaci addendo: ita tamen, ut qvod cum musto factum, ratione fermentationis supervenientis, reliqvis præparationibus cunctis anteponat, proximum verò locum vino medicato concedat. *Alterum*, nempe virtutem dicti medicamenti hujusqve ætiologiam dum explicare satagit, præliminariter de natura & causa febrium differit, qvarum illam ebullitionem massæ sangvinis præternaturalem, hanc non bilem, ut multis visum, sed fermentum acre sive acidum pronunciat. Cùm autem cortex ille particulis penetrantibus atqve amaricantibus, unà cum asperitate leviter adstringente, polleat, vim ejus penetrativam atqve incidentem fermentum dissolvere ac dissipare, ac humorum coagulationi resistere, stypticitatem verò moderatam eorundem ebullitionem præternaturalem compescere, simulqve partes solidas, qvibus fermentum illud aliqvid noxæ impresserat, roborare docet. Adeoqve concludit, omnium tàm continuarum, qvàm intermittentium, febrium fermentum, utpote unius ejusdemqve naturæ, paucis saltem circumstantiis exceptis, hoc remedii genus debellare ac destruere, illud sc. alterando ac naturam in ejus excretione, per vias modò sensibiles, modò insensibiles, juvando, idqve eo potentius, qvod reliqva ingredientia commendata corticis febrifugi activitatem intendant. Nec inutile putat, remedio huic aliqvid Laudani opiati admiscere, præprimis si paroxysmi febriles vehementiores fuerint: cùm hoc nimiam humorum ac spirituum turgescentiam compescat, ratione sui amaroris febrile fermentum obtundat, ac per sudorem atqve insensi-

bilem transſpirationem diſſipet. De cætero hoc peculiare qvoqve Cortici Peruviano teſtatur, qvod potiſſima febrium ſymptomata, v.g. inflationes atqve tenſiones abdominis dolorificas, viſcerum infarctus, anorexiam & cruditates ventriculi, alvi fluxus ſimilesqve turbas ſimul cum febre tollat, & qvidem hoc pariter ratione ſuarum ſuperius recenſitarum qvalitatum. *Tertiâ* hujus tractatus parte modus hoc medicamine utendi proponitur, ubi, poſtqvam à Venæſectione in plethoricis & in qvibus ebullitio ſangvinis nimia, ac catharſi, primarum viarum evacuandarum gratiâ, leniore initium curationis faciendum eſſe, dixerat, & diætam cuilibet ſubjecto & febri appropriatam commendarat, pro diverſa paroxyſmorum vehementiâ, ac ratione ſymptomatum, temperamenti, ſexus ſimiliumqve circumſtantiarum medicamenti doſin, aſſumendi freqventiam, vehiculum &c. mutare jubet. Hinc genuinum & legitimum antifebrilis hujus uſum in febribus, tàm intermittentibus qvàm continuis, malignis æqve ac ſymptomaticis, explicat, & qvidem, ſi ſub forma vini medicati illud propinetur; licet ad eandem normam cæterarum formularum applicatio diſponi valeat. In febribus intermittentibus & harum potiùs principio, medicamentum hoc non ſub initium, ſed finem paroxyſmi exhibet, nec in hoc ratione deſtitutus, & qvidem partitis vicibus, usqve ad ingruentiam ſubſeqventis acceſſus: repetendo illud ſingulis apyrexiis, donec paroxyſmi ceſſent, qvod brevi contingere ſpondet; ita tamen ut ad minimum corticis drachmæ ſex vel Uncia una cum dimidia interim in infuſo conſumantur, hujus verò ſingulis doſibus Unciæ qvatuor circiter hauriantur, imò, pro recidiva præcavendâ, ejus uſus per octiduum, & qvod excurrit, finita febre, continuetur. In febribus continuis, poſt univerſalia pariter præmiſſa, febrili turgeſcentiâ potiùs aliqvantum ſubſidente, & qvidem in minore doſi, Chinam Chinæ, ſi ſc. cum vino infuſa fuerit, exhibet: Sin verò cum decocto hordei & absqve vino, mox in principio qvoqve & loco potus ordinarii. In febribus lentis & ſymptomaticis, niſi hæ inveteratæ admodum & à viſceris nobilioris ſingulari vitio dependeant, eandem, ac in continuis, utendi rationem ſuggerit, qvò nimirum fermentatione aliqvo modo ſedatâ faciliùs poſtmodum febrium ejusmodi cauſis mederi liceat. Poſt febres cum decubitu ſeu affluxu humorum, v. g. pleuritidem, contra malignas qvoqve, qvarum

rum fermentum acrius & activum tantùm magis supponit Autor, singularem etiam hujus specifici efficaciam deprædicat, qvatenus non saltem dictum fermentum illud obtundat, sed ad diaphoresin qvóqve disponat. Post usum deniqve ejus & febre sublatâ, purgationes leniores & repetitas commendat, purgantia cum cortice hoc febrifugo combinando. *Tandem & qvartò* objectionibus tribus solennioribus, qvas contra usum hujus remedii movent, respondet. Qvarum prima, qvod hoc nullam evacuationem sensibilem præstet, adeoqve nec causam morbificam, nec recidivæ metum, tollat; altera, qvod calidius illud sit, & cum calidis, v. g. vino, utplurimùm propinetur, hinc æstum potiùs febrilem intendat, qvàm imminuat: tertia, qvod ejus usum recidiva crebriùs excipiat. De cætero non dubitat Noster, pro aliorum qvoqve morborum, ab acido fermento emergentium, v. g. affectionis hypochondriacæ, hystericæ, obstructionis lienis, evacuationum solennium suppressionis, medela hoc remedii genus, per experientiam propriam commendare, adeoqve ad Experimenta ulteriora, in his similibusqve pathematis adornanda, potissimum cùm nullum periculum usui hujus corticis subsit, hortatur.

THOMÆ SYDENHAM MED. D. Epistolæ Responsoriæ duæ: 1. de Morbis Epidemicis ab anno 1675. ad 80. 2. de Lue Venerea.

Londini in 8. an. 1680.

OCcasione observationum, circa morborum acutorum, & præsertim Epidemicorum historiam & curationem, ab autore olim editarum, *Robertus Brady*, Med. D. Cantabr. literas ad eundem dedit, in qvibus tria postulat. 1. ut, si qvæ restent observationes febrium annorum nuperrimè elapsorum, easdem communicare, 2. usum corticis Indici, circa febrium curationem exponere, 3. Rheumatismi citra sangvinis copiosas profusiones curam, explicare velit. Qvæsitis his in primâ Epistolâ Responsoriâ satisfacit Autor: & qvidem qvoad prius istud, observat, anno 1676. morbillos, & hinc exeunte æstate choleram, gravioribus convulsionibus comitatam sævivisse, non nisi auctâ, & crebriùs repetitâ dosi opiatorum curabilem. an. 78.

epi-

epidemicè admodum fuisse grassatas febres intermittentes, speciatim tertianas & qvotidianas, easqve facilimè in continuas degenerantes, & loco intermissionis, saltem remittentes: anno 1679. easdem febres immanissime debacchatas fuisse, donec mense Novembri tussis epidemica, convulsivæ puerorum tussi similis, suborta fuerit, per V. S. & Catharsin repetitam, ac Vesicatorii ad nucham applicationem, profligabilis. Qvoad qvæsitum alterum febribus istis intermittentibus qvibusvis, etiam continuis redditis, ceu probatissimum convenire remedium asserit Corticem istum peruvianum: argumenta, ob qvæ qvibusdam malè audiat, ceu vana rejicit: & ex eo, qvod minus opportunè ægro ingeratur, nec sufficiente dosi propinetur, qvicqvid cortici imputatur, accidere asserit. Unde non ante paroxysmos, more vulgari, sed post eosdem, atqve adeo diebus vacuis, sedulò, & auctâ insigniter dosi exhibendum eundem monet. Qvoad 3. deniqve, Rheumatismum loco V. S. diæta simplici admodum refrigerante, & mediocriter nutriente, æqve feliciter profligari posse, speciatim sero lactis, usu ejus per aliqvot dies continuato, & qvidem in subjectis junioribus, macilentis, & diætâ minus lautâ utentibus, affirmat, id qvod observatione notabili in pleniorem rei fidem confirmat.

Cùm porrò autor simile opus de morbis chronicis promisisset, hujus promissi memoriam ipsi refricuit *Henric. Paman* D. Med. missâ ad eum epistolâ, & ut in arrhabonem reliqvorum Luis venereæ curationem explicaret, ab eo petiit. Satisfacit huic Autor in Epist. II. & præmissis qvibusdam de ejus origine & propagatione, ipsam curandi rationem succinctam & perspicuam, facillimamqve suggerit. Qvoad originem, arbitratur, luem hanc esse morbum endemicum regioni cuidam Nigritarum *Gvineæ* conterminorum, à cujus Incolis, ut sibi pro mancipiis inservirent, emptis Hispani infecti, primi morbum in Europam intulerint. Propagationis rationem facit duplicem, per generationem & per contactum mollioris cujusdam partis, qvi maximè fiat in coitu. Attamen & nutrices ab infantibus inqvinari, affirmat, & ipsos infantes, præ adultis, ob laxiorem & rariorem corporis habitum facilius infici, adeò ut simplex infantis cum infecto concubitus, illum contagio contaminare valeat. Hinc progressum luis juxta symptomatum seriem perseqvitur, & tandem curandi

curandi rationem duplicem docet: 1. qvando adhuc intra gonorrhœæ virulentæ terminos consistit. 2. qvando ulteriori progressu, totum jam corpus occupavit. Gonorrhœæ curam principaliter per cathartica, eaqve diutius continuata instituit, qvæ inter, pervicaciori in malo, turbith minerale ad gr. viij. extollit. Ipsam vero luem, altius ubi intra corpus penetravit, per salivationem cum hydrargyro, aggreditur, ceu unicam extirpandi hujus morbi rationem: ut ut Mercurium, non secus ac decocta lignorum, non vi specificâ sive alterativâ simpliciter, sed saltem communi evacuativâ, hîc prodesse asserat. Provocat eam litu simplici ex axung. porcina cum Mercurio vivo, & debitum ejusdem regimen, si forsan hypercatharsis superveniat, aut salivatio minus procedat, aut hæc excedat, &c. unà subjungit.

JOH. GEORG. GREISELII, D.
TRACTATUS MEDICUS, DE CURA Lactis in Arthritide.

Budissin 12. Anno M DC LXXXI.

CUm scandalum Medicorum Podagra audire soleat, siqvidem tot eorundem moliminibus contumaciter nihilominus reluctatur, posthabitis generosioribus ac fortioribus Pharmacis, ad mitiora Diæetetica auxilia accessum facere Medici nonnulli instituerunt. Hæc inter Lactea Diæta primatum obtinet, de qvâ ritè in Podagrâ administrandâ Autor hujus scripti tractat: Lactis Naturam primùm explicando, & ejusdem prò Podagrâ debellandâ usum, tam rationibus illustrando, qvàm exemplis confirmando. Specialis contentorum enarratio, ex priori editione desumta, videatur in Miscell. Acad. Nat. Cur. anno 1. obs. 141. p. 312.

EHRENFRIDI HAGENDORNII
CYNOSBATOLOGIA, AD NORMAM Academiæ Naturæ-Curiosorum adornata.

Jenæ 1681. in 8.

IDem hujus tractatus autor est, qvi ante triennium circiter de Terra Catecha sive Japponica scripsit. Præsentem materiam ita tractat, ut post Onomatologiam Cynosbati, ejus Physiologiam seu ve-

getandi rationem tradat: & qvidem tam in genere, ex hypothesi *Dn. Grew*, ubi de forma, loco natali, communi æqve ac proprio sive specialiori, de ejus speciebus & longævitate disserit; qvàm in specie i.e. in partibus ejus singulis sc. in radice, trunco, foliis, floribus, baccis, arillis, lanugine, spongiis, harumqve vermiculis. Occasione Radicis hujusqve succi nutritii, qvi per hujus orificia frutici communicatur, qvomodo dispensatio ejus contingat, disqvirit, partimqve suctionem, partim pororum habitudinem, partim pulsionem, cum solis aërisqve motu admittit.

In florum antheris qvod observatur, alcohol coloris crocei sulphur vegetabile pronunciat, hujusqve occasione alcohol liliorum alborum in urinæ suppressione, & summitatum pini in phthisi magnarum virium perhibet.

Dum de arillis sive acinis agit, hos elychnii flammæ expositos, ratione medullæ oleaginosæ ignem promptissimè concipere & in flammam cœruleam se diffundere propriâ observatione testatur.

Lanuginem, qvæ arillos ipsamqve baccarum pulpam crinosa veste obvelat ac succingit, ubi considerat, qva ratione cuti pruritum, lingvæ verò saporem diutiùs inhærentem hancqve vellicantem inferat, qværit, ac utrumqve à fibrillarum ejus textura acuminata seu harum cuspidulis dependere suspicatur: Hinc de natura Moxæ, Lanuginis illius Japponicæ, cujus usum causticum in Podagra curanda aliàs deprædicant, disserit, simulqve huic succedaneum qvoddam ex gossipio nitrato producit.

Spongias Cynosbati muscum qvendam comosum vocat, in cujus meditullio callosa & cavernosa substantia contineatur, verminosæ certæ progeniei receptaculum. Alveolos hujus meditullii ovula putat, in qvibus, tanqvam matrice, vermiculi illi generentur, qvorum formam per microscopium observatam ac figuris expressam describit, ac ovulorum illorum ortum rimatur. Vermiculos hos per tempus hybernum intra alveolos suos latitare, vernoqve demum, postqvam in musculas seu cantharidulas abierint, eosdem, hactenus qvidem præduros, nunc verò per nives & pluvias friabiliores redditos, erodere atqve effringere, docet.

Qvibus absolutis præparata pharmaceutica cynosbati hujusqve partium recenset, & qvidem tam usualium, qvàm singularium & horum

& horum conficiendorum modos describit. Hinc ejusdem Cynosbati usum therapeuticum sive medicum, ac tandem oeconomicum tradit.

PHILOSOPHIA NATURALIS,
Auctore VVOLFERDO SENGUERDO, Philosophiæ Professore.

Lugdun. Batavor. anno 1681. in 4.

Auctor Prælectiones suas Physicas in Academiâ Lugduni Batavorum anno 1680, habitas, pluribusqve Experimentis non exili pretio comparatis illustratas, in compendium hoc redegit. Ipse nulli sectæ addictus, inter Cartesianos & Democriteos modernos medius, hypotheses ad effectus naturales demonstrandos ingeniosè accommodavit.

Parte I. De Principiis & Affectionibus generalibus Corporum agens, inter cæteras demonstrationes duas memorabiles habet. Una Ostendit causam arctissimæ connexionis hemisphæriorum multa vi & pondere; indissolubilis, qvam magna cum verisimilitudine ingeniosi viri nuper gravitati aut pressioni aëris adscripserunt, esse impeditum circulum & successionem corporum, qvalis in omni motu datur. (p. 45.) Altera probat liqvores adscendere descendereqve, vel etiam hærere in tubis retortis non ex aëris pressione, qvam itidem allegant recentes Philosophi, qvoniam liqvorum per tubum retortum motus procedit, ubi nulla datur aëris pressio, sed ipsam gravitatem liqvorum efficere phænomena (p. 63.)

Parte II. de Mundo & Situ Corporum ac de Corporibus cœlestibus in specie, Systema Tychonicum amplectitur. Cometas propriâ & nativâ lucere luce opinatur ex cœlesti substantiâ genitos; modos generationis & desitionis varios speculatur (p. 149.)

Parte III. de Corporibus sublunaribus vitâ carentibus tractans Aëris gravitatem & vim elasticam repetitis experimentis nuper repertis confirmat, meteororumqve generationem explicat: Dein Globum Terraqveum considerat ejusqve partes præcipuas, Aqvam, Ignem & Terram cum corporibus terrestribus, qvæ vulgo mineralia vocant,

& ſingula qvidem hæc tum qvoad internam conſtitutionem, tum qvoad effectiones ſuas expendit.

Parte IV. De viventibus in Plantas & Animalia diſtinctis, oſtendit, ut ad plantarum productionem reqvirantur particulæ majores aëreæ, qvibus deficientibus ſemen non pullulat, ut plantæ primò erumpant ex ſemine veluti ovo qvodam, ut accreſcant & ramulos forment, ut flores, fructus & ſemina proferant, ut per radicem ramulorum in terram inflexione, eorum à matrice ſeparatione & terræ impoſitione, ſuctione, inſitione, oculatione aliterqve multiplicentur.

Tandem de Animalium diſſerit ſemine, Generatione, Reſpiratione (nec aqvatilibus prorſus deneganda) Fame & Siti, Nutritione & Accretione, Motu, Senſibus.

NEPOS SAXONICUS (der Sächſiſche Nepos.) A JO. GEORGIO WILCKIO compoſitus.

Lipſiæ ap. Joh Frideric. Gleditſch Bibliopolam, A. 1682. in 8.

Etſi operæ pretium facturus ſit non leve, qvi Sereniſſimæ Domûs Saxonicæ res illuſtres, juſtô ordine ex diverſis ſcriptorum monumentis collectas, in unum hiſtoriæ corpus redigere inſtituat; tamen etiam eorum opera non contemnenda eſt, qvi ob alias cauſſas, diverſas illius hiſtoriæ partes, inſuper habitâ temporis ratione, in uſum juventutis exponere aggreſſi ſunt. Id qvod fecit nuperrimè *JOH. GEORGIUS WILCKIUS, Illuſtris Scholæ Miſenenſis Rector, vir Clariſſimus.* Ipſe enim, ut unâ operâ pubem Scholaſticam aſſvefaceret puriori Latinitatis ſermoni, & ſimul Heroum Saxonicorum illuſtri notitiâ eandem imbueret, ſingulari curâ & ſtudio *Nepotem Saxonicum,* Germanico idiomate compoſuit. In qvo juxta bonæ imitationis regulas oſtendit, ut memorabilia inclutæ gentis Saxonicæ exempla pura ac terſâ Æmilii Probi ſeu Cornelii Nepotis phraſi deſcribi, atqve ſimul diſcentibus in Scholâ, hiſtoria Saxonica familiaris reddi qveat. Qvod genus imitationis ut virile omninò eſt; ita Autor doctiſſimus librum hunc non dubitavit illuſtri qvaſi antepagmento ornare; orationem puta panegyricam ad Sereniſſimos Du-

ces

ces Sax. Juventutis Principes Augustæ spei præmissam. Qva multa ἀξιομνημόνευτα de Heroibus Saxonicis commemorat atqve oratorum more illustrat.

VOYAGE d'ITALIE CURIEUX ET NOVEAU à Lyon. 12. Iter Italicum novo & accurato studio adornatum. Lugduni 1681.

AUtorem hujus libelli Præfatio indicat esse *Huguetanum* Lugdunensem Advocatum: qvi è peregrinatione Italicâ redux, regionum, urbium, portuum, hortorum, monumentorum & aliarum observatu dignarum rerum historiam, prout qvævis se oculis ipsius obtulit, in literis misit, & qvædam ab aliis non observata exhibuit. Qvibus *Jac. Sponius* Med. Doctor Lugdunensis, vir celeberrimus, duas adjecit appendices: qvarum alterâ Catalogum palatiorum, ædium sacrarum, vinearum, bibliothecarum, pinacothecarum, & hujusmodi aliarum, qvæ hodie Romæ visuntur, præstantissimarum rerum, clarorum item eruditione virorum, qvi ibidem hodie vivunt, recensum exponit; alterâ universæ Italiæ præstantium Virorum, qvi doctrinâ aut artificiis inclaruerunt, & vel hodienum vivunt, vel paucos ante annos diem suum obierunt, conspectum exhibet: qvem maximam partem è *Gregorii Leti Italiâ regnante* petiit.

TRAITE DE L'ORIGINE DES NOMS & des surnoms, par Messire Gilles Andre de La Roqve. Tractatus de origine nominum & cognominum, autore Wilh. Andreâ Roqvio. à Paris 12. 1681.

HÆc pars est majoris Operis, qvod molitus est autor *de Insignibus gentilitiis*, qvod trecentis capitibus absolvi in Præfatione indicat. Nimirum qvum ad artem explicandorum insignium, qvam *Heraldicam* vocant, cumprimis pertineat intelligere rationem nominum & cognominum, eam in libello hoc perseqvi propositum sibi habuit: siqvidem diversitatem eorum, proprietates, mutationesqve tam apud Veteres qvàm hodie apud Gallos, Hispanos, Anglos, Germanos, Polonos, Svecos, Danos, Italos, aliasq; gentes, exponit: Ordinum item seu Societa-

cietatum illustrium tàm Ecclesiasticarum qvàm Secularium ortus & autores recenset;& alia qvæ eò spectant ex historiâ priscâ & hodiernâ illustrat, variasqve jucundas, qvæcirca nominum vel impositionem, vel expositionem, vel mutationem oriuntur, qvæstiones tractat.

SOMNIA QVINQVAGINTA FR. MACEDO, in Itinerario S. Augustini post baptismum Mediolano Romam: excutiebat levi bracchio P. Fulgentius Fosseus *Augustinianus S. Theol. Prof. ad Reverendissimum ac Sapientissimum Patrem D. Joannem Mabillon Congreg. S. Mauri Ord. S. Benedicti. Lugduni Batav. 4.*

EMiserat in publicum de *Incarnationis Mysterio* opus Franc. Macedo, adjectâ ad calcem prolixiori disputatione *contra monachatum S. Augustini*, cum Appendice *Itinerarii Augustiniani.* In qvo cum asserat, Augustinum illicò, postqvam susceperat baptismum, anno ætatis trigesimo tertio, Mediolano Romam profectum, necCentum cellis commoratum fuisse, & natum A. 355. baptizatum A. 388. mortuum A. 431. aliaq; complura de Augustino ejusqve matre, baptismo, Episcopatu &c. asserat, Forseus refellit omnia, & somnia esse ex eburneâ Pennoti *Historiæ Tripartitæ* portâ qvæ prodierint, confirmat. Titulus locum impressionis Lugdunum Batavorum profert, sed typus indicat Parisiis libellum hunc fuisse excusum.

EXCERPTUM EX EPHEMERIDIBUS ERUDITORUM PARISIENSIBUS.

NOUVELLE CONSTRUCTION DES Eqvations completes de deux Dimensions, par M. l'Abbé de Catelan.

i. e.

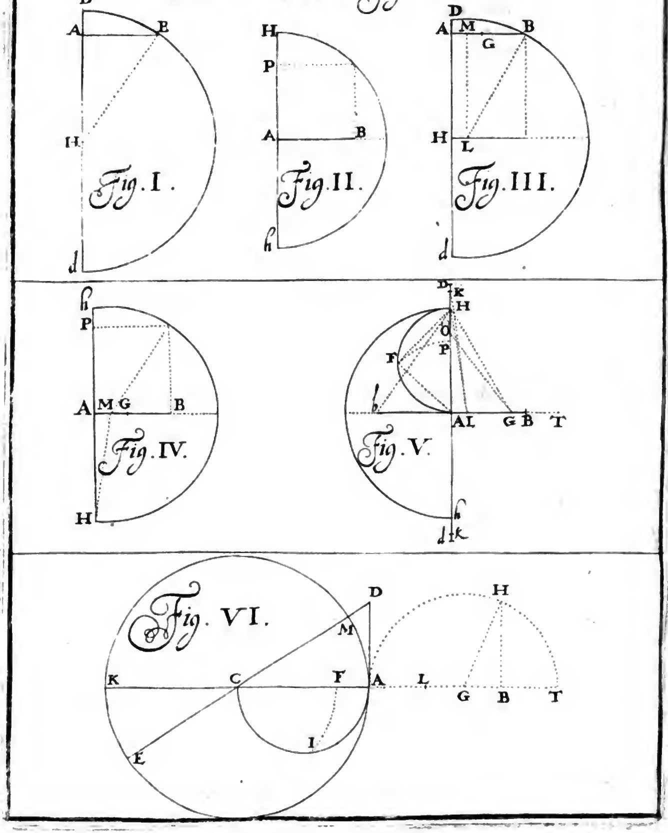
NovaConstructio Æqvationum completarum, duarum Dimensionum, per Dn. Abbatem Catelanum.

Ex Diario XXVII. I. Dec. 1681.

PRoponit hic *Autor*, seqventem novam Constructionem completarum Æqvationum, duarum dimensionum, qvam simpliciorem & generaliorem Cartesianâ profitetur.

Omnes

TAB V ad A. 1652. pag: 87.

Omnes Æqvationes duarum dimenſionum ad qvatuor ſpecies reducuntur, duabus formulis generalibus, yy aut by = Zz ∓ az, & yy aut by = az − zz, comprehenſas, qvas idem Autor hoc modo conſtruit: Ductis duabus lineis rectis indefinitis, BC & DE, *(juxtà Schema Ephemeridum: in Figuris autem adjectis ſufficiat lineas AB, AH, acceptas eſſe; BC enim & DE, nec commodum exhibere, nec neceſſarium viſum fuit)* in puncto A ſe interſecantibus, in unâ harum, ex. c. DE, ex puncto interſectionis accipit partem AH, æqvalem ſemiſſi lineæ datæ a, & in alterâ BC, partem AB, æqvalem longitudine ipſi y. Porrò ſi Æqvatio ſit yy, pro primâ formâ, circulum centro H, intervallo HB; & pro ſecundâ, alium centro A & intervallo AH, deſcribit, intra cujus circumferentiam paralleliter transfert lineam AB *(ad P: qvo facto Radix z pro primâ formâ (Fig. I.) emergit* $\frac{AD}{Ad}$*; pro ſecundâ, PH, & Pb.)* Fig. I. II. III. IV. F. I. F. II.

At qvando Æqvatio eſt by: abſciſſâ ex extremitate B, de lineâ AB, parte BG, æqvali datæ lineæ b, qvam minimam ſupponit duarum y & b, differentiam earum GA biſecat in M: poſt, pro primâ formâ, facto rectangulo MAHL, centro L, intervallo LB, circulum deſcribit; è contra, pro ſecundâ formâ, immediatè centro M intervallo MH, alium deſcribit, intra cujus circumferentiam uti priùs *(in Fig. II.)* transfert totam AB. Æqvationis Radix z eſt perpetuò AD *(Ad)* in primâ formâ, & PH *(Pb)* in ſecundâ, qvando linea AB aut y minor eſt radio AH aut $\frac{a}{2}$, aliàs enim Problema eſt impoſſibile. F. III. IV. F. III. F. IV.

Demonſtratio hujus fundatur in naturâ circuli & proprietate chordarum intra circumferentiam ſe mutuò ſecantium; unde etiam dependet conſtructio Æqvationis by vel yy = zz, qvi non niſi particularis caſus eſt præcedentis conſtructionis, & de qvo non eſt facienda regula generalis, qvia raró magnitudo $\frac{a}{4}$ ∓ by aut yy, rectangulum, aut qvadratum perfectum eſt, nec ad lineam rectam reduci poteſt, niſi deſcriptis certis triangulis ſimilibus, qvæ conſtructionem intricatam reddunt.

Huc usq; textus Diarii Gallici, *cui tamen intra parentheſes aliis literis, qvæ ad explicanda diagrammata deeſſe videbantur, adjecimus. Schematiſmum verò* Ephemeridum Gallicarum *immutare tantiſper & in qva-*

in qvatuor peculiares distribuere necessum nobis fuit, ut constructioni suæ constaret integritas. Nam & binarum formularum Æqvationes, nisi immutatis textûs literis, duobus diagrammatibus exhibere non licuit; nec literæ Exemplaris Gallici *mentem* Autoris *ubiq; exprimebant satis: cum & primo Schemati circulus intervallo HB ductus deesset, & in altero (qvod & ipsum circulo ex M, intervallo MH, ducendo, destitutum) recta AB major ipsâ AH applicationem redderet impossibilem.*

Adjunximus autem Figuram Vtam, *qvâ unicâ omnes Æqvationum memoratarum formulæ comprehenduntur; methodo à* Laudati Domini Catelani *non multum absimili. In eâ*

$$\left.\begin{matrix}AH\\ Ah\end{matrix}\right\}=\frac{a}{z}\qquad \left.\begin{matrix}AD\\ Ad\end{matrix}\right\}=bH\qquad \left.\begin{matrix}AG\\ LB\end{matrix}\right\}=\frac{y+b}{z}\qquad FA=AP,\quad GH=LK$$

$$\left.\begin{matrix}AB\\ Ab\\ FH\end{matrix}\right\}=y\qquad \left.\begin{matrix}BT\\ GL\end{matrix}\right\}=b\qquad \left.\begin{matrix}AL\\ GB\end{matrix}\right\}=\frac{y-b}{z}\qquad LH=GO,\quad AK=Ak$$

Unde si sit Æqvatio		Radix z emergit
	$yy = zz + az$	HD.
	$yy = zz - az$	H d.
	$yy = az - zz$	HP. / P h.
	$by = zz + az$	KH.
	$by = zz - az$	H k.
	$by = az - zz$	HO. / O h.

Huic, Fig. VItâ, Cartesianam *subjungimus methodum: cui, ne qvid circa Æqvationes, qvarum una pars est by, deesset, media, inter b & y, proportionalis inventionem, qvam superfluam duxit* Cartesius, *adjecimus; ut positâ AB = y, & BT = b, BH fiat = AD: Æqvationum radicibus, per vectas DM, DE, AF, FK, exhibitis. Hæc autem, an* Dni Abbatis *constructio, simplicior sit,* Lectoris *esto decernere: nobis,* Dominum Catelanum *suæ, ex cognatione, qvam cum solutionibus solidorum per Circulum & Parabolam habet, universalitatis suffragium præ* Cartesianâ *tribuisse, dum Ipse de hâc re forte certiora prodat, conjectasse suffecerit.*

Pag. 70. l. 5. lege LXXXI.

ACTA ERUDITORUM

publicata Lipsiæ

Calendis Aprilis, Anno M DC LXXXII.

SYNTAGMA INSCRIPTIONUM ROMÆ veteris: qvas collegit & Commentariis illustravit THOMAS REINESIUS. Opus posthumum.

Lipsiæ, sumptibus Jo. Fritschii hæredum & Jo. Frid. Gleditsch. A. 1682. fol.

POstqvam JANUS GRUTERUS, sub initium seculi hujus, vastum istud & æternum INSCRIPTIONUM Opus, Scaligeri & Welseri auspiciis, aliorum autem eruditione clarorum Virorum ope & consilio, in certas Classes dispositum evulgasset: multa reperta sunt Romæ & alibi Monumenta, isti inserenda, si antè oculis hominum exposita & observata fuissent, qvàm Iste suum Opus verè incomparabile publicæ exposuisset luci. Hæc igitur novissimè reperta, & variè hinc illinc dispersa, summo studio, partim ex editis ab isto tempore Doctorum Virorum: Aringhi, Aventini, Barthii, Bosii, Boldonii, Capacii, Chifletii, Chorieri, Freheri, Grasseri, Gutherii, Lazii, Liceti, Lipsii, Manutii, Meursii, Palermi, Panvinii, Pighii, Pignorii, Resendii, Salmasii, Savaronis, Schotti, Seldeni, Servii, Sirmondi, Sorbierii, Tomasini, Tristani, Valesii, Ursati, Vossii, Welseri aliorumqve literis clarorum hominum Scriptis; partim Amicorum eruditorum: Bartholini, Bullialdi, Graevii, Gronovii, Heinsii, Holstenii, Lambecii, Langermanni, Monavii, Naudæi, Opitii, Parei, Piccarti, Puteani, Rhodii, Ruperti, Scriverii, Sponii, Volcammeri, Vorstii epistolis, horum ope & suggestione adjutus collegit, & eâdem, qvam Gruterus tenuerat, ratione digessit THOMAS REINESIUS. Commentationibus etiam necessariis adjectis, & noviter prolatas Inscriptiones, & complures, qvas Gruterus aliive antea exhibuerant,

rant, illustravit, ex obscuris perspicuas, ex mutilis integras, ex depravatis correctas exhibens: adeò ut multa ex hoc Syntagmate lux Gruteriano Operi & pluribus vetustis Monumentis aliis inferri intelligendum sit.

Instituerat qvidem primùm Autor Inscriptiones qvasdam à Grutero publicatas, non minus indoctorum marmorariorum culpâ, qvàm incuriosorum descriptorum negligentiâ, temporis etiam vitio, corruptas & depravatas emendare, qvibus libro Commentario illustrandis inter magistratùs, qvem Altenburgi gerebat, munia, & curas officii medici, qvam artem per annos paulò minùs qvinqvaginta publicis stipendiis fecerat, insudabat: sed dum isti intendit Operi, natum ipsi consilium, illas, qvæ Grutero visæ non essent & prætéritæ, colligere, earumqve velut novarum accessione Opus ingens & admirandum locupletare & supplere; has autem noviter repertas dum illustrat, iis simul qvas Gruterus attulerat, lucem inferre. In qvo proposito ita profecit, ut earum partim è manibus Amicorum acceptarum, partim è libris diversorum argumentorum & idiomatum excerptarum insignem copiam acqvisiverit, è qvâ Gruteriani in Operis modum dispositâ *Syntagma* isthoc constipavit. In qvo ordinem secutus est, qvi Scaligero & Grutero, dum is vastum suum Opus concinnabat, placuerat: nam *viginti Classibus* omnes, qvas vel in libris reperit, vel ab Amicis transmissas accepit, Inscriptiones complexus est. Ac *prima* qvidem Diis dedicatorum, templorum, aliorumve locorum sacrorum & sacrificiorum; *secunda* Operum & locorum publicorum; *tertia* Cæsarum, Imperatorum, Augustarum & Regum; *qvarta* Annalium, Actorum & Historiarum; *qvinta* Sacerdotum, Flaminum, Pontificum, Augurum, Ministrorum sacrorum, Ludionum, & his adfinium; *Sexta* Magistratuum majorum minorumqve & qvorumvis honoratorum; *Septima* Decretorum publicorum, Senatusconsultorum, Legum, Fœderum, Statutorum, Contractuumqve inter privatos; *Octava* Militarium; *Nona* Libertorum & Officiorum Domûs Augustæ; *Decima* Ordinum, Collegiorum, Corporum & qvarumvis Sodalitatum; *Undecima* Officiorum minorum, studiorum, artium & negotiationum; *Duodecima* Affectûs Parentum erga Liberos; *Decima tertia* Affectûs Liberorum erga Parentes; *Decima qvarta* Affectûs Conjugum; *Decima qvinta* Affectûs Fratrum Sororum-

rumqve; *Decima sexta* Gentilium, cognatorum, propinqvorum, hæredum, familiarium, amicorum, sodalium, benemeritorum, aliorumqve promiscua; *Decima septima* Singulariorum ab incertis; *Decima octava* Affectûs Dominorum erga Servos Libertosqve, & horum adversus illos; *Decima nona* Affectûs Libertorum & servorum inter se & suos; *Vigesima* Christianorum veteris Ecclesiæ Monumenta exhibet: qvibus *Appendix* subjecta est, eas Inscriptiones illustratas Commentario sistens, qvæ digestis jam Classibus cum supervenissent, suo loco reponi non potuere.

Absoluto & elaborato hunc in modum Syntagmate hoc, Autor congessit & elucubravit summo studio & industriâ incredibili EPONYMOLOGICON, qvod sive accessorium Operis hujus, & latè diffusus absolutissimus Index (in istius formam, qvi in Gruteriano Opere tertii & vigesimi locum implet) habeatur; sive novi & separati Operis appellationem sustineat, perfectam sanè expletamqve omnibus numeris & partibus *Cognominum Romanorum* notitiam suppeditabit. Qvamvis autem præcipuus scopus Operis hujus Romana sint, non ignobilem tamen ejus partem Græcorum etiam aliarumqve gentium, sed cumprimis Germanorum, faciunt Nomina propria: qvippe qvibus detritis, inqvinatis, disjectis & deflexis genuinam formam pristinamqve dignitatem & celebritatem reddidit, & Germanis Germanos restituit. Qvo studio non magis horum gloriæ qvàm utilitati publicæ prospexit, & inprimis Historiæ lucem prætulit. Nam cum Græci Latiniqve Scriptores multa de Germanis & exteris nationibus aliis, qvas communi Barbararum appellatione complectebantur, literis tradiderint, ignoratum tamen fuit hactenus, qvinam præclarè istas res gesserint; aut si non ignoratum id planè, confusè tamen & turbatè animo conceptũ est, dum vel discernendi conjuncti, vel discreti fuerunt conjungendi: pluribus seculis distantes ad eandem ætatẽ, ad diversas relati qvi eodẽ tempore vixerant: unus ineptâ distinctione multiplicatus, plures contra, velut à coqvo jura, in unũ confusi & permixti. Qvod qvantas in historiâ turbas excitet, soli ignorant, qvi ingentia solidæ historiarũ cognitionis commoda non intelligunt. Hæc verò omnia EPONYMOLOGICO isthoc ad liqvidum ab Autore perducta sunt: in qvo præterea infiniti Autorum loci emendati, Constitutionum in Theodosiano & Justinianéo Codicibus in- & subscriptiones

rectè constitutæ, abrupta & dispalata Legum fragmenta corporibus suis juncta: & qvicqvid veterum elegantiarum inconsulta, & superstitiosa librariorum correctio Scriptoribus eripuerat, maximam partem redditum est & restitutum. Qvi liber sanè eximius, multis vigiliis ab Autore elucubratus, publicâ luce omninò dignus est, eiqve sistetur, ubi fortunam *Syntagmatis* hujus, qvod præmitti par erat, expertus fuerit secundam qvi excudi istud curavit. Nam utriqve Operi simul sumtûs impendere librariorum per Germaniam afflictæ res haud patiebantur. Igitur ipsas Inscriptiones earumqve Syntagma, qvod GRUTERIANI OPERIS SUPPLEMENTUM ET COMMENTARIUS dici potest, præmittere voluit Bibliopola, qvi in possessionem Manuscripti utriusqve Operis post Autoris obitum (qvi placidus Septuagenario d. XVI. Kal. Mart. Anno M. DCLXVII. obtigit) pervenit: constitutum habens, ubi avidos Antiqvitatis eruditæ amatores intellexerit, EPONYMOLOGICUM eidem prælo, qvod *Syntagma* hoc expressit, submittere & publici juris facere. Ut Monumentorum veterum curiosus indagator, postqvam è *Syntagmate* Victoris gentium Populi sacra & ceremonias addidicit; publica Imperatorum, Consulum, Ædilium, privatorum qvoqve hominum Opera perlustravit; Magistratuum in urbe, provinciis, municipiis, coloniis, decoram seriem; accuratam Ordinum, Collegiorum, Sodalitatum, Corporum enarrationem; Militiæ etiam gradûs; privatamqve pietatem & domesticos affectûs cognovit; in EPONYMOLOGICO, velut in atrium aliqvod nitidissimum delatus, circumstantes majores suos, vel gentis suæ proceres, qvorum Saxa antea perlustraverat, ipsâ vetustate venerandos intueatur, nominibus, tempore, scriptis gestisqve adeò succinctè collocatos, ut nunc demum ab hoc ordine, in qvem sollicita Reinesii eos coëgit industria, immortalitatem tot Nominibus, qvæ è monumentis vetustis produxit, promittere liceat. Frustra sanè speraverant mortales, saxorum perennitate prorogatum iri suum ad seram posteritatem nomen, ac memoriam sui marmorum beneficio in longum extendi posse: qvibus tamen & ipsis mortem infert ævi longinqva vetustas, qvod testantur tot truncæ statuæ, fatiscentes tabularum crustæ, semesa columnarum frusta, cipporum fragmina, & qvæ olim vias superbè prætexebant monumenta latè agris disjecta & obruta, aratris effossa sæpè, rudderibus involuta, atqve suo revulsa loco situ

musco-

muſcoqve obſita, obliterata, oblimata, cuneis diffiſſa, trita rotarum orbitis, fundamentis interdum ædificiorum adhibita, ſuggrundiorum ſtillicidiis, fluminum marginibus, viarum ſtratis, urbium purgamentis deſtinata, alieno ſepulchro illata, translata toties & jactata: Nulli pedes in frontem, nulli retrò, nusqvam ambitus & maceria: nihil ſacri & religioſi. Caſſa igitur nomina, & ignoti in ipsâ interdum patriâ tituli, peregrinaqve inſcriptio. Felici tamen induſtriâ REINESII ſuis plurima Manibus reddita ſunt, & ex ipſis Fragmentis Memoria eorum, qvibus poſita primùm fuerant, adſerta eſt: ut chartæ hæ ſaxeam iſtam perpetuitatem, materiæ vitio jam ſeneſcentem, novâ perennitate munire cenſendæ ſint;

Ecce vices rerum, tandem qvoqve ſaxa fatiſcunt,
Et manet æternum qvod levis aura movet.

EPIPHANII OPERA GRÆCO-LATINA, cum verſione & Animadverſionibus DION. PETAVII. Editio nova, Appendicibus *qvibusdam auctior.*

Coloniæ 1682. in fol. 2. Tomis.

Sumptibus Jerem. Schrey, & Henr. Joh. Meyeri.

CUm jampridem in bibliopolarum tabernis, Gallorum æqvè, apud qvos prodierant, qvàm aliis, diſparuerint nec venalia ampliùs proſtent Epiphanii Græco-Latina, à doctiſſimo Societatis Jeſu Theologo *Dionyſio Petavio*, anno hujus ſeculi ſecundo & vigeſimo adornata & cum interpretatione novâ ac Animadverſionibus eruditis edita *Pariſiis* Opera, de bonis literis benè ſe merituros exiſtimârunt bibliopolæ, qvi *Lipſiæ* recudi ea curaverunt: ita qvidem ut nova hæc editio veterem planè referat, & plagulæ hujus novæ impreſſionis totidem plagulis prioris editionis reſpondeant; typorum verò Græcorum major adhibitus nitor, qvibusdam etiam acceſſionibus potior habenda ſit nova. Præmittitur enim *Vita Petavii*, qvam eleganti Oratione deprædicavit Henr. Valeſius, expoſuit etiam in Bibliothecâ Soc. Jeſu à Ribadeneirâ cœptâ, à Ph. Alegambe continuatâ, à ſe verò ad Annum usqve LXXVI. productâ Nath. Sotvellus. *Carmen* item præfixum habet, qvo mortem ejus proſecutus eſt Illuſtr.

Monasteriensis & Paderbornensis Episcopus Ferdinandus Furstenbergius. Sub unum qvoqve conspectum omnia Petavii *Opera* juxta annorum seriem, qvibus ab ipso scripta & emissa sunt in publicum, digesta sistuntur. Animadversionibus verò binæ subjiciuntur *Appendices*, pro istis vindicandis ab Autore doctissimo adversus *Maturinum Simonium* Anno 1624. & *Claudium Salmasium* Anno 1630. scriptæ, postqve editas Animadversiones publici juris factæ. Ac poterat qvidem pluribus Accessionibus editio hæc nova augeri, si adjecta fuissent scripta ista, ad explicationem & vindicationem nonnullorum Epiphanii locorum facientia, qvæ sub *Antonii Kerkoetii* nomine adversus Salmasium, qvi *Francisci Franci* nomen sibi sumserat, in vulgus sparserat Petavius, amarulenta non minus qvàm erudita: sed qvando istis nomen suum præscribere noluit Autor, ea Animadversionibus his annectere veritus est, qvi editionis Epiphanianæ curam Lipsiæ gessit.

HISTORIA CRITICA VET. TESTAMENTI, sive Historia Textûs Hebraici à Mose ad nostra usque tempora,

Autore R. P. RICHARDO SIMONE, Presbytero Congregat. Oratoriæ.

E Gallico in Latinum versa à NATALI ALBERTO de VERSE S. Theol. & Medic. Doct.

Amstelodami, Juxta Exemplar impressum Parisiis 1681. 4to.

EST hoc novum Historiæ Criticæ opus, Gallico idiomate ab Autore suo primùm editum Parisiis 1678. in genere curiosum admodum & summæ eruditionis Scriptum, singularia plurima in Textum Hebræorum Vet. Test. & præcipuas Versiones tum à Judæis tum à Christianis editas complectens: qvod Latio donatum, cum aliqvâ

Præ-

Præmonitione ad Lectorem, publici juris denuo facere nullus dubitavit Interpres doctissimus, innumerarum illius observationum singularissimarum rationem potiùs habens, qvàm aliarum qvarundam ex illo contra Fontium authoritatem eruendarum conseqventiarum, qvas nec Autor ipse admittat, & adversus qvas nemo non Eruditorum se facilè præmunire possit. Nos, qvod nostri instituti est, hic agemus, hoc est, *scopum* & *summam* illius Historiæ Criticæ historicè edisseremus, ut qvod inde sibi qvis polliceri possit, intelligat, judicium erudito lectori, & accuratum ejus examen aliis, qvorum hoc est studium, committentes; ad qvod etiam Vir Clarissimus *Ezechiel Spanhemius* in Literis ad Amicum die 10. Decembr. 1678. Gallicè scriptis, & Amstelodami anno 1679. à Daniele Elzivirio, qvanqvam suppresso Autoris nomine, editis, jam viam stravisse videtur.

De *SCOPO ET CONSILIO* totius operis tum rectè judicabis, si *qvid Autorem ad scribendum impulerit*, *qveis adminiculis in usum advocatis*, & *cui Hypothesi potissimùm innixus novam illam Criticam concinnârit*, ex ejus Præfatione & primo Historiæ hujus Capite, nobis præeuntibus, observaveris. Scribit nempe Autor in Præfatione, se dum Critica in Scripturam aliorum opera legeret, & in proprium suum usum vitia eorum annotaret, comperisse, neminem hactenus penitus Criticam Scripturæ novisse aut investigasse, neminem non juxta sua præjudicia eâ de re disseruisse. Judæos verbi gratiâ non alios Autores, qvàm suos, consuluisse, ac miratos esse, qvæ neqvaqvam intelligebant: inter Christianos autem plerosqve Patres adeò in gratiam veterum Ecclesiæ Versionum præjudicio laborasse, ut planè Textum Hebraicum negligerent: defuisse qvoqve illis multa ad perfectam Scripturæ Crisin instituendam: modernos qvod spectat, seu Catholicos, seu Protestantes, neminem non præjudicio laborasse, ambos *Buxtorffios* nil fermè aliud in plerisqve suis operibus, nisi immodicum erga Rabbinos studium, neglectis aliis Autoribus prodidisse: contrà *Morinum* adversus illos, etiam anteqvam legisset, odio affectum fuisse, dumqve meliores Ecclesiæ versiones propugnare studet, undecunqve argumenta collegisse, qvibus Bibliorum originalia evertat: plus certè judicii in *Ludovici Capelli* Critica elucere, sed & illum, cum varias tantùm lectiones conqvirere satageret, nimis eas multiplicasse: Se verò in hac Historiâ multa proferre, qvibus plurimæ Lectionum varie-

varietates explicari possent absqve eo, qvod illis in locis hallucinatos fuisse Exscriptores dicamus: posuisse qvoqve *Capellum* & retulisse in numerum Variarum Lectionum manifestissimos Exscriptorum errores, qvi qvidem juxta probatiores Codices emendari potuissent: postremò non satis autoritatis Masoræ tribuisse: etsi enim Autores ejus infallibiles minimè fuerint, non omninò tamen spernendam aut rejiciendam hoc nomine, qvòd ejus autores Judæi sint, qvos, cum de lectionis usu agitur, consulendos esse ipsa ratio svadeat: non impedire tamen ista aut similia apud *Capellum* observata vitia, qvominus ejus Critica cæteris omnibus anteponatur. Et hujus adeò laudati scriptoris exemplo se motum fatetur Autor, ut Historiam hanc Criticam Biblici textûs & præcipuarum Versionum, tum à Judæis, tum Christianis editarum, componeret. Cum verò *Capellus* se multas alias Varias Lectiones ob MSS. Codicum penuriam adnotare non potuisse conqveratur, huic defectui se obviam ivisse scribit Noster, conqvisitis, & undiqvaqve sibi multis egregiis Codicibus, qvos diligenter qvidem inspexerit, comparatis: illorum Codicum ope Regulas dedisse, qvibus errorum & vitiorum, qvæ in Textum Exscriptorum negligentiâ invecta sunt, originem invenias, ut hoc pacto Germana Biblici textûs lectio commodiùs restitueretur: ex illis quoqve bonos & legitimos Codices Hebraicos à malis & corruptis discernere ut possis, ejus rei gratiâ plurimorum examen instituisse, in qvibus qvid desideret, qvid probet, annotarit. Deinde qvia Judæi *Masoretæ* multas, ceu scribit, in textum Hebraicum immutationes intulere, horum qvoqve Criticam multis prætermissis Autoribus, qvi de illâ ex privatis præjudiciis, vel ex aliorum sensu judicârunt, apud Masoretas ipsos legisse, imò cum attentione perlegisse, & æqvum se iis ubiqve judicem, qvantum licuit, præstitisse profitetur; mediam sic qvasi viam amplectens tum inter illos, qvi Masoram contemnunt, aut cum *Isaaco Vossio* prorsus improbant & rejiciunt, qvòd non permultas ex illâ Regulas ad LXX Interpretum & veterum aliorum versionis defensionem hauriri posse animadverterunt, tum inter hos, qvi eam infallibilem censent, qvia, ut ille scribit, non satis accuratè versiones, qvæ Masoram antecesserunt, expendere. Masoram enim seu Traditionem nunqvam adeò modum legendi textum fixisse & sanxisse, qvin qvòd pro temporum & locorum circumstantiis lectio variaverit, ostendi possit.

possit. Ut ergo modum illum, qvi ad inveniendam veritatem reqviritur, præ cæteris omnibus, qvi circa hoc negotium occupati fuerunt, servaret, id qvantum fieri potuit, præstare se conatum fuisse dicit, suam hinc Hebræo originali, suam illinc Versionibus veteribus autoritatem illibatam conservando; nec in gratiam Græcæ Lingvæ, nec Latinæ, nec Hebraicæ, nec alterius præjudicio se affectum sincerè testando, tantummodo accuratè juxta ordinarias Criticæ Regulas & Textum ipsum, & ejus Versiones expendendo, & variis annotatis Lectionibus ostendendo, qvo pacto hodiernorum Codicum menda & vitia castigari possint. De cætero nihil fermè sibi defuisse scribit ad hoc opus omni ex parte absolvendum: nam & penes se diu fuisse innumeros Libros ab Oriente allatos, & jam in Bibliotheca PP. Oratorii Domini JESU extantes: otium præterea abunde adfuisse, imò Amicorum suorum ope plurimos se Eruditos in dubiis hinc inde subortis consuluisse.

Hypothesis in hoc Opere potissimùm regnans est de Bibliorum Hebræorum Auctoribus, qvos certi generis Scribas fuisse statuit; qvi jam inde à Mosis tempore apud Hebræos extiterint, & qvamdiu illorum Respublica stetit, singula hujus Reipublicæ suæ Acta summâ fide collegerint, inqve publicis & ad id destinatis monumentis asservarint. Hos cum *Josepho* & plerisqve Patribus Prophetas nominat, qvia sc. Dei spiritu afflati fuere, & Scripturam omnem Prophetiæ nomine donat *Petrus Apostolus*. Eosdem etiam Scribas, ab ipsa Scriptura, vel publicos Exscriptores vult appellari, ut hoc pacto eos discriminet à reliqvis aliis Scriptoribus, qvi pro affectu & præjudicio suorum temporum Annales scribere solent. Tales Scribas fuisse dicit, *Samuelem*, *Nathanem*, *Gadem*, *Abiam* & aliqvot alios, qvi suorum temporum Annales scripserant, è qvibus non minima Librorum Biblicorum pars, utpote Judicum, Regum, Chronicorum & Paralipomenon concinnata sit. Juxta hanc suam hypothesin solvi ait multa qvæ in Pentateucho existunt, & videntur simul supponere, Mosen ipsorum Autorem non fuisse. Nimirum qvicqvid in Libris illis Historiam spectat, Scribis adserit de *Mose* in tertia persona loqventibus, & similia non pauca habentibus, qvorum Moses Autor esse neqveat: vicissim qvicqvid ad leges & jura pertinet, ipsi *Mosi* vindicat, & hac ratione totum Pentateuchum, *Mosis* esse jure merito affirmari

posse putat: qvoniam illius Scriptores *Mosis* tempore vixerint, & non nisi jussu *Mosis* illum conscripserint. Ex eadem hypothesi solidas rationes se reddere posse dicit, cur tot in Scripturis additiones & immutationes, qvas alioqvi nullo pacto explicaveris, hodie deprehendamus: si nempe observetur, hos Prophetas seu publicos Scribas pro suo officio non tantùm suorum Acta temporum collegisse, sed & aliqvando Actis à prædecessoribus suis collectis, iisqve vel addendo, vel detrahendo, & immutando, prout expedire judicabant Ecclesiæ tum temporis, novam formam induxisse, illibatâ interim S. Literarum autoritate; qvandoqvidem illarum mutationum Autores Viri Prophetæ ac cœlitus afflati essent, ut proinde, qvæ ipsi immutarent, parem cum reliqvis non possent non habere autoritatem. Multum pariter hac sua hypothesi juvari scribit explicationem innumerarum Qvæstionum circa Chronologiam & Genealogias. Si semel enim recipias, hosce Libros prolixiorum Instrumentorum compendia tantùm esse, & populo tradita solùm fuisse, qvæ illi erudiendo idonea magis judicata sunt, per se patere dicit, relatas ibi Genealogias immediatas non esse, nec certum & infallibilem juxta eosdem libros Chronologiam componi posse, qvandoqvidem res gestæ non semper, qvo tempore evenêre, referantur, sed sæpe plura acta simul conjuncta fuerint, dum in Epitomen redigerentur, & Lector simul ad eadem illa Acta, prout in archivis prolixè continebantur, remitteretur. Isto qvoqve pacto *Spinosæ* argumentis ex hisce Scripturæ immutationibus & enantiophaniis ad ejus autoritatem infringendam ductis, qvasi nil istæ divini haberent, respondet, ac illorum simul audaciam retundere satagit, qvi Sacrorum Librorum Autores in iis tantùm, qvæ ad fidem pertinent, à Deo inspiratos fuisse, contendunt, cætera non magis pro divinis habenda esse, qvàm cuncta illa, qvæ Viri pii ac religiosi scribere solent. Cum enim periculosa hæc valde sententia videatur, & Novo Testamento in Scriptura Veteris nil non Propheticum & Divinum agnoscenti diametraliter sit opposita, talem se scribit hypothesin constituisse, qva viris Divinis & Prophetis adscribantur omnia in Sacris Literis comprehensa, iis saltem mutationibus exceptis, qvæ lapsu temporis & Exscriptorum incuriâ & oscitantiâ contigere. Nam præter istas immutationes, ab iis qvi cum autoritate Bibliorum Breviaria scripserunt factas, plures adhuc alias agnoscit Autor, qvas non ipsis

ipsis Sacrorum Librorum Autoribus, sed potiùs communi veterum omnium Librorum fato, aut si vis infortunio imputandas esse dicit, confirmans hanc suam sententiam ex modo, qvo olim Libri in parvis membranis scribi solebant, qvæ aliæ super alias circa lignum aliqvod convolvebantur, nec inter se consuebantur. Sic enim accidisse scribit, ut non satis accuratè voluminum illorum ordine servato, rerum ipsarum dispositio & ordo pluribus in locis immutatus fuerit. Et magnas illas, ut ipsi videntur, mutationes, qvas Bibliorum codicibus contigisse ostendit, ex qvo prima Originalia periere, Protestantium, ipsorumqve Socinianorum, qvi hodiernos illos Codices Hebræos consulunt, sententiam funditùs convellere putat, cum tantum absit, ut ad Controversias dirimendas compendiosior & tutior methodus Scriptura existimari debeat, ut econtra in hac sua Historia ostenderit, si qvidem juris norma à norma facti separetur i. e. cum Scriptura Traditionem conjungas, nihil ferè certi in Religione futurum esse, nec divino Verbo fieri iujuriam, cum illi Ecclesiæ Traditio conjungatur: Eundem enim, qvi nos ad S. Literas amandat, ad Ecclesiam qvoqve suam, cui sacrum hoc depositum concredidit, nos amandare.

Hæc *de Scopo & Consilio Auctoris* dicta sunto; seqvitur nunc *summa totius Operis* in tres Libros divisi, qvorum *PRIMUS* unum & triginta capita complectens sat multa habet de Sacrorum Librorum Autoribus, de Prophetarum apud Hebræos munere ac potestate libris sacris addendi, detrahendi, de origine mutationum aliqvot in Textu Biblico, eorundemve actorum in aliis & aliis scripturæ Libris cum varietatibus aliqvot repetitorum causis, de mutationibus, qvæ in Libros sacros irrepsere, præsertim post Captivitatem Babylonicam, ex Rabbinorum & Patrum sententia, de modo qvo Bibliorum breviarium factum. His ita Cap. I. II. III. & IV. pertractatis, mox cap. V. & VI. probationes & argumenta subjungit Autor additionum & aliarum immutationum, qvæ Scripturis, & in specie Pentateucho contigere. Variis item exemplis ostendit, Mosen omnium planè qvæ in Libris ab ejus nomine dictis extant, autorem esse non posse, additis responsionibus ad Judæorum hîc contradicentiũ objectiones, cum novis in eorum opinionem argumentis. Cap. VII. modum exponit, qvo libri legis scripti fuerint: Hinc Libros Patriarchis ante *Mosen* ad-

adſcriptos recenſet, Sabbaitarum etiam, ſive Veterum Chaldæorum Hiſtoriam tradit. Cap. IIX. de aliis Scripturæ Libris diſſerit, qvorum collectionem ad magnam ſub *Esdra* Synagogam referunt: Hujus Synagogæ examen, & cujusqve libri Scripturæ in ſpecie ſuſcipit. Cap. IX. Librorum ſacræ Scripturæ generalem Diviſionem tradit, Judæos & Chriſtianos Autores inter ſe hac de re conciliat: qvo ſenſu Judæi *Danielem* Prophetam eſſe negent, explicat, & hac in parte à Chriſtianis non diſſentire docet. Cap. X. XI. XII. XIII. contra *R. Joſeph Albo* pro lege Moſis nunqvam corruptâ pugnantem diſputans, ex Pentateucho Samaritano probari poſſe negat, etiamnum hodie ſupereſſe priſcum Librorum Moſis apographum: Inde Textum Hebræo-Samaritanum in particulari ſub examen vocat, nec Judaico præferendum monet, diverſisqve variarum Lectionum exemplis cum obſervationibus in eundem additis, de Characteribus Samaritanis, eorumqve origine, & convenientia cum Phœniciis literis, ex aliqvot Græcorum Patrum teſtimoniis ritè explicatis, de Codicibus Samaritanis, deqve litera *Thav* eruditè diſſerit. Cap. XIV. XV. de Lingva Hebræa qværit, an prima lingvarum? & qvomodo primùm inventæ literæ? Poſt variarum hac de re ſententiarum conciliationem accuratiùs, qvomodo inventæ ſint lingvæ, exponit, factâ hîc eruditâ de Origine Lingvarum digreſſione. Cap. XVI. & XVII. qvis ſtatus Hebræi textus à reditûs ex Captivitate Babylonica tempore, qvis ætate Jeſu Chriſti, & initio Chriſtianæ Religionis, qvis tempore *Philonis* & *Joſephi* fuerit, exponit: ibi de Secta *Sadducæorum* univerſas Scripturas admittentium, & Codice Hebræo à LXX. Interpretibus uſurpato; hîc de *Joſepho* minùs accurato Scripturæ tractatore, ac ſubſecutorum Judæorum majore diligentiâ ex occaſione Religionis Chriſtianæ natâ Lectorem informans. Cap. XIIX. & XIX. contra *Morinum* & *Voſſium* calamum ſtringit, ac Judæos ſacros libros non depravaſſe oſtendit: addita Patrum, maximè *Origenis* & *Hieronymi*, de Textu Hebraico & LXX virali verſione, ſententiæ explicatione, morem ſcribendi hiſce duobus Scriptoribus ſolennem pluribus exponit, cum obſervationibus aliis non paſſim obviis. Cap. XX. XXI. XXII. XXIII. ſtatum Hebraici textûs in primis Chriſtianismi ſeculis uberiùs pandit: varias Scripturæ lectiones in Thalmude occurrentes, cum diverſitate Codicum, qvibus Synagogæ utuntur, & qvibus privati,

vati, notat: Regulas ad discernendum probatos Textûs Hebraici Manuscriptos Codices à pravis tradit: aliqvot Manuscriptorum examen singulare instituit: nec non peculiares observationes in omnes Manuscriptos Biblici Textûs Codices subjicit, ac tandem originem variantium lectionum à varia scribendi codices ratione ortarum prodit. Cap. XXIV. & XXV. de *Masora* qvid statuendum sit, variis Judæorum & Christianorũ hac de re opinionibus præmissis, edocet: accuratiorem Masoræ expositionem instituit: utiles Regulas, qvas complectitur, eruit: unde, & qvomodo Veteres Scripturæ Interpretes excusari ac defendi possint, ostendit: partiũ etiam, qvibus constat Masora, explicationem cum Criticis in hanc rem observationibus subjicit. Cap. XXVII. XXIIX & XXIX. de punctorum Vocalium & Accentuum hodiernorum autoritate, origine, de versuum item hodierni textûs Hebraici distinctione & aliqvot aliis ejusdem Textus distinctionibus qvid sentiendum, multis in rem istam communicatis observationibus exponit, & *Caraitas*, peculiarem Gentis Hebrææ Sectam, non minus ac reliqvos Judæos, viginti qvatuor Scripturæ libros cum Puncto-vocalibus & accentibus admittere docet. Deniqve primum hunc librum c. XXX & XXXI. Grammaticorum Hebræorum Historiâ finit, in qva Grammaticæ Hebrææ originem & progressum narrat, & hinc textus ac lingvæ Hebraicæ incertitudinem demonstrare satagit.

Criticæ hujus *LIBER SECUNDUS* præcipuarum Scripturæ Versionum à Judæis & Christianis editarum Historiam complectitur. Illas omnes examinat, & qvid in qvaqve vituperet, qvid probet, studiosè aperit Simonius. Post generalem doctrinam de Bibliorum Versionibus Cap. I. propositam, præ cæteris omnibus Græcam Versionem LXX. Interpretum & ejus authoritatem per aliqvot Capita expendit. Nam ubi Cap. II. Historiam *Aristeæ*, & aliqvot alios ea de re scriptos Libros supposititios sub examen revocavit, & solam Mosis legem primùm Græcè redditam esse docuit, appellationis item rationem, cur LXX viralis dicta fuerit, enucleavit; Cap. IV. non modò varias hujus Versionis Editiones recenset, sed & explicationem Tetraplorum, Hexaplorum, & Octaplorum *Origenis* cum Criticis animadversionibus subjicit, ac versionis ipsius cum textu Hebræo collationem, variarumqve illius editionum ad se invicem

 compa-

comparationem instituit. His ita præmissis varias Variorum sententias, maximè *Isaaci Vossii* opinionem discutere, & contra ipsum Cap. IV. nec textum Hebræum à Judæis depravatum, nec ejus Chronologiâ Chronologiam LXX. Interpretum meliorem esse ostendere instituit. Inde suo de hac versione judicio exposito, Cap. V. VI. VII. examen singulare locorum textûs Hebraici aliter, qvam nunc redditur, ab ipsis redditi, suscipit, ac tandem Cap. IIX. adversus alios non eâ lingvæ Hebrææ notitiâ instructos, ut judicium de hisce Interpretibus rectè ferrent, certis adhibitis Regulis, qvoad loca plurima defendit. Hîc obiter notandum, *Isaacum Vossium* sententiæ suæ tenacissimum ad Objectiones *P. Simonii* statim Responsionem adornasse, qvam libro de Sibyllinis Oraculis Oxoniæ 1679. edito subjecit. Et cum totus controversiæ status versetur circa LXX. Interpretes, primo *Argumenta*, qvibus ad elevandum horum Interpretum versionem in hoc libri secundi principio utitur Simonius, breviter perpendit: Deinde *Loca* perseqvitur, qvæ vel malè, vel saltem non satis commodè à LXX. versa fuisse Interpretibus existimat: Deniqve *Rationes* discutit qvæ videntur movisse Adversarium, ut novam instituendam putârit versionem exactè cum Hebræo congruentem Codice. De cætero laudat moderationem Autoris, qvod Versionem hanc magni faciat, nec cum iis sentiat, qvi illam ex officina Sathanæ prodiisse affirmant, ac si ea, qvam & Christus & Apostoli nobis reliqverunt & commendarunt, Scriptura autorem possit habere Diabolum. Sed è diverticulo in viam, & ad ipsum Simonium est redeundum, qvi jam porro Cap. IX. & X. de aliis Scripturæ Græcis Versionibus, qvarum tantummodo supersunt fragmenta, præcipuè de ea, qva Samaritani sunt usi, disserit, & an præter indicatas adhuc aliæ extiterint Græcæ Versiones? an nomine LXX Interpretum plures & variæ? an *Origenes*, *Pamphilus*, *Eusebius*, *Lucianus*, *Hesychius*, *Apollinaris* novas Scripturæ Interpretationes composuerint? doctè disqvirit, ac novas in Hexapla *Origenis* observationes addit. A Cap. XI. ad XIV. de priscis Scripturæ Versionibus, qveis olim Ecclesia Occidentalis utebatur, inprimis de Vulgata hodierna ejusqve Autore operosè agit; mox aliqvot istius Versionis Capitibus juxta Criticæ leges examinatis, generales animadversiones suggerit, qvibus Hieronymiana vertendi methodus penitius innotescat: sed & Vulgatam cum LXXvirali confert

iis

iis in libris, de qvibus constat illam *Hieronymi* esse, variis annexis Regulis pro defensione Vulgatæ exstructis, idqve pluribus in locis: imò qvo sensu hæc versio à Synodo Tridentinâ definita sit *autentica* exponit, nec illam esse verum ac genuinum Scripturæ fontem ingenuè ostendit, multis in hanc rem adductis observationibus criticis. Cap. XV. & XVI. versionum à *Syris*, *Arabibus*, *Coptis*, *Æthiopibus*, *Armenis* editarum Historiam absolvit. Inde ad Judæorum Versiones seu Paraphrases pedem promovens Cap. XVII. qværit, utrum *Hellenistæ* in suis synagogis solam LXX. viralem Versionem legerint? & qvinam Hellenistæ isti? & qvomodo ad proprium usum Versionem pôst LXX. adscriptam concinnarint? de Versione item Samaritana & ejus Versionis latina interpretatione dispicit. Hinc ubi Cap. XIIX. Paraphrasium Chaldaicarum incertitudinem originis cum modo, qvo confectæ fuerint, exposuit, de lingva etiam Chaldaica, deqve harum Paraphrasium styli diversitate lectu digna protulit, qvin & punctuationis Chaldaicæ Reformatione Buxtorffiana rejecta, litem de istarum utilitate vel damno Paraphrasium magna cum contentione agitatam diremit: Cap. XIX. ad alias Bibliorum Versiones sive Paraphrases à Judæis profectas in variis lingvis, *Arabica*, *Persica*, *Hispanica*, & *Græca* vulgari accedit, & Criticas observationes in easdem illas lingvas, maximè verò in *Græcam* hodie vulgarem subjungit. In sex ultimis Capitibus à XX ad XXVII. de recentioribus Christianorum Versionibus, primò latinis, deinde vulgaris lingvæ, tum Catholicis tum Protestanticis, *Anglorum*, *Belgarum*, ac præsertim de *Lutheri* Versione Germanica, deqve *Gallicis* Protestantium Scripturæ Versionibus Critico more agit.

Sed, qvia plena periculi res foret, morbos aperire, nec remedia adhibere, fusè sic recensitis plerarumqve Versionum bonis malisve qvalitatibus, *LIBRI TERTII* initio, Cap. sc. I. & II. methodum monstrat, qva purior & exactior, qvam unqvam antea, Versio concinnari valeat. Cum autem hîc permultæ qvidem magnæqve occurrant difficultates, has nihilominus Cap. III. & IV. juxta præscriptas à se Regulas superari posse ostendit. Hujus novæ suæ Versionis occasione, præcipuorum Authorum interpretandi methodos examinat, primò Judæorum Cap. V. maximè *R. Mosis Maimonidis* & aliorum Rabbinorum Cap. VI. & VII. (ubi multa simul jucunda tra-

tradit de Rabbinorum lectione in sua ipsorum Lingva) deinde priscorum Patrum, *Augustini* Cap. IIX. *Origenis, Hieronymi* Cap. IX. multorum aliorum, Cap. X. deniqve recentioris ævi Doctorum, qvi in Scripturam notas aut commentarios scripsere, sive Catholicorum Cap. XI. & XII. sive Protestantium Cap. XIII. XIV. XV. sive Socinianorum Cap. XVI. ut sic uno intuitu, qvomodo & qvam variè tum Judaica, tum Christiana Ecclesia Scripturam interpretata fuerit, videre qveas. Et qvo is labor majorem adhuc utilitatem adferat, multis regulis & observationibus ad rectè Scripturas interpretandum hinc inde propositis, Cap. XVII. utilium aliqvot Librorum ad intelligentiam Scripturæ facientium Crisin suscipit: qvin & judicium suum de aliqvot aliis Scriptoribus, qvi opera Critica in Scripturam composuere, sive Catholicis, ut *Jo. Morino*, Cap. XIIX. sive Protestantibus, ut *Ludovico Capello* Cap. XIX. & XX. exponit, ac tandem in fine hujus libri à Cap. XXI. ad XXIV. in Polyglottæ Anglicanæ Prolegomena, qvæ *Brianus Walto* sedecim sermonibus complexus est, censoriam virgulam exercet.

Ad Calcem Operis duplicem Catalogum adposuit, unum præcipuarum Scripturæ tam Hebraicæ, qvàm in varias lingvas translatæ, sive à Judæis, sive à Christianis profectarum Editionum, cum innumeris in qvamqve Editionem & Versionem Criticis animadversionibus: Alterum Autorum Judæorum & aliorum minus obviorum Scriptorum qvi passim in Historia hac Critica citantur.

ANDREÆ ACOLUTHI, Uratisl.

מי המרים המאררים

De Aqvis Amaris & maledictionem inferentibus,

Num. V. 11. seq. descriptis *philologema.*

Lipsiæ Typis Justini Brand. 1682. in 4to.

QVamvis hæc materia à Clar. Wagenseilio in Sota jam præoccupata videretur, aliâ tamen methodo eandem perseqvi & post messem spicilegium instituere Autori, novum industriæ suæ specimen post *Obadiam Armenum* edituro placuit. Sic autem procedit, ut primùm (Cap. 1.) tremendæ hujus sanctionis cum præcedentibus & seqventibus cohærentiam ostendat. Deinde (Cap. 2.) Hebraicarum vocum

vocum, qvibus dissertationis hujus frontem insignivit, constructionem, originem, significationem & emphasin evolvat, tùm rem ipsam aggrediatur & (Cap. 3.) totam rationem, qva uxores Zelotypis maritis de adulterio suspectæ per aqvas à Sacerdotibus propinatas probandæ fuerint, secundùm omnes causas & circumstantias exponat, & tandem in recensendis allegoriis & abusibus (Cap. 4.) occupetur, id ubiqve agens ut Sacros Fontes, qvorum ductum seqvitur, cum Interpretum rivulis studiosè conferat, & qvantopere in Orientalium Lingvarum studio excolendo & abstrusis Judæorum sacris eruendis versatus fuerit ostendat.

A Nevv Digester or Engine, for softaing Bones, Containing the Description of its Make and Use in Cookery, Voyages at Sea, Confectionary, Making of Drinks, Chymistry, and Dying &c.

By *Denys Papin*, M.D. Fellow of the Royal Society, London. 1681. in 4to.

i. e.

Novus Digestor aut Machina pro emolliendis Ossibus, continens hujus delineationem seu parandi modum cum usu in re Coqvinaria, navigationibus, arte condiendi, potionibus conficiendis, Chymiâ, & arte tinctoriâ, per *Dionysium Papinum*, M. D. & Regiæ Societatis Socium.

Londini 1681. in 4to.

POstqvam *Nobilissimus Boyle* in Experimentorum Physico-Mechanicorum Continuatione secunda Artic. 19. *Experim.* 4. 5. & 6. singularem ad ossium usqve emollitionem coqvendi carnes modum, in vase cochleâ obturato & MB. cochleâ pariter firmato adornandum, suppeditaverat, sine instrumentorum tamen necessariorum horumqve usus declaratione, præsens scriptum Autor publici juris fecit, Novumqve Digestorem seu Coqvum appellavit, qvod per compressio-

nem aqvæ & aëris, intra vasa conclusi, Elixationes, Digestiones seu Macerationes, fermentationes, ac destillationes variarum rerum, & inter has ossium duriorum emollitionem, perficere doceat.

TAB. VI. Instrumenta proin his finibus accommodata in sex figuris exhibet, qvarum 1. & 2. illa delineat, qvorum usus generalis magis, 3. 4. 5. & 6. verò, qvæ destillationibus ac arti tinctoriæ præprimis sunt accommodata. Scilicet, in *Fig.* 1. AA. Lebetem designat æneum, in fundo clausum, in summo II apertum: qvi instar MB aqvam continet & igni immediatè exponitur.

BB. Hujus lebetis operculum, ejusdem cum illo figuræ & capacitatis,

CC. Lebetis Ansulas,

DD. DD. Duo ferramenta, alterâ sui extremitate ansulas C. C, altera Repagulum EE excipientia,

EE. Repagulum, foraminibus ferramentorum D. D. trajectum, qvod tolli & adaptari potest, ubi pro rei exigentiâ aut aperienda aut occludenda fuerit Machina.

FF. Duas Cochleas, qvæ foraminibus Repaguli EE trajectæ capitellum BA & receptaculum AA firmiter combinant.

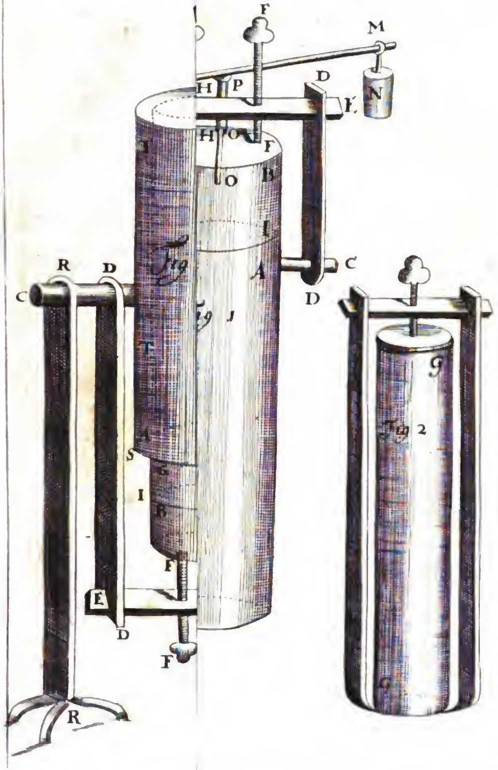
HH Tubum seu canalem, operculo BB aptatum & obturaculo P. muniendum: Cujus canalis usus est, partim ut aqva, commissis jam machinæ partibus, infundi, partim ut pressuræ aëris interni gradus, per elevationem variam obturaculi P. accuratiùs dignosci possint.

II. Commissuram lebetis AA & BB.

LM. Baculum ferreum, eminentiæ L. Q. infixum, qvi, cum â pondere N, extremitati ejus appenso deprimitur, reprimendo obturaculum P. compressionem aëris interni moderatur.

OO Angustiorem canalem, obvolutum cannabe & tubo HH ita impactum, ut aliqva extremitate sua aqvæ inclusæ immersus aliqvid humiditatis hinc ad P. derivet, qvò hoc ipsum charta obvolutum & leviter humectatum, orificium tubi HH exactius claudat.

Figura 2. Vas GG exhibet, descripto lebete angustius, ex vitro, stanno similive materia conflatum, coqvenda, digerenda, ac destillanda immediatè excipiens, operimento & cochlea suâ occludendum, ac Machinæ AA. BB, immittendum. Lebetem ergo AA BB furno chymico usqve ad ansulas CC. imponit autor noster, ignem firma-

F
M
D
H
P
E
N
H
O
F
O
B
I
A
C
R
D
C
Fig 1
D
T
g
Fig 2
A
S
G
I
B
F
E
D
F
G
R

firmatis probè cochleis carbonum ope ſubdit, & hunc pro operationis conditione moderatur.

Figura 3. Craticulam ſeu ſepimentum BB delineat, fulcris AAA & manubrio CC. inſtructum, qvod vaſi BB imponitur pro deſtillandis concretis excipiendis ac continendis.

Fig. 4. Vaſa AA & GG figuræ circularis tradit, qvorum una extremitas materiam deſtillandam continens, igni; altera, vapores excipiens, pro faciliore horum condenſatione, aqvæ frigidæ imponitur.

In *Figura* 5. pro commodiore deſtillatione delineatur Vas GG. extremitate ſua II lebetem AA ſuperans, qvod materia deſtillanda replendum, ejusqve aperturæ II operculum profundius, pro vaporibus excipiendis & condenſandis adaptandum, ita tamen ut lebes atqve vas internum ferrumine invicem exactè conjungantur; ne aqva in Spatio TTTT contenta effluat, machinæ autem canalis HH loco ponderis cochleâ firmetur. Machina hæc ferreis duobus fulcris RRRR eo imponitur fine, ut mediantibus anſulis C. C. in æqvilibrio circiter hærens inverti, pro immittenda & eximenda materia deſtillandâ, ſine ſui apertura facili negotio qveat. Ignis machinæ AA mediante ignitabulo huic accommodato admovetur. Qvoniam verò Tinctor qvidam vas internum GG ſcopo ſuo minus neceſſarium judicaverat,

Fig. 6. externæ machinæ AA orificium H anguſtius parandum eſſe Noſter arbitratur, admittendis tamen inſimul pannis tingendis proportionatum.

Atqve hæc de Inſtrumentorum apparatu, iisqve utendi modo: emolumenta eorundem qvod ſpectat, docet Idem (1) hac ratione paucis carbonibus, v. g. VI aut VII unciarum, brevi temporis ſpatio, carnes, cuniculum, columbas, piſces, legumina &c. imò vetuſtiorum animalium, v. g. vaccarum, carnes duriores ac ipſa oſſa ad mollitiem decentem atqve gratam percoqvi poſſe, ita qvidem, ut, juſtô qvamvis coqvantur diutiùs, haud tamen adeò facilè adurantur.

(2) Gelatinas breviori manu & in majore copia, ex ſolidiſſimis etiam, v. g. bubulis & ovillis, oſſibus parari poſſe; ſiqvidem per hanc encheiriſin oſſa ſui ponderis duplum aut triplum; Cornua cervi qvintuplum gelatinæ exhibeant, illudqve in ſubſtantiam caſeo, qvem Parmeſan appellant, mollitie & ſapore non diſſimilem con-

vertant. Sicut autem virtutem singularem nutriendi, & humorum acrimoniam, ex sale conditis & fumo induratis carnibus contractam, corrigendi gelatinis cunctis, hac potissimùm ratione præparatis, inesse supponit: ita hoc experimenti genus navigantibus præprimis proficuum commendat, & præterea eandem gelatam substantiam vitris, vasis Sinensibus, & fragmentis eboris, succini &c. conglutinandis vel redintegrandis egregiè inservire, expertus testatur.

Nec (3) dulciariis similisqve artis hominibus machinam hanc inutilem futuram credit, partim ad fructus commodiùs & sine notabili corrugatione exsiccandos; partim ad eosdem in succo proprio, cum & sine saccharo condiendos & conservandos, diversisqve experimentis probabile negotium reddit.

(4) Fructuum succos eadem ratione in potus & vina svavissima, interveniente fermentatione, posse converti: qvæ non adeò facilè acescant ac corrumpantur, nec tormina & flatus gignant, nec caput petant, summè tamen confortent ac nutriant.

(5) Pariter hac encheirisi Extractiones Chymicas facilitari valdè atqve juvari statuit, præsertim ejusmodi parandæ si tincturæ sunt, qvarum confectio aliàs difficilior observatur, v. g. Tinctura salis tartari, & succini: qvam utramqve brevi temporis spatio efficaciorem & saturatiorem, prioremqve lixiviosam magis, ac intra mensem vulgaris digestionis ope evadere potuisset, hâc effectam viâ se degustasse perhibet. Destillationibus verò, qvæ mediantibus descriptis vasibus adornantur, hoc tribuit commodi, qvod partim faciliores sint, qvippe per descensum factæ; partim nihil substantiæ destillandæ perdant. Destillationibus tamen hisce potissimùm accommodatam & fig. 5. delineatam machinam, pisturæ qvoqve, per carbones fossiles administrandæ, inservire conjicit.

(6) Tinctoribus inter alios effectus hanc ex lebetibus descriptis utilitatem promittit, qvod diu satis materia tinctilis ac panni tingendi, in calore etiam intensiore, sine sui tamen destructione in iis conserventur, & particularum volatilium exhalationes impediantur; unde effici observat, ut ejusmodi qvoqve succi, v. g. prunorum, qvorum aliàs viscositas facit qvò minus in corpora tingenda penitiùs insinuare se possint, ad hoc præstandum qvam aptissimi reddantur.

Tandem Experimentorum illorum, qvæ in durioribus corporibus

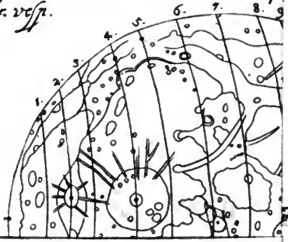
TAB. VII. ad A: 1682.
pag. 109.

Fig. 1.

Phases decrescentis ad ... ratione
obscurationem usq. ... ips.

21 Febr. vesp. ... 3. mane

Initium Eclips.

Finis Eclips.

ribus, v. g. Succino, Ebore &c. emolliendis observavit, varios successus refert; & inter hos, qvod Gummi Copal eqvidem faciliùs, nullo verò caloris gradu succinum, sine particularum integralium secessu, nec cornu bovinum per se, nec ebur, ullo liqvore affuso, emollire potuerit; idem tamen cornu bovinum, & chelonium cum aqva cocta ad flexibilitatem & mollitiem egregiam perduxerit, qvam ipsam non nisi post triduum aut qvatriduum deposuerint, qvamqve adeo variis exinde parandis utensilibus credit inservire. Ne autem impensæ, ad machinam hanc parandam necessariæ, emolumentum inde expectandum videantur superare, supputationem & collationem hujus illarumqve sub finem scripti annectit, cum paucis adhuc notis, usum machinæ commodiorem concernentibus.

Eclipsis Lunæ Totalis cum morâ, Anno 1682, die 21 & 22 Febr. vesp. & mane st. n. *observata* GEDANI *à* JOH. HEVELIO.

TAB. VII.

Temp. sec. hor. ambulator. Hor. ′ ″	Ordo Phasium.	Digiti Ecliptici	Per qvas maculas transiverint Umbræ sectionis, & qvæ insuper notata & observata fuerint.	Tempus ex Altit. Correct. Hor. ′ ″
8 41 18			Altitudo Palilicii 39° 53′	8 40 46
8 44 9			Eadem altitudo 39° 27	8 44 20
8 48 14			Denuò repetita 39 0	8 47 59
10 8 20			Initium penumbræ dilutissimæ	10 9 0
10 12 50			Penumbra densior	10 13 20
10 19 5			Penumbra adhuc crassior	10 19 36
10 23 50			Penumbra densissima	10 24 24
10 24 30			Initium Eclipseos circa 125° limbi, in 95° sc. à puncto superioris lineæ perpendicularis Nonagesimi, ortum versus contigit.	10 25 5

Temp. sec. hor. ambulator. Hor.	'	''	Ordo Phasium.	Digiti Ecliptici	Per qvas Maculas transiverint Umbræ sectionis, & qvæ insuper notata & observata fuerint.	Tempus ex Altitud. Correct. Hor.	'	''
10	29	45	1	$1\frac{1}{4}$ digit.	Incedebat per Montem Germanicianum, ad mare Syrticum & Montem Acabe.	10	30	30
10	32	13	2	2. ferè	Per Montem Porphyriten, loca paludosa Inf. Cercinnæ, Sinum Syrticum, per M. Sacrum & M. Casium.	10	32	50
10	36	30	3	$2\frac{1}{2}$ ferè.	Ad M. Baronium, Inf. Æthusam, per medium Sin. Syrbonis, & M. Pharan.	10	37	10
10	43	25	4	$3\frac{5}{8}$	Per Sinum Apollinis, M. Ætnam, Inf. Letoam, ad Inf. Didymam.	10	44	10
10	47	25	5	$4\frac{5}{8}$ dig.	Ad Inf. Majorcam, Vulcaniam, Lemnos Carpathos, & M. Horeb.	10	48	15
10	52	20	6	$5\frac{3}{4}$	Ad Lacum nigrum Majorem, per M. Argentarium, Sipylum, Masicytum, Tabor, Sinai, & desertum Raphidim.	10	53	10
10	55	45	7	$6\frac{1}{2}$	Per scopulos hyperboreos, Inf. Besbicum, M. Olympum, Didymum, & M. Antilibanum.	10	56	40
11	0	33	8	$7\frac{3}{4}$ dig.	Ad Inf. Cyaneam, M. Horminium, Montes Uxii, & M. Coibacaranos.	11	1	30
11	4	30	9	$8\frac{1}{2}$	Per M. Ambonum, ad I. Apolloniam, & Sin. Atheniensem, Per M. Moschũ, Uxii & Coibacaranos.	11	5	30
11	9	59	10	$9\frac{1}{4}$	Per Lacum Hyperboreum superiorem, Pal. Byces, Per M. Herculis, & Sinum extremum Ponti.	11	10	55
11	13	30	11	10. digit.	Per Lac. hyperb. infer. M. Cimmerium, & ad S. infer. Maris Caspii.	11	14	27
11	16	30	12	$10\frac{1}{2}$ ferè.	Per M. Riphæos, P. Mœotidem, Inf. Alopeciam, ad Inf. majorem Maris Caspii, per Montem Nerosum.	11	17	17

Temp.

Temp. sec. hor. ambulator. Hor. ' ''	Ordo Phasium.	Digiti Ecliptici	Per qvas Maculas transiverint Umbræ sectionis, & qvæ insuper notata & observata fuerint.	Tempus ex Altit. Correct. Hor. ' ''
11 19 10	13	$11\frac{1}{4}$	Ad Ripam Paludis Mœotidis & Mont. Hippoci.	11 20 10
11 22 0	14	$11\frac{1}{2}$	Per M. Alaunum, & lacum occident. minorem.	11 23 0
11 26 30		12 digit	Totalis obscuratio circa 297° limbi, in 94° sc. à puncto super. lineæ perpendic. Nonagesimi ortum versus deprehensa.	11 27 30
11 35 36			Altitudo Pollucis 52° 13'	11 37 4
11 37 35			Eadem Altitudo 52 0	11 38 42
11 38 50			Rursus repetita 51 41	11 39 35
12 58 20	die 22	Febr. mane	Recuperatio luminis, circa 118° limbi, in 88° sc. à puncto Superiori lineæ perpendicularis Nonagesimi occasum versùs extitit.	1 0 8
1 0 40	15	$\frac{1}{2}$ digit.	Ad M. Alabastrinum, Pentadactylum, Audum & P. Maræotidem.	1 2 31
1 3 35	16	$1\frac{1}{4}$	Per M. Porphyritem, ad Mar. Syrticum, & per Mont. Eoum.	1 5 32
1 8 10	17	2 ferè.	Per M. Baronium, Loca Paludosa Insf. Cercin. inter Mare Syrticum & Ægyptiacum ad Sinum Syrbonis.	1 10 13
1 11 48	18	$2\frac{1}{2}$ dig.	Per Sinum Apollinis, Inf. Taraciniæ, I. Æthusam, Sinumqve Syrbonis.	1 13 54
1 16 20	19	$3\frac{1}{2}$	Ad Inf. Majorcam, per M. Ætnam, M. Neptunum, Zachyntum, Inf. Letoam, Inf. Didymam & M. Lyon.	1 18 33
1 20 50	20	$4\frac{1}{2}$ dig.	Ad Inf. Corsicam, per Inf. Vulcaniam & Carpathos, ad Mare Mortuum, per desertum Sin.	1 23 6

Temp.

Temp. sec. hor. tabul. Hor.	′	″	Ordo Phasium.	Digiti Ecliptici	Per qvas Maculas transiverint Umbræ sectiones, & qvæ insuper notata & observata fuerint.	Tempus ex Altit. Correct. Hor.	′	″
1	24	39	21	$5\frac{1}{4}$ dig.	Ad M. Argentarium, Mare Pamphilium, Inſ. Cyprum, per M. Horminium.	1	27	0
1	26	15	22	6 ferè	Per M. Apenninum, ad Lac. Trasimenum, ad M. Sipylū, per M. inf. Libanū.	1	28	40
1	28	32	23	$6\frac{1}{2}$	Ad M. Carpathos, per Inſ. Besbicum, M. Olympū, Didymū & M. Dalangueros.	1	31	0
1	31	12	24	$7\frac{1}{4}$ dig.	Per M. Peuce, Byzantium, ad M. Horminium, & per M. Antitaurum.	1	33	44
1	35	59	25	$8\frac{1}{4}$	Per Sin. Circinitem, Inſ. Macram, Inſ. Apolloniam, Medium Montem Moſchum, atqve Montes Sogdianos.	1	38	37
1	39	33	26	9 dig.	Per lacum hyperb. inferiorē, Pal. Byces, M. Strobilum, per Sin. extremum Ponti ac M. Paropamiſum.	1	42	15
1	41	45	27	$9\frac{3}{8}$ dig.	Inter Palud. Byces, & Lac. Corocondametis, per M. Herculis, & Montem Caucaſum inferiorem. (roſum.	1	44	30
1	44	19	28	10	PerM. Cimmeriū, M. Tancon, & M. Ne-	1	47	9
1	47	20	29	$10\frac{1}{2}$	PerPaludē Mœotidē, Inſ. minorē Maris Caſpii, Montemq; Neroſum ſuperiorē.	1	50	14
1	51	44	30	11 paull. plus.	PerM. Alaunum, M. Sanctum, Montesqve Hippoci.	1	54	42
1	56	12		12 digit.	Finis circa 294° limbi, in 97. ſc. gradu à puncto ſuperiori lineæ perpendicularis Nonageſimi occaſū verſus contigit.	1	59	17
1	57	10			Denſiſſima Penumbra.	2	0	17
2	1	15			Satis adhuc craſſa.	2	4	27
2	2	30			Paullò dilutior	2	5	45
2	10	20			Penumbra dilutiſſima.	2	13	42
2	12	30			Finis Penumbræ.	2	15	0
2	15	39			Altitudo Pollucis 29° 12′	2	19	7
2	17	35			Eadem Altitudo 28 46	2	22	8

Ani-

Animadvertenda
In Eclipsi Anno 1682, die 21 & 22 Febr.
GEDANI
observatâ.

CUm Tabulæ Rudolphinæ bene notabilem hâc die Eclipsin,& qvidem totalem cum morâ ostenderent, qvales exqvisitè observare rarò aliàs contingit: proinde summâ alacritate ad illam ex meâ rursus, DEI Benignitate, erectâ Speculâ, attendi; præprimis cùm cœlum omnino sudum extiterit, ut qvævis exoptatissima, hoc in parte, mihi pollicerer. Totam igitur diem 21 Febr. impendi, partim ut horologia ad Sciatericum lineæ Meridianæ applicatum dirigerem, atqve sic omnia parata haberem, qvæ ad ejus generis observationes reqviruntur.

Ingruente Eclipsi Umbra erat valde diluta,limbusqve ejus qvasi anfractuosus, & minimè terminatus, sic ut difficulter admodùm ab initio phases determinari potuerint, nec accuratè distingvi, per qvas Maculas umbra transibat: successu tamen temporis, crescente Eclipsi, distinctius omnia deprehendebantur. Color ab initio videbatur satis tristis, obscurus, & fuliginosus, ac si hæc Eclipsis, eâdem ratione, circa maximam obscurationem, ut illa Anno 1642 Mens. April. adeò sese obumbratam sistere vellet, qvò vix conspiceretur; sed res planè aliter cecidit, siqvidem Luna cùm jam omninò esset eclipsata, totus tamen ejus discus satis clarè in oculos incurrebat: color namqve ejus tum omninò rubidus sive sangvineus, aut rubiginosus erat, qvi eousqve perseverabat,donec Luna ad medietatem lumen suam recuperasset, atqve tum rursus satis obscura & fuliginosa apparuit; adeò ut omnium optimè phases omnes, per qvas nimirùm Maculas Umbra transierit, annotatæ fuerint. In summâ,hujus Eclipseos observatio ex voto nobis successit; non solùm enim Initium & Finem, sed etiam ipsum momentum Totalis obscurationis, & Recuperationis luminis, cum 30. phasibus (qvòd rarò admodum contingit) diligentissimè mihi deprehendere cœlum indulsit. Per qvas verò Maculas Umbræ sectiones incesserint, tum qvid amplius notatu dignum, sub tempore Eclipseos

extiterit, ex ipsâ obſervatione atqve delineationibus ad oculum clarè patet, non minùs ex ſubſeqventi Tabella, qvousqve Calculus Rudolphinus ab hâc obſervatione, atqve ſic ab ipſo cœlo diſcedat.

	Ex calculo Rudolphino.			Ex Obſervatione.			Differentia.		
	Hor.	′	″	Hor.	′	″	′	″	
Initium Eclipſeos	10	13	33	10	25	5	11	32	Tardiùs
Totalis Obſcuratio	11	10	11	11	27	30	17	19	Tardiùs
Maxima Obſcuratio	0	5	43	0	13	49	8	6	Tardiùs
Recuperatio luminis	1	1	15	1	0	8	1	7	Citius
Finis Eclipſeos	1	57	53	1	59	17	1	24	Tardiùs
Duratio total. obſc.	1	51	4	1	32	38	18	26	brevior
Tota duratio Eclipſeos.	3	44	20	3	34	12	10	8	brevior

Eadem ECLIPSIS
obſervata
LIPSIÆ.

Temp. ſec. horolog. ambulat. Hor. ′	Altitudines. G. ′	Tempus correctum H. ′ ″	
8. 35	36. 0	8. 16. 32	Altitudo Reguli. dub.
9. 8½	40. 20	8. 49. 48	Altitudo Palilicii.
9. 13	39. 32	8. 55. 40	Eadem altitudo.
9. 49	15. 30	9. 34. 0	Altitudo Arcturi. Penumbræ veſtigiũ.
9. 52		9. 37. 0	Penumbra.
9. 58		9. 43. 0	Penumbra.
10. 6½	18. 22	9. 51. 44	Altitudo Arcturi.
10. 10	18 56	9. 56. 28	Altitudo denuò capta,
10. 15		10. 1. 0	Initium æſtimatum, aut Penumb. denſ.

Tem-

Temp. sec. horolog. ambulat. H. ′	Altitudines. G. ′	Tempus correctum. H. ′ ″	
10. 15½		10. 1. 30	Initium verum, in parte Africæ, prope montem Audum in mari Eoo.
10. 28	21. 48	10. 14. 56	Altitudo Arcturi.
10. 44	24. 18	10. 31. 0	Eadem altitudo.
10. 54	26. 0	10. 41. 56	Altitudo Arcturi.
10. 57	26. 20	10. 44. 4.	Eadem altitudo.
10. 59	26. 30	10. 45. 8	Rursus capta.
11. 3		10. 50. 0	Palus Mœotis obscurari incipiebat.
11. 5		10. 52. 0	Sectio umbræ per medium Palud. Mœot.
11. 11	28. 27	10. 57. 36	Altitudo Arcturi. Immersio in umbrâ.
12. 45½		12. 38. 0	Emersio ex umbrâ.
12. 47	43. 55	12. 39. 36	Altitudo Arcturi.
12. 51½		12. 44. 0	Palus Maræotis in medio inter umbram & marginem Lunæ.
12. 57		12. 49. 30	Mons Porphyrites in medio inter umbram & marginem Lunæ.
13. 2		12. 55. 0	Sinus Sirbonis totus ex umbrâ.
13. 5		12. 58. 0	Mons Ætna diametro sui ipsius ab umbrâ.
13. 10		13. 4. 0	Umbra per medium Montis Sinai.
13. 11		13. 5. 0	Mons Sinai totus ex umbrâ.
13. 12½		13. 6. 30	Mons Sinai diametro sui ipsius ab umbrâ.
13. 15	21. 54	13. 8. 50	Altitudo lucidæ Lyræ.
13. 17	22. 10	13. 11. 2	Eadem altitudo.
13. 31		13. 25. 0	Sectio umbræ per medium Paludis Mœotidis.

Temp. sec. horolog. ambulat. Hor. ′		Altitudines. G. ′	Tempus correctum. Hor. ′ ″	
13.	35		13. 29. 0	Palus Mœotis tota ex umbrâ.
13.	39¾		13. 34. 0	Finis Eclipseos, prope Insulam majorem in mari Caspio, ubi Hippoci montes sunt.
13.	44	25. 47	13. 38. 16	Altitudo lucidæ Lyræ.
13.	47	26. 13	13. 41. 28	Eadem altitudo.
13.	53½	27. 10	13. 48. 34	Rursus capta.

Fuit ergò	H.	′	″	Ex Tab. Riccioli H.	′	″
Initium Eclipseos	10.	1.	30.	9.	29.	53.
Immersio in Umbr.	10.	57.	30.	10.	29.	23.
Medium Eclipseos.	11.	47.	45.	11.	25.	4.
Emersio ex Umbrâ.	12.	38.	0.	12.	20.	45.
Finis Eclipseos.	13.	34.	0	13.	20.	15.
Digiti Eclipsati				21.	51.	0

Cometarum Natura, Motus & Origo, Secundùm JOH. HEVELII & P. PETITI Hypotheses declarata, à JOH. CHRISTOPHORO STURMIO, Math. & Phys. Prof.

Altdorfi in 4. 1681.

Argumentum hoc, qvod seculo abhinc integro celeberrimorum Mathematicorum fatigavit ingenia, occasione nuperi Cometæ Anni 1680, ita sibi tractandum sumsit Auctor: ut expositis Cometarum sesqviseculo abhinc accuratè observatorum phænomenis, Binam Hypothesin Cometarum, è Planetarum qvidem, & præcipuè Solis, effluviis in æthere fluidissimo genitorum, motuqve rectilineo aut parabo-

parabolico trajectorum, ad HEVELII; Mundo autem coævorum, & sub certâ periodo, circuli aut ellipseos lege, in conspectum redeuntium, PETITI, tanqvam præcipuorum harum Patronorum, placita dilucidè explicaret; suamqve tandem, utra phænomenis magis respondere, & qvid in unaqvâqve desiderari jure posse, sibi videretur, ἐπίκρισιν subnecteret.

Itaqve pòst phænomenon generalium contemplationem, ex institutâ Cometas inter & Novas stellas, circa inexpectatum exortum, freqventiam, durabilitatem, comparatione; conditâ durationis illorum, præcipuè novissimi (qvem matutinum primò, pòst vespertinum, & hîc, & in Epicrisi contra Dn. MONTANARIUM prolixiùs, pro eodem habet) historiâ; aliisqve circa apparitionis tempora, plurium concursum, vicinas Planetarum conjunctiones, adnotatis: specialiùs I Capitum seu Nucleorum Cometicorum magnitudinem, figuram, alterationes, incrementi & decrementi, colorumqve vices, locum in Universo, & species: II Caudarum situm ad Solem ejusqve variationem, longitudinem ac latitudinem, inflexionem, vibrationem, in ramos aut radios divisionem, colores &c. III Motum Com. duplicem, communem & proprium, & hunc sub circulo utplurimùm maximo, notatâ qvorundam, nuperrimi cumprimis, ab eô deflexione; ejus porrò inæqvalitatem, non tamen irregularem; varium per signa, in eodem diversisqve, incessum; arcûs in cœlo descripti qvantitatem; veri deniqve & apparentis motus similes, qvandoqve & contrarias vicissitudines, compendioso delectu habito, nec citra unius aut alterius censuram, è Cometarum historiâ recenset.

Juxta HEVELII deinde Hypothesin: Cometarum genesin, è probatis partim, partim suppositis Planetarum Atmosphæris, Maculasqve Solares inter & Cometas convenientiâ, ita describit, ut & phænomena supra memorata salvet singula; &, qvod palmarium, motum trajectorium, à principio ad usqve metam, non inconcinnâ ratione, è *Cometographiâ Cel.* HEVELII deducat.

Circa alteram: PETITUM, occasione Cometæ anni 1664, pensato regulari Cometarum motu, inductum statuisse, refert:

Cometas corporibus cœlestibus coævos, inter opaca & lucida medios, i.e. semilucidos, aut in circulo; sive toto extra sphæram Planetarum posito; sive, qvod probabilius, eandem, totam, aut maximâ

parte, ambiente; aut (qvod retrogradatio Cometæ dicti ipsum, mutatâ priori sententiâ decernere docuerit) in ellipsi, circa perigeum saltim conspicuos, moveri. Unde, cum necessum sit, eosdem absolutâ periodo in conspectum denuò prodire: collato illo superiori, cum Cometâ Anni 1618; divisis etiam, juxta intervallum, qvod inter utrumqve est, annorum 46, anterioribus temporibus; qvia complures Cometas in confiniis hujus periodi historia memoret: verosimile esse, unum eundemqve diversis istis vicibus comparuisse. Ex qvo porrò & posteris, de reliqvorum periodis, & reditu determinandis, rationem aliqvando constituram.

Comam verò & Caudas ex effluviis æthereis generari: qvæ obviam Cometis facta, & ob peculiarem illorum fabricam circum ipsos collecta, dum sibi invicem cohærere connitantur, partim comam, partim appendicem caudiformem constituant, lumineqve mutuatitio illustratam, utramqve Terris ostendant; Soli autem, velut expurgando ætheri, devoranda objiciantur.

In Epicrisi, commissis cum utrâqve Hypothesi argumentis, qvæ easdem aut fulciunt, aut premunt:

Cometarum perpetuitatem, cùm è manifestâ Caudarum à Sole dependentiâ; tùm præcipuè è mutationibus singularibus, & incrementis realibus ac evidentissimis corporis Cometici; ut & difficultatibus, conciliandi motum, sive circularem sive ellipticum, cum phænomenis, rejicit: laudatâ interim non tantùm PETITI, sed & ex *Lubeniezio*, institutaqve consimili, inter Anni 1577 & 1680 Cometas comparatione, suppletâ & magis instructâ, revolutionis annorum 46 per complures Cometas deprehensæ, observatione.

Generationi verò HEVELIANÆ, tàm capitis qvàm caudæ cometicæ; motui item rectilineo, aut ab hoc non multum diverso, tanqvam maximis apparentium motuum anomaliis, ad causas opticas scitè reducendis, aptissimo, potiores defert: dilutis illis, qvibus PETITUS, è naturâ Macularum Solarium, generationis modum; & motum, rectæ tangentis hypothesi nixum, è dissensu observationum, oppugnaverat. Circa assignandas autem causas, qvibus, juxta HEVELII Hypothesin, Cometa ex orbe nativo rectâ lineâ ejiciatur; prope Solis porrò perpendiculum, nullo accedente novo impetu, motum intendat; ad sphæram deinde natalem retrahatur; toto verò cursu

suo

ſuo planiorem diſci faciem Soli objiciat; circa nodos etiam, à Tellure ſive motâ ſive immotâ, nexos, uti plurima ſcitu digna diſcutit: ita omni parte abſolutam nobis nondum eſſe ſcientiam Cometicam concludit.

FRIDERICI SPANHEMII, F. Specimen Stricturarum ad Libellum nuperum Epiſcopi Condomienſis, cum Præfationis ſupplemento. Accedit de Præſcriptionis Jure adverſus Novos Methodiſtas, Exercitatio Academica.

Lugduni Batav. in 8. Anno 1681.

COllectum hoc eſt Scriptum ex Diſputationibus ibidem habitis, (*in præfat. pag. 1. & de præſcript. pag. 119.*) adeòqve ex toto Polemicum, imò Elenchticum;

PRIMARIO contra *Expoſitionem Doctrinæ Catholicæ Jacobi Benigni Boſſveti*, Epiſcopi olim Condomienſis, pòſt Delphino Galliæ ab informatione, hodie Meldenſis Epiſcopi:

SECUNDARIO contra Præſcriptionem Novorum Methodiſtarum inter Romano-Catholicos, è qvibus Fratres Walenburgios impugnat cumprimis; qvâ in Appendice, de re nec novâ nec ignotâ, ulterius nihil eſt annotandum. Expoſitio verò Boſſveti primùm edita fuit A. 1671, recentiſſimè iterum A. 1679 (apud *Spanhemium in Specimin. p. 107.*) ſcripta ad emollienda Catholicorum, qvæ Reformatis improbantur, dogmata, & qvidem non, ut Romano-Catholici & Reformati tolerent ſe mutuò; ſed ut hi ad illos reduci ſe patiantur. *Aliud enim (à Conciliatoribus,) illi inſtitutum, non doctrinæ ſuorum repurgandæ, verùm palliandæ modò, ac ſanctitati illius, etiam qvalis in Concilio Tridentino definita eſt, perſvadendæ Reformatis; Spanh. in præfat. p. 26.* In hunc finem decreta Concilii Tridentini paſſim inflectit; nonnunqvam etiam ab ipſis reverà diſcedit: contrà Spanhemii præcipuus labor, detegere has artes atqve declinare.

Boſſvetus Libellum ſuum (ſic *Spanhemius* ipſe *in Strictur. p. 29.*) duobus ferè partibus diſtinxit; qvarum prima *Generalis*, propoſitionem & hypotheſes; altera *Specialis*, ſingulorum Capitum declarationem com-

complexa. Hæc rursum orditur ab iis, qvæ ad *Cultum* pertinent; facto hinc transitu ad *doctrinæ* capita, de justificatione & annexis; tùm ad controversias *Sacramentarias*, in specie de Eucharistiâ, Transsubstantiatione, Missæ sacrificio, Communione sub unicâ; tandem ad Fidei principium, *Traditiones* seu Verbum non scriptum, hinc & *Ecclesiæ Autoritatem.* Ad calcem, subjunctâ parænesi, leges præscribit cuicunqve suum hoc scriptum adorturo. Has binas decernit. Prima est, ne qvis *doctrinam eo comprehensam confutandam suscipiat*, aut ad *Theologorum* suorum Disputationes *expendat*, *qvi probandam explanandamve Tridentini Concilii doctrinam*, variis inde *argumentando deductis*, susceperunt. Altera, ut in arenam descensurus, probet Romanæ Ecclesiæ *fidem non esse hîc sincerè expositam*; aut eâ ipsâ expositione admissâ, *relinqvi qvæstiones integras & validas objectiones* nostratium; aut deniqve sic explicatam Tridentinorum doctrinam nihilominus *fidei fundamenta convellere.*

Duas etiam partes Refutationis suæ fecit Spanhemius; *Præfationem*, in qvâ excerpit nonnulla dogmata, qvæ refutet; & *Stricturas*, in qvibus *κατὰ πόδα* persеqvitur Adversarium, sed in primis Expositionis capitibus tantùm, è qvibus institutum ejus, methodum ac hypotheses eruit ac refellit; otium nimirum facientibus ipsi nonnullis Reformatis in Galliâ, qvi Animadversiones ad hoc Scriptum in lingvâ Gallicâ, translatas nuper in Belgicam, in lucem publicam jam tum emiserant; *præfat. pag.1. & 2. & Strictur. pag.1.* Imò ne Rom. Cathol. qvidem hæc Expositio omnino placuit. Hinc Clemens X calculo eam suo probare noluit; nec Innocentius XI id fecit, *nisi tertio Pontificatûs sui anno labente*; permotus *crebrô Legati Gallicani convitio ac multâ persvasione plurimarum ex libello conversionum, miraq́; propagationis orthodoxæ fidei; Spanh. in strictur. p.112.113.*

Notatu digna est ingenua Spanhemii Confessio

1.) De Syncretistis inter Reformatos, *in Strictur. Non omnibus promiscuè Lutheranis jus Communionis à Reformatis oblatum, non iis certè, qvi eandem horrent, qviq́; juxta cum Româ Pontificiâ hæreseos nos postulant & anathematismis feriunt; pag.81: sed professis consensum mutuum, in necessariis Capitibus; Ubiqvitatis illo haud relato in fundamentalium censum; pag.81.*

2.) De Lutheranorum cultu, *in qvo nihil idololatriæ, in qvo nihil super-*

superstitionis; qvod Carentonensis Synodi assertum illo facit suum & prolixè probat ex doctrina & praxi nostra in S.Cœna; *ibid.pag.91.*

SELEUCIDARUM IMPERIUM, sive *Historia Regum Syriæ ad fidem Numismatum accommodata,* per I. Foy-Vaillant Bellov. D. Med. & Regis Antiqvarium. Lutetiæ Parisiorum, 1681. in 4.

QVam integro, eoqve profundæ eruditionis libro ante annos aliqvot asseruit *Ezechiel Spanhemius* præstantiam ac usum Numismatum, tantum abest ut hoc tempore qvisqvam vocet in dubium, ut certatim velut ac æmulatione qvadam Historiæ ex Numismatibus illustrandæ Viri docti incumbant. Et Romanæ qvidem Historiæ qvanta lux ex Nummorum fide superiore nostroqve seculo allata sit, Eruditissimorum virorum, *Hub.Goltzii*, *Caroli D. Arschotani*, *Gorlæi*, *Occonis*, *Erizzi*, *Ursini*, *Augustini*, *Stradæ*, *Vici*, *Tristani*, *Oudani*, *Vaillantii*, *Patini*, *Oiselii*, pluriumqve aliorum commentarii publicè extantes, ignorare neminem patiuntur. Ast non omnem tamen nummariæ rei usum in Romana tantùm Historia spectari, sed latiùs multò patere, uti in aliis Eruditæ Antiqvitatis Historiæqve partibus explicandis non pauci dudum comprobârunt; qvorum catalogum in Bibliotheca nummaria *Phil. Labbeus* contexuit; ita nuper Parisiis Triumviri celeberrimi, *Molinetus*, *Fresneus*, *Vaillantius* illustribus exemplis confirmârunt. Nam anno 1679. *Summorum Pontificum Historiam* à Martino V. ante qvem nulla Romanorum Pontificum Numismata visa confitetur, ad Innocentium usqve XI. hodieqve superstitem, ex Nummis jussu eorum, aut in illorum honorem cusis illustratam, *Claudius du Molinet* Canonicus Regularis Congregationis Gallicanæ, in lucem dedit. Eodem anno *Carolus du Fresne*, *Dominus du cange*, Dissertationem *de Imperatorum Constantinopolitanorum*, seu de inferioris ævi vel imperii, ut vocant, *Numismatibus*, Glossario ad Scriptores mediæ & infimæ latinitatis subjunctam: anno 1680. verò justum *de Familiis Byzantinis* Commentarium edidit, eoqve & Historiam Byzantinam, Principumqve qvi Constantinopolitanum ante Turcas

Imperium tenuerunt, qvin & Dalmaticarum & Turcicarum qvarundam Familiarũ, Genealogias, ex Numismatibus, & vicissim Numismata ex Annalium fide magno utilissimoqve studio illustravit. Superiore deniqve anno 1681. *Seleucidarum seu Syriæ Regum* Historiam, ad eorum item Numismata accommodatam, Antiqvarius Regis Christianissimi *I. Foy-Vaillantius*, idem qvi ann. 1674. Romanorum Imperatorum Numismata ediderat, publicæ luci exposuit; Ptolemæorum etiam Ægypti Regum Historiam pari se ratione cum tempore adornaturum pollicitus.

De *Seleucidarum* verò illa *Historia* ut pro instituti ratione memorentur pauca, laudanda utiqve doctissimi Auctoris industria est, qvam in colligendis Regum illorum Numismatibus, maximam partem rarissimis adhibuit, ut eorum ope integram Regum Syriæ à *Seleuco*, primo Regni post Alexandri M. obitum conditore, ad *Antiochum usqve XIII*, qvo pulso in provinciæ formam Syria à Populo Romano Pompeji M. auspiciis redacta est, postqvam CCXLIX. annis Seleucidæ eam tenuerant, seriem exhibere: tot præterea Reges cognomines, qvos Historici ludicris sæpe & ad ignominiam compositis, in nummis verò nuspiam conspicuis, appellationibus notârunt, accuratè distingvere: Chronologiam deniqve in Syriaca alioqvin Historia intricatissimam evolvere posset ac restituere. Qva in re adjutum se celeberrimorum Virorum, *Gvilhelmi Lamonii*, *Achillis Harlæi*, *Petri Carcavii*, *Francisci de la Chaize*, liberali opera, in præfatione Auctor honorifica singulorum cum mentione deprædicat. Præmittitur Operi primùm *Index Regum Syriæ*, qvorum fuère viginti septem: pòst *Tabula Genealogica*, Seleucidarum Stemma exhibens: Deniqve *Canon Chronologicus*, qvo præcipuarum rerum gestarum, juxta *annos Olympiadum*, *ante Christum natum*, *Seleucidarum*, & singulorum *Syriæ Regum*, conspectus sistitur. In Opere ipso illi pleramqve viæ insistit Auctor, ut Regum gesta ex Scriptoribus antiqvissimis recenseat, ac dein subjungat eorum Numismata, æri eleganter incisa, ac eruditè dilucidata; notatis etiam qvibusdam Auctorum recentiorum, *Huberti Goltzii* inprimis, erroribus. Ubi Lectori Christiano voluptati haud dubiè erit, qvæ in *Machabæorum* libris traduntur, ex profanis Scriptoribus, Nummisqve antiqvissimis suppleta hic ac explicata legere. Nec enim fallemur, si *Vaillantium*, dum Historiam Seleucidarum

cidarum componeret, doctissimum nobis in Machabæorum libros Commentarium dedisse dixerimus, collatis diligenti studio Auctorum celebriorum, *Polybii, Appiani, Justini, Diodori Siculi, Livii, Athenæi, Strabonis, Josephi, Nicolai Damasceni* aliorumqve monumentis. Subjiciuntur deniqve Operi tres Indices, primus Geographicus, Nominum alter ac rerum, tertius in Numismata, singulari industriâ compositi.

SAMUELIS RACHELII,
Institutionum Jurisprudentiæ Libri qvatuor, Jus universale & Romanum certâ methodo, & utriusq; Capita ex genuinis principiis exbibentes.
Kiliæ & Francofurti, 1681. in 4.

SIcuti tùm variis in lucem editis φιλοσοφημάτων aliisqve publici juris Exercitationibus, tùm Extraordinariâ ad nuperæ Pacis Neomagensis Consilia Legatione, magnum sibi nomen comparavit eruditissimus Auctor: ita rem & Philosopho & JCto omnino dignam fecit hoc Institutionum opusculo in publicum emisso, non planè qvidem ad filum Justiniani, sed methodo nonnihil diversâ contexto. Scopum verò ad qvem utroqve oculo collineat, ipse in præfatione ad solidioris Jurisprudentiæ Studiosos in fronte libri præmissâ, prolixiùs exponit. Cùm enim qvatuor potissimùm causas corrupti hactenus, nec eô, qvô decuit, nitore exsplendescentis Juris studii, *Universalis* scilicet *Jurisprudentiæ cum singulari Romano Confusionē, Corporis Justinianei ἀμεθοδίαν, castioris Latii neglectum*, nec non *Philosophiæ Practicæ & Analytices contemptum* enumerasset, notatisqve variis inde natis incommodis ac erroribus, hunc præ cæteris, qvod in Practicis nulla detur Demonstratio, nec vera Juris Scientia, sed omnia sint in incerto, & JCti atqve Judices ex dubiâ & cum formidine oppositi luctante semper conscientia lites decidere possint, confutâsset, presiùs paulò, qvid in Institutionibus hisce præstiterit exeqvitur, se id datâ operâ egisse scribens, ut non modò Jurisprudentiam Romanam Universali passim superstrueret, eumqve ordinem, qvem nemo πεπαιδευμένος reprehendere jure possit, eligeret, sed tyronibus qvoqve qvandam Juris nomenclaturam daret, arctamqve Practicæ Peripateticorum Philosophiæ,

(cui præ Cartesianâ & Hobbesianâ Morali primas defert) & Jurisprudentiæ inter se necessitudinem, ac insignem, si hæ conjungantur, utilitatem ostenderet, nec non Demonstrationum Practicarum viam atq; materiam ob oculos poneret. Hunc in finem se omnium rerum Definitiones, qvales qvidem natura earum permitteret, Cujacium in nonnullis secutum, concinnâsse, his varias à qvatuor Causarum generibus petitas divisiones, aliasqve universaliores & evidentes apprimè Juris regulas attexuisse, interdum verò axiomatum & hypothesium locô admiscuisse qvædam, qvæ methodo magis, qvàm demonstrationi inservirent; singulis demùm aphorismis uberiorem ἐξήγησιν subjecisse, sicqve per omnia has institutiones adornâsse, ut tàm futuris aliqvando Antecessoribus, qvàm Togatis & forum sectantibus usui esse possent. Hujus itaqve instituti memor à generalioribus ad specialiora semper progreditur, nec solùm theses suas ex Aristotelis & Grotii doctrinis moralibus ad illustrandam Juris Romani, qvam mox subjungit, hypothesin, & faciliorem ejus intellectum, confirmat; sed etiam cognatas passim materias, qvæ aliàs partim in Pandectis & Codice, partim Jure Publico & Feudali tractari solent, convenientibus locis interserit, potissimùm verò in tradendo Obligationum jure ita versatur, ut cum multis in hôc doctrinæ genere occupatis de palmâ contendere videri possit. Qvibus omnibus cùm Saxonici qvoqve Juris placita tantùm non ubivis accedant, merentur omnino hæ Institutiones Rachelianæ cupidæ legum Juventuti præ compluscolis aliis libellis Isagogicis commendari.

CHRISTIANI MENZELII, Ph. & Med. D. Elect. Brand. Archiatri
Index Nominum Plantarum multilingvis, Universalis. Berolini, 1682. fol.

CUm nullibi magis, ac Vegetabili in Regno, opes suas tantâ ubertate ac varietate depromere soleat Natura Parens Rerum, haud levis momenti negotium incumbit Botanicis, ut aptis nominibus partim tot Vegetabilium species, & unicuiqve multiplices differentias designent, partim certas in classes luxuriosam eorum multitudinem concinno ordine redigant. Posterius hoc, Botanicis magis proprium, lauda-

laudabili conatu præ cæteris aggreſſi ſunt *Bauhini, Caſparus* & *Johannes*, Fratres, Medici Baſileenſes, haud raró tamen ſibi contrariantes, & qvi omnibus hîc palmam reddit dubiam *Rob. Moriſonius*, Prof Botanicus Oxonienſis. Prius veró iſtud, nominum ſcil. impoſitio, commune qvaſi omnibus conceſſum videtur Privilegium; unde non ſolùm in qvavis lingva ſpecialis plantas denominandi ratio notatur, ſive ab Eruditis ſive Plebejis profecta, ſed etiam plura & diſtincta, haud raró penitus diverſa nomina, eidem ſimplici Plantæ in unâ eademqve lingvâ impoſita fuerunt; id qvod in Latina præcipuè obtinet. Turbat iſta nominum multiplex varietas non leviter Rei Herbariæ ſtudioſos, & in Lectione Scriptorum, tam Latini, qvam cujusvis alterius idiomatis inſigniter ſubinde eosdem remoratur, ſpecialibus iſtis & propriis, iisqve variis plantarum Nominibus non æqve ſemper cognitis, nec ubivis obviis. Incommodis his medicinam afferre nititur Autor præſenti ſcripto, indicem Herbarum multilingvem, â filio ejus Exercitii Botanici causâ ex optimis Autoribus compilatum, ſed ab ipſo Parente adornatum ulterius & perfectum, comprehendente. Proſtant in eodem nomina Plantarum, tot ſeculis in hunc uſqve diem ab omnibus tanqvam uſitatiſſima recepta, inſtar faſciculi in unum collecta, & juxta Alphabeti Latinorum ſeriem ordinata; Eaqve non ſolũ, qvæ in Latina, Græca, & Germanica Lingvâ uſitatiora ſunt, ſed etiam, qvæ aliarum gentium, Europæarum inprimis, hinc & Aſiaticarũ, Africanarum & Americanarum lingvis iisdem impoſita obſervantur. Ut ita non ſolum cujusvis plantæ in qvavis Lingva appellatio uno qvaſi intuitu pateat, ſed etiam Lectori cuilibet in ſua lingvâ evolvendi libros herbarios detur anſa, ſi qvid circa qvamlibet herbam ulterius ſcire deſideret: adeò ut index hic minoris Lexici Botanici, nunqvam non amplificandi, cum indies in re Botanicâ ſuboriantur nova & addenda, tam verba ſive nomina, qvàm ſubjecta ſive res ipſæ, loco inſervire qveat. Collecta fuerunt nomina ex qvibusvis Scriptoribus, tam ſuperiorum qvàm hujus ſeculi, qvotqvot ad præſens inſtitutum aliqvid conferre potuerunt, Botanographis pariter ac Medicis, qvàm Lexicographis, qvorum etiam genuina loca ubiqve citata proſtant, ut ex amplo eorundem Catalogo, in & poſt præfationem conſpiciendo, patet. Nec in ſolâ Nomenclatura hæſit autor, ſed & ſpecies & differentias plantarum ſuis qvaſi generibus ſubjunxit, & ſpecialiores florum differentias, juxta ordinem colo-

rum in Iride cœlesti observabilium, disposuit, simulqve virtutes herbarum, parciùs licet, ex *Dioscoride* adjecit. Additur his in fine Pugillus plantarum rariorum cum figuris æneis, ab Autore in variis Europæ regionibus observatarum, nec ab aliis descriptarum, qvarum, ut & intextarum plantarum nonnullarum Brasiliæ, nondum editarum, ac qvarundam Breynii rariorum in *Fasciculi Rarior. Plantar. Prodromo* contentarum, indiculus, in calce operis accessit. Ubi Autor simul spem facit, edendi à se aliqvando *Theatri rerum Naturalium Brasiliæ, in IV. Volum. digesti*, continentis imagines qvadrupedum, aviũ, piscium, & Plantarum Brasiliensium, jussu Principis Mauritii Nassoviensis in ipsâ Regione Brasiliâ qvondam depictas, indeqve in Europam transportatas, sed qvæ privatim in Bibliothecâ Elect. Brandenburgicâ hactenus asservatæ, publicæ luci nondum expositæ fuerunt.

OBSERVATIO CIRCA PROPORTIONEM partis purpureæ ac substantiæ seroso-gelatinosæ Sangvinis, intra vasa animalium fluctuantis.

MAssa Sangvinea tria involvit, serum aqveum, substantiam gelatinosam seu fibrosam, ac Tincturam rubicundam, i. e. sangvinem κατ' ἐξοχὴν sic dictum. Qvoniam verò in Sangvine per Venæ sectionem educto & coagulato gelatinosa dicta portio partim tincturæ purpureæ intertexta est, & spissitudinem huic confert, partim à sero aqveo dissolvitur atqve diluitur, duplex tantùm, serosa sc. ac purpurea, substantia hactenus observata & credita fuit, donec sub medium præsentis seculi accuratius fluidi hujus animalis examen gelatinam illam nutritiam detegeret qvidem, qvalis tamen sit has inter sangvinis partes integrantes proportio, ulteriori investigationi destinaret. De sangvificationis proin organo ac modo aliqvando sollicitus ambigebam, aut potiùs augurabar, tantillum forsan Purpuræ sangvineæ esse, qvod tantas de sua causa efficiente atqve productionis ratione turbas & contentiones inter Anatomicos magnæ famæ excitasset, tantamqve viscerum αἱματοποιητικῶν, sc. epatis, lienis, cordis &c. compagem ac ambitum postulasset. Porrò per microscopium in sangvine observabilium globulorum rubicundiorum sero limpido innatantium molem ubi

ubi cum ſeri mole comparabam, illam huic maximè diſparem & longè minorem dignoſcebam: qvia tamen multum adhuc gelatinoſæ ſubſtantiæ eosdem globulos purpureos implicare probabile, imò certiſſimum erat, ſolo oculo, qvantum Tincturæ rutilæ Liqvori Sangvinis vitali adhuc ſubeſſet, diſcernere ac determinare me poſſe haud præſumebam. Aſt aliis encheiriſibus in ſubſidium vocatis, in diverſis animalibus, diverſisqve pariter individuis humanis, deprehendi, qvod tincturæ hujus partem unam modò decem, modò undecim, modò plures, nunqvam pauciores, ſeri atqve gelatinæ partes comitentur: ultimum autem, qvod in ſangvine hominis optimè valentis hujus theoriæ causâ adornabam, experimentum erat ſeqvens. Uni nempe aqvæ calidæ Libræ tantum ſangvinis ex aperta vena proſilientis influere permittebam, donec aqvam pondere Unciarum trium & drachmæ unius auctam, hinc tantundem ſangvinis ab illa abſorptum & dilutum fuiſſe, obſervabam. Solutio hæc filtrata, in filtro gelatinæ ſpiſſioris unciam dimidiam cum drachma una relinqvebat, dum ejus reliqvum leni deſtillatione ſubſtantiæ aqveæ libram unam cum Uncia una & drachmis ſex fundebat, remanentibus in fundo retortæ grumi ex rubro fuſci drachmis duabus cum ſemiſſe, ita ut ſubſtantiæ aqveæ drachmæ tres cum dimidia vel à charta filtri hauſtæ fuiſſe, vel inter deſtillandum in auras exhalaſſe viderentur. Qvia tamen diverſus hujus cruoris color, qvem microſcopio adjutus conſpiciebam, aliqvid gelatinæ adhuc complecti cruorem evincebat, maſſulam iſtam, qvo gelatinam omnem elueram, denuò cum aqva tepida macerabam, poſtmodum filtrabam: & poſt lenem exſiccationem grumi ejusdem ſeu tincturæ ſangvineæ drachmæ non niſi duæ cum granis tribus i. e. vix duodecima maſſæ ſangvineæ pars, reſtitabant, adeoqve exile admodum eſſe, qvod ſangvini ſpeciem atqve nomen dat, declarabant.

BENEDICTI PAULINI PETROCORII de Vitâ B. Martini Carminum Libri ſex, cum Franciſci Jureti Notis, Caſp. Barthii Animadverſionibus, & Jo. Fred. Gronovii Obſervationibus, editi à CHR. DAUMIO, qvi & ipſe Notas adjecit.

Lipſiæ apud Hæred. Frid. Lanckiſii 1681. in 8.

Trium

TRium Paulinorum ad nos venisse Poemata, qvibus aliqvis etiam qvartus adnumerari possit, Libro XIX. Adversar. cap. 8. Caspar Barthius monuit. Ex istis peculiari Commentario eum illustrandum hic sibi sumserat, qvi *de Beati Martini Turonensium Episcopi Vitâ*, qvam Sulpitius Severus, Venantius Fortunatus, & Gregorius Turonensis etiam exposuerunt, sex Carminum Heroicorum libros, & bina poematia alia, reliqvit. Non *Aqvitanus* ille Nolæ Episcopus; (qvod persvasum vulgo erat, visum etiam Jureto, qvi tamen sententiam postea mutavit) verùm *Benedictus Petrocorius*, sive ut alii, *Petricordius*; qvod Sirmondus, Labbeus & Barthius notarunt. Promiserat autem postremus hic Paulinorum omnium editionem in Adversariis, sed qvam non dedit; Petrocorii saltem Martinianæ Vitæ libros Commentario illustravit, qvem ab Autore olim impetratum, ipsius etiam manu unà cum Textu & Jureti Notis conscriptum, post ipsius obitum nactus V. CL. Christianus Daumius nunc demum edidit. Qvo studio de bonis literis optimè meritus est: nam præter *textum* Paulini, seorsim excusum extra Bibliothecæ Patrum vasta Volumina vix reperiendum, doctissimi Jureconsulti *Franc. Jureti* Notas, *Barthii* item antea nondum in publicum missas Animadversiones, & *Gronovii* emendationes, ex ipsius Observatis in Scriptoribus Ecclesiasticis depromptas, in libelli non magni modum coegit, subjectis Doctorum istorum Virorum commentationibus accuratis *Indicibus* & Notarum *Spicilegio:* in qvo, ubi Eucharisticon Paulini Pellæi, Ausonii Nepotis, illustrat, nævos prosaicos, qvibus tùm librariorum vitio, tùm autoris culpâ istud scatet, distinctè & eruditè perseqvitur; simulqve aliorum Christianorum poetarum in syllabis & numeris negligentiam, licentiamqve ostendit. Opusculo omnium Poetarum Christianorum & eorum editionum præfixit *Syllabum*, cui præmittitur *Præfatio*, in qvâ *Glossarium* & *secundas curas* suas ad Paulinum hunc Petrocorium nos expectare jubet.

(o)

ACTA
ERUDITORUM
publicata Lipsiæ
Calendis Maji, Anno M DC LXXXII.

JOHANNIS MABILLON, *Presbyteri ac Monachi Ordinis S. Benedicti è Congregatione S. Mauri.* *DE RE DIPLOMATICA LIBRI VI.*

In qvibus qvicqvid ad veterum Instrumentorum antiqvitatem, materiam, scripturam, & stilum; qvicqvid ad Sigilla, monogrammata, subscriptiones, ac notas Chronologicas; qvicqvid inde ad Antiqvariam, Historicam, Forensemqve disciplinam pertinet, explicatur & illustratur, &c.

Lutetiæ Parisiorum 1681. in fol. chartæ Augustæ.

QVod si præclarè de Historiarum studio merentur, qvi varia Numismatum genera in apricum proferunt, velut certissimos Antiqvitatis testes; præferre eidem non parum qvoqve videntur lucis, qvorum labor prisca Regum & Principum Diplomata, ex intimis Archivorum recessibus depromta publico conspectui sistit: atqve ita sistit, ut rationem, simul vera & genuina hoc in genere qvæ sunt, à falsis & suspectis discernendi subministret.

Nec aliud in præsenti lucubratione propositum sibi habuit Dn. MABILLON. Chartarum enim Veterum, qvæ per Galliam hinc inde è Monasteriorum Archivis ostenduntur, fidem Scriptores qvidam hujus temporis, qvorum nomina infra exprimuntur, in tantum elevaverant, ut *in toto Francorum Regno nullam omninò chartam reperiri* dicerent *sincerum atqve genuinam ante regnum primi Dagoberti; paucissimas autem sub illo atqve post illum usqve ad Reges secundæ stirpis scriptas haberi, qvæ vel autographa dici mererentur, vel ex au-*

tographo fideliter desumta: Archivum prætereà Dionysianum in eam suspicionem adduxerant, ac si nil nisi officina falsorum esset diplomatum, Pontificiorum ac Regiorum: imò, qvo nihil gravius videri iejudem ordinis viro poterat, corruptionis hujus caussam præcipuè n Monachos conjecerant: *qvi cùm vidissent à Potestatibus Secularibus undiqve accidi immunitates ac possessiones suas, non magno crimini sibi duxerint, pro ipsis tuendis fingere, qvæ in nullius cessura præjudicium, solùm videbantur conductura tuendæ æqvitati;* qvamvis largiantur *postea ad Clericos qvoqve mali exempli licentiam pertinuisse.* Istam igitur maculam qvo deleret Autor, qvove pristino suo Diplomata nitori, &, qvâ pollere in judiciis debent autoritati, suæqve Cœnobia dignitati restitueret, Francorum Veterum, ut Pontificum nunc taceamus, monumenta Regum, primæ, & secundæ stirpis, ut & tertiæ usqve ad Ludovicum Sanctum (nam ut in hoc consisteret, nova viro persvasit rerum facies) splendido hoc in opere, ex variis per universas Galliæ provincias Monasteriorum, Ecclesiarum, Cœnobiorum Grammatophylaciis & Bibliothecis eruenda, illustranda, ac vindicanda sibi duxit: idqve & summo studio, & animi stiliqve moderatione singulari.

Et qvamvis non defuisse fateatur, qvi varias sparsim regulas, ubi de singulari Instrumento agebatur, tradiderint; qvo nomine *Leonis Allatii* commendat *Animadversiones ad Fragmenta Antiqvitatum Etruscarum*, nec non *Hermanni* nostri *Conringii Censurum Diplomatis Ludoviciani pro Cœnobio Lindaviensi;* neminem tamen ad hoc usqve tempus peculiari tractatione rem aggressum fuisse ante *Danielem Papebrochium S. J.* editis Antvverpiæ *Sanctorum Actis* Clarissimum Virum: qvi *in Propylæo ad Aprilis tomum secundum* datâ operâ discutiendam eam susceperit anno MDC LXXV; tanto cum successu, ut eum, modò Archivorum tantum, qvantum Actorum suorum usum habuisset, omnium felicissimè hanc exornare spartam potuisse judicet. Qvo ipso salebrosi & asperi hujus itineris glaciem à Papebrochio fractam esse haud obscurè videtur innuere; utut regulis ab eodem constitutis non per omnia postmodùm consentiat, imò in plurimis locis easdem corrigat, ipsâ diplomatum inspectione aliud edoctus.

Tametsi verò totum Opus in Libros sex distingvitur, præcipuè tamen susceptæ rei summam Autor ipse exeqvitur primis tribus. Nam in *prima*

in *primo* de variis agit Diplomatum *generibus*, qvando chartarum alias Ecclesiasticas, Regales alias, alias Pagenses seu privatas facit, ad summa earundem capita cùm hîc, tum alibi respiciens: tum de Diplomatum *Antiqvitate*, ubi adversus laudatum Papebrochium contendit, 1. Privilegia Monasteriis seu Ecclesiis Seculo septimo imò & præcedenti à Romano Pontifice fuisse concessa; 2. Constare cùm ex Beda venerabili, tum ex aliis, Scripturam in transferendis prædiis eodem ævo usurpatam apud Anglosaxones; 3. apud Gallos à Chlodoveo Magno, primo Christiano Francorum Rege, ad ejusdem posteros nullum ferè Francorum Regem exstitisse, à qvo in Monasteriorum gratiam condita Diplomata non fuerint, idqve ex Gregorio Turonensi de primis Regibus constare. Æqvalem dein Chartarum privatarum ætatem ex veteribus demonstrat Ripuariorum legibus, ex secundo Marculfi libro Pagenses formulas complectente, tùm ex Legis Romanæ seu Codicis Theodosiani edictis, ex variis illius temporis exemplis, nec non ex donationibus, qvas à Seculo VI. Monasteria obtinuerint, diversisqve Regulæ S. Benedicti capitibus. Ad falsorum hinc originem delatus & variam Instrumentorum veterum fortunam, refutatâ rursus Papebrochii sententiâ, religionem Monachorum undecimi Seculi vindicat, potissimasqve Originalium corruptorum caussas explicat, caducitatem, jacturam & dolum malum; qvæqve his opponi remedia possint.

In contemplatione *Materiæ* cùm In, tum Ex qvâ Diplomata reperiantur scripta, non deesse Scripturam observat, qvæ in saxis & lateribus, in arborum florumqve foliis, libris item arborum, hoc est, corticis interioribus tunicis; in tabellis ligneis, in cereis citreisqve pugillaribus, in libris elephantinis seu pugillaribus ex Ebore; in plumbeis lamellis, in linteis voluminibus, & Papyro Ægyptiacâ; in membranis, & vulgari chartâ nostrâ; in corio, pisciumve pellibus, ac serpentum intestinis exarata olim fuerit & excepta. Imò fuisse, qvi suum ipsius ac socii sui naufragium intestudinis dorso perscripserit. Ex hoc tamen materiarum cumulo qvinqve tantùm genera in qvæstionem nunc adducit: chartam nempe membranaceam seu coriaceam, corticeam ex ligno, & papyro Ægyptiacâ, plumbeam, & nostram communem. Et Ægyptiacæ qvidem chartæ usum in Europâ, maximè in Galliâ & Italiâ, longè post Christum natum, imò ad Seculum usqve X.

viguisse, ex veterum Scriptorum non obscuris testimoniis evincit; ut Dionysiani Archivi diplomata hoc nomine, qvòd in cortice exarata sint, pro falsis haberi neqveant. Pro materiâ verò Ex qvâ scripta, non modò atramentum, sed & rubricam seu minium; qvo passim Imperatores Orientis usi, qvin & ex Carolinis Regibus nonnulli; liqvorem item aureum, & argenteum genuinis Diplomatibus fuisse docet.

A materiâ ad literarum ductum transit, & de *Scripturarum* varietate, de priscâ scil. Scripturâ Gallorum, Romanâ, (cujus tres numerantur species: pura, Semigothica, & minuta seu minutis literis constans) Runicâ, Longobardicâ, Francogallicâ seu Merovingicâ, Carolinâ; Germanorum, Anglosaxonum, aliisqve, nec non de Tironis compendiosis notis eo potissimùm disserit consilio modoqve, ut ex recitatis capitibus verorum semper discrimina à falsis colligat & ostendat.

Secundum Librum in Diplomatum Stilo, subscriptionibus, Sigillis, & Notis occupavit Chronologicis. Initio enim *stili* barbariem excusat vel eo nomine, qvod ex ruditate seculi & Notariorum imperitiâ partim, partim ex communi usu seu formulis usitatis, nec non ex Notariorum affectatione, imò ex Orthographia, literarum puta adjectione, detractione, immutatione, & transmutatione, qvandoqve provenerit. Jam in qvibus stilus consistat traditurus, uberius de Diplomatum agit inscriptione, de præmissâ Invocatione, de Titulis, qvos Romani Pontifices in suis, nec non Episcopi, Archiepiscopi, Abbates &c. adhibuerunt. Qvo loco observat inter cætera, qvod titulum, *Universalis*, seu *Catholicæ Ecclesiæ Pontifex* sive *Episcopus*, Johanni Constantinopolitano Episcopo abrogari voluerit Gregorius Magnus, nec ipsemet usurpare cum affectarit, ratus id præjudicare aliorum Episcoporum dignitati, eoqve tendere, ut unus censeretur Ecclesiæ Episcopus, cæteri qvasi illius vicarii: qvodqve inseqventes Romani Pontifices hoc qvidem nomine usi reperiantur, sed ad designandam suæ modò sedis præeminentiam; aut eo certè sensu, qvo Leo Magnus in Epistolâ ad Theodosium Augustum, *Papam Ecclesiæ Catholicæ urbis Romæ* se nominat, id est, Ecclesiæ Romanæ, qvæ Catholica est: & qvidem longè potiore jure, qvàm Armeni & qvidam Patres Asiatici, qvi propter Diœcesis suæ amplitudinem *Catholicos* se volebant appellari: Præterea, cùm *Papæ*, tum *Summi Pontificis* nomina & aliis à Romano Episcopis, & Archiepiscopis tributa fuisse qvondam; neminem tamen præter Roma-

Romanum ea sibi arrogasse: nec deesse literas, in qvarum inscriptione Pontifex suum nomen ejus ad qvem scripsit nomini postposuerit ipse. Inde ad Francorum Regum de prima stirpe diplomata eorumqve stilum reversus notat, titulum *Illustris* præ aliis iisdem placuisse, qvòd Illustratus inter honoratorum gradus tres, *Illustrium, Clarissimorum, Spectabilium*, potior ac magis præcipuus haberetur: Tum qvas Carolingi, Pippinus, Carolus Magnus Rex, idemqve Imperator, Ludovicus Pius, & seqventes usqve ad Ludovicum S. in literis suis initiales formulas usurparint, explicat: ut & illas, qvæ Imperatoribus, Regibus Italiæ, Siciliæ, Angliæ, & Hispaniæ; qvæqve privatis pro vario Notariorum genio, apud Francos, Germanos, & Italos placuerunt. Ut omittamus, qvæ porrò de vocabulis in Chartâ singularibus, cognominumqve ratione & origine, de Diplomatum imprecationibus & pœnarum qvatuor generibus in chartâ apponi solitis, hoc loco inseruntur.

Excussis qvæ ad stilum pertinere videbantur, *Subscriptionum*, & Sigillationum formulas perseqvitur, qvis primus è Francorum Regibus Monogrammatis usum in regia diplomata invexerit, & qvibus monogrammatis usi fuerint Pontifices, recenset. Hinc de Cancellariorum subscriptionibus in regiis literis usitatis, eorumqve, ut & Notariorum, & Archi Capellanorum officio agit, adjecto Cancellariorum Franciæ Catalogo. Ad *Sigilla* veniens, anulorum primò signatoriorum usum tradit, materiam, & cælaturam, qvodqve Francorum Reges eos aliqvando usurpaverint. Posteà de Sigillis loqvitur in anulorum locum succedentibus: & qvidem de Pontificum, Episcoporum, Capitulorum, Abbatum, Abbatissarum, Conventuum, & Monasteriorum; mox de Sigillis Francorum Regum pro discrimine stirpium diversis, de fasciâ eorundem gemmeâ, & imaginibus, sceptro, baculo, manuqve Justitiæ, qvæ in Regiis conspiciuntur: de lemniscis item sive appendiculis, & diversi coloris cerâ formam sigillorum exprimente: De Sigillis Magnatum, Nobilium, Militum, & postgenitorum, nec non integrorum Collegiorum, atqve Urbium apud Francos. Tandem *Notarum Chronologicarum* examine, qvod ex earum maximè instituit inductione, qvas Pontifices, Reges Franci, & Imperatores in Diplomatibus suis adhibuerunt, librum hunc concludit.

In *tertio* libro Diplomata autor examinat, qvæ pro verorum ex-

emplaribus proposuerat Papebrochius, Dagobertinum nempe pro Sancto Maximino, Carolinum, & aliud Regis Lotharii, monetqve ista specimina saltem de eorum esse genere, qvæ sunt anomala, nec in exemplum trahi posse. Tum Papebrochii, monitum à Joh. Mareshamo datum in Propylæo ad Monasticum Anglicanum: *Cautè intuendæ sunt ejusmodi chartæ, qvæ fidem habent eò minorem, qvo majorem præferunt antiqvitatem:* approbantis, imò vehementer laudantis sententiam de vetustis instrumentis refellit, & Archivum Dionysianum ab eodem impugnatum vindicat: adhæc, qvæ Scriptor qvidam nuperus, qvæqve Conringius ex Naudæo Monachis objecerat, diluit & amolitur. In parte libri reliqva *Notitiarum* & *Chartariorum* varia recensentur genera: Illæ in autenticas sive *publicas*, qvæ editæ coram Magistratu, & *privatas*, qvæ à privato Notario conditæ: hæc in *historica, autentica,* & *privata* distingvuntur; nec originem tantum eorum, usum, & delectum, sed valorem qvoqve & vim probandi expendit: tandemqve Conringii sententiam, qvod nullus circa veritatem & falsitatem usucapioni, nullus proinde præscriptioni possit esse locus, qvoniam veritas aut falsitas enunciationum dominio aut arbitrio humano non sit obnoxia, commendat.

Libro *qvarto* de Francorum Regum Palatiis agitur, & villis Regiis in qvibus Diplomata fuêre data & concessa. Qvæ ipsa CLXIII. numero, totidem sectionibus, juxta Alphabeti ordinem, non tam Autoris, qvàm ejusdem Socii, Dn. Michaëlis Germani verbis commemorantur: ita qvidem ut verorum: Carisiaci v.g. Mamaccarum, Silviaci, Basivi, Verni situs inter eruditos etiam controversi illustrentur; fictitia verò & ex perversa diplomatum lectione nata, qvorum exemplum in *Corsintisica* num 43. habes, rejiciantur, detectâ erroris origine & verâ lectione restitutâ.

Qvinto libro, ut qvàm inter se præcepta & experimenta hujus rei congruant, intelligatur, distinctis duodesexaginta tabulis veterum Scripturarum specimina, studio singulari & arte in æs incisa exhibentur, adjectisqve notis explicantur: *primò* nempe Specimina veterum Codicum & Inscriptionum cum variis Alphabetis: *secundò* Specimina Diplomatum Regiorum à Dagoberto primo ad S. Ludovicum: *tertiò* Specimina Chartarum Ecclesiasticarum; qvibus præter compendiosas Tironis notas, è Regio qvodam codice expressas & vetustissimæ chartæ Ra-

tæ Ravennensis speciem cum difficillimæ lectionis interpretatione annectitur; cujus monumenti Scripturam Petrus Lambecius incognitam existimaverat, in Cæsareæ Bibliothecæ tomo 8.

Sexto deniqve libro Diplomata & instrumenta amplius ducenta in præcedentium librorum probationem adducuntur, & serie temporum servatâ, brevibus cum Annotationibus referuntur, pleraqve ipsis ex Archetypis desumta. Ex his sub finem Autor aliqva deduxit Corollaria, ad Cœnobii Dionysiani maximè dignitatem facientia; qvibus deniqve universalis totius index Operis subjungitur. Nec parum adjumenti videtur concinnando operi attulisse Antonii Wionis Herovallii, Cardinalis Casanattæ, Achillis Harlæi, Petri Carcavii, Stephani Baluzii, Antonii Magliabeci, Petri Lambeci, Caroli Fresnii Cangii in Doctissimum Autorem benevolentia; qvippe qvæ veterum præcipuè Scripturarum Speciminibus auctum illud & ornatum, teste Præfatione, dedit.

ECCLESIÆ GRÆCÆ MONUMENTA studio atqve operâ Johannis Baptistæ Cotelerii, qvi è MSS. exemplaribus deprompsit, Latinè interpretatus est, Notasqve adjecit.

Tom. II.

Lutet. Parisior. A. C. 1681. in 4.

Antiqvâ Manu exarata monumenta, qvæ rei literariæ vel ampliandæ vel illustrandæ inservire possunt, è latebris suis, ubi cum situ, carie, tineis, blattisqve non sine magnô irreparabilis jacturæ periculô colluctantur, in lucem protrahere, magni sanè laboris, nec minoris emolumenti res est. Fecit id inter alios ætatis nostræ Philologos, qvi hæc Ecclesiastica veteris pariter & degeneris Græciæ monumenta divulgare cœpit, *Johannes Baptista Cotelerius Sorbonicæ Societatis Theologus, & Regius Lingvæ Græcæ Professor*, de cujus reliqvis lucubrationibus Orbi Literato jampridem notis non est hic differendi locus. Ad præsens Opus qvantum attinet, varium illud est & multiplex qvo *Exegetica, Canonica, Juridica, Liturgica, Ascetica, Ethica, Historica, Chronologica, Geographica, Dogmatica, Polemica*, unà cum *Homiliis, Qvæstionibus, Symbolis, Dissertationibus, Epistolis, Scholiis, Carmini-*

Carminibus, *Actis Martyrum*, *Vitis Sanctorum*, *Elogiis*, *Eclogis*, *Fragmentis*, cæterisqve cujusqve generis scriptis continentur. Cum enim *Illustrissimus Colbertus* Cotelerio & Regiam & suam Bibliothecam liberaliter aperuisset, hortatus, ut pro insigni suâ Lingvæ Græcæ peritiâ & summô erga bonas literas amore Manuscripta Græca recognosceret, &, qvæ aliqvod operæ pretium factura viderentur, publici juris faceret, is negotio huic & manum suam & ingenium non segniter admovit, Græcos Codices MSS. pervolvit, ἀνεκδότους annotavit, perlegit, qvi præ aliis magis arriserunt descripsit, relegit, cum aliis exemplaribus contulit, à mendis librariorum repurgavit, interpretatione Latinâ donavit, & notis illustravit, Sunt autem notæ illæ duplicis generis, aliæ marginales, qvæ varias lectiones, emendationes, locorum collationes, & Autorum allegationes complectuntur, aliæ ad calcem singulorum voluminum rejectæ, in qvibus id potissimum Eruditus Autor agit, ut Criticorum more pro re natâ Variorum Autorum loca aut depravata corrigat, aut obscura & difficilia explicet, & minùs obvia animadvertat, cum in tantâ literarum luce prolixis commentariis, dissertationibus, & Locis Communibus haud opus fuisse existimaverit. Cæterùm in plures Tomos se hæc Sylloge diffundit, è qvibus primus A. C. 1677. lucem publicam aspexit, secundus autem ob varios Autoris morbos freqventer interruptus superiore demum annô prodiit, qvo seqventia comprehenduntur:

Asterii Amasenorum Episcopi, qvi circa seculi qvarti finem doctrinæ, eloqventiæ & pietatis famâ floruit, *in Psalm. V. VI. & VII. homiliæ.*

Synodi Sextæ Generalis labente seculô septimô sub auspiciis Constantini Pogonati adversus Monotheletas congregatæ è prima Agathonis Episcopi Romani epistola *fragmentum*,

Basilii & Apollinaris epistolæ mutuæ, qvas ab Arianis vel Apollinaristis eum in finem, ut magnum illum Ecclesiæ Doctorem Basilium Apollinarismi suspectum redderent, confictas Cotelerius in notis p. 553. suspicatur.

Nonnullæ aliæ *Basilii* nomen gerentes & duæ *Libanii ad Basilium epistolæ* exigui momenti.

Amphilochii Iconiensis in Lycaonia Episcopi epistola quædam Synodica, qvæ Spiritus S. Divinitatem contra Pneumatomachos asserit.

Photii

Photii CPlitani Patriarchæ epistola invectiva ad Staurcium, in qva multa de capitonis (qvi ad mugilum genera pertinet,) inter alios pisces singulari abstinentiâ & justitiâ præfatus, Præfectum illum Cypri reprehendit, qvòd homines cum facultatibus suis impudenter deglutiat.

Alia ejusdem *Photii* epistolâ seu potiùs *oratio*, in qva variis humanæ vitæ molestiis qvalecunqve remedium & levamen adhibere conatur.

Dominici Gradensis Patriarchæ, qvi circa medium undecimi seculi claruit, *epistola ad Petrum Antiochenum*, cum ejusdem *Petri responsô*, in qvo Archiepiscopo Gradensi seu Aqvilejensi ac Veneto de Patriarchæ titulo controversiam movet, & de Azymis contra Latinos prolixè disserit.

Michaëlis Cerularii CPolitani Patriarchæ epistola ad Petrum Antiochenum, in qva eum, ut Latinos multis erroribus, qvos ordine recenset, obnoxios aversetur, nec ampliùs Papam Romanum in sacris diptychis referat, admonet, cum *Responso Petri Antiocheni*, qvi ad concordiam cum Latinis proclivior nonnullos qvidem Latinorum errores, qvibus etiam Processionem Spiritus S. à Filio Symbolo additam perperam adnumerat, fugiendos omnino & detestandos esse, aliqvos tamen sanabiles aut dissimulatione dignos, qvosdam etiam Latinis fortasse affictos asserit, & Michaëlem Cerularium, ut de rigore suô aliqvid remittat, obtestatur.

Alia *Michaëlis Cerularii epistola*, in qva Petro Antiocheno, qvomodo Legati ab Argyrô Italiæ Duce dolosè subornati potiùs, qvàm revera à Papâ Romano missi, pittacium seu libellum excommunicationis in sacrâ Mensâ deposuerint, & qvomodo ipse hanc injuriam contrario anathemate ultus fuerit, exponit.

Arsenii Testamentum, in qvo persecutiones suas enumerat, & Michaëlem Palæologum, qvòd juramenti sui immemor imperium invasisset, legitimum Imperii Hæredem oculis privasset, & alia iniqva facinora perpetrasset, excommunicatum Satanæ potestati tradit.

Alexii Comneni Novella, in qva de corrigendis Ordinis Ecclesiastici corruptelis solicitus ut ii tantùm, qvi dicendi peritiâ & laudabili vitâ alios antecellunt, ad Pontificatum & alias Dignitates Ecclesiasticas provehantur, jubet.

S *Vita*

Vita Euthymii celebris in Palæstinâ Monachi à Cyrillô Presbyterô & Monachô Scythopolitanô composita, &, ut Cotelerio in not. p. 604. videtur, *à Simeone Metaphraste interpolata*, in qva præter visiones, miracula, & res monasticas, nonnulla ad Nestorianæ & Eutychianæ hæreseos historiam spectantia referuntur.

Capita nonnulla ex Johannis Moschi seu Eucratæ Prato Spirituali, qvæ Græcè hactenus desiderata fuerant.

Neophyti Presbyteri Monachi & Inclusi, qvi seculô 13. vixit, *querela de calamitatibus Cypri ab Anglis captæ* & Latinis venditæ; nec non duæ *Germani CPolitani ad Cyprios epistolæ*.

Johannis Zonaræ responsum de matrimoniô duorum Sobrinorum cum unâ Fœminâ.

Theodori Balsamonis epistola de jejuniis, in qva asserit, qvod præter Paschæ Festum qvatuor alia Festa, nimirum Festum Apostolorum, Transfigurationis, Dormitionis Deiparæ & Natalis Christi cum jejuniis celebrari debeant.

JOH. RODOLFI VVETSTENII, Oratoriæ in Acad. Basil. Prof. ORATIONES APOLOGETICÆ PRO GRÆCâ & genuinâ Lingvæ Græcæ pronunciatione, contra novam atqve à Viris doctis passim propugnatam pronunciandi rationem: & aliæ qvædam diversi argumenti.

Amstelædami 1681. in 8.

UNicus ætatis nostræ scopulus aut veriùs naufragium cùm, Daniele Heinsio judice, Græcarum Literarum imperitia & contemtus sit, minimè lusisse operam censentur, qvi modis omnibus in id incumbunt, ne qvid cultus & elegantiæ suæ perdat Græcia, deliciarum illa omnium, cùm ore suo loqvitur, atqve venustatum Mater. Nec vulgari id ipsum curâ atqve studio, præstitisse Autor in Apologia deprehenditur, qvam pro genuinâ hujus lingvæ pronunciatione nunc adornavit, & novem orationibus, Programmata ut taceamus præmissa singulis, inclusit.

Primam

Primam siqvidem in occasione, origine, & statu hujus de Græcarum literarum sono & valore controversiæ exponendis sic occupavit, ut argumentis simul non proletariis, ex Historiâ maximè evincat, Pronunciationem Græcam neqve à Vulgo tantùm esse petitam, neqve vel à Græcis vel à Barbaris corruptam. *Secundâ*, à Græcis introductam Literarum ταυτοφωνίαν ostendit esse licitam, imitatione Latinorum cùm in vocalium, tum in Diphthongorum permutatione expressam, & propter incommoda non mutandam sed tolerandam potius. Qvo loco minuendæ etiam ἀμφιβολίας rationem subministrat, ex identitate sonorum fortè resultantis. *Tertiâ* de Vocalium H & Y disserit potestate, & postqvam originem usumqve prioris ex Plinio, Plutarcho, Eusebio, Scaligero, & aliis exposuisset; qvin & testimonia, brutorum sonos, atqve rationes pro sono τȣ̃ H *Etha* vel *Ætha*, à Beza, Ceratino, Meckerchio, Gretsero, Cheko, cæterisqve dissentientibus allatas resolvisset, posterioris sonum genuinum vindicat. Succedunt Vocalibus Diphthongi, de qvarum recta pronunciatione Oratio *qvarta* non in genere modò agit, sed in specie qvoqve docet, Diphthongos EI, OI, YI, AI, AY, & EY malè ut EI, OI, UI, AI, AU, & EU enunciari: rationes præterea discutit, qvæ horum pro sonorum defensione solent urgeri, qvæqve moventur ab aliis pro duriusculo literæ B & Γ, aliud γ, κ, χ, ξ, præcedentis sono, curatiùs examinat.

Qvintâ oratione expediuntur arma & molis machinæ majoris pro Autoris sententiâ. Pronunciationem enim hactenus assertam demonstrat viginti Seculorum usu antiqvam esse, Græcis universis in oriente cognitam, ab Eruditis è Græciâ allatam, suaqve svavitate maximè jucundam: alteram è diverso superiori demum seculo excogitatam, novam origine, Græcis auribus sono barbaram, incertam, & à confusione nullatenus immunem. Porrò, potestas genuina literæ Ἡ *ita* Græcorum pariter atqve Latinorum autoritate, ut & utriusqve lingvæ collatione, adhibitis eam in rem & codicibus & nummis antiqvissimis, stabilitur Oratione *Sextâ*. Qvemadmodum & *Septimâ*, pro eodem literæ hujus sono argumenta proferuntur solida, ex Hebræorum, Syrorum, Chaldæorum, Rabbinorum, Arabum, Persarum, Coptorum, Russorum, Germanorum, Gallorum deniqve, & Italorum lingvis; ubi scilicet H in I convertunt; nec non è

graviſſimis Græcorum partim, partim Latinorum teſtimoniis deſumta. *Octavâ* vocalem Υ & diphthongos ΕΙ, ΟΙ, ΥΙ, à Græcis rectè inſtar ἰῶτα ſimplicis efferri, antiqvitatis ſuffragio confirmat: & *ultimâ* deniqve defendit Autor, qvòd è diphthongis ΑΙ ut E laxum ſeu Æ; ΑΥ, ΕΥ & ΗΥ, ut *af*, *ef* & *if*: è conſonis verò Β *vita*, & Γ ante Γ, Κ, Ξ, Χ, inſtar Ν, rectiſſimè à Græcis exprimantur.

Reliqva libri parte aliqvot miſcellæ Orationes diſparis exhibentur argumenti. Par primum de Fœderibus deqve Fœdere Helvetico in ſpecie, nec non de Fide agit Helvetica: De Exilii miſeria, & huic opponendo ſolatio, alterum. In extremo trium generum utiliſſimos reperias indices, Græcum, Latinum, & Autorum.

ULRICI OBRECHTI *Rerum Alſaticarum Prodromus.*

Vol. I.

Argentor. 1681. in 4.

Veteres Alſatiæ incolas *Triboccos*, poſtqvam Romanum jugum ſubierunt, *Auguſtus* Imp. *Germaniæ ſuperiori* ſeu *primæ*, qvæ Rheni fontibus, ſicut inferior ejusdem oſtiis, propior eſt, adſcripſit. Romanis autem in Alſatiæ regimine, poſt Alemannos Tulpiacenſi prælió à *Clodoveô* ſuperatos, & poſſeſſione ſuâ dejectos, Franci ſucceſſerunt. Ubi eorum notandus error, qvi confuſis temporum gentiumqve diſcriminibus, terras, qvæ cis Rhenum (Dn. Obrechti Argentoratenſis ore loqvor) Alpibus & Oceano Germanico includuntur, Helvetiorum, Seqvanorum, Lotharingiorum, Moſellanorum, Ripuariorum, Belgarumqve, in antiqvum qvoddam *Auſtraſiæ Regnum* compingunt, & pro verâ ac primitivâ Coronæ Francicæ hæreditate venditant. Enimverò ſi de titulô primigeniæ hæreditatis Francia Ciſrhenana ſeu Occidentalis cum Orientali contendat, potiora momenta pro Orientali ſeu Transrhenaria militant. Et hæc ipſa cum Ciſrhenanis aliqvot provinciis belli jure adjectis vetus AuſtraſiæRegnum à Neuſtraſiâ diſtinctum compoſuit, cujus ſtatum & terminos *Adrianus Valeſius* & *David Blondellus* prolixiùs deſcribunt.

Qvamvis verò vetus Franciæ Regnum Germanicum fuerit, nova ta-

va tamen in Alſatiâ Germanici regiminis origo ab eo tempore procedit, qvo Gallia & Germania ita à ſe invicem divulſæ & ſeparatæ ſunt, ut duo planè diverſa Regna conſtituerint. Atqve hîc gradus qvidam, per qvos poſt varias Regni Francici diviſiones Germanico Imperio Alſatia coaluit, obſervandi veniunt. Nimirum qvod à Parente ſuô *Carolo M.* acceperat Imperium *Ludovicus Pius* inter Filios diſtribuens, *Lotharium* Imperii conſortem adſciverat, *Pipinum* Aqvitaniæ, *Ludovicum* Bajoariæ Regem dederat. Verùm hi limites modò ob *Carolum* è ſecundâ Uxore poſtea genitum, modò ob bella inter Patrem & Filios geſta, modò ob alias cauſas cum ipſâ *Ludovici Pii* fortunâ ſubinde fuerunt immutati, donec ille tandem humanis rebus eximeretur. Qvô factô *Lotharius* ut ſolus rerum potiretur, Fratres Regnis ſuis deturbare conatus eſt. Sed dum Regnum ſuum præter fas augere concupivit, minuit, & præliô Fontanidenſi victus prorſus amiſiſſet, (ſiqvidem jam *Ludovicus* & *Carolus* victores fœdere Argentorati ictô totam paterni Regni hæreditatem excluſô *Lothario* inter ſe partiti fuerant,) niſi Annô ſeqventi DCCCXLII. inter *Lotharium*, *Ludovicum*, & *Carolum*, qvi hactenus ingentibus præliis & ſe mutuò & univerſam Rempubl. miſerè afflixerant, pax tandem Viroduni inita in eas conditiones conveniſſet, ut *Carolus* occidentalia Regna à Britannicô Oceanô uſqve ad Moſam, *Ludovicus* orientalia, omnem ſcilicet Germaniam uſqve ad Rhenum cum nonnullis civitatibus & pagis in occidentali Rheni ripâ ſitis, *Lotharius* autem inter Utrumqve medius incedens, Provinciam & Italiam, & Regnum, qvod poſtea Lothariànum dictum eſt, inter Scaldim & Rhenum obtineret.

In hac Regni Francici diviſione Alſatia *Lothario* obtigit, qvi eam, cùm ſe Regnô abdicaret, & id inter Filios divideret, cum univerſo Regno Lotharianô Filio cognomini *Juniori Lothario* reliqvit. At hôc mortuô, cum & Alſatiam & reliqvam ejus hæreditatem Patruus ejusdem *Carolus* occupare niteretur, alter Patruus *Ludovicus* eum repulit, & ut dimidiam Regni Lothariani partem ſibi traderet, coëgit. Itaqve A. C. DCCCLXX. Lotharingicum Regnum inter duos iſtos Fratres, *Carolum Calvum*, & *Ludovicum Germanicum*, æqvis partibus, qvas Annales Bertiniani deſignant, eſt diviſum. Ægrè id tulit *Ludovicus II.* Imperator Lotharii Junioris Frater, ſed crebræ ejus obteſtationes & conſilia contra hanc diviſionem agitata, cùm morte abrumperentur, nihil valuerunt.

Alſatia

Alſatia igitur, qvæ cum aliis Lothariani Regni partibus per fœdus cum *Carolô* Gallicanô ſeu *Calvô* pactum ſub *Ludovici Germanici* ditionem & imperium venit, ita Germanico Imperio his temporibus accrevit, ut Gallis nihil in eam juris reliqvum maneret. Qvamvis enim poſt *Ludovici Germanici* obitum *Carolus Calvus* occaſionem totius Lotharianæ hæreditatis occupandæ non omitteret, cum Patre ſe, non cum Filiis pactum cavillatus, *Ludovicus* tamen Junior Germanici F. portionem Patri ſuo tributam, & Germaniæ aſſertam, extorqveri ſibi minimè paſſus, imò Patrui ſui iniqvitatem magnâ Galliæ clade ultus eſt. Extinctô paulò pôſt *Carolô Calvô* Filius ejusdem *Ludovicus Balbus* cum Conſobrinô ſuô Ludovico Juniore pacem & priſtinam Lothariani Regni diviſionem, juxta Paternæ Transactionis formulam, firmavit. A qvo tempore poſt *Ludovicum* Juniorem ejusdem Frater *Carolus Craſſus*, & hoc ab Imperiô dejectô, *Arnulfus* altero Ludovici Fratre *Carolomannô* genitus, & hujus Arnulphi deniqve Filius *Ludovicus IV.* Alſatiam qvietè poſſederunt.

Toto autem cœlô errant, qvi cùm in *Ludovico IV.* denatô ramus Carolinæ Stirpis Germanicus exaruiſſet, ſupremum Alſatiæ dominium ad *Carolum Simplicem*, qvi in Gallia tum ſuperſtes erat, Ludovici Balbi F. Caroli Calvi N. jure hæreditariô devolutum, & poſtea in Familiam Capetinam translatum cum *Davide Blondellô* aſſerunt. *Carolo* enim *Simplici* jus ſuccedendi in Franciam Orientalem per legitimam *Conradi* electionem eſt præcluſum, cùm Franci Orientales non minùs juſtam cauſam habuerint, cur præteritô *Carolô Simplice Conradum* eligerent, qvàm Franci Occidentales, cur poſt *Ludovici V.* exceſſum proximo ejus cognato *Carolo* Lotharingico *Hugonem Capetum* anteferrent, utriusqve Regni rationibus & utilitatibus poſt diviſionem adeò divulſis, ut alteri Regno minùs aptus cenſeretur, qvi alterius commodis inſerviret. Unde Francorum Proceres, qvi cùm jam *Conrado* fidem ſuam obſtrinxiſſent, mutatis poſteà animis in *Carolum Simplicem* inclinârunt, à *Conradô* armis coërciti, in Annalium monumentis rebellionis infamiâ notantur. Qvod ſi vel maximè, ſive ſucceſſione, ſive Procerum inclinatione *Carolus S.* jus in univerſum Lotharingicum Imperium ſibi acqviſiviſſet, eſt tamen illud omne ſolenni & juratâ ceſſione iterum extinctum, cùm ipſum *Conradi* Succeſſor *Henricus*, ut Germaniæ ablata pleniſſimô jure reſtitueret, adegit.

Nullam

Nullam igitur omnino juris speciem, qvam suis vindicandæ Lotharingiæ conatibus obtenderet, habuit Caroli Simpl. F. *Ludovicus Transmarinus*, qvi alienæ potius conjurationis impetu, qvàm causæ fiduciâ, Alsatiam invasit, ab *Ottone I.* Henrici Successore mox repulsus, & in ordinem redactus. Ejusdem *Ludovici Transm.* F. *Lotharium* bis Lotharingiam infestis armis ingressum annales referunt. Semel enim ob controversiam de Comitatu Montensi arma expedivit, cujus expeditionis is eventus fuit, ut, qvod apud *Sigebertum* & in *Chronicô Franco-Saxon. MSC.* legitur, pace inter Ottonem & Lotharium sancitâ *Lotharingiam Lotharius abjuraret.* Neqve dissimilis alterius Lotharingicæ expeditionis exitus fuit, qvam, cum *Otto II.* jam vivis excessisset, *Lotharius* suscepit. Pace enim cum *Ottone III.* stabilitâ *Lotharius* omnia, qvæ occupaverat, restituit, & *Lotharingici Regni possessio*, fatente Blondellô, *penes Ottonem III. illibata mansit.*

Qvomodo igitur à postremis Gallicæ Lineæ Carolinis, *Ludovicô Transmarinô*, & *Lothariô*, & ejusdem Filiô *Ludovicô V.* in Capetinam Familiam transferri potuit, qvod ipsi nunqvam habuerunt Alsatiæ dominium? qvam, sive belli jus valeat, victoriæ, sive pacis fides attendatur, pacta toties jurata Germanico Imperio vindicarunt. Qvi verò è *Capeti* Successoribus *Philippum Pulchrum* novum juris in Alsatiam titulum, per transactionem cum *Alberto I.* Imp. initam, Coronæ Francicæ acqvisivisse putant, oppidò falluntur, cùm hodie istius transactionis tabulæ neminem ampliùs morari possint, postqvam *Puteanus* omnem fabulæ larvam detraxit, & ex intimis Chartophylacii Regii recessibus errorem ipsum, & erroris originem detexit.

Qvamobrem Coronæ Gallicæ meliùs consulunt, qvi omnem Gallici in Alsatiâ regiminis originem, non è turbulentis incertorum titulorum lacunis, sed è liqvidâ potiùs Pacis Westphalicæ scaturigine deducunt, qvam etiam pro normâ habere convenit, juxta qvam istius regiminis limites determinentur. Qvamvis enim cessioni Imperatoris & Imperii Germanici, inter ipsa pacis negotia, ab Hispanis eidem obnunciantibus haud levis difficultas objecta fuerit, qvæ ad Pyrenæos usqve Tractatus, *Chiffletiô* interim & *Blondellô* acriter inter se disceptantibus, perduravit, & ex ipsis Pacis Tabulis, inter Galliam & Imperium Germanicum Domumqve Austriacam multæ eædemqve graves controversiæ fuerint exortæ, qvarum decisio privati calami

calami arbitrium transſcendit, & ſublimius tribunal flagitat, liqvida tamen & expedita eſt deſignatio ditionum Alſaticarum, in qvas Regno Galliæ, ſive ſuperioritatis, ſive qvodcunqve aliud jus eſt conceſſum, cum Pacis Inſtrumentum Superioris & Inferioris Alſatiæ Landgraviatum, & Præfecturam decem Civitatum Imperalium in Alſatiâ ſitarum nominet. Qvæ autem enumeratis his partibus non comprehenduntur, nec ab iis dependent Alſatiæ ditiones, in eas nihil juris Gallia vindicare ſibi poteſt.

Epiſcopatum Argentinenſem qvantum attinet, ſunt qvi eum à *Dagoberto* Francorum Rege fundatum exiſtimant. Sed vulgarem illam traditionem, qvamvis *Jodocum Coccium* & alios aſſertores nacta fuerit, *Godofredus Henſchenius* & ejusdem Hyperaſpiſtes *Jacobus Maſenius* funditus evertunt, cum trecentis ante *Dagobertum* annis *Amandus* Epiſcopus Argentoratenſis Sardicenſi & Colonienſi Synodo interfuerit, cujus Succeſſores uſqve ad *Heddonem*, qvi A. C. DCCXXXIV. Epiſcopus creatus eſt, *Erckenbaldus* carminicè recenſet. Qvod autem Argentoratenſibus Epiſcopis *Dagobertus* Urbem ſubjecerit, æqvè falſum deprehenditur; unde *Fr. Gvillimannus* fatetur, doceri non poſſe, qvòd ante Henrici II. tempora Argentoratus Epiſcopis ſuis ſubjecta fuerit. Qvaſi verò *Henrici II.* Autoritate Wernerus ejus temporis Epiſcopus Urbem hanc ſubjectam ſibi reddiderit, qvod ex Wernerianô Inſtrumentô, qvo tota hæc conjectura nititur, probari minimè poteſt, cùm de Urbe Epiſcopis ſubjecta nihil in iſto inſtrumentô contineatur, & præterea fides ejus inſtrumenti, à prorumpentis undiqvaqve falſitatis indiciis haud poſſit liberari.

Ejusdem fidei ſunt Inſtrumenta *Franciſci Roſierii in Stemmate Lotharingicô* producta, è qvibus aliqvi Alſatiæ Ducatum cum Ducatu Lotharingiæ conjunctum, vel partem ejus fuiſſe, evincere conantur. Certè pleraqve diplomata operi illi promiſſa *Browerus* & *Maſenius* manifeſtæ falſitatis arguunt, & Autorem iſtum plura contra hiſtoriæ fidem Lotharingis tribuere annotat *Thuanus*, qvi Roſierium coram Rege in genua procumbentem, & multa à ſe calumnioſè dicta confitentem, & librum ejus coram ipſo laceratum memorat.

Hæc & alia ad Antiqvitates Alſaticas ſpectantia, unde Tribocci nomen ſuum acceperint, qvando Alſatiæ vocabulum audiri cœperit, num Argentoratus, cum vicus antea fuiſſet, *Julianô* demum aut *Valentinianô*

lentinianô imperante circumdatis mœnibus in urbem evaserit, utrum Mediomatrices à Triboccis sedibus suis ejecti & ad interiora migrare compulsi fuerint, qvæ Ducatus, qvæ Landgraviatuum, qvæ Imperialis Præfecturæ in Alsatia origo fuerit, & similia *Cl. Obrechtus* Magni Bœcleri Gener, nec degener in Cathedrâ Academicâ Successor, in hoc Alsaticarum Rerum Prodromô è variis Chronicis & Annalibus, privilegiorum, donationum, fundationum, & pactorum instrumentis, & optimis qvibusqve historiæ præsidiis, editis ac ineditis, antiqvis ac novis, diligenter eruit, & qvæ vel à fingentium vanitate, vel à credentium ignorantiâ & superstitione, ortum suum habent, à sincerâ rerum gestarum commemoratione tam nervosè segregat, ut apud omnes, qvi primum hoc Volumen delibarunt, magnum reliqvorum Voluminum appetitum excitaverit, qvem ut propediem citra ullum impedimentum satiet optamus.

A NEVV SYSTEME OF THE MATHEMATICKS, Composed by Sir Jonas Moore Knight.
London. 1681.

h. e.

NOVUM SYSTEMA MATHEMATICÆ, Compositum à Dn. Jona Moore, Eqvite.
Londini in 4to 1681.

Occasio adornandi hujus Systematis Illustri huic Viro subnata est, ex Præfecturâ Xenodochii Christi Londinensis, qvo munere annis ante obitum aliqvot solerti curâ defunctus est. Institutâ enim inibi Regiô sumtu Scholâ mathematicâ in gratiam puerorum rei nauticæ aliqvando admovendorum; id Ipse laboris sibi sponte sumsit, ut conscripto hoc opere, & partes definiret matheseos, Scholæ isti necessarias, & rationem insimul illarum tradendarum. Totum verò opus cùm qvatuor partibus complecti constituisset: ea, qvæ nunc (junctis Euclideis & Algebrâ) Tomum priorem absolvunt, ad Primam retulit: reliqvis tribus, Tabulas Astronomicas, succinctam Geographiam, & ex Elementis Euclideis libros sex priores, undecimum, duodecimumqve, ut & Algebram destinavit; qvo ordine non usqve qvaqve certum.

Editis enim Arithmeticâ, Geometriâ practicâ, Trigonometriâ & Cosmographiâ Autor in adornandâ Nautice occupatus, post absolutam Algebram, Euclideosqve libros Melderianis & Domini Barrovv Figuris instructos, fatis concessit, affectumqve opus fortunæ posthumorum reliqvit expositum. Adnitentibus autem Illustribus (qvorum Præfatio non sine laude meminit) Viris, succollantibusqve præcipuè & sumtus facientibus Domino Hanvvay, & Dn. Potenger, defuncti Generis, accedente porrò liberali, in Nauticâ, Sphæricâ & Geographiâ perficiendâ, Domini Perkinsi, Flamstedii, & Halleii operâ, Systema duobus Tomis comprehensum, tandem prodiit: serie partium inseqventi.

Tom. I. proponitur 1. Arithmetica tam Naturalis & Decimalis, qvàm per species aut Principia Algebræ. 2. Geometria practica, cum sex Elementis prioribus, undecimo & duodecimo Euclidis, symbolicè demonstratis. 3. Trigonometria plana & sphærica. 4. Cosmographia. 5. Nautice, sive Navigandi ratio per Planum, Chartas Mercatoris, & Arcum circuli maximi. 6. Doctrina Sphærica motui Terræ juxta Systema vetus Pythagoricum aut Copernicæum innixa.

Tomo II. 7. Tabulæ Astronomicæ, & Logarithmorum, naturalium & Artificialium, Sinuum, Tangentium & Versorum Sinuum. 8. Nova Geographia, sive descriptio potissimarum Mundi Regionum & Tractuum, cum eorum chartis, Tabulisqve Longitudinis & Latitudinis.

Opus tradendæ, docentium æqvè ac discentium insigni compendio, Mathematicæ apprimè accommodum: & qvod præter commendanda alia, in doctrinâ Surdarum qvantitatum Tom. I. subnexâ, Tabulisqve Logarithmicis Differentialibus, pro Logarithmis numerorum vulgarium 10000 & 1000000 intermediorum, & vicissim, inveniendis habeat, de qvibus sibi gratulari possit Lector: cujusqve Nautice (juxta Præfationem) ob succinctam triplicis Navigationis explicationem; triplicem propositionum solutionem: certam & infallibilem cursus navium dimensionem; descriptionem Instrumentorum Nautices, usumqve eorum ostensum, hactenus editis palmam indubiè præripiat.

D. BUR-

D. BURCHERI DE VOLDER,
Medicinæ & Philosophiæ Doctoris, hujusqve in illustri Academia Lugduno Batava Professoris Ordinarii celeberrimi
Disputationes Philosophicæ,
De Rerum Naturalium Principiis, ut & de Aeris Gravitate.
Lugdun. Batav. 1681. in 8.

Disputationes istas antehac habitas qvi edidit, continuis numeris textum copulando in duos libellos congesfit. Ipse verò doctissimus earundem Auctor in iis, qvas de Rerum Naturalium Principiis instituit, has ponit primorum principiorum conditiones; primam, *ut clarè distinctèqve percipiantur*, secundam; *ut non sint alterius causæ naturalis sive corporeæ effecta;* tertiam, ut *ipsis nulla adscribatur proprietas cogitationis aut mentis;* qvartam, *ut ex ipsis omnia hujus mundi phænomena qveant deduci;* qvintam, *ut principia certò demonstrentur esse vera;* qvam tamen ultimam non necessariò reqviri autumat, qvod effectus naturales à diversis causis pendere qveant. Qvibus explicatis evincere conatur, conditiones eas genuinas principiorum neqve materiæ & formæ Peripateticorum, neqve atomis & inani Democriteorum, neqve Sali, Sulphuri & Mercurio Chymicorum, neqve ὁμοιομερείαις Anaxagoræ competere; omnes autem convenire Materiæ & motui, ideoqve hæc duo sola esse principia rerum genuina.

In Disputationibus verò de Aëris Gravitate, Aërem, qvi tellurem nostram ambit qvemqve spiritu ducimus, gravem esse i.e. premere tellurem & corpora in ejus superficie hærentia, probat 1. experimento Torricellii. 2. experimento Ottonis Gvericke Consulis Magdeburgensis, qvi duo hemisphæria avulsa separataqve sibi invicem imposita, interjectâ cerâ conglutinavit, deinde ex hoc concavo aërem ope Antliæ eduxit, qvo ipso animadvertit tantâ vi sibi invicem cohærere hæc hemisphæria, ut pro variâ eorundem latitudine, non nisi notabili sive eqvorum numero sive ponderum appensorum qvantitate qveant sejungi. Qvem admirandum effectum aëris gravitati deberi

ita ostenditur: Cum aër immediatè subjacens inferiori hemisphærio à gravitate aëris lateralis superiora versus feratur, nec qvidqvam in Sphærâ sit, qvod huic pressioni resistere valeat, oportet hoc hemisphærium ad alterum, qvod eâdem aëris superioris vi & gravitate deorsum premitur, comprimi totâ vi & pressione subjacentis aëris, qvæ qvod tota dependeat ab eâ, qvâ Aër lateralis deorsum ruit gravitate, seqvitur omni hujus gravitatis vi & impetu hæc hemisphæria ad se invicem compelli. 3. Experimento proprio, qvo bilance accuratâ non tantùm in genere aërem gravem demonstrat, sed & datæ cujuscunqve massæ aëreæ certam gravitatem & pondus determinat.

PHILOSOPHIA CURIOSA seu *Universa Aristotelis Philosophia juxta Communes sententias exposita*, ab *Adalberto Tylkovvsky è Soc. Jesu.*

Typis Monasterii Olivensis S.O.Cist. Anno 1680. in 8.

Partes hujus Philosophiæ Curiosæ, Physicam & Meteorologiam, priusqvam omnes junctim prodirent, impressas Cracoviæ Index Librorum Anno secundo Ephemeridum Naturæ Curiosorum adjectus docet. Institutum Auctoris est Aristotelis doctrinam, qvam nonnulli insufficientem & ineptam pronunciant solvendis experimentis, à calumniâ ipsi religioni noxiâ liberare, ostendereqve ejus principia naturalibus effectibus satisfacere. Operis universi qvatuor sunt partes I. Logica. II. Physica in sex partes subdivisa. III. Metaphysica. IV. Moralis, qvæ omissis cæteris doctrinis, ferè omnis in parte Oeconomicæ absumta est de re agraria ad cœlum & morem Poloniæ instituenda. Pauca excerpimus ex Physica Curiosâ memorabilia ad historiam naturalem pertinentia.

I. Vistula Prussiæ fluvius ante magnos imbres subitò deficit, qvoniam fontes ejus, qvi sunt in montibus Carpathiis, in vapores attolluntur, qvi postea resoluti dant pluviam.

II. Spiritus Vini Thermoscopiis infusus, incongelabilis, qvia ardentissimus, hiemem constanter sustinuit, monstravitq; aëris variationem

tionem ac gradus remittentis intendentisqve frigoris, sed ubi accessit ætas, minimâ asperitate aëris in tantum sublatus est ac hieme summo frigore.

III. In Prussiæ Episcopalis Cameratu Allensteinensi ad villam Butrini lacus septennio absoluto evanescit cum piscibus, datqve pratum, qvod minimum centum qvadrigas fœno oneret, post septennium redit cum piscibus.

IV. Sinus Prutenicus & aliæ aqvæ certis temporibus florent, qvibus inutiles sunt certis usibus; hæc efflorescentia ex fermentatione orta qvousqve dispersa est inconspicua, colligitur ac apparet, ubi in aliud flumen aqvæ irrumpere parant.

V. Retulit Jesuita Chanovvsky duos pagos Bohemiæ contiguos, in qvorum uno, dum est hiemale frigus, alter hilarescit calore æstivo: hîc messis, ibi viride frumentum; hîc ros, ibi pruina. Suspicio est, uni nitrum, alteri copiosos ignes subesse.

VI. Terra Sigillata in Polonia ac in ripis Vistulæ propè Varsaviam eruitur, licet viribus debilior, ut in duplicatâ dosi exhibenda sit.

VII. Gemmæ omnis generis propè Varsaviam collectæ expoliuntur.

VIII. Sal fossilis, qvi largo proventu ex fodinis minoris Poloniæ instar grandium saxorum effoditur, qvamdiu sub terra, minus ponderis habet, supra terram est gravior. Causa refertur vel in aëris subterranei densitatem, in qvo Sal uti lapis infra terram, utpote in densiori medio minus premit; vel qvod aëris recentis afflatu rigescat fiatqve densior Sal & gravior.

IX. Succini, cujus fodinæ prope Regiomontium in Prussiâ haut procul mari Balthico alibiqve in Polonia sunt celebres, minera similis planè apparuit loco, in qvo olim ligna secabantur, ubi sarmenta, cortices arborum, ramusculi cum terrâ miscentur & ad terram declinant vetustate: habuit qvid simile corticum terrâ obrutorum, aliqvid radicum atqve ramorum, & singulis intra nigram arenam adnatas particulas flavi succini sparsim neqve tamen adhærentes. Frustum exhibitum parte succinum, parte resina fuit, cui tamen se admisceat bitumen, alumen, nitrum & vitriolum atqve Sal. Modum colligendi succinum diversum observant. Muscæ, viperæ, sorices, paleæ & alia, qvæ succinum exhibet portenta qvasi involuta, ludibria sunt mera, nam ubi frangis, nihil habes. Vidit Hollandus qvidam in

frusto succini grandem numum aureum apud qvendam civem Regiomontanum, cupidineqve auri pretio majore succinum emit; qvo fracto se deceptum cognovit.

X. Pareliorum causa, motus, locus, significatio & historia per multa secula ad nostram ætatem continuata diligenter exponitur.

XI. Qvæ in montibus aliqvando reperta vulgus credit ossa tibiarum, dentes, crania de Gigantibus reliqva, ea in litore Vistulæ non procul à civitate Casimiria inventa Jesuita ostendit, ex luto molli seu marga formari.

XII. In Lituaniâ nullæ nascuntur spinæ. Causam Auctor opinatur frigus regionis.

XIII. In oppido Prussiæ Holland qvidam in suo viridario arbusculam tiliam vertice suo in terram defixit, qvæ post multos annos in arborem amplissimam & ramosissimam provecta est, ramis qvidem deorsum ab trunco vergentibus, postea se rursum reflectentibus, radice verò, qvæ cœlum spectabat, plurimis ex eâ fusis obsitâ surculis. Jesuita Peripateticam doctrinam secutus, qvæ nutritionem plantarum per attractionem succi fieri asserit, cum intelligat alimentum in arbore inversâ non potuisse vi tractrice sursum provehi, ad cœlum & astra confugit, qvorum calore contra naturam arboris elevatum sit.

XIV. Heliotropium Solem seqvi decantatum est. Auctor in Italiâ, ubi plantæ vigent, diligenter attendens non potuit deprehendere, indeqve conjicit ex amphiboliâ vocis opinionem ortam; qvia flos similitudine Solem exprimit, dictum Solem seqvi, qvod perversè de motûs seqvela acceptum fuerit.

XV. Gemmas Sambuci sursum detractas per os purgare, deorsum tractas per inferiora, confirmat experientiâ suâ. Detrahebatur, inqvit, medius ex Sambuco cortex & hydrope correpto cingulotenus supponebatur. Si detrahebatur cortex deorsum, descendebat, si deradebatur cortex sursum, adscendebat hydrops.

XVI. Qvod spectaculum lapis Bononiensis multo apparatu, hoc putre lignum pineum dat sine ulla præparatione, maximè, si bene prius pluviis perfusum Sol ingressus est. Illatam enim lucem cameræ retinet per justum spatium, qvam tandem dimittit. Qvâ occasione adjicit, qvod compertum habuit de vermiculis noctu lucentibus, qvi oriuntur ex granulis copiosis per Poloniam totam, esse rubra ea modica

cujus-

cujusqve herbæ maximè illius, qvam vocant auriculam murium radicibus adhærentia; in Majo debere legi, in Junio versa in vermes avolare & nocte lucere. Ex qvo arbitratur ipse, semina esse vermium, qvi alia radici affigunt dum ipsi animantur, qvæ fotu terræ in vere adolescunt; his tingi serica illa pretiosa; horum tabe scarlata, qvæ tanto venire fecit vanitas rubescere. Hieme, æstate & autumno deprehendi semen hoc non posse obexilitatem. Postqvam vermis avolavit, solam relinqvi vacuam vesiculam tanqvam ejus secundinam, intra qvam coaluit.

XVII. Ad finem Physicæ Appendicem geminam attexuit, unam de podagra, alteram de Plica Polonicâ, qvi morbus est Polonorum ferè solorum capillos complicans instar filtri, & paroxismos similes epilepticis, excæcationem aliaqve gravia symptomata inducens.

XVIII. Deniqve Partibus singulis Physicæ suæ adjicit Problemata & Paradoxa, qvæ ex sparsim dictis solvenda relinqvuntur: v. g. *An qvis in eodem loco manendo currere possit? an foramen meliùs clausis qvàm apertis oculis videatur? an homo infinitus haberet cerebrum in capite? an debilis oculis juvetur perspicillis in vacuo? an de facto culex detur, cujus una ala totam terram possit tegere? an possit qvis cribro aqvam haurire? an detur aqva non madefaciens? an majus monstrum sit culex unius ulnæ, qvàm cetus 100. ulnarum? an possit audiri campana, qvæ nunqvam extitit? an unus homo simul eqvis mille possit insidere? an in guttâ aqvæ posset navigare classis Xerxis? an possit esse tantum frigus, qvod verba congelet? an sufficiat truncus unus, ut qvis se centum annis calefaciat hieme? an melius sit gigantem esse instar turris, an pygmæum instar psittaci? an converti possit lapis in Ciceronis Orationem? an Eva sit filia vel soror Adami? an aliqvis existens in Poloniâ possit videre Regem Mogoris? an qvis possit gustare aliena mensæ fercula ipse alibi existens?* &c.

GEORGII HIERONYMI VVELSCHII, Curationum Propriarum & Consiliorum Medicorum Decades X. Opus Posthumum.

Auguſt. Vindelic. 1681. 4.

Ut

UT editis in publicum scriptis pluribus notissimus est *Welschius*, ita non pauca, qvorum in istis spem nobis fecit, restare adhuc videntur edenda, fato licet jam functus suo fuerit Autor. Posthuma hæc inter, primò in lucem publicam prodierunt *Decades X. Curationum & Consiliorum Medicorum*, operâ *Lucæ Schrockii* junioris, Med. D. & Phys. Augustani, qvi memoriam Welschianam, seu Vitæ ejus amplam Historiam, cum librorum ejus tum editorum, tum edendorum catalogo jam anno 1678. mox ab Autoris obitu divulgaverat. Continent, autem Decades prædictæ Casus in Praxi Medica subinde occurrentes, qvorum curationis historiam Autor primò recenset, hinc prolixum ejusdem examen, tam theoreticum qvàm Practicum subjungit, & morbi cursum seu successivas mutationes juxta siderum motus simul perpendit. Examina ista juxta Veterum, Græcorum præsertim & Arabum (qvorum lingvæ exactissimam habebat notitiam, & scriptorum eorundem interpres erat accuratissimus) Placita instituuntur, Modernorum tamen hypothesibus ubiqve insertis, cum Vir inexhaustæ lectionis existeret. Præ aliis verò similis argumenti Scriptoribus peculiare hoc obtinet, qvod plurimorum morborum motum & exitum ad leges astrorum curiosè trutinat, & criticas vel propriè tales, vel his affines mutationes observat; ita tamen, ut Criticarum Dierum enumerationes, non solis numeris Pythagoricis & Hippocraticis, qvaternariis scil. & septenariis, prout communissimè fieri amat, aut humorum conditionibus & proprietatibus Fracastorianis, aut Naturæ modificatis operibus, similibusqve aliis adsignet, sed lunæ motum in iisdem primariò respiciendum jubeat, non exclusis penitus cæterorum planetarum benignis malignisve aspectibus; & qvidem non Lunæ Phases, singulis mensibus consvetas, sed solummodo Lunæ motum per qvadrata Zodiaci signa, eumqve inæqvalem, nec semper septenario respondentem; unde sæpius octavus Criticus esse soleat, tunc scil. cum Luna qvadratum, respectu sui sub morbi principio Loci, attingat. Adeò incerta esse omnia asserit, qvæ vulgò de qvaternariis & septenariis diebus docentur, nisi ad leges sideralis scientiæ exigantur, & Hippocratis Arithmetice Latitudine qvadam explicetur, non alia, qvàm ejusmodi cœlestium motuum observationibus definienda. Qvæ ipsa adjunctis Schematismis, Lunæ Phases & aspectus, sub morbi motu & mutatione exprimentibus, pro faciliori apprehensione ulterius illustrat.

OLAI

OLAI BORRICHII
De Somno & Somniferis, maximè Papavereis Dissertatio.
Hafniæ & Francof. 1681. in 4.

SOporifera alioqvin papavera haud leviter nihilominus hoc seculo ad sui scrutinium solertiora excitarunt ingenia, qvæ inter & Autor occupatus est in facultatibus eorundem citra occultarum qvalitatum opem, clarius dilucidandis. In antecessum monet, sibi non displicere sententiam eorum, qvi censent, somnum *ex clementiori qvadam Spirituum animalium in cerebro qviete dependere*, ita ut per somnos in cortice cerebri (ubi generationis eorum cum Willisio ponit exordia) Spiritus velut in nebulam cogi videantur, & minus promptè separari, minusqve alacriter moveri. Qvoad densationis hujus causam in castra transit Stagiritæ, dum ex alimentis, vaporis habitu, *corporeum aliqvid*, seu corpuscula oleosi generis, eaqve in minutias seu Spiritus attenuata, à calore nativo excitata, motu cordis juvante, in cerebrum ascendere, ibiqve Spirituum animalium, ceu corpusculorum Salinorum volatilium subtilissimorum, vivacissimum motum, adventu suo nonnihil suspendere, & procursum vehementiorem impedire asserit. Id qvod per crassamentum ex S. V. rectific. & spirit. Urin. permistis natum illustrat, hac tamen limitatione, qvod blandius ista in corpore animali contingant, ubi satis sit, si in tenuiorem saltem nebulam densentur Spiritus. Progreditur hinc ad papaveris, ejusqve producti, Opii, ceu somniferorum antesignani, anatomen chymicam, cogniturus, an tale oleum mite, ac spissans, idqve copiosum, & facilè qvod distribui possit, in iisdem hospitetur; præmittendo prius considerationem controversiæ toties agitatæ, calidum an frigidum sit papaver & opium, eamqve ita dirimendo, ut *respectivè* consideratum, ad corpus scil. animale, & operationes, qvas ibidem exercet, frigidum omnino illud pronunciet, cùm qvietem sensibus inducat, non motum, immoderatiusqve sumtum, gelationem & livorem artuum sudoresqve frigidos inducat, & novissimè frigidam mortem: sin verò *absolutè* spectetur, particulas ejus potissimas, in calefacientibus numerandas esse, *ex oleosorum* scil. genere censeat. Id qvod per Pyrotechniam Chymicam comprobare satagit: dum ex

sem.papaver.unc.xvj igne arenæ elicit, aqvæ unc. iij, olei perqvam fumosi, unc.ix, relicto in vase capite mortuo ad unc.iij,& paulò amplius, reliqvũ odoris subtilissimi formâ, per vasorũ commissuras, triplici licet vesicâ munitas, evanuit: pariter ex Opii unc.j, aqvæ limpidæ guttas 60. olei fumosi admodum, sive qvod fumi albissimi formâ, partim per collum vasis, undulato lapsu properaret, partim excipulum satis capax oppleret, & per omnia spiracula exitum qværeret, unà cum parte ejus crassiori, è rostro retortæ subinde stillante ad unc.ß, elicuit. Subjungit his experimenta, cum oleis istis destillatis, ut & cum Opio crudo, mediante Spiritu Vini, felibus & columbæ propinatis instituta, (qvæ ipsa, ut & modò enarrata Spagyrica anatome ejus videri qvoqve possunt in Act. Med. Hafn. Vol. V. obs. 124. p.331.) ex qvibus (incidenter notando, non opium tantùm, sed & simplicem Vini Spiritum, feli venenum esse) concludit, opii narcosin, à sale & Spiritu qvidem actuosiorem reddi, proficisci verò primariò ab oleo, cujus particulæ, cum minutiores sint, qvàm aliorum oleorum, facilius ascendant habitu albissimi vel fumi, vel vaporis, & instar nebulæ perreptent corpus, & ubi inciderint in liqvores, eosdem nebulæ suæ involutos sistant, sive motum eorundem excitatiorem impediant. Ultimo loco Opii usum explicat, tam qvem per se, Spiritus densando, eorumqve & humorum impetum sistendo, qvàm qvem per accidens, sudores, urinas, secessus & vomitus movendo, præstat: hinc fructus ejus, qvos in humano corpore sub cura morborum pollicetur, exponit, observando brevibus, qvibus in affectibus magis minusve conducat, & qva methodo adhibendum veniat; circa qvam ultimò monet, minus securè Opium jungi Lapidi bezoard. gemmis, Cinnab. antimon. diaphor. &c. aliisqve pharmacis mitibus & insipidis, qvàm manifestè calidis; cùm si qvam noxam imprimat frigus Opii, eam superveniens calor aromatum corrigat; & qvidem aromatum potius, qvàm Spirituum, qvod illa actionem Opii pedetentim seqvantur, hi ut omni vinculo soluti, vel antecedant vel turbent comitando.

DE PRINCIPIIS RERUM LIBRI TRES, *cum Appendice duplici,* Authore GVILHELMO LAMY. Parisiis, 1680. in 12.

Sicut

Sicut ex Titulo Scripti hujus conſtat, illud ab Autore in tres libros ac duas appendices digeri: Ita in *priore* Peripateticorum principia phyſica explicat atqve refellit, hincqve primis ſtatim capitibus eorum materiam primam examinat & annihilat, nullamqve loco hujus aliam, præter extenſionem ſolidam atqve impenetrabilem, concipi poſſe, declarat. Pariter illorum formam ſubſtantialem ſub examen revocat, partim argumenta, pro hac facientia, recenſendo ac ſolvendo, partim ratiocinia, qvæ formarum iſtiusmodi exiſtentiam ſuſpectam reddunt, ſubnectendo, qvæqve contra hæc moveri posſint, inſtantias declinando. Porrò Corporum diſtinctionem Peripateticam in incorruptibilia & corruptioni obnoxia, numerum elementorum qvaternarium, qvalitatum extra corpora horumqve modos realium, & qvidem tam manifeſtarum, ſeu ſenſibilium, qvàm occultarum ſive inſenſibilium magis, tàm rerum inanimatarum, qvàm animatarum, tàm activarum, qvàm pasſivarum, exiſtentiam atqve formalitatem dubiam reddit: nullamqve tandem finis in rebus naturalibus rationem eſſe habendam; Vacui verò fugam Ariſtotelicorum abſurdam evincit. *Librum ſecundum*, in qvo Philoſophiam Carteſianam examinat, in duas partes ſubdividit, atqve in harum prima oſtendit, neminem Carteſii philoſophandi viam, qvia de rebus omnibus dubitandum, omnesqve noſtras cognitiones ſeponendas ac rejiciendas eſſe docet, ingredi poſſe; ipſamqve, qvamvis aditu posſibilis foret, ad immaterialitatis tàmen atqve immortalitatis animæ rationalis & Exiſtentiæ DEI notitiam atqve demonſtrationem nullatenus conducere, ſed utramqve hanc rem declarandam partim obſcuriorem reddere, partim falſis fundamentis inniti, imò contra proprias leges peccare, qvatenus pasſim tales propoſitiones pro axiomatis ſupponit, de qvibus tamen dubitare qvasqve falſas potiùs pronunciare decebat. In parte ſecunda, poſtqvam Carteſii ac Democriti & Epicuri principiorum conformitatem atqve diſparitatem monſtravit Lamy, eſſentiam materiæ neutiqvam ex Carteſii mente in extenſione ſola conſiſtere, nec materiam juxta eundem in infinitum divisibilem eſſe, argumentis diverſis declarat, præprimis cum illis hypotheſibus admisſis non determinare liceat, qvid ſit locus, qvid motus, & qvomodo fiat, nec fluidorum corporum natura, nec durorum diverſitas explicari qveat; tandemqve legum illarum naturæ trium,

qvas de motu corporum materiæve, tanqvam diversorum motuum causas secundarias atqve particulares, finxerat Cartesius, falsitatem evincit. *Tertius* liber pariter bimembris est, utpote in qvo primò Epicuri principia eo modo, qvo à Lucretio tradita sunt, exponit & qvæ in his paradoxa reprehendit Autor, v.g. qvibus creationem impossibilem & materiam æternam esse, Atomorum indivisibilitatem à vacui exclusione oriri, motum atomorum supernè deorsum, motum declinationis, hincqve dependentem hominis libertatem, asserere conabatur, indigitat. Cùm verò qvoad plurima Doctrinam Epicuream præ cæteris magis verisimilem, ac universo & phænomenis naturalibus explicandis commodiorem habeat, principia hæc deinceps paululum immutata proponit atqve confirmat, ita tamen, ut illa, qvæ de æternitate atomorum, harum motûs, numero infinito æternisqve earum conjunctionibus per rationem meram sibi conceperat, fidei lumine corrigenda esse moneat.

Deniqve qvoad scripti hujus binas appendices, prior Causas effectuum, qvos Aristotelici Fugæ Vacui, Recentiores nonnulli Aëris Gravitati, attribuunt, postqvàm aëris vim Elasticã explicuit, huic assignat, v. g. cur Mercurius in altitudine duorum circiter pedum cum qvadrante consistat? cur Aqva machinas hydraulicas & siphonem conscendat? cur aër pulmones inspiratione ingrediatur &c. simulqve argumentis Paschalii atqve Gassendi, qvibus aëris gravitatem comprobare satagebant, satisfacit. Posterior Naturam & modum Fermentationis, hujus ac Effervescentiæ differentiam, Fermenti essentiam & agendi modum, secundum eadem Epicurea & à se correcta principia, exponit.

CANONICI JURIS INSTITUTIONUM Libri tres.

Operâ Francisci de Roye, Antecessoris Andegavensis, Paris. 1681. in 12.

IN concinnandis juris Canonici Institutionibus eandem Auctor methodum, qvam Justinianus Imperator olim in Institutionibus Civilis Juris, servavit. Nam ut is Institutiones suas sic partitus est, ut de personis primùm, pòst de rebus, ac postremò de actionibus atqve judiciis ageret; ita eandem viam strictè Noster, qvantum passa est argumenti

gumenti ratio, persequi voluit. Itaqve præmissâ Juris Canonici, ex Canonibus Conciliorum, Decretis Summorum Pontificum, dictis S.S. Patrum, & Principum nonnullis constitutionibus conflati Historiâ, *primo libro* personarum jura exhibet, ac de Clericis in genere, eorumqve ordinatione, electione, consecratione, de Summo Pontifice, Patriarchis, & Cardinalibus, de Episcopis, Presbyteris, Diaconis, Canonicis, Monachis, personisqve Ecclesiasticis aliis agit. *Altero* res Ecclesiasticas, tàm qvæ simpliciter, qvàm qvæ aliqvo modo juris divini sunt, perseqvitur, omnemqve adeò de Sacramentis, & Bonis Clericorum temporalibus doctrinam evolvit. *Tertio libro* circa actiones seu judicia occupatur, deqve Clericorum foro competenti, de eorundem judiciis, jurisdictione, delictis, pœnis, & qvæ alia sunt hujus disqvisitionis, agit. Ubiqve verò id inprimis propositum Auctor habuit, ut juris originem ac progressum diligenter expenderet, & sensim ad sua deduceret tempora, innueretqve adeò, qvæ Ecclesiastici juris, anteqvam Imperatores ipsi Christianam Religionem professi sunt, qvæ postea, ratio fuerit, & qvæ ex Canonico jure locum hodieqve in Ecclesiâ Gallicana obtineant, qvæ non. Nec enim dissimulandum, Auctorem Institutiones hasce suas ad Gallicanæ potissimùm Ecclesiæ Statum accommodâsse, eoqve non uno loco aliter sentire ac loqvi, qvàm Romæ fortasse fuerit permissum. Nam e.g. *Politico Magistratui in Clericos jurisdictionem, de Ecclesiasticis Bonis imò rebus ad Ecclesiasticam Disciplinam pertinentibus cognitionem*, nec non *facultatem bona Ecclesiastica eundi legesqve de iis condendi, exigendiqve à Clericis tributa* vindicat: *Summi Pontificis potestatem Concilio generali, ex Ecclesiæ Gallicanæ, omniumqve Galliæ Parlamentorum & Universitatum sententiâ* subjicit: *nuptias liberorum deficiente paterno consensu initas, ipso jure nullas atqve irritas*, repudiatâ Concilii Tridentini opinionem hanc anathemate ferientis auctoritate, pronunciat, *Principibusqve ferendarum legum, qvibus certi generis matrimonia non prohibeantur tantùm, sed & irrita fiant*, jus asserit: *Jurisdictionem forensem Ecclesiæ nonnisi concessione secularium Principum competere, Clericum Ecclesiastico foro validè posse renuntiare, seculares judices directam in Clericos jurisdictionem obtinere*, ejusqve generis alia non omnibus fortè Romanæ Curiæ paulò devotioribus probanda, tradit.

JO. SCHILTERI INSTITUTIONES Juris Canonici ad Ecclesiæ veteris & hodiernæ statum accommodatæ.

Jenæ 1681. in 12.

QVemadmodum *Joh. Paul. Lancellottus* ad Ecclesiæ Romanæ & Hierarchiæ Pontificiæ, *Franciscus de Roye* verò ad Gallicanæ Ecclesiæ, suis qvas vocant Libertatibus gaudentis: Ita *Dn. Schilterus*, JCtus ac Consiliarius Saxonicus, ad Ecclesiarum Evangelicarum ac juxta normam primæ & Apostolicæ Ecclesiæ repurgatarum Statum Canonici Institutiones Juris accommodavit. Itaqve non solùm *Jus Canonicum κατ' ἐξοχὴν* ita dictum, qvod à generalibus præcipuè Conciliis vim accepit, & in Decreto Gratiani collectum est; multò minùs *Pontificium*, qvod à Curiâ tantùm Romanâ profectum in Decretalibus magis cernitur: sed *Ecclesiasticum* Sacrumqve *Jus* omne, ex Jure Divino, Conciliorum Canonibus, Legibus Imperatorum, Pontificum Decretalibus, ac Statuum Imperii Evangelicorum Ordinationibus Ecclesiasticis, usuqve fori, justâ ac concinnâ methodo propositum habuit tradere. Id qvod duobus libris, qvorum primus jura personarum Ecclesiasticam Societatem constituentium, alter rerum jura perseqvitur, eâ dexteritate præstitit, ut qvæ sit inter Protestantes, postqvam per Pacem Religiosam Romanæ Curiæ Jurisdictione liberati sunt, Ecclesiastici regiminis ratio, qvàmqve singula in Evangelicis Ecclesiis ordinatè ac decenter, contra qvàm persvadere sibi amant nonnulli, peragantur, nullo negotio intelligatur. Subjungitur libello, S.S. Theologiæ non minùs qvàm Juris Cultoribus utilissimo, Opusculum aliud, Differentias Juris Civilis & Canonici in Compendio exhibens; in Academiâ Juliâ primùm A. 1635. à *Christoph. Wegnero* per modum Dissertationis Academicæ propositum, pòst ab *Henr. Hahnio* aliqvoties recusum, nuncqve denuo in cupidæ Canonum Juventutis gratiam à Nobilissimo *Schiltero* adjectis brevibus notis editum.

B. AM-

B. AMBROSII ABBATIS GENERALIS CAmaldulensis Hodœporicon, à Nicolao Bartholini Bargensi C. R. congregationis Matris DEI publicæ luci assertum.

Florentiæ ac Lucæ. in 4.

UT integritas collapsæ in Italia disciplinæ monasticæ qvodammodo restitueretur, anno recuperatæ gratiæ MCCCCXXXI. Eugenii IV. P.R. autoritate, *Ambrosius Camaldulensis*, cum socio suo Silvestro missus est, qvi monasteria per Italiam lustraret, corruptosqve monachorum ac virginum claustralium mores emendaret. Hujus officii partes, qva fide, zelô & prudentiâ impleverit *Ambrosius*, qvâqve solennitate in diversis locis fuerit exceptus, in hoc suo hodœporico ipse exponit, nominatis etiam claris viris, qvos in itinere salutavit; annotatis item libris, qvos in Bibliothecis vel conspexit vel evolvit. Romæ Origenis in Lucam XXXIX. Homilias ab Hieronymo traductas; Mantuæ inter multa Græca scriptorum volumina Orationes qvasdam Juliani Cæsaris, Homeri vitam ab Herodoto scriptam, item Qvintiliani Musicam & alterius Senis de Musica opus cum aliis scriptis perlustravit. In eodem itinere Chrysostomi qvædam scripta, ejusq; vitam ex Græco Latinè vertit, ac Pontifici Eugenio dedicavit. De cujus affectu erga Concilium Basileense, & fugâ propter Romanorum insidias suscepta simul qvædam commemorat. Cosmi & Laurentii Florentinorum virorum excellentium, qvod illo tempore contigit, exilium cum describit, eorum virtutes qvoqve laudat. Editor hujus Hodœporici Dn. *Nicol. Bartholini* in adornanda ejusdem editione liberalem operam Domini Antonii Magliabechi Sereniss. Magni Hetruriæ Ducis Bibliothecarii, viri ob humanitatem & studium augendi rem literariam celeberrimi valde prædicat, & sub finem laudati *Ambrosii* Epistolas cum elogiis illius edendas promittit; de qvibus doctissimus Vossius, qvi libro III. de Histor. Latin. hujus Ambrosii scripta allegat, nihil habet.

ÆGIDII MENAGII POEMATA.

Parisiis apud Petrum le Petit. in 12.

Qvi

QVi Poëtarum monumentis non ab antiqvitate, sed nativâ elegantiâ pretium ponere norunt, venustissima Gallorum elegantissimi eruditissimiqve Abbatis MENAGII, Carminum gloriâ Veteribus paris, Poëmata sæpiùs in unum collecta corpus prodiisse, & sexies antehac Parisiis & Amstelodami excusa fuisse, gaudent: sed jam novâ hac & *septimâ* prioribus locupletiore editione ea iterum typis vulgata esse, tantò magis delectabuntur, qvò plura Latina & Græca, Gallica & Italica nova Carmina accessisse antea vulgatis cognoscent.

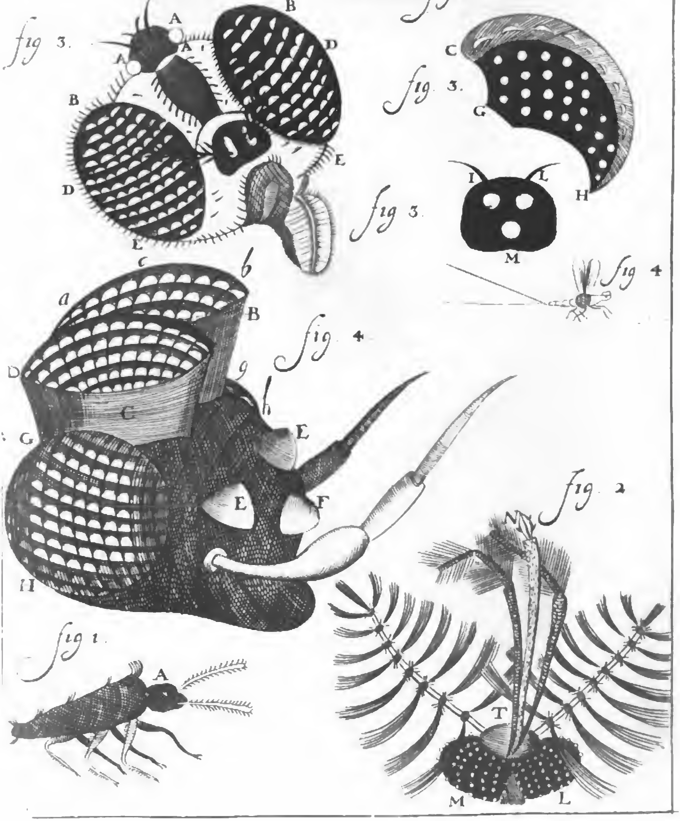
PETRI ALLINGÆ FAX DISSIDII EXTINCTA, seu Exercitationes Pacificæ, Ad nonnullas qvæstiones Problematicas, qvæ hodie in Belgio potissimùm moventur.

Amstolædami 1682. in 4.

BElgium nimirum, exortô Cartesianismo & Coccejanismo, in duas abiit factiones; qvibus sua etiam nomina, inter plures alios, dederunt Leydekkerus & Allinga. Ille contra Cartesianos & Coccejanos in lucem publicam emisit Facem Veritatis; qvam cùm à se refutatam, tametsi nondum editam esse, fassus esset Allinga in præfatione, Erotematibus suis præfixa, ægrè id ille tulit, facemqve suam inextinctam & vi veritatis nunqvam extingvendam esse, gloriatus fuit in Corollario disputationis 22. Febr. A. 1679. habitæ. Qvô in arenam se provocatum esse putans Allinga, Refutationem illam, qvam hactenus in scriniis suis reservaverat, evulgavit, *ut ita*, ceu loqvitur ipse in præfatione, *Fax illa dissidii, ad confusionem vanæ Professoris jactantiæ, penitus ac omnino extingveretur.* Hinc Titulus Libri; qvi proinde non de Pace, sed de Triumpho est accipiendus, qvem super Face veritatis Leydekkeri (*face falsitatis & dissidii* jam ante Allingam *à Burmanno in Narrat. p. 27.* dictâ,) canit. Qvemadmodum etiam qvæstiones has in Titulo qvidem problematicas vocat; parum tamen Orthodoxè Leidekkerum inter probandum agere, capite statim primo §. 6. censet. Totum itaqve scriptum cùm sit Elenchticum, vestigia etiam Adversarii sui ubiqve premit, eundemqve ordinem observat, & verbis ejus plenè allegatis suas subjicit responsiones, postqve octo & octoginta capitâ finem operi in octogesimo nono imponit.

Obser-

TAB. VIII. ad A. 1682 pag. 161.

OBSERVATIONES QVÆDAM ABBATIS DE Catelan, Oculos Insectorum concernentes, ex Ephemeridibus Eruditorum Parisiensibus

n. XXIV. 1680. n. XII. & XVIII. 1681. *excerpta.*

INter reliqva, qvibus Insecta nos in sui naturæqve providentiæ admirationem rapiunt, *Dn. Catelan* horum oculos refert, dispari satis ratione & numero in illis conformatos. Sc. gaudere, inqvit, *primò* eorum multas species, etiam minutissimas, v. g. pediculos, pulices (sqvammis munitos) & exigua illa animalcula, qvæ in canistris, & scatulis, muscarum aut papilionum, qvibus vescuntur, cadavera continentibus, reperiuntur, ac tineas, qvæ æstate chartas, libros, mensasqve transcurrunt, qvarum figuram Tabula VIII. n. 1. exhibet, instar animalium majorum, duobus saltem oculis nigris, rotundis, satis duris & magnitudine corpori reliqvo proportionatis, in qvibus tamen nullas adhuc palpebras deprehenderit. TAB. VIII. Econtra & *secundò* aliorum insectorum capita naturam pluribus, qvamvis eò minoribus, oculis stipasse: illorum nempe, qvibus numerus tantus necessarius videbatur, i.e. maximæ alatorum partis. Et inter hæc qvidem alia nonnisi unam saltem oculorum speciem gestare, sc. Scarabæos, exceptis cornutis paucisqve aliis, qvi integrâ oculorum serie globulos binos, ad latera capitum prominentes, oppleant, qvod itidem in papilionibus proboscide instructis, observare contingat; Dum contrà culicum cristatorum capita, loco harum eminentiarum globosarum, circulus protuberans cingat, qvi totus oculis obsitus cernatur, qvem circuitum nominatus Observator in Fig. 2. lit. L. M. ex viridi rutilantem, totidemqve qvasi adamantibus ornatum testatur. Ab eminentiore verò ejusdem culicum capitis parte T, cujus color ferè gryseus, duas prodire cristas plumatiles, ex fusco rubicundas, in qvarum medio proboscis ejusdem coloris N, sceptrum æmulans, conspiciatur; lateribus autem earum alias binas adstare, qvarum caules, crystallinam pelluciditatem ostendentes, nodis multis, ab omni sui parte infinitas plumas, aurei coloris, emittentibus, gaudeant.

Alia verò horum insectorum genera v.g. muscas, formicas volatiles, & perlas seu libellas, qvas Gallicè Demoiselles, germ. Jungfräulein appellant, pluraqve alia, oculos diversæ molis & situs habere, i.e. præter tres majores in antica capitis parte, à *Domino Hire* annotatos, infinitos minores in lateribus & vertice ejusdem. Nimirum sine microscopio in cunctorum horum capitis lateribus duos exiles deprehendi globulos, in muscis ignei, in reliqvis speciebus alterius coloris, qvos ratione numeri, situs & splendoris binos animalculorum horum oculos crediderint; ast microscopii applicationem duas has eminentias oculis pluribus stipatas & ornatas manifestâsse. Et qvidem in Musca vulgari, secundum Fig. 3. qvæ caput animalculi denotat, in eminentiis B D E magnitudine uvas minores oculos hos æmulari asserit, tres verò majores literis AAA designat Noster. Ambiguus nihilominus, an granula illa exigua lateralia revera totidem oculi essent, bina hunc in finem adornavit experimenta. Nempe primò delineatas muscarum nonnullarum eminentias BDE pice molliore, aliarum capitis apicem, ubi oculi majores AAA, cerâ sigillatoriâ, ac aliarum deniqve omnes has partes simili materiâ obtexit, cunctas verò phiolæ vitreæ immisit, observavitqve semper, qvod duæ priores muscæ, qvibus saltem partes aut AAA aut BDE erant incrustatæ, evolarint, imò postmodum fenestram petierint, qvasi visu satis claro adhuc pollerent: dum reliqvæ, qvarum cunctæ illæ tres protuberantiæ cerâ aut pice obvolutæ, leviter saltem in phiola se converterent; exemptæ verò, instar cœcarum, palpando progrederentur, & nunqvam evolarent. Deinde partes AAA & BDE qvàm accuratissimè & subtilissimè à cute separavit, atqve harum faciem inferiorem per microscopium inspiciendo sub AAA tria foramina trianguli ILM, apicibus AAA respondentia, sub BDE autem innumera foramina, in schemate CGH expressa, deprehendit: ita qvidem, ut tria foramina majora ILM aut AAA obvelata fuerint membranâ tenuissimâ & pellucidâ, qvæ rugosa & in diversis locis sangvine tincta observabatur, probabiliter ob rupta ac discissa vasa ac fibras cerebri, qvæ in insectis cum his partibus communicant.

Ast in parva Libella, (notantur enim hujus tres species, magnitudine distinctæ) qvæ Fig. 4. delineata nudo oculo paulò gracilior pau-

TAB. IX. ad A. 1682. pag. 163

fig. 1

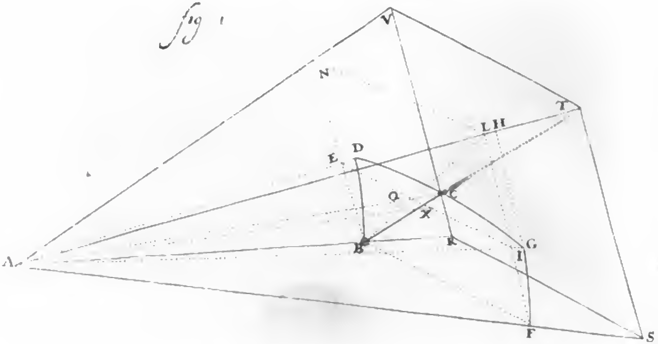
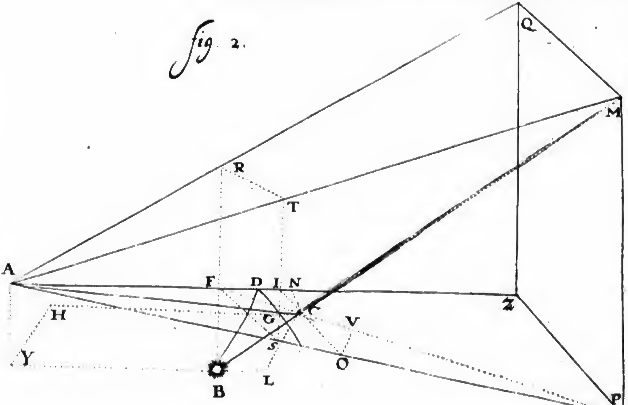

fig. 2.

pauloqve longior muscâ communi apparet, alis rectis ac pedibus brevioribus atqve, instar Lacertarum, distractis gaudet, cute rugosâ & musci colore tincta, caudâqve in bifurcatum mucronem abeunte, seu setis albis duabus instructa est, inter duo hujus cornua pellucida seu antennas, tres magnos & virides oculos conspici, idem *Catelan* perhibet, qvorum duo EE tertio paulò majores existant: præter laterales autem eminentias, exiguis admodum atqve innumeris oculis stipatas H g, in vertice qvasi pileolos seu mortariola duo rutilantia, d.c.b. & D G C assurgere, pariter oculis multis exilioribus & cœlum spectantibus ornata.

PETRI M. KAVINÆ GEOMETRÆ FAVENTINI, Cometa Anni 1680 & 1681, & in eundem Astronomici conatus, atqve Physicæ meditationes, Faventiæ 1681. fol.

COmplectitur hoc Schediasma duas, titulo indice, partes: qvibus historia Cometæ, à 24. Dec. st. Greg. 1680, ad 9. Febr. 1681, ab *Autore* observati, brevibus præmittitur.

In priori, cum per qvatuor Problemata, ex datâ Cometæ altitudine & Azimutho, Solisqve loco, ad Obs. d. 25 Dec. hor. 0. 40 ab occasu Solis habitam, Cometæ declinationem & Ascensionem rectam, longitudinem, latitudinem, tempus occasûs, & tunc amplitudinem occiduam Cometæ; Solis porrò hoc posteriori tempore profunditatem, & circuli verticalis per Solem ducti amplitudinem occiduam deduxisset: Problem. V & VI novam distantiæ Cometarum à Terrâ investigandæ rationem, suppositâ prius cognitâ extremi caudæ Cometicæ altitudine & Azimutho, insuperqve projectione ejusdem in partem, præcisè à Sole aversam, proponit. TAB. IX.

Cui intelligendæ, sit in Fig. I, A Terra, ad Semidiametrum orbis annui puncti instar habita; DG, Horizontis astronomici & simul orbis annui portio, differentiam azimuthalem Solis, & extremi axis Cometæ T mensurans; C, Cometæ corpus, qvi in eâdem cum Sole superficie sphæricâ moveri interim intelligitur: ductæqve sint ex A rectæ, ad B, Solem sub Horizonte per arcum D B mersum, C, Cometæ caput,

 & T,

&T extremum caudæ Cometicæ CT: Assumatur AD sive AB, tanqvam radius, partium 100000, ut habeatur EB, sinus rectus primus, & AE complementi arcûs DB. Et sit altitudo extremi caudæ Cometicæ T (ubi nihil *Autoris* refert, ipsa Axis extremitas punctum hoc sit, an minus, dummodo ejusdem puncti capiatur altitudo & Azimuthum) angulus GAT, aut GAH; hujusqve Tangens GH.

Factâ deinde, beneficio Perspectivæ, IF æqvali ipsi EB, producantur ambæ æqvaliter ad L punctum lineæ AT, & N, junganturqve rectis NL, BF; hisqve porrò parallelæ ducantur TV, VR, RS, ST, occurrentes rectis, ex A per L, N, B, F ductis, in punctis T, V, R, S.

Ductâ jam EI, eâqve & angulo dato EAI per rectam AX bifariam divisis, habetur in triangulo EAX, rectangulo ad X, ex angulis & latere AE, latus XE, & inde tota EI.

Habetur etiam in Triang. AEN, rectangulo ad E, ex latere AE, anguloqve NAE, latus EN; & addito EB, tota BN, & huic æqvalis FL: ex qvo in parallelogrammo rectang. BNLF, diagonalis BL & angulus NBL; ex hôc verò & latere EB, in Triang. EBQ, rectangulo ad E, latus EQ; & ex hoc QX ignorari neqveunt.

Pro habendo autem angulo DAC sive EAQ, sub qvo Cometam in puncto C plani Horizontalis, juxta data & supposita, apparere oportuit, in Triangulo QXA, ex latere QX, & AX (qvod habetur Qvadrato lateris EX, ablato ex Qvadrato lateris AE) inventus angulus QAX subtrahatur angulo EAX, & habebitur angulus EAQ, distantia azimuthalis Cometæ in Horizontis puncto C, à verticali Solis in B.

Atqve ex hujus sive æqvalitate cum differentiâ Azimuthali, per observationem acqvisitâ, sive differentiâ ab eâdem, judicium *Autori* instituitur de sede Cometæ.

Indicat enim differentia Azimuthalis, circuli verticalis per Solem ducti, & Cometæ	æqvalis	ang. EAQ, Cometam	Soli æqvidistantem.
	minor		Sole { superiorem.
	major		Sole { inferiorem.

Cum ergò *Autori* differentia Azimuthalis ex Probl. III & IV deducta, 52 minutis minor sit angulo dicto:

Jam in Probl. VI ex prius datis, distantiam Cometæ (missis, ob ingen-

ingentem ejusdem distantiam à Terrâ, circa parallaxin altitudinis, aliaqve, scrupulis) ita determinat:

Sit in Schemate II. A Terræ globus, pro puncto usurpatus, B Sol in repertâ & calculatâ profunditate, C Cometa, AD Semidiameter orbis Solis in loco noto ab Apogæo, DB arcus profunditatis Solis, sub Horizontis plano vel circulo. Assumatur AD, uti radius, 100000; AF, DB, FB, uti prius; & huic parallela & æqvalis demittatur AY, perqve eas agatur planum AYBF. Qvoniam verò ducta linea à centro Solis ad extremum axem Cometæ visum in M, ab eodem plano divergere debuit per angulum AYH, in præmisso Probl. NBL vel EBQ: fiat planum HYLC, inclinatum super plano AYBF, per angulum AYH, qvorum planorum inclinatio sive divergentia in horizontali plano ac circulo mensuretur per arcum horizontis DG, cujus angulus sit DAG, respondens angulo præmissæ figuræ EAQ vel DAC; ubi apparere debuit Cometa, si per eandem cum Sole distantiam incederet, ut redigeretur in rectâ lineâ BM. Sed qvia visus est in acutiori angulo differentiæ azimuthalis à Sole, hic repræsentetur per angulum IAC: hoc enim modo servabitur angulus inclinationis axis Cometicæ caudæ, nempe CM, in eodem plano sive inclinatione AYH, prout etiam angulus visus seu observatus IAC.

Excitatis jam super plano horizontali ZAP, sub angulo A (cujus mensura est in Fig. I arcus DG) & ad easdem partes, perpendicularibus RF, TS, producatur secans AT anguli altitudinis visæ caudæ, usqve ad visum apicem in M.

Capiatur dati arcûs DG, ubi Cometa apparere debuit in eâdem cum Sole distantia, tangens, & transferatur ad C, distantiam competentem angulo IAC: & fiat, ut anguli IAC tangens, ad tangentem dati arcûs DG; ita radius AG, ad AC, Cometæ distantiam à Terrâ, in partibus, qvarum semidiameter orbis annui est 100000.

Reliqvis deinde Problematibus, Magnitudinem Cometæ veram, Caudæ vergentiam, longitudinem, distantiam extremi apicis à Terrâ, ex Fig. II; apparentem motum, inclinationem orbitæ & nodos, Perigæum, hypothesin Astronomicam itineris Cometici, per peculiaria Schemata deducit & explicat.

In alterius partis Meditatione Imâ, Veterum Pythagoræorum,

 à non-

à nonnullis hodiè interpolatam, ſententiam, de æternitate, certoqve reditu Cometarum, cùm ad neceſſaria hypotheſeos geometricæ connexa, tùm ad Cometarum, hujus præcipuè, apparentias ita examinat, ut eam geometricis, phyſicis, opticisqve argumentis labefactari, impoſſibilemqve adeò Cl. D. Gallet Avenionenſis, in Obſervationibus hujus Cometæ ad ſe miſſis futuros Cometarum reditûs, loca & tempora prædicendi rationem promittentis, auſum affirmet.

IIdâ, tranſit ad Sectam alteram, Generationisqve Cometarum modum verbis Hippocratis l. 1. de diætâ, ſect. 6. n. 7. effert: *Generari idem eſt qvod commiſceri; perire, corrumpiqve, ac minui, idem, qvod ſecerni.* Quâ ratione admiſsâ, cœlorum corruptionem ex hypotheſi hâc metuentibus ſuccurri poſſe pronunciat.

Trajectorium Cometis motum, per convexam ad nos qvalemcunqve lineam, Med. IIItiâ deſcribit; impulſum verò, motûsqve cæteras vices, moli Cometæ, turbinationi & facultati Solis, ætheris rarioris interventui, Planetarumqve radiationibus tribuit; Cometæ præcipuè præſentis, ante Solem m. Novembri, dein poſt eundem conſpicui (adeoqve pro uno ab *Ipſo* recenſiti) phænomena ſcitè admodùm ex cauſis allegatis deducit; ut & Med. IVtâ, immutatam caudæ longitudinem, obſervatamqve ejus à centrali Solis directione deviationem. Vtâ, duas Stellas, unam d. 4 Febr. in Triangulo, cum long. gr. 7. 28 ♉, lat. boreâ gr. 18. 32, magnitudinis qvintæ; alteram d. 22 Jan. in Andromedæ femore auſtrali, qvartæ magnitudinis, long. gr. 3. 10 ♉, lat. bor. gr. 29 ferè obſervatas ſibi, novas, ex collatione cum Catalogis Fixarum, in hanc diem extantibus, ſtatuit. Ultimò deniqve ſignificationem malorum, Cometis aliàs tributam, præcipuè huic, abjudicat: ſubnexisqve ad Cl. Maliabechium literis, curvaturæ Caudæ Cometicæ in Auſtrum, Lovanii perpetuò obſervatæ, cauſam non inconcinnè reddit.

Cæterùm circa ea, qvæ diſtantiis Cometarum definiendis retulimus, B. L. notare velimus: calculi capita ab Autore *recenſa, ea propter à nobis omiſſa, qvod Problematum horum uſum generalius conſtitutum fuerit oſtendere. Cum verò* Cl. Autor *eadem adduxerit,* ut ſi qvis calculandi error irrepſerit, faciliùs ab Aſtronomis deprehendi poſſet,

cum

cum sibi technas obtrudere animus non fuerit: *fraudi credo apud* V. Doctissimum *nobis non erit, indicasse, qvæ calculum* Ejus *repetentibus diversa fuerint comperta.*

Et in Probl. qvidem IIdo, non ipse angulus NLG, sed ejus complementum ad maximam Solis declinationem, i. e. arcus OF, à qvadrante BF videbatur subtrahendus: ex qvo arcum BO 36; GI, latitudinem Cometæ, 41 minutis majorem; CBG verò, seu longitudinem, uno minuto minorem nacti sumus. In IIItio, arcus ED nobis est gr. 11. 12; & inde in Probl. IVto, ED gr. 19. 22, correctisqve reliqvis, amplitudo occiduæ circuli verticalis per centrum Solis ducti, gr. 20. 10.

In Vto porrò, latus EN, facto, ut Sinus totus, ad AE; ita Tangens anguli NAE, ad latus EN, emersit 90865; qvod Autori *(procul dubio loco Tangentis Sinum usurpanti) saltim est 66527. Hinc calculo qvatenus oportebat correcto, angulus hujus Probl. EAQ nobis non integro minuto minor eô, qvi est ex subtractâ, Cometæ Probl. III, à Solis, Probl. IV repertâ amplitudine, Cometam paulò infra Solem, viciniſſimum tamen (qvippe vix 15. gr. ab ipso distantem) constituit.*

Ex qvo Dn. Kavinæ, Aliisqve *etiam, cum* Ipsò *unum Cometam ex matutino vespertinoqve facientibus, tantò fidentius jam decernendum fortaſſis fuerit, de Cometâ in viciniâ Solis, ab instituto cursu in viam diversam tàm violenter abrepto: ut mutatio adeò insignis, inclinationis orbita non gratis facta asseratur.*

Nobis certè hæc una causa fuit, adnotandorum, qvæ in calculo Autoris *animadvertimus; diſſimulaturis cæteroqvin, qvantumcunqꝫ etiam* Clmum *hunc* Virum *labi contigiſſet: cum id laudis nihil, aut egregiis* Ejus *cogitatis detracturum, aut Nobis comparaturum fuiſſet; facili utiqve & calculi lapsu, & erroris deprehensione.*

Non alienum autem duximus coronidis loco annectere, qvæ benevolè ex Angliâ submiſſa sunt,

COMETÆ ANNI 1680 & 1681 LOCA EX Observationibus Grenovici propè Londinum habitis deducta,

per JOHANNEM FLAMSTEDIUM, Astronomum Regium.

Tempo-

	Tempora post mer. H. /.	Longit. Cometæ. S. o. /.	Latit. Borea o. /.	Caudæ Deflex. o. /.
Dec. 12	4. 46	♑ 6. 33	8. 26	0. 49 Au.
21	6. 32	♒ 5. 8	21. 45	
24	6. 12	18. 49	25. 23	
26	5. 14	28. 24	27. 1	
29	7. 55	♓ 13. 12	28. 10	5. 9.
30	8. 2	17. 37	28. 11	5. 57.
Jan. 5.	5. 51	♈ 8. 49	26. 15	6. 28.
9	6. 49	18. 43	24. 13	
10	5. 54	20. 41	23. 44	
13	6. 56	25. 59	22. 17	
25	7. 44	♉ 9. 36	17. 57	
30	8. 7	13. 19½	16. 41	
Feb. 2	6. 20	15. 14	16. 2	
5	6. 50	17. 0	15. 27	

Cometæ loca ab ejus à Fixis distantiis, Sextãte Telescopico, pedum ferè septem radio, captis fuêre derivata à meipso, adhibitis etiam ad hoc negotium Fixarum locis, è propriis Observationibus deductis; Tychonica siqvi em tria, qvatuor & nonnunqvã qvinq; integra scrupula prima à veritate abesse comperi.

JO. CHRISTOPHORI RUMETSCHII,

Schediasma Historico-Theologicum de Conjecturis Ultimi Temporis

Francofurti ad Mœnum 1681. in 8.

INter alia hic Autor post institutum brevem Discursum de Judæorũ vel Conversione vel in terram Canaan reductione, sub examen revocat falsas Hypotheses Scriptoris Anonymi, cui per Gallicũ Anagrammatismum, HAPITE EN SION, nomen suum occultare placuit, in *Judæorum Excitabulo Matutino*, sive *Judæo Reduce* (nam ita inscripserat Librum) sparsas. Qvia verò Anonymus iste nihil aliud præstitit, qvàm ut *Judæorum*, *Chiliastarum*, *Origenistarum*, *Weigelianorum*, *Photinianorum*, *Muhammedanorum*, *Fratrum RoseæCrucis* &c. affanias novo qvodam interpolarit mangonio, hinc & Rumetschio satis visum, fontes saltem, unde sua paradoxa hausit Anonymus, indicare, & ad scripta sive Veterum sive Recentium Scriptorum provocare, ubi jamdudum sunt proscripta omnia ista ex Orco revocata Principia, qvæ si indicatá solùm fuerint, pro impiis rejiciantur.

ACTA ERUDITORUM

publicata Lipsiæ

Calendis Junii, Anno M DC LXXXII.

MARCI VELSERI,

Reipubl. Augustanæ quondam Duumviri, Opera Historica & Philologica, sacra & profana.

Accurante

CHRISTOPHORO ARNOLDI,

Noribergæ, 1682. in fol.

UTI non uno nomine literatum orbem obstrictum sibi dudum habet vir clarissimus *Christophorus Arnoldus*: ita novâ hac Operum Marci Velseri editione denuo meritus de eodem est præclarè. Qvotusqvisqve enim Eruditorum est, qvi non optimè consultum putet rei literariæ, recusis ac publico velut redonatis egregiis Velseri monumentis, qvæ longo jam tempore nullo pretio potuerunt comparari, & legi tamen ac pervolvi diligenter ab omnibus omnino merebantur? Non fert instituti ratio, ut in laudationes clarorum virorum excurramus: ast sic tamen nobiscum omnes sentient, qvibus Velseri commentarios inspicere contigit, ut fuit vir in omni vitâ literarum amantissimus, ac in ornandis iis promovendisqve incredibili studio, ita Boicas præcipuè Antiqvitates neminem eo certiùs eruisse, aut illustrâsse rectiùs; qvem proinde ducem seqvi, spretis *Aventini* commentis, qvi Bavaricæ post illum Historiæ manum admoverunt, *Brunnerus, Raderus, Adlzreuter, Rettenpacher*, nulli dubitârunt.

Præmittitur autem novæ huic Operum illius editioni Præfatio Arnoldi, qvâ instituti sui Clarissimis viris, *Joachimo Camerario, Nicolao Heinsio, Constantino Hugenio Zulichemio, Fr. Ben. Carpzovio, Antonio Magliabechio, Frid. Spanhemio, Jac. Gronovio, Henr. Meibomio,*

Henr. Günth. Thulemario dudum probati, ac ab iisdem liberali operâ promoti, rationem reddit; doctorum simul virorum de singulis Velseri libris judicia encomiaqve exhibet; & postremò temere ac inexploratè à nonnullis librum, Italico primùm idiomate editum, pòst in Latinam qvoqve lingvam translatum, *Sqvitinio della Libertà Veneta, Scrutinium libertatis Venetæ*, qvo Venetæ Reipublicæ libertas oppugnatur, à *Theod. Graswinckelio* & *Raph. de Turri* contrà peculiaribus Scriptis asserta, Velsero nostro adscribi monet. Præfationem *Vita, Genus, & mors Marci Velseri* anno 1558 nati, anno 1614 verò denati, *per eundem Christophorum Arnoldum descripta* excipit, qvâ & lectu digna alia, præcipuè de Ferdinandi ArchiDucis Austriæ cum Philippinâ Velserâ conjugio, ac Venezuelâ Americæ Orientalis provinciâ, à Velseris Caroli V. Imperatoris permissu multis annis possessâ, continentur: & Velseri nostri illustre genus, qvod à Belisariis & sexto post orbem redemptum seculo derivatur; familiæ illustres cognatæ ac affines; insignia Gentis; Majorum res pace belloqve gestæ, & qvibus fulserunt, cùm Ecclesiasticæ, tùm Politicæ Dignitates; ipsius Velseri studia, honores, amici, libri nomini illius inscripti, vel auspiciis etiam ac ope ejus editi, similiaqve fusè pariter ac doctè enarrantur; Subjectis insimul Elogiis, qvibus Velseri funus ac memoriam Clarissimi per Europam viri jam olim prosecuti sunt. Adeò Velsero, etsi seriùs qvàm par erat, obtigit tamen felicitas eadem, qvæ diu antè amicissimis ejus coætaneis *Peirescio* ac *Pinello*, qvorum illum Gallia, hunc Italia, perinde ac Velserum Germania, ingentia inter decora sua numerat, ut virtutum suarum ac in bonas literas meritorum præconem nancisceretur laudatum virum, nec magis *Velserum Arnoldi*, qvàm *Gassendi Peirescium*, vel *Pinellum Gvaldi* pudere unqvam possit.

Ipsa Velseri opera hoc ordine exhibentur:

I. *Rerum Boicarum libri qvinqve*, Historiam à gentis origine ad Carolum M. complexi, & Augustæ Vindelicorum primùm anno 1602. editi.

II. *Rerum Augustanarum Vindelicarum libri octo*, Venetiis qvondam anno 1594 excusi; qvibus à primâ Rhætorum ac Vindelicorum origine ad annum usqve 552 à nato Christo, nobilissimæ gentis Historia & Antiqvitates traduntur, ac antiqva Monumenta, tam qvæ Augustæ, qvàm qvæ in Agro Augustano, qvin & qvæ alibi

alibi extant ad res Augustanas spectantia, æri incisa & notis illustrata exhibentur.

III. Opuscula nonnulla diversorum Auctorum à Velsero è tenebris in in lucem eruta, & magnam partem Commentariis illustrata. Scilicet *Conversio & Passio S.S. Martyrum, Afræ, Hilariæ, Dignæ, Eunomiæ, Eutropiæ, qvæ Augustæ Vindelicorum passæ sunt: Vita S. Udalrici Augustanorum Vindelicorum Episcopi: Vita S. Severini ab Eugippio descripta: Narratio eorum, qvæ contigerunt Apollonio Tyrio.*

IV. *Fragmenta Tabulæ Antiqvæ Itinerariæ, à metatore qvodam, ut videtur, olim delineatæ, sed magni in Geographia usus*, à Celte primùm in qvadam Bibliothecâ repertæ, pòst ad Conradum Peutingerum delatæ, ex Peutingerorum Bibliotheca à Velsero cum eruditâ Præfatione edita, & Commentariis illustrata.

V. *Marci Velseri Epistolæ Latinæ & Italicæ ad viros Illustres*, Josephum Scaligerum, Justum Lipsium, Robertum Titium, & alios, qvæ nunc primùm prodeunt.

Deniqve Velserianis monumentis visum Editori fuit *Sauli Merceri Virgilium Proteum* ab Henrico Meibomio qvondam Marco Velsero dicatum, nec non *Publilii Optatiani Porphyrii Panegyricum Constantino Augusto dictum*, cum Spicilegio notarum Clarissimi Daumii subjungere.

JOH. CASPARI SUICERI,

Canonici & SS. Lingv. Professoris Tigurini, THESAURUS ECCLESIASTICUS *ex Patribus græcis ordine Alphabetico concinnatus.*

Amstelodami Anno 1682. in fol.

Singulari qvadam illecebrâ, & bene de Ecclesia merendi cupidine ad Lingvæ Græcæ studium, inprimis verò ad Antiqvitatis Ecclesiasticæ Scriptorum, qvos Patres vulgò appellamus, lectionem raptus Autor Doctissimus, in eo maximè à primis statim Professionis suæ annis sibi semper existimavit elaborandum, ut nulla extarent Ecclesiæ Luminum, vel etiam aliorum Scripta Græca, qvæ non sedula volveret manu & ἀξιομνημόνευτα inde excerpta in suas conjiceret chartas. In

hoc proposito cùm obnixè annorum plus viginti indefesso studio & continuis pergeret laboribus, id est consecutus, ut eum, qvem hic exhibemus, collegerit, ac ordine alphabetico concinnârit *Thesaurum Ecclesiasticum*. Qvale scriptionis genus à multis hactenus frustra expetitum fuerat. In hoc enim Thesauro omni auro pretiosiore, non tantùm voces ac loqvendi modi apud Patres qvidem Græcos obvii, sed à Lexicographis vel prorsus omissi vel jejunè satis tractati, verùm etiam varii Veterum ritus, atqve dogmata Orthodoxorum æqve ac Heterodoxorum apparent. Multis in locis Heterodoxorum & Hæreticorum nugæ & impiæ sententiæ ex ipsis refutantur Patribus Orthodoxis. Loca Scripturæ, qvavis oblata occasione, ex Antiqvitate illa sancta exponuntur. Summâ, vix qvidqvam apud Patres Græcos occurrit notatu dignum, qvod non ex eruditissimis temporum nostrorum Scriptoribus explicetur. Ut autem Lector memoriæ habeat subsidia, necessarii, iiqve copiosissimi adjiciuntur Indices. *Unus* Autorum, ex qvibus hic Thesaurus est collectus, addito loco & anno impressionis: *Alter* Locorum Scripturæ hic explicatorum: *Tertius* Rerum ac Verborum in toto Thesauro occurrentium. Cæterum uti hoc ad Cleanthis lucernam elaborato opere immortalem sibi famam Autor antehac ex scripto non uno Clarissimus conciliavit, ita sanè multum lucis bonis Literis fœnerabitur, si qvod promisit in præfatione, ac eruditus orbis nunc avidè expectat, cum *Lexico Græco minori*, qvod sub prelô sudat, *alterum* etiam *Lexicon Græcum Majus*, qvod immenso ferè labore collectum, & methodo naturali dispositum, omnes omnino voces exhibebit Græcas, additis ubiq; exemplis & variis significationibus distinctè propositis, idq; in duos in folio tomos distributum, publicæ luci propediè donaverit.

CAROLI RENALDINI

Operum Philosophicorum Tomus primus, Rationalem Philosophiam complectens, in Dialecticam, Rhetoricam, & Poëticam distributam.

Patavii, 1681. in fol.

INtegro eqvidem opere Philosophiam tripertitam, *Rationalem, Naturalem*, atqve *Moralem* tradere; præsertim Physica ex accuratis Natura-

lium

lium effectuum observationibus deducere, & ubi rei natura illud fert, Geometricè demonstrare instituit Autor, editâ antehac Mathematum Arte Analyticâ Clarissimus: Hoc primo tamen Volumine non nisi partem Philosophiæ primam nobis exhibuit, Dissertationibus Dialecticis, Rhetoricis, atqve Poëticis ita comprehensam, ut videatur alicujus in Aristotelis Organon, in Rhetoricorum, & de Poëtica libros Commentarii vicem præstare posse.

Ac ipsis qvidem Dissertationibus *Præfatio* luculenta in universam Philosophiam præmittitur, de nomine, dignitate, partitione, ortu, & incremento Philosophiæ, de variis olim Philosophorum sectis, diversisqve etiamnum philosophandi rationibus. Sic enim in contemplatione rerum versari observat nonnullos, ut alicujus autoritate contenti curam omnem in verbis perpendendis & interpretandis ponant, nihil freqventiùs, qvàm Pythagoricum illud, *Ipse dixit*, usurpantes: Alios sibi arrogantes nimium, nullo prorsus duce, audere sese contemplationum oceano committere: In eâ rursus qvosdam esse sententiâ, ac si, constitutâ hypothesi qvalicunqve, naturæ penitiores recessus exploraverint, modò Phænomena decretis hypotheseos ad amussim respondere demonstrent: Alios verò inqvisitionem principiorum, rerum, præsertim naturalium, indagini substruere, & ex his vel naturæ lumine perceptis, vel experimentorum usu comprobatis distinctam effectuum notitiam adipisci. Qvam postremam viam Autor qvoqve hoc in Cursu terendam sibi duxit ipse, prioribus damnatis & relictis. Præfationem inauguralis *Oratio* de Rationalis Philosophiæ laudibus excipit, & hanc aliqva de Dialecticâ cæterarum Facultatum janua *Prolusio*.

Dissertationes ipsæ *Dialectica*, triginta qvidem numero, qvarum qvælibet diversis sectionibus constat, de rebus Logicis, qvandoqve & Metaphysicis, agunt, ordine ad libros Stagiritæ in Organo comprehensos respiciente. *Rhetoricarum* dissertationum prima Naturam Rhetorices considerat: cæteræ de Inventione, de probationibus, locis rhetoricis, dispositione, Elocutione, causarum generibus, affectibus animi, & amplificatione loqvuntur. In *Poëticis*, qvò & hujus artis natura pleniùs intelligatur, primo loco Poëticæ, Poëtæ, Poëseos item, & Poëmatis nomina evolvit: tum de metro, & imitatione (Autorum) ejusq; vitiis, de causis Poëseos effectricibus, & furore Poëtico: hinc de fictione Poëtica, de fabulâ, de ejus adeoqve & poëmatis ordine, magnitudine, & aliis

proprietatibus, de moribus, & de dictione disserit. Postrema dissertationum in divisione poëmatum, in poësi Dramatica, Tragœdia, Comœdia, Epopœia; in Carmine Bucolico, Satyricoromano, Elegiaco; in Epigrammate, Epitaphio, & Elogio explicandis occupatur. Cui rerum tandem & verborum, qvæ primo tomo continentur, copiosum indicem subjungit.

SEXTI POMPEII FESTI ET MARCI Verrii Flacci de verborum significatione Libri XX. in usum Serenissimi Delphini Notis & emendationibus illustrati ab ANDREA DACERIO.

Parisi. 1681. 4.

COmplures Latinos Autores veteres, ad veram solidamqve doctrinam Serenissimo Galliarum Principi Delphino instillandam, clarissimi literis in isto regno florentissimo Viri hactenus jussu Illustrissimi Caroli Sancta-Maurii Montauzerii Ducis, Franciæ Paris, ediderunt. Is enim ad opus principalium studiorum bonâ fide promovendum à Rege Christianissimo adscitus, primam suam esse voluit curam, ut in humanioribus literis digna tanto alumno contingeret institutio. In eâ autem principem locum tenere Veterum Autorum lectionem intelligens, istam ut tantò faciliorem Principi suo redderet, novam eorum omnium editionem adornari voluit: in qvâ amotis omnibus discendi molestiis, resectis etiam inutilibus & superfluis commentationibus, nihil admodum superesset, nisi qvod Principem ad lectionem eorum invitaret, eamqve perspicuam & planam redderet. Editiones igitur has omnes ita à doctis Viris, qvibus id munus delegaverat sapientissimus Regiæ Juventutis Moderator adornari voluit, ut qvatuor partibus bene constitutis priores vulgatas editiones longè antecellerent suæ: textu nempe Autoris ad optimos Codices emendato rectéqve constituto; interpretatione ejus perspicuâ & continuâ paraphrasi appositâ; annotationibus brevibus & necessariis adjectis; ac indice omnium vocabulorum annexo, qvi ad qvævis loca reperienda viam commonstret. Ad has adornandas selectos ex omni genere & ordine viros literatos, propositis præmiis amplissimis, regiâ munificentiâ invitavit Illustrissimus Dux, operam præclaram conferente PETRO DANIELE HUETIO, cui

cui in regendis Delphini studiis cum Jac. Benigno Bossvetio secundæ sunt partes, & qvem Interpretum omnium Commentatorumqve verum dicere possis Oraculum: qvod consulant si qvibus in demandato hoc opere hærere contingeret, qvodqve solvat dignos vindice nodos. Prodierunt ad hanc normam exacti, diverso successu, elegantissimis typis mundissimæ chartæ impressi pleriqve veteres Scriptores Latini: sed cùm ii, qvi de Lingvâ Latinâ ejusqve differentiis ac proprietatibus Verborumqve significationibus monumenta reliqverant, minùs exculti essent, eos qvoqve nitoris istius expertes ampliùs haud relinqvendos statuit *Andreas Dacerius*, ac proinde Verrii Flacci, Festiqve Pompeji libris curas suas impendit. Nimirùm scripserat M. VERRIUS FLACCUS nobilissimus sub Augusto Imperatore Grammaticus, de Verborum significatione libros, qvos in epitomen redegit, præteritis intermortuis & sepultis à Flacco explicatis verbis, SEXTUS POMPEIUS FESTUS, posteriorum temporum autor, qvem sub Imperatoribus Christianis vixisse verisimile est. Fatum verò qvod experti sunt pleriqve Scriptores ab aliis in epitomas redacti, Verrium qvoqve Flaccum excepit; nempe ut receptis retentisqve hujusmodi breviculis, ipsi integri Autorum libri tandem perirent, vix bene superstitibus epitomis. Sanè cùm idem Festus ex ejusdem Flacci libris & aliunde congesserit alterum Volumen *priscorum verborum cum exemplis*; præter memoriam ejus Libro XIV. in voce *profanum* ab ipso relictam, hodie nil superest. Ipsi etiam de Verborum significatione libri mutili ad nos venerunt, culpâ PAULI DIACONI, qvi magnam à posteritate se initurum gratiam existimans, si Sexto Pompejo faceret qvod is Verrio fecisset Flacco, inepto studio Sexti Pompeji Festi de Verborum significatione libros fœdè mutilavit, excerptis prout ipsi videbatur voculis, truncumqve cadaver pro integro corpore nobis reliqvit. Unius tamen tantæ cladi superstitis libri, sed deturpati, ad præstantes eruditione viros, Pomponium Lætum, Manilium Rallum, Angelum Politianum, Aldum Manutium, & Antonium Augustinum delati beneficio vita qvasi Festo reddita est. Nam postremus hic ab Achille Maffeo, Bernardini Cardinalis fratre, Festi Codicem nactus eo locupletiorem qvi ad Aldum Manutium pervenerat, qvemqve is cum Pauli epitome conjunxerat, gemino opere in unum conflato; accuratè notato discrimine, qvæ Festi & qvæ Pauli essent Lectores monuit, cumqve Fragmentis

tis qvæ è Bibliothecâ Farnesii Cardinalis nactus fuerat, & Commentariis eruditis in publicum emisit. Post eum Josephus Scaliger, & hunc ecutus Fulvius Ursinus diligentissimam operam Festo præstiterunt, emendatioremqve eum dederunt: ita tamen, ut multa intacta posterorum industriæ emendanda & restituenda reliqverint. Igitur ANDREAS DACERIUS auspiciis Illustrissimi Montauserii Ducis Scriptorem hunc illustrare aggressus, infinitas ex isto mendas à prioribus editoribus relictas sustulit, miras verborum trajectiones detexit, multa supplevit, nonnulla in prioribus editionibus prætermissa addidit, varias Lectiones annotavit, sed eas saltem, qvæ alicujus essent momenti, eruditis deniqve Notis universum Opus illustravit: adeò ut divites antiqvitatis Romanæ thesauros & vera totius eloqventiæ fundamenta Serenissimo Delphino detexisse censendus sit. Neqvaqvam enim putandum, studium hoc circa verborum veras significationes ingenia saltem humilia occupare, qvod altissimam exercere eruditionem & scientiam potest: siqvidem, dicente Fabio, non obstant per eas euntibus, sed in iis hærentibus hæ artes Grammaticorum.

ANTIQVITATES ECCLESIÆ ORIENTALIS, Clarissimorum virorum, Card. Barberini, L. Allatii, Luc. Holstenii, Joh. Morini, Abr. Ecchellensis, Nic. Peirescii, Petr. à Valle, Thom. Comberi, Joh. Buxtorffii, J.H. Hottingeri &c. Dissertationibus Epistolicis enucleata. Qvibus præfixa est Joh. Morini Congr. orat. Paris. PP. vita.

Londini 1682. in 12.

QVòd clarorum virorum epistolæ ac vitæ multum lucis rei literariæ adferant, novo exemplo nuper docuit Autor, qvi *Johannis Morini* vitam & Epistolas inter P. Ameloti libros, post ejus obitum repertas, publicavit. Nam ex illis cognosci potest, qvô animi consilio vir ille doctissimus, non solùm *Pentateuchum Samaritanum*, & *Exercitationes* in illum ediderit; sed & cur, anteqvàm hunc publicaret, *LXXviralem versionem* codicis S. *Græcam* cum nova præfatione, & postea alia opuscula evulgaverit. Nempe erat Morino ingenium excitatum & glo-

& gloriæ cupidum: qvod ut desertâ prius Religione Reformatâ, adprobaret Ecclesiæ Romanæ ejusqve capiti R. Papæ, librum primò de *Patriarcharum & Primatum origine & antiqva censurarum in cleros praxi*, composuit, in qvô Pontificis R. regimen monarchicum adstruere laboravit. Sed cùm hujus operis minus accuratè scripti ipsum mox pœnituisset, opus molitus est novum edendo *Pentateuchum Hebræo-Samaritanum*, cujus Manuscriptum Parisiis è bibliothecâ Societatis suæ acceperat. Autor ejus instituti ipsi fuit Cardinalis Berullus, Congregationis Oratorii Parisiensis dictæ patronus: qvod Petrus à Valle, qvi annos duodecim in Oriente vixerat, communicato ipsi novo manuscripto Samaritanô, adjuvit. Inde Morinus postea *Exercitationes in Pentateuchum Samaritanum* conficere cœpit, & nactus ex Anglia novos codices Samaritanos, etiam *varias lectiones*, sub nomine *opusculorum Hebræo-Samaritanorum* Parisiis seorsim edi curavit. Scopus Morini in hoc opere fuit præcipuus, αὐθεντίαν & authoritatem codici Hebræo S. detrahere, & contra Protestantium doctrinam, ejus versionum, inprimis *Vulgatæ*, autoritatem extollere. Qvemadmodum ipse in Epistolâ ad Cardinalem Barberinum fatetur, *Vulgatam editionem fontibus Ebraicis multò puriorem ac limpidiorem fluere.* Videtur tamen postea sui oblitus esse, cùm Ludovici Capelli Criticam S. Cardinali Barberino commendans, vulgatam versionem corruptam esse Bellarmini & Baronii testimoniô comprobat. Antagonistæ, qvos ob novi Pentateuchi sui Samaritani consecrationem habuit, in vita & Epistolis ipsius memoratis vel allegantur vel notantur, ut Simeon de Muis liter. Ebr. apud Parisinos Prof. Reg. Taylorus & Bootius, Anglus ille, hic Batavus, Joh. Heinricus Hottingerus & Johannes Buxtorfius, ad qvem Epistolam in hoc libro LXX. scripsit prolixam, probaturus *Puncta vocalia apud Judæos recentia esse.* Inter Epistolas heic collectas, curiosiores sunt I. & II. qvarum *illa* est Synagogæ Samaritanorum, qvæ est in urbe Sichem seu Napolous ad Cl. Vir. Josephum Scaligerum, interprete Morino, qvâ fidem ritusqve suos exponunt, & qvâ in re à Judæis discrepent, simul declarant: *Hæc* est Samaritanorum in Ægypto commorantium ad eundem Jos. Scaligerum de eodem argumento. Continent & cæteræ res ad historiam versionum Biblicarum, rituum sacrorum, & chronologiam Muhamedanorum pertinentes, non vulgares, qvæ ut exscribantur hic, ratio nostri instituti vetat.

D. MATTHIÆ ZIMMERMANNI, *Pastoris & Superintend. Misenensis* *De Presbyterissis Veteris Ecclesiæ* *Commentariolus.*

Annæbergæ, A. C. 1681. in 4to.

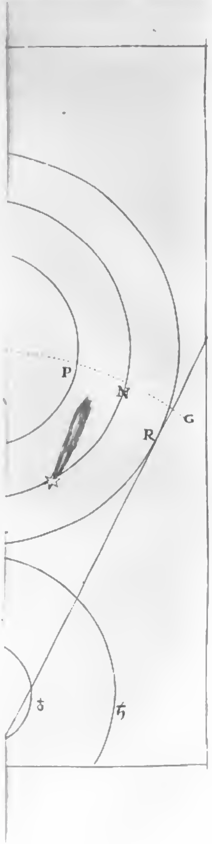
Cùm qvadriennió abhinc Cl. *Zieglerus* eruditum suum de Diaconis & Diaconissis Veteris Ecclesiæ Commentarium edidisset, amicâ qvadam æmulatione accensus Commentarioli hujus Autor, Presbyteras in theatrum orbis Literati producere animum induxit. Eô igitur consiliô, qvales Presbyteras Ecclesia Primitiva habuerit, qvæ ministeria obierint, an & qvomodo ad functiones suas initiatæ fuerint, qvando & qvamobrem abrogatæ fuerint, nec non qvid discriminis Presbyteras inter & Diaconissas (qvas ab *Holsteniô in Dissert 1. de locis qvibusdam Concilii Niceni*, Valesianis ad Theodoretum Annotationibus & observationibus subjunctâ, perperam confundi probat) extiterit, disqvirit. Qvod dum facit, Scripturæ loca, Patrum dicta, & Canones Ecclesiasticos, in qvibus πρεσβυτίδων mentio fit, Variorum Autorum, & inprimis *Christiani Lupi*, qvi è suis ad Tertulliamum de Præscriptionibus Scholiis haud pauca contribuit, observationibus illustrat, Presbyterarum occasione etiam ad Presbyteros digrediens, & qvæ de illorum nomine, dignitate, ordinatione, ætate, numerô, officiô, sportulis, conjugiô, & de variis eorundem generibus passim notata reperit, exponens. Anteqvam autem ad Presbyteras accedit, nonnulla de fœmineô sexu in genere præfatur, & in fine dissertationis de *Jesuitissis* per Urbani VIII. Bullam extinctis, nec non de Begvinarum sectâ, & variis Fœminarum Ordinibus aliqva subnectit.

CONAMEN NOVI SYSTEMATIS *Cometarum,* adornatum à *Jacobo Bernoulli, Basileensi.*

Amstelædami 1682. in 8.

Spe-

X.
. & 2,

P
N
G
R
♄

SPeciosæ *de Æternitate Cometarum* Hypothesi, non vulgaribus hactenus versatæ ingeniis, *Autor* edito hoc scripto Systema adornavit: qvo vago Cometarum motui leges præscriberentur, eorumqve apparitiones non secus ac Luminarium Eclipses possent prædici. Paucis itaq; de *Ortu & Motu*, qvem circularem putat, Cometarum præmissis; *Locum* ipsis, spatium intra fixas & Saturnum, 5000 & amplius Semidiametris Orbis Magni (qvod ex Parallaxi Orbis annui Fixarum *Hoockianâ* deducit) extensum, assignat.

Supposito deinde, cum *Cartesio*, Deum in plurimos Vortices Universum hoc divisisse, in centro uniuscujusqve Fixâ collocatâ, qvam circa totus Vortex gyretur: Vorticis nostri Fixam facit Solem; & propterea *Solarem* nuncupat, in plures orbes sive concamerationes, pro domicilio Planetarum, subdivisum.

Porrò; juxta *Schema* I, & II, circa Solem A, primo Mercurii, dein Veneris, Telluris, Martis, Jovis & Saturni Orbes, extimumqve Cometarum, F G ordinat: & ex hujus puncto F, pluribus peripheriis concentricis R H, X N, O P descriptis, unicuiqve harum peculiarem Cometam inserit, totamqve peripheriarum compagem, *Cometarum Vorticem* appellat. Tab. X. Fig. 1. & 2.

Ex hoc duplicem Cometis motum, qvo partim in *proprio Vortice*, circa punctum F; partim unà cum F, à *Vortice Solari* (qvod & *Solaris Vorticis* pars sit *Cometarum Vortex*, & citra hoc nullus eorum motu proprio semicirculum conficere qveat) circa Solem A rotentur, exemplo satellitum Jovis tribuit: Cometasqve adeò, Planetas secundarios puncti F, à primario qvodam, sed ob corporis cùm exiguitatem, tum immanem distantiam inconspicuo, haud dubiè occupati, pronunciat. Orbitas ulterius Cometicas, nec in eodem cum Eclipticâ plano, nec æqvaliter omnes ad eam inclinatas; nec oculum nostrum necessariò implicantes; alias etiam in ortum, in occasum alias rotatiles; centrum verò earum F, vel in, vel prope planum Æqvatoris, Eclipticæve statuit.

Caudæ Cometarum producendæ, Solem tanqvam ignem, circumfusos Planetas perpetuò coqvere concipit: unde nunqvam non magna exhalationum copia, è Planetis ipsoqve Sole, *Fig.* I, egressa, motu *Vorticis Solaris* ad circumferentiam ejusdem undiqvaqve propellatur; ibiqve à renitentiâ superiorum Vorticum B D E ulterius progredi prohibita, Fig. I.

 hibita,

hibita, affluente subinde novâ materiâ, paulatim condensetur. Hanc Planetis supra Saturninis (post Cometis) per aphelium D incedentibus adhærere, auctamqve accessu novarum exhalationum, dum Cometa ad Perigeum defertur, se in modum lati disci, omni ex parte circa illum, extendere; ita tamen, ut perpetuò altera disci planities Soli obvertatur. Ex qvo porro rationem reddere nititur, *cur Cauda perpetuò in plagam Soli oppositam vergat?* qvod videlicet radii Solis non nisi ex citeriori disci parte LC, in eôdem planô, cum Sole & oculo nostro, existente, ad nos in T reflectantur; reliqvis intra C & M, aliorsum planè repercussis. Porro circa nuperum Cometam, ex confecto æqvali motu, bino æqvalium temporum intervallo, Perigæum medio illo tempore, d. 20 Dec. colligit in 0 gr. 20 min. ♒; stationem verò observasse se memorat d. 7 Febr. st. veteri, & arcum à Perigeo ad stationem 99. gr. 51. min.

Unde ad eruendum Cometæ motum proprium, I. qvantum motui apparenti ex (Fig. II) translatione Telluris ab S in I accesserit, id est angulum ZFY, investigat, & 1. min. asserit. II. Ex collatione Perigæi, Cometæ Anni 1664, d. 20 Dec. in 20 gr. ♊: lineam Perigæi FA, adeoqve punctum F, spacio 16 annorum, evoluto ter Zodiaco, 220 gradibus, 20. min. promotum; ipsamqve revolutionem centri orbitæ cometicæ, annis 4, diebus 157 fieri colligit. III. constructâ Tabellâ motûs Perigæi, compertóqve, Cometam circa centrum F, intra 50 dies, 1 gr. 17 min. provolutum: Ipsum eundem post annos 38, dies 147, in Perigæo suo, 1 gr. 12 min. ♎, denuo compariturum affirmat. IV. motum Cometæ diurnum ex angulis αIU, βIU &c. Triangulorum AFI, βFI &c. (arcu sc. UH, 1 gr. 17 min. pro numero dierum, qvos ab V ad H progrediendo Cometa insumsit, in partes tot æqvales diviso) datis angulo ad F, latere FI, & Semidiametris Fα, Eβ &c. indagari posse innuit.

Atqve ex hoc Systemate evidentem rationem constare vult, Cur Cometæ

1. Plus semicirculo nonnunqvam perlustrent.
2. Omnes aut Eclipticam, aut Æqvatorem, aut utrumqve trajiciant.
3. Circulos hos omnifariis secent angulis.
4. Nodum Orbitæ mutent.
5. Oculorum judicio nec lineam rectam, nec arcum circuli maximi aliqvando describant.
6. Alii juxta, alii contra seriem signorum incedant.

7. Pe-

7. Perigæa non in eôdem Zodiaci locô fixa habeant.

8. Qvantitate motûs diurni varient.

9. Alius alio arcus majores motu diurno emetiantur.

10. Caudam in partem à Sole aversam tendant.

Posse etiam 11. Duos tresve aut plures, qvamvis rarissimè fiat, simul apparere; &

12. 13. Reditûs eorum, locumqve Perigæi prædici.

Claudit argumentum, solutio geminæ objectionis, à reditu Cometæ dicto tempore hactenus non observato; & sublatâ, per talem apocatastasin, Cometarum prænunciâ imminentium malorum significatione, petitæ; cum Examine aliqvo Hypotheseos *Heveliana*.

Ben. Lector: *Dum hac typis exscribebantur, perfertur ad nos* 13tia particula Ephemeridum Gallicarum de 25. Maji hujus anni: *in qvâ habetur*, Demonstratio Physica, falsitatis Systematis Cometici Bernoulliani, per Dn. La Montre, Professorem Mathematicæ Regium &c. *qvam subjuncturi hic eramus, nisi dispositis jam ad hunc mensem typis, operas typothetarum turbanda fuissent. Interea dum proximus mensis eam Tibi explicet, Ipsi Tibi, qvæ de Hypothesi isthac videbuntur digerenda, ut post cogitatis* Clmi Montrei *conferas, relinqvimus.*

PHARMACOPOEA PERSICA EX IDIOmate Persico in Latinum conversa.

Lutetiæ Paris. 1681. in 8.

Auctori qvi Persico olim idiomate librum hunc composuit, *Mouzaffer Elen Mouhammed el Hosseni* nomen fuit. Eum verò latinitate donavit nuper monachus qvidam Ordinis Carmelitarum Discalceatorum congregationis S. Eliæ, Missionarii munere per 15. annos in Oriente functus, *Fr. Angelus à S. Josepho*, Missionariis omnibus in Orientem deinceps profecturis hac operâ inprimis consulturus. Nempe cùm Christiani nomen Persis ac Muhammedanis aliis exosum valde sit, adeò ut inter decem res immundas speciali lege declaratas (qvæ sunt, urina, stercus, sperma hominis & animalis immundi, sangvis fluidus, morticinum, vinum, aqva vitæ & omnis potio inebrians, sus, canis, & infidelis) Christianum qvem infidelem vocant, omnium immundorum immundissimum, & præcedentium sordium velut epitomen, censeant, ac à Christianis omnibus non minùs, ac nos à carnificis, Judæi, aut peste infecti commercio, abhorreant: dici non pot-

eſt, qvàm difficilis Miſſionariis, inexercitatis præcipuè needum lingvæ peritis, ad Perſas aditus ſit, ædes pariter ac corda hominibus inviſis & qvos fugere lege jubentur, occludentes. Aſt nullâ arte, nullâqve induſtriâ, tum domus Perſarum, tum corda, faciliùs reſerari poſſunt, qvàm Medicinæ beneficio: ut facili negotiô conciliare ſibi Perſarum animos poſſint, qvotqvot medicâ arte excellunt, miſeraqve gens non aſſveſcat tantùm paulatim Chriſtianis Medicis, ſpe valetudinis eorum ope recuperandæ, aut recuperatæ memoriâ, ſed & aurem ipſis præbeat de religione differentibus, imò ſuis eos Doctoribus ac Sacerdotibus ob eruditionem & pietatem præferat, ac velut thaumaturgos veneretur. Tantum ergo Medicinæ in convertendis infidelibus uſum cùm perſpexiſſet monachus noſter, antiqvi cujusdam Miſſionarii, *P. Matthæi à S. Joſepho* qvi ſummo ſtudio Medicinæ arcana ſcrutatus fuerat, qvemqve verum *Horti Malabarici*, ſuperioribus annis editi Auctorem ait, exemplo incitatus, juxta Matheſeos ſtudium, qvod & ipſum magno Miſſionariis eſſe uſui fatetur, Medicinam cum Perſicæ lingvæ exercitiô colere atqve facere cœpit, idqve conatu minimè irrito. Ut autem publico, & inprimis Miſſionariis aliis magis inſerviret, præſentes has ſuperiùs nominati Perſæ *Compoſitiones Pharmaceuticas*, in latinum idioma convertit, continentes multa medicamina officinalia Orientalibus cum noſtris Pharmacopæis communia, qvædam planè ſingularia, cuncta verò idiomate Perſicô æqvè ac Latinô nominata, ac ſecundùm ordinem Alphabeti Perſici diſpoſita, unà cum indice duplici, pharmaceutico nempe, ac Pathologico ſeu Therapeutico potiùs. Qvamvis autem notis ſelectis ſingula capita illuſtrare, ut qvidem in animo habuerat, Romam ad officium Prælectoris Lingvarum Orientalium in Seminariô S. Pancratii vocatus, non potuit, Specimen tamen aliqvod notarum operi ſubjunxit, ponderum explicationem, ac nonnullorum ſimplicium magis deſcriptiones egregias & accuratas continens.

Non prætermittenda etiam eſt Fr. Angeli à S. Joſeph in præfatione Pharmacopœæ Perſicæ facta (p. 38.) digreſſio Critica, circa nævos & errores in verſione Perſicâ Sancti Evangelii, qvâ uſus eſt *Brianus Waltonus in Bibliis Polyglottis.* In eâ enim oſtendit Auctor, errores aliqvos ejus verſionis à Briano Waltono & Annotationum auctore Thomâ Gravio obſervatos qvidem, alios tamen nimis officioſè excuſatos. Unde ambigit, qvis magis reprehendendus ſit, an antiqvus

qvus Interpres Persicus Simon Filius Joseph; An Latinus Interpres versionis Persicæ Samuel Clericus; an Compilator ipse Waltonus; an auctor Annotationum Thomas Gravius trium illorum, ut loqvitur, advocatus. Etenim Simon idiota haut dubiè & incautus, Schismaticorum Orientalium more, vulgarem duntaxat rudioremqve patriæ dialectum callens, in fœdos errores facilè lapsus est. Specimina eorum sunt:

1. Spiritum S. *Gi-oun pak*, i.e. animam puram absolutè vocat, effingens sensum Matth. 28. *In nomine Patris, & Filii, & anima pura.* Sæpiùs autem eundem terminum simul cum Arabicâ voce copulat, videlicet ROUH EL QODOS (p. 39.) Samuel Clericus *Gi-oun* vertit non animam, sed mentem. Waltonus putat, *ισοδύναμα* mentem puram, & Spiritum S. Gravius annotat, *Gi-oun pack*, purum Persicum Spiritus S. nomen ab Interprete cum Arabicâ appellatione Persis familiari *Roub el qoudous* sæpe conjungi (p. 44.) Sed monet Metaphrastes Pharmacopœæ, nec Christianos Orientales (si fortè rusticos excipias) unqvam personam Spiritus S. appellare Persicè aut Turcicè *Gi-oun pack*, sed Arabico nomine *Rouh el qoudous*, nec Persas Auctores ullos nomen *gi-oun* seu animæ, absolutè DEO tribuere, & in Lexico Persico Golii alibiqve *Gi-oun* reddi animam sensitivam. Hinc non immeritò Simonem haberi Schismaticum aut hæreticum circa Spiritus S. divinitatem (p. 42.)

2. Luc. X. 4. *Schust-gah* baptismum vocat, cùm id nomen baptismi locum seu baptisterium significet.

3. Joh. V. *Sicut Pater habet vitam in semetipso*; sic exprimit, *sicut Pater vitam in persona fermenti sui habet.*

4. Matth c. 28. Christi mittentis Apostolos verba, *docete, baptizate, in nomine Patris*, exprimit: *baptizate* h. e. *aqvâ adhibitâ idololatras seu ignicolas facite.* Scilicet non solùm Mohammedanis familiaria sunt scommata, qvibus Christianos vocant Infideles, Idololatras aut pyrolatras, sed & ipsimet Christiani sub jugo Mohammetico ex pusillanimitate, Turcam, aut Persam allocuturi, Tu es Musulmannus (Fidelis) inqviunt, & ego Infidelis. Tales ergo appellationes ab hostibus impositæ Christianorum innocentiæ, in Interprete Scripturæ ferendæ non sunt. Cùm ergo Persica ista versio stilò & idiomate vili obsoletoqve, vocibus indignis ac nugatoriis scripta sit, narrat Auctor, Missionarios illam Persarum peritiorum manibus non porrigere, ne aut scandalum aut cachinnos excitent.

GEN.

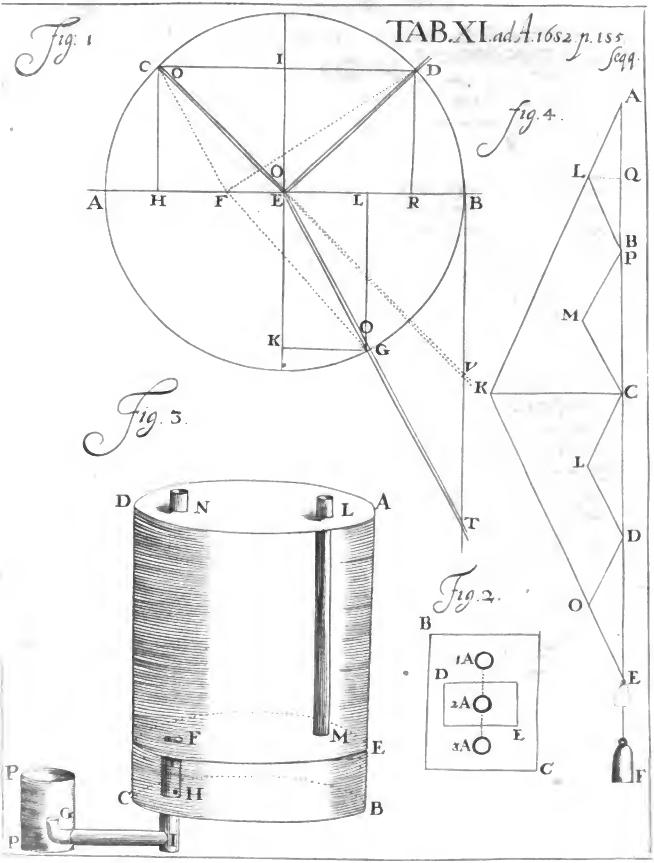
GENNADIUS DE PRÆDESTINATIONE, Latinitate donatus & Commentariis illustratus à Carolo Libertino, Societatis Jesu Sacerdote, Vratislaviæ A 1681. in 4.

Duæ nimirum hujus Libelli sunt partes. In prima legitur Textus græcus Gennadii, illius scilicet, qvi aliàs Georgius Scholarius dicitur, alterô Gennadiô, Presbyterô Massiliensi, integri circiter millenarii spatiô, cùm currente seculô XV. Patriarcha Constantinopolitanus fuerit, junior; Et versio latina Caroli Libertini; nullâ prorsus mentione factâ similis versionis, qvam Federicus Morellus antehac adornavit & Parisiis edidit A. 1618. adeò ut novo huic Interpreti atqve Editori contigisse videatur, qvod Philippus Labbe, Societ. J. Theologus, in descriptione hujus Gennadii, aliis accidisse notat; ab iis nimirum hanc interpretationem atqve editionem observatam non fuisse. In secundâ verò parte subjiciuntur Notæ Caroli Libertini, scopo Autoris prudenter in omnibus conformatæ. Cùm enim ille duplici consilio hunc libellum ediderit, primùm qvidem, ut contra Atheos & Epicureos, autoritate Gennadii ejusqve rationibus, assereret providentiam divinam; deinde ut scientiam mediam, qvam foetum aliàs Societatis Jesu vocant, antiqvioribus Scriptoribus incognitam nô fuisse probaret; occupatus fuit nô tàm circa voces, qvàm res ipsas, declarans assertiones Gennadii de providentiâ Dei, easq; firmans magis magisqve; scientiâ verò mediam è textu, imò ex ipso Augustino per excursionem part. 2. p. 33. seqq. deducere annisus; lectu in totô hoc Commentariô, etiam apud Nostros, si paucas de prædestinatione sub conditione meriti dictiones excipias, non indignus.

JO. PICI MIRANDULÆ EPISTOLARUM LIBER, recensitus & illustratus à Christoph. Cellario Smalcaldiensi. *Prostat Cizæ & Jenæ apud Jo. Bielck. Bibliop. Jen.* A. 1682. in 8.

Illustris & consummatissimi Viri Jo. Pici Mirandulæ Epistolas ad ætatis suæ viros clarissimos scriptas, & Lutetiæ, Venetiis & Basileæ olim non sine mendis recusas, nuperrimè recensuit & emendavit Clarissimus Vir *Christophorus Cellarius.* Præmisit singulis epistolis argumenti summam, & plerisqve etiam notas breves addidit, ut autores atqve testes, ad qvos subinde, dubiè plerumqve & obscurè, provocat, non ignorentur. Sub calcem illarum, præter indicem, clarissimorum virorum testimonia, qvibus laudes Pici Mirandulæ illustrantur, adjecit.

UNI-

TAB.XI. ad A.1652. p.155 seqq.
Fig. 1
Fig. 2.
Fig. 3.
Fig. 4.
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
T
V
1A
2A
3A

UNICUM OPTICÆ, CATOPTRICÆ, & Dioptricæ Principium

Autore G. G. L.

HYpothesis primaria his scientiis communis, ex qvâ omnis radiorum lucis directio Geometricè determinatur, hæc constitui potest: *Lumen à puncto radiante ad punctum illustrandum pervenit viâ omnium facillimâ; qvæ determinanda est primùm respectu superficierum planarum, accommodatur verò ad concavas aut ad convexas, considerando earum planas tangentes.* Non tamen hic rationem habeo qvarundam irregularitatum, fortasse locum habentium in generatione colorum aliisqve phænomenis extraordinariis, qvæ in praxi Opticâ non attenduntur TAB. XI. Fig. I.

Hinc *in Opticâ simplici, radius directus à puncto radiante* C *ad punctum illustrandum* E *pervenit* viâ brevissimâ directâ, eodem nempe manente medio, id est *in lineâ rectâ* CE.

In Catoptricâ angulus incidentiæ CEA *& reflexionis* D E B *sunt æquales*. Sit enim punctum radians C, illustrandum D, speculum planum AB: qværitur punctum Speculi E, radium ad D reflectens. Dico id esse tale, ut tota via, C E + ED fiat omnium minima, seu minor qvàm CF + FD, si nimirum aliud qvodcunqve speculi punctum F fuisset assumtum. Hoc obtinebitur, si E sumatur tale, ut anguli C E A & D E B sint æqvales; ut ex Geometriâ constat. Hâc demonstratione usi sunt Ptolemæus & alii veteres, extatqve tum alibi, tum apud Heliodorum Larissæum.

In Dioptricâ sinus complementi, E H & E L, *angulorum incidentiæ* C E A, *& refractionis* G E B, *servant eandem semper rationem, qvæ est reciproca resistentiæ mediorum.* Sit IE aër, EK aqva, vel vitrum, vel aliud medium densius aëre; punctum radians in aëre C, punctum illustrandum sub aqva G: qværitur, qvâ viâ radiet illud ad hoc; seu qvod sit punctum E in superficie aqvæ A B, radium à C emissum refringendo mittens ad G. Hoc E sumi debet tale, ut via sit omnium facillima. Jam in diversis mediis viæ difficultates sunt in compositâ ratione & longitudinis viarum, & resistentiæ mediorum. Sint rectæ *m* & *n* repræsentantes resistentiam respectu luminis, illa aëris, hæc aqvæ; erit difficultas viæ à C ad E, ut rectangulum sub C E & *m*; à E ad G, ut rectangulum sub E G & *n*. Ergo ut difficultas viæ C E G sit omnium mini-

 ma,

ma, debet summa rectangulorum CE in m + EG in n esse omnium possibilium minima, seu minor qvàm CF in m + FG in n; sumto puncto F alio præter E qvocunqve. Qværitur E. Cùm ergo puncta C & G item recta A B, data sint positione, ideò rectas datas ad planum perpendiculares, vocabimus, CH, c; & GL, g; ipsam autem HL, b, etiam datam. At qvæsitam EH vocabimus y, erit EL, $b-y$, & CE, $\sqrt{cc+yy}$, qvam vocabimus p; & EG erit $\sqrt{gg+yy-2by+bb}$, qvam vocabimus q. Debet ergo $m\sqrt{cc+yy}+n\sqrt{gg+yy-2by+bb}$ (seu $mp+nq$) esse omnium possibilium similiter enuntiandarum qvantitatum minima, & ut talis fiat, qværitur y. *Ex meâ methodô de maximis & minimis*, qvæ super omnes hactenus notas calculum mirificè contrahit, primo statim obtutu, sine ullo propemodum calculo patet, fore mqy æqval. np, $b-y$, seu np *ad* mq, ut y ad $b-y$, seu rectangulum CE in n ad rectang. EG in m, ut EH ad EL. Ergò positis CE & EG æqvalibus, erit, n resistentia aqvæ respectu luminis, ad m resistentiam aëris, ut EH sinus complementi anguli incidentiæ CEA in aëre, ad EL sinum complementi anguli refractionis GEB in aqva; seu sinus complementi erunt in reciprocâ resistentiæ mediorum ratione, qvod asserebatur. Itaqve si EL in uno exemplo vel experimento reperiatur esse duarum tertiarum ipsius EH, erit & in aliis omnibus, ubicunqve C & G sumantur, illud in aëre, hoc in vitro. Si E in aere & G sub aqvâ; erit EL, $\frac{3}{4}$ ipsius EH circiter.

Reduximus ergò omnes radiorum Leges experientiâ comprobatas ad puram Geometriam & calculum, unico adhibito principio, sumto à causâ finali, si rem rectè consideres: neqve enim radius è C egrediens consultat, qvomodo ad punctum E vel D vel G pervenire qvàm facillimè possit, neqve per se ad ipsa refertur; sed Conditor rerum ita creavit lucem, ut ex ejus naturâ pulcherrimus ille eventus nasceretur. Itaqve errant valdè, ne qvid gravius dicam, qvi *causas finales* cum *Cartesio* in Physicâ rejiciunt, cùm tamen præter admirationem divinæ sapientiæ, pulcherrimum nobis *principium* præbeant *inveniendi* earum qvoqve rerum proprietates, qvarum interior natura nondum tam clarè nobis cognita est, ut causis efficientibus proximis uti, machinasqve, qvas conditor ad effectus illos producendos, finesqve suos obtinendos adhibuit, explicare valeamus. Intelligimus etiam hinc veterum meditationes in his qvoqve rebus non adeò esse contemnendas, ac hodie qvibusdam vide-

videtur. Nam mihi valdè verisimile fit, summos Geometras *Snellium* & *Fermatium*, versatissimos in Veterum Geometriâ, methodum, qvâ illi usu erant in Catoptricâ, ad Dioptricam traduxisse. *Snellii* sanè theorema, qvod ex ejus tribus Opticæ libris ineditis affert V. Cl. *Isaacus Vossius*, suspicor simili ferè methodo (licet non tantâ opinor, qvantâ hic usi sumus, calculi facilitate) repertum fuisse. Ex nostro enim statim seqvi, sic ostendam. Circulus CBG, centro E radio E C vel E G describatur, hujus in B tangenti productæ occurrant C E in V, & E G in T. Sit oculus in C, objectum qvod sub aqvâ videtur in T, & punctum T apparebit esse in V, qvia per lineam rectam C E V videre nobis videmur, cùm tamen videamus revera per fractam C E T, patet E V esse secantem anguli incidentiæ C E A vel ei æqvalis V E B; & E T esse secantem anguli refractionis GEB. Sunt autem, ex notâ trigonometriæ propositione, secantes reciprocè ut sinus complementi, ergò directè EV ad ET, ut E L ad E H, seu (per theorema nostrum) ut *m* ad *n*. Ergò Oculo C existente in alio medio qvàm objectum T, erit radius in medio objecti (aqvâ) apparens E V, ad radium in mediô objecti (aqvâ) verum E T, ut *m* resistentia (aëris) medii oculi ad *n* resistentiam (aqvæ) medii objecti, Qvæ ratio cum semper sit eadem, iisdem manentibus mediis, ideò ratio inter radium verum E T & apparentem E V, semper eadem erit, qvod erat theorema *Snellianum*.

Eôdem modô ratio E L & E H sinuum complementi angulorum refractionis & incidentiæ, cum nobis sit reciproca resistentiæ mediorum, semper eadem erit: qvod est Theorema *Cartesianum*, licet de resistentiâ mediorum diversa nostris imò contraria senserit *Cartesius*. Qvare non abs re CL. *Spleissius* Vir in his qvoqve studiis versatissimus animadverso hoc consensu conclusionum, dubitat annon *Cartesius*, cùm in Batavis esset, viderit Theorema *Snellianum*; notat enim solenne ipsi fuisse prætertire nomina autorum, & exemplum affert Mundanorum Vorticum, ad qvos *Jordanus Brunus* & *Johannes Keplerus* ita digitum intenderint, ut tantùm istud vocabulum ipsis defuisse videatur. Accedit, qvod *Cartesius* Theorema hoc suum proprio marte demonstraturus in magnas incidit salebras: qvoniam enim videbat radium CE ex aëre in aqvam delatum, ibi refringi in EG, & ita versus perpendicularem EK, adeoqve illi radio similiorem reddi, cujus fortior est actio, nempe perpendiculari; suspicatus est eum minus resistentiæ invenire in aqvâ, vel in vitrô, qvàm in aëre. Cùm tamen supponendo contra-

rium, qvod multo magis rationi consentaneum est, adhibito nostro facillimæ viæ principio, ad eandem conclusionem perveniatur. Unde rectè collegit *Fermatius*, *Cartesium* non reddidisse veram theorematis sui rationem. Similitudo qvoqve, qvâ illustrare conatur explicationem

TAB. XI. fig. 2.

suam, parùm apta est. Sit in *fig*. 2. globulus A super tabulâ politâ BC procurrens in loco 1 A: is in medio occursu offendat partem tabulæ DE, tapete instratam, ubi curret tardius in 2 A. Eôdem igitur modo putat vitrum aliudve corpus solidum minus morari radios lucis, qvàm aërem, qvi sit magis villosus. Sed (ut taceam & aqvæ partes satis molles esse secundùm ipsum *Cartesium*) sufficit considerare globulum, ubi ex 2 A, tapete DE superato, rursus ad partem tabulæ politam in 3 A pervenit, ibi non recuperare priorem celeritatem, qvam habebat in 1 A, anteqvam tapetem offenderet: cùm tamen radius lucis ex medio magis resistente in medium minus resistens, primo simile, rursus ingressus, priorem statum recuperet, & posito duorum mediorum similium, primi & ultimi, superficies (illius emittentem, hujus recipientem) esse planas parallelas, Directionem recipiat per refractionem posteriorem illi parallelam, qvam habuit ante priorem

Videtur tamen modus, qvo *Cartesius* reflexionem pariter ac refractionem lucis, ad imitationem motûs aliorum corporum explicat, ingenio ejus dignus, nec rejiciendus, sed tantùm emendandus. Nam qvod ad reflexionem attinet, prius explicandum ipsi erat, cur globus aliqvis ut I, secundum perpendicularem IE incidens in planum AB, inde reflectatur; videmus enim, aliqva corpora, ut mollia, non æqvè reflecti. Cujus reflexionis vera causa est Elastrum vel globi, vel plani, vel utriusqve; nam cedet nonnihil planum Elasticum, ut videmus facere membranam tensam, vel vesicam inflatam, lapillo incidente, & qvidem cedet tanto magis, qvanto fortior erit ictus; eoqve majore vi sese restituens, id qvod inciderat, eâ qvâ venerat viâ & celeritate rejicit. Qvanqvam enim *Cartesius* hanc reflexionis explicationem jam suo tempore à qvibusdam allatam, ferre noluerit, ut patet ex Epistolis; hodie tamen rationibus atqve experimentis extra dubium posita est. Cum ergò globus, veniat ex C ad E rectâ CE in *Fig*. 1, motuqve proinde compositô ex duobus, horizontali ut CI vel HE, qvâ venit ex CH ad IE, & perpendiculari, ut CH vel IE, qvâ venit ex CI ad HE; utro-

utroqve incipiente à C, terminante in E; & ejus in E venientis conatui horizontali ex CH versus IE in rectâ CI vel HE, non opponatur sed parallela sit superficies AB, ideò celeritatem pariter & directionem motus horizontalis illibatam retinebit, & qvantum temporis insumsit, ut veniret ex CH ad IE, insumet etiam, ut veniat ex EI ad RD; positis intervallis inter CH & IE, item EI & RD æqvalibus. Verùm motus perpendicularis, qvo venit ex CI ad HE, retentâ celeritate, in contrariam directionem vertetur, ut temporis tantundem insumat, qvo revertatur ex ER ad ID, cùm ergo sit ER æqvalis ipsi EH, & RD ipsi CH, Triangula CHE DRE similia & æqvalia erunt, adeoqve angulus DEB angulo CEA æqvalis. Omnia hæc clariora erunt, si fingamus regulam CID superficiei AB parallelam servato parallelismo per CH, DR, ipsi AB impingere in HR, dum intereà globus in ipsâ regulâ CI fertur à C ad I, unde reverâ totus compositus globi motus erit in diagonali CE; regula autem CID repercussa à superficie solidâ AB, eâdem celeritate & viâ qvâ venerat redibit, & æqvali tempore iterum veniet in CID, dum intereà globus continuato in regulâ motu eâdem celeritate perrexit, ac proinde eôdem tempore pervênit ex I ad D, per ID æqvalem ipsi CI, nam manente eâdem celeritate æqvalibus temporibus æqvalia spatia percurruntur, itaqve globus motu composito ex proprio super regulâ, per ID, & motu ipsius regulæ per EI, redeuntis scilicet ex HR in CD, feretur ex E in D per rectam ED.

Pro refractione explicandâ considerandum est, Medium magis resistens lumini (sine opacitate tamen) illud esse videri, qvod magis impedit luminis diffusionem seu distributionem per plures medii partes, idqve dici poterit minus illuminabile, luminis enim natura se diffundere nititur. Contra, qvanto magis lumen æqvabiliter partes medii, qvod illuminat, afficiet, aut qvo pluribus insensibilibus loci illuminati particulis suam vim communicabit, eò medium magis erit illuminabile, minusqve lumini resistet. Unde qvo partes medii lumine affectæ magis sunt solidæ & exiguæ, aut minus inter se pro aliâ heterogeneâ materiâ à lumine nihil patiente, spatii relinqvunt, eô magis illuminatum esse dicetur medium. Verùm constat ex Mechanicis principiis, eundem ictum pluribus corporibus simul impressum, minorem singulis vim dare, qvàm si uni eorum fuisset inflictus; ideò fiet, ut in medio magis resistente diffusioni luminis, seu secun-

dum

dùm pauciores partes affecto, singulæ partes tanto fortius afficiantur; in magis illuminabili plures, sed debilius, impetuqve impresso languidiore. Assumendo jam motum globuli loco radii, & ponendo globulum ex G venientem in E, ibi in medium incidere, qvod celeritatem ejus seu impetum retardet, proportione si lubet sesqvialterâ, ergò si tempore unius scrupuli venit à G ad E in priore medio KE, idem in novo medio EI tempore unius scrupuli & dimidii veniet ab E in C, posito EC & GE esse æqvales, ubicunqve demum sit C. Sed cùm celeritati horizontali, in GK, LE & parallelis exercitæ, sub primum ingressum globuli in novum medium EI seu in ipso puncto E, superficies mediorum separatrix AB non obstiterit, (hanc enim motus horizontalis LEH tantùm radit) in ipso autem primo ingressûs momento, seu in puncto E, (globulum considerando indefinitè parvum instar puncti, ut & radii solent qvasi sine latitudine spectari) statim determinanda sit lineæ CE inclinatio: ideò talis statim initio assumenda est, ut respectu motûs horizontalis eadem maneat velocitas, & qvalis initio ingressûs in novum medium, assumta est, talis in eo manet. Ergò globulus, qvi, dum iret in medio priore à G ad E, absolverat scrupulo temporis horizontali directione intervallum GK vel LE (inter GL, KE); is nunc scrupulo uno & dimidio temporis, qvo ire debet ab E ad C, absolvet in eâdem horizontali directione intervallum EH vel IC (comprehensum inter EI, & HC) qvod debet esse sesqvialterum prioris LE, qvia eâdem manente velocitate horizontali, (qvam momentum refractionis non immutat,) spatia sunt ut tempora, est ergò *EH ad EL, in ratione* directâ temporum, seu reciprocâ celeritatum, seu *reciproca resistentiarum,* ostendimus enim in casu luminis à resistentiâ medii diffusionem impediente velocitatem seu impetum pro resistentiâ crescere; & pro majore diffundendi sui facilitate in singulis partibus langvescere: Contra radium vim suam atqve adeò directionem recuperare, cùm iterum in medium venit, ubi minor diffusio est, pluresqve radii in pauciores partes impellendas impenduntur, qvam recuperationem *Cartesius* suâ tapetis vel alterius corporis villosi comparatione explicare, ut supra monuimus, non potuisset.

OCCUL-

OCCULTATIO PALILICII
Anno 1681, die 1 Januarii vesp. st. n. observata
GEDANI
à JOHANNE HEVELIO.

Eâdem die, cùm Cometa à me observaretur, simul feliciter, & qvidem accuratissimè Palilicium à Lunâ gibberosâ ad oppositionem tendente observavi tectum, qvod phænomenum, ut rarissimum est, sic meretur probè notari. Cumprimis qvia non solùm punctum ipsius immersionis, sed & ejus emersionis admodùm præcisè deprehensum est: prout subseqvens observatio & delineatio ostendit.

Hor.	′	″		
6.	47.	0	Palilicium distabat à confinio lucis & umbræ tanto spatio, qvanto M. Christi removetur à limbo Lunæ inferiori.	
7.	37.	0	Stella occultata est ad mare Syrticum, sub Insulâ Cercinnâ, alto Capite Andromedæ	° ′ 50. 32
7.	46.	0	Altitudo capitis Audromedæ observata	49. 24
7.	49.	30	Eadem altitudo capta.	48. 55
8.	46.	0	Palilicium rursùs affulsit ad Inf. Majorem Maris Caspii.	
			Transiit itaqve via ejus itineraria, ratione Macularum Lunarium, per Mare Syrticum, M. Athos, sub Inf. Lemnos, per Montem Didymum, sub Sinu Atheniensi, per Fretum Ponticum, atqve Insulam Majorem Maris Caspii.	
8.	51.	0	Altitudo Capitis Andromedæ extitit.	40. 22.

EADEM OCCULTATIO PALILICII
Coburgi in Arce Saxonicâ, Ehrenburg/ *observata*
à GOTHOFREDO KIRCHIO.

Tempus

Tempus secundum horologium ambulat. H	′	″	Altitudines. Gr.	′		Tempus ex altitudinibus deductum. H	′	″
6.	40.	0			Palilicium per tubum 2 ped. non procul à Lunâ spectabatur, nudis oculis verò jam inconspicuum erat.	6.	49.	0
6.	50.	0			Nondum obtecta erat Stella.	6.	59.	0
6.	54.	0			Palilicium, extremum Sinûs Sirbonis, & margo inferior Montis Sinai, eandem constituebant lineam rectam.	7.	3.	0
6.	56.	0			Stella à Lunâ jam erat tecta, & tam per tubum 4 pedum, qvàm decempedalem, inconspicua.	7.	5.	0
7.	8.	0	16.	0	Altitudo Lucidæ Lyræ.	7.	16.	12
7.	10.	0	15.	35	Eadem altitudo.	7.	19.	56
7.	12.	30	15.	25	Rursus capta.	7.	21.	28
7.	46.	0			Stella nondum affulgebat.	7.	55.	0
7.	57.	0			Stellam nondum conspicere potui.	8.	6.	0
8	0.	30			Stella egressa erat, & distantia ejus à margine Lunæ occidentali tanta erat, ut exitum circa Hippoc. Montes factum esse existimarem.	8.	9.	30

EXCERPTUM EX COLLECTIONIBUS PHILOsophicis Anglicis, no. 2. 1681. novum genus lampadis à ROB. BOYLE Armigero inventum exhibens.

Figuræ Explicatio.

ABCD Receptaculum est, ex orichalco paratum ac probè conferruminatum,

BCEF

BC, EF Duo hujus vasis fundi.

FG Tubus, dictis fundis impactus, cujus apertura majorem vasis capacitatem FA spectat. Tab. XI. Fig. 3.

H Foramen in tubô FG, duos inter fundos BC & EF conspicuum

I aliud foramen in tubo FG, cui canalis IG impactus ad G inflectitur.

PP Vasculum, recipiendo Lampadis elychnio inserviens.

LM Tubus angustior, utrinqve patens, operculo AD ad L & fundo EF ad M infixus, ut hujus beneficiô externus aër spatio, binis fundis EF & BC intercepto, communicetur, nec tamen in vasis cavum AF illabatur.

N Tubus brevior, foramini operculi AD impactus, per qvem oleum in cavum vasis AF infundi qveat, subere postmodum probè claudendum.

Hæc qvò impleatur machina, orificium G tubi IG conformi & longiore claudendum est paxillô, ut & L tubi LM. Qvo facto instillatur oleum per tubum N, statim qvoqve exactiùs obturandum: Duo autem illa, sc. G. & L recludenda sunt. Atqve sic oleum per canalem IG ad vasculum annexum P fluet, & hoc eo usqve implebit, donec superficies illius in eôdem cum foramine H horizontis plano constituatur.

Atqve jam nullô negotiô deprehenditur, Lampadem sic adornatam omnibus illis incommodis vacare, qvibus Cardani est obnoxia.

Nam (1.) in illam aër non cum impetu & confertim nimis influit, sed ubi oleũ in PP â flamma eo usq; consumptum est, ut ejus superficies infra foramen H descendat, ex cavô AF aliud oleum sensim in PP defluit, propterea, qvod spatium in ventre AF ab hujus destillatione relictum, aëre externô facilè repletur, utpote qvi per tubum LM & foramen H in cavitatem AF penetrat.

(2) Aër in cavitate AF contentus, calore aliqvali si attenuatur, multum olei expellit, qvô ipsô Lampas Cardani facilè extingvitur: ast hic oleum expulsum æqve in locum fundo geminato interceptum, ac in receptaculum PP derivatur. Qvoniam verò spatium hoc inter duos fundos, utpote amplius, vicies vel tricies plus olei qvàm vasculum PP recipit, contingit, superficiem olei vicies aut tricies minus in hôc receptaculô ascendere, qvàm si omne oleum eò fuisset delatum. Qvare replendæ huic lucernæ dum instillatur oleum, tubus L satis exactè obstruatur, qvo sc. inter duos fundos BC & EF existens aër, dum nul-

lum exitum invenit, impediat, qvò minus oleum spatium hoc implere qveat, qvod aliàs, si L. apertum relinqvatur ad oleum, qvod ab aeris, intra cavitatem AF contenti, rarefactione propellitur, recipiendum est idoneum.

(3) Qvia æqvalem semper distantiam à flammâ oleum servat, elychnium non facilè consumetur.

(4) Novum oleum lampadi huic infundi potest eam haud movendo aut extingvendo: qvatenus saltem occludi G & L, oleumqve per N instillari debet, prout ab initiô dictum.

Et qvamvis lampas hæc non omnibus illis usibus inserviat, qvi ab experimentis illis variis, à Dno. Hooke editis, expectari poterant: nihilominus egregiæ utilitatis æstimari debet, ideò qvod facilè & parvô pretiô comparari qveat & pro usibus ordinariis commoda satis sit.

HYPOTHESIS DE STRUCTURA MUsculi, & ejusdem contractionis ratione, praelecta Londini, in Theatrô Chirurgorum à D. CRONE:

ex iisdem Collectionibus Anglicanis pag. 22. sqq. excerpta.

POstqvam monstraveram & pluribus comprobaveram motum musculi per hujus fibras tantùm fieri, & fibram qvamlibet carnosam gaudere vi se contrahendi: hypothesin proponebam de structurâ fibræ carneæ, siqvidem robur totius musculi nihil aliud, qvàm aggregatum contractionum singularum fibrarum est. Atqve hoc qvidem faciebam pro ulteriùs explicandâ hypothesi, Anno 1664. impressa typis, & super experimentum, paulò antè ejus gratia coram Regiâ Societate factum, fundata. In scripto hoc dum asserebatur, musculum, qvando contrahitur, pari ratione ac vesicam flatu distentam intumescere, huncqve ad elevandum pondus ingens satis potentem esse, juxta experimentum Societati exhibitum; objectio emergebat, nullam ejusmodi notabilem intumescentiam in musculi ventre conspici; cui ut satisfieret & dogma prædictum clariùs explicaretur, hæc adjiciebam.

Tab. XI. Fig. 4. Nimirum (1.) Supponebam, qvamlibet fibram carneam, nempe A E F, ex infinitis & exilissimis globulis seu vesiculis constare; qvas commodioris doctrinæ gratiâ per diversa exigua triangula exprimo, v. g. in dicta fibra ALB, BMC, CLD, DOE, hiantia ad se invicem in apicibus A, B, C, D, E.

2. Non

2. Non tantùm ſupponebam, ſed probare conabar, cujuslibet muſculi ſuccum nutritium, ab arteriâ hujus profuſum & extravaſatum intra illius fibras copioſè ferri, ſeu vibratione cordis appulſum his inſinuare ſe, & alii cuidam liqvori, qvem intra eas offenderet, commixtum per tunicam cujuslibet globuli aut veſiculæ hujus cavitatem ſubire. Pariter, à qvalibet nervi intra muſculum ramificatione alterum materiæ genus, priore fluidius & activum magis, deponi, hocq; cum ſangvine mixtum qvamlibet fibræ penetrare veſiculam, ambo autem agitatione,& ebullitione aut effervefcentiâ perpetuâ, qvæ cum Calore Nativô, qvi cauſa partim, partim conſtans adjutor hujus motus eſt, illudqve præſtat, qvod vitam propriam cujuslibet animalis, qvamdiu hoc ſuperſtes eſt, vocamus, globulos hoſce ſemper ſervat turgidos. Qvomodo ſuccus ille ingrediatur, ſuasqve particulas effœtas denuò ad maſſam ſangvineam, per diaphoreſin eliminandas, ableget, ſingulisqve momentis novas ſuppetias recipiat, itidem uberius in nominatis prælectionibus declarare ſatagebam.

3. Per agitationem memoratam aſſerebam qvamlibet veſiculam ALB, BNC, &c. plus aut minus, qvamdiu animal vita aut calore gaudet, diſtendi.

4. Robur aut energia hujus diſtenſionis, pro contrahenda fibra A F, aut in ſemetipſam ab utraqve extremitate A & F: aut, ſi A firmum exiſtat, ab F, ſicqve elevando aliqvod pondus ab F ad E, vel membrum qvoddam, v. g. Biceps brachium & manum C, olim demonſtrabatur in allegatæ chartulæ fig. 1. & in experimentô qvodam, qvod Ephemeridibus Societatis inſertum.

5. Per qvatuor has veſiculas indigitatæ reſpondeo objectioni, qvæ contra Principia, in diſſertatione ſuppoſita, erat mota, atqve evinco, fibram A F (& ſic reliqvas totius muſculi) dum pondus ab F ad E attollit, non tanqvam unam & continuam veſicam AKE ſe à C ad K dilatare, ſed innumerabiles has veſiculas ſingulas ad leviſſimum & imperceptibile tantum ſpatium diſtendi, ac nihilominus in pondere ab F ad E levando, eundem præſtare effectum. Ponamus exempli locô qvatuor veſiculas: qvâlibet earum à Q ad L inflatâ, omnes ſimul pondus F puncto E. æqve adducent, ac una major à C ad K tumefacta; cujus propoſitionis demonſtratio facillima eſt. Qvoniam enim tàm qvatuor parvæ veſiculæ ALB &c. qvàm major AKE ante diſtenſionem totam

 fibram

bram AF formabant, si æqvalis intumescentia tam in una minore, qvàm in majore, concipiatur: angulus BAL æqvalis erit angulo EAK & angulus ALB. angulo AKE, & cuncta parva triangula æqve ac primum ALB, ac majus AKE pariter sibi erunt æqvalia lateraqve sibi proportionalia habebunt, qvod de ALQ, & AKC. qvoqve concludendum. Nam qvamdiu AKE haud intumescit, punctum E profundius erit, sc. in F, similiqve ratione ALB, si non distendatur, punctum B necessariò profundius, v. g. in P, erit : Unde etiam, qvia AP æqvalis est lineis ALB & linea AF lineæ AKE, ex hypothesi, ideò uti se habet ALB ad AKE, ita se habebit AP ad AF, ALB autem se habebit ad AKE, qvemadmodum AB ad AE. Si itaqve à Proportionalibus AP, AF æqvales proportionales AB & AE, tollantur, Remanentes BP & EF, pariter erunt proportionales : ast Lineæ ALB ex supposito qvarta pars sunt linearum AKE, adeoqve BP est qvarta pars lineæ EF. Hinc qvælibet trium reliqvarum vesicularum minorum qvartam ponderis partem attollet, & per conseqvens qvatuor qvartæ, æqvales EF simul elevabunt pondus integrum ad eandem altitudinem cum majore AKE, hocqve per unam qvartam distensionis; cùm probatum fuerit QL esse qvartam partem lineæ CK. Jam si in unâ fibra loco qvatuor vesicularum harum 4000 supponamus, hæc elevabit idem pondus per spacium EF cum qvadrimillesima intumescentiæ portione, & porro cum qvadringentesima millesima parte, &c.

6. Atq; his suppositis, prolixius declarabatur (1.) Ratio circulationis sangvinis in singulis musculis, & qvid horum motibus illa conferat (2) qvid perspiratio ex qvôlibet musculô hic præstet: (3) qvod intumescentia qvædam in qvalibet musculi contractione subsit: (4) qvomodo qvilibet musculus, dum contrahitur, durior atqve compactior evadat: (5) Cur qvilibet musculus suo antagonista opus habeat : (6) cur in paralysi aut vulnere unius lateris, antagonista ille mox convellatur: (7) Cur in fracturis musculus volvatur sursum ; (8) Cur in animalibus recens mactatis, qvamdiu horum caro adhuc calet, adeò multi insultus & contractiones musculorum observentur: & (9) cur musculus per medium dissectus versus utramqve sui extremitatem convellatur. Hæc similiaqve in Prælectionibus illis fusiùs exponere conabar, per modum tamen hypotheseos saltem, non verò qvòd crederem, me verum motus animalis mysterium reperisse, cùm mihi ferè persvaserim, neminem un-

unqvam explicuisse aut explicaturum vel hoc, vel ullum phœnomenon secundum veram naturæ methodum atqve ductum.

EXCERPTA EX EPHEMERIDIBUS ERUDItorum Gallicis, A.1681. 24. Martii, *De Nutritione infantum, sine ministerio nutricis.*

POst alia plura circa infantum in Utero matris sustentationem recens reperta, restat eorundem extra matris uterum salubris & semper æqvalis nutritio, eaqve citra nutricis adjumentum, cum talis ab his, ob plures animi affectus, corporis ægritudines, aliaqve multa incommoda, minus speranda sit. Reipsa præstari eam in Angliâ, ut & in Bavariâ, à sublimioris etiam conditionis personis, jam Anno 1680. Ephem. 6. recensitum, unáqve perficiendi illam modus ibidem expositus fuit. Propositum est pariter istud negotium in Gallia Administratoribus Pœdotrophii Exposititiorum, qvorum maxima pars alioqvin ex malâ nutritione, & nutricum incuriâ perit. Adhibere qvibusdam pro hoc fine placuit decoctum frumenti, aliis gelatinam panis, aliis pultem. Donec Parlamentum Parisiense 1680. 19. Aug. negotium istud certis qvibusdam Medicis & Chirurgis, ut & binis juratis fœminis, pro communicandis consiliis, committendum decrevit. His itaqve visum fuit, licet insignis nutricum sit necessitas, adeò ut optandũ omnino foret, ut ad qvartum usq; mensem saltem haberi eædem qveant, pro evitandis crebrioribus istis, qvibus infantes adeò teneri obnoxii sunt periculis: non esse tamen impossibile, absq; nutricis adjumentô infantes tales educare, utut propositi superius modi, non nisi infantibus jam robustioribus, & ablactationi ferè aptis conveniant. Cùm verò periculosum sit, tentare auxilia per experientiam nondum confirmata, sine ratione verò suscipere aliqvid in corporibus adeò delicatis sit temerarium; hæc autem minus persvadeat superius proposita media. modò consideretur status recens natorum, calor eorum debilis, ventriculus infirmus, liqvores dissolventes alimenta humiditate nimiâ ferè præfocati; ob id necesse omnino esse, ut nutrimentũ lacti Nutricis substituendum, tam propè ad chyli naturam accedat, ut nullô ferè calore pro digestione sui indigeat, parum in ventriculo subsistat, distribuatur facilè, & principaliter pro evitandâ subitaneâ mutatione, tenerioribus periculosa, cognatum admodum sit, tam nutrimento illi matris, qvo in-

fantes nutriti sunt in uterô, qvàm isti nutricum, in cujus locum substituendum venit. [Qvæ proprietates cùm non deprehendantur in decoctô frumenti, crudô, ventriculo gravi, & minus à calore tenellorum debili alterabili, eosqve absqve dubio ad febres aut pernitiosos alvi fluxus dispositurо, neqve in pulte, aut panis gelatinâ, alimentis crassioribus, & qvæ non nisi rarò admodum recens natis conveniant, & non nisi infantibus 6. vel 7. mensium post primam dentitionem appropriata sint; evidenter omnino exinde seqvi, lactis locô, itidem Lac, & qvidem pro fœminarum isto, illud ex animalibus recipiendum esse, cùm historiarum fide jam constet, plures infantes per bestias lactatos esse, & hodiernâ ex consvetudine, infantes per Variolas insigniter læsi, feliciter captas sugant. In defectu hujus paulò difficilioris modi, Lac Vaccinum adhibendum esse, debitis tamen observatis cautelis, qvas inter primaria, ut per modum suctionis recipiatur ab infantibus, qvò maxillarum sub suctione motu vasa salivaria melius aperiantur, qvoniam salivæ cum alimentis miscela mirè horum dissolutionem promovet. Sine temeritate verò tentare hoc licere, posteaqvam non ratio tantùm persvadeat idem, sed qvibusdam etiam è suis, & paupercculis pluribus fœminis bene successerit, donec superatis hoc modo periculis primæ istius ætatis, ad solidiora, ut pultem, gelatinam panis, & frumenti dococtum accessus fieri qveat.

Qvibus ita definitis, tres adhuc restare conditiones pro meliori successu summè necessarias monent: scilicet ut 1. Lac sit in temperie adeò exactâ, ac si immediatè ex mammis fœminæ sanæ prodiret, cùm alioqvin infantum ventriculus minus ferre illud possit; 2. in hoc caloris naturalis gradu continuè conservetur; & 3. tam facili labore ab infante recipiatur, ac si ex bonæ nutricis papillis hauriretur. Pro qvibus reqvisitis obtinendis, Dominus Du Val, Ingeniarius & Architectus Regius occupatus fuit; pro duobus primis qvidem, recipit Vas ingens cupreum intus stannô obductum, in qvo contentum Lac vaccinũ ad eum caloris gradum calefacit, qvi æqvalis est calori lactis, ex mammis Nutricis recens mulcti, qvæ temperies à præsente Medico, parum utriusq; manui suæ imponendo & exactè explorando, dijudicanda sit. Ut v. æqvalis ista temperatura conservetur continuè, extrinsecus qvidem ignem lampadis ex Spiritu vini accenso dicto vasi supponit, intrinsecus v. Thermometron vasi immittit, in qvo contenti liqvoris determi-

nata

nata altitudo regula est infallibilis gradus caloris in lacte conservandi: cujus machinæ delineatio in Ephemerid. c. I. videri potest. Tertio verò reqvisito, facilis suctionis, satisfacit per mammas artificiales, ad imitationem mammarum nutricis bene constitutæ conformatas, qvas parvis vasis stanneis artificiosè accommodat, exqve pelle caprinâ aliavè subtili fabricat, aut cùm hæc minus durabilis sit, & ob subtilitatem per suctum infantum relaxetur & emolliatur citius, potius telam sericeam tenuem (alias Taffent) ceu magis durabilem recipit. Ut verò continuè tumentes ac turgentes maneant, pilis eqvinis certo modo præparatis eas replet. Sic enim molles æqve ac tractabiles erunt, ut citra ullam læsionem infantes gingivas applicare, & maxillæ motu salivæ profusionem una adjuvare qveant.

HERMANNI VVITSI,
S. Literarum in Ecclesia & Academia Ultrajectina Doctoris & Professoris
EXERCITATIONES SACRÆ in SYMBOLUM, qvod APOSTOLICUM dicitur.
Franeqveræ 1681. 4.

AUtor à Commentariis qvos *de Fœderum Divinorum Oeconomia* ante qvadriennium edidit, satis notus, id ante omnia de his Exercitationibus Sacris in Præfatione ad Lectorem præmonendum ipse arbitratus est, non Eruditis eas scriptas esse, sed Discipulis solùm, atqve Auditoribus suis, qvibus facem ad Religionis suæ Praxin genuinam prælucere voluit. Non enim putavit committendum esse, ut qvi è disciplinâ suâ ad Sacros venirent ambones, sublimibus fortasse, sed frigidis Dissertationibus, aut calidis etiam, sed parum profuturis Disputationibus plebis Christianæ aures obtunderent, animos interim nullo rerum cœlestium gustu, nulla Divinarum consolationum dulcedine, nullo veræ pietatis amore imbuentes. Hinc totam orationem veri Theologi ita componendam esse docet, ut mens cum stupore qvodam in admirabilium veritatum meditatione defixa cœlesti se ardore inflammari sentiat, ad vitam sicuti tantarum rerum cognitione ac fide dignum est, instituendam. Auditorum etiam mentes ita vult infor-

formari, ut diligenti suscepto examine ex gnorismatis infallibilibus dignoscere qveant, num ad se qvoqve Evangelii promissa pertineant. Adeoqve nullum esse commonstrat Theologiæ caput, qvod non eximiam qvandam ad hanc rem vim habeat. Atqve is qvidem primarius sex & viginti harum Exercitationum Sacrarum de præcipuis Religionis Christianæ articulis ex Symbolô Apostolicô deductis scopus, atqve finis unicus est. Et qvamvis initio constituerat Autor, ea qvæ ad Theoriam pertinent, tanqvam ex Institutionibus Catecheticis, Systematibus Theologiæ, & Locis, qvos vocant communibus nota supponere, in gratiam tamen Auditorum suorum non intermisit, etiam qvo ordine, & qvo argumentorum selectu dogmata ista tractanda existimaret, tradere. Hinc factum est, ut in ipsâ Dogmatum è S. literis repetitione fuerit aliqvando prolixior, & occasione ita ferente τῶν ἑτεροφρονούντων qvoqve torsiones refutârit. In argumentorum autem selectu & tractandi methodo, sua qvadam usus est libertate, qva fraudandum non esse putat eum, qvi veritates omnes usqve adeò sartas tectas esse cupit, ut iis illustrandis, confirmandis, & ad verum suum usum transducendis, omnem suam operam inpendat. Ad calcem hujus libri adposuit Indicem Exercitationum singularum Breviaria vel summas complectentem.

EVOLUTIO INSIGNIUM SERENISSIMI Principis FRIDERICI Ducis Saxoniæ &c. &c. juxta Artis Heraldicæ principia ex Historiarum monumentis adornata, studio Bernhardi Zechii, Serenitatis suæ à secretis Feudalibus.

Francof. & Lipsiæ, apud Christian. Gentschium. 1682. in fol.

TRes hoc opusculum Tabulas continet, qvarum unâ Saxo-Gothanorum Ducum insignia, duabus reliqvis eorundem genealogia, ante oculos ponuntur. Discursus ipse duabus sectionibus absolutus, qvarum prima Insignium illorum Scutum, ejusqve permulas ac areolas singulas: altera galeas scuto incumbentes ex genuinis Artis Heraldicæ regulis, & Annalium fide explicat, paucis etiam de Ordinis Elephantini, in qvo anno 1678. Sereniss. Princeps Fridericus receptus est, Insigni, Principisqve symbolo, *Pietate, Prudentiâ & Justitiâ*, subjectis. Non potuisse verò non simul Saxonicæ Domus Antiqvitates, ejusqve in tot provincias Dominii originem ea occasione ab Auctore attingi, ac illustrari, conjicient facilè, qvi nôrunt, qvàm arcto nexu Ars Heraldica & Historia inter se vinctæ sint.

ACTA ERUDITORUM

publicata Lipsiæ
Calendis Julii, Anno M DC LXXXII.

ספר שפתי ישנים

i. e.

LIBER inſcriptus *LABIA DORMIENTIUM*, *Autore R. Schabtai ben Joſeph.*

Amſtelodami in 4 Anno תמ״א 441. ſupputationis Judaicæ, i. e. Chriſti 1681.

QVemadmodum Judæorum Rabbini hodie ad Polymathiæ laudem adſpirant, & Chriſtianorum excitati exemplo variam ſibi eruditionem, indeqve notitiam librorum acqvirere moliuntur: ita librum hunc materiâ multorum annorum labore conqviſitâ ſcripſit *Rabbi Schabtai*, משורר בבס מפראג. *Baſſiſta Pragenſis*, frater celebris inter ſuos Rabbini, *Jacobi Strimerii*, qvorum uterqve adhuc floret, & filii ſunt *Sanctiſſimi*, *qvem laudant*, *Martyris*, *Rabbi Joſephi*. Is ut feliciùs inſtitutum perſeqveretur, ſuſcepti, multis itineribus per omnes Judæorum Synagogas vagatus, celeberrimorum ubivis Rabbinorum Bibliothecas excuſſit. Excluſit tandem hunc fœtum ſuum, à pleriſqve Archi-Synagogis in Poloniâ & Germaniâ cum applauſu exceptum, qvorum cenſuræ & approbationes magno numero operi præmittuntur. Ad cujus qvidem lectionem ipſe non vult qvemqvam admitti, niſi *præfationem* ſatis operoſam antea integram perlegerit. In eâ autem *uſum libri*, qvem facit decuplum, prolixè commendat, eâqve occaſione de diſciplinis atqve ſcientiis diſſerit, tum & methodum docendi in Synagogâ Judæorum Hiſpanorum Amſtelodamenſi obſervari ſolitam deſcribit, ac rationem reddit tituli שפתי ישנים *Labia dormientium* ex *Cant. VII, 9.* mutuò accepti. Ipſe liber *Bibliothecam Rabbinicam* multò nobis ampliorem exhibet,

qvàm Buxtorfii, Hottingeri, Plantavitii, Bartoloccii, editæ de hoc argumento lucubrationes, non ignoratæ Autori, qvippe parte operis ultimâ laudatæ. Dividitur in *qvatuor partes.*

Prima pars duabus sectionibus absolvitur, qvarum *prior* circa תורה שבכתב *legem scriptam; posterior* circa תורה שבעל פה *legem oralem* occupatur.

Sectio *prior* circa *legem scriptam* occupata, post librorum Biblicorum, eorumq; diversi apud Judæos & Christianos ordinis designationem, strictim omne perseqvitur, qvicqvid ad illorum tùm lectionem, tùm interpretationem qvoqvo modo facit. Atqve adeò *Capite I.* singulorum librorum Biblicorum tituli, paraschæ, capita enumerantur. *Cap. II.* recensentur (1) libri, qvi vocum difficiliorum per universum Codicem Hebræum occurrentium interpretationes continent. (2.) libri, in qvibus voces in versionibus Chaldaicis occurrentes exponuntur. (3.) Commentarii literales in universum Codicem. (4.) Commentarii literales in solum Pentateuchum. (5.) Variæ Bibliorum versiones. (6.) Commentarii Cabbalistici in Legem, Ruth & Threnos. (7.) Dilucidationes præcipuorum Commentariorum Cabbalisticorum, τȣ̃ Sohar nempe, Rakanati, & Bechai. (8.) Commentarii Philosophici in Legem, qvinqve Megilloth in genere, & in specie in Threnos; item in Psalmos & Jobum. (9.) Commentarii Grammatici in Legem. (10.) Commentarii in AbenEsram, difficiliorem legis interpretem. (11.) Commentarii in Misrachium, alium legis interpretem. (12.) Commentarii in Rabbos. (13.) Commentarii in Raschi. (14.) Commentarii literales simul & Homiletici in Legem. (15.) Commentarii in qvinqve Megilloth, qvi tùm in omnes universim, tùm in singulos libellos seorsim scripti sunt. (16.) Commentarii in Haphtaros. (17.) Commentarii literales & Homiletici tùm in Prophetas priores & posteriores, atq; in Hagiographa simul, tùm speciatim in Prophetas tantùm, & qvidem tàm in omnes qvàm in singulos, similiterq; in omnia Hagiographa, & iterum speciatim saltem vel in Psalmos, vel Proverbia, vel Jobum, vel Danielem, vel Esram & Nehemiam. (18.) Homiliarii ad certos libros Biblicos non adstricti, sed pro ratione materiæ liberiùs distributi. *Cap. III.* exhibentur (1.) Libri precationum & cantionum, qvibus uti consveverunt. (2.) Libri Carminum & Poëmatum. (3.) Commentarii

in precationes. (4.) Commentarii in lectionem paschalem. (5.) Libri scriptionem legis & Mesusæ exponentes. (6.) Libri de conscribendis epistolis. *Cap. IV.* commemorantur libri (1.) Genealogici & Historici. (2.) Geographici. (3.) Ænigmatici & Parabolici. *Cap. V.* Libri (1.) Ascetici. (2.) Cabbalistici ordine Biblico non dispositi. *Cap. VI.* Libri (1.) Grammatici ordinem Biblicum non tenentes. (2.) Masorethici. (3.) Logici. *Cap. VII.* Libri Didascalici & Consolatorii (1.) de redemptione & resurrectione mortuorum. (2.) de futuro seculo, & animâ. *Cap. IIX.* Libri Critici & variarum Lectionum in qvoscunqve libros legis tàm scriptæ, qvàm oralis. *Cap. IX.* Libri Ethici de pietate, beneficentiâ, pœnitentiâ, & similes. *Cap. X.* Jndices Biblici, & qvidem (1.) dictorum, (2.) allegoricarum interpretationum.

Sectio *posterior* circa *legem Oralem* sic occupatur, ut *Cap. I.* recensio operis Talmudici habeatur cum indice omnium Capitum Alphabetico. *Cap. II.* recenseantur (1.) Commentarii in Mischnam. (2.) Commentarii & Dissertationes in Gemaram, in Commentarium Talmudicum Raschii, & in Tosephos. (3.) Commentarii in librum Hen Jacob, & cæteras Aggadas, uti & in Talmud Jerosolymitanum. (4.) Commentarii in Pirke Abhoth. *Cap. III.* Libri (1.) Arithmetici. (2.) Astrologici de embolismis, iisqve omnibus, qvæ ad dierum, mensium, annorum, noviluniorum rationem spectant. (3.) Sphærici & Astronomici. (4) Philosophici nõ juxta legis ordinem, sed liberè per capita, & pro ratione materiarum dispositi. (5.) Cheiromantici. (6.) Magici. (7.) Necromantici. (8.) Onirocritici. (9.) Musici. (10) Pansophici. *Cap. IV.* Libri (1.) Dogmatici de fundamentis fidei & tredecim articulis. (2.) Polemici pro Judaicâ fide vindicandâ. *Cap. V.* Libri (1.) rituales. (2.) Indices consvetudinum, legum, statutorum, aliarumqve rerum in Gemarâ contentarum. *Cap. VI.* Libri (1.) Qvæstionum & Responsionum de rebus Juridicis. (2.) qvæstionum & responsionum de rebus Philosophicis & ænigmaticis. *Cap. VII.* Libri (1.) Medici & Physici, circa naturam hominis, brutorum & volatilium. (2.) de gemmis. *Cap. IIX.* Libri Cabbalistici de Rasche tefos, Gemetria, & Notarikon. *Cap. IX.* Libri (1.) Juridici secundùm ordinem Gemaræ, vel Alphesium dispositi. (2.) Alii secundùm Ordinem Arba turim, vel Schulchan aruch, vel Lebuschin. (3.) Alii secundùm Ordinem Mischne Torah Majmonidis. (4.) Alii

secundùm ordinem sexcentorum & tredecim præceptorum. (5.) Alii pro ratione materiarum liberè dispositi. (6.) Alii speciales secundùm singulas partes libri Turim dispositi, vel juxta Orach chajim, vel Joreh deah, vel Eben haæser, vel Choschen hammischpat. *Cap. X.* Libri (1.) Isagogici in Gemaram. (2.) Architectonici de tabernaculo, templo, & vasis sacris. (3.) Germanici, vel alterius idiomatis, sed literis Rabbinicis excusi. (4.) Methodici de studio tàm biblico, qvàm Talmudico feliciter tractando.

Secunda pars Ordine alphabetico libros Rabbinicos suis titulis designatos, eosqve circiter bis mille ac ducentos recenset, annotatis ubiqve cujusvis libri argumento, Autore, editionibus.

Tertia pars שער בת רבים inscripta tribus sectionibus constat. *Prima* Autorum nomina indice alphabetico exhibet, & ad secundæ partis paginas, in qvibus eorum opera hinc inde titulorum ductu dispersa sunt, remittit, simulqve annotat, qvo qvisqve seculo floruerit. *Altera* (è libro Juchasin excerpta) nomina Doctorum omnium, qvotqvot in Mischnâ & Gemarâ sententias dixerunt, & initiò qvidem Mischnicorum separatim, deinde & Gemaricorum, ordine alphabetico commemorat. *Ultima* inde à primo Synagogæ Magnæ tempore per secula Rectores Synagogæ, postea Doctores Mischnicos, qvi ante & post Urbis ac templi desolationem fuère, hinc Gemaricos, porrò Seburæos sive Scholasticos, ac tandem Geonæos, ad ductum libri Zemach David recenset.

Qvarta Pars inscribitur שער החיצון *Porta extranea*, & comprehendit libros à Christianis in literatura Hebraicâ vel Rabbinicâ editos, eorumqve titulos, autores, argumenta, editiones indicat.

Cæterùm laudandus Autor est non modò à diligentiâ, qvam in colligendis consignandisqve libris prorsus stupendam adhibuit, sed & ob elegantiam styli Hebraici in præfatione insigniter comprobatam. Idqve fertur nunc dare operam, ut in eorum gratiam, qvi Rabbinismi adeò gnari non sunt, hic ejus liber Amstelodami in Lingvam Latinam transferatur. Edidit & opuscula alia: inprimis verò Pentateuchum Hebraicum cum Targum, & commentario Raschi, collectisqve in Raschium notis è variis biurim, atqve ad marginem notatis locis Talmudicis è Toledos Aharon, &c.

THE-

THERIACA JUDAICA AD EXAMEN REVOCATA.

Scripta Amoibæa Samuelis Friderici Brenzii, Conversi Judæi, & Salomonis Zevi, Apellæ, nunc primùm cum versione Latinâ & animadversionibus edita à Jo. VVulfero.

Norimbergæ in 4. A. M DC LXXXI.

Cùm ante octo & triginta annos Theodoricus Hackspanius, Lipmanni Nizzachon Altdorfi primùm ederet, examen virulentissimi libri pollicitus, adjecit editioni illi tractatum de usu librorum Rabbinicorum, veluti futuræ refutationis prodromum, in qvo aliqvoties ad *Theriacam Judaicam Salman Zebi* provocans, talia inde loca, cumprimis *pag. 268. 278, 281. 356. 358.* produxit, qvæ salivam facilè movebant rerum Judaicarum Studiosis. Sed nullibi prostabat iste liber Hanoviæ excusus, qvòd à Judæis ipsis, invidiâ & odio erga Autorem accensis, supprimeretur. Continet Apologiam pro Judæis, in qvâ enormia à *Samuele Friderico Brenzio* iis intentata crimina depelluntur. Abierat enim Brenzius à Judæis ad Christianos, atqve ut post susceptum baptismum suæ fidei, qvam jam profitebatur, documentum daret novus inter Christianos proselytus, calamum in populares, qvos deseruerat, strinxit, scriptoqve libro Germanico, sub titulo *Leberidis* (Jüdischer abgestreiffter Schlangenbalg) Judæorum malitiam, fraudes, scelera, impietatem, atqve in Christum ejusqve sanctam matrem blasphemias detexit, omnesqve sibi ab iis cavere monuit, tanqvam à juratis Christiani nominis hostibus, qvorum omnis cura & cogitatio in Christianorum odium, contumelias, & perniciem fixa sit. Ut primùm ergo hoc Brenzii scriptum Norimbergæ Anno seculi currentis XIV. prodierat, ad ejus confutationem se masculè accinxit Judæus in Talmude & aliis Rabbinorum monumentis non usqve adeò hospes, *Salman Zebi, Offenbusensis*, ita qvidem, ut adversarii sui Objectiones, ordine, qvem tenuerat servato, diluat, & gentem suam contra tot ac tantas, qvas putabat, calumnias defendat. Atqve hinc libro titulum fecit *Theriacam Judaicam* (Jüdischer Thiriack) qvia, qvam ipse in præfatio-

ne rationem reddit, forte sit antidotum ad venenum ex Adversarii Leberide haustum extrahendum; scripsitqve idiomate, qvo ille, germanico, sed qvali communiter uti Judæi solent, & Rabbinicis expresso literis. Cæterùm ut Judæis multa solâ criminandi libidine falsò objicit Brenzius; ita vicissim multa negat, vel certè emollit, aut aliter interpretatur Zebi, qvorum tamen Judæi jure optimo postulantur: uterqve interdum commodè locutus, aliqvando & mentitus est, qvod in animadversionibus suis diligenter excussit *Jo. Wulferus*, qvi non utriusq; modò scriptum nativo sermone & charactere junctim, sed & in exterorum gratiam cum versione latinâ, justis animadversionibus auctum edidit, alterum post Talmudici tractatûs de Siclis versionem perpetuo Commentario è Rabbinorum scriptis illustratam, studiorum Philologicorum specimen; cui ad calcem ob argumenti cognationem *Isaaci Vivæ* libellum adjecit, pridem Amstelodami impressum, qvem *Vindicem sangvinis* inscripsit, h. e. *Vindicias secundum veritatem, qvibus Judæi ab infanticidiis & victima humana contra JACOBUM GEUSIUM vindicantur.*

EXCERPTA V. ET N. TESTAMENTI SYriaci, cum Latina interpretatione nova & Annotationibus Christophori Cellarii. Cizæ, sumtu Jo. Bielcki, Bibliopolæ Jenens. MDCLXXXII. in 4.

UT studiosæ Juventuti sacræ Philologiæ, ac imprimis lingvarum Orientalium studium magis redderet commendatum *Christophorus Cellarius* vir humaniorum & orientalium literarum egregiè doctus, non tantùm *Horas Samaritanas*, seu loca S. codicis selectiora excerpta cum versione & annotationibus edidit: verùm nuperrimè etiam laudabili industria *Excerpta V. & N. Testamenti Syriaci* cum nova interpretatione typis exscribi curavit publicis. Utriqve parti Excerptorum ex Bibliis Polyglottis Anglicanis desumtæ, novam eamqve Syriacæ ad verbum respondentem adjecit versionem. Cujus rei causa allegatur in præfatione, qvâ de versionis Syriacæ autoritate, antiqvitate & sinceritate ex Briani Waltoni Prolegomenis Bibl. nec non de ejusdem utilitate in S. Theologiæ studio, adductis variis exemplis disserit. Annonotationes adjectæ ad difficiliorum locorum intellectum faciunt. Qvæ

ex

ex *N. Testamento excerpta* publicavit, continent potiora ejusdem loca; qvæ vel ad fidei Christianæ summam pertinent, vel lingvæ hujus usum cultoribus commendant. Annotationes iis subjicere omisit, qvod pleraqve vocabula in V.T. excerptis jam essent exposita, & reliqva satis ex bona versione possent intelligi. Ubi variantes occurrunt lectiones, *Autor clarissimus* non Trostianam, nec Gutbirianam, sed Anglorum scripturam secutus est.

INSTITUTIONIS THEOLOGIÆ ELENCTICÆ Pars Prima & Secunda,

Autore FRANCISCO TURRETINO in Ecclesia & Academia Genevensi Pastore, & SS. Theologiæ Professore.

Genevæ, 1682. 4.

INstitutionis Theologiæ Elenčticæ nomen huic Operi impositum, ne Systema aliqvod Theologiæ plenum hic tradi qvis credat. Is enim Autori scopus propositus nunc qvidem non fuit; sed tantùm, ut *nobiliorum Controversiarum Theologicarum in omni Religione hodie vigente* momentum exponeret, & filum Ariadneum Junioribus subministraret, cujus ope ex earum labyrintho se faciliùs extricare possent. Ideo eas seligere voluit, qvæ majoris momenti, vel magis necessariæ hoc tempore visæ sunt, cæteris missis, qvæ vel arduæ sunt nimis & curiosæ, vel inanes & jejunæ, qvæ nec ignoranti nocent nec scientem juvant. Qvia verò constat, præ cæteris periculosè errari sæpissimè circa Controversiæ statum, id sibi ante omnia negocii dedit Autor, ut remotis illis, qvæ sunt ἐξαγώνια, *præcipuum qvæstionum Cardinem* diligenter ex sententiâ partium, qvantum fieri potuit, erueret, ut eo semel ritè posito & explorato, via facilis ad reliqva complanaretur, sive κατασκευαστικῶς veritas esset adstruenda, sive per ἀνασκευὴν error destruendus veniret. Qvæ duo sibi insuper sic exeqvenda proposuit, non ut *Rationes* omnes operosè congereret, qvæ in medium afferri solent confirmandæ veritati, qvia hîc non tàm numero qvàm pondere certandum; sed ut *potiores ac solidiores* qvibus fulciri potest, cum judicio sublegeret, robore etiam, ubi opus fuit, iis addito, & *Exceptionibus palmariis τῶν ἐξ ἐναντίας* dilutis. Qvibus tandem *fontes solutionum* subjecit, ut paucis

paucis & uno veluti obtutu, missa prolixa argumentorum serie, distinctiones occurrerent & observationes utiles, qvibus πρῶτον ψεῦδος Adversantium retegi, & nervi præcipuarum objectionum sine magno labore incidi possent. Qvæ omnia ea brevitate ac perspicuitate exeqvi conatus est, ut nec nimia brevitas obscuritatem, nec nimia prolixitas tædium pareret. Unde nuda & simplici rerum expositione contentus omissâ operosâ testimoniorum, qvæ coacervari poterant, citatione, brevibus punctis signare satis habuit, qvæ aliàs in justâ argumenti tractatione deducere potuisset. In *secunda* hujus Operis parte operosiorem & prolixiorem qvàm in *prima* secutus est viam, ut ita ex multorum voto priorem ejus laborem utroqve pollice approbantium, paulo diutius in difficiliorum qvæstionum examine immorari posset, & aliqvanto fusius in præcipuorum & fundamentalium, qvæ subinde occurrebant, Scripturæ Locorum explanatione versaretur. Hinc factum, ut absolutâ tractatione locorum de *Lege & Fœdere Gratiæ*, de *Christi Personâ & Statu*, ejus *Officiis* & *Beneficiis* variis, manum de Tabula ponere coactus fuerit, & in *Tertiam* partem rejicere reliqvas controversias de *Ecclesiâ*, de *Sacramentis* & de *Novissimis*, qvas propediem discutere instituet, ut plenum *Institutionis hujus Elenchticæ* Systema habeatur. De cætero nullum erga diversa in Religione sentientes, nisi charitatis affectum Autor spirare videtur, procul ab omni personarum odio & livore, nec temere alienam mentem affingere iis, qvibuscum agendum fuit, nec illa studio disimulare voluit, qvæ pro illorum causa facere videbantur. Id certè sedulo cavit, ne qvid *novum* hic Liber haberet, & à formulis publicis in Ecclesia Reformatorum receptis alienum, & ut nihil ibi adstrueretur, qvod probatissimorum huic Religioni addictorum calculo non confirmaretur. Atqve ita solicitè fugiendam judicavit profanam illam ingeniorum libidinem ad nova & curiosa prurientium, qvi, ut ipse qvosdam suarum partium Theologos modernos describit, *sub specioso majoris lucis & penitioris indaginis veritatis antea ignoratæ prætextu, ante se tradita convellere, bene constituta destruere, & ἰδίας ἐπιλύσεις, & κυρίας δόξας instar oraculorum obtrudere præsumunt, & à se dissentientes, tanqvam bonæ mentis vacuos, imperitos, & veteribus formulis serviliter addictos traducere non erubescunt.* Et qvanqvam ipse adspernari nolit Recentiorum industriam, qvi luculentiora dona à

Deo

Deo consecuti, & peculiari ingenii acumine pollentes, cum laude occupantur in Scripturis scrutandis & veritate illustranda; ut tamen sub hoc prætextu vetera superciliose rejiciantur, & nova dogmata in Ecclesiam inducantur, qvasi illi qvi nobis præiverunt, in caligine ac tenebris adhuc versati sint, nec religionem ab erroribus suis satis repurgârint, hoc sanè *& famæ tantorum Virorum injurium, & Religioni probrosum, & piis auribus intolerandum esse* pronunciat.

SELECTA HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ capita & in loca ejusdem insignia Dissertationes.

Autore R. P. F. Natali Alexandro, Ord. FF. Præd. in Sacrâ Facult. Parisiensi Doctore Theologo, & in Majori conventu & Collegiô Parisiensi ejusdem ordinis S. Theologiæ Professore, & studii Regente.

SECULUM IX. & X.

Paris. A. C. 1681. in 8.

Autori huic suas in universam Historiam Ecclesiasticam lucubrationes continuatâ Tomorum serie ante annos haud ita multos in publicam lucem emittere aggresso, ea placet methodo, ut succinctam seculi cujusqve Synopsin in certa capita divisam Historicis, Chronologicis, Criticis & Theologicis dissertationibus illustret, & panopliam, ut vocat, adversus veterum & recentiorum, qvos existimat, hæreticorum errores è Scripturâ, Traditione, & Patrum doctrinâ subministret. Qvod opus Theologiæ studiosis eò gratius & ad usum accommodatius futurum existimavit, si scholasticum & disputantibus familiarem scribendi modum in dissertationibus istis adhiberet, in qvibus haud rarò magni nominis viros etiam suæ religionis atqve gentis impugnat, exterarum gentium Theologos tantò æqvius laturos ratus, qvòd in fidei articulis aliis principiis innutritus, Ecclesiæ suæ Pontificiæ placita defendere in se susceperit. Hanc igitur instituti rationem secutus, octo prioribus seculis, qvæ Anno 1676. & deinceps prodierunt, annô superiore Nonum & Decimum seculum duobus comprehensa voluminibus adjecit.

Et PRIUS qvidem VOLUMEN, qvod Historicam seculi 9. & 10.

Synopsin conjunctim exhibet, à Romanis hujus Periodi Pontificibus auspicatur. Agmen ducit Leo III. è cujus vitâ S. Svitberti Canonizationem contra *Baronium* expungendam esse notat, cùm indulgentiæ, ut cætera argumenta prætereamus, fidelibus certas Sanctorum Ecclesias & Altaria visitantibus erogatæ, qvarum in actis istius Canonizationis mentio fit, ante duodecimum seculum Ecclesiæ ignotæ fuerint. Leonem III. Stephanus V. & reliqvi seqvuntur, qvorum seriem & res gestas ita refert, ut errores etiam & turpissima qvorundam flagitia subinde memoret, qvamvis per eam labem Romanæ Sedis autoritati, cui ubiqve consulere nititur, qvicqvam præjudicari nolit, & nonnullis doctrinæ nævos & crimina per calumniam objici, persvasum sibi habeat. Eugenio enim II, qvi è pervetustis & nono seculo coævis tabulis Remigianis, à *Mabillonio T.1. Analector.* editis, ritum probationis per aqvam instituisse arguitur, superstitiosum illud & cum Dei tentatione conjunctum inventum adscribere religioni habet, & *Joh. Launojum* Parisiensem Theologum, qvi *in libro de Regiâ in Matrimonium potestate* Johanni VIII. hanc sententiam tribuerat, qvòd conjux ob fornicationem alterius conjugis post legitimum divortium aliarum nuptiarum potestatem habeat, qvasi magnum illi errorem per hanc sententiam attribuisset, insigni & omnibus bonis execrandâ fraude Johannis IIX. verba adulterâsse, non sine verborum amarulentiâ qveritur, & Sylvestrum II. qvi inter Romanos hujus ætatis Pontifices extremum locum occupat, de necromantiâ & aliis magicis artibus non aliam ob causam suspectum fuisse existimat, qvàm qvòd summa ejus in Mathematicis disciplinis peritia, & ingeniosa in novis horologiis & aliis machinis elaborandis dexteritas rudi seculo Dæmonis familiaris opem reqvirere videretur.

Romanorum Pontificum historiam cùm hæretici, qvi seculis IX. & X. Ecclesiam infestârunt, tùm scriptores Ecclesiastici, numero pene LXX. excipiunt, qvorum opera sic enumerat, ut ea, sicubi opus, ad criticum examen revocet, & ex plerisqve flosculos aliqvos excerpat. Dehinc Synodorum Nationalium & Provincialium, qvibus disciplina IX. & X. seculi sancita & instaurata fuit, decreta subjicit, & postqvam Canonum in singulis conditorum medullam perspicuè exposuit, Politiæ Ecclesiasticæ faciem spectandam exhibet, à novis Primatuum sedibus nono & decimo seculo erectis & constitutis telam hanc exorsus, à qvibus ad Metropolitanos eorumq; Jura, & Insigne eorundem Pallium accedit,

cedit, *Petri de Marca* judicium tanqvam veritati & Romanæ Sedi injuriosum carpens, qvi pallii usum, antiqvam Metropolitanorum libertatem per cuniculos infregisse, & Synodorum Provincialium autoritatem pessumdedisse scripserat. Tum ad reliqvos Episcopos devolvitur, eorumqve electionem, confirmationem, juramentum Regibus præstitum, residendi in propriis Ecclesiis necessitatem per Canones Ecclesiasticos & Regum capitularia his temporibus impositam, & alia his affinia pertractat, inde ad Clericos & Canonicos transitum faciens. Nec omittenda monasticæ rei, qvalis his seculis fuit, prolixa satis enarratio, qvâ inter alia Cluniacensis Abbatiæ origines describit, ejusqve Abbates usqve ad Odilonem Anno 1048. defunctum ordine recenset, & peculiares qvasdam Abbatiæ istius consvetudines à Bernhardo Cluniacensi & Udalrico descriptas subnectit, qvalis fuit singularis reverentia in conficiendis hostiis Eucharisticis, qvæ non ejus, cujus hodie sunt, figuræ, nec denarialis tantùm magnitudinis, sed longè majores extiterunt, & pro communicantium numero in plures particulas dividi potuerunt. Reliqvas Abbatiæ hujus consvetudines & alia, qvæ de Monachis & Sanctimonialibus horum temporum, nec non de bonorum Ecclesiasticorum administratione & Clericorum privilegiis atqve oneribus Autor congessit, instituti ratio, qvæ brevitatem imperat, referre non permittit. Ultimus deniqve hujus voluminis labor in Imperatorum Orientalium & Occidentalium, Regum item Francorum, Hispanorum & Anglorum, à qvibus per hunc noni & decimi seculi decursum Respublica administrata est, præcipuis gestis breviter enumerandis occupatur.

POSTERIUS VOLUMEN 18. dissertationes complectitur. In primâ, qvæ de translatione Imperii à Græcis ad Francos agit, Carolum M. à Leone III. Romæ Imperatorem coronatum & Ecclesiæ maximè Romanæ custodem constitutum, nec tamen, qvod *Bellarminus* & alii putaverant, hoc facto Imperium à Græcis ad Francos translatum asserit.

Secunda circa Ludovici Pii exauctorationem & restitutionem occupatur, qvem ab *Agobardi, Paschasii*, & Synodi Compendiensis calumniis acriter vindicat.

In tertiâ vulgatam de Johannâ Papissâ historiam post *Florimundum*

Remundum, Leonem Allatium, Philippum Labbeum, Davidem Blondellum & alios confutare conatur.

Qvarta Photii, Ignatium sede Constantinopolitanâ deturbantis, ab Ignatio iterum detrusi, sed post Ignatii mortem restituti, & denuo exauctorati, cum Romanis Pontificibus certamina, nec non legationum & aliarum rerum in schismate isto utrinqve actarum historiam exponit. Imprimis verò Synodi octavæ Oecumenicæ, ab Hadriano II. congregatæ, cui aliam Oecumenicam IIX. Photius postea opposuit, actiones ordine recenset, & occasione canonis 17. pro *Petro de Marcâ* & *Bosqveto* contra *Christianum Lupum*, an Episcopi Gallicani ab Episcopo Romano vocati citra licentiam à Regibus permissam, abire potuerint, disqvirit.

In Godeschalchi causâ, qvam qvinta dissertatio aggreditur, referendâ ita versatur Autor, ut dissensiones in Galliâ ex his certaminibus exortas, utcunqve conciliet, & *Maugvinum* aliqvoties refellat.

In Sextâ Rothadi Svessionensis ad Sedem Apostolicam appellantis restitutio, qvamvis *Annalium Bertinianorum* Autor eam non regulariter, sed potentialiter à Nicolao I. factam esse scribat, contra *Hincmarum Rhemensem* defenditur.

Septima controversiam, qvam Hincmarus Rhemensis Wulfado & aliis Clericis ab Ebbone Antecessore suo ordinatis movit, ventilat, eorumqve causam contra Hincmarum cum Romanâ Ecclesiâ tuetur. Hincmari istius Rhemensis ex sorore nepos fuit Hincmarus Junior Laudunensis Antistes, qvi cùm ob turbulentas actiones malè sibi conscius, interjectâ ad sedem Apostolicam appellatione, Nationalis Synodi judicium declinâsset, ab Adriano II, ut pro sui defensione graves & acerbas ad Carolum Calvum & Hincmarum avunculum suum literas scriberet, impetravit. Sed Hincmarus Rhemensis Regis Christianissimi nomine Pontificem illum Romanum pro merito haud mitioribus literis excepit, qvarum summam cum reliqvis hujus controversiæ actis octava dissertatio enarrat.

Nona Lotharii Regis & Teutbergæ divortium & novum ejusdem Regis cum Waldradâ matrimonium ab Episcopis Regni Lothariani in Aqvisgranensibus Conciliis & Metensi Synodo approbatum, sed à Nicolao I, qvem Teutberga appellaverat, rescissum memorat, & qvid de eo negotio scriptum actumqve fuerit, exponit.

In

In decimâ dissertatione Autor Paschasii Radberti, qvi se in subscriptionibus Monachorum omnium peripsema appellare consvevit, vitam & opera recenset, eumqve ab *Henrico Boxbornio* & *Hospiniano* temere ad Calvinistarum partes trahi asserit, cùm è contrario *Claudius* & *Larrogvius* Paschasium arguant, qvòd primus realem Christi in Eucharistiæ Sacramento præsentiam tradiderit: qvorum sententiam congestis rationibus & multorum Autorum testimoniis refellit. Et cùm reali corporis & sangvinis Dominici præsentiæ transsubstantiationem subinde admisceat, haud mirum, etiam Lutheranos intactos non relinqvi, qvos per *Gastum* Hagenoïensem Ministrum Anno superioris seculi 28 Paschasii opera adulterâsse audacter insimulat.

In Undecimâ ad Rabani Mauri opera & nævos progreditur, cui fœdum Stercorariorum errorem falsò tribui ex *Mabillonii Secul. IV. Benedictino* asserit. Imprimis verò negat, Rabanum realem corporis & sangvinis præsentiam in Eucharistiâ negâsse, qvamvis corpus illud Christi, qvod ex Mariâ natum est, cum eo, qvod de altari sumitur, idem esse negaverit, & cum Patribus qvibusdam triplex Christi corpus, Ecclesiam, Eucharisticum, & qvod è Mariâ natum est, distinxerit.

Idem sensit Amalarius, cujus errorem de Christi corpore triformi in Carisiacâ Synodô damnatum refert Florus in MSC. contra Amalarium à *Blondello in elucidationibus controversiæ de Eucharistiâ* laudatus. Num verò Amalarius Stercoranistarum errorem foverit, ut à *Wilhelmô Malmesburiensi*, *Maugvino*, & *Antonio Arnaldo* arguitur, an realem Christi præsentiam in Eucharistiâ planè negaverit, qvod *Claudius* & *Larrogvius* asserunt, duodecima dissertatio inqvirit, in qvâ etiam errores Amalarii ab Agobardo impugnati recensentur.

Decima tertia Ratramni seu Bertrami scripta recenset, & imprimis librum de corpore & sangvine Domini, qvem *Petrus de Marcâ* & *Antonius Arnaldus* Johanni Scoto, sed *Mabillonio* judice falsò asserunt, nec non librum de Nativitate Christi, à Paschasio Radberto impugnatum: & librum de animâ MS. Monacho Corbeiensi, qvi unam omnium hominum animam esse contenderat, oppositum ad examen revocat.

Decima qvarta Johannis Scoti Erigenæ, qvem Autor à Johanne Æthelingiensi in Angliâ Abbate distingvendum, & nec Bedæ discipulum, nec Martyrem fuisse probat, opera & erroneas de Eucharistiâ, Prædestinatione, & aliis Fidei articulis sententias, earundemqve con-

demnationem in Parisiensi, Valentinâ & aliis Synodis factam exhibet.

Decima qvinta contra Calvinianos, & in specie *Albertinum, Claudium*, & *Larroqvium* militat, qvi seculô X. fidem Eucharistiæ in tantum mutatam esse affirmant, ut, cùm nono adhuc seculo Christiani corpus & sangvinem Christi ab Eucharistiâ abesse credidissent, decimo demum seculô substantialis Christi in Cœnâ præsentia credita fuerit.

Decima sexta contra *Johannem Launojum* dirigitur, qvi in Epistolâ qvâdam ad Ludovicum Maresium contra *Baronium, Binium* & alia Curiæ Romanæ mancipia (sic enim Launojus in dictâ Epistolâ appellat) Romanum Concilium, qvod Johannem XII deposuit & in ejus locum Leonem IIX substituit, legitimum, & illud', qvô Johannem restitutum volunt, suppositum fuisse probaverat, cujus argumenta Autor refutare conatur.

In decimâ septimâ dissertatione Autor de Septem Electoribus agit, eosqve à Gregoriô V. in Concilio Romano institutos contra *Bellarminum, Baronium* & alios negat: qvamvis de cætero haud negandum esse lectoribus suis persvadere velit, qvod jus eligendi Imperatores à sede Apostolicâ qvodammodo emanaverit.

Ultima deniqve dissertatio, cui Panopliæ adversus IX. & X. seculi hæreses titulus præfigitur, contra Photium & reliqvos Græcos processionem Spiritus S. à Filiô, à Latinis symbolo adjectam, tuetur, ubi obiter animadvertitur, ex Autoribus à *P. Ludovico Maimburgio* allegatis non constare, qvòd Henricus Imperator Benedicto Octavo, ut verba illa FILIOq; Symbolo adderet, Autor fuerit, aut qvòd Benedictus VIII. in Synodô Romanâ additionem illam approbaverit.

DISCOURS SUR L' HISTOIRE UNIVERSELLE à Monseigneur le Dauphin: pour expliqver la suite de la Religion, & les changemens des Empires. Premiere partie, depuis le commencement du Monde jusqv' a l' Empire de Charlemagne. Par Messire Jacqves Benigne Bossuet, Evesqve de Condom &c.

i. e.

Dissertationum super Historiâ Universali ad Serenissimum Delphinum, qvibus contextus Religionis, & Imperiorum

riorum mutationes enarrantur, Pars prima, ab exordio mundi usqve ad Imperium Caroli Magni deducta. Auctore Jac. Benigno Bossuetô Condomiensi (nunc Meldensi) Episcopo.

Paris. in 4. Lugduni & Amstelod. in 12. 1681.

TRibus nempe locis eodem anno typis excusus hic liber est, qvòd acceptissimum eum omnibus futurum, & operis argumentum ipsum, & Illustre Auctoris nomen, spem certam Bibliopolis fecisset. Neqve de bono publico malè merebitur, qvi, ut novissimus Francofurtensis librorum catalogus innuit, in latinum sermonem transferre librum, ut legi à pluribus possit, instituit. Qvid enim vile, aut inelaboratum expectari ab eo poterat, qvem ex tanto doctorum virorum, qvibus Gallia hoc tempore abundat, numero Rex Christianissimus selegit, qvi Delphini studiis unà cum Doctissimo Hueto moderaretur, ac qvi hoc ipso opere specimen edere prudentiæ Didacticæ voluit, ac viam velut aliis in erudienda probè & ad pietatem flectenda illustri Juventute terendam præire. Tametsi enim scopus Auctoris fuit, Historiam tum Ecclesiasticam, tum Civilem Serenissimo Discipulo tradere, id inprimis tamen per universum opus egit, ut demonstrato ab una parte Religionis Christianæ, suismet viribus nixæ, & ab exordio mundi ad nostra usqve tempora subsistentis, imò æternùm perstituræ, contextu perpetuo; ab alterâ parte amplissimorum Imperiorum vicissitudinibus, variis casibus, ac ruinis ob oculos positis; animum Principis à mundanarum rerum nimio studio abductum, pietate ac solidioris felicitatis gloriæqve ad qvam sola nos Religio Christiana ducit, desiderio imbueret.

Prior operis pars, qvæ jam publici juris facta est, & à condito mundo ad Caroli M. porrigitur tempora, tribus sectionibus absolvitur. Qvarum primâ Historiæ universalis, Ecclesiasticæ pariter ac Civilis, summa capita promiscuè, juxta temporum tamen seriem, per certas Epochas, velut Adami, Noæ, Abrahami, Mosis, captæ Trojæ, Salomonis, Romuli, Cyri, Carthaginis excisæ, Christi Servatoris nati, Constantini, & Caroli M. Auctor exhibet, totqve seculorum res gestas notatu digniores brevi ac concinnâ oratione enarrat. In qvo tractatu ut passim fidem dictis profanorum æqvè ac sacrorum testimo-

niis

niis adstruit; Ita ubi inter se illi dissident, nec conciliari possunt, explosâ profanorum auctoritate, Sacras literas, velut cynosuram fallere nesciam, strictim seqvitur.

Alterâ Sectione Religionis Christianæ veritatem, successionemqve nunqvam interruptam uberiori sermone demonstrat, evincitqve, etsi alius populi Dei status sub lege naturæ, alius sub lege Mosis, alius sub Evangelio fuerit, eundem tamen Deum auctorem, eundem Christum Servatorem generis humani cultum semper ab Ecclesia fuisse, eandemq; religionem eidem fundamento superstructam, ac ab hostibus, idololatriâ, impietate, hæresi, persecutionibus, ipsaqve vi immensi temporis invictam hujusqve perstitisse. Itaqve ab Historiâ creationis lapsusqve Protoplastorum, ac primi in paradiso de Messia Evangelii orsus, ad Abrahami ac Patriarcharum tempora qvibus sparsâ jam per universum orbem idololatriâ, suum sibi populum peculiari fœdere Deus adstrinxit, ad Davidem inde & Prophetas ac clariora de Messiâ oracula sensim ascendit, cùmqve de Hierosolymitani templi exstructi, destructi, instaurati fatis, populiqve Judaici & Religionis ipsius per hæc temporum intervalla statu doctè disseruisset, ad Novi Fœderis Historiam progreditur, ac Deum in carne manifestatum, Spiritum S. in fideles effusum, gentiles in Ecclesiæ sinum receptos, Rempublicam Judaicam destructam, Religionem Christianam inter sævissimas persecutiones crescentem, gravissimis discursibus proseqvitur. Ast præcipuam laudem subjunctæ Digressiones profundæ sapientiæ ac doctrinæ merentur, qvibus adversus Judæos pariter ac Atheos, veritatem Religionis Christianæ invictis argumentis demonstrat, ac in ea propaganda admirandam Divini Numinis providentiam deprædicat. Ubi non dissimulamus, favere Auctorem imprimis Romanæ Religioni, ac ejus antiqvitatem, qvippe qvam ipse sectatur, passim extollere.

Sectione deniqve tertiâ Imperia majora, Scytharum, Æthiopum, Ægyptiorum, Assyriorum, Medorum & Persarum, Græcorum, Romanorum, Auctor recenset, memorqve instituti, qvo consultum inprimis Serenissimo Delphino voluit, eorum originem, instituta præclara, incrementa, vitia, occasus sic describit, ut qvibus artibus steterint creverintqve, per qvæ vitia collapsa fuerint, nullo inde negotio intelligi, ac solida adeò civilis prudentia hauriri possit.

THEO-

THEOPHILI BONETI D.M.
Mercurius Compitalitius, seu Index Medico-Practicus.
Genev. 1682. fol.

Cùm Medica Praxis circa subjecta particularia versetur, haud sufficiunt ipsi pro fausto successu Regulæ istæ generales, qvas methodus medendi consveto modo tradit, qvin circumstantiarum circa ægros varietas, intricatæ morborum complicationes, & idiosyncrasiæ cujusvis individui, determinatas magis leges postulent. Pro praxi itaqve speciali dirigendâ meliùs, tot Cautiones, Animadversiones & Castigationes, à famosioribus Practicis passim notatæ prostant, non secus ac plures istæ Observationes, Historiæqve Medicæ, & Consultationes, ut harum omnium ope perficiatur habitus Medici Practicus, & ita per exempla breve & efficax ad artem fiat iter, longius qvod foret per præcepta. Utrasqve amico fœdere jungere placet Autori, præsenti in scripto, dum laboriosâ ex probatissimis, priscis pariter ac neotericis Scriptoribus Practicis collectione, eorundem cautiones & observationes in singulos morbos diligenter congerere, & concinno ordine disponere, & ita nucleum Practicum ex tot Scriptoribꝰ diligenter excerptum, uno in Volumine exhibere satagit, ut hoc ipsum in controversiis Practicis, casibusqve dubiis, Mercurialis qvasi sit statua, qvæ dum in bivio anceps stat Medicus, cui viæ insistendum sit, ostendat. Opus ipsum Autor in 20. distribuit libros, qvorum 18. priores morbos particulares qvosvis, secundum Alphabeti seriem dispositos, complectuntur, ut ita citius Lectori in conspectum veniant, qvæ disqvirit. Qvibus in Lib. XIX. præsidia Medica Universalia, secundum tres auxiliorum Medicorum fontes subjungit. Appendicis deniqve loco liber XX. annectitur, circa Medici munus occupatus. Præmittitur his omnibus Index Titulorum & Affectuum, prout juxta literarum seriem se mutuò excipiunt. In calce verò Operis index rerum, extra modò dictum ordinem alphabeticum collocatarum adjicitur.

PAEONIS ET PYTHAGORÆ EXERCITATIONES Anatomicæ & Medicæ bis 50.
Basileæ 1682. in 8.

EXercitationes hæ Autores agnoſcunt *Johannem Jacobum Harderum*, & *Job. Conradum Peyerum*, qvorum *Ille* per *Prodromum Phyſiologicum*, explicantem naturam humorum, Nutritioni & Generationi dicatorum, ac *Examen Anatomicum Cochleæ terreſtris domiportæ*, *Hic* per Exercitationem de *Glandulis inteſtinorum* atqve *Anatomen Ventriculi Gallinacei*, ab aliqvot annis Orbi erudito, Scholisqve potiſſimùm Anatomicis innotuerunt. Epiſtolas non minore jure eas vocare potuiſſent, cùm ſub earum formâ conſcriptæ ac editæ fuerint à binis his amiciſſimis: qvia tamen his æqvè ſe reciprocè in rebus Anatomicis & Medicis exercere, ac mutuam operam, in Studiis his promovendis, præſtare voluerunt, Exercitationes easdem vocârunt. Complectuntur ſiqvidem præter Obſervationes rerum, qvæ maximè nunc inter diſſectores ventilantur, varii generis pathologica, per cadaverum præprimis, his vel illis morbis defunctorum, eviſcerationes declarata, Scholiisqve ac theoriis propriis illuſtrata, adeoqve uno verbo Miſcellanea ſingularis dexteritatis atqve eruditionis meritò dicenda erunt.

JOH. CONRADI PEYERI PARERGA Anatomica & Medica ſeptem.

Amſtelodami, 1682. in 8.

EDiderat hic Anno 1677. Exercitationem Anatomico-Medicam de Glandulis inteſtinorum cum Anatome ventriculi Gallinacei, in qva tenuium Inteſtinorum internam ſuperficiem certis glandularum agminibus ſeu plexibus, craſſorum glandulis ſolitariis, ornari, non ſolùm in genere aſſerit, ſed harum qvoqve in fele, cane, vulpe, lepore, ſue, ove, capra, bove, homine, glire &c. conformationem, ex propriâ partim, partim aliorum, autopſia accuratè ſatis deſcribit, & figuris æneis exprimit. Atqve has conglomeratis accenſet, liqvorem ſtillantes, qvi in tenuibus conſummandæ chylificationi præſit, craſſa verò contra fæcum duritiem & acrium humorum activitatem muniat, ſimul tamen glutinoſitate ſua particulas ſcybalorũ coagmentet, & ad debitam conſiſtentiam conglomeret: qvibus demum pathemata earundẽ glandularum diverſa, hincq; corpori animali obvenientia ſymptomata, ſubnectit. Illam E. diſſertationem ut *primum* parergon nunc ſupponit, *ſecundũ* conſtituens Exercitationẽ alteram de iisdem glandulis inteſtinali-

libus,in qva, qvæ in priore illa de conformatione atq; usu harum differuerat, ulterius explicat. Sc. distingvit primò Glandulas intestinorum in externas, nempe epar, pancreas, glandulas mesenterii, intestinorum superficiei exteriori adhærescentes, & sub marsupiorum exiguorum specie utrinqve sub ani sphinctere latitantes: & internas, qvarum diversas pariter numerat species, sc. universam intestinorum internam tunicam glandulosam, aliasqve glandulas majores & conspectiores, vel sparsim in cunctis, vel areolatim in tenuibus intestinis, disseminatas; Posterioris generis utramqve speciem tam per autopsiam *Casp. Bartholini, Wepferi, Screta* & *Harderi*, qvàm per reiteratas in variis animalibus, qvadrupedibus, avibus, piscibus ac tandem in homine, sectiones proprias confirmans. Imò tandem eò adducitur, ut ventriculum ipsum cum Intestinis glandulas pronunciet, ideo qvod secretionibus, qvorum nullam extra glandulas fieri supposuerat, vacent, intestinorum structura, potissimùm in embryone tenello, testibus atqve epididymidibus perqvam similis existat, glandulæ nihil aliud, qvàm meatus variè contorti & configurati videantur, ac pori intestinorum, per qvos chylus in vasa lactea trajicitur, à diversis Scriptoribus pro glandulis reputentur. Et qvoniam ratione usus glandularum intestinalium in prima dissertatione docuerat, has chylum minimè absorbere, contradicentem autem postmodum observârat *Johannem de Muralto* in Vade mecum Anatomico seu clave Medicinæ, assertum suum contra hunc prolixe vindicat, ac tandem certamen epistolare, subjectum hoc concernens, sibi cum Muralto qvod intercesserat, subdit.

Parergon *tertium* Methodum historiarum Medico-Anatomicarum exhibet, qvam separatim superioribus jamdum annis ediderat, cujus ope in defunctis morbi sedes & causæ indagari & exponi debeant, hujusqve præcepta Ascitis, vitio cordis geniti, historiâ anatomico-medicâ, scholiis illustrata, comprobat.

Qvartum epistola constituit, conscripta ad Cl. Sponium, cum hujus responsione, de amitina Peyeri, ab infantia prima oculis captâ, qvæ qvamvis ideò literas nunqvam conspicere potuerit, tantam tamen mentis perspicaciam susceperat, ut pietatis præcepta & cum Germana lingvam Gallicam, Latinam atq; Italicam addidicerit, imò præter Musicam vocalem & instrumentalē, Philosophicas disciplinas sub manuductione partim parentum, partim aliorum Magistrorum, his addiderit,

ut ipsa postmodum eas fratres suos doceret, tandemqve animum ad scribendum appulerit, qvò cum absentibus qvoqve per literas confabularetur.

Qvintum Parergon Historiam anatomicā ab H. Glasero conscriptam sistit, mulieris Ascite defunctæ, cui lien extiterat minimus, ductus autem pancreaticus maximus. Sc. Lien fabam majusculam haud excedebat, foramen verò in intestini jejuni principio, qvod ductui biliario & pancreatico commune, tantæ reperiebatur amplitudinis, ut digiti auricularis apicem admitteret.

In *Sexto* Historiam Anatomico-Medicam refert Mulieris hydropicæ, cujus abdomen plenum tumoribus, & uterus tuberosus repertus fuerit, cum iconibus uterum hunc ejusqve tubera explicantibus.

Qvibus tandem, *Septimi* loco, Miraculum anatomicum in cordibus resuscitatis addit, qvatenus fibris cordis, tam humani, qvàm aliorum brutorum, egelidis motus aliqvis denuo inspirari possit, aërem per ductum thoracicum inflando, corqve manu aut spongia calida fovendo, qvi etiam fotus in corde salmonis fœmellæ, è corpore evulso, pro pulsu huic restituendo aliqvando suffecerit.

ZODIACUS MEDICO-GALLICUS, s. Miscellaneorum Medico-Physicorum Gallicorum, Annus II. & III.

Authore NICOLAO DE BLEGNY. R. G. C. O.

Genevæ in 4. 1682.

TAm mirabilis in suis Operibus ubiqve observatur alma Mater Natura, ut tantùm non qvotidie nova Phænomena curiosis sui scrutatoribus repræsentet, idqve tam apto artificio, ut cuilibet nec omnia, nec eadem exhibeat, sed singulis peculiaria qvædam, definitum qvasi cuivis pensum distribuendo, subministret. Horum circumspecta observatio, collectioqve exacta, ut summam rei tam Naturali qvàm Medicæ affert utilitatem, siqvidem tot qvasi literæ illa æstimanda sunt, ex qvibus tandem Alphabetum pro naturæ interpretatione componendum est, ita ne oblivioni tradantur, tot Societates, Academiæ, Collegia &c. conspirârunt hactenus, & publicæ perlustrationi exposuerunt omni-

omnibus, singulis qvod experientia, rerum Magistra, & hujus pedissequa Ratio suppeditavit. Atqve huc referenda qvoqve veniunt Miscellanea illa Medico-Physica, qvorum singulis Mensibus pars qvædam Parisiis Gallicè, sub titulo, *Nouvelles decouvertes, sur toutes les parties de la Medicine*, Recens in Re Medica explorata, eduntur à *Nicolao de Blegny*, Chirurgo celebri, qvæ postmodum à *Theophilo Boneto* Latinitate donata, Genevæ nomine *Zodiaci Gallici* divulgantur. Prodiit jam anno 1680. primus hujus Zodiaci annus, respondens anno 1679, cujus observationibus variis in fine accesserunt tractatus bini, de herniis prior, posterior de Lue Venereâ, ab illarum Editore Gallo conscripti. Secutæ jam sunt binæ aliæ Zodiaci hujus revolutiones, secunda pro anno 1680, & tertia pro anno 1681, qvæ Miscellanea rem vel Naturalem vel Medicam concernentia, partim observationes multiplices, partim interspersas varii argumenti Dissertationes complectuntur.

Qvod itaqve anni secundi attinet Observationes, p. 44. habetur remedium probatum contra hydropem uterinum p. 56. Monstrum Cervi-Taurus p. 74. Sperma in sene neogamo petrefactum. p. 75. nasus omnino præcisus, perfectè denuo loco resectionis unitus, ne cicatrice qvidem manifestâ relictâ. p. 89. oleum Talci singulare, & omnes proprietates desiderati adeò olei Talci obtinens, elegans Cosmeticum, post 15. annorum laborem, à nonnemine concinnatum, qvod reperitur apud *Dom. Lemery* Pharmacop. Reg. edito Cursu Chymico satis notum. p. 123. Intestinum tenue ex vulnere acinacis in hypogastrio dextro, transversim, haud procul à loco, ubi desinit Ileon, dissectum, citra tamen mortis periculum, qvia mirâ Naturæ industriâ intestinum vulneris externi circumferentiæ agglutinatum fuit, ita ut optimè cæteroqvin valens læsus, tantùm per intestinum in loco læsionis apertum, excrementa egerere necesse habeat. Casus hic singularis paria in canibus tentandi occasionem suggessit, pro vulnerum talium, alioqvin periculosorum, in homine curatione feliciori, & similiter cani p. 143. post apertum abdomen, intestinum Ileum eodem in loco dissectum, circumferentiæ vulneris ope suturæ connexum fuit, & ita citra alium apparatum sanatum, cane per intestinum ita apertum excrementa itidem excludente. p. 122. Lapides in ipsâ cordis substantiâ reperti. p. 127. cæcitas fugax in pueris, ex calculorum in urethrâ genitorum extractione. p. 131. parva lacerta per venam sectâ egressa. p. 148. gravissimus & periculosus

losus affectus cum creberrimis sangvinis vomitibus, ab hirudine in potu deglutitâ, per theriacam mediante animalis cum vomitu rejectione curatus. p. 188. putrefactio artificialis corporum ſiccorum & poroſorum, intra 4. l. 6. dies, mediante certâ paſtâ. p. 210. puer 6. menſium inſigniter barbatus, & toto corpore, exceptis artubus, habitus virilis, ad inſtar viri 30. annorum.

Inſerti his obſervationibus diſcurſus ſunt varii, qvos inter p. 6. de febribus & febrifugis agitur. p. 57. & 158. ventilatur generatio animalium ex ovo, ita tamen, ut affirmativa videatur potior. p. 161. inſeritur integer tractatus *D. Monginot*, Med. Pariſ. de febrium curâ per uſum Qvinqvinæ, anno 1680, ceu ſcriptum anonymum primùm gallicè editus, cujus ſumma capita Calendis Martii pag. Actorum 76. exhibuimus. p. 191. de uſu & noxâ freqventioris ſangvinis miſſionis, cujus occaſione ſimul & in reſpirationis uſum, & ſangvinis ſulphurei ab aëre nitroſo qvaſi incenſionem fit inqviſitio. p. 217. prolixè de alvi fluxibus in ſpecie tractatur: ſicuti p. 260. potus glacie refrigeratus, à nocumentis ipſi aliàs imputatis vindicatur.

In Anno tertio obſervanda veniunt p. 4. Cutis anatome, tam qvoad papillas protuberantes, qvàm qvoad glandulas poſt cutis cribrum ſitas. p. 26. nova aneuriſmatis curandi ratio proponitur, qvâ occaſione p. 43. & 62. plura obſervatu digna circa varios aneuriſmata curandi modos afferuntur. p. 30. exhibetur ovum, Cometæ figuram repræſentans. p. 54. puella ſine cerebro nata, loco cujus aqva liqvida membranas implevit, ubi ſimul de uſibus cerebri & ſpinalis medullæ diſqviſitio inſtituitur. p. 70. & 79. confirmatur modus molliſicandi & in aptum edulium convertendi oſſa, methodo ab Anglis nuperrimè inventâ, & à nobis Calendis Aprilis pag. Act. 106. ſeqq. deſcriptâ. p. 95. refertur planta, famem & ſitim ſedans, in Scotia noviter reperta. p. 107. Figura humana in ovo exactè repræſentata, &c.

Diſſertationes inter, qvæ modo dictis interjectæ ſunt, eminent iſtæ, *Dom. Comerii*, Ebrodun. Matheſ. Prof. Pariſ. de colorum naturâ p. 85. 113. 127. 135. variis experimentis demonſtrata, & ex principiis Optices, Dioptricesqve deducta, in qvibus præter hoc, qvod colorem modificatum eſſe lumen oſtendat, debilitatis in viſu ſenum, conſpicillorumqve iisdem uſitatorum varietatis rationem, non ſecus ac Myopum, & his oppoſitorum Presbytum in viſu diverſitatis fundamenta, curioſè ex

ma-

majori minorive Cryſtallini convexitate explicat, & per cameræ obſcuræ phænomena eleganter declarat. Idem Autor pariter p. 39. ſollicitus eſt, de Cometarum influxu, (de qvorum Naturâ jam anno 1665. ſcriptum ediderat, ipſosqve corpora, de Naturâ Planetarum, orbi terrarum coæva demonſtraverat) qvomodo ex propriâ natura novorum morborum autores eſſe qveant: qvò etiam pertinet diſcurſus anonymi, in calce Volum. hujus p. 149. additus, de præſagiis cometarum, ſtatuentis, illos fauſta potius qvam ſiniſtra prædicere; imò futuri illos neqvaqvam eſſe indicia, cum illorum exortum fauſti non ſecus ac infauſti eventus aliqvando conſeqvantur.

MICHAELIS ANTONII BAUDRAND Pariſini Geographia ordine literarum diſpoſita.

Tomi duo,

Pariſiis apud Stephanum Michalet, M DC LXXXII. in fol.

DUodecimus jam decurrit annus, ex qvo Autor Clariſſimus Lexicon Geographicum Philippi Ferrarii Alexandrini, Ordinis ſervorum B. M. V. olim Præpoſiti Generalis, in ordinem Alphabeticum digeſtum, & ceu loqvitur ipſe, altero tanto auctius in lucem publicam emiſit. Librum hunc utiliſſimum qvàm avidè exceperit, qvàm benignè foverit literatus orbis, vel ex triplici, qvâ apud exteras gentes tantillo temporis ſpatio donatus fuit, editione apparet. Autor tamen ipſe, dulcedine nimirum atqve amplitudine ſtudii Geographici perſpectâ, eô non acqvievit, ſed per integrum qvinqvennium in augendo magis magisqve illo atqve perficiendo deſudavit, donec in ſua hac Geographia ad umbilicum perducta, id non absqve re videtur ſibi aſſecutus eſſe. Qvantam ſanè potuit maximam adhibuit diligentiam, tùm ut Geographiam veterem & novam perpetuo paralleliſmo inter ſe conferret, tùm ut pleraqve ex media ætate deſumpta, & ſcitu digna, qvorum nulla hactenus mentio facta fuerat, adjiceret, tùm etiam ut ſingularum regionum accuratas & commodas diviſiones afferret, & qvibus urbes & provinciæ à vicinis populis ſignentur vocibus; qvæ deniqve recens detectæ ſint regiones; qvid de his memoria dignum nupera eaqve ab

uno

unno aut altero seculo confecta itineraria referant, non omitteret, expunctis erroribus innumeris, qvi in libros & chartas irrepserant, circumscriptis qvoqve descriptionibus, & omissis Autorum, cùm non opus est, citationibus, qvæ nihil præter tædium & molestiam afferant. Qva ratione factum est, ut in Novo hoc Opere nulla ferè pars Lexici Geographici An. 70. editi vel minima remanserit, qvam non fecerit meliorem; ceu ipse fœtum hunc suum verè describit & commendat, partim in dedicatione, partim in præfatione ad Lectorem. Hæc verò augmenta textui ipsi sunt inserta; præterea indiculum etiam Episcopatuum & Archi-Episcopatuum, seipso iterum indice in præfat. ad Lect. juxta præsentem Ecclesiæ statum attexuit; Academias item totius orbis, Civitatum Imperialium & liberarum Germaniæ, qvæ hoc jure potiuntur, aut aliqvando potitæ sunt, Catalogum: Urbes qvoqve aut regiones, qvæ aliqvando venditæ sunt aut oppignoratæ, simul & regiones, urbes & loca, qvæ nusqvam fuerunt, licet in chartis designentur. Tandem adjecit etiam indicem Geographorum tùm veterum tùm recentiorum; ac demum corollarii loco partem Geographicæ alteram, in formam tabulæ amplissimæ, prout ipse loqvitur, aut Indicis potiùs concinnatam, in qva nova nomina, in gratiam Lectoris in Antiqvitate minùs versati, veteribus præponuntur. Qvæ verò adjici adhuc possunt, Autor, postqvam id fieri posse, candidè in fine præfat. fassus est, seipsum forsitan qvandoqve additurum esse, dubiè ibidem promittit.

Fragmentum STEPHANI, Byzantini Grammatici, de DODONE, cum triplici nuperâ Latinâ Versione, & Academicis Exercitationibus

JACOBI GRONOVII.

Lugduni Batavor. 1681. in 4.

QVo Clarissimus Exercitationum Autor ostenderet, qvanti res ingenii ac judicii, qvantæqve eruditionis sit, correcta satis atqve expolita publico dare conspectui monumenta STEPHANI, ex illis hoc potissimùm, de Oraculo Dodonæo qvod agit, fragmentum dilucidius proponendum atqve elimandum sibi sumsit.

Tametsi verò interpretationem triplicem, *Samuelis* puta *Tennulii*, *Abrahami Berkelii*, *Thomæqve de Pinedo Lusitani*, qvorum studia ha-

ctenus

ctenus fragmentum idem non parum sollicitârat, textui Græco adjunxerit, inter versiones singulas accuratâ collatione institutâ; in Exercitationibus tamen suis hunc interpretandi laborem frustra suscipi contendit, & Josephi Scaligeri sententiâ, & Salmasii exemplo, consilium vertendi hujus Lexici, qvod ante formaverat, abjicientis, & Casauboni autoritate fultus. Totam siqvidem literaturam apud Græcos, eoqve & Grammaticam, nihil qvondam fuisse censet, nisi explicationem Iliados & Odysseæ. Grammaticum igitur hujusce generis cùm egerit Stephanus, videre sese, qvomodo è dignitate interpretatio aliqva eidem possit addi, in tantum negat, ut inani interpretatione obscurari potiùs, qvàm illustrari Stephanum arbitretur.

De regione, ubi sita Dodone fuerit, sic sentit, ut non in Perrhæbia, nec in Thesprotia; qvod *Ludovico Nonnio* forte *ad Græciam Goltzii* placuerat; sed in Molottide, Epiri provinciâ, universæ Hellados origine & Metropoli, positam fuisse statuat. Semper enim urbem hanc in Molossorum fuisse potestate, & oraculi Dodonæi possessionem Epirotis fuisse propriam, contendit: neqve componi inter se sententias de situ dissidentes posse; qvod aliàs facere instituerat *Jacobus Palmerius à Grentemesnil in Antiqvâ Græciâ.* Assertum hoc inter alia ex Epirotarum nummis confirmat, adversus modò laudatum *Ludovicum Nonnium in Commentario ad Græcos Goltzii nummos, & Petrum Segvinum in Numismatibus selectis.* In iis enim (typos eorum frons libelli exhibet) nunc Jovis Dodonæi faciem haberi, nunc Jovis & alterius fœminæ, nunc solius fœminæ: in alterâ autem nummorum facie nunc aqvilam Jovis alitem conspici, nunc fulmen ejus σκηπτόν, nunc bovem: & his omnibus circumvolvi coronam ex fronde qverna: Muliebri verò facie, qvæ in illis nunc appareat sola, nunc comitata Jovem, non Junonem, sed Dionen, seu Latinorum Venerem designari ex Strabone docet, Demosthene, atqve Servio. Ὑποφητῶν deinde sive subvatum occasione, qvinam primis temporibus oraculorum interpretes fuerint, viri ne an fœminæ, contra Strabonem & Origenem disputat, & qvæ plura seqvuntur istius generis.

Inseritur his qvoqve Exercitationibus *D. Stephani le Moyne* de hoc eodem oraculo sententia, in Epistola peculiari ad Autorem perscripta: qvi inter alia, arbores istas vocales, & oracula reddita à columbis arbori insidentibus, originem traxisse conjicit ex variis Sacræ Scripturæ histo-

riis, malè habitis & interpolatis. *Eduardi* deniqve *Bernhardi*, Mathematum apud Oxonienses Professoris *Annotationibus* ad aliqvot hujus fragmenti loca, aut intacta, aut ab aliis Criticis malè tacta, libellum hunc concludit: ut vel hinc intelligatur satis, qvàm fœcunda opinionum & conjecturarum mater Scriptorum ista veterū nutricula existat.

DES REPRESENTATIONS EN MUSIQVE anciennes & modernes.

à Paris 1681. 12.

De

Dramatibus musicis Veterum & hodiernis.

DRamarum, qvæ cantu, adhibitis instrumentis musicis decentiqve corporis motu peraguntur, genera, naturam & originem, ex ultimâ antiqvitate & inde usqve ab Hebræis deduxit, & omnia, qvæ hodie in iisdem recepta sunt, jam olim adhibita fuisse, exposuit in libello hoc *R. P. Menestrierius, è Soc. Jesu:* qvi majus Opus, cujus isthæc particula qvædam sit, universam imaginum sive iconicam Philosophiam verborum puta, actionum, & rerum exhibiturum, se moliri in Præfatione indicat. E sacrâ autem & profanâ historiâ veteri dramatum hujusmodi complura affert exempla, unde constet, antiqvissimis temporibus receptum fuisse eorum usum, nec seculi demum hodierni ea esse inventum. Eorum enim rudimenta in Davidis Psalmis & Jobi libro se reperire affirmat: siqvidem in istis modò David ad Deum, modò Deus ad Davidem, modò hic ad gentem suam sermonem convertat, & preces, imperium, minas, planctûs, gratias, laudes, exhortationes misceat, omnesqve animi motus, ad qvos purgandos dramata comparata sunt, exprimat; in hoc verò, Dei cum dæmone, Jobi cum Deo, conjuge & familiaribus, horumqve inter se mutua colloqvia dramatis speciem præ se ferant, cujus autorem nonnulli agnoscant Moysen, qvi ad consolandos Israelitas in calamitatibus Ægyptiacis istud composuerit. Illustre autem dramatis musici exemplum præbere Salomonis Canticum Canticorum, cujus partes examinat, & ad musicorum ludorum scenicorum leges planè comparatas eas dicit: unde à nonnullis istud Epithalamii speciem habens, dicente Origene & Hieronymo, in modum dramatis compositum à Salomone existimari, qvod primùm editum fuerit, cùm is nuptias celebraret cum Pharaonis filiâ. Ab Hebræis ac-

is accepta dramata adeò feliciter excoluisse Græcos, qvorum lingva ad musicam æqvè ac poësin qvavis aliâ longè aptior sit, ut admirandos planè effectus ediderint: qvapropter omnia poëmata, Lyrica non saltem, verùm etiam Epica in Græciâ à Poëtis, qvi ea conscripserant, decantata, exemplis Hesiodi & Homeri probat. A Græcis ad Latinos sive Romanos, qvi in omnibus Græcos æmulati sunt, derivatum hoc studium, minùs tamen excultum dicit, qvòd horum lingva musicæ parum apta sit. Tria autem hujus genera obtinuisse docet: unum naturale seu *diatonicum*, qvo carmina epica recitabantur; alterum figuratum sive *chromaticum*, qvo Lyrica accedente instrumentorum sono cantabantur; tertium *enharmonicum*, qvo affectûs & animi motûs concitabantur, usitatum cumprimis in theatris, & dramatibus inserviens. Confert cum tribus his musices generibus artis pictoriæ diversas species, & à triplici vocis motu desumta ea tradit. Is enim cùm vel continuus, vel diastematicus sive intervallis discretus, vel medius sit: isto *loqvi*, illo *canere*, hoc verò *legere* nos asserit. Lectionem sanè medium inter loqvendi & canendi rationem obtinere locum è Qvintiliano ostendit, qvi Lib. I. Inst. Orat. c. 8. lectionem ita formandam esse præcipit, ut neqve prosæ similis sit, neqve tamen in canticum dissolvatur, Dionysio item Halicarnassensi, qvi legentium vocem à communi sermone distingvit. Epica igitur poëmata neqvaqvam ad modos cantici hymnive decantasse Veteres, vocem tamen inter pronunciandum inflexisse, & modò intensiore modò submissiore ea recitasse indicat, eâ ferme ratione, qvâ in Ecclesiâ hodienum Evangelia, Epistolæ, Passionis item historia à diversis personis diverso & vario vocis habitu flexuve, in Officio Missæ, singulis item Dominicis & Festis diebus canuntur: unde factum, ut hi ipsi cantûs *Lectiones* appellarentur, v. g. Lectio sancti Evangelii, Lectio Epistolæ B. Pauli &c. Choros etiam in Ecclesiâ receptos esse, alternisq; cantibus certatum: cujus rei originem à temporibus Ambrosii & Augustini repetit, & ex Sidonio Apollinare antiqvum Antiphonarum Psalmorumqve alternis choris cantatorum ostendit usum. Qvem à dramaticâ ratione non abludentem apud Judæos olim receptum fuisse, è puerorum illâ apud Matth. XI, 17. Luc. VII. 32. exprobratione probat, qvi in funeribus cantu næniarum ad planctûs, festis diebus tibiarum sono ad saltum socios suos invitarunt. Ad dramata tamen musica non solum cantum, sed & actionem reqviri

& decentem corporis motum gestûsqve docet. Cumqve olim Comœdia & Tragœdia solo cantu in honorem Bacchi instituto peracta sit, cujus priscæ Comœdiæ imaginem adhuc ludus qvidam Divionensis referat, postea accedente actione consummata fuisse Dramata. Cujus actionis originem à ludis Pythiis accersendam, qvo draconis Pythii ab Apolline interfecti spectaculum exhibebatur, superioris seculi anno octogesimo nono in honorem Ferdinandi Medicis III. Hetruriæ Ducis matrimonio sibi jungentis Christianam Lotharingam à Jo. de Bardi Comite Vernio in theatrum iterum productum, è Julio Polluce asserit; & ad istius ludi modum plures in Græciâ fabulas, Niobis puta, Orestis, Oedipi, Canacis, Herculis furiosi, Hectoris moribundi, & similes instructas ait: in qvibus modò unus cecinerit, qvod Græci *monodiam*, Latini cantum appellant; modo duo vel tres sibi invicem responderint, qvod *eclogam* vocarunt; modò plures, ut in *choro*, simul cantarint. Huic actioni & cantui intermixta fuisse varia instrumenta docet, cumprimis tibias, qvarum freqvens in argumentis Comœdiarum Terentii mentio, qvòd Claudius Flaccus Claudii F. modos fecerit tibiis modò paribus, dextris & sinistris, modò imparibus; qvæ qvâ ratione ab eodem simul inflari potuerint, ostendit, de reliqvis etiam adhibitis musicis instrumentis disserit, & qvàm admirabilem vim vocis & instrumentorum sonus habeat in animos hominum, qvamqve studiosi Græci fuerint in eo efformando, & structurâ vocalium Diphtongorumqve in verbis attemperandâ affectibus, & ad eosdem accommodandis carminum generibus docet. Qvo loco de tympanorum in præliis ad animos militum excitandos adhibitorum usu, diverso item apud diversas gentes eorum pulsu disserit: adversus Isaacum Vossium tamen, qvi in libello *de cantu & viribus rhythmi p. 132.* cæteris instrumentis vim concitandorum sedandorumqve animi motuum adimere, solis tympanis relinqvere videtur, contendit, iis etiam instrumentis qvæ inflantur, aliis item, qvæ tanguntur tenduntur ve, haud minorem efficaciam tribuendam esse, ut tibiis, tubis, sistris, testudinibus &c. Qvâ in arte scienter instrumentis canendi Græcos olim reliqvas nationes præstitisse, numerosqve & rhythmum, tàm vocis qvàm instrumentorum, rectissimè calluisse, multitudinem terminorum, qvibus varios sonorum, & tonorum, concentuum, aliarumqve vocis & soni affectionum modos exprimunt, indicare. Lingvam eorum propterea præ cæteris idoneam fuisse ad cantûs & dra-

dramata: nec Gallorum tamen absonam esse, aut ab iis abhorrere rationem versuum homoeoteleuton, qvod putavit in libello *de cantu & viribus rhythmi p. 33.* Isaacus Vossius, qvem confutat, & versuum consonas terminationes haud indecoram reddere plerarumqve gentium poësin ostendit. Gallorum etiam lingvam, qvæ poësi & musicæ aptissima est, Dramatibus musicis prorsus convenire: qvæ à Lullio (Monsieur Lully) ad summam gloriam evecta sint hoc seculo, cùm eorum ortus in Galliâ rudis admodum fuerit & Peregrinatoribus debeatur. Hos enim è Terrâ sanctâ, Hierosolymis, Compostello, aliisqve sanctis locis adventantes, in itinere sacros de morte Filii Dei, Sanctorum vitâ, rebus gestis, miraculis, & martyrio, extremo item judicio hymnos composuisse, qvos in patriam reversi coram plebe, ut ad pietatem eandem convertant, cecinerint: mox in Italiâ & Galliâ theatra extruxisse, & cantûs actionibus vivis ac gestibus adjuvisse, piosqve hos theatrales, simplices satis, ludos in honorem Principum & Regum qvandoqve institutos esse. Has Musicæ dramaticæ reliqvias, à piis in Ecclesiâ hominibus conservatas, ante ducentos qvasi annos Cardinali Riario, Sixti IV. Pontificis Nepoti, primum ad eadem in Italiâ restauranda theatrum ut extrueret, occasionem suppeditasse juventutis exercendæ gratiâ, ex epistolâ nuncupatoriâ Sulpitii, Vitruvio præmissâ, probat. Haud ita multò pòst profana argumenta in scenam prolata è nuptiarum Galeatii Mediolanensium Ducis & Isabellæ Arragoniæ, in qvibus mimorum, cantorum & histrionum cantibus ludisqve veteres Poëtarum gentilium fabulæ exhibitæ fuerint, à Tristano Calcho factâ descriptione, ostendit, alia item spectacula theatralia musicaqve ab isto tempore in Italiâ edita, enarrat. In Galliâ primos ejusmodi ludos in Lutetiæ suburbiis Jo. Ant. Baysium, Lazari Baysii filium, instituisse, inqve suâ domo ad hos usûs Academiam condidisse, refert: varia inde horum ludorum in Italiâ, Galliâ & Hispaniâ editorum exempla recenset; sed cùm Italicâ lingvâ solùm etiam in Galliâ dramata hæc composita fuerint, primum Perrinum Gallicâ lingvâ, exprimendis affectibus æqvè idoneâ, ea composuisse, & cum Marchione Sourdiaco ac Camberto theatrum extruxisse, in qvo intra septem octove annos musica spectacula scenica exhibuerunt, qvæ machinarum, vestium, & reliqvi apparatûs magnificentiâ, versuum rotunditate, musicesqve deliciis, atqve ornamentis aliis, Italorum sic dictis *Operis* nil qvicqvam concesserint.

ſerint. Utqve ſtudium hoc tantò rectius excoleretur, à Rege Chriſtianiſſimo Ludovico XIV. Perrino & Lullio poteſtatem conceſſam eſſe, datis publicis privilegiorum d. 28. Jun. Anno 1669. ſignatis tabulis, erigendi Pariſiis Regiam Academiam Muſicam, in qvâ omnia, qvæ ad dramata & theatrales ac muſicas artes ſpectant, exactius curioſiusqve inveſtigentur. Hæc ita poſtqvam expoſuit Auctor, de ſpectaculis ludicris in conviviis illuſtribus, qvæ eduntur, ſplendidis item operibus qvæ ſub Qvadrageſimale tempus fiunt, nec non in Germaniæ aulis recepto iſto ludi inter illuſtres genere, qvo omnis conditionis ac ſtatus hominum perſonas ſibi ſumunt magnates, Wirtſchafft vulgò dicti, diſſerit; ſpectaculorumqve in Sabaudiâ aliisqve locis exhibitorum hiſtoriâ opuſculum ſuum pertexit.

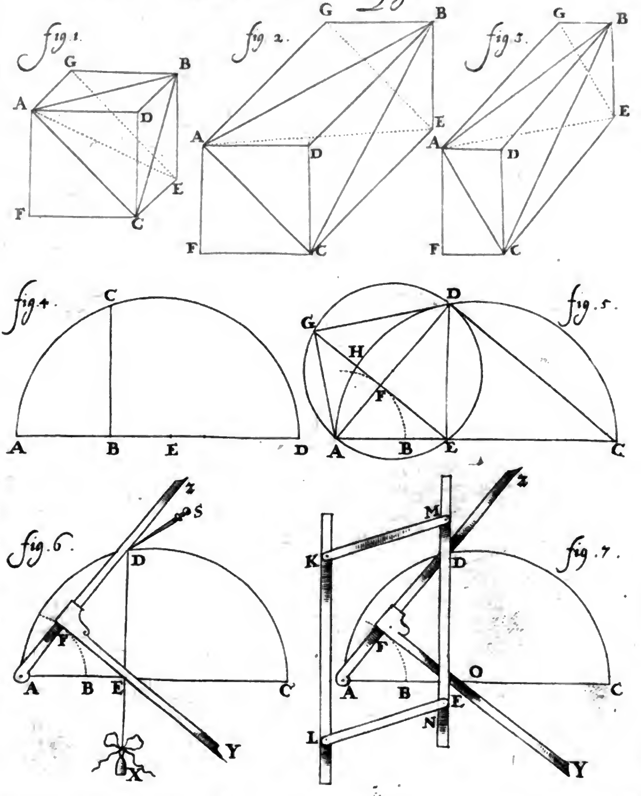
SOLUTIO THEOREMATUM

Ab illuſtri Viro in Actis hujus Anni Menſe Januario, pag. 28. propoſitorum, data ab Adamo Adamando Kochanski S. J. qvondam Pragenſi Mathematico.

Tab. XII. DUPLICATIONEM Trigoni Iſogoni, citra Proportiones demonſtrandam P. Sigiſmundus Hartman è Soc. JESU, publico Programmate propoſuerat, iſtudqve Schediaſma mihi pro veteri neceſſitudine transmiſerat è Bohemia in Poloniam. Repoſui humaniſſimo Authori ſolutiones fere vicenas, ab eo ſic probatas, ut unà cum aliis, aliunde ad ſe miſſis, in lucem daturus fuiſſet, ſi Parcæ Viro tanto peperciſſent.

Cùm verò his primùm diebus in manus meas venerint Acta Eruditorum Lipſienſia, & in his Solutio problematis illius Hartmanniani, à qvodam illuſtri viro data, & ad P. Colpilium, defuncti in Mathematici munere ſucceſſorem, qvodammodo directa, qvaſi is editioni poſthumæ operum Hartmanni, maximeqve *Protei Geometrici*, ab eo nuper promiſſi incumberet; cùm tamen ab obitu Authoris elaboratum nihil, ſed prima ſolùm Operis lineamenta reperta fuiſſe mihi ab Amicis nunciatum fuerit; Eamobrem non ægrè laturum ſpero P. Colpilium, ſi dum illum alio in opere fructuosè verſari intelligo, ego hîc ejus partes occupare auſus fuero: non enim id temere, aut præfidenter egiſſe videbor, ſed veluti jure qvo-

TAB. XII. ad A: 1682. pag. 230.

qvodam antiqvitatis ;. qvòd videlicet ante illum in eodem Matheseos Pragensis pulvere qvondam Professor fuerim versatus; adeoqve prior tempore, licet non eruditione.

Dilatis autem in aliud tempus meis illis Duplicationum Particularium, & Universalium Solutionibus, unà cum Pythagoricæ nova, ac multiplici Demonstratione, cæterisqve meis considerationibus Geometricis, usqve dum ultroneam Typographi, vel Bibliopolæ cujuspiam humanitatem invenerint; suffecerit hoc loco strictim ea perseqvi, qvæ pertinent ad geminum illud Theorema Geometricum, qvod Anonymus ille Problematis Hartmanniani δεικτης locô sup. memoratô proposuit.

ARTICULUS I.

Circa primum illorum Theorematum consideranda veniunt seqventia. Inprimis dissentire me in eo ab *Illustri Viro*, qvòd is existimet Theorema Pythagoreum continuari in Sphæra, Pyramidem Rectangulam circumscribente; cùm nec Pythagoras suum illud Orthogonium, tanqvam circulo inscriptum consideraverit, nec, si universaliter agamus de potentiis cujusvis Trianguli, hæc consideratio propriè ad Circulum pertinere videatur, sed potiùs ad Parallelogrammum universim; qvando videlicet istud Diametro suâ sectum concipitur in duo Triangula æqvalia, eaqve Orthogonia, Amblygonia, vel Oxygonia, pro diversitate parallelogrammi; Harum enim Diametrorum Potentiæ cum suis lateribus comparantur 47. *Primi*, nec non 12. & 13. *Secundi Elem.* Universalius autem hoc ipsum consideratur 31. *Sexti*, saltem qvoad orthogonium Triangulum; nam qvoad reliqva, videri possunt ea, qvæ demonstrat Clavius è Pappo, *in Scholio ad 47. Primi, ad finem.*

Qvamobrem non ineleganter fluente Analogiâ, nobis dicendum videtur, Pyramides Triangulares Orthogonias, Amblygonias, & Oxygonias, cum suis laterum, ac diametrorum Potentiis, immediatè qvidem reduci oportere ad Prismata sua, bases triangulares habentia, qvorum Pyramides illæ sunt partes tertiæ *per Prop. 7. Duodecimi Elem.* Hæc ipsa verò Prismata, tanqvam partes revocantur ad totum Parallelepipedum, cujus sunt medietates. Istas porrò relationes partium ad sua Tota intelligi volumus de ordine *Doctrinæ* potiùs, qvàm *Naturæ* con-

constat enim, Triangulum esse prius, ac simplicius Parallelogrammo, non minùs ac Pyramidem Tetrahedram Prismate, vel Parallelepipedo: Hinc δογματικῶς rem spectando, & ipsæ Linearum Potentiæ, non Triangulis æqvilateris, sed Qvadratis, omnium consensu taxantur, licet illa sint istis priora, magisqve simplicia.

Qvamvis autem Pyramidum Polyhedrarum aliæ inscribi possint Sphæris, aliæ verò Sphæroidibus, ac tum Potentiæ laterũ conferri cum Diametro corporis circumscribentis: eædem tamen Pyramides adhuc secari poterunt in Tetrahedras, atqve ita Prismatibus suis, ac tum Parallelepipedis veluti postliminio qvodam restitui. Si qvis nihilominus omnia Trilatera à Qvadrilateris, omnia Tetrahedra à Pentahedris, & Hexahedris emancipare contenderit, cum eo neqvaqvam cruento Marte dimicabimus.

PROPOSITIO I. Theorema.

In omni Pyramide rectangula, tria Qvadrata laterum, Angulum rectum in vertice comprehendentium, æqvalia sunt Qvadrato Diametri totius Parallelepipedi æqvè alti, Pyramidem illam complectentis.

SIt Pyramis A B C. rectangula ad verticem D. sive jam sit *Æqvilatera*, prout in Cubo *Figura* I. sive *Isosceles*, ut est in *Fig.*II. Parallelepipedi, supra basin qvadratam A D C F. assurgentis; sive demum *Scalena*, qvalem exhibet in *Fig.*III. solidum rectangulum, supra basin A D C F. alterâ parte longiorem, erectum.

Dico, tria Qvadrata DA. DB. DC. æqvari Qvadrato Diametri AE, per oppositos solidi angulos incedentis. Nam primùm in Triangulo ADB. angulus D. rectus est, ex hypoth. Igitur Qv. lateris A B. æqvatur (*47. 1. Elem:*) Qvadratis AD. DB. duorum laterum datæ Pyramidis. Deinde Triangulum pariter A B E. rectangulum est ad B. (id ostendi potest *per 4. Undecimi*) Qvocirca Qvadratum A E. æqvabitur Qvadrato A B. hoc est duobus D A. DB, & insuper Qvadrâto BE, hoc est ipsi æqvali DC. qvod est tertium latus datæ Pyramidis ABCD.
Tria igitur omnis Pyramidis rectangulæ latera, potentiâ æqvantur Diametro Parallelepipedi Pyramidem continentis, q. e. d.

Corollarium I.

Colligitur hinc, in omni Prismate rectangulo A C D B G A, cui basis est

ſis eſt Orthogonium Triangulum ADC. ejus Parallelogrammi rectanguli AGEC, qvod angulos D. & B. rectos ſubtendit, Diametrum AE. potentiâ æqvari iisdem tribus lateribus Pyramidis rectangulæ ABCD: eò qvòd ipſa DE ſit eadem omnino cum Diametro totius Solidi GC.

Corollarium II.

Hinc qvoqve manifeſtum eſt, Diametrum Sphæræ, qvæ Pyramidi rectangulæ ABCD circumſcripta eſt, æqvari potentiâ tribus lateribus ejusdem Pyramidis, rectos angulos conſtituentibus in vertice D. Nam cùm omni ſolido rectangulo Sphæra circumſcribi poſſit, non minùs ac Circulus ejus baſi rectangulæ, erit Diameter ſolidi eadem omnino qvæ circumſcriptæ Sphæræ, per ea, qvæ Pappus demonſtrat *Lemmate 4. apud Clavium ad calcem Lib. 16 Elem.*

Si cui placuerit in ſimili materiâ ingenium exercere circa Pyramides Triangulares, tam Acutangulas, qvam Obtuſangulas, itemqve mixtis in vertice angulis contentas, in illis Potentias laterum cum Diametro totius Solidi obliqvanguli comparando; id verò non difficulter poterit expedire ope duarum Propoſitionum, videlicet penultimæ, & antepenultimæ *Lib. Secundi Elem.*

ARTICULUS II.

Circa alterum Theorema percontatur *Illuſtris Vir* AN ſicut in Circulo unica Media Proportionalis, ita etiam inſiſtendo Analogiæ, in Sphærâ duæ Mediæ inveniri poſſint? Ad hanc qvæſtionem Reſpondeo I. Nec Antecedens Analogiæ hujus tam ratum eſſe, ut abſolutè loqvendo, Circulus duas Medias excludere pronunciari poſſit, aut debeat: Fieri namqve poteſt, ut in Semicirculo ACD (*inſpice Fig. 4.*) continuæ ſint AB. BC. BD. DA. cujus Problematis Geometricam conſtructionem Mathematum peritis propono, interim verò Arithmeticam ſeqventibus numeris expono. Ponatur enim

Diameter	AD. - -	2 00000	00000	
erit	AB. - -	63534	43923.	+
	BC. - -	93114	24637.	+
	BD. - -	1 36465	56077.	−

Unde *per 19. Septimi Elem:* erunt æqvalia Rectangula

DAB. - -	1 27068	87846	00000	00000.
CBD. - -	1 27068	87846	55798	69049.

 Et

Et *per 20. ejusdem*, Qvadrata mediarum æqvabuntur Rectangulis sub earundem extremis.

□.BC.	- - -	86702	62877	05305	81769.
ABD.	- - -	86702	62877	72943	70071.
□.BD.	- -	1 86228	49276	27056	29929.
ADBC.	- -	1 86228	49274	00000	00000.

Respondeo II. De Analogia illa nihil certi statui posse videtur: Unius enim Mediæ inventio, qvæ Circulo tribuitur, etiam Sphæræ congruit; & inventio duarum Mediarum, hîc à nobis demonstranda, æqvè ad Circulum, sicut & Sphæram aptari poterit, qvemadmodum ex dicendis constabit.

PROPOSITIO II Theorema.

In Circulo ADC à Diametro AC descripto ducantur utcunqve ad Peripheriam duæ rectæ AD DC: tum ex D cadat ad AC perpendicularis DE; similiterqve ex E sit ad AD normalis EF.

Dico in Circulo ADC haberi Qvatuor continuè Proportionales, AF. AE. AD. AC. Describatur enim Diametro AD Circulus AGDE, qvem EF producta secet in G, & connectantur GA. GD.

Demonstr: Recta AD subtendit Angulum rectum DEA. Igitur Circulus AGDE Diametro AD descriptus transit per verticem Anguli recti DEA. *juxta Schol. Clavii ad 31. 3. Elem.* Est autem recta EFG perpendicularis ad Diametrum AD. Ergo *per 3. 3. Elem.* tota EG bifariam secatur in F. Triangula igitur AFG, AFE orthogonia in F, sunt *per 4. 1. Elem.* invicem æqvalia: Eademqve de causa æqvantur Triangula DFG. DFE, ac proinde & totum DGA toti DEA æqvale. Jam sic. In Orthogonio AED (par ratio de æqvali AGD) ab angulo recto E cadit perpendicularis EF in basin AD: Ergo *per Coroll. 8. 6. Elem:* Proportionales sunt tres AF. AE. AD. Sed eadem de causa in Orthogonio ADC duabus postremis è præcedenti serie, videlicet AE. AD. proportionalis est tertia AC. Igitur omnes qvatuor AF. AE. AD. AC. sunt in continua Proportione intrà Circulum ADC. q. e. d.

Corollarium.

Non difficulter hinc elicitur, easdem qvatuor continuas in Sphærâ qvoqve concipi posse, non modò prædictâ, sed & aliâ ratione: Fingamus enim à Sphærâ ADC auferri Segmentum AHDA, cujus basis erit Cir-

Circulus à Diametro AD, cujus medietas esto AGDA. Ductis autem Orthogonalibus DE. EF. in plano Circuli Sphæræ maximi ADC, nec non Orthogonali FG, in altero plano Semicirculi AGD, hoc est basi Segmenti AHDA, jungatur AG: erunt enim ut antea, qvatuor AF. AG. AD. AC. continuè proportionales. Id patet è præcedenti discursu, qvi non difficulter huc applicari poterit, licet plana Circulorum ADG. AGD. sint diversa, & ad rectos invicem collocata.

Notandum verò est, Theorema præcedens, loqvendo pressiùs, non tam Semicirculo, qvàm Orthogonio cuilibet in similia subdiviso convenire: qvia tamen ejus Demonstratio seqventibus inserviet Problematibus, visum est illud hoc loco tantisper indulgere Circulo, sinè qvo illa absolvi non possunt.

PROPOSITIO III. Problema.

Inter duas datas, duas medias in continuâ ratione, duobus tantùm digitis reperire.

CEleberrimum illud Problema Deliacum qvot & qvanta totius Orbis eruditi exercuerit ingenia, Geometris est notissimum, ut & variæ illius absolvendi Praxes Organicæ, à compluribus excogitatæ, qvarum aliæ aliis sunt operosiores: Nostra hæc videri poterit nonnihil Paradoxa, qvòd duobus tantùm digitis unius manûs, absolvatur, cùm nonnullæ reqvirant, & occupent utramqve.

Datæ sint, *in Figura VI.* duæ AC. AB. qvas inter duæ mediæ qværuntur. In communi utriusqve termino A figatur Regula AZ, instructa Cursore FY, qvi semper insistat ad rectos ipsi regulæ AZ, idqve firmiter, ubicunqve collocetur. In illâ sumatur AF æqvalis datæ AB, minori alterâ AC. Descripto autem super totâ AC Semicirculo ADC in plano qvopiam verticali, hoc est ad Horizontem recto, cui æqvidistet Diameter AC: applicetur ad Peripheriam ADC Stylus qvidam gracilis DS, è qvo deorsum propendeat filum subtile cum appenso Pondere X, vel certè hujus loco regula qvædam subgravis, accuratè tamen æqvilibrata: Nam si Stylus DS duobus digitis apprehensus pedetentim promoveatur per Circumferentiam AD, usqve dum Perpendiculum DE cum Cursore FE sese mutuò intersecent alicubi in recta AC, velut in Puncto E: istud probè notatum offeret qvatuor Proportionales, qvarum

 duæ

duæ AE AD. inter datas extremas AF hoc est AB, nec non AC interponentur.

Demonstratio Problematis hujus, qvoad rem, eadem est cum adducto præcedenti Theoremate.

PROPOSITIO IV. Problema.

Id ipsum aliter, unâ Circini aperturâ.

QVoniam præcedens praxis ob situm plani verticalem, & usum Perpendiculi, nonnihil impedita cuipiam videri possit, qvin & à Geometriæ moribus aliena, dabimus alteram, prædictis incommodis haud obnoxiam.

Positis iisdem, in locum perpendiculi DEX Figuræ præcedentis, subrogetur *in hâc Figurâ VII.* Parallelogrammum materiale KLMN, cujus unum Latus KL fixum sit in plano, alterum verò MN mobile, semper tamen ad rectos ipsi AC. Nam si totâ AC divisâ bifariam in O Circini pes unus figatur in O, alter autem intervallo OC diductus, tamdiu in Arcu CD provehatur, impellatqve binas Regulas AZ & MN in puncto intersectionis D, usqve dum regula MN, Cursorem FY secet in puncto E, posito in recta AC, obtinebuntur eædem mediæ AE. AD. longè commodiori ratione, qvàm fuerit præcedens; qvæ tamen ipsa, si Figura magnæ molis fuerit, in vasto qvopiam pariete usui esse poterit Architectis.

Non est cur hoc loco moneam de circino, ejusqve Cruribus in regulâ qvâpiam mobilibus; nec de acie pedis alterius, qvæ regulas in puncto D subtiliter impellere debet; nec deniqve de nisu qvodam regularum AZ, MN contra Circinum; hunc enim vel ipsarum regularum pondere, vel Elatere qvopiam, aut unius digiti impulsu conseqvetur ingeniosus qvivis, ac istis etiam nostris longè meliora excogitabit.

Benevole Lector, præmissam R.P. Kochanski *solutionem cùm* Illustri Viro, *(cujus sunt Theoremata Act. p.28.) communicassemus: placuit* Eidem *seqventia, cogitatis* R.P. *subnectenda Nobis transmittere.*

Ad

Ad Art. I.

Si *R. Patri* visum fuisset, Piramidem rectangulam tanqvam Sphæræ inscriptam contemplari, per corpora composita non qvæsivisset, qvod invenire proposueram per simplicia: unde porro mox in limine à me dissentire, continuationemqve Theorematis Pythagorei impugnare necesse non habuisset.

Qvippe methodo in demonstratione priori usurpatâ, Pyramidem rectangulam demonstrari, cæterasqve simplices (i.e. triangulatas) omnes tractari; h. e. methodum dictam ad præsens negotium continuari posse, certissimè comperisset.

Qvo ipso, inter alia, edoctus fuisset:

Dato Circulo, datoqve plano (determinato tamen) invenire omnia Triangula (h. l. oxygonia) circulo dato inscriptibilia, qvorum trium laterum qvadratorum summa æqvalis dato plano:

Ex qvo omnes Pyramides rectangulas possibiles, dato circulo certæqve Sphæræ inscriptas inveniri certum est.

Pro inveniendis autem duabus mediis proportionalibus datæ sint extremæ ad angulum rectum: circumscribaturqve circulus, & constituatur supra majorem extremarum Triangulum in circulo, cujus segmentum baseos minus, sit media inter perpendicularem & minorem datam (sub inventis verò supra omnibus Triangulis, & hoc necessariò comprehenditur) Dico: duas medias æqvales esse duobus lateribus, singulas singulis, Pyramidis rectangulæ, supra basin triangularem in circulo descriptam. Inventæ ergo sunt, inter duas, binæ mediæ proportionales, & qvidem per Pyramidem rectangulam Sphæræ inscriptam.

Notandum verò: me, utut binas medias in plano minimè qvæsiverim; qvatuor tamen continuè proportionales, qvod extorqvere R. P. videtur, circulo neutiqvam exclusisse. Ingenium porro in simili materiâ ad nutum R. P. *ope ult. & penult. II.* Eucl. exercituro, unam è facilimis Propositionem:

Datâ Basi triangulari (Oxygoniâ) datisqve tribus angulis ad verticem Pyramidis (h. e. angulo solido) invenire Pyramidem:

Si non difficulter fieri possit ex dictis duabus Propositionibus, Tyroni solvendam propono: mihi interim ea post 23 l. XI. demum locum habere videtur.

In hoc insuper, circa Pyr. oxygonias, amblygonias & mixtas, opo corporum compositorum tractandas, exercitio, R. Patri aliis duobus corporibus, præter tria fig. prioribus expressa, opus erit: qvorum suprema infimaqve hederæ, trapezia sint, circulo inscripta; ipsa verò corpora, utut non parallelepipeda, Sphæræ tamen inscriptibilia.

Ad Art. II.

Propositio à R. Patre Mathematum peritis proposita, unius saltim est casûs, adeoqve singularis; conseqventer ad cæteros casus, in inveniendis binis mediis nihil confert. Solutioni ejus arithmeticæ ab Ipso R. P. exhibitæ seqventem jungo analyticam:

Sit in datâ Fig. IVtâ AD = a; sumaturqve EB = x: & erit $x^3 = -3ax^2 - 7a^2x + 3a^3$. aut etiam,

4 Cubi AD + 3 Cubi BC, æqvales 8 Cubis BD + ½ Cubo AB:

Planè Geometricam à R. P. expecto: Interim in proposito ab *Ipso* casu singulari

			°	′	″	‴	
Angulus	BEC	semper est	68.	36.	49.	42.	+
Ang. compl.	BCE		21.	23.	10.	18.	−

Propositionem secundam, cùm ad continuandam seriem continuè proportionalium, qvàm inveniendas binas medias, magis pertineat, atqve sic extra qvæstionem sit, non tango; ut nec IIIiam & IVtam: qvippe obviis ubiqve plurimis talibus Instrumentis Mechanicis, ipsoqve proposito (immutatis tantùm leviter materialibus) apud *Dn. de Cartes* l. 2. p. 20. *Geom. edit. nova*, & qvidem pro inveniendis infinitis intermediis.

FALSITAS SYSTEMATIS COMETARUM Bernoulliani Calendis Junii pag. Act. 178. sqq. propositi, à Dn. Montreo Matheseos in Collegio Regio Franciæ, in cathedrâ Rami, Professore demonstrata,

Ex Diario Eruditorum Parisiensi XIII. d. 25 Maji, 1682.

SYstema *Bernoullianum*, primâ fronte ingeniosum, nihilominus adeò naturæ legibus repugnat, ut dubitare liceat, num *Auctor* in suo libro seriò locutus fuerit. Nam

1. Cur

I. Cur Planetam F (Vide Tab. X. Act, Fig. I & II.) qvem in centro Epicycli Cometarum collocat, ob ingentem distantiam, suamve exiguitatem invisibilem facit? nonne vero similius est, Illum ad Vorticem suum eum respectum habere, qvem Jupiter & Saturnus ad suos? Et si oculi nostri eum detegere neqveunt, ad minimum Tubos majores non effugiet. Cometis enim prope lineam, centra suppositi Planetæ & Solis jungentem existentibus, futurum omnino fuisset, ut Tubis versus Cometas directis, Planeta centricus deprehenderetur. Porro qvemadmodum idem Planeta revolutiones suas circa Solem sæpius reiterat, easdemqve intra 4. annos, 157 dies absolvit; sic freqventer idem stellas Fixas nobis occultaturus esset, perinde ut identidem alii Planetæ faciunt: qvod cum de Planetâ hoc centrico nunqvam observatum sit, conjecturæ locus est, eundem non nisi in imaginatione *Astronomi hujus* existere.

II. Difficile est cum *Auctore* credere: Planetâ centrico Cometarum brevi adeò tempore revolutionem suam absolvente, Cometam anni proximi 38 annos, 147 dies ad percurrendum epicyclum suum insumere. Nam si Planeta F, *Dno Bernoulli* fatente, a G (*dextro*) ad G (*sinistrum*) non fertur, nisi Vortex G G V, qvi eum involvit, propellatur secundùm eandem determinationem per Fluidum, qvod omnes alios Planetas defert, & motum suum à Sole recipit: videtur, qvod, cùm radius hujus epicycli minor sit radio orbis Planetæ F, via per conseqvens brevior sit, ac breviori spatio percurrenda. Insuper, sicuti Fluidum, qvod propellit Vorticem circa G (*dextrum*) versus G (*sinistrum*) majorem circulum describit, qvàm Fluidum, qvod per punctum R propellit; seqvitur, qvòd celerius debeat progredi, qvòdqve adeò circulatio epicycli circa centrum F, velocior esse debeat vectione Planetæ F circa Solem.

III. Ex hypothesi *Dni Bernoulli* Vortex se moturus esset secundùm seriem signorum, & per conseqvens Cometæ, nonnisi in Perigeo suo, & circa visibiles, appariturí essent contra seriem signorũ incedentes. Nam Fluidum, qvod venit à latere G (*dextri*), juxta inclinationem, qvam omnia corpora habent, recedendi à centro motûs sui, magis progressurum esset à G (*dextro*) versus locum supra Z Y, qvàm ut ad V deflecteret: & per conseqvens, ipsum illud Fluidum, Vorticem in easdem partes tracturum esset, cùm illum fortius per G (*dextrum*) ad locum supra ZY, qvàm per V ad G (*dextrum*) impellat; qvippe qvod conforme est Vorticibus, qvos circa Planetas observamus. Jam sicuti Cometæ secun-

dum

dum omne genus determinationum se movent, necesse est Vorticem illum merè esse imaginarium.

IV. Satis apparet, non multum constare *huic Mathematico* suas hypotheses. Præterqvam enim, qvòd Planetæ omnes in fumos redacti non suffecerint fortassis ad caudam nuperi Cometæ formandam, qvam *Ipse* 70 gradus circuli magni occupasse affirmat; cum Planetæ illi omnes probabiliter Vortices circa se habeant, qvales Terra, Jupiter & Saturnus: convenientius est rationi, exhalationes illas ab *Autore* suppositas, cùm non nisi Fluidum qvid sint, motum Vorticum suorum potius esse secuturas, qvàm ut ab iis recedant, & ad extremitatem usqve Vorticis Solaris penetrent. Verùm, ut vel maximè eo usqve pertingant, impossibile tamen est, eos circa Cometas formam disci constituere: qvoniam enim undecunqve à fluido, cui innatant, premuntur, evidens est, eas super totum Cometæ corpus se expandere, ibiqve speciem Athmosphæræ, qvalem aër circa terram, constituere.

V. Sed his omnibus *Autori* concessis, fieri neqvit, ut sola pars disci, qvæ versus L (Fig. I.) est, visibilis existat. Cùm enim discus ille sit corpus asperum, ex innumerabilibus parvis corpusculis, qvorum qvodqve pluribus exiguis superficiebus terminatur, compositum; seqvitur inde, qvòd qvaqvaversum lumen possit reflectere, seqve adeò visibilem exhibere omni puncto Orbis terræ annui, Sole aliove corpore non intercedente. Si *Dn. Bernoulli* sustinere vult, superficiem disci esse omnino planam, facilè hoc casu demonstrari potest, eum, uno puncto excepto, planè esse invisibilem; nam præter radios à centro Solis emanantes, hic nulli alii sunt, sicut id in Catoptricâ consideratur: certum autem est, ex diversis radiis, à corpore qvodam polito ad nostros oculos reflexis; paucos esse, qvi faciant angulos reflexionis æqvales circiter angulis incidentiæ, qvodqve ideò speculum planum in magnâ distantiâ collocatum, propè invisibile reddatur. Ad oculum itaqve in T constitutum, nonnisi ex uno objecti puncto, radii remitti possunt. Eâdem ratione demonstrari posset, comam Cometarum, radium suum caudæ postea apparenti æqvalem habere; & præterea circa Cometam, loco caudæ, Ellipsin, cujus Diameter minor LM, conspici debere. Sed facilè qvisqve hoc concludere poterit ex principiis supra propositis.

Errata.

Pag. 181. lin. 17. lege *operæ*. pag. 192. lin. 28. lege *Montes ante 2. vel 3. min. factum*.

ACTA
ERUDITORUM
publicata Lipsiæ
Calendis Augusti, Anno M DC LXXXII.

MISCELLANEA HISTORICA REGNI BOHEMIÆ. Auctore Bobuslao Balbino, è Societate Jesu.

Pragæ, Annis 1679. 1680. 1681. in fol.

CUm Historicam Rerum Bohemicarum Epitomen, seu Boleslaviensem Historiam anno 1677. Clarissimus Auctor edidisset, cognovissetq; unâ Orbis Eruditi voce ac consensu lucubrationes suas approbari, operi majori qvod meditatus fortè dudum fuerat, se accinxit, Memorabilia Bohemiæ universa, Naturalia, Civilia, Sacra, vicenis & ampliùs libris complexurus. Eorum tres priores Decadem primam inchoantes publici jam juris, etsi diversis tempori bus, facti sunt: reliqvi ut speramus, ac qvotqvot bonis literis operamur, vovemus, suo tempore seqventur. At in illis tamen tribus libris ea se offert rerum varietas, ut ex primo tantùm, qvi Naturalem Bohemiæ Historiam exhibet, ac situm adeò Regionis, Montes, Fluvios, Metallorum fodinas, varii generis gemmas, thermas, acidulas, plantas, pisces, feras, aves, & qvæ huc spectant alia, svaviter æqvè ac doctè describit, hac vice excerpenda qvædam, & pro instituti ratione pauca qvidem, ac sine delectu solicito, censuerimus, reliqvis, qvorum alter Bohemæ gentis originem, alter Topographiam Bohemiæ tradit, in mensem proximum sepositis.

Capite V. salubritas aëris in Bohemiâ commendatur, asseriturq; duplici singulari argumento. Unum est, Reges Bohemos, qvotiescunqve ægroti, vel in Austriam, vel in Hungariam, aliove se deportari jusserunt, brevi obiisse; contrà qvi infirmâ valetudine in Bohemiam advenerant, plerosqve sanitatem recuperâsse, idqve constare exemplis *Sigismundi*, *Maximiliani II. Matthiæ* & *Ferdinandi III.* Cæsarum, ac *Annæ* Conjugis Matthiæ. Alterum est ex complexione Cor-

porum ac proportione debita, qvam Statuarii præstantissimi agnoscant, *Pragense caput* appellantes, qvod in conformatione & cælatura capitum perfectissimum est. Hujus rei indicium sibi fecisse *Dn. Christopbor. Arnoldum* Auctor in Additamentis ad finem trium librorum fatetur.

Cap. VI. *Montes Giganteos* describendo refert ipsos fumantes die serenissimo pluviam aliasqve cæli injurias prænunciare, indeqve *Compassum* aut indices temporis appellari: In valle eorundem qvâdam calidissimo anni tempore nives altissimas jacere, & vel sedecim annis servatas colore inter se distingvi, dum vetustissimæ colorem subrufum, recentiores nitidiorem exhibent: inter herbas qvamplurimas *Angelicam* repertam altitudine hominis staturam, crassitudine humanum brachium longè superantem; & *Carlinam* seu *Chamæleontem album*, qvâ herbâ omnem Germaniam carere scripsit *Matthiolus:* Esse eosdem auri & gemmarum ditissimos, & à Spectro qvod *Ribenzall* appellant insessos, de cujus nomine & factis varia affert.

Cap. VIII. de duobus montibus agens *Milessium* omnium in Bohemiâ altissimum tempestatis præsagum ipse expertus testatur. Cum enim die serenissimo nebulis contegitur, cæteris circum montibus etiam serenis, mox imbres seqvuntur; Si verò idem solus innubis stat, reliqvi montes impune fumare spectantur.

Cap. IX. Ex Jesuitæ *Chanousky* oculati testis *Vestigio Bohemiæ Piæ cap. ult.* recensentur montes versus Bavariam, non tam situ (alii enim ad septentrionem, alii ad meridiem latus obvertunt) qvàm cælo & temporibus adversantes, latissimis tamen vallibus diremti, in qvorum altero sæpius æstas, in altero opposito hiems dominatur cum nivibus altissimis: ob qvam causam, dum illic demessa sunt omnia, hîc seges virescit. - Magis mirandum, in Tractûs Pilsnensis agris contiguis, qvos unus tantùm sulcus separat, illos adhuc hibernare, hos sole aduri: ibi caput attollere frumentum, cum hîc in culmum adolescit: illic bene pellitos ingredi incolas, hîc pelles exuere. Adjicit Miscellaneorum Auctor tale aliqvid sibi accidisse an. 1652. Cum enim Glacio in Bohemiam ob nives altissimas trahâ veheretur, superatis montibus, qvi Comitatum Glacensem à Bohemiâ disterminant, altero latere montium omnia viridia reperisse, coactumqve relictâ trahâ currum petere: accolas autem eorum montium confirmasse, qvotannis ita evenire.

Cap.

Cap. XI. Antra & cavernas memorabiles continet, in qvibus *antrum S. Ivvani Eremitæ*, qvem Bohemia ut Sanctum colit, ex cujus petrâ aqva guttatim stillans, si in lapidem subjectum inciderit, concrescit in saxum, vitro excepta, aqvositatem nativam & perspicuitatem crystallineam retinet.

Cap. XIII. ad XXI. multa sunt de auri copiâ apud veteres Bohemos, de amnibus auriferis, de fodinis mineralium; auri (qvod aliqvando album adeò est, ut ignorantes fallat) argenti, stanni (qvod cum Anglico bonitate certat, atqve à peritis modicè correctum pro Anglicano venditur) ferri, cupri, plumbi aluminis, mercurii, nitri (qvod non est opus sæpe fodere, cùm in superficie telluris patescat, & noctibus flammâ erumpente aut etiam post pluviam medio die sese prodat), sulphuris, calcis lapidis (qvi in calcem præstantissimam Italorum murariorum proverbio commendatam vertatur) marmorum &c. deqve Spectrorum in fodinis iis tumultuationibus.

Cap. XXII. Chartarias Officinas enumerando errorem *Mylii in Horto Philosophico* perstringit, qvod artem chartæ conficiendæ primùm circa an. Chr. 1470. inventam affirmat, cùm tamen non paucos in chartâ scriptos Codices ante an. 1340. Bibliothecæ ostendant. Porrò Jochemthalensem chartam ea perhiberi bonitate narrat, ut in Hollandiam devehatur, atqve in politissimam & tenuissimam refingatur: illam scil. crassam facilè pati unam sui philyram in duas diduci.

Cap. XXIV. & qvatuor seqventibus Thermas Teplicenses, Carolinas, Desnenses; Acidulas Egrenses, Teplenses, aliosqve fontes salutares enumerat & commendat. Thermas Carolinas scribit ob fervorem ab humano corpore nisi refrigerentur perferri non posse, in iisqve ter qvaterve intinctas gallinas aut sues, pennas aut pilos amittere: Aqvam thermarum intemperantissimè sed innoxiè à lavantibus potari: incipere eos à paucis, exempli causâ decem cyathis, addere altero die plures, augere qvotidie potûs mensuram, multos ad cyathos aqvæ 40. 50. 60. 70. adscendere; qvibus tanta alvi lubricitas acqviratur, ut simul bibatur, simulqve perdatur in perfectæ curationis argumentum; inde descendentes à maximo cyathorum numero ad paucos sanitatem jam recuperasse: Aqvas earundem thermarum lapidescentes esse, & pone ipsum craterem bullientis aqvæ promicare subterraneis venis frigidas aqvas acidulas. Porrò ex P. *Chanovvsky vestigio Bohemiæ Piæ*, adducit

 fontem

fontem *Wodolanckam*, ex qvo rustici qvoties sideratio aliqva agris siccitatem invexit, aqvam hauriant certatim, ac in fontes & puteos suos exsiccatos infundendo, pluviam exspectent & conseqvantur. Ex qvo conjicitur, posse hoc modo venas fontium reparari, posse halitus & humida qvædam effluvia concitari, posse aqveo qvodam magnetismo nubes attrahi.

Cap. XXIX. & seqventibus, de Gemmis & pretiosis lapidibus tractans, piscatum Margaritarum, cui interfuit ipse, commemorat, recensitosqve qvamplurimos pretiosos lapides cum *Marco Marci* fatetur destitui duritie & maturitate, qvas dotes Orientales habent, excepto tamen *Granato*, qvem Orientali præstantiorem perhibent: *Corallia* qvoqve in rivo qvodam collecta marinis coloris vivacitate nihil concedere: ante paucos etiam annos novum gemmarum genus in Albi deprehensum esse, lapides scilicet niveos *Elbsteine* appellatos, qvi arte politi adamantis lucem æmulantur.

Cap. XXXIII. Ignobiliores lapides enumerando meminit parvi montis prope *Egram* fluvium cujus viscera subterranei ignes depascuntur: aurem solo admoventem murmur ventorum aut flammarum exaudire; viciniamqve non semel terræ tremorem cum tristi mugitu sensisse. Observat qvoqve Acum ferream à magnete contactam, nunqvam in Bohemiâ rectâ polum septentrionalem respicere, sed orientem versus ad octo aut etiam plures gradus averti.

Raris Naturæ Cap. XLIX. L. & LI. collectis annumeratur (1.) Fungus Cervinus *à Kirchero in Mundo subterraneo* descriptus. (2.) Terra sigillata attestante *Marco Marci* par optimæ. (3.) Cornu fossile, de qvo in Additamentis qvædam iterum habet. (4.) Ossa Gigantum vera & fossilia. (5.) Ollæ fossiles, qvas ex argillâ mediâ extractas rusticæ mulieres siccant, & coqvendis rebus omnibus adhibent; sine dubio naturæ lusu factæ, non ferales olim repositæ demortuorum, ut *Jonstonus* opinatus est. (6.) Vitrum fissile & fossile qvod *Talcum* vocant, & vix ullibi in Europâ qvàm in Moscoviâ reperiri persvasum vulgò habent. (7.) Succinum flavum probatissimum, qvod maximè post pluviam reperitur, & ab orbitis rotarum transeuntium ejicitur. (8.) Zingiber inter aromata non postremum. (9.) Lapides rotundi cavi, ex qvibus confractis globus excidit alter qvasi nucleus, qvi in minutissimam farinulam & pollinem redactus bibitur, & calculos efficacissimè pellit. (10.) Similis

Similis alius Lapis, cujus ſaxeus cortex cùm frangitur, alius ſe offert lapis, in qvo rurſus velut medulla, inſtar vitelli, candidisſimus clauditur lapis, prorſus rotundus: hic in ignem conjectus brevi tempore exardeſcit, & cùm ingenti ſonitu, inſtar manualis fiſtulæ ſeſe exonerantis, diſrumpitur. (11.) Lapides qvâ terrâ extant glabri, qvâ parte in terram merguntur, aſperi cuſpidibus qvatuor, qvinqve, ſex, ſeptem vel octo etiam angulorum, qvarum una alteram longitudine ſuperat: Ipſæ Soli obverſæ, licet candorem cryſtalli imitentur, in extremis tamen Iridem gratisſimâ colorum varietate mentiuntur. Vide Additamenta. (12.) Via Saxea in lapideo monte ex genere lapidis mollis & pumicoſi, qvi veſtigia impreſſa omnis generis & ſexus hominum animantiumq; inconfuſa multis annis ſervavit. Suſpicio eſt, cum illâ viâ lutoſâ & humidâ tempeſtate viatores ac animantia tranſirent, ſua in luto reliqviſſe veſtigia, qvæ ſaxifico ſemine poſtea incidente durata in ſaxum excreverunt, hodieqve perſeverant. (13.) Conchæ Saxeæ, limaces & ſerpentes ſaxei, tam affabre formati, ut viatoribus horrorem incutiant. (14.) Antimonium ante non multos annos inventum.

Cap. LII. LIII. LIV. Piſcium genus duplex in Bohemiæ fluviis refertur, tum peregrinum, qvod ex mari adſcendit, tum domeſticum, qvod fluviis ipſis innaſcitur. In priore genere eminent *Salmones*, qvi aqvâ dulci invitante per *Albim* adverſum uſqve in Bohemiam eluctantur, occurrentes ſibi dextra lævaqve fluvios faſtidiunt, *Egram* qvoqve reſpuentes. Ubi *Muldavam* occurrentem deguſtaverint, dividere agmina ſolent, & molliores, præcipuè fœmellæ, *Muldavam* tenent, fortiores plerumqve in *Albi* perſeverant. Qvi in *Muldavâ* pergunt, *Pragam* mediam transeunt: in *Watavo* flumine ad urbem *Piſeka* parvam prolem *Salmunculos* digitali longitudine fundunt, qvi ſecundis fluminibus in mare parentum patriam veterem properant, reverſuri forſan ſuo tempore. Qvi in *Albi* perſeverant, ipſo tandem deſerto in *Aqvilam* fluvium feruntur, ejusqve fontem petunt. Ibi ſuâ ætate intra anni dimidii ſpatium ſeptingentos magnitudine inſignes retibus exceptos teſtatur Auctor. Poſt Salmones eſt *Sturio*, qvem in Albi tabeſcere falsò ſcripſit *Jonſtonus*. Aſſeverant Piſcatores, nullum præterire annum, qvo non ignotus aliqvis à mari piſcis veniens capiatur.

Cap. LV. LVI. Piſcinas enumerat, in qvibus carpiones annulis aut circulis ære aliqvo lucentibus ſecundùm os aut caudam ſignati

ultra 40. annos asservati fuere. Hanc tractationem obsignat Lacuum historia, ad qvam referuntur hiatus & fossæ inexplorabilis profunditatis in Boleslaviensis districtus campo medio, in qvibus aqva stagnat & hieme gelatur, ac venti generantur, qvi evolantes totam Bohemiam everrunt, ac sæpe impetuosi secum glaciem rapiunt in auras plurimorum centenariorum pondere ultra mille passus, in stragem hominum, pecudum & ædificiorum

Cap. LVIII. Venationes ferarum in Bohemiâ usitatas percenset, addens Leporem monstrosum captum, qvi fratrem in dorso ferebat; pastum & potum corpore in uno colligatos fratres sic dispensasse, ut modò hic, modò ille pasceretur, cumqve hostes instarent, qvantum posset, fugisse eum qvi terram tangebat, postea fessum ac in tergum resupinum fratri integro fugam tradidisse perseqvendam. Similem ex Miscellaneis Acad. Nat. Curiosorum in Ephem. Erud. Paris. 24. April. 1677. descriptum vide.

Cap. LIX. LX. LXI. Varietatem & multitudinem animalium qvadrupedum tam ferorum, qvàm mansvetorum memorat. In qvo argumento occupatus narrat, se vidisse in *Castoribus* geminum testiculorum ordinem, sic ut inferiores duo qvasi crescentes noviqve appareant, alteri superiores veluti effæti marcescant & macrescant, donec esse desinant: *Bartholomæi Anglici* locum, in qvo pro *Bovi* legendum *Loni*, emendat; *Pliniumq;* explicat, referentem, in fugâ Bonasum reddere fimum interdum trium jugerum longitudine, cujus contactus seqventes ut ignis adurat. Nimirum non dicit *Plinius*, ejaculari Bonasum ad 120. passus, sed reddere sive per humum spargere fimum ad tria jugera; qvâ ratione nihil opus est aut Plinium mendacii accusare, aut librarios deceptos cum *Mureto* suspicari, loco *trium orgyarum*, trium jugerum legisse.

Cap. LXIV. Inter Insecta Scorpiones Pragæ natos cùm maximus æstus fuit, habet, qvos celeberrimus *Marcus Marci* legitimos & venenatissimos deprehendit.

Cap. LXV. Ad finem usqve libri hujus Primi historiam Avium atqve Aucupia perseqvitur. *Aldrovandum* notat malè scripsisse, Perdices rufas Bohemiæ illatas rigidioris cœli impatientiâ durare non posse. Rarissimam avem *Capreolum* ex Bohemicâ lingvâ dictam, æstate tantùm aut primo auctumno apparentem, picâ non majorem narrat se vidisse,

vidiſſe, qvæ cum noctu per aërem volitat, caprinam ac tremulam vocem *(Mee Mee)* emittit, ac ſimul incondito ſe ſaltu & prorſus caprino ejaculatur. De Phaſianotropheis earumqve avium hebetudine & ſtoliditate diſſerit. Hiſtoriam Avis Bohemico ſolo qvoad nativitatem & educationem propriæ, qvam *Geſnerus* malè *Garrulum Bohemicum*, Germani aptiùs Seidenſchwantz appellant, ex *Ulyſſe Aldrovando* repetit, inqve notis ſubnexis reprehendit potiſſimùm 1. nomen *Ampelidis* ab Aldrovando datum, arbitratus rectiùs vocari *Pteroclium* qvaſi pennis glorioſam, aut *Sericatam* cum Germanis. 2. Inter aves hieme alibi viventes referri.

CHRISTOPHORI VVITTICHII
Exercitationes Theologicæ editæ cura & ſtudio ipſius Autoris, multis qvoqve in locis auctæ.
Lugduni Batavorum, apud Cornel. Bouteſteyn Anno 1682. 4o.

EXercitationum ſub uno volumine hic compactarum Tituli ſunt iſti: Primæ, DEUS MUNDI RECTOR: Secundæ, CHRISTUS HUMILIS ET ALTUS: Tertiæ, FIDES SANCTORUM PERSEVERANS ET CERTA: Qvartæ, FUCATA GENTIUM VIRTUS: Qvintæ, VERITATES ET ERRORES FUNDAMENTALES CUM ANNEXIS. Natæ vero ſunt illæ diverſis temporibus, dum, ut ipſe Autor ſcribit in Præfatione, in gratiam Studioſæ Juventutis, pro Diſputationibus publicis & Exercitationibus Academicis, argumentum aliqvod elaborandum fuit. Cum autem lucri cupidi Typographi, non conſulto Autore, has ipſas ſub forma libelli in 4. Lugduni Batavorum ſuperiori anno divulgaſſent, nec titulos diſſertationum, nec ordinem iis debitum ſervaſſent, Autor ſuum ipſe potius fœtum pro virili exornatum & auctum, in lucem emittere voluit, qvam ut illotum incomtumqve ab aliis orbi erudito exponi pateretur. Hoc jure ſuo uſus, & nomina diſſertationum mutavit, & ordinem iis convenientem aſſignavit.

In *Prima* Exercitatione Autor non modo Exiſtentiam Dei contra Atheos duobus argumentis ab Idea Dei ſingulis connata, & Hominis ad ſeipſum reflexa conſideratione, juxta Carteſii doctrinam demonſtrat

monstrat, priori ex Rom. I. 19. posteriori ex Act. XVI. 16. 17. robur concilians; sed & providentiam Divinam, qvoad omnes actus diligenter explicat, imo cum libero Hominis arbitrio conciliare, & simul ab Ecclesiis Reformatis illud dogma, *qvod Deus sit autor & causa peccati*, removere satagit. In *Altera* duplicem CHRISTI statum humiliationis & exaltationis in cap. II. Epist ad Philipp. à v. 6. ad 13. fundatum, juxta Religionis suæ hypotheses fuse proponit. In *Tertia*, fidei natura studiosè, indagata id agit ut ostendat, eam esse immutabilem, constantem atqve perseverantem, ut adeo fideles de remissione peccatorum, electione, & salute sua certam habere possint persvasionem. In *Qvarta*, ut detegat fucum virtutis Gentilium, observat reqvisita virtutis & bonorum operum, qvorum primũ est regeneratio authorem habens Spiritum S. alterum ut procedat ex fide & charitate erga Deum & mediatorem Jesum Christum. Hinc refutatis iis qvi putant Gentilium opera esse vere bona & Deo placentia, *Zvinglium* excusat, qvod Gentilibus nonnullis salutem æternam attribuerit, cum hos non nisi per fidem extraordinariè concessam servatos fuisse scripserit in *Declaratione de Peccato originali ad Urbanum Regium*. In *Ultima* tandem Exercitatione, facta divisione fundamentalium articulorum, in generales & speciales, inter alia tradit: plures ex his necessarios esse ministris Ecclesiæ, qvam vulgo fidelium: illos præciso & certo nnmero determinari non necesse, imo nec possibile esse: posse fieri ut aliqvod dogma evertat fundamentum, qvod tamen in mente illud tenentis nõ evertat, si non videat contradictionem: non esse necessarium ut præcise omnes errores in numerato habeantur: de necessitate conseqventiarum judicare qvemlibet in sua conscientia: Concilia œcumenica non posse ita decidere controversias, ut qvilibet fidelis teneatur in conscientia ad istiusmodi decisionem: Prætextu, qvod articuli fundamentales in paucis consistant, non debere studium proficiendi impediri: qvi negaverit eos fidei articulos, sine qvibus fiducia in Christum consistere neqvit, non habere fidem: Doctores Reformatos non posse tolerare Pontificiorum dogmata, qvin iis contradicant: hæc vel salutis fundamentum formaliter evertere, vel aliqvid illicitum in conscientia imperare: adeoqve nec syncretismum cum illis incundum esse: conciliationem dogmatum controversorum non fieri debere per verba ambigua, sub qvibusutraqve pars dissidens latere possit.

Et

Et hæc præcipua ferè ſumma eſt illarum Exercitationum Theologicarum, qvibus in fine acceſſit Oratio Autoris inauguralis de *Oraculorum Divinorum veritate ac Gentilium falſitate.*

ANTI-VVANGNERECCIUS

Qvem ſub Præſidio Academico Dni. Baltaſaris Bebelii S. S. Theol. D. & P. P. in Acad. Argentoratenſi adornarunt & defenderunt pereruditi aliqvot Studioſi Theologiæ.

Argentorati Anno 1682 in 4to.

CUm *M. Johannes Kircherus Tubingenſis* deſertâ Lutheranâ Eccleſiâ ad Romanam tranſiiſſet, ne temere id feciſſe videretur, cauſas mutatæ religionis peculiari ſcriptô divulgavit, oſtendens, qvòd Lutherani fidei ſuæ fundamentum perperam in ſolâ Scripturâ qværant, cùm tamen magna hominum pars ſacrum Codicem ne legere qvidem nedum intelligere valeat, & ſine Eccleſiæ Authoritate, neqve de Scripturæ Canone, neqve de ſacrarum Literarum certitudine, neqve de Divini Verbi ſenſu, ac interpretatione legitimâ qvicqvam certi conſtare cuiqvam poſſit, adeoqve conſcientia hominis tranqvillari neqvear, niſi in Eccleſiæ Romanæ, qvam ſolam veram & erroris expertem aſſerit, ſinu conqvieſcat. Huic Æthiologiæ Kircherianæ cùm anno 1641. *Joh. Georgius Dorſcheus* Argentoratenſis tum temporis Theologus ad nutum Sereniſſimi Principis Würtenbergici Hodegeticum ſuum pro dijudicandâ Scripturæ & Eccleſiæ authoritate oppoſuiſſet, inventus eſt multis pòſt annis *Henricus Wangnereccius* Jeſuita Dilingenſis, qvi à Johanne Abbate Elchingenſi ſolicitatus in Anti-Dorſcheô ſuô Kircheri patrocinium ſuſcepit. Verùm è Dorſcheanis oſſibus ultor exurgens *Dn. D. Balthaſar Bebelius* eruditos aliqvot Theologiæ Studioſos excitavit, ut ſe Duce atqve Præſide pro Dorſcheô diſputationibus publiciscontra Kircheri Hyperaſpiſten militarent, qvod & ſtrenuè pro ſuis qvisqve viribus fecerunt. Qvæ autem Diſputationum iſtarum, numero 12. argumenta ſint, cum ex dictis pateat, repetere ſuperfluum putamus.

HENRICI VALESII
Notæ & Animadverſiones in HARPOCRATIONEM, *& Philippi Jacobi Mauſſaci Notas. Ex Bibliotheca Gvilielmi Prouſteau, Anteceſſoris Aurelianenſis.*

Lugd. Batav. 1682. in 4.

DOctarum Antiqvitatum, Græcarum pariter atqve Romanarum copiâ, qvæ in hoc Scripti genere elucet, adlectus Clariſſimus Vir *Jacobus Gronovius*: pietatem inſimul, & ſuum erga Valeſianos manes cultum teſtaturus, publici illud juris fecit, VALERII HARPOCRATIONIS (qvi ſub Lucio Vero forte floruit, & cujus præter Suidam, Sopater, Libanius, Meurſius, Voſſius, aliiqve meminerunt) LEXICO illuſtrando ab *Henrico Valeſio* olim adornatum. Poſtqvam enim Valeſius ingenium illuſtre Muſis altioribus, Juris maximè ſtudio, juvenis admodum dediſſet, eam ſibi legem, teſte Gronovianâ dedicatione, dixit, non poſſe vel principia vel origines publici privatiqve Romanorum juris percipi & intelligi, niſi Græcis notoriam perferentibus, utpote à qvibus id adoptaverint Romani. In Græciæ Oratorum ergo reliqviis habitavit Ejus tum temporis induſtria, & præcipuè in Alexandrini hujus Rhetoris Dictionario, ex Græcorum Rhetorum, Antiphontis, Andocidis, Lyſiæ, Iſocratis, Iſæi, Æſchinis, Lycurgi, Demoſtenis, Hyperidis, & Dinarchi Orationibus potiſſimum collecto; qvod ipſum qvidem Venetiis, circa ſuperioris ſeculi initium, una cum vetuſtis Ulpiani Rhetoris in Demoſthenem enarrationibus, luce donaverat Aldus Manutius. Hoc velut pugillar & juveni & viro & ingraveſcenti ætati adhæſit perpetuum, ad auxilia qvidem memoriæ primum, deinde & gratiæ cauſſa, qvam Harpocrationi tribuens non dubitavit omnia ſedulo facere, ut tantis tenebris obducto ſcripto opitularetur: Hoc qvaſi ſacrarium qvoddam laborum ſuorum conſtituit, dignumqve cenſuit Valeſius, in qvod omnis generis ſubſidia undiqve & per omnem vitam comportaret. Negari enim non poteſt, qvod in Notis Valeſianis hiſce plurima occurrant, qvæ Scripturam non intellectam aliis aperiunt, teterrima Scriptorum loca reſtituunt, Latinos Græcorum interpretes corrigunt, Hiſtoriam multis partibus illuſtrant, obſcuriſſima fabularum deridicula, & nativum verborum atqve dicteriorum leporem,

rem, qvi in fabularum ſcenis diſcitur, revelant, Poëtarum qvoqve & Oratorum luſus ac delicias, ſvavitate Græcæ conditas elegantiæ, ſine fuco ſiſtunt. Ut taceamus, qvæ in cognitione Autorum, Græcorum præſertim, in doctrinâ Græcæ lingvæ, in tribunalis Græci formulis & harum origine, in contractuum, & forenſium Actionum generibus, nec non in rebus Geographicis & Chronologicis illuſtrata ab eodem hic reperiuntur.

Prodiderat eqvidem ante hos duodeſeptuaginta annos præclarum doctrinæ ſpecimen in Harpocratione qvoqve *Philippus Jacobus Mauſſacus*, notisqve ſuis hoc Lexicon non parum illuſtraverat. Verum & his à Valeſianis non minus luminis affundi deprehendet facilè, utrasqve paulo diligentiùs qvi conſuluerit.

Manum verò ultimam his imponere lituraris cum Valeſius ipſe non potuerit, morte interceptus; qvalem fortunam & alia Clariſſimi viri affecta opera, Obſervationes videlicet, Libros de Critica, Pollucis capita de republ. Athenienſi, experta fuiſſe, utiqve dolendum eſt; Obſtetricantem operam ſuperſtiti commodandam monumento duxit Gronovius, nulliqve parcendum ſumptui, qvo collectum alieno opere eruditionis inſtrumentum emendatè atqve nitidè exponeretur luci, in peregrinâ utut regione, & poſt Autoris fata.

Exhibentur itaqve *primo* loco Valeſii Notæ in Harpocrationis Lexicon; ubi præter Philologica & Chronologica, etiam, qvæ Magiſtratus, judicia, cauſſas forenſes, & proceſſum Græcis olim uſitatum ſpectant, ex ipſo Rhetorum Græcorum uſu adducuntur. *Secundo*, Ejusdem Valeſii Notæ in Mauſſaci de Harpocratione ejusqve ſcriptis Diſſertationem Criticam; ubi inter cætera Harpocration ab aliis homonymis, Athanaſio, & Salmaſio citatis, diſcernitur, deqve Grammaticæ & Criticæ indole diſſeritur uberiùs. *Tertio*, Valeſii Notæ in Notas Mauſſaci: qvas ipſas aliqvot in locis doctiſſimus Gallorum emendat, & autoribus interdum, ex qvibus deſumtæ, lumen ſenſumqve genuinum reddit. Concluditur deniqve poſthumus hic fœtus duplici, rerum & verborum ſcilicet, nec non Autorum his in notis emendatorum, indice.

OPUS POLITICUM, IN TRIBUS LIBRIS omnes ad doctrinam politicā tàm qvoad pacis qvàm belli administrationem, & tranqvillum ac turbulentum Rerumpubl. Statum, nec non Jus Publicum S.R. Imperii nostri spectantes materias exactissimè exhibens &c.

Auctore RUDOLPHO GODOFR. KNICHEN.

Francofurti ad Mœnum apud Jo. Dan. Zunnerum, A. M DC LXXXII. in fol.

ETsi post Aristotelem, mille octingentos amplius annos, multi operam suam ad Politicam Philosophiam tradendam appulerunt; tamen *H. Conringius, νοῦν ἄγιος, libro de civili prudentia,* aliiqve viri πεπαιδευμένοι τὰ πολιτικά, cùm in Systematibus, tum in compendiis magno numerô, à diversarum nationum autoribus, hactenus vulgatis non pauca desiderarunt. Laudanda itaqve industria est, qvam in colligendis & disponendis civilis doctrinæ rebus nuper adhibuit *Vir Nobilissimus Dn. Rudolph. Godfr. Knichen, antehac Anhaltinus & Ligio-Brigensis Ducalis, nunc Regius in Regimine Ducatus Lignicensis Consiliarius.* Novum hoc Opus Politicum, varietate rerum singularium insigne, dum componeret, tractandi ordinem à Marc. Frid. Wendelino, Magistro qvondam suo Servestæ in gymnasio docente mutuatus est. Primum qvidem illud à se in privatum saltem usum congestū scribit; postea verò rogatus ab amicis, auxit &, evolutis summa fide & industria autorum, qvos allegat, testimoniis, publici hoc fecit juris. Cæterū qvid polliceatur *vir Amplissimus,* titulo seu inscriptione operis significat, qvod in tres libros digessit. In *primo* de doctrina politica & societatibus humanis tum minoribus tum majoribus disseritur. In *secundo,* cujus tractatio qvatuor partibus constans prolixior est, primò de imperantibus, magistratu & modis perveniendi ad illū agitur, secundò de ministris imperantium ac civibus varii generis; inde de partibus summi imperii, ut jure circa sacra, arma, tributa, comitia, fœdera, judicia &c: tractat: tertiò ad Imperii Romano-Germanici considerationem digressus, de ejusdem origine, amplitudine, Imperatoris Romani sacratissimi ac Statuum Imperii juribus, judiciis, ordinibus ac dignitatibus civium, nec non urbium Imperialium ortu, juribus, ac privilegiis disserit: Qvartò, qvæ in administra-

nistratione Reipubl. belli tempore reqvirantur, ostendit. Tandem in *tertio* libro caussas Rempublicam evertentes & conservantes tradit, subjunctis rerum indicibus.

JOHANNIS LOMEIERI ZUTPHANIENSIS, de Veterum Gentilium Lustrationibus Syntagma.
Ultrajecti A. 1681. in 4.

GEntiles etiam ex naturæ lumine cognovisse, Deum ita detestari peccata & scelera hominum, ut, nisi illa fuerint prius expiata, justas eorum pœnas, bella, famem, pestem & alia id genus mala immittat; erudito commentario demonstrare aggressus est *Johannes Lomeierus* autor nominis haut obscuri. Primum in originem & causas lustrationis veterum inqvirit, ac qvare gentiles tot inventis ceremoniis, à peccatis sese purgare, divinumqve Numen placare instituerint, exponit. Inde progressus, ordine non malô, *caussas* (ut in scholis vocant,) *qvatuor* cum variis circumstantiis describit. Deos gentilium καθαρσίυς & ἀλεξικάκυς postqvam allegasset, contra Stoicos & Epicurum Diis iram abjudicantes, disputat: Signa irati Numinis varia colligit & multis scriptorum veterum testimoniis confirmat. Tria *purgationis* genera Servio ad VI. Æneid. Virgilii observata, fusius, qvàm qvisqvam alius declarat. Refutat etiam Judæorum opinionem, qvi ex Genes. I. 8. colligunt, Angelos secunda creationis die lapsos esse, qvia non legitur additum: *vidit DEUS, qvod esset valde bonum.* Tandem spicilegium qvorundam παραλειπομένων instituit ac nonnulla lustrationum genera peculiaria recenset. Qvibus expositis, gentilium hanc superstitionem per Doctores, Concilia, & Imperatores Christianos abrogatam esse tradit.

D. CHRISTOPHORI Langens/ *JCTI, COM. PAL. Cæs. & Vice-Cancell. Sax. Isagoge ad Processum Juris Civilis & Saxonici. Cura & studio*
D. Johannis Christophori Herolds/ JCti &c.
Francofurti & Lipsiæ 1682. in 4.

INter eos, qvi hactenus in tradenda Procesśus Judicialis normâ haud contemnendam locârunt operam, suô jure & ex meritô etiam numerandus est *Christophorus Langius*, JCtus & in Jure & Judiciis qvondam

dam exercitatisſimus. Qvanqvam enim non ignorabat, plurima jamjam hâc de re exſtare excellentium Juris Sacerdotum monimenta; non omnino tamen oleum & operam perditurum ſe arbitratus eſt, ſi & ipſe hanc Jurisprudentiæ partem pro virili excoleret, qvæqve ſubinde tùm ex præſtantiſſimis, nec ex parte ubivis ſemper obviis Auctoribus, qvorum longam ſeriem præmiſſus libro Catalogus texit, tùm propriâ qvoqve experientiâ animadverterat, in ſchedas conjiceret. Qvemadmodum verò morte præventus, hæc ſua non absqve judicio conqviſita meletemata Orbi erudito communicare non potuit: ita non infelici rei forenſis fato factum eſt, ut, excuſſis B. Viri ſcriniis & manuſcriptis, ea tandem Cl. JCtus & Ducatus Magdeburgici Conſiliarius &c. *Dn. Johannes Chriſtophorus Heroldus*, in concinnum ordinem redegerit, variisqve Collegiorum Juridicorum Reſponſis, Conſiliis & Præjudiciis in Contradictorio latis, nec non JCtorum Obſervationibus Practicis, & agendi formulis, aucta & illuſtrata, publicæ luci expoſuerit. Eò autem præcipuus hujus libri labor videtur tendere, ut, qvæ in Ducatu Magdeburgico ex Jure Communi tàm Civili, qvàm Saxonico, circa materiam Proceſsûs Judiciarii vigeant receptæ opiniones, & Judicibus & Advocatis iſtius ditionis ſub unum conſpectum & in nuce qvaſi exhiberentur, ne vagis & incertis juribus perſonarent tribunalia.

JOHANNIS BRUNNEMANNI DE JURE Eccleſiaſtico Tractatus Poſthumus, Reviſus & auctus à SAMUELE STRYCKIO JCto.

Francofurti ad Viadrum 1681. in 4to.

QVem utili perqvam inſtituto paucis ante obitum ſeptimanis ipſe in lucem publicam emittere deſtinârat JCtus magni nominis, B. Brunnemannus librum; hunc jam proximus morti Genero ſui ſimillimo, celeberrimo STRYCKIO, per fidei commiſſum qvaſi reliqvit evulgandum. Qvemadmodum verò totum hoc opus in uſum Conſiſtoriorum & Eccleſiarum Evangelicarum contextum eſt: ſic in tres diſtributum libros, primo exhibet Jus circa perſonas Eccleſiaſticas, altero rerum, tertio deniqve ipſius Fori & Proceſſus Conſiſtorialis formam ob oculos ponit. Reperias hic variarum, qvæ tractantur, doctri-

doctrinarum occasione multos Ecclesiæ nævos à B. Auctore notatos. Nunc oscitantiam qvorundam Ecclesiæ ministrorum in procuranda animarum salute; homilias Oratoriis pigmentis sæpius coloratas potiùs, qvàm ad pietatem plebis suscitandam directas; neglectum Theologiæ moralis, & explicationis Casuum Conscientiæ dubiorum, & visitationis domesticæ: nunc solennem minus baptismi administrationem ejusqve periculosam dilationem, & concomitantem luxum; superficiariam nimis ad Cœnam Dominicam accessurorum examinationem, omissionem freqventioris Catechisationis, Musicam Theatralem, aliaqve id genus atrô carbone signat. Annotationes à laudatissimo STRYCKIO singulis Capitibus subjectæ, cùm aliorum Theologorum & JCtorum sententias, tùm variorum Consistoriorum & Facultatum Juridicarum responsa continent, pascendis lectorum desideriis accommodatissima. Accesserunt in calce prælectiones Brunnemanni publicæ ad Regulas Juris Canonici ex qvintô Decretalium libro, per ampliationes & limitationes ita illustratæ, ut non possint non insigne de se polliceri emolumentum. Utrobiqve adjectus est index præcipuarum rerum locupletissimus & apprimè utilis.

GABRIELIS SVEDERI, J. U. D. CONSIL. Wurtenberg. & Suprem. Dicast. Assessoris, Introductio in Jus publicum Imperii Romano-Germanici novissimum.

Tubingæ 1681. in 8.

QVod in fronte hujus libelli promittit doctissimus Auctor, id per integrum bonâ fide & laudabili conatu, nec aptâ minus methodô, ac sincerâ brevitate præstat. Neqve enim ex Justiniani Juribus (qvæ nonnullorum, vetus illud Romanorum cum Imperio nostro confundentium, ἀπαιδευσία est) Statum Germaniæ metitur, sed ex genuinis ac limpidissimis Legum Germanicarum & Actorum publicorum fontibus, suas derivavit doctrinas. Hâc autem procedit viâ, ut, totô opusculô in Generalem & Specialem partes divisô, illâ, præmissis Juris publici definitione ac fine, leges totius Imperii fundamentales latius paulò & historicè explanet, mox ortum ejus, progressum, mutationes, incrementa ac decrementa, qvæ subinde, avulsis hinc

inde

inde provinciis, passum est, formam deinde ac divisionem hodiernam ex B. Conringii potissimùm scriptis, succinctè pariter & accuratè ostendat: hâc verò in duas iterum sectiones scissâ, primâ de Imperatore & Romanorum Rege, qvæqve de electione ejus dicenda sunt, deinde etiam de Juribus ejusdem cùm reservatis, tùm partim Electoribus solis, partim omnibus Imperii Statibus communicatis agat; alterâ verò Statuum jura singula singulis ac distinctis capitibus exeqvatur. Insperguntur passim ex probatissimis ac novissimis Publici Juris Scriptoribus controversiæ insigniores, ut dubium planè nullum appareat, qvin hic exiguus mole libellus, si non omnium, plurium certè Eruditorum puncta laturus sit.

OLAI BORRICHII ANALECTA AD COGITAtiones de Lingva Latina. Accedit Appendix de Lexicis Latinis & Græcis, cum indice addendorum ad Fori Romani literam C.

Hafniæ Anno 1682. in 4.

POstqvam vir præclarè meritus de studiis literarum universis *Gerhardus Joannes Vossius, de vitiis Sermonis, & Glossematis Latino-Barbaris libros* edidisset *qvatuor*, ac in præfatione de diversis Latinæ lingvæ ætatibus disseruisset eruditè, annis triginta pòst vir non vulgaris eruditionis laude celebris, *Olaus Borrichius, Hafniæ cogitationes de variis L. Lingvæ ætatibus & scripto illustris Vossii de vitiis sermonis*, una cum *defensione ejusdem, & Stradæ adversus GasparumScioppium*, in publicum emisit. Horum, & qvi simili labore erudito occupati fuerant, Scioppii & Joannis Vorstii exemplo excitatus Clarissimus *Christophorus Cellarius, Smalcaldiensis*, primo *Antibarbarum Latinum in VII. classes distributum* publicavit, qvem nuperrime ab ipso recognitum denuo & innumeris locis auctum legimus. Mox verò perlectis laudati Borrichii *Cogitationibus* jam memoratis, ipse *Curas Posteriores* de *Barbarismis & Idiotismis sermonis Latini*, secundum secula distributas, luci exposuit publicæ. In qvibus dum à Borrichii Cogitationibus memoratis dissensum qvandoqve suum modestè professus est Cellarius, nobilissimus Borrichius ansam indeptus est *Analecta* ad *Cogitationes de Lingva Latina* scribendi, qveis, ubi errasse videri poterat,

terat, adversus laudatum Cellarium easdem propugnat, adductâ partim diversâ autorum lectione, partim MStorum fide, qva ipse qvandoqve nititur. Utriusqve Viri studium laudandum est, qvod pro virili sordes dictionis è stylo inqvinatè scribentium abstergere laborant. Nec censura Borrichii eruditis displicere potest, qvam de Lexicis Latinis & Græcis, appendicis loco addit. Posteaqvam enim contra Clariss. Viros, *Georgium Heinricum Ursinum*, de nonnullis qvæstionibus Grammaticis, & *Arnoldum Rhumannum*, in Roma sua Attica, MSto qvidem libro, sed (ut ipse loqvitur) amplo & erudito, sollicita viginti annorum cura ad prælum jam tandem maturo, de *coxendicis* etymologia disqvisivisset, defectus Clarissimorum Lexicographorum tum Latinorum, tum Græcorum notat, & boni publici caussa optat, ut eruditi in Lyceis & Academiis docentes, partitâ inter se operâ, accuratum & perfectum elaborent Lexicon Latinum pariter ac Græcum. Tandem subjungit specimen indicis addendorum ad *Fori Romani* literam C. ut ex hoc specimine Lector de reliqvo ejusdem libri defectu qveat judicare.

PETRI MEGERLINI, Math. Prof. Basileensis, Systema Mundi Copernicanum, argumentis invictis demonstratum & conciliatum Theologiæ.

Amstelodami anno 1682. ad Henr. Wetstenium in 8.

IN hoc Libello, rejectis Ptolemaico, Tychonico & SemiTychonico, Mundi Systematibus, Copernicanum verum atqve genuinum, non sensu sed ratione judice determinandum, esse contenditur. Cui fini argumenta hucusqve à Coperniceis usurpata, compendio dilucidè proponuntur, Terræqve Motûs cum Naturâ rerum conformitas evincitur.

Unde porro ut *Autor* Motum istum Scripturæ Sacræ conciliet: sicut in rebus fidei hujus dicta ad fidei; ita in naturalibus eadem ad Naturæ analogiam examinari, & juxta hanc intelligi oportere sustinet: cum scopus Spiritûs sancti longè sublimior sit, qvàm ut sapientiam seculi nos edoceat, qvippe qvâ cum Paulo se abdicet, nihil præter Crucifixi scientiam professo. Inde esse, qvod ad captum vulgi se accommodando, Mundum ædificio comparet, duabus potissimis partibus Coelo Terraqve, illo tanqvam fornice instar veli expanso; hâc

tabulato, seu areâ substratâ, & propterea nunqvam Globi, sed Orbis seu planitiei, appellatione insignitâ, constantem. Atqve id ipsum vel ex ipsis locis contra Copernicæos directis constare, in qvibus Sol supra Gibeonem, Luna supra vallem Aialonis stetisse; Umbra (temporibus regis Ezechiæ) retrocessisse dicatur: cum nec Luminaria dictis locis, nisi apparenter incubuerint; nec Umbra, mera sc. privatio, revera moveatur, sed ad motum lucis aut corporis opaci, alia atqve alia fundatur. Qvâ unâ ratione etiam, Copernicæis usurpatâ, qvomodo Sol ab unâ cœli extremitate ad alteram currat, Ps. XIX; occasum suum sciat, Ps. CIV; aliaqve loca, de Terræ super basi fundatione &c. explicari possint ac debeant.

JOH. CHRISTOPHORI STURMII, Prof. Altdorfini Epistola Invitatoria, ad Observationes Magneticæ Variationis instituendas.

Altdorfi, 1682.

SCripta est hæc Epistola ad Curiosos, præcipuè Germanos, in operæ societatem alliciendos, qvam circa exploranda magneticæ variationis (hoc demum seculo paucis abhinc annis detectæ) phænomena, proximis annis Noribergæ sibi sumsit, *Dominus D. Volckamerus, Societatis Naturæ Curiosorum Collega Nobilissimus*: ut junctis hinc inde aliorum, submissisqve *Laudato Observatori* experimentis, qvid emolumenti à solerti hâc indagine expectari debeat, periculum fieri possit. In specie: ut Variationis regularitate constanti plurium observationum suffragio confirmatâ, effectûs hujus admirandi causa (feliciùs ac *Cartesio* contigerit; refutato sc. ab Observationibus in hoc negotio hactenus habitis) indicari, digestisqve in Tabulas observationibus, Hypothesis iisdem conveniens adornari qveat. Unde Geographiæ spes aliqva ex Terrâ petendarum longitudinum affulsura; & Nauticæ, in portubus ex datâ latitudine & declinatione inveniendis, ingens commodum obventurum foret.

Qvâ ratione porrò Laudati Viri qvibusqve conditionibus, qvas tamen aliorum monitis consiliisqve attemperare paratos se profitentur, Observationes institui qvàm commodissimè posse arbitrentur, verbis Epistolæ ipsius dare consultum duximus, qvæ seqvuntur:

I. *Uno*

I. *Uno circiter eodemq; anni tempore Observationes ab Universis instituti, consultum foret procul dubio, & nominatim proximis Æqvinoctio utriqve & Solstitio æstivo diebus; prout huic aut istis observandi qvisqve modus magis fuerit accommodus: Imò, designatæ semel exactè meridianæ lineæ super immobili qvodam plano, singulis postea mensibus acum versoriam applicare &, si qva interim Declinationis varietas acciderit, notare haud inutile futurum esset.*

II. *Qvibus ad manus sunt qvadrantes & Instrumenta grandiora in minutias graduum divisa, ii cum* Auzuto, Petito *&c. per Azimutha & altitudines solares rem feliciùs conficient, aut eorum modorum uno, qvos habet* Kircherus L.II. Art. Magn. Part.VI.c.I. *Alii his destituti mediis,* Hevelianâ *methodo, qvam* Cœlest. Mach.L.I.c.XVI. *variam tradit,* Eimmarti *nostri Schematismo haut obscurè expressam, citra magnas impensas & cum fructu utentur: nemo autem stylorum erectorum umbris (qvæ vulgatissima cæteroqvi ratio est) aut similibus confidet, nisi in subsidium & cæterorum experimentorum confirmationem; qvandoqvidem in plurium, diversâ methodo institutarum, Observationum consensu, meliores à seqvioribus etiam aliqvid roboris accipiunt.*

III. *Præstaret etiam duas minimùm acus in qvavis Observatione adhiberi, easq; qvàm optimas, & nec parvulas nimium, qvæ differentias Declinationum exactè satis indicare non valent, neqve valde grandes, qvas mole sua magneticam virtutem freqventius eludere experti sumus, sed mediocres, agiles & vivaces; & pyxides ita fabrefieri, ut in fundo arcum saltem plurium graduum in minuta singula aut qvina saltem, transversalibus lineis divisorum, haberent; qvales eqvidem ab artificibus Norimbergensibus peritissimis omni studio pretioqve justo ut parentur, se curaturum sedulò* Laudatissimus Dn. Volckamerus *recepit.*

IV. *Esse verò ad hoc Observationum genus ejusmodi locum eligendum, qvi planus & ad libellam exæqvatus nullâ latentis magnetismi aut vicini ferri fallaciâ suspectus sit, nobis etiam non monentibus, unusqvisq; facilè judicabit.*

Sic igitur juncto studio & unanimi conatu si Curiosorum qvisqve suo loco per universam Germaniam nostram (qvod idem exteros qvoqve in suis regionibus pari consensu facturos nulli ambigimus) magnetis declinationem qvotannis aliqvoties inqvirere, Observationes porrò sitas, qvo mense ac die, qvove instrumentorum apparatu factæ essent, qvot item graduum ac minutorum à meridianâ lineâ in alterutram

tram partem secessio fuisset deprehensa &c. ad Nobilissimum Dn. Volckamerum *perscribere non gravarentur, facturi essent utique rem nobis oppidò gratissimam & publico bono nostrâ opinione longè utilissimam &c. Altdorfi Noricorum Pridie Festi Paschalis* cIↄ Iↄc LXXXII.

D. A. Q. RIVINI Dissertatio de Lipsiensi Peste Anni 1680.

Prostat apud L. S. Cörnerum, Bibliopolam Lipsiens. in 8. 1682.

Vestigia pressurus *Gaspari Calderi de Herediâ*, de Peste Hispalensi, *Petri à Castro*, de Peste Neapolitana, Romana & Genuensi, *Johannis Imperialis* de Peste anni 1630, *Gresleri*, de Peste Brunsvicensi, *Hodgesi*, de Peste Londinensi scribentium, Pestem sub illa facie, qva nobis præcipuè, ante biennium, funesta satis existebat, in libello hoc delineat Auctor. Adeoqve primo Pestis Hujus naturam atqve symptomata explicat, in qvantum qvidem hæc eorumqve circumstantiæ illam aliorum temporum & locorum pestibus conformem, aut ab iis qvoqve discrepantem reddiderunt. Deinde Causam morbi hujus epidemici disqvirens, castra illorum deserit, qvi Contagium malignum accusant, sive hoc â putredine, sive ab acrimonia salina, sive astrorum influxu, sive exhalationibus fodinarum, sive cadaverum miasmatibus & fœtore, derivent: Imaginationem potius variis modis consternatam, seu terrorem, Pestis causam proximam & adæqvatam pronunciat, qvatenus hic spiritus omnium violentissimè commoveat ac ad recessum disponat, unde non saltem varia generis nervosi contingant symptomata, sed sangvis qvoqve hinc coagulatus præter difficultatem spirandi, cordis angustias &c. bubones, carbunculos atqve petechias formet. Atqve hanc suam hypothesin variis observationibus ac ratiociniis comprobare, illisqve, qvi sine terrore, per contagium merum, infectos qvosdam fuisse asserunt, satisfacere prolixè contendit. Qvo facto & postqvam pestis hujus invadentis signa ejusqve varium eventum recensuit, præservandi ab eadem rationem declarat. Cujus occasione pleraqve hactenus ab Autoribus commendata Amuleta rejicit, horumqve potentiam suspectam reddit, radicem Colchici tamen tanqvam certissimum amuletum commendans. Etsi omnium

minium horum usum, si qvem præstent, illum esse fatetur, qvod talibus confisi præsidiis magnanimitatem induant, spiritibusqve robur contra contagii horrorem concilient. Pariter qvoad odores, hirci fœtorem aliaqve graveolentia ridet, fragrantium applicationem vanam, dubiam, imò nocivam proclamat: In conclavi tamen ægrotantium deflagrationem pulveris pyrii aliaqve pauca naribus admota aut sub lingva detenta & masticata permittit. Hinc de Alexipharmacis præservationis gratiâ assumendis, v. g Theriaca, acetis medicatis, fumo sulphuris &c. agit, horumqve usum pariter evanidum, Sudoriferorum verò & Laxantium vim præservatoriam insulsam atqve ridiculam credit. Qvibus præmissis idem Autor qvasdam præservandi regulas tradit, qvæ præprimis in eo consistunt, ut occasiones terroris ac nauseæ cum omnibus illis, qvæ vires enervant, fugiantur, qvæ verò spiritus roborant, assumantur & adhibeantur, non neglectis, qvæ copiam ac pravitatem humorum, exturbant, remediis, sc. Venæ sectione, evacuatione & alteratione. Tandem Curam pestis subnectit, ejus qvatuor indicia supponendo, ac *primò* ideam conceptæ cum terrore pestis, ut causam proximam, per morbi hujusqve periculi dissimulationem, omniumq; qvæ metui ac desperationi ansam suppeditant, prudentem declinationem eradicandam: *secundò* hinc coagulatum sangvinem per sudorifera dissolvendum: *tertiò* symptomata connexa mitiganda: ac *qvartò* Bubones ac Carbunculos, tanqvam productum morbosum, per externa tractandos. Ubi inter alia Vomitoriorum usum damnat, eumqve non, nisi sub certis conditionibus & rarissimè admittendum esse monet: Oleum scorpionum pro repellente habet, hinc bubonibus minimè, sed pectori saltem ac pulsibus, illinendum commendat: Pariter bufones bubonum tumores potius repellere atqve eorum dolorem sedare, neutiqvam venenum ex iisdem attrahere, multò minus, juxta Paracelsum ac Hartmannum, applicatos intumescere αὐτόπτης testatur.

RELATIO DE MONSTRO VITULINO-humano à Dn. D. Schreyer Physico Cizensi communicata.

EXhibuit flumen, qvod Cizam alluit, juxta pagum Bornitz, die 17. Julii 1681, monstrum horrendum, cujus cervici vitulino apposi- *TAB. XIII. Fig. I.*

tum erat caput humanum. Hujus in ſuperiore parte eminebat velamentum membranaceum mitri forme corrugatum: frons ſpithanum excedebat, & ubi deſinit, oculi erant clauſi, è qvorum regione in utroqve latere erigebantur aures felinis non majores. Naſum (deficiebat verò ſiniſtrum foramen) habebat depreſſum: os patulum, utrinqve dentatum. Mentum ornabant pili barbam caprinam mentientes. Collum videbatur elongatum: pectus vitulinum cum anterioribus pedibus: poſteriores ſuilli, ſuillaqve cauda in extremo piloſa. Cæterùm totius monſtri cutis nigricans erat ac à pilis nuda, ſexusqve monſtrum fœminei. Interiorum examen vehementisſimus fœtor prohibebat.

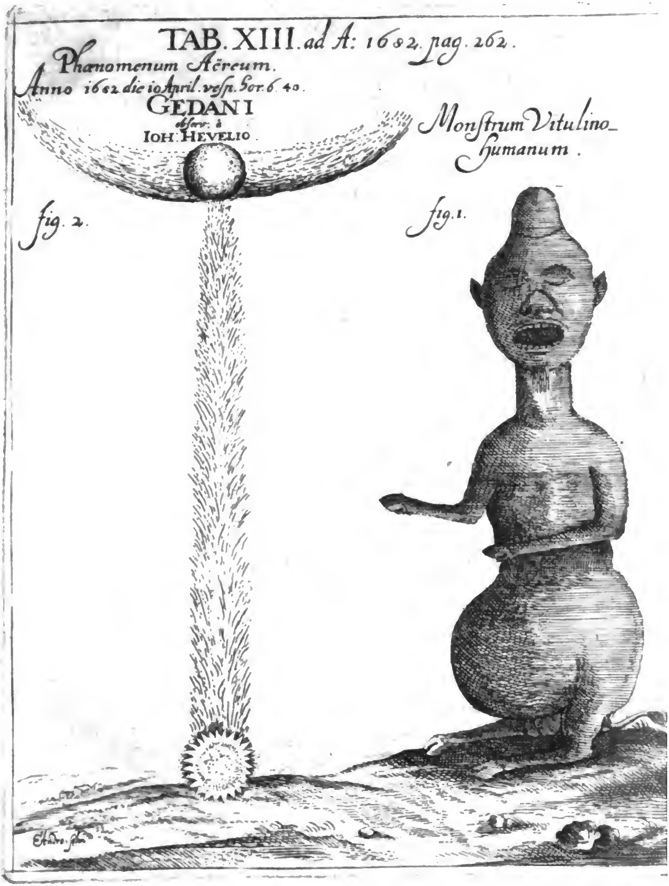
EXCERPTUM EX LITERIS ILLUSTRIS Hevelii die 9 junii, hoc anno, Gedani datis, de phænomeno qvodam aëreo obſervato.

TAB. XIII. Fig. II. ADjicio phænomenum qvoddam aëreum hîc Gedani non ita pridẽ, die ſc. 10. April. ſt. n. veſperi, occidente ſole à me ipſo obſervatum. Qvo tempore ſol ad occaſum vergens longiſſimos ac lucidiſſimos radios ſurſum verſus projiciebat, inſtar caudæ cometicæ: in qvorum cuſpide, ſpurius ſol, & qvidem in inverſo qvodam arcu coloribus variato, inſtar iridis, diſtinctè apparuit. Ego in eâ ſum opinione, ſi hocce phænomenum citiùs ſeſe mihi conſpiciendum exhibuiſſet, in ſolis ſcilicet elevatiori ſitu, ſine dubio plures Parelios ab utroqve latere, cum caudis & aliis arcubus circa ſolem exiſtentibus, ut fieri plerumqve ſolet, comparituros fuiſſe. Proinde hocce phænomenum non niſi ſpecies, vel particula fuit pareliorum. Ego, uti ex *Mercurio* meo p. 174. liqvet, ſemel ſeptem ſoles ſimul in lucidisſimis maximis arcubus, cum qvibusdam caudis, in adverſas cœli partes, reſpectu genuini ſolis, excurrentibus, cœlo ſereniſſimo, in ipſo Meridie, Anno ſc. 1661. die 20. Febr. ſicuti ex ipſo ibidem appoſito ſchemate patet, obſervavi. An ſimile phænomenum unqvam ab ullo alio deprehenſum hactenus ſit, nondum cognovi.

EXCERPTA EX COLLECTIONIBUS Philoſophicis Anglicis n. 3. A. 1681. p. 66. ſq.

Obſervatio EccliPſeos Lunaris 29. Aug. 1681. ſt. n. manè, in obſervatorio Regio Pariſienſi inſtituta.

Digiti

TAB. XIII. ad A: 1682. pag. 262.
Phænomenum Aëreum.
Anno 1682 die 10 April. vesp. hor. 6.40.
GEDANI
observ: à
IOH: HEVELIO.
Monstrum Vitulino-humanum.
fig. 2.
fig. 1.

Digiti Eclipſ. D ′. ″.		H. ′. ″
	Principium.	1. 58. 30.
	Umbræ appulſus ad *Grimaldum.*	2. 1. 30.
	Ad *Tychonem.*	2. 8. 0.
	Ad centrum Lunæ.	2. 37. 30.
	Ad medium *Copernici.*	2. 39. 30.
	Ad *Ariſtarchum.*	2. 40. 0.
8. 16. 0.	Ad medium *Manilii.*	2. 54. 30.
	Ad *Plinium.*	3. 1. 0.
9. 2. 0.	Ad inferiorem partem *Maris Caſpii.*	3. 7. 30.
9. 31. 20.	Ad ſuperius latus *Maris Caſpii.*	3. 18. 30.
10. 1. 0.	Maxima obſcuratio.	3. 35. 45.
	Reditus Umbræ,	
4. 46. 0.	Ad *Ariſtarchum.*	3. 47. 0.
	Ad Centrum Lunæ.	4. 29. 0.
	Ad *Tychonem.*	4. 41. 30.
	Finis Eclipſeos.	5. 13. 0.
	Tota Duratio.	3. 14. 30.

Nota: Horâ 5.13 min. 56 ſec. apparens Altitudo ſuperioris limbi Solaris erat 17 min. 10 ſec. & Lunæ 1 gr. 11 min. 30 ſec.

EADEM ECCLIPSIS

	Tempora per Horologi. Oſcillat.	*Tempora inde per Obſr. correct.*	*Obſervata Greenovici,* Aug. 18. *poſt med. noct. ſeq. A. 1681. à* Jo. Flamſteed.
d.	H. ′. ″.	H. ′. ″.	
18.	13. 05. 00.	13. 00. 00.	Lunæ Diameter 6191. 30 53″.
	46. 30.	41. 30.	Penumbra Notabilis.
	53. 40.	48. 40.	Penumbra Denſa.
	55. 40.	50. 40.	Initium.
	58. 00.	53. 00.	Umbra ad Montem Climacem.
	14. 03. 20.	58. 20.	Sinus Sirbonis incipit.
	5. 50.	14. 00. 50.	Mareotis incipit.
	7. 30.	2. 30.	Mons Cataractes incipit.

Tempora

	Tempora per Horologi. Oscillat.	*Tempora inde per Obser. correct.*	
d	h.14. ′ ″	h. 14. ′ ″	
18	8. 16.	3. 16.	Mareotis tota tecta.
	10. 50.	5. 50.	Sina incipit.
	12. 56.	7. 56.	Sina tota tecta.
	18. 00.	13. 00	Audus.
	27. 24.	22. 24.	Circinna.
	31. 00.	26. 00.	——— Abulfeda Ricciolo.
	32. 30.	27. 30.	Pentadactylus incipit.
	33. 32.	28. 32.	Ætnæ Limbus primus.
	34. 26.	29. 26.	Pentadactylus totus.
	35. 06.	30. 06.	Ætnæ Medium.
	36. 00.	31. 00.	Ætna tota tecta.
	40. 00.	35. 00.	Umbra per Med. Porphyriten.
	44. 50.	39. 50.	Hiera Insula & Ficaria simul ad Umbram.
	46. 10.	41. 10.	Umbra ad Horminium.
	50. 10.	45. 10.	Mons Hercules incipit.
	51. 10.	46. 10.	Mons Hercules intra.
	52. 10.	47. 10.	Umbra per Med. Besbici.
	54. 00.	49. 00.	per Med. Insulæ Majoris.
	55. 30.	50. 30.	per Med. Byzantium.
	57. 40.	52. 40.	per Med. Insulæ Cyaneæ.
	15. 01. 50.	56. 50.	ad Limbum primum Corocondometis.
	4. 30.	59. 30.	ad Limbum primum Mæotidis.
	13. 00.	15. 08.	Macra incipit obscurari: dub.
	14. 00.	9. 00.	Mæotis tota tecta.
	19. 12.	14. 12.	Partes lucidæ residuæ erant 1092. 5′. 27″. tunc Lunam densæ nubes excepêre, sub qvibus latuit usqve ad ejus Occasum.

Eandem Ecclipsin Gedani ab illustri Hevelio observatam Calendis Jan. p. 28. sqq. exhibuimus.

Errata.

P. 24. lin. 7. ut & p. 230. lin. 27. & 33. lege *Coppilium*, p. 238. l. 13. pro $AD = a$, lege $AD = 2a$.

ACTA ERUDITORUM

publicata Lipsiæ

Calendis Septembris, Anno M DC LXXXII.

MISCELLANEORUM HISTORICORUM Regni Bohemiæ Decadis I. LIBER II. qvi de Bohemiæ Populo, & veteribus ac novis Incolis solidè & nervosè disputat, &c. Autore BOHUSLAO BALBINO, è Societate Jesu.

Pragæ M. DC. LXXX.

nec non

Ejusdem Decadis LIBER III. qvi fines & terminos totius Bohemiæ, tum ipsorum Districtuum figuras, Arces, oppida, & urbes complectitur, &c. Autore Eodem.

Ibid. M.DC. LXXXI. in fol.

UT Primo Libro hujus Operis exposita, è qvibus nonnulla proximis Calendis delibavimus, contemplationi rerum naturalium maximè inserviunt: ita dissimulandum non est, iis qvæ hoc SECUNDO libro de variis variarum gentium migrationibus adducuntur, Historiam antiqviorem, non Romanam modò, sed Germanicam qvoqve, Gallicam, imò Græcam, & Anglicam non parum illustrari. *Act. pag. 241. seqq.*

Nam initia Gentis suæ prima proditurus Autor, per distinctas Incolarum classes procedit, in qvarum unâ Bojos, mediâ cum Hermunduris Marcomannos, & ultimâ Czechos videtur collocasse. Primam qvod concernit, ipsius *Bohemiæ* nomen docet à *Bojis* esse natum, Galliæ Celticæ populis, sed tum non minus ac Gallia tota (præter Romanorum Colonias diu post deductas) Teutonico veteri sermone utentibus; & *Boyheim* nihil Germano sonare aliud, qvàm qvod *Bojorum patria* Latino. Inde qvæ ad antiqvissimæ Gentis gloriam pertinent, perseqvitur. Nempe 1) audaciorem & ferociorem ex Bojis Hercyniensibus sobolem unà cum Trocmis ac Tectosagis è Bojo-

hemo exiisse, & Pannonia primum, deinde Thracia, Græciâ percursis & pervastatis, Asiam ingressos, denique in Æolide & Jonia, plurimis cladibus illatis & acceptis consedisse, ibidemque Gallogræcorum gentes fundasse. 2) Cimbros, gentem Romanis formidatam ante, quàm aggredi Romanos statuissent, Hercyniam silvam, sedesque in eâ Bojorum ad habitandum intrasse, sed rejectos fortiter, alias quæsiisse terras; quod prælium uberius expositum habes Libro sequenti. 3) Heduis, vel Æduis adversus Jul. Cæsarem auxilio venisse Bojos, & hac è gente ortum posteà Borbonios traxisse. 4) Bojos ex Bohemia Bojoariis, seu Bajoariis & Bavaris dedisse originem, eosque Veterum Bojohemorum quandam esse coloniam: id quod *Velseri*, *Brunneri*, *Adelzreutteri*, & *Cluverii* autoritate ita firmat, ut novum simul errorem Scriptoris, Svevos cum Hermunduris confundentis, evellat.

c. 21. §. 1. f. 241.

Ad *secundam* delatus Classem, Bojos à *Marcomannis*, duce Maroboduo, ex vetustâ Sveviæ nobilitate orto & Romæ educato sub Augusto, Bohemiâ ostendit esse pulsos: &, ubi de Marobodui hujus Regiâ in Hercynia silvâ, de Marcomannorum post Ducis sui ad Romanos fugam gestis præcipuis & cladibus, quâve ratione eorundem reliquiæ per Attilæ regnum deletæ fuerint, disseruisset; Marcomannos non Slavicam (ut in *Speculo Moraviæ* voluit *Paprocius*) sed Svevicam eoque Germanicam fuisse gentem, ex *Strabone*, *Tacito*, *Eutropio*, *Ptolemæo* ejusque Commentatoribus; ex *Velsero*, *Cluverio*, *Cromero*, *Goldasto*, *Curæo*, *Dalecampio*, *Vobburgio*, & *Dressero* nostro planum facit, iis, quæ regeruntur à parte adversa, rejectis & solutis.

Postremæ classis incolas contemplaturus, initio majores suos, Slavicæ gentis originem inde à Babelicâ turri deducentes, adversus Æneam Silvium defendit, cum quòd Slavica lingua omnino primigenia, & inter duas illas & septuaginta Orbis universi linguas habeatur, tum quòd idem fecisse probro non vertatur Nationibus cæteris. Deinde Slavicorum populorum, quales *Bulgari*, *Sorabi*, *Roxolani*, *Mosci*, & *Venedi* fuêre, primas sedes explicat, eosque ex Sarmatià Asiatica & Europæa in Europam interiorem ascendisse: Venedos præcipuè tribus immigrationibus, quarum maxima circa Attilæ tempora acciderit, in Germaniam interiorem penetrasse. Hinc de Czechi & Lechi, Slavorum Principum, in Bohemiam adventu agit, &, refutatâ *Petri Codicilli* sententiâ, de Aureolo Tyranno à Czecho & Lecho apud Illyrios

rios interfecto, magnum adducit Autorum cumulum, de ætate Czechi, qvove tempore in Bohemiam is advenerit, ſtatuentium. Qvo etiam loco obſervat, grande neceſſariò meritum in gentes Slavicas (qvæ poſtea per Bohemiam, Poloniam, totqve latè provincias ſeſe effuderunt) fratrum Czechi & Lechi extitiſſe, propterea qvod abolito ſeu Vendorum, ſeu Sarmatarum, ſeu Slavorum, aut alio qvocunqve nomine, Czechitas aut Lechitas appellari ſe voluerint; illudqve amori ipſorum Ducum, mitiſſimè ſumma populi voluntate regnantium, aut qvod commodè ingentia auxilia adverſus vicinos Germanos genti ſuæ attulerint, aut qvod lectiſſimâ nobilitate ſtipati advenerint, & Bohemiam atqve Poloniam generoſa iſtâ ſobole impleverint, aut qvod Patriam ab hoſtibus purgarint, aliove nomine bene mereri de patria ſtuduerint, datum fuiſſe exiſtimat.

Reliqva pars Libri, 1) ἀνασκευὴν ſive confutationem eorum, à qvibus diverſum ſentit Autor; Novitii maximè Scriptoris, qvi geſta Wandalorum adſcripſerat Czechorum genti, Czechitas ſtatuens ortos à Wandalis, & *Vandalo Bohemos* nominans; qviqve Venetias à Wandalis conditas fuiſſe, Vindelicos à Wandalis produiſſe, & alia id genus paradoxa aſſeruerat; 2) ἀνακεφαλαίωσιν, & ſummam eorum, de qvibus diſputatum hucusqve fuit, articulis diſtinctis octo comprehenſam: 3) Diſſertationem, Autoris hiſtoriæ parallelam, de Originibus Boëmorum ſeu Czechorum, *ab Andrea Stredonio S.J.* conſignatam, & à Dn. Balbino nuper repertam complectitur.

TERTIUS Miſcellaneorum Liber Topographicus atq; Chorographicus inſcribitur, &, totam argumenti, in qvo verſatur, vim ſi ſpectes, ſex potiſſimum partes continet. *Prima* Bohemiæ *fines* cùm ſeptentrionales, tùm Auſtrales, & Occidentales determinat, deciſâ prius (ex aliorum ſententiâ potiùs, qvàm propriâ) qvæſtione, An Bohemia Germaniæ & Imperii Germanici Provincia & pars ſit, & num ad Impeperium Germanicum referatur? Ac ne qvis priſtinos fines confundat cum hodiernis, Miſniæ & Luſatiæ partem aliqvam docet olim in Bohemia fuiſſe cenſam: nominatim Zittaviam & Gorlicium: Bohemiæ fines ultra Comitatum Glacenſem uſqve Wartam, & Camentium qvondam extenſos: item procul in Auſtriam, & in Palatinatum uſqve Noribergam, & in Bavariam: Marchiam verò Brandenburgicam nunqvam fuiſſe Bohemiæ partem, licet eandem qvandoqve Reges Bohe-

miæ, aut eorum regia familia, vel donationis, vel oppignorationis, vel emtionis titulo tenuerint.

Secundam argumenti partem constituunt *Bohemiæ Regiones*, seu, ut nunc vocant, *Districtus* qvatuordecim numero, præter Comitatum Glacensem, Territorium Egrense, & territorium Cubitense; nec non *Urbes, Oppida, & Arces*. *Districtus* ita percurrit, ut fines singulorum describat, urbes eorum præcipuas, Civitates, & oppida nominet (memorabilia qvæ in istis sunt, alteri reservat loco), suam cuiqve figuram assignet, memoranda in provinciis, qvave commendari dote mereantur, magnâ diligentiâ exponat. Ad Bohemiæ coronam verò cum Glacensis qvoqve Comitatus pertineat, peculiaris de eo tractatio nunc subjungitur; qvâ, præter judicium de *Georgio Æluro* dicti Comitatus Historico, prolixiùs de Glacii fundatore, titulo Urbis Imperialis, (qvem ei ex Diplomate qvodam Henrici I. Aucupis tribuerat Ælurus; sed subreptitium & confictum illud ipsum esse, signis non obscuris Balbinus evincit) Dominis; de Comitatus hujus clypeo, terminis, hominum copiâ (qvos inter oppidanos Levinenses adeò tornandi artificio testatur excellere, ut uno in cerasi nucleo duodecim duodenas cochlearium spectandas exhibere, & uni pixideculæ apis magnitudine 24. cochlearia elegantissimo artificio distincta includere valeant) Nobilitate, religione, Capitaneis, & Præpositis Cœnobii S. Mariæ in monte Glacensi, disseritur: Accedit præterea succincta descriptio Silesiæ, non minus hodie ad Coronam Bohemiæ spectantis, cum censura de Silesiæ Historicis *Curæo, Schickfusio*, *Polio*, & *Henelio* Silesiographiâ qvondam editâ, & Breslographiâ claro.

Jam velut ex peregrinatione Glacensi & Silesiticâ in Bohemiam reversum, de *Urbium* & Oppidorum calamitatibus, qvantamve populi Bohemici stragem proxima bella ediderint, conqverentem videas, adeò, ut, status pristini & hodierni contentione, nec non locorum, & facultatum ex tabulis publicis & indicibus inductione factâ, hodie sese nec umbram qvidem Veteris Bohemiæ tenere fateatur. Ab Urbibus progreditur ad *Arces*, & earum multitudinem in Veteri Bohemiâ ex *indiculo Wenceslai Hagecii* partim, partim ex indiculo proprio sic recenset, ut districtum & distantiam ab urbe Praga singulis apponat. Arcium tamen nimiâ etiam multitudine (Rudolfinis adhuc temporibus toto regno centum viginti qvatuor munitas habuerunt), & qvod nonnullæ

nonnullæ earum à latronibus insiderentur, offensum olim Carolum IV. scripto exercitu, qvasdam obsessas tradit occupasse, prædonum duces in crucem egisse, Arces dejecisse. Tum de qvæstione, utrum expediat, qvamplurimis arcibus, aut contra nullis, vel paucis tantum, Patriam communire? qvid sentiat, aperit. Tandem & Castrum S. Wenceslai, seu Arcem Regiam Pragensem, qvæ arcium omnium per Bohemiam principatum obtinere fertur, cum partibus suis, qvales sunt: Basilica Metropolitanæ Pragensis Ecclesiæ, cùm interius, tùm afforis plurima memoratu dignissima curiosis oculis ostendens, Habitatio Regia, Regii horti, & hos inter erecta Domus, qvam Mathematicam appellant, Regis Wladislai Palatium, & alia pro cujusqve dignitate describit.

Ad *tertiam* partem *Opera publica* retulit, Pontes, Basilicas & Templa celebriora, Palatia, Cœnobia, ædificationes sumtuosas, verbo: qvicqvid memorabile Bohemorum telluri inhæret arte & labore hominum perfectum. Non postremum inter ea locum habent: Pons Pragensis super flumen Muldavam stratus ex qvadrato saxo, & 18. fornicibus constans, vel hoc nomine cum Londinensi ripas Tamisis jungente comparandus: Templum S. Barbaræ Kuttenbergæ, qvod unâ & septuaginta columnis sustinetur, ut ejus ichnographia docet, peculiari tabula expressa: Turris in memorato ponte, qvà ex veteri in minorem Pragam iter est, conspicua, qvæ una ab hostibus Svecis Antiqvam & Novam Pragam servasse perhibetur: Turres aqvariæ Pragenses, è qvibus aqva insigni artificio, certis in altum canalibus elata, rursus in canales alios refusa, ac ponderibus depressa, per omnia urbium fora, compita, & domos dispensatur: Ambitus in Monasterio Aulæregiensi, in cujus olim lateribus Vetus Novumqve Testamentum ab initio Geneseos ad Apocalypsin Joannis literis majusculis in tabulis scriptum continebatur, notis qvò altius irent, paulatim crescentibus, ita ut à summo usqve deorsum facilis lectio præberetur, ut Æneas Silvius autor est. Subterraneus meatus seu cuniculus Pragâ usqve ad Pagum in Arcis Regiæ Pragensis conspectu Bubenecz excisus: Horologium Curiæ Antiqvæ Urbis Pragensis, non aliqvam modo diei aut noctis horam, sed diem qvoqve, mensem, annum, Solis & Lunæ ortus, siderum omnium cursus, signa Zodiaci, Lunæ ætatem, aureum numerum, Cyclos, qvodqve mireris, Festa per annum præci-

pua indicans; unde & dignum habitum Autori, qvod cum singulis partibus hoc loco & historicè, & mechanicè describeret, deqve cujus præstantia & arcanis tractatum *Joannis Taborsky* Mathematici summatim insereret: Machina deniqve supra argenti fodinas Przibramenses posita, qvæ aqvam fodinas mergentem & omnino mersuram, rivuli cujusdam beneficio, die noctèqve nunqvam interruptè extrahit ab imo, exantlat, aliumve in locum effundit: delineatam cum partibus suis habes fol. 165.

Qvartâ libri parte, Subterraneorum operum, qvæ paulo ante adduxerat, occasione de variis agit Thesauris in Bohemiæ solo hinc inde reconditis, expressis Civitatum qvarundam & Arcium, in qvibus latere credantur, nominibus, caussisqve ejus rei non improbabilibus allatis; pro thesauro tamen carbones inventos aliqvando fuisse, proprio suo comprobat exemplo. Inde & Spectrorum, v.g. Albarum Dominarum, in ditionibus Rosenbergicorum & Novodomensium Procerum, & alibi non rarò apparentium; Bohemorum Veterum arte Magicâ insignium; hominum è sepulchro vel ex mediâ morte surgentium (ubi & cultri à Bohemo devorati Rusticô, & incisione extracti, figura sistitur), Præsagiorum item atqve præstigiarum aliqvot exempla, ut alia de veterum Bohemorum habitu, cultu corporis, lingvæqve conservandæ studio jam omittamus, proferuntur.

Qvintum membrum enumerat nobis Prælia, in Bohemicâ tellure (nam qvæ à Bohemis gesta fuerunt alibi, Autor jam non perseqvitur), commissa qvamplurima. Tametsi enim in Chorographicâ Bohemiæ tabula, sub titulo, *Rosa Bohemiæ omnibus seculis cruenta*, à sese olim edita, octoginta solum præliorum mentionem fecerat; nunc tamen esse adhuc ostendit longè plura; nec tantùm catalogum centum & septuaginta septem præliorum recenset, sed in caussas inqvirit qvoqve, unde tanta bellorum seges in hoc regno florentissimo provenerit.

Postremâ parte Apologia pro gente Bohemicâ continetur adversus *Melchiorem Goldastum*, & *Petrum Ribaldum Peruanum*; qvo ficto sub nomine *Michaëlem Pieczek*, civem Novæ Pragæ Satyricum latere, indicio nobis est Balbinus. Neqve satis is esse arbitratur, Goldasti asserta de Regni Bohemiæ juribus refellisse, nisi & injuriis objectis aliorum Clarorum Virorum: Georgii Fabricii, Marqvardi Freheri, Gasparis

ſparis Dornavii, Antonii Bonfinii, Hieronymi Balbi, Pii II. &c. præclara de vetere Bohemia teſtimonia & encomia reponat.

Cæterum *Mantiſſæ*, & *Additamentorum* titulis qvæ duobus hiſce libris, poſt cujusqve indicem, reperiuntur annexa, ad Librum I. Miſcellaneorum ſpectant. Siqvidem non alia, qvàm qvæ de rebus Naturalibus Bohemiæ ſuggeſta Dn. Autori ab Amicis Viriſqve doctis fuerunt, iis ipſis referuntur; niſi qvod circa Additamentorum finem occurrant & Paralipomena qvædam ad aliqvot capita Libri Tertii.

Daniel Georg Morhofen Unterricht von der Teutſchen Sprache und Poeſie/ deren Urſprung/ Fortgang und Lehr-Sätzen. Worbey auch von der reimenden Poeterey der Ausländer mit mehrern gehandelt wird. Kiel. 1682. in 8.

DANIELIS GEORGII MORHOFII Diſqviſitiones de Germanorum lingvâ & poeſi, earumqve ortu, progreſſu & legibus. Ubi ſimul de aliarum gentium rythmicâ poeſi diſſeritur. Kilonii 1682.

Cum de Latinorum lingvâ & poeſi multi commentarios ſcripſerint, poeſin etiam Germanicam qvidam in artem redegerint ac certis legibus adſtrinxerint, deqve lingvâ Germanorum diverſorum Autorum extent monumenta; nullum tamen præſtantiori ingenio, ac majori eruditionis rarioriſqve doctrinæ copiâ conditum fuit hoc opuſculo: qvod vernaculo idiomate ſcriptum Germanicis ſuis Poematibus in unum collectis faſcem, & Kilonii hoc anno editis, præmiſit doctiſſimus Morhofius, Latinorum etiam Græcorumqve carminum venuſtate nulli Poetarum ſecundus. Ac majus qvidem & juſtum Opus *Originum Germanicarum*, in qvibus lingvæ & verborum Germanorum origines fusè & explicatiùs ſit deducturus, ſe moliri; *artem* etiam *Poeticam Germanorum* peculiari Opere Latino ſe tradituram in Præfatione indicat: qvorum Operum liber hic ſpecimen velut ſit, unde præguſtum capere liceat.

In tres iſtum diviſit partes; qvarum *prima* de Germanorum lingvâ, *altera* de eorum poeſi & poetis, *tertia* de arte poeticâ eorundem

agit.

agit. In *primâ* antiqvitatem & excellentiam lingvæ Germanicæ ostensurus, eam si non Hebraicâ, Græcâ tamen & Latinâ antiqviorem esse, & has isti originem debere, tum in peculiari Dissertatione, qvam *de novitate Græcæ & Latinæ lingvæ* editurus sit, se ostensurum promittit; tum hoc ipso in loco probat ex eo, qvòd Græci & Latini philosophiam & lingvam, vehiculum scientiarum, à Barbaris acceperint: Barbarorum autem nomine Scythas ac Celtas venisse seu Gallos, qvorum lingva vetus cum Germanicâ eadem sit; qvod ex plurimis verbis, qvæ utriqve genti communia, solâ dialecto discrepant, ostendi possit, & qvibusdam exemplis ipse docet. Cumqve vetus Germanorum lingva ad complura Asiæ loca, inqve ipsam Persiam antiqvissimis temporibus penetrârit (docente id infinitâ vocum copiâ utriqve lingvæ communium, verbis item similiter terminatis eodemqve modo compositis, qvod observarunt Lipsius, Salmasius, Bochartus, Mylius, Burtonus, Piccartus & Jo. Gravius): in Ægypto etiam, Arabiâ, & ipsâ Americâ qvarundam vocum à Germanis acceptarum & ab his eò derivatarum vestigia deprehendantur: probabile omninò esse, Germanorum lingvam ætate illas posteriores antecellere; Græcâ qvidem & Latinâ vetustiorem esse, ab eo demum rectè intelligi qvi veteres Græcorum & Latinorum voces è Fragmentis & Glossariis depromtas cum priscis Gothicis, Runicis, Anglo-Saxonicis, Cimbricis, Francicis & Hispanicis vocabulis contulerit, nec hodiernarum per universam Germaniam receptarum dialectorum fuerit imperitus. Eum enim deprehensurum, plurimas Græcarum Latinarumqve dictionum radices in veteri Saxonum, Westphalicâ, Cimbricâ, Pomeranâ, Megapolitanâ, Belgicâ, Danicâ, Norvagicâ, Svecicâ, & cumprimis veteri Gothicâ lingvâ latere. Has autem acceptas fuisse à Græcis & Romanis, non solùm Dionysii Halicarnassensis testimonio adversari, qvi sub finem Lib. I. Romanos lingvam sibi adsumsisse ait, qvæ nec tota Græca, nec tota Barbara, ex ambabus verò commixta sit: sed è veteribus qvoqve Latinorum vocabulis in Oscâ, Volscâ & Tuscâ lingvâ usurpatis contrarium apparere, qvæ qvò vetustiora, eò Germanicæ lingvæ sint propiora. Varroni & Festo nullam in Originibus lingvæ Latinæ habendam esse fidem, qvippe qvi sæpe fallantur, communi vitio plerorumqve, qvi in gentis suæ lingvâ tradendâ turpiter labuntur. Statuit ergo cum Salmasio & Boxhornio, fontem genuinum Europæarum lingvarum veterem

Scytharum

Scytharum lingvam esse, è qvâ primigeniâ Germanica Gothicaqve sint ortæ, qvibus Græca & Latina originem debeant. Qvo simplicior enim & rudior lingva sit, eò antiqviorem esse; expolitam contrà & omnibus numeris absolutam notæ recentioris habendam. Monosyllabas etiam vel paucarum syllabarum voces antiqvitatem lingvæ & velut radices prodere; recentiorem putandam eam, qvæ vocabulis polysyllabis abundat, adjectâ flexione & terminatione commodâ abblandiente auribus, numerumqve & rythmum orationi conciliante. Germanica autem & Scythica cum simplex ac rudis, & omnis elegantiæ ac dignitatis expers sit; Latina & Græca contrà politiorum ac elaboratarum speciem præ se ferant, polysyllabis insuper abundent, in iisqve una vox interdum ad sex vel septem excreverit syllabas, & longi syrmatis appositione sibi aliqvam acqvisiverit majestatem, facilè cuivis constare, utra harum habenda sit antiqvior. Derivationes autem Latinarum, Græcarum, aliarumqve lingvarum è Germanicâ veteri Gothicâqve, in literarum mutatione consistere, qvæ vel additione, vel detractione, vel transpositione, vel permutatione instituta sit. Additionem vel in initio vocabuli per prosthesin, vel in medio per epenthesin, vel in fine per paragogen; Detractionem æqvè vel in initio per aphæresin, vel in medio per ecthlipsin, vel in fine per apocopen fuisse factam. Qvorum modorum complura exempla affert, & peculiari capite vocum, qvibus partes corporis humani & brutorum apud Latinos & Græcos signantur, è Germanicâ lingvâ derivatarum rationem ostendit.

In *alterâ* parte Poeseos Germanorum originem & progressum exponit, præmissâ tractatione de aliarum gentium poesi rythmicâ; ut cognoscatur, utrum hæ Germanis fortè priores poesin excoluerint, ceu nonnullæ gloriantur, utrum istis inventionis versuum rythmicorum gloria tribuenda sit. Ac in primo capite de *Gallorum* agit poesi, tum priscâ, qvam Poetæ Aqvitani & Provinciales, ut Eustachius, Arnaldus Daniel, & complures alii excoluere, qvos Jo. Nostradamus & Claud. Fauchetus peculiaribus libris, Verderius item in Bibl. Gall. recensuerint: tum recentiori, qvam à Clemente Marotto conditam plures, qvos nominat, excoluerint: tum hodiernâ, qvam ad summam gloriam evexerint præstanti ingenio ac eleganti eruditione conspicui viri, Franc. Malherba, Theophilus, Victurius, Scuderius, Regnerius,

Rablaiſius, Sorbierius, Menagius, Capeilanus, Pere le Moine, Godeau, Saint Aymant, Desmareſts, Les fargve, Corneille, Moliere, & alii, qvi videri poſſunt enumerati in Sorelli Bibl. Gall. & Colleteti de Vitis Poëtarum Opere, qvod laudat Menagius Obſerv. ad Malherb. pag. 429. Secundum caput *Italorum* poeſin à Gallis ortam & per certas velut ætates diſtinctam recenſet: qvarum prima à Dante, Petrarchâ, & Boccatio ad florem perducta ſit; adultior Bembum, Caſam, Taſſum, Colonnam, Sarrochiam, Sannazarium, Arioſtum, Cagnolum, Burgheſium, Gvarinum, Marinum, Chiabreram, Pretum, Teſtum; ultima plures recentiores tulerit, de qvorum poematibus diſſeritur. Tertium caput de *Hiſpanorum* poeſi ejusqve vitiis & autoribus haud vulgaria tradit, laudemqve huic genti adimit inventionis fabularum amatoriarum, Romans ſive Romanzi dictarum, qvam Caſp. Barthius & Th. Spraat ipſis tribuerat. Poetæ autem iſtius gentis recenſentur: Diego Ximenes, Qvevedo, Gongora, Erzilla, Camoens, Silveira, Cervantes, Argenſola, Lope de Vega, qvi mille octingentas comœdias ſcripſerit, Garſias Laſo de la Vega, & Alph. de Ledeſma. Qvartum caput *Anglorum* poeſin & poetas enarrat: ac veterem qvidem Anglo-Saxonum lingvam & poeſin æqvè ac populum ipſum Germaniæ ortum debere, vetuſtiſſima autem apud eos carmina eſſe Ælfredi Regis, & Aldhelmi: à qvibusdam Richardi qvoqve Backeri & Godfridi Chauceri poemata laudari tradit: Recentes poetas Abr. Covvley, John Donne, Cleveland, Edm. Waller, John Denham, Georg Herbert, Baconem Verulamium, Shakespeare, Fletcher, Beaumont, Ben. Johnſon, Suckling, & Jo. Miltonum nominat de iisqve diſſerit. In qvinto capite de *Belgarum* lingvâ, qvæ cum Germanicâ veteri fermè eadem, ab hac certè orta eſt, & Poeſi in iſthac gente uſitatâ agit. Veteres autem poetæ (ut Anonymus ille, qvi Chronicon Belgicum rythmicum ſcripſit, à Jac. Eyndio in Zeeland. Chron. ſæpiùs allegatus, & à Duſâ editus) cum rudiores & absqve omni arte fuerint, ſeculi hujus poetas cultiſſimos extitiſſe, Jan. Douſam, Dan. Heinſium, Jac. Catſium, Conſt. Hugenium. Laudat hujus gentis ab hac arte plures: Joſt van Vondel, Jan de Voſſ, (qvi cum vitriarius eſſet & egregia poemata conderet, in ſuſpicionem incurrit apud plerosqve ac ſi Barlæus ſub ipſius nomine ea ſcripſerit) Hooftius, Henr. Weſterbaen, Henr. Brunoos, Jo. Adolph. Dans, Matth. van Meervvede, Jann van der Veen, Decker, Bodicher Banning,

Dan.

Dan. Ionctys, Anna Maria Schurmans, Anna Tesselscha, & complures poetæ alii, qvorum ingenii monumenta ne intereant, peculiaribus Voluminibus v.g. de Zeeusche Nachtegael, Klioos Kraam, Apollos Harp, collecta extant. Postqvam hæc ita de lingva & poesi exterarum gentium exposuisset, ad *Germanos* eorumqve poesin se convertit, deqve eâ tractationem capite sexto & seqq. suscipit. In tres autem ætates eam dispescit, in primam & remotissimam, mediam, & hodiernam. Qvarum prima è carminibus Veterum Germanorum, qvorum Tacitus meminit, cujus verba minus commodè ad Sveonum vetusta poemata trahantur à Rudbekio, noscenda sit: media à Caroli M. temporibus repetenda, qvi & ipse cum filio Ludovico poesin excoluisse carminaqve composuisse perhibetur, & ab aliis condita collegit: qvem deinde secuti sunt Ottfridus, Willramus, Weinsbeck & alii, qvos nominat Goldastus in Not. ad Paræn. & qvorum multos se editurum promisit Lambecius Syntagmate Rerum Germanicarum, cui immortuus est. Ad hanc ætatem referenda istorum etiam canticorum origo, qvæ magistrorum (Meister-Gesänge) vocantur, & alia ludicra æqvè ac sacra rythmica scripta Germanica, Hugonis von Trymberg, Freydanck, Seb. Brant, Melch. Pfinzing, Burch. Waldis, aliorumqve, qvorum Agricola in Præfat. Prov. Germ. nomina recitat, libellus item, qvi inscriptus est Reinicke Voß (de cujus Autore & interpretibus disseritur) & Rollenhagii Froschmeußler. Tandem huc referenda ait Hans Sachsens sutoris prius inde ludimagistri Noribergensis poemata, qvorum se ultra sex millia condidisse ipse profitetur. De Septentrionalium poesi peculiari capite octavo disserit. Ultimæ seu hodiernæ poeseos ortum ad Martini Opitii tempora referendum esse, sub qvæ gloria Germanicorum carminum instaurata sit, & cultissima ea prodierint, autoribus Flemmingo, Werdero, Tscherningo, Colero, Gryphio, Hoffmanno, Casparo, Ristio, Dachio, Rolingio, Franco, Harsdorffero, Clajo, Schirmero, Betulio, Weissio aliisqve; fœmineum qvoqve sexum huic se applicuisse studio aliqvot exemplis, qvæ inter illustre Henriettæ Catharinæ Gersdorffiæ natæ Frisiæ decus effulgeat, capite nono tradit.

Tertiâ parte de poetica Germanorum arte, ejusqve modis & generibus fusè tractat: ac primò lingvam Germanorum neqvaqvam barbaram esse, sed excultam inqve artem redactam & certis adstrictam regulis ostendit, eoqve in loco de Grammaticis super hac arte editis li-

bellis, dialectis item, orthographia, etymologia, & syntaxi lingvæ hujus haud proletaria affert: deinde ad prosodiam delatus, copiosiùs eam exeqvitur, de accentu & qvantitate syllabarum numeroqve poetico accuratè differens, rythmicam autem poesin adversus Isaaci Vossii, Rolandi Maresii, & Slusii objectiones & criminationes defendens, ejusqve præstantiam, antiqvitatem, svavitatem, utilitatemqve commendans: majoribus qvidem difficultatibus & angustiis metrorum, qvæ Latina & Græca poemata servant expositas esse leges ostendens. Hinc de origine poeseos rythmicæ apud Latinos æqvè ac Germanos & alias gentes, tam ejus qvæ ὁμοιοτελεύτοις versuū syllabis constat, qvàm qvæ pari numero pedum & metro gaudet nō habitâ syllabarum qvantitate, differit: ubi de versibus leoninis eorumqve autoribus & generibus, aliisqve eundem in sonum desinentibus carminibus, & rythmi qvalitatibus, haud alibi obvia in medium affert. Genera Carminum apud Germanos vel *pedum*, vel *stropharum & rythmorum*, vel *materiæ* ratione varia esse affirmat. Pro *pedum* diversitate in Iambicum, Trochaicum, Dactylicum, Anapæsticum, Alcaicum, Anacreonticum, & tot genera mixta seu composita ea abire, qvot apud Latinos recepta sunt, ait: pro *stropharum* inæqvalitate in Alexandrinum, Elegiacum, Sapphicum, Odas Pindaricas, Eccho, Sonnettas, Rondeaux, Madrigales, Stances, dividi: pro *materiæ seu objecti* varietate & inventionis (qvam latiùs exeqvitur & peculiari se executurum Opere promittit) ratione distinctâ, in Heroica sive epica carmina, (qvo loco de sic dictis Romans seu fictis heroicis libris eorumqve origine & utilitate disqvirit) Odas, Eclogas, Dramata, Satyras, & Epigrammata dispesci docet, & de qvovis horum carminum genere, qvid in eo observandum sit ut ad dignitatem perveniat, qvi præstantissimi Autores ejus extiterint, qvæ Opera condiderint, qvæ perierint, qvæ materiæ cuivis generi conveniant, qvæ figuræ ea exornent, aliaqve tradit qvæ cognoscere utile non minus qvàm jucundum fuerit.

Sub finem libri cujusvis generis carminum pro diversitate metri & stropharum distinctorum exempla affert, ab *Henrico Schævio* composita, priores septendecim Horatii Libri I. Carminum Odas germanicè exhibentia: qvibus tres suorum *Germanicorum Poematum* partes, gratulatoria, lugubria, sacra, profana complexas, subjicit, non habito ordine ætatis temporisve qvo condita, aut argumenti qvod tractant: nempe

nempe non venustate solùm, qvam eximiam planè habent, dum nativam elegantiam minùs affectatam anxieqve qvæsitam præ se ferunt, sed varietate simul Lectorum animos demulsurus.

	Tempora Vera p. m.	*Eclipsis Lunæ Greenovici prope Londinum observata, die 11. Februarii Anno 1682. à Johanne Flamsteedio Math. Regio.*	
d.	h. ′ ″	Confer pag. Actorum 109. 114.	′ ″
11.	8. 1. 00	Lunæ Diameter ter observ. 6702 =	33. 25.
	48. 38	- Fumus in inferiore parte, nudis oculis.	
			o. ′ ″
	53. 07	Limbus Lunæ remotus à Regulo -	8. 5.20
	55. 07	- - - - - - repet.	8. 6.20
	9. 2. 34	LimbusLunæ remot. à lucid. in Lumbis Leonis	14.58.15
	4. 18	- - - - - - repet.	14.57.55
	8. 42	Limb. Lunæ remot. à Regulo repet. -	8.12.50
	9. 4. 08	Umbrago.	
	11. 44	Densa Penumbra.	
	12. 32	*Initium.*	
	14. 02	Medium Paludis Mareotidis.	
	18. 10	*Sexta Pars Peripheriæ* obscurata.	
	20. 10	Circinna intra Umbram.	
	21. 32	Limbus primus Montis Cataractes, vel Gassendi *Ricciolo.*	
	27. 58	Oculus Draconis.	
	28. 22	Legebat Limbos primos Cretæ & Ætnæ.	
	29. 48	Ætna totus tectus, Initium Insulæ Hieræ.	
	33. 46	Initium Corsicæ.	
	36.-38.	Sinæ Mons incipit.	
	37. 32.	Sinæ medium.	
	38. 04	Totus Sina tectus.	
	38. 48	Centrum Lunæ, sive digiti VI.	
	39. 58	Incipit Lacus Niger Major.	
	43. 42	per medium Besbici.	
	46. 58	Initium Byzantii.	
	47. 22	Incipit Horminius.	

Tempora vera p.m. h. ′ ″		
9. 47. 50	- - Carpathes.	
48. 30	- - Serrorum mons.	
50. 24	- - Apollonia, *Ricciolo* Plinius.	
52. 44	- - Macra.	
54. 26	- - Mons Hercules.	
59. 10	- - Corocondometis, *Ricciolo* Palus Somni.	
10. 0. 38	Tota Palus tecta.	
2. 20	Incipit Mæotis.	
5. 14	Umbra per medium Insulæ Majoris.	
6. 54	Tota ferè Mæotis tecta.	
7. 28	*Sexta pars Peripheriæ* iterum.	
10. 14	*Immersio*.	
		o. ′ ″
19. 21	Lunæ limbus proximus à Regulo	8. 13. 30
11. 38. 6	Lunæ limbus rem. à Regulo repet.	9. 23. 50
41. 48	- - - - - iterum	9. 25. 35
11. 47. 38	Emersio.	
50. 2	*Sexta pars peripheriæ* illuminata, cum Limbo primo (Mareotidis.	
11. 50. 42	Medium Mareotidis.	
51. 6	Tota Mareotis liberata.	
52. 50	Umbra per medium Porphiritidis.	
53. 34	Totus Porphirites.	
58. 18	Circinna tota.	
12. 1. 0	Cataractes Sirbonis totus, vel Gassendus.	
3. 20	Ætna incipit.	
5. 18	Ætna totus retectus.	
7. 34	Creta.	
13. 38	Sina incipit.	
14. 28	Sinæ medium.	
15. 34	Sina totus.	
17. 34	Medium Besbici.	
18. 28	*Centrum Lunæ*, sive VI digiti retecti.	
20. 50	Byzantium extra.	

By-

Tempora vera p. m. h. ′ ″			
11. 24. 24	Insula Apollonia tecta.		
31. 38	Medium Corocondometidis.		
33. 18	Mæotis incipit illustrari.		
39. 06	*Sextapars Peripheriæ* adhuc defecit.		
42. 18	Insula Major Caspiæ tota.		
45. 10	Dubius Exitus.		
45. 38	Certus Finis.		
	Ante Initium Eclipsis observavimus distantiam Limbi proximi Mareotidis à Limbo Lunæ proximo 145 = 0′-43′ ½, & à Limbo remoto Lunæ Maculæ ejusdem Limbi - 6575 = 3′2. 48″.		
			o - ′ - ″
12. 52. 0	Limbus Lunæ remotus à Regulo.		9. 58. 20
55. 10	- - - - - -	repet.	10. 0. 10

ANDREÆ ABBATIS BAMBERGENSIS de vita S. OTTONIS Libri Quatuor, nunc primùm ex Membranis Benedicto Camminensis Ecclesiæ Pontifici inscriptis editi à Valerio Jaschio Pomerano, SS. Theol. Lic.

Colbergæ 1681. in 4.

S. Otto, natione Svevus, ex inclytâ Andechsiorum stirpe Comes, primùm Judithæ, qvæ Henrici IV. Imp. germana soror fuit & Boleslao Polonorum Duci nupsit, Capellanus, postea Canonicus Ratisbonensis, tum Henrici IV. Cancellarius, & tandem Ecclesiæ Bambergensis Episcopus & Pomeranæ Gentis Apostolus, liberalitate, frugalitate, fundatis, instauratis, & amplificatis plurimis templis & monasteriis, nec non visionum & miraculorum famâ clarus, & à Clemente III. in Divorum numerum relatus, Historicis duodecimi, qvo vixit, & seqventium seculorum, Helmoldo, Cranzio, Alberto Stadensi, Gobelino Perso-

Personæ, Conrado Urspergensi, Nauclero, Paulo Langio, Trithemio & aliis haud ignotus est. Nec defuerunt, qvi ejus vitam ex institutô enarrarent. Extant enim Anonymi Scriptoris, qvi Ottonis in convertendâ Pomeranorum gente comes ac socius fuit, libri tres de vitâ Ottonis, qvorum Autorem D. Cramerus & alii Siffridum Ottonis Scribam fuisse existimant. Certè Siffridum hunc Ottonis vitam & res gestas literis tradidisse testis est Andreas Monasterii S. Michaelis prope Bambergam Abbas, qvi se qvatuor suos de S. Ottone libros ex Siffrido, & Tiemone, qvem qvinqvennem Ottonis minulum fuisse memorat, & Ebbone, qvi ex ore Udalrici Sacerdotis Ottonis vitam excepisse perhibetur, & Herbordô Scholastico, qvi & dramaticô carmine & solutâ oratione Ottonis vitam persecutus est, consarcinâsse haud dissimulat. Et hos Andreæ Bambergensis de vitâ Ottonis libros primus in Divis suis Bambergensibus Jacobus Gretserus publicavit, & cum Anonymo illo Scriptore, prout apud Canisium T. II. Antiqv. Lect. legitur, studiosè in margine contulit, qvos postea ex Gretserô etiam Surius inter probatas Sanctorum vitas ad d. 2. Julii collocavit. Verùm cum L. Valerius Jaschius Consistorii Elect. in Pomer. Assessor, Ecclesiastes Marianus & Colleg. Schol. Colbergensis Rector, qvi aliqvot abhinc annis Vitam Ottonis ab Anonymo descriptam in compendium redegit, à M. Friderico Cramero Pastore Stetinensi antiqvius & sincerius Andreæ MSC. nactus esset, ut suum de patriâ bene merendi studium omnibus probaret, ex Membranis hactenus ineditis describi illud procuravit, & qvantum partim cum Anonymô, partim cum Andreâ Gretserianô conveniret, aut qvantum ab iisdem discreparet, diligenter annotavit, & appendice trium Diplomatum, nec nô observationibus qvibusdam & duplici indice, uno rerum, altero vocum barbararum & barbarè scriptarum illustratum, in lucem publicam emisit. Ad calcem observationum subjecta est digressio ad digressionis Gretserianæ caput præcipuum de fide ac doctrinâ S. Ottonis, qvam Autor Apostolicam, sed nævis illorum temporum aspersam, fuisse breviter monet.

RESPONSIO VALEDICTORIA AD SECUNdam Sandii Epistolam, in vindiciis Nuclei sui Historiæ Ecclesiasticæ conscriptam, una cum Appendice de Cingallo. Per Samuelem Gardinerum S.T.D. Londini, 1681. in 8.

Ut

UT hæresin diu orco damnatam revocaret, incautosqve falleret *Christophorus Sandius*, anno M DC LXXVI *Nucleum* (ut ipse vocat,) *Historiæ Ecclesiasticæ*, Coloniæ (hunc enim locum frons libri inscriptum habet) publicavit. In qvo, per omnia inde à Christo nato secula, magno molimine probare nititur, Arii dogma de Christo, fidei Catholicæ contrarium, in Ecclesia semper obtinuisse. Ab hac igitur blasphemi dogmatis infamia ut Patres Ante-Nicænos liberaret Vir eruditissimus *D. Samuel Gardinerus, S. Theol. Prof. & Regiæ Majestati Britannicæ à Sacris*, ὑποτυπώσει suæ, sive *Catholicæ circa SS. Trinitatem fidei delineationi, ex scriptis Patrum Ante-Nicanorum desumtæ*, anno inseqventi annexuit *Responsionem brevem*, qvâ laudatos modò Patres contra ἐγκλήματα Sandii defendit. Qvo facto, anno statim proximo M DC LXXVIII, Sandius *Appendici addendorum, confirmandorum & emendandorum, ad Nucleum suum*, ut vocavit, *Historiæ Ecclesiasticæ* editæ, subjunxit tres epistolas, qvarum *prima* ipsius est ad D. Gardinerum apologetica; *Secunda* D. Gardineri ad Sandium, in eadem caussa Patrum qvi ante Concilium Nicænum vixerant; *Tertia* iterum Sandii est, qva contra Gardinerum θέσιν, in gratiam Arianorum semel assumtam, pergit διαφυλάττειν. Sed hanc ultimam dicti Neo-Ariani epistolam in nominata suprà *Valedictoria Responsione* refutat Gardinerus, ostendens Patres Ante-Nicænos dogmati Ariano minimè favisse. Sub calcem Responsionis *Cingallum* (sub qvô nomine Sandium latere arguit,) tangit, qvi Goudæ anno M DCLXXVIII vulgaverat libellum, cui titulus: *Scriptura S. Trinitatis Revelatrix*; in qvo, ut laudatus Gardinerus observat, ipse multos Scripturæ locos, qvi SS. Trinitatis ὁμοουσίαν, coæternitatem & coæqvalitatem validissimè probant, unius vel alterius, recentis nonnunqvam interpretis autoritate nixus enervat, & dum contra Socinianos animosè disputare videtur, Arianorum argumentis prolixè satis propositis, brevissimè, qvasi aliud agens, & negligentiùs satisfacit. Id qvod Theologus magni nominis, *D. Abraham Calovius* etiam in peculiari Dissertatione, Wittebergæ anno 1680. *de Scripturâ sacrâ veteris Testamenti S. S. Trinitatis revelatrici* propositâ, & eidem *Cingallo* oppositâ, accuratè & ex professo demonstravit.

JOH. ADAMI OSIANDRI, SS. THEOLOG. D. Cancellarii Universitatis & Præpositi Ecclesiæ Tubingensis, Theologia Casualis, in qua quæstiones dubia & casus conscientiæ circa credenda & agenda enucleantur. Pars sexta & ultima. *Tubingæ Anno 1682. in 4.*

COnscientiæ casus, seu varia qvæ in credendis agendisve, vel intellectum, vel voluntatem remorantur, & conscientiam perplexam reddunt, dubia extricare qvantum intersit, cum celeberrimi nominis Theologus intelligeret, in id incubuit, ut post varia Theologiæ Exegeticæ, Didacticæ, Polemicæ, Homileticæ, & Moralis specimina, hanc etiam partem, qvæ in religionis articulis & variis hominum actionibus hæsitantibus conscientiis consulit, peculiari Theologiæ Casualis systemate illustriorem redderet. In qvo de conscientiâ ejusqve normâ, scrutinio, & cura qvatuor capitibus præfatus, ad speciales casus Theoreticos pariter & Practicos se accingit, eosqve subjunctis rationum fundamentis, & remotis objectionum obstaculis, decidit. Divisum est integrum opus in sex partes, qvarum ultima hoc ipso anno publicata eas qvæstiones enodat, qvæ de pace religionis, de simonia, de scandalo, de correptione delinqventium, de eleemosynis, & de Novissimis hominum moveri solent. Nunc ejusdem Autoris in scribendis edendisqve libris indefessi Commentarium in libros Samuelis & qvatuor Evangelia, nec non Canones Apostolorum illustratos, Relationem omnium Conciliorum, Reflexiones Theologicas in Cartesianismum, & alia promissa monumenta expectamus.

RELATIO DIVERSORUM EXPERIMENTOrum factorum cum Phosphoro, tam liqvido, qvàm solido, à D. Fried. Slare, Reg. Soc. & Colleg. Med. Socio. Excerpta ex Collectionibus Philosophicis Anglicis, no. 3. A. 1681. 10. Decembr. p. 48.

EXperimentorum præteritâ æstate coram Regiâ Societate exhibitorum qvædam cum Phosphoro liqvido, qvædam cum solido erant peracta, qvos inter qvoad materiam nulla est differentia, cum uterqve ex substantiis seu materiis ab humano corpore desumtis prære-

paretur. Phosphorus ita paratus, in solidâ qvidem formâ, facilè urere valet corpus: at liqvori permistus, & ita liqvidum constituens, non urit; adeò ut fœminæ etiam manus nullâ ustione lædantur, imò ne calefiant qvidem, etiamsi eas eodem abluerit. Experimentum hujus proximâ septimanâ plurium in præsentiâ factum, dum persona qvædam erudita, cùm eodem & manus & faciem lavâsset, tantam lucem faciei suæ conciliavit, ut ejusdem coruscante splendore tres aut qvatuor aliæ personæ, haud adeò procul distantes, illustratæ ex facie cognosci potuerint: simulac verò candela conclavi illata fuit, splendor omnis disparuit, nec indicium ullius alterationis in eorundem cute deprehendi potuit. Qvòd si exactè inclusus conservetur hic Phosphorus, non adeò diu lucet: qvendam tamen observare contigit, 6. vel 7. successivis vicibus qvasi coruscantem, in vitro etiam exactè clauso: unde hic idem videtur cum Phosphoro fulgurante D. Elsholtzii, cum coruscationes ejus ad fulguris similitudinem propius accedant.

Alter solidus Phosphorus haud differt materialiter à fluido, cum maximam partem ex urinâ elaboratus sit; persvasum tamen omnino habeo, qvòd pariter & ex sangvine præparari qveat, si æqvè facilè illius ac urinæ copia obtineri posset, cùm urina nonnisi serum sit sangvinis, per renes transcolatum. Sub præparatione ejus, non solùm secundum communem analysin, phlegma, spiritus, sal volatile, sulphur vel oleum, sed & alia extraordinaria Phænomena se nobis exhibent, anteqvam singulare hoc productum prodeat. Phosphorus hic æqvè perspicuus reddi potest, ac qvodvis resinosum corpus, & ut instar ceræ in aqvâ calidâ liqvescat. Frigidus perqvam tenax est, & instar Lunæ Corneæ scissilis, vel potiùs hac adhuc durior: aqvâ coopertus lucere desinit, sin verò qvædam ejus portio in aerem emergat, lucebit, etiam in vitro hermeticè sigillato.

In amplo vitro asservatus, sine aqva, continuè ad aliqvot dies lucem sparsit, cum parvâ aut nullâ vel lucis vel ponderis diminutione.

Qvasdam solidi hujus Phosphori portiones aliis longè vividiores & inflammabiliores deprehendi. Præteritâ æstate, cùm experimenta qvædam circa hunc Phosphorum institueremus, qvivis sine damno ullo tractare illum poterat, at qvædam tamen particulæ vix calidæ manus contactum, qvin ignem conciperent, sustinebant. Pluribus

bus contigit hoc infortunii, qvorum curiositas meis eum extorserat manibus, dum credere haud poterant, qvòd corpus adeò frigidum, sponte suâ in ignem tantopere urentem transire posset. Experimenti gratia, in præsentia Nobilis, particulam hujus lucidæ substantiæ, duarum circiter drachmarum, seponebam, & tamen ignem concipiebat, absente etiam qvavis candelâ, nobisqve omnibus notabili intervallo ab eadem distantibus, & instar fascis lignorum deflagrabat, adurebatqve mappam & mensam, cui imposita erat.

Cum Phosphoro non adeò igneo aut vivido scribebam vocabula pro lubitu in loco illuminato, & in loco tenebroso radiantes & lectu facilimi exhibebantur characteres, qvasi essent verba radio qvodam lucis scripta; idqve durabat ita ad notabile tempus. Qvod si literæ hæ igni admoveantur, donec incalescant, nigrescunt subitò, eumq; colorem tamdiu retinent, qvamdiu aliàs bonum solet atramentum.

Perqvam diffusiva est lux: nam supra centum characteres cum penicillo hoc illustri delineavi, & neqve 20mam ejus partem absumtam observavi. Similiter dimidium ejus granum, appetente nocte, manui meæ inducebam, qvæ exinde tota qvasi inaurata, & per integram noctem lucida reddebatur: appetente enim mane talem illam deprehendebam. Diffusiva ejus qvalitas ex eo porrò confirmatur, qvòd granum unum exactissimè ponderatum, in aëre libero per 7, l. 8. dies continuè lucidam flammulam sparsit, adeò ut cùm interdiu fenestras meas, qva spectant austrum, clauderem, continuò videre liceret sphæram igneam, qvæ attentiùs observata, flammulam candidam in aërem ambientem diffundebat, qvod largior portio longè notabiliùs præstat. Consumebantur ita omnia, non relictis cineribus aliisve recrementis, præter paucam humiditatem saporis subacidi. Majorem verò ejus portionem ita deflagrare cùm permisissem, copiosiorem humiditatem, saporis instar debilioris spiritus sulphuris per campanam acqvirebam. Id qvod mihi in mentem revocat, plures meorum amicorum, viso hoc experimento, fumos istos vocasse sulphureos; ac sanè in omnibus suis proprietatibus potiùs ad sulphurem, qvàm salina concreta referendus videtur, tam ratione suæ inflammabilitatis, qvàm ratione solubilitatis in aqva.

Qvantum ad Medicum usum conferre qveat nobile hoc subjectum, tempus docebit, nec Vos morabor circa ea, qvæ de hoc dicere possim.

possim. Hoc pro certo scio, qvòd eruditus *Willisius*, (modò adhuc viveret) cum gaudio visurus sit tale productum nostri corporis, qvi confidenter admodum præsupponebat aliqvid igneum, aut flammeum, aut igni saltem analogum, à qvo incendatur & imprægnetur sangvis. Nec improbat talem hypothesin eruditus *Lowerus*, licet sangvinis incensionem in pulmonibus potiùs, qvàm corde fieri statuat. Qvibus aliis Naturæ Phænomenis explicandis inserviat, paulò specialiùs scire velim, qvò & pertinet observatio Erudit. *D. Croon*, qvi suum corpus indusio recenti & calefacto fricando, utrumqve lucere facit: ut & ista Nobilis Bristoliensis, qvi unà cum filio mihi retulit, qvòd tibialia sua, post diuturnam deambulationem, freqventiùs luceant.

CONTINUATIO PRÆDICTORUM EXPERIMENTORUM, ejusdem Autoris, ex Collectionibus Philosophicis Anglicis, no. 4. A. 168½. 10. Jan. p. 48. excerpta.

Tentaturus vim elasticam substantiæ hujus luciferæ, ad inflammationem redactæ, seqvens instituebam experimentum. Portionem ejus includebam exiguæ vitreæ phialæ, nucis myristicæ magnitudinis, (igne lampadis ad insignem tenuitatem redactæ, ut eò promptiùs ab elasticitate substantiæ in flammam expansæ affici posset;) hanc sigillatam hermeticè, qvò nec aër nec aliud qvid citra illius fracturam posset erumpere, admovebam calori ignis, & juxta expectationem meam subitò materiam contentam incendi flammæ sub forma observabam; & ita flammas emittere, ac integram qvasi vitri capacitatem replere continuabat per breve temporis spatium, à qvo extincta videbatur, citra vitri vel fracturam vel rupturam.

Pro cognoscendo meliùs residuo illo, in qvod resolvitur materia adeò flammans, tale tentabam experimentum. Præparabam aliam parvam phialam, cum tubo nonnihil largiori in summitate aperto, ut hic fumarii loco igni in globo inferiori esse posset. Admovendo ergò materiam calori, eam, ut supra, inflammabam, & deprehendebam tam fumarium, qvàm superiorem globi partem obductam sulphure flavescente, qvod utut ita sublimatum, haud tamen spoliatum erat proprietate sua lucente, qvin ad levem incalescentiam tota phiala splen-

deret & luceret. Ut experirer modum, qvo in aëre aperto deflagraret, incendebam portionem ejus, admovendo illam tantùm calori ignis; & deprehendebam, qvòd instar frustuli Nitri combureretur, sed sine explosione, celerrimè tantùm deflagrando.

Observavi ulteriùs, qvòd relinqvat materiam rubram tenuem, dum extingvitur, qvæ non absimilis est ceræ rubræ, & adeò percipitur acida, ut dentes stupefaciat, ferrumqve dissolvat.

Majus frustulum, exactè ponderatum, aëri ita expositum, diutius lucebat, anteqvam splendor planè extingveretur: examinatâ postmodum liqvoris, in qvem abierat, qvantitate, non absqve consternatione triplum ad minimum prioris ponderis reperiebam, qvi nonnullis eum gustantibus spiritus sulphuris, aliis spiritus salis videbatur.

Tentabam experimentum Domini Præsidis, applicando qvoddam ellychnium, an ita flamma ejus, ac lumen concentrari meliùs, & dirigi in certum objectum, mediante tali qvadam Phosphori vel solidi vel fluidi applicatione, qveat: nec tamen hactenus convenientem perficiendi illud modum reperire licuit. Simul enim atqve solidus in ignem actualem incenditur, subitò seipsum ac ellychnium consumit: fluidus verò nullo modo incendi potest, etiamsi actualiter calefactus; & ita non poteram flammulam sursum in ellychnium adigere, nec vivida satis est lux ejus, pro singulari qvodam usu; licet ejus consistentiam liqvidam solidâ utiliorem existimem, pro subministrandâ luce. Cùm enim partem vitri sphærici amplioris, 5. l. 6. unciarum circiter Diametri, fluido Phosphoro implevissem, deprehendebam integram vitri cavitatem supra liqvorem ita radiis luminosis repletam, ut promptè majorem characterem juxta illos legere possem.

Cum universaliter jam concedatur, ignem & flammam pabulum suum ex Aere capere, lubido incessit, examinandi subjectum hoc in vacuo. Pro qvo scopo, considerabilem massulam ejus ponebam subter vitrum, qvod affigebam Machinæ Aeri exhauriendo dicatæ, & remotis candelis, exactè observabam, qvo luminis gradu luceret. Hinc subitò embolum suctorium machinæ (ad Papinii modum elaboratæ) agitabam, ac deprehendebam, qvòd lucida magis redderetur, cùm tamen carbo probè ignitus, ad primum suctum penitus extingveretur: post tertium & qvartum suctum, qvi bene exhauriebant vitrum, multùm augmentabat suum lumen, & ita auctâ splendebat luce, donec obser-

observando delassatus, aërem readmitterem,& phosphorum ad pristinum langvidum luminis gradum redire observarem.

Cùm tentarem per follium flatum ad incensionem illum perducere, putabam penitus me illum extinxisse, adeò diu mortuus qvasi jacebat, anteqvam lucis qvippiam appareret.

Omnes liqvores apti nati sunt ad extingvendam lucem hanc, si subjectum illis immergatur: nec lucebit, nec inflammabitur, etiamsi in liqvoribus maximè inflammabilibus e. g. oleo olivarum, spiritu therebinthinæ, vel ipso etiam spiritu vini, ebullire illud permiseris.

OBSERVATIO MEDICA RARA, IN Apertione cadaveris cujusdam Epileptici, à Dn. Jac. Sponio, Medicinæ Doctore, ac Collegio Lugdunensi in Galliâ aggregato communicata.

DOminus de L. - - - Lugdunensis annos 42. natus vitam caussariam jam ab annis duodecim agens, ultimoqve tribus abhinc annis insultibus Epilepticis freqventissimè correptus, simul hydrope pectoris, qvo remediorum ope liberatus erat, tandem mense Julio hujus anni 1682. ab hora 6. matut. ad meridianam usqve, qvinqve aut sex vicibus vehementiùs solito concussus est, ἄφωνος per illas sex horas & apoplecticus, ultimo insultui non resistens fato cessit. Aperto cadavere præsentibus Medicis, chirurgoqve subsignatis, hæc observata fuerunt.

1. Abdomen, hepar, lien, intestina insolitæ magnitudinis, ut edacibus, qvalis erat, esse solet.

2. Stomachi constitutio satis naturalis.

3. Pulmones tumefacti, coloris obscuri ac ferè lividi: qvod afflicti ab hydrope pulmonis residuum erat.

4. Cerebri lateralis pars dextra inflammata.

5. In ventriculis cerebri sangvinis coagulati copia: rupturâ scilicet vasorum sangvineorum à motibus convulsivis procuratâ, qvæ apoplexiam & mortem intulit.

6. Pars major ramorum Jugularium internarum indurata & obstructa humore glutinoso exsiccato: hinc inde, forte in valvulis, corporibus qvasi glandulosis venas magis attollentibus.

Hinc

Hinc ex ultima hac observatione, qvæ oppidò rara est, concludere licet, circulationem sangvinis hac in parte impeditam, regurgitasse in cerebrum sangvinem & lympham, qvæ insultus illos Epilepticos pariebant: qvi qvidem insultus primo anno, ubi vasa leniter obstructa erant, leves fuerunt, ut sensibus non privaretur æger, sensimqve fortiùs obstructis, graviores etiam fuerunt. Qvæ qvidem Epilepsiæ causa, etsi non unica, freqventissima tamen videtur esse, cùm pueris & pituitosis, ut ait Hippocrates, & confirmat experientia, sæpius qvàm aliis accidat. At ii glutinosis humoribus abundant, has obstructiones accersentibus. Cæterùm divino Hippocrati non incognita causa hæc fuit: cùm ait libro de flatibus *Epilepsiam* fieri, *cùm obstructiones multæ multis modis circa venas contingunt, & sangvinis motus probibetur: atqve hîc qvidem sistitur, ibi tardius permeat, alibi autem citiùs:* ex qva *sangvinis per corpus transitus inæqvalitate, variæ etiam inæqvalitates contingunt.*

Subsignati.

Andreas Falconet Exconsul & Decanus Collegii Medicorum Lugd.
Antonius Marqvis Aggregatus eidem Collegio.
Chataigner Chirurgus, qvi penes se habet venas illas è cadavere exemptas.

ABREGE' DES OBSERVATIONS ET des reflexions sur la Comete 1680. & 1681, presenté au Roy par Mr. Cassini. à Paris 1681 in 4.

Epitome observationum & considerationum super Cometa 1680. & 1681. Regi exhibita.

Parisiis 1681. in 4.

IN isthac Synopsi constitutum est *Clarissimo Authori*, juxta hypothesin æternitatis Cometarum ostendere, Cometam hunc eundem censeri posse, qvi anno seculi lapsi 77mo fulsit. Recensitis autem breviter, qvæ circa phænomena præsentis notari in hanc rem merentur, & institutâ inter utrumqve comparatione, peculiari Theoriâ, prolixo Schemate exhibitâ, sententiam suam exponit & firmat, Cometæqve hujus phænomena ad causas suas strictim revocat.

Atqve

Atqve ut tantò magis sua sibi constet Hypothesis, Cometam à præcedente mensis Novembris distingvit: qvòd diversus iis fuerit cursus, orbitæqve plus triginta gradibus ab invicem declinantes; Hoc in Austrum, post sectam in Librâ Eclipticam; Illo, per Sagittarium, in Boream deflectente; Exemplo hucusqve non obvio, ut idem Cometa, locis adeò vicinis Eclipticam bis intersecuisset: qvòd motu prioris, usqve ad occasum heliacum, continuè decrescente, posterior ab ortu heliaco motum intenderit; vicissitudine hactenus in nullo Cometarum observatâ: qvòd juxta Theoriam suam, æqvalem utriqve motum tribuentem, primus suum super circumferentiâ, cujus centrum in Ariete, conficiat, centro alterius in Leone constituto; ipsoqve tum in Sagittario sub Sole abscondito, cum prior in Virgine comparere inciperet.

E phænomenis Cometæ præcipuè notat: I. binam Ejus cum Sole conjunctionem: primam d. Nov. 26, alteram d. 19 Januarii; illic Solis, hìc Cometæ motu citatiore: utramqve intra spatium unius Signi, rarissimo exemplo, contingentem. II. æqvalitatem motûs Cometici & Solaris prope conjunctionem ferme eclipticam: iis qvi ex effluviis Solaribus Cometas produci asserunt, patrocinantem. III. motûs, magnitudinis apparentis & longitudinis Caudæ continuum augmentum, adusqve d. 4 Januarii, Cometâ tum ad Perigeum devoluto; singulorum abhinc continuum ad disparitionem usqve d. circiter 20 Martii decrementum: claritate Luminis juxta rationem elongationis à Sole indies imminutâ. IV. Caudam, ab opposito Solis versus occidentem, plagamqve motui suo proprio adversam, à primâ apparitione magis indies magisqve, tanqvam ab altero latere premeretur, incurvatam.

Attendendo verò, cui forte, è prægressis olim Cometis, proximi qvadrarent: tres nuperos, annorum 1665, 1672, 1677, cum ultraseculari anni 1577 ita conspirasse comperit, tanqvam tractus, ab Hoc olim cœptus, per eas constellationes, qvæ Eidem adhuc percurrendæ erant, Illis continuandus fuisset: differentiâ non majori, ac Planetæ ad eadem loca, circulo exacto, revolvuntur.

Hunc Cometæ anni 1577 tractum, tantopere Cometis freqventatum, & ea propter *Zodiacum Cometarum* Autori dictum, ut primùm Cometam posterum tenere deprehendit, deinceps servaturum non temere Regi Galliarum prædixit; eventu utiqve non abnuente: cùm eadem utriqve via per Arcum Sagittarii, Genu Manumqve orientalem Antinoi, Os Eqvulei, & Pectus Pegasi, fuerit.

Diſparem porrò Cometæ anno 1577 & 1681, per eadem Signa, motûs celeritatem, Perigeo mobili (qvippe anno 1577 in Sagittario, anno 1681 in Aqvario conſtituto) tribuit: unde Idem, anno 1577 à Perigeo demum ſuo è radiis Solaribus ſe explicans, motu continuè, ut magnitudine apparenti, decreverit; anno 1680 verò rediens, & ad Perigeum compluſculis diebus tendens, longiorem viam in conſpectu noſtro, intenſiori motu, per Andromedam ſc. Piſcem Borealem, Triangulum, pedem meridionalem Perſei, ſupraqve caput Tauri, fuerit emenſus.

Utcunqve autem in iisdem ſignis diverſus olim atqve nunc motus iſte fuerit, parem tamen illi utrinqve rationem celeritatis per dies 68 continuos, illic à 13 Nov. 1577; hîc à 9 Jan. 1681, qvantacunqve parte temporis hujus utrobiqve comparatâ, conſtitiſſe, conformitate non minori atqve in Planetis ſolet, ſuſtinet: ita ut differentia hinc inde paucorum minutorum, longè minor ſit eâ, qvam diverſa à Sole diſtantia (æqvalis illi, qvæ eodem comparationis momento, Cometæ anno 1577 & 1681 fuit) in Planetarum revolutionibus cauſatur. Ex qvâ deniqve ſimilitudine, qvæ unicè argumentum præbeat, cur v. c. Mercurius, olim hodieqve revertens, unus idemqve Planeta debeat cenſeri; Utrumqve pro eodem, qvi exactis, ſive unâ, ſ. pluribus revolutionibus reverſus ſit, agnoſci poſſe; ad minimum ſibi ſufficere pronunciat, in utroqve adnotaſſe, qvod uni minimè irregularium Planetarum, nunqvam duobus diverſis, ſuetum ſit contingere.

Diſtantiam Cometæ à Terrâ, *Autor* vario experimento, Lunari longè majorem evidenter deduxiſſe contentus eſt: cui in majus ſemper, indice continuo magnitudinis apparentis decremento, auctæ non ſolùm, ſed & debilitati luminis, Cometæ diſparitionem tribuit; cùm Ipſe nudis oculis jam inviſus, tubis adhuc Jove major, & inſtar nubeculæ ſubalbidæ, compareret, demumqve poſt 18 Martii, aëre à Lunâ, Jove & Venere nimis illuſtrato, penitus evaneſceret.

Caudam, qvam Cometis accidentalem cum comâ facit, ſive ſubtilis capitis exhalatio ſit, conditione talium exhalationum; ſive materia, lumen per ætherem diſpanſum frangere, perqve Athmoſphæram Cometæ reflectere apta, ceſſare, & ex intervallo redire poſſe ſtatuit.

Adornandæ ſuæ Hypotheſi duo ſupponit: I. Poſſe Cometam per plures revolutiones viſui noſtro abſcondi. Idqve mirum non videri debere,

bere, exemplo Mercurii, pluribus revolutionibus inconſpicui: Fixæ in collo Ceti, per ſeptem octove menſes latentis; diutius etiam, ſi ſolitæ apparitionis tempus incidat prope conjunctionem ejus cum Sole: Satellitis tertii Saturnini, ab ipſomet *Autore* anno 1672 detecti, per qvamqve ſuam revolutionem 80 dierum, integro menſe inviſibilis. II. Cometas veroſimiliter non magis ordinato ſimpliciqve motu incedere, qvàm Planetas; qvi ſcilicet ad eundem Zodiaci locum inæqvalibus temporibus revertantur.

Hæc tamen conditio nihil confert repræſentando reditui Cometæ anni 1577 ad annum 1681, obſervationibus utrobiqve habitis conformi: qvippe qvem *Autor* per æqvalem motum exhibet beneficio Theoriæ, circuli Terræ eccentrici, Lunæ orbem involventis. Juxta hanc, diſtantia Cometæ à centro ſuo undecupla ſeſqviqvarta eſt diſtantiæ ejus minimæ à Terrâ: ſecundùm qvam rationem motum diurnum Cometæ ex centro proprio ſpectatum, ad motum apparentem in Perigeo 4 gr. 30 min. determinat 24 min. 5 ſecund. 14 tert; apparente motu à Perigeo, juxta rationem augmenti diſtantiæ à Terrâ, & radii viſivi, ad circuli Cometici circumferentiam obliqvati, dietim eo modo decreſcente, qvò, cum anno 1577, tum nuper anno 1681 obſervatus eſt: exceptâ pauxillâ variatione latitudinis, tum maximè ſenſibili, cùm nudis ampliùs oculis Cometa non cerneretur. Perigeum verò, anno 1577 in 14 gr. Sagittarii conſtitutum, *Autor* 6 ſec. 30 tert. ſecundùm; Nodumqve Boreum tum in ejuſdem ſigni gr. 20, 25 ſec contra ſeriem ſignorum dietim promovet: Latitudine anno 1577 maximâ 29 gr. 15 min., qvæ anno 1681 fuerat 28 gr. 20 min.

Ex hâc deniqve æqvalitate motûs, nullam, à variatâ diſtantiâ à Sole, variationem paſsâ, inqve aliis etiam Cometis, hâc methodo examinandis, obviâ, minimè neceſſarium judicat, vel cum *Tychone* ad compoſitum, ex Cometæ proprio & Solis; vel cum *Dn. Hevelio* ad Telluris motum confugere: indicium verò ſumi poſſe, Eos non circa Solem, lege cæterorum Planetarum, qvorum motus, pro ſuâ ab illo diſtantiâ, intendatur remittaturve, moveri; cùm trium menſium intervallo viciſſitudinem inde ſenſui perceptibilem nuperus non ſit paſſus: Eosdem adeò ſpeciem Planetarum peculiarem, qvorum motus à diverſo, ac reliqvorum, pendeat principio, conſtituere.

DE COMETARUM NATURA ET ORTU

epistolica Dissertatio, ad Clarissimum Abbatem Franciscum Nazarium, Autore Dominico Gulielmino, M. D. Bononiensi.

Bononiæ M DC LXXXI, in fol.

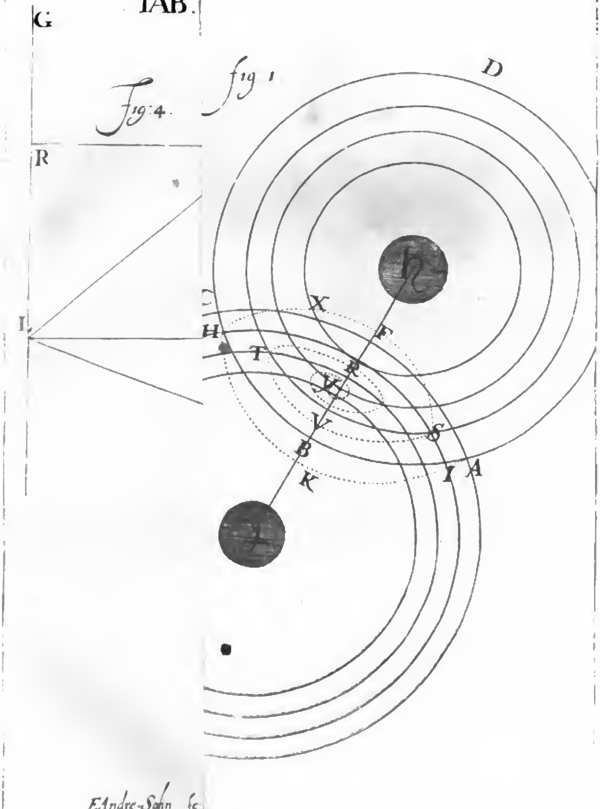
ET huic scripto occasionem Cometa Anni, qvo editum est, dedit: in qvo Autor circa hanc materiam ea libanda sibi sumsit, qvæ ab hujus Cometæ observationibus, vel confirmata, vel rejecta, vel noviter suppeditata sibi sunt visa. Unde recensitis Philosophorū veterū recentiorumq; cogitatis, plurimis etiam tanqvam minus animo satis facientibus rejectis, ipsum Cometam, ut Capite, Crinibus & Caudâ spectandum se præbuit, describit, & Propositiones ex phænomenis ejusdem probabiliter deductas, Hypothesi suæ, seqventes præstruit: sc. materiam Capitis nō unius conditionis, Capillitii verò Caudæq; eandem naturam: Caudā, qvomodocunq; tandem, Solari radio deberi: Caput sphæricū, saltim ad sensum, esse: Capillitii & Caudæ materiam esse aliqvaliter diaphanam; nuclei verò probabiliter ex opacâ coagmentatam: materiam deniq; hanc non elementarem, sed cœlestem; ex se qvidem lumine proprio destitutam, nec alienum reflectentem, variationi tamen cuidam obnoxiam, cujus causâ opacitatem apta sit qvandam induere; ad qvod sibi sufficiat concedi diversas, & magnitudinis & figuræ moleculas cœlesti materiæ innatare, ex qvarum unione & forti miscelâ lumini transitus præcludatur.

Facto posthæc ad cogitata sua, qvæ pro meris hypotheticis se venditare modestè admodum profitetur, gradu: de Solis vertigine, è Macularum motu compertâ, qvæ circumpositam materiam qvamcunqve, ipsosq; adeò Planetas, secum rapiat; de particulari motu turbinationis, Planetas singulos in oppositam vertigini illi partem trahente, Vorticibusqve Planetarum differens, materiam duorum Vorticum commistam, qvod facile in Synodo Planetarum concipi possit, ob oppositum illorum motum, in tertium abire Vorticem, generationi Cometarum idoneum, posse, Fig. I sic illustrat: TAB. XIV. Fig. I.

Supponit v. gr. Saturni Vorticem ABCD, Jovis AFCE, ipsis, in eâdem cum Sole lineâ, maximè sibi propinqvis; qvo casu occurrentium Vorticum materia misceatur, & portio utriqve communis fiat ABCF.

Vorticibus enim proprio motu ab Occidente in Orientem, videlicet

TAB:

E.Andre-Sohn sc.

licet ab A per C in D & denuo in A; & ab E per F in A, & rursus in E delatis, manifestum esse, partem ABC superioris, & partem AFC inferioris Vorticis opposito sibi motu occurrere. Qvod si jam concipiatur, materiam Vorticis Saturnini penetrare in A Vorticem Jovialem, certum esse, fore, ut ea, nullo obnitente, per circulum ABC procedat: at motu secundi Vorticis ab F versus A impellente, fieri, ut infra lineam ABC per aliam AIK deprimatur, donec in H, qvo loco diminuto impetu, qvo ad plagam N tendebat (tum qvod Vorticis superioris motus sursum vergere incipiat, tum vincente inferioris motu) non amplius in C, sed versus F retrocedat, supra lineam tamen HRI, unitis utriusqve Vorticis lationibus ad superiora vergentibus; ideoqve per lineam HXS, unde porrò per SVT &c. donec in Y, centro motûs, materia recolligatur: ubi, velut in hypomochlio, æqvilibratis utriusqve Vorticis momentis minima sit motio, & veluti qvies. Qvoniam verò hujusmodi Vorticibus proprium sit crassiorem materiam ad centrum detrudere, qvod in typhonibus & fluentorum gurgitibus compareat; jam liqvere, unde materiæ cœlestis coagmentationem à motu, tanqvam efficiente Cometarum causâ, excitatam, petat. Qvæ qvidem unio, ab impetu Vorticum communicato sustenta, pro hujus conditione, Cometarum corpora jam tamdiu faciat observabilia, qvamdiu debita à nobis distantia permittat; jam diffluente, ob motus Vorticis sui debilitatem materiâ, & ipsa soluta, Cometæ diametrum physicè, qvod huic ipsi contigisse conjicit, imminuat. Crassiorem porrò materiam, si naturâ suâ opaca sit, nucleum opacum, citra dubium posse constituere; sin minus, particulas ejus, dummodo variæ sint magnitudinis & figuræ, fortuito occursu sibi applicatas, unione sui, inordinatâ concretione, motuqve circulari vehementissimo, transitū lumini intercipere; reliqvum verò crassioris materiæ prope nucleum fluido innatans ætheri, comam efficere, non omnimode opacam, sed nec pellucidam usqveqvaqve: ita ut radii illustrantes partim refracti ulterius tendant, partim reflexi ad nos remittantur.

Nucleum verò per opacitatem suam radios Solares terminantem (qvod in Cometâ observarit) mirum non esse, nigricantem Caudæ axem, sui sc. Umbram, post se trahere. Ipsi autem Caudæ materiam ex indefinitâ cœlorum capacitate depromit; nullâ ad motum propensione aut resistentiâ præditam, eòqve seqventem, qvò vicinior rapiat impetus:

 atqve

atqve ideo ad majorem etiam, ac Cometæ hujus ingens alioqvin cauda exigat, distantiam Vorticis alicujus diametrum posse extendi. Qvomodo verò etiam, citra materiæ reflectentis tam immanē copiam, Caudæ Cometicæ longitudo salvari possit, Fig. II beneficio ita explicat. Sit A Sol, à qvo impetus lucis globulis in ADE existentibus imprimatur, qvorum motus ab A ad D directè progrediens, ad oculum in F situm pervenire neqveat: at occurrente in D corpore DC, aspero & inæqvali (capite Cometæ) evenire fortassis, ut globuli inter D & E motum circularē circa proprium axem (exemplo pilarum lusoriarum reticulo obliincurrentium) concipiant, atqve sic versus F impulsæ, eundem oculo imprimant, ut luminis per DE trajectio eidem appareat; eâ tamen proportione, ut evanescente in partibus E proximioribus vertiginis motu, splendor in E debilior, qvàm in D, percipiatur.

Fig. II.

Porrò, cum juxta hanc Hypothesin ex Fig. I, Cometarum genesis ad Synodos Planetarum referatur, Autor in suffragium ejus tum Astrologos, tum qvosdam Mathematicos, tum ipsam Historiam Cometarum, anni 1582, 1596, 1618, 1652, 1664 pluriumqve, advocat; non dubitans, ex curiosâ Ephemeridum cœlestium indagine, de antiqvioribus etiam Cometis circa conjunctiones Planetarum exortis, constiturum: rationes etiam subnectendo, cur neqve qvorumvis Planetarum concursibus Cometæ fulserint; alii etiam eos anteverterint, alii insecuti sint; neqve omnes etiam ad hanc causam ipse revocet.

Circa lineam motûs, Autor rectam præfert, qvòd Cometæ à maximæ velocitatis puncto qvadrantem nunqvam excedant: de principio verò motus hujus, ejusqve ratione, Fig. III & IV interprete, sic disserit: Supponantur Vortices AMS, BCN uniti, ex qvorum unione factus fuerit vortex IDH; necesse esse, ut ex mutuo occursu illorum duorum Vorticum materia unius alteri contranitatur, ita ut ex forti compressione materia ab M versus A, & ab N versus B deprimatur, impellente contrarii Vorticis impetu: hinc esse, ut in statu violento detenta, nixum se restituendi ad pristinam expansionem concipiat. Posito jam Vorticem inferiorem à conjunctione defluere, & à superioribus nexibus solvi, ita ut locum mutet à B in C, secumqve trahat Vorticem IDH in LEF, ubi primò supponatur ab oppresione superioris Vorticis liberari; ibi, cum materiâ CF, prius arctè compressa, nihil desuper contranitens habeat, nixum suum exercere expansivum, & velut arcum

Fig. III. & IV.

arcum ab intensione laxatum, Vorticem F E L per lineam L G projicere. Posse a. dictum Vorticem & aliâ ratione motum concipere, si à velocissimo partium extimarum Vorticis impetu per unam ex illius Tangentibus vibretur. Ex hujus verò lineæ ad axem opticum inclinatione diversa oriri phænomena: si enim Fig. IV ab oculo ad exortum lineæ L ducta linea angulum rectum cum L G efficiat, aut versus G obtusum; motum Cometæ initio majorem, semper decrescere visum iri: si verò angulus in L versus G acutus fuerit, qvantitatem apparentem motûs diurni primò parvam, in dies incrementum suscepturam, usqve ad Perigeum R, ex qvo perpendicularis cadat in oculum T; unde versus G progrediendo, à velocitate motus sensim remissurus sit Cometa, donec in G stationarius evadat.

Locum Cometæ longè supra Solem tribuit duobus argumentis. I. qvod necesse fuerit, radios Solares aut pone caput Cometæ uniri, deinde scoparum in morem dissolvi; aut incidentes comæ divergere: prius, falsitatis exinde argui, qvod toto apparitionis tempore caudæ laterales extremæ lineæ nunqvam visæ sint in duos angulos ad verticē inclinari: posterius verò contingere non potuisse, nisi corpus Cometæ Solari sat majus fuerit: cùm ergo apparens ejus magnitudo Solari fuerit minor; eandem per majorem distantiam debere compensari, Cometamqve tantò altiùs supra Solem evehi. II. qvod Cometæ nucleus, à primâ apparitione usqve ad finem, circularis figuræ apparuerit, æqvaliter ab omni parte illuminatæ; unde cum opacum esse ex projectâ umbrâ probaverit, necesse esse eundem cæterorum corporum à Sole illuminatorum leges secutum fuisse: Hinc, cum inferiores Sole Planetæ in ortu & occasu heliaco falcati; superiores verò qvocunqve cœli loco, & ad Solem respectu, disciformes appareant; Cometa verò horum potius qvàm illorum imitatus sit phases: convenire etiam, ut communi cum his sede collocetur.

NOVUS COMETA,
à 16. Augusti, st. vet. Anni 1682 Lipsiæ videri cœptus.

ADhuc, dum Virorum Clarissimorum de nupero Cometâ cogitata Orbi Erudito exponimus, en! novum nobis de cœlo fulgentem: qvi, ut plerosqve hominum nunc in admirationem sui rapit; ita dubio procul perspicaciora ad profundam contemplationem excitaturus est ingenia. Qvorum præclaris meditatis, seu

seu Actis, referendis, dum se nobis det occasio, non incongruum interea visum est, qvæ citra Instrumentorum debitum apparatum, locoqve ejusmodi Observationibus minimè accommodo, notata sunt, breviter & bonâ fide recensuisse: ex aliorum accuratiori indagine petituris, qvid, qvantumqve nostræ defuerit.

Postqvam de viso per vesperam, d 16 Aug. noctemqve, novo Cometâ, altero mane rumor increbuit: intentis in Cœlum d. 17 Aug. oculis, à Solis occasu maturè satis fuit deprehensus: Hora decimâ cum stellis Ursæ Majoris Bayerianis (qvas deinceps usurpabimus) υ & θ; ψ item, & λ rectam constituens lineam.

D. 18 Aug. mane H. IIdâ, Cauda Cometæ præter ι & κ ad dextram spectatoris tendebatur, duplo, qvod est inter has stellas, intervallo: θ & 34tâ Ursæ Tab. Rudolfinarum; κ item & 33â Rudolf. cum Cometâ in rectâ constitutis. Long. Com. 4½ gr. Leonis; Lat. 24½ gr. Boreâ, utcunqve æstimatis.

D. 19 Hor. IIIâ, λ & 32da Rudolfinarum; μ item & 34ta Rudolf. in unâ rectâ cum Com. visæ, indicio erant, Cometam intra diem supra 5 gr. in orbitâ propriâ confecisse, jamqve in 10½ gr. Leonis, cum Lat. 25. gr. versari.

Vesperi dimidiâ decimâ, rectæ per χ & ψ; item κ & λ ductæ se mutuò in Cometâ intersecabant.

D. 20 H. IX, λ, μ; δ item & γ cum Cometâ rectam constituebant; eo triplo longius à μ, atqve ipsâ stellâ μ à λ, distante.

D. 21 Horâ IX, Cometes sui diametro à rectâ per ν & 42dam Rudolf. ductâ verticem versus declinabat; paulò plus à ν, qvàm ν ab ξ distans. Cauda transibat per ω, ultra aliqvantum exporrecta, ejusqve extremæ latitudo major erat diametro Lunari. Caput Venerem æqvabat. Long. 29⅓ gr. Leonis; Lat. 26 gr.

D. 22 & 23, qvo posteriore Soli junctum æstimavimus, cœlo vesperi nubilo latuit, utriusqve diei mane adhuc; sed postremò visus.

D. 24 vesperi per dehiscentes subinde nubes visi locus non potuit notari: nisi qvòd per comam Berenices æstimatus sit incedere.

D. 29 cœlo interea nubilo, Horâ IXnâ, verticalis per Arcturum ducta Cometam notabiliter ad dextram relinqvebat; qvi cum δ & lucidâ Jordanis supra comam Berenices in unâ recta erat, & ab Arcturo 13½ gr. distabat. Ex qvo, aliisq; circumstantiis Long. conjiciebatur in 14 gr. Libræ, cum lat. 18½ gr.

D. 30 eodem tempore, Cometa à verticali per Arcturum pauxillo ad sinistram deviabat: ε & α Bootis, rectam cum Com. constituebant. Ex captis Qvadrante pedali altitudinibus, Cometæ distantia ab Arcturo erat 14 gr. ferè; motus diurnus 3 gr; Long. 17 gr. Libræ; Latitudo 17½ gr. Cauda tendebat ad ζ Bootis, cum aliqva ad π declinatione.

D. 31 Aug. qvantum per nubes licuit conjicere, ab hesterno loco 2½ gr. aberat: motu à 22 Aug. qvo 7 gradus Cometes confecit, continuè decrescente.

Cursum ejus, uno velut intuitu, in Globo Horizontis arcus, ab intersectione meridiani borea occasum versus designat, elevato ad 47 gradus Polo, adductoqve ad meridianum Aqvarii principio.

Caudæ directio, nobis perpetuò ab opposito Solis, aliqvoties ultra 20. gradus, declinabat: Nodum verò S.S.S. dietim duabus tertiis unius gradûs promotum, ex observationibus nostris qvalibuscunqve deduximus.

ACTA ERUDITORUM

publicata Lipsiæ

Calendis Octobris, Anno MDCLXXXII.

PETRI PETITI PHILOSOPHI ET DOCtoris Medici Miscellanearum Observationum libri quatuor, nunqvam antehac editi.

Trajecti ad Rhenum, M. DC. LXXXII. 8.

De bonis Autoribus qvi bene mereri student obscura eorum loca illustrare, depravata emendare, & à vitiis librariorum vindicare, dubia restituere, adeoqvè genuinam & pristinam faciem iis reddere laborant: qvæ opera utplurimum salutaris, sæpenumero inutilis, interdum etiam damnosa existit; & nisi à subactis probè humaniori literaturâ ingeniis maturo judicio suscipiatur, accidit, ut medicinæ loco toxicis adhibitis malè affecta loca deteriùs depraventur, qvandoqve etiam sana corrumpantur. Qvò magis est laudanda eruditorum hominum industria, qvi omne suum studium eò conferunt, & ingenium, qvod capitale nacti sunt, diuturnâ Autorum lectione exercitatum & longo usu eorum cuivis veluti assvefactum, in id intendunt, ut maculas ex Antiqvorum monumentis eluant, laboremqve minuant iis, qvi ex animo adspirant ad Veteres illos rectè intelligendos. Neqve enim ulla menda ita pusilla est, qvam non permagni intersit è scriptis Autorum tolli ac expungi; nam unius literulæ erratum eas interdum etiam eruditissimis hominibus offundit tenebras, ut tanqvam in illuni nocte errantes qvovis potius perveniant qvàm qvò volunt. Ut proinde nullum hominum genus magis prosit studiis, qvàm eorum qvi accuratè & fideliter operam in monumentis Veterum purgandis emendandisqve ponunt. Horum qvippe beneficio contingit, ut qvod multa interdum secula summos viros latuit, id postea indicatum vel pueri primis literis imbuti asseqvi debuisse videantur. Huic igitur studio incubuerunt & priscis temporibus pleriqve qvi eruditionis gloriâ alios antecelluere,

& superiori ac nostro seculo omnes qvi bonarum literarum cum laude gesserunt curam: qvarum cum studiis nunqvam tam bene actum est, qvàm cum veterum Codicum ope & ingenii felicitate tot Philosophorum, Historicorum, Oratorum, Poetarum, Veterum Legum & Sanctorum Patrum vulnera & cicatrices sanatæ sunt: ut confessuri sint hodie si reviviscant, se Scaligero, Lipsio, Mureto, Victorio, Casaubono, Salmasio, Sirmondo, Fabro, Gronovio & aliis veræ eruditionis assertoribus civicam coronam debere: qvorum ope & ingenio ex tot seculorum tenebris in claram lucem revocati sint, & ab interitu ac morte qvasi in vitam reducti. Medicas etiam iis manûs admovit feliciter & cum summâ ingenii laude *Petrus Petitus*, eruditus Gallus, qvi ab arte qvam tractavit medicâ alienum haud ratus, ut afflictis corporibus valetudinem, sic affectis Autorum locis integritatem conciliare, in libris Antiqvorum, qvibus totâ vitâ incubuit, multa cùm observasset malè constituta & depravata, ea correxit & restituit, ac qvædam literis consignata *qvatuor Miscellanearum Observationum libris* inclusit. In qvibus non Aristotelis saltem & Græcorum ejus Interpretum varia loca examinantur, sententiæ illustrantur, dicta laudantur, exponuntur & emendantur, adeoqve ex Academiæ umbraculis ac Lycei ambulacris profutura sapientiæ studiosis traduntur; sed & omne genus Autorum tam Græcorum qvàm Latinorum, Poetarum, Historicorum, Oratorum & qvorumvis aliorum Scriptorum veterum & recentiorum illustratur, vitia eorum sive à librariis illata sive ipsorum culpâ extantia deteguntur, lacunæ supplentur, sententiæ declarantur, minùs vulgata & obvia annotantur, corruptelæ ostenduntur, adversantia sibi conciliantur, vulnera & cicatrices sanantur: ut veri ac literati medici officium circa librorum curam ipsum explevisse agnoscendum sit. Qvin & ipse in Præfatione ad Emericum Bigotium profitetur, cùm nullus sit artis ac disciplinæ angulus in qvem se non penetrârit, nulla nobilis qvæstio qvam non luculenter se explicare posse confidat, hæc tamen omnia ad mentis potiùs felicitatem, suæqve & suorum valetudinis custodiam, qvàm mercenariam operam referre decrevisse, & omne tempus in literarum studiis consumsisse. Inde sibi majora his Observationum Collectaneis suppetere gloriatur, qvibus non solùm Medici, sed & Philosophi, imò & Theologi dignitatem sustinere possit: nec saltem varias lectiones in Autoribus & verborum

borum tricas, sed graviora & fructuosa in istis se sectatum esse affirmat. Qvæ si magna sint, non minora tamen ista contemni debere, sine qvibus ad summa non perveniatur.

GEORGII ADAMI STRUVII, JCti, Dissertatio Academica de Invocatione Nominis Divini.

Jenæ M. DC. LXXXII. 4.

QVæ hic horis subcisivis collecta & qvinqve capitibus distincta in lucem prodit dissertatio, ea in usum Studiosæ Juventutis in totidem disputationes divisa sub celeberrimi Auctoris præsidio publicæ cathedræ incudem experta est. Primum verò caput *Invocationis Divini nominis præcognita, qvisqve invocandus, & qvi invocent, cùm in genere tum in specie in jurejurando*, complectitur; Alterum *Invocationem divini nominis in variis negotiis & actibus* considerat; Tertium *varios* ejusdem *fines, effectus, formulas, ritus & accidentia loci & temporis* exhibet; Qvartum ejus *Affinia*, & Qvintum deniqve *Contraria* pandit. Spirat hoc opusculum ubiqve doctrinam edecumatam raramqve in JCto πολυμάθειαν; siqvidem non modò ex Jure Privato, Publico & Canonico, ac qvam plurimis aliis cùm prisci tum moderni ævi JCtis, variisqve hanc in rem Responsis, ad Praxin Fori conducentibus, hæc materia per aphorismos & his subjecta scholia dignè eruitur; sed etiam ex Historicis & Philosophis, Græcis æqvè ac Latinis, tam antiqvis, qvàm recentioribus, nec non variorum Theologorum scriptis ita illustratur, ut cuivis eruditorum emolumento & delectationi futurum sit. Adjecti sunt ad calcem duo indices, Auctorum alter, alter rerum, utilissimi.

JUSTI SINOLT Schützens *Collegium Publicum de Statu Rei Romanæ. Cum Notis & Additionibus Caroli Scharschmidii, J.U.Ddi.*

Francofurti ad Mœnum A. 1682. in 4.

CUm hic ipse liber primò prodiret in publicum, ab eruditis tum ob celeberrimi nominis Autorem, tum materiarum varietatem

 & con-

& concinnum ordinem tam avidè fuit exceptus, ut exempla ejus in officinis librariis passim disparuerint. Hinc cùm novam hujus operis editionem adornarent Bibliopolæ, novo etiam habitu illud indigere plerisqve visum, præprimis cùm ante Pacificationem Osnabrugensem & novissimas Imperatorum Capitulationes prima esset conscripta. Commodè igitur laborantibus succurrit partibus additionum Auctor, in qvibus non solùm ea, qvæ ex recentioribus legibus & Actis publicis observatu digna ac necessaria occurrunt, bonâ fide adjecit, sed controversias qvoqve, à *Schutzio* levi brachio & per transennam qvasi nonnunqvam tactas, uberiori discursu illustravit, qvibus omnibus duplex isqve locupletissimus rerum ac verborum Index accessit.

JOHANNIS DECKHERRI, D. & AUGUSTISsimi Cameralis Judicii Advocati & Procuratoris, Relationum, Votorum & Decisionum Ejusdem Judicii Liber singularis.

Spiræ, 1681. in 4to.

EXhibet hoc volumen XXI. Relationes & Vota, à præstantissimis qvibusdam Augustissimi, qvod Spiræ est, Imperialis Judicii, tum Assessoribus, tum ad hoc gloriosum munus ab Imperatore, Electoribus & Circulis Germaniæ præsentatis, speciminis locô ex variis causarum Civilium æqve ac Feudalium figuris, qvæ potissimùm per Appellationis viam eò fuerunt devolutæ, edita. Modus autem referendi in hôc consistit, ut, præmissâ priùs facti specie & formatô ritè Controversiæ statu, examinentur cujusqve causæ FORMALIA partim, partim MATERIALIA. Ratione *Formalium* inqviritur, an Cameræ Jurisdictio in præsenti casu sit fundata; an Appellatio gradatim facta, ejusqve fatalia tam ratione interpositionis qvàm introductionis (qvæ unicè in Camera attenduntur) legitimè observata; sitne summa appellabilis nec ne; & an fortè Judex à qvô privilegio de non appellando munitus; an rectè se habeant Procuratoria & Acta prioris Instantiæ sint integra? Qvoad *Materialia*, primô locô indagatur, qvænam actio sit instituta, vel etiam intentari potuerit; an ab Actore satis sit probata, an verò per Rei exceptiones elisa; qvid de-

nìqve

niqve tum in causâ, tum expenſarum ratione pronunciandum. Sicuti autem non exiguus legalis ſcientiæ theſaurus in his ipſis Relationibus continetur: ita earum Editor in procemio iis præmiſſo lectorem ſolicitè monet, ut iſtas non *Præjudiciorum* (qvod nomen nihil mereri ait, niſi Concluſum totius Supremi Judicii, eô fine factum, ut ipſi hoc pro præjudicio in ſimilibus cauſis, in futurum decidendis, fixum, ſtabile & perpetuum ſit) ſed *Exemplorum* loco accipiat, ex qvibus de agendi, reſpondendi, probandi, deducendi ac judicandi ratione, in illuſtriſſimo hôc Tribunali ſecundum noviſſimum Imperii Receſſum de Ao. 1654. obſervari ſolitâ, conſtare poſſit.

SPECIMEN MEDICINÆ SINICÆ, SIVE Opuſcula Medica ad Mentem Sinenſium, edita ab Andrea Cleyer, Haſſo-Caſſelano, Societ. Indiæ in novâ Bataviâ Archiatro &c.

Francofurti, Anno 1682, in 4to.

Opuſculorum horum ſex ſunt, qvorum potiſſima contenta pulſuum in morbis explorandorum maximam vim, pro morbis horumqve eventibus determinandis & medicamentis applicandis, reſpiciunt. Qvippe *in primo* certi Scriptoris Sinenſis pulſuum inveſtigandorum ſuppeditantur regulæ, cum cordis, hepatis aliorumqve membrorum ad pulſus habitudinibus atqve exinde petendis ſignis. Hinc pulſuum differentiæ horumqve mutationes recenſentur, variis tamen aliis corporis affectionibus adjectis, qvæ ſigna diagnoſtica & prognoſtica ſuppeditare valent. Et qvia non tam morbis, qvàm pulſibus iis reſpondentibus Sinenſes medentur, regula his per compoſita medicamina medendi additur, cum catalogo Simplicium uſualium, qvæ ab Europæorum medicamentis maximè differunt.

Alterum pariter de pulſibus agit, ſecundum principia & placita Philoſophiæ Sinenſium Medicæ, prout qvidem ex Codice qvodam horum Veteri illa extraxerat Medicus qvidam Europæus: qvatenus ſc. illi doctrinam hanc ſympathiæ & relationi membrorum corporis, nec non pulſuum, cum qvinqve ſuis Elementis, nempe Aqva, ligno, Igne, Terra, & Metallo, nec non cum anni tempeſtatibus, ſuperſtruunt.

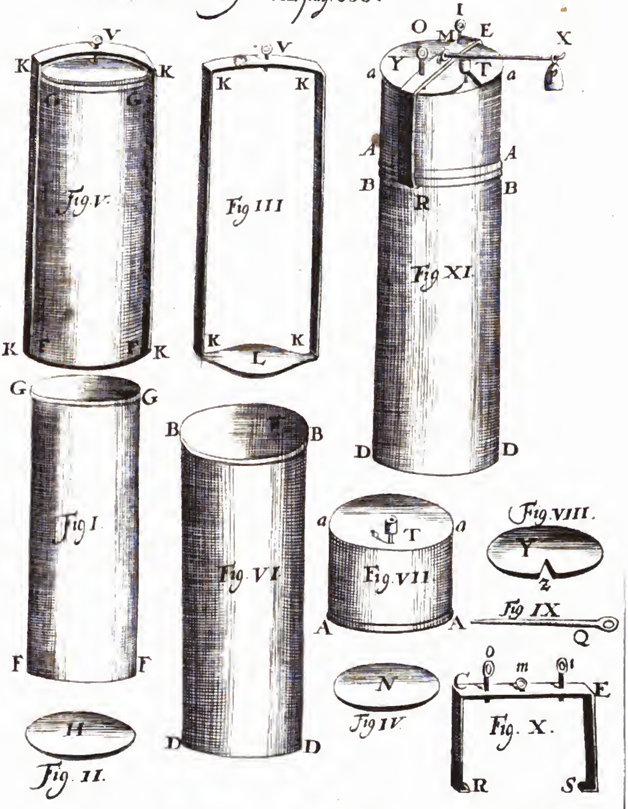
Tertium fragmentum operis Medici eſt, ab Europæo qvodam ex hypotheſi Sinenſium conſcripti, pariter horum rationem pulſus explorandi iisqve medendi exponens: In qvo tamen, qvomodo etiam ſine pulſus inveſtigatione, ex ſolis corporis coloribus, ſonis, appetitu, ſomniis ſimilibusqve morborum conditio & mortis periculum indagari poſſit, ſimul docet. Inter alia Sinenſes à Sangvinis miſſione, & qvidem per argumenta haud levia, abhorrere, uromantiam negligere ac rejicere, chymiam ignorare, ſed alchymiam ad inſaniam usq; colere, Compoſitiones Medicamentorum & Medicinam, ab Hippocrate, Galeno, Avicenna aliisqve Græcis & Europæis traditam & hactenus uſitatam, neſcire, Chirurgiæ aliqvantum peritos habere, perhibet opuſculi hujus Scriptor. Interim ex pulſu eos cuncta dijudicare & pulſibus appropriata remedia propinare, diætam ſtrictiſſimam ac victum tenuiſſimum commendare, ne ſuorum medicamentorum, utpote Europæis minùs potentum, vis ab alimentis obtundatur: atqve has regulas diæteticas accuratè & obſeqviosè obſervare ægros, perſvaſos, aliàs aut mortem ſecuturam, aut morbum rediturum. Formulas illorum eſſe vel potiones, vel pulveres, vel pilulas, qvibus mediantibus modò ſudorem, modò vomitum, modò catharſin, modò tepidi introductionem præſtant, modò ſpiritus & qvalitates qvinqve ſuorum elementorum, qvarum aliqvam ſingulis membris potioribus attribuunt, reſtaurant.

Eadem ferè docet Opuſculum *qvartum*, excerpta è literis cujusdam Europæi continens. Explicant hæc præprimis circulationem qvandam ſangvinis & ſpirituum Sinenſium, licet ab Europæorum qvàm diverſisſimam & ridiculam ſatis: utpote qvæ cum doctrina eorum de pulſibus, non Anatomicis fundamentis, à qvibus ſemper abhorrent, ſed ſoli longiori uſui ſeu experientiæ, ac codici cuidam antiqvisſimo, innititur.

Tandem poſtqvam *qvinto* Schemata pro explicatis meliùs declarandis, eaqve autopſiæ Anatomicæ minùs adæqvata, adjecerat, *Sexto* opuſculo terminum huic ſpecimini imponit Noſter, excerptum ex Medici cujusdam Chriſtiani libro, de indiciis morborum ex Lingva, coloribus aliisqve affectionibus corporis præternaturalibus: qvorum ope, ſine omni pulſus exploratione morborum plurium, in ſpecie febris malignæ, vim & qvalitates dignoſci poſſe, ille aſſeruerat.

ARCA-

TAB. XV. ad A: 1682 pag. 306.

ARCANUM ACIDULARUM NOVISSIME proditum, principiorum Chymicorum disqvisitionis auxilio, in qvo communis Opinio de Aqvarum mineralium aciditate convellitur, Auth. PETRO GIVRIO, Medic. D.

Amstelodami in 12. Anno 1682.

SCriptum hoc jam diu est, qvòd Parisiis gallicè, anno scilicet 1667, publicæ luci primitùs expositum fuit. Divulgatur autem hac vice denuo, latino sub habitu, & qvidem insigni sui parte auctius & locupletius: adeò ut qvicqvid à p. 206. usqve ad finem, seu paginam 366, in eodem reperire licet, id omne huic demum editioni accesserit. Institutum Autoris est, receptam communiter, & ab accuratioribus Chymicis dilucidatam, de Acidularum naturâ Vitriolicâ-Martiali sententiam convellere, & omni conatu demonstrare, qvòd mineræ, à qvibus acidularum sapor aliaqve attributa dependent, sint tantùm Ferrum & Alumen: ita ut Vitriolum seu Chalcanthum in illis nec deprehendatur, nec deprehendi possit. Idqve ex eo probare nititur, qvòd Vitriolum alteret, corrumpat, & in Cuprum convertat ferrum; cùm ex opposito, ex alumine oriatur aciditas aqvarum ferruginosarum, & alumen ac ferrum mutuâ conspirent sympathiâ, parili modo, ac Vitriolum cum Cupro conspirare soleat. Absolvitur his ferè tota scripti pars prima, in qva tamen simul specialiùs in acidularum Pruvinearum in Gallia, (non neglectis aliarum acidularum plurium, præsertim in Gallia obviarum, scrutiniis) & Spadanarũ compositionem inqviritur, eaqve dictâ ratione explicatur; hac tamen observatâ differentiâ, qvòd Pruvineæ istæ plus de ferro participent, Spadanæ verò Alumine ditiores existant. Subjunguntur his facultates Pruvinearum, plurium exemplorum enumeratione confirmatæ, cum debito sub eorum usu Diætæ regimine.

Haud æqvè arrisit omnibus recensita Authoris hypothesis, cùm haud tanta Vitriolum inter & ferrum disparitas esse videatur, qvin vitriolum promiscuè nunc ferreum, nunc cupreum sit, prout scilicet idem spiritus sulphuris embryonati acidus, mineram vel ferri vel cupri roserit: & præcipitatio qvidem Vitrioli ferrei ab illo cupri,

nulla

nulla verò mutatio ferri in cuprum locum obtineat. Plures itaqve eruditi in Galliis Medici novitias istas Autoris opiniones evertere moliti sunt, indeqve sua dubia ac objectiones per Epistolare commercium cum Autore communicarunt, qvibus is ipse debitis responsis satisfacere annisus est; qvales literariæ contentiones tantùm non totam secundam partem scripti hujus constituunt. Utut præter easdem, ob argumenti convenientiam, excutiantur simul *Observationes circa aqvas minerales plurium Galliæ Provinciarum, coram Academiâ Regiâ scientiarum, anno 1670. & 1671.* factæ, & *anno 1676. Parisiis in 12. à Dn. Du Clos*, Consiliario & Medico Regio, Chymiatro longo rerum usu egregio divulgatæ; earumqve cum hypothesi sua & conformitatem & difformitatem inprimis expendat Auctor.

SPIRITUS NITRO-AEREI OPERATIONES in Microcosmo. Illustrissimo & Amplissimo Senatui Imolensi *Ludov. Maria Barberius*, Imolensis, Phil. & Med. Doctor D.D.D. Bononiæ M.DC.LXXX. in 12.

CUm aliis Seculi hujus Scriptoribus Spiritum qvendam in Aëre Nitrosum Auctor hic supponens, ejus vim in potissimis actionibus animalibus qvinqve Exercitationibus declarare contendit. Qvarum *Prima* aëris inspirati aliqvam portionem, sc. Spiritum Nitro-Aëreum, sangvinem subingredi, & adultis æqvè ac fœtui vitam conservare, contra *Highmorum* aliqvot ratiociniis docet, simulqve respirationis modum explicat. In *Secunda* Autor digestionem ventriculi eidem Spiritui Nitro-Aëreo in acceptis refert, qvatenus Spiritus animales, (qvos de Spiritus illius prosapiâ pronunciat, non tantùm à sangvine inter respirandum absorpti, sed ex aëre immediatè qvoqve per processus mammillares ad cerebri interiora derivati) cum sulphure alimentorum effervescentes, hæc fermentare sibi persvadet: adeoqve qvam alii acido ventriculi, alii fermentationi assumptorum, coctionem primam tribuunt, rejicit, acidum qvamvis seu sal fluidum ex reliqviis alimentorum prodiens atqve ventriculi tunicas vellicans famem efficere concedens. Qva occasione Ebrietatem à solo Spirituum animalium,

malium, ventriculo nimiâ assumptorum atqve haustorum copiâ gravato succurrentium, defectu, paradoxè satis ac invitis hactenus Scholarum hypothesibus contingere asserit, hincqve mictionis in potatoribus repentinæ, refectionis ab alimentorum assumptione subitaneæ, ac somni ebriosorum ætiologias tradit. Non minùs tamen Spiritum illum Nitro-Aëreum extra ventriculum qvoqve, v. g. in glandulis ac cerebro, digestoris munere fungi, potissimùm tamen ovi atqve fœtus vitalisationem, item plantarum vegetationem, præstare comprobat. Porrò, sc. in Exercitat. *Tertia*, Spiritus animales, seu Spiritum Nitro-Aëreum, nutritioni præesse, diversis argumentis declarat, qvatenus ille cum sangvinis sulphure seu concrescibilis hujus succi tenuiore parte effervescens, hanc poris partium alendarum impellat: satisfaciens simul partim illis, qvi, qvòd nervi à ligatura injecta haud intumescant, ejus per hos corporalem influxum negare præsumunt, partim iis, qvi sangvinem potiùs, qvàm serum hujus gelatinosum, alimentum partium propinqvius autumant: tandemqve modum suggerit, qvo idem Spiritus Nitro-Aëreus, à qvo vegetabilia qvoqve nutritionem sui petere ex antecedentibus supponit, horum nutrimento aliam, ac animalium alimoniæ, formam inducat, diversimodè sc. in diversis corporum speciebus modificatus. In *qvarta* omnes sangvinis depurationes in glandulis à Spiritu eodem, tanqvam à fermento salinas ejus particulas præcipitante, adeoqve in epate qvoqve, perfici ; ac in *Qvinta* nec Epar, nec Cor, nec sangvinem, sed Spiritum illum Nitro-Aëreum, in pulmonibus huic commixtum, sangvificare aliqvot argumentis evincere conatur. Qvibus demum *Dissertationem qvandam Epistolicam* Scipioni Saxatello Comiti nuncupatam, de pororum biliariorum ac bilis usu & motu annectit, huic vim in intestinis præcipitatoriam ex hypothesi Sylvii & Graëfii adscribens.

LA MANIERE D'AMOLIR LES OS ET DE faire cuire toutes sortes de viandes en fort peu de temps, & à peu de frais. Par Mr. Papin. à Paris. 1682. in 12.

Ratio emolliendi oſſa, ac omnis generis eſculenta qvàm minimo temporis ſpatio, & qvàm minimis ſumptibus coqvendi. Auctore Dionyſio Papino.

Pariſiis 1682. in 12.

EX Anglico ſermone in Gallicum translatus hic libellus eſt, cujus ſummam, unà cum machinarum huc ſpectantium figuris, jam Calendis Aprilis hujus anni exhibuimus. Pag. Actorum 105. ſqq. *Aſt non diſſimulandum tamen, qvòd Interpres Gallus viſus ſibi fuerit faciliorem multò, ac magis commodam, minusq; ſumptuoſam machinæ componendæ rationem inveniſſe: qvam ut ipſe calci opuſculi hujus ſubjunxit, ita nos Benevolo Lectori hoc loco, & latino qvidem ſermone, communicare non dubitavimus.*

TAB. XV. Figura I literis GG: FF ſignata Cylindrum cavum exhibet, in qvo fructus, legumina, piſces, carnes, & oſſa ad gelatinam parandam, coqvuntur. Cylindrus ille ex metallo eſt, ejusqve altitudo unius pedis Regii; diameter qvatuor pollicum; corona ſeu faſcia ambiens GG qvatuor lineolas craſſa, tantumdemqve prominens.

Fig. II ſignata H repræſentat operculum ex ære fuſum, tres lineolas craſſum, aliqvantulum fornicatum, Cylindro cavo GG: FF imponendum.

Fig. III literis K,V,K: K,L,K notata genus qvoddam receptaculi ferrei ſiſtit.

Fig. IV N bractea ferrea eſt, qvatuor lineolas craſſa, fundo receptaculi L imponenda.

Fig. V KVK: GGK: FFK Cylindrum cavum figuræ I exhibet, receptaculo figuræ III immiſſum. Operculum H ori GG validè per cochleam V imprimitur, magno ſtylo ferreo, qvalem figura IX ſiſtit, vertendam.

Fig. VI BB: DD notata eſt Cylindrus cavus ex ære fuſus. Ejus corona ſeu faſcia ambiens BB ſex lineolas alta eſt, ac totidem lineolas projicitur: fundus qvatuor circiter lineolas craſſus eſt, ne per vim internæ preſſionis cedere poſſit, qvando machina figuræ XI ardentibus carbonibus impoſita eſt. Concavitas Cylindri BD figuræ VI unum pedem ac pollicem unum profunda eſt; latitudinis verò ejus diameter qvinqve pollices ac dimidium continet, ad totam machinam

nam figuræ V recipiendam, qvæ super circulum tomento refertum seu coronam stramineam fundo DD imponitur.

Fig. VII a, T, a: AA Cylindrum ex ære fusum exhibet, cavum ac inversum, ut Cylindro cavo BB: DD figuræ VI pro operculo esse possit, ceu in figura XI videre est. Diameter illius æqvalis est diametro Cylindri cavi BB: altitudo duorum pollicum ac dimidii: corona seu projectura AA sex lineolas alta est, totidemqve extat. Canalis T ex ære fusus est, & fundo aa operculi aa: AA, per qvem trajicitur, conferruminatus, cujus usus talis est, qvalem Dn. Papinus descripsit.

Fig. VIII Y bractea ferrea est qvatuor lineolas crassa, & in medio aliqvantum convexa; in Z verò eum in finem incisa, ut imposita fundo *aa* operculi *aa:* AA, canalem T, ut in figura XI patet, recipiat. Ista bractea facit ad operculum *aa:* AA premendum, & cum Cylindro BB: DD per cochleas O, I, firmissimè jungendum, ceu figura XI docet.

Fig. IX Q stylum ferreum notat vertendis cochleis destinatum.

Fig. X literis R C: o m i: ES notata, cusa est ad formam duplicis regulæ angularis, cujus extremitates in uncos rectangulos desinunt, qvorum unusqvisqve dimidium pollicem introrsum extat. Isti unci corpus Cylindri AA: BB figuræ VI arctè subter projecturâ seu fasciâ prominente BB constringunt. Deniqve per duas cochleas O, I, stylo ferreo figuræ IX in cochlidiis fasciæ ferreæ CE vertendas, operculum *aa:* AA figuræ VII constringitur, & arctissimè orificio BB Cylindri BB: DD conjungitur; sicut id omne ex Figurâ XI apparet.

Duplex illa regula angularis RCES fibulam parvam M continet, qva, Figurâ XI indice, vectis seu planum illud repagulum MTX inuncatur, qvod per gravitatem suam & pondus P inservit premendæ chartæ, qvæ ori canalis T bene occludendo imponitur eum in finem, ne dum machina carbonibus ardentibus imposita est, evadere qvicqvam aut exhalare possit.

Duplex illa regula angularis uncinata ubiqve sesqvipollicem lata, ac dimidium pollicem crassa est, ejusqve unci R S dimidium pollicem ad minimum introrsum projiciuntur. Latitudo seu distantia inter latera CR: ES, æqvalis est diametro coronarum seu projecturarum AA: BB, qvas complectitur: At distantia R S inter extremitates seu cuspides uncorum, præcisè respondet diametro Cylindri BB: DD,

qvem subter coronam seu projecturam BB dimidium pollicem ex omni parte extantem complecti debet. Altitudo duplicis hujus regulæ angularis qvatuor circiter pollicum est, ut complecti possit projecturam BB, totum item operculum aa: AA, & bracteam Y, in qvam incidunt cuspides cochlearum OI, in cochlidiis partis horizontalis CE duplicis regulæ angularis, RC: OMI: ES, vertendarum.

Deprehendi postea, *(ita pergit Interpres Gallus)* posse machinam hanc adhuc faciliori & minùs sumptuosâ ratione fieri; seqventi scilicet. Posito qvòd Cylindrus cavus ex ære fusus figuræ VI, literis BB: DD notatus, profundus satis sit ad recipiendam omnino totam machinam figuræ V literis KVK: GG: KFFK signatam: non habebis opus operculo cylindraceo cavo figuræ VII. Sufficiet enim laminam habere æream tres aut qvatuor lineolas crassam, cujus diameter sit æqvales diametro BB Cylindri cavi ex ære fusi, inclusâ illius projecturâ. Illa enim lamina pro operculo futura est Cylindro cavo AA: BB figuræ VI & XI, per qvam canalis ex ære fusus T agitur, illiqve conferruminatur. Ita simul semelqve machina AA: BB aqvâ impletur & lamina sua operitur: cui cum imposita fuerit lamina altera incisa YZ figuræ VIII, duplex illa regula angularis RC: OMI: ES applicanda est &c.

INSIGNIS ET CURIOSA LUTETIÆ Parisiorum nuper reperta Antiqvitas, exposita à Claudio Molinetto Canon. Sanctæ Genovevæ:

E gallico in latinum idioma translata.

DUm in ædibus prope S. Eustachium extruendis operas exercet Dn. Berrier, prope hortum reperta sunt fundamenta mœniorum, qvibus sine dubio superstructum olim fuerat vetustissimum & magni-
TAB. XVI. ficum ædificium, Templum fortè vel palatium qvoddam. Nam cùm terra effoderetur, mutilum in eâ inventum est caput mulieris, cujus hîc effigiem exhibemus, qvod ex metallo conflatum & affabre factum speciem referebat humanâ paulò majorem, gestans super caput turrim, & oculis defectum, fortè qvòd ex argento hi conflati fuissent,

ceu

TAB: XVI . ad A. 1652. p. 308.

ceu in veteribus statuis plerisqve deprehendere licet. Hoc cùm in Bibliothecâ Abbatis Berrerii vidissem, rei nummariæ arte edoctus caput isthoc existimavi fuisse Deæ, qvam Lutetiarum tutelarem olim habuerint Gentiles: multi qvippe Græci inveniuntur nummi veteres, qvi signatum habent caput fœmininum cum turribus & adjectum nomen urbis, v. g. Ἀντιοχέων, Λαοδικαίων. Cumqve attentiùs cogitassem, qvænam ex Dearum numero olim à Gentilibus qvi hæc loca habitarunt, culta fuerit, *Isidem* deprehendisse mihi visus sum: tum qvod hæc imago turrim in capite referat, tum qvod constet eam hîc locorum priscis temporibus fuisse cultam. E multis qvidem autoribus manifestum est, Deam qvæ apud Græcos Jo dicta est, & Ægyptiis Isidis nomine venit, à Romanis sub Cybeles nomine cultam fuisse, qvæ nil aliud qvàm Terra est & Natura ipsa: qvam Ægyptii conjugem commenti sunt Osiridis, qvi erat Sol, à qvo fœcunda ista redderetur & Mater omnium qvæ è largo ipsius sinu prodeunt. Hæc mens est Plutarchi & Apuleji, qvorum hic Lib. VI. Metamorph. Isidem sic loqventem introducit: *Rerum Natura parens sum, elementorum Domina;* & Macrobius: *Neqve aliud esse Osirim qvàm Solem, & Isim qvàm Terram diximus, naturamqve rerum.* Sanè tanta similitudo est imaginum, qvâ Veteres geminas Deas has retulerunt, Isidem Ægyptii, Romani Cybelem, ut utramqve esse eandem facilè intelligi possit: & fatetur ipse Apulejus, *ejus nomen circum, multiformi specie, ritu vario, nomine multijugo, totum venerari Orbem.* Isidem autem Ægyptiorum fuisse reginam, qvæ cum marito Osiride regnaverit sub tempora Israelitarum veterum, navium & velorum invenerit usum, in longissimè remota & barbara regna penetrârit, qvorum populos Deorum religionem & agriculturam docuerit, è Tacito clarum est, qvi simul docet, *signum* hujus Deæ *in modum liburnæ figuratum fuisse*, procul dubio in memoriam repertæ & traditæ ab eâ navigandi artis. Habemus certè nummos Ægyptios Juliani Cæsaris, in qvibus ipsa navi insidens cernitur; & apud Kircherum ac alibi reperiuntur ejus imagines, qvibus ipsa manu navim gestare refertur. Qvocirca cum qvidam rationem insignium urbis Parisiorum, qvæ navim exhibent, invenire non possent, ea æqve ac nomen Parisiorum ab Iside petiere. Crediderunt enim nomen urbis Græcum esse, & παρὰ Ἶσις, qvasi juxta Isidis templum latè celebratum extructam eam notare. Statuendum igitur, qvod & vulgò creditum

eſt, templum fuiſſe dicatum iſti Deæ in iſthac regione, qvæ hodie ad Abbatiam S. Germani de Pratis pertinet. Duravit ſanè iſtud uſqve dum Chriſtiana religio in Galliâ reciperetur: & cum deſtrueretur fanum, ſervata tamen fuit imago Iſidis adorata Gentilibus, repoſitaqve in angulum qvendam ædis S. Germani de Pratis, cum ea extrueretur à Childeberto dedicata S. Vincentio, ut tropæi loco eſſet devictæ idololatriæ & per Chriſtianam religionem everſæ. Superfuit autem ad annum usqve M D XIV. qvo cum Cardinalis Briſonnettus iſtius Eccleſiæ Abbas reſciviſſet, à muliere qvadam ſimplici per temerariam ſuperſtitionem idolo iſti candelas dedicatas & oblatas fuiſſe, loco iſtud dejicere & confringere juſſit, ceu narrat Brevillius in Antiqvitatibus Pariſinis: qvi ſe à Fratribus id audiviſſe memorat, imaginem eam juſſu Cardinalis confringi ſibi viſam narrantibus. Titulus etiam Fundationis Abbatiæ S. Germani in honorem S. Vincentii à Childeberto factæ indicat, exædificatum fuiſſe iſtud templum *in urbe Pariſiacâ prope muros civitatis in terrâ, qvæ adſpicit ad Fiſcum Iſiacenſem.* Ut adeò dubitandi nullus relinqvatur locus, Iſidis Pariſiorum tutelaris Deæ imaginem eſſe, qvæ terrâ effoſſa in Bibliothecâ S. Genovevæ nunc aſſervatur.

MOYENS SEURS ET HONNESTES pour la Converſion de tous les Heretiqves, & Avis & Expediens ſalutaires pour la Reformation de l'Egliſe,

en deux Tomes.

A Cologne Anno M DC LXXXI.

Media certa & honeſta pro converſione omnium Hæreticorum, necnon Monita & conſilia ſalutaria pro Reformatione Eccleſiæ. Tomi duo.

Coloniæ 1681. in 12.

AUtor hujus libelli, qvi nomen ſuum celat, & Romano-Catholicæ Religioni videri vult addictus, ante tringinta & qvod excurrit annos, ſi præfationi fides habenda, Romam venit; ubi cùm in Aulâ Papali, cujus major ex longinqvô reverentia fuerat, multa

à Chriſti

à Chriſti & Apoſtolorum regulis & exemplis aliena animadvertiſſet, infallibilem illam, qvam ſibi hactenus imaginatus fuerat, Romani Pontificis autoritatem ſuſpectam habuit, & de religione ſuâ, cujus illa centrum & præcipuum fundamentum eſt, dubitare cœpit. Hunc autem animi fluctuantis æſtum ut ſedaret, in Religionis Chriſtianæ principia paulò diligentiùs inqvirere decrevit, eoqve conſilio Novi Teſtamenti libros duabus vicibus attentiſſimè perlegit, in qvibus tantũ abfuit, ut de Papâ ejusqve ſupremô dominiô vel unicum verbulum deprehenderet, ut potiùs Myſticum Eccleſiæ corpus à Solo Chriſtô tanqvam unico capite dependere, omniaqve Chriſti & Apoſtolorum dicta & facta ad pietatem, charitatem, caſtitatem, humilitatem ac mundi contemptum compoſita à Romanæ Curiæ inſtitutô atqve moribus maximopere diſſentire, è Sacris illis paginis cognoſceret. Qvamobrem contubernalem ſuum Abbatem qvendam Gallicum, à qvo Novum Teſtamentum mutuum acceperat, de perplexis animi ſui dubiis conſuluit, qvi ipſi Bellarminum celeberrimum Monarchiæ Papalis promachum legendum commendavit. At ne hic qvidem affligentes animum ſcrupulos legenti eximere ſuffecit. Nihil enim præter contorta qvædam Scripturæ loca & rationes nonnullas humanas, qvæ perito rerum æſtimatori fucum facere minimè poſſent, in vaſtô illo opere invenit. Poſtea in Germaniam profectus ad Patrum lectionem animum intendit, & eorum ſcripta diligenter perluſtravit, ut primam Papatûs originem inveſtigaret, qvem tandem à Religione Catholicâ ſeparandum & planè abolendnm eſſe, animo ſuo firmiter perſvaſit, ſpe non incertâ fretus, hac ratione Græcos & Proteſtantes, qvi non aliam ob cauſam, qvàm ob Romani Pontificis tyrannidem ab Eccleſiâ ſeceſſerint, cum aliis hæreticis & infidelibus ad Eccleſiæ Communionem redituros eſſe. Qvamvis autem potentiam Papatus per S. Scripturæ ignorantiam, & Clericorum multitudinem, & beneficiorum temporalium reſpectum, firmiores radices egiſſe intelligeret, qvàm ut deſperatæ ſeculi ſui miſeriæ ſe profuturum ſperare poſſet; animum tamen ſuum non ſine gravi indignatione & acerbis qverelis bipartitô hoc libellô editô exonerare voluit. Cujus prior pars tribus capitibus abſoluta, Papatum nec in S. Literis fundari cap. 1. nec in Eccleſiâ primitivâ viguiſſe c. 2. nec Eccleſiæ qvicqvam conducere, ſed potiùs malorum omnium fontem eſſe c. 3. demonſtrare inſtituit, & ſimul ad ea, qvæ vel è Sacrô Codice, vel è

Patrum

Patrum ſcriptis, vel è Ratione Statûs, pro ſtabilienda Papali Monarchiâ depromuntur argumenta, in ſingulis capitibus reſpondet. Altera autem pars, qvam Autor imperfectam & minus conſummatam reliqvit, à Cardinalibus ad Epiſcopos & reliqvos Clericos progrediens, viam ac rationem Eccleſiam reformandi ſubminiſtrat, varios abuſus per longam conſvetudinem inveteratos perſtringit, & poſtremo locô de diverſis punctis religionis negotium attinentibus ſuam ſententiam & judicium ſubnectit.

PRODROMUS CORPORIS THEOLOGIÆ, qvô tota fidei ac morum doctrina, hiſtoria item & Prophetia, methodô pariter ac verbis ſanis, ſecundùm rerum Vet. Teſt. illisqve reſpondentium Novi ſeriem multifariam aſſeruntur, atqve ſic veritates Divinæ omnes in luce integraq́ SS. literæ in arce collocantur.

Hagæ Comitum apud Arnoldum Leers, A. 1682. in 4.

POſtqvam Coccejaniſmus ortus fuit in Belgio, Theologi ejus in duas abierunt factiones, qvarum altera illum propagavit, altera oppugnavit. Neutri verò Autor hujus Scripti Anonymus ex toto videtur addictus eſſe, ſed novam potiùs ſectam, ſicuti novum Theologiæ Corpus, cui hunc præmittit prodromum, condere velle. Tametſi namqve per majorem Libri partem totus in eo eſt, ut ad Scripturam doctrinas fidei referat unicè aut videatur referre, imitatus in hoc Nobilis Exegetæ Cocceji ſtudium Biblicum; qvem magni etiam æſtimat, ſæpiusqve expreſſô, ſuppreſſô verò nomine ſubtitulo Magni Commentatoris Novi allegat; qvanqvam etiam V. & N. T. in certa intervalla diſtingvit, qvod & Coccejus fecerat ante eum; apertè tamen ab hoc in eo abit, qvod intervalla illa ſtatim in creatione præfigurata eſſe dicit. Coccejus in V. T. ſex agnoſcit periodos, in N. ſeptem. Illas primùm Bileamo Numer. XXIII & XXIV revelatas & à Moſe Deuter. XXX. 1. obſervatas eſſe; ad has è ſcriptis V. T. duo Cantica, alterum Moſis Deuteron. XXXII, alterum Salomonis ex toto, reliqvas Prophetias ex parte referri debere putat. Noſter verò V. pariter atqve N. T. in ſex diſtribuit periodos, qvas cum ſex diebus creationis à cap. 18. usqve ad 25. confert;

fert; creationem hinc à Mose descriptam vocans creationem propriam: duo verò tempora V.& N.T. duas creationes Mysticas; qvibus etiam geminam mysticam qvietem, qvæ propriæ in Sabbatho primo non sit absimilis, cap.25. subjungit. Unde conjicere licet, totum Theologiæ Corpus, qvod promittit, futurum esse Mysticum, tale scilicet, qvalis hic est ejus Prodromus, si ad ultimam ejus analysin seu scopum, ceu par est, respiciatur.

PETRI ALLINGÆ VIS VERITATI Illata repulsa: seu Exercitationes Pacificæ ad nonnullas qvæstiones problematicas qvæ hodie moventur, de testamentis & œconomia fœderum Dei. Accedit Responsum ad nuperum D. Leydekkeri Apologeticum.

Amstelodami ap. Henricum Wetstenium, A.1682. 4.

TOtus est hic Autor præsente anno in edendis Exercitationibus pacificis; qvarum primæ sub titulo *Facis dissidii extinctæ* nuper prodierunt, relatæ à nobis Mense Majo p.160: jam seqvuntur alteræ, *Vis veritati illata repulsa* dictæ. Illæ partim Cartesii, partim Cocceji; hæ solius Cocceji sententias nonnullas de testamentis & œconomia fœderum Dei defendunt; & qvidem adversus Melchiorem Leydekkerum, Professorem Ultrajectinum. Unde, tametsi Exercitationes Pacificæ dicantur, revera tamen sunt Polemicæ, qvibus lites illæ, nisi pugnando, non componentur. Qvo observato, non opus est οἰκονομίαν Libri pleniùs delineare. Dedit eam, qvoad fieri potest de hujusmodi scripto, Autor ipse in præfatione seqventibus verbis: *Non est, qvòd multa dicam de hoc meo opere. Examino omnia, qvæ Professor* (Leydekkerus, cùm Allinga sit Pastor paganus; hinc titulus officii, loco nominis sæpius positus,) *veritati opposuit, fraudes Viri detego, sententiam nostram plurimis rationibus munio, ac objectiones Professoris solvo. Pro veritate thesium nostrarum pugno, alio loco acturus de antiqvitate.* Hæc autem omnia pertractata sunt 15 capitibus: qvibus adjicitur *Responsum ad nuperum D. Leydekkeri Apologeticum,* qvod hic pro Face Veritatis in lucem publicam emiserat. In illo verò brevissimus est Allinga, ratus se unâ plagulâ totam rem conficere posse; inprimis

cùm Leydekkerus etiam brevitati, non absqve saltu, qvem ipsi imputat, studuerit.

MYSTERIUM ARTIS STEGANOGRAPHICÆ Novissimum, modum omnes Epistolas, aliaqve scripta incognita, Characteribus furtivis exarata, in omnibus Linguis, præsertim Latina, Germanica, Gallica, Italica expeditè solvendi pandens: ex Museo

M. Ludovici Henrici Hilleri, Diaconi Eslingensis.

Ulmæ A. 1682. in 8.

ARtem Steganographicam perfecturus Auctor, initio præfationis profitetur, se illam tradere, in qvantum ejusdem beneficio omnes epistolæ & scripturæ, qvibuscunqve characteribus incognitis, notis Arithmeticis, Chymicis, Astronomicis exaratæ solvi possint. Ad qvam definitionem annotat; 1. Se aliter tradere, qvàm Trithemium, Schottum aliosqve, qvi magis occupati sunt in concinnandis Alphabetis variis modisqve occultè scribendi, qvàm solvendi. 2. aliter qvoqve se agere, ac illi, qvi per sententias scribunt, vel qvi sumunt unum tantùm vel duo vel tria vocabula, exqve iis sententiis occultas formant scripturas. 3. explicare se non omnium scripturarum solutionem, etiam illarum, qvæ ex pluribus alphabetis compositæ sunt; sed qvæ ex uno eodemqve alphabeto sunt contextæ. 4. sub characteribus comprehendi non solùm Ciphras, Medicas, Chymicas notas, qvalescunqve fingi possint ab ingenio humano, sed etiam integra vocabula sive Arabica, sive Latina, sive Germanica loco literarum alphabeticarum usurpata, etiam signa, picturas, res ipsas pro vocabulis adhibitas. Deinde de origine & progressu Steganographiæ differens commemorat Ciceronem, Cæsarem, Augustum occultè scripsisse, non tamen qvæ scripserant solvere potuisse, nisi prius inter se convenissent: Judæorum Temuram, qvæ inter species tredecim Cabalæ in nonnullis Scripturæ locis reperiri creditur, ad Steganographiam pertinere: Recentiori ævo Trithemium Abbâtem Sponheimensem Steganographiam scripsisse, illustratam nostro seculo augusto Gustavi Seleni Commentario. Post Trithemium Portam Neapolitanum Medicum collocat, cujus qvinqve libri de occultis Literarum Notis Argentorati an.

1606.

1606 ſatis vitioſè excuſi ſunt. Poſt illum Steganologia & Steganographia edita eſt à Reſene Gibronte Runeclus Hanedi id eſt per anagramma Daniel Schvventer Noribergenſe. Hunc ſecutum eſſe Harsdorfferum Myſterio Steganographico clarum, ait: Agmen claudere Caſpari Schotti Jeſuitæ Scholam Steganographicam.

Ipſe Liber continet XII. Capita. (1) Diſcernere docet idioma, qvo occultè ſcriptum conſtat. (2) Proprietates ſingularum Literarum Lingvæ Latinæ ducentis Regulis exemplis applicatas complectitur. (3) Refutat Joh. Baptiſtæ Portæ lib. 3. (4) Danielis Schvventeri methodum Scripturas Latinas ſolvendi refellit. (5) Harsdörfferi Myſterium Steganographicum explicat. (6) Caſpari Schotti Jeſuitæ Scholam Steganographicam examinat. (7) Germanicæ Lingvæ Regulas tractat. (8) Exemplum Germanicum proponit. (9) Schvventerum in Germanicâ Lingvâ refellit. (10) Gallicæ Lingvæ Regulas cum exemplis exhibet. (11) Regulas Lingvæ Italicæ cum exemplo continet. (12) Reciproca ſeu cancrina vocabula, qvæ retrorſum lecta ſe ipſa generant, Latina, Germanica, Gallica, Italica enumerat; ex qvorum recenſione obſervat Latinam Lingvam plurimas habere ejusmodi voces, & non aliam magis idoneam componendis verſibus reciprocis ſeu cancrinis, qvia conſonantes & vocales ejusdem lingvæ utplurimùm alternant.

PAN-SOPHIA ENCHIRETICA
ſeu
Philoſophia Univerſalis Experimentalis in Academia Moyſis primùm per ſex prima capita Libri primi Geneſeos tradita, demum per ignem examinata & probata, ſtante poſt Tabulam Arnoldo Bachimio Denſtonio Coſmoſopho Auctore.

Norimbergæ Anno 1682. in 12.

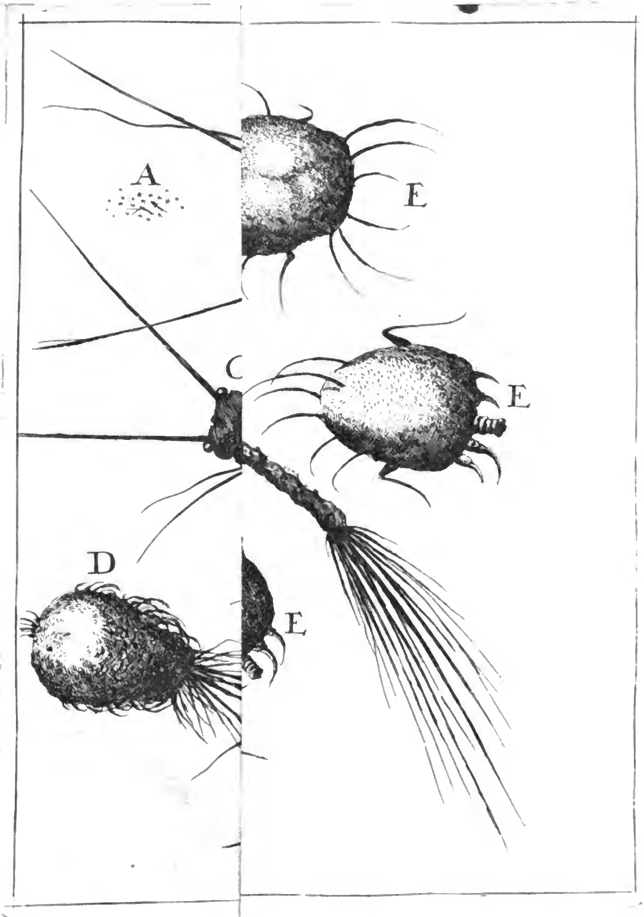
QVisqvis eſt Auctor Libelli titulo valde auguſto, Helmontiana dogmata præcipuè ſeqvitur, eademqve magis perſpicuis & aptis notionibus Philoſophicis exprimit & ornat. In Chemiâ non mediocrem præ ſe fert experientiam, ex qva naturam mineralium inprimis explicat, atqve paſſim aliorum in illâ arte errores caſtigat. Mode-

ſtiam recentiorum Philoſophorum æmulatur, cùm non pro decretis ſed hypotheſibus ſua venditat. Cæterùm qvæ de hominis integri ſtatu, lapſu, formatione Corporis Chriſti, excitatiqve ex mortuis natura & qvalitatibus, noſtrorumqve poſt univerſalem reſurrectionem corporum conditione tradidit, nec Theologis Fidei Romanæ, qvam profitetur ſe nullis dictis ſuis velle læſam, placebunt.

OBSERVATIO MEDICA I.
De
Crinonibus ſeu Comedonibus infantum.

INcognitus & indictus Antiqvioribus fuit Morbus, cujus paſſim ſuperiori ac hodierno ſeculo à Medicis non minus, qvàm medicaſtris mulierculis fit mentio, & ab iſtis qvidem Morbus Pilaris Infantum communiter appellatur, ſpeciatim autem *Crinonum*, item *Comedonum* nomine venit, Germanis Miteſſer audit. Contab.ſcunt infantes paulatim, inſomnes redduntur, & inqvieti, & inſignem ſimul pruritum corporis pati videntur: qvòd ſi in balneo ritè tractentur, corpuſcula pilorum craſſiorum inſtar denſa & ſpiſſa (unde ſimilitudinis ratione, Crinonum nomen) è poris corporis prominent, qvæ pro animalculis intercutanea loca inhabitantibus (unde Comedonum nomen, qvaſi vermium alimentum infantum depaſcentium) ab aliis habita fuerunt, qvibus unâ alterave vice ablatis, meliùs habere infantes obſervantur. Utrum itaqve cenſui excrementorum ſpiſſiorum tertiæ coctionis, an verò animantium generi adſcribendum ſit iſtud extra cutim prominens, diutiùs controverſum fuit, prout ſcilicet fieri in naturalibus amat, ubi ſolis rationibus, citra experientiæ armaturam pugna inſtituitur. Hæc tandem rerum magiſtra litem diremit, oſtendendo Microſcopiorum ope manifeſtè, eſſe revera animalcula viva, qvicqvid ſpiſſorum iſtorum capillorum facie ſubinde compareat. Coloris obſervantur ſubcinericei & plus minùs nigricantis, cornubus ſeu potiùs autennis binis longè prominentibus inſtructi, oculis rotundis grandiuſculis cum cauda oblonga in fine villoſa; paucis, aſpectu ſatis horridi, prout ex *TAB.* XVI conſpici poteſt: in qva Fig. A magnitudinem nativam, prout nudo oculo ſe exhibet, repræſentat: Fig. B verò Crinonem integrum, accuratè ob-

TAB. XVII.

A
E
C
E
D
E

observatum, resupinato situ collocatum: Fig. C C eosdem crinones, prono corpore delineatos, sed sub separatione à cute, caudâ truncatos. Nam non tantùm propter morositatem puerorum, difficulter separari possunt, sed ob exilitatem etiam ac teneritudinem vix integri obtineri, qvin facillimo attritu vitientur: id qvod in fig. D. contigit. Pueri sunt, & infantes in qvibus freqventiùs nasci solent, qvorum crura, brachia, & inprimis dorsum, sive totum, sive interscapilium tantùm, maximè tamen ipsam scapularum regionem solent occupare. Sed qvæ huc spectant alia, curioso lectore digna, prolixiùs, pro usu inprimis Medico, exposuit Erud. *Georgius Hieronymus Velschius*, in Exercitatione de *Vermiculis Capillaribus Infantum*, in qva omne id, qvicqvid pro usu tam theoretico qvàm practico desiderari potest, ex qvibusvis Scriptoribus in unum fasciculum concinnè collectum exhibetur, adeò ut unus hic autor qvorumvis aliorum vices commodè supplere qveat. Annexa est dicta Exercitatio isti *de Vena Medinensi* laboriosè & accuratè conscriptæ, & anno 1674 Augustæ Vindel. in qvarto primitus, sub auspiciis Claudiæ Felicis Imperatricis, luci publicæ expositæ.

OBSERVATIO MEDICA II.
De
Sironibus.

ALii longè à *Crinonibus* sunt *Sirones* seu *Cirones*, vermiculi scilicet minuti, qvasi pediculares, in pustulis serosis prurientibus, sub cuticulâ manuum inprimis & pedum, subsistentes. Germanis Seuren/ item Reitliesen vocari solent. Minùs de his disceptatum fuit, animalculorum classi an associandi, siqvidem hoc jam olim subtili *Scaligero Exerc. 194. de Subtil. num 7.* extra dubitationis aleam positum fuit: qvi tamen ipsis formam nullam expressam esse asserit, qvæ Microscopiorum ope distinctè satis & accuratè conspici potest, secundum eam faciem, qvam Tabul. XVI fig. EEE repræsentat. Colore sunt albicante, & pedibus exceptis, qvi propiùs intuenti nigricare videntur: pedibus sex instructi sunt, binis utrinqve mox juxta caput positis, qvibus talparum ritu cuniculos sub cuticula agere, & oblongos non raro qvasi sulcos trahere, simulqve molestissimum pruritum excitare videntur. Num

dorsum sit squamosum, seu squamis coopertum, prout quidem affirmat *Dn. Rohaultus Tract. Physic. part. 1. c. 21.* definire nolumus, illo præstantiore dubio procul microscopio instructo. Mirum de cætero est, quantas molestias tam pusillum animal homini excitare queat, quas stupendâ historiâ pluribus explicat *Moufetus* in *Theatr. Insect. lib. 2. cap. 24. &c.*

LETTRE à M. L. A. D. C. DOCTEUR DE Sorbonne; ou il est prouvé par plusieurs raisons tirées de la Philosophie & de la Theologie, que les Cometes ne sont point le presage d'aucun malheur: avec plusieurs Reflexions Morales & Politiques, & plusieurs Observations Historiques; & la Refutation de quelques erreurs populaires.

à Cologne Anno 1682. in 12.

Epistola ad Doctorem Sorbonicum; in quâ multis rationibus è Philosophiâ & Theologiâ depromtis probatur, Cometas neqvaqvam ullius calamitatis esse prænuncios: pluribus adjectis Observationibus ethicis & politicis, annotationibus item historicis; & Confutatione errorum qvorundam vulgarium.

Coloniæ (veriùs Amstelodami) 1682. in 12.

MAgnâ in varietate & dissensione sunt Philosophorum sententiæ de Cometarum naturâ, origine & significatione, inqve tantâ opinionum diversitate invidiosum non minùs qvàm difficile est sententiam dicere, distractis in partes doctis hominibus. Passim qvidē ad visum Cometam trepidatur, nec vulgus modò & simpliciores, sed etiam docti prudentesqve subinde sciscitantur ex aliis, qvid mali ostentum hoc & qvibus Principibus, populis ac civitatibus portendat? Qvòd si qvis non levibus rationibus, experientiâ etiam in hujusmodi rebus qvæ sensu atqve observatione constant rationes superante, adductus, à communi populariqve opinione, malorum anteambulones Cometas statuente, sibi discedendum

dum censet, is ab aliis, plus æqvo ob causarum ignorationem meticulosis, in horrendum gravissimumqve impietatis crimen vocatur. Qvi verò Cometas propterea accendi in cœlo dicunt, ut sint magnarum calamitatum qvæ impendeant prænuncii, & in hanc rem varios eventus & veterum Poetarum Historiarumqve testimonia afferunt, sacras etiam literas in partes trahunt, superstitionis damnantur ab iis, qvi lubrico aut nullo niti fundamento, cùm terrores illos ac metûs, tùm qvæ passim circumferuntur Cometomanticorum hariolationes ac vaticinia ostendunt. Et extant clarissimorum Virorum de Cometarum naturâ & significatione multi libelli, justa etiam Volumina, qvorum qvisqve peculiarem & separatam ab aliis rationem inire studuit, ut orbi suam opinionem persvadeat. Hujus Epistolæ autor, qvi cum Sorbonæ Theologo sibi rem esse præ se fert, vanam & incertam esse omnem illam ex astris divinationem existimans, nunqvam adeò vel argumentis, vel experientiâ, nedum sacrarum literarum testimonio comprobatum censet, Cometis aliqvam præsagiendi vim inesse, ac cum Gassendo non postremum imbecillitatis humanæ argumentum habet, ad ista expavescere, qvibus cum res nostræ commercii nihil habent. Mirum putans, cur ne Deo qvidem credatur, dum à signis cœli nihil metuendum jubet; qvi si Cometam non constituat signum cladis venturæ, nulla in eo aut futurorum notitia aut affectus significandi esse possit: qvippe qvi viam suam pergat, ut naturalia cætera, cujusqve parum intersit qvid humanæ gentes inter se moliantur. Sed cum plerorumqve animos alia longè occupaverit opinio, Cometam nimirum certissimum iræ divinæ imminentisqve pœnæ indicium esse: inveteratas autem opiniones, & ab his profectos horrores, qvos mentibus hominum autoritas veterum & communis incussit rumor, erroresqve qvos longinqvitas temporis confirmavit, evellere res magni laboris sit & invidiæ plena: id potissimum studet, ut præconceptis ab opinionibus hominum animos liberet, qvibus non sublatis frustra de metu minuendo aliqvem sollicitum fore censet. Qvoniam autem philosophia & ex eâ depromta argumenta suspecta admodum sunt, qvòd in utramqve partem, etiam à veritate, deflectere animos vi rationum subtiliter & argutè allatarum valeant, relictis his, ex Theologiâ, à sapientiâ & bonitate Dei petitis rationibus, præsagiendi vim Cometis adimere, & populares rationes evertere laboravit: existimans, haud meliori modo jugulum causæ incidi posse,

qvàm

qvàm si ex eodem fundo, cui errores vulgi innituntur, depromtis machinis isti subruantur, & falsâ persvasione occupatæ hominum mentes rectiora doceantur. Qvod ut obtineat, in hunc modum differit: Si Cometæ calamitates venturas præsagiunt, vel eas efficiunt ut causæ, vel denotant saltem ut signa. Causæ verò earum esse non possunt; *primùm* qvia rerum à libero arbitrio hominis dependentium, & fortunæ ludibrio expositarum, ut sunt bella, mutationes Rerumpublicarum & religionis, conspirationes & humanæ societatis eversiones aliæ, causæ sidera esse neqveunt; & statuere hoc velle impium est: *secundò* neq à priori ratio dari potest, qvæ Cometas naturalem causam belli, famis pestisve probet; qvæcunqve enim afferuntur futilia sunt, nec virtutem qvâ influant sidera in mundanas res satis ostendunt: *tertiò* à posteriori autem qvæ datur & ab experientiâ ducitur ratio falsa est; nam ab adversâ parte magis ea stat, & felicia tempora post cometam evenisse, tristia fuisse cum nullus præluceret cometa, manifestum est. Calamitatibus autem semper premuntur miseri mortales, modò in hoc modò in alio terrarum angulo gravioribus: igitur qvandocunqve ortæ sunt hæ stellæ crinitæ, afflicta fuit qvædam, nec fortasse una saltem, orbis regio: qvando & in posterum orientur, incident in calamitosa tempora, qvibus nulla ætas, licet cometâ destituatur caret: ideò nec assignanda sunt cometis qvi non faciunt, sed inveniunt hæc mala: *qvartò* qvia omnes orbis partes, qvæ sidus hoc afflat, eandem experirentur fortunam, si efficaciam qvandam istud haberet & calamitatis causa existeret in hac vel illâ provinciâ. Porrò signa tristium temporum non sunt; *primùm* qvia nullam à naturâ connexionem cum fortunis regnorum acceperunt, unde homines has istorum ortu denotari intelligere possint: *secundò* nec Deus nobis revelavit, se voluisse hanc significandi vim ipsis indere, peculiarem autem characterem tributum eis esse, nobis non licet fingere: *tertiò*, miracula autem Deus non edit qvibus confirmetur Idololatria & astrorum cultus, neqve enim peccata mortalium ut aboleantur, alia eaqve majora longè crimina permittit. Hæc omnia Autor prolixè & copiosè deduxit, adversantibus argumentis respondit, jucundisqve Digressionibus ex civili doctrinâ & Historiâ petitis, v. g. de studio qvo Gentiles veteres & recentiores dein Christiani qvoqve Astrologiam coluerint, hodieqve in eandem ferantur & de ejus vanitate; de fatalibus diebus, nominibus & temporibus;

bus; de Lunæ ejusqve mutationis effectibus; de Eclipsium naturâ & circa eas variis hominum opinionibus, Opusculum hoc distinxit: in eo tamen argumento, qvod de Miraculis tractat, amplissimè se diffudit & de prodigiis qvæqve ex iis oriatur Idololatriâ; hominum in eam impetu; superstitione tam Gentilium qvàm Christianorum veterum, & hodienum receptâ; cumprimis autem de Atheismo multa haud proletaria disseruit, istum cum Idololatriâ contulit, & utrum horum majus crimen ac facilius eluendum expendit, nec ad morum vitæq; corruptelâ illum magis qvàm hanc ducere probavit; Hinc alia attulit, qvibus Domum Austriacam & Hispanos ad Universalem Monarchiam, cui Galliarum Imperium destinatum aptumqve ipsi videtur, minus idoneos fuisse doceat, ac plures amœnas Digressiones inseruit, ut ipse miscellaneas opiniones se congessisse profiteatur. Sub finem Breviarium integri Opusculi exhibet, & argumenta qvibus cometarum præsagia elevarit, enumerat, concluditqve Cometas eos non esse pro qvibus habentur vulgò, sed corpora esse mundo coæva, & juxta motum, qvo Deus universi machinam versat moveri, nobis autem conspiciendos se præbere qvando determinati sunt, ut oculis nostris se sistant, & tum pro vario Solis motu radios reflectere, perqve refractionem radiorum solarium secundum naturæ leges caudarum speciem præbere. Proscribendos igitur animis timores, & liberandas superstitionis tormento mentes, qvas sollicitas metu futurorum perversa de Cometis opinio vulgò cruciet.

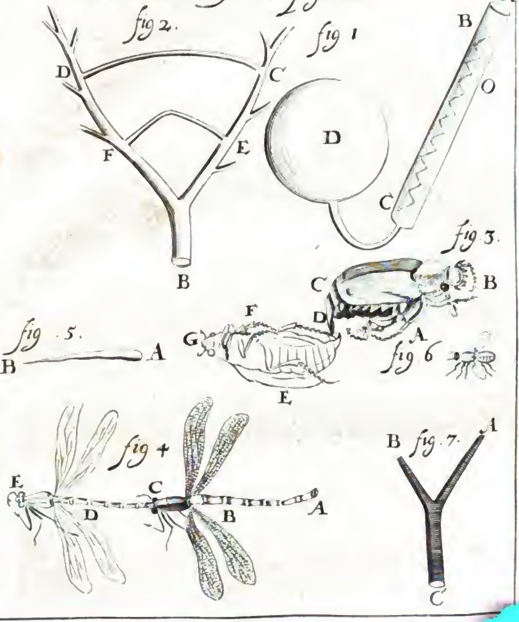
OBSERVATIONES MICROSCOPICÆ Antonii Levvenhœck, circa particulas liqvorum globosas, & animalia in semine insectorum masculino. Ex Collectionibus Philosophicis Anglicanis num. 3. Decembr. 10. An. 1681. p. 51. sqq. excerptæ.

POst Observationes circa globulos spumæ, & sangvinis nuperrimè communicatas, feces Vini Germanici examinavi, diluendo eas pro feliciori indagine cum aqva, & observavi eas ex globulis admodum irregularibus, alios globulos minores, nunc 2, nunc 3, 4, 5, & 6, complexis, consistere. Suspicabar itaqve ex hac compositione, perfectam globulorum horum texturam ex 6 simplicioribus globulis coalituram, qvod etiam reperiebam ita in Vino lagenæ incluso fermentante. Hujus

enim feces maximam partem ex talibus globulis constabant, qvi ex aliis 6 minoribus, ac illis etiam qvi in sangvine aut spuma deprehendi solent magis exiguis, componebantur. In Musto fermentante infinita parvarum bullularum copia, (non absqve intuentis tædio) ex vitri locis inæqvalibus exurgebat, qvæ certatim velut ascendentes amplitudine crescebant, earumqve nonnullæ dissilientes in unam largiorem aëream bullam coibant. Perturbabant ascensu suo insigniter Vinum, elevando secum simul globulos, partim perfectos, ut supra ex 6. minoribus, partim imperfectos ex 3. 4. vel 5 tantùm compositos, qvi tamen à bulla aërea relicti fundum versus recidebant, ita ut interdum globulos istos sextuplices in suas partes divisos cernere liceret. Eadem globulorum divisio in spumâ cerevisiæ etiam institui potest: sed globuli sangvinei ex digito meo extracti, cum sint teneriores, promtius coalescendo unicum saltem globulum constituere videbantur. In syrupis fermentantibus, globulos ex 3. aut 4. aliis, sed non ex sex compositos observabam, id qvod à densitate liqvoris & langvido ejus motu procedere videtur. Pro inveniendis hujusmodi globulis in aqva, celerior motus in Phialis angustioribus huic conciliandus. TAB. XVIII. Adeoqve in Vitro (Fig. I) ad A aperto, à C ad B aqva pluviali repleto, in D verò aëre pleno, qvod in conclavi meo tam Solis radiis qvàm vento pervio seposueram, post 14. dies nudo oculo aliqvot particulas, circiter 6 observabam, qvæ sub microscopio communi exhibebant rotundas pilas, easqve si densius erant conglomeratæ, virides; sed accuratiùs à me examinatæ, globulos ex aliis 6 minoribus, illis in sangvine similibus, compositos repræsentabant. Qvidam horum in alio Vitro observati, præter dictos 6tuplices, alios oviformes ex 12 minoribus concretos exhibebant, unà cum parvis pluribus animalculis, inter eosdem natantibus.

Cùm examinare vellem liqvorem Venarum lactearum in animalibus, vacca 24 horas jejuna frustrabatur conatum. In Chylo verò agni, largiter pasti, deprehendebam insignem numerum globulorum compressorum ac invicem coagulatorum, ex 2, 3. 4. 5. 6. minoribus globulis compositorum: altera verò pars non concrescens, tenuis perqvam & fluida erat, prioribus compositis globulis intermista: qvin & globulorum, plus qvam sexies globulis sangvineis minorum, innumerabilis aderat copia, tanqvam nil aliud esset chylus, qvàm hi globuli in tenui glutinosa materia natantes. Eadem Phænomena in Vituli chylo, ex venâ

TAB XVIII. ad A. 1682. pag. 322.

venâ prope pancreas elicito pariter occurrebant. In lacte calido vaccino reperiebam tantum globulos magnitudine suâ sextam globulorum sangvineorum partem æqvantes, ut & alios, numero 2, 3, 4, & 5. invicem cohærentes, qvi fundum petebant, aliis in summitate natantibus, qvos cremorem seu butyrum esse existimo. In Urinâ ægrotantis propriâ observabã plures globulos sangvineos copiosis subtilissimis vasculis adhærentes, qvasi fila bombycina invicem contexta essent, à qvorum extremitatibus secalina grana dependerent: residuum Urinæ repletum erat globulis, magnitudinis sextæ tantum partis globulorum sangvineorum.

Cùm examinarem sæpius particulas istas, qvæ in nebula particulis aqvosis in aëre intermistæ sunt, easdam sextam tantum partem globulorum sangvineorum æqvare deprehendebam. Descendunt hæ particulæ noctu ex aëre, nec confundendæ sunt cum istis, qvas vel nudo oculo in radiis solaribus videmus, figuræ perqvam irregularis, ut vix binas similes videre liceat, grani arenarii interdum magnitudinis.

Observavi ulterius, sub candelarum deflagratione maculari res qvasdam, qvatenꝰ scilicet qvodvis corpus, dũ comburitur, in particulas minutas invisibiles, & ita etiam candela in fluidum per universum aëra dispersum abit, cujus particulæ sextæ tantùm parti globulorum sangvineorum respondentes, figuris perqvam irregularibus cohærentes, in descensu condensatæ nigras istas maculas exhibent.

Cùm existimarem, cor machinam tantùm sangvinis circulatoriam esse, hæsitavi diu circa modum, qvo ex arteriis sangvis venas subintret; num scilicet id per inosculationem vasorum capillarium fiat. Vasorum itaqve horum vestigia eò usqve investigabam, donec major sangvinis globulus (compositus scilicet) per arteriam transire recusaret, sed simplex tantũ angustias loci penetrare posset; ita ut sub cordis impetu pulsatorio, globulus compositus, anteqvam per arteriolam trajiceretur, in sex minores alios divideretur, qvi in vena denuò in compositum istũ coibant. Alii horum, parte aqvosâ magis diluti, ad corporis circumferentiam deferebantur pro sudoris & lacrymarum materia. Detexisse me hanc anastomosin in muscarum visceribus perqvam candidis, sangvine verò admodum nigro, existimabam: nihilominus tamen, licet vasa bis centies millies minora barbæ meæ pilo observarem, nullam tamen unionem perspicere poteram. Proportionem verò modò dictam

 elicie-

eliciebam, comparando diametros, & inde supputando ipsas areas. Vana erat pariter inqvisitio hujus Anastomoseos in magno scarabæo cum mercibus ex Indiis allato, siqvidem tantum unionem vasculorum ex communi ramo oriundorum inveniebam. Ut in Fig. 2. C E & D F utraqve à B oriuntur, & per canaliculos C D & E F junguntur.

Observabam porrò in semine masculino Scarabæi Rutilantis, sub copula, (secundùm Fig. 3. in qva A B C D mas, D genitalia, E F G fœmella,) plura viventia animalcula, anteriori corporis sui parte subrotunda, posterius in longam caudam desinentia.

Tentanti idem circa semen masculinum Muscæ majalis, plures parvi qvidem vermiculi, sed non viventes, occurrebant. Ast in iisdem congredientibus (secundùm Fig. 4, ubi anterior est mas) observabam aperturam in dorso fœmellæ & plura ovula circa locum B, simulqve exactè videbam in maris semine animalcula viventia, qvæ vermium instar, in sex vel octo arcus se flectebant, qvorum, & qvidem mortuorum faciem Fig. 5. litt. A B repræsentat. In semine Grylli maris mortuos vermiculos mense Julio reperiebam, declinante verò Augusto perfectè viventes iidem occurrebant, & multi qvidem, nonnunqvam 25, qvoad superiores partes concinno ordine juxta se invicem locati, caudas tantum latius explicantes, & serpentino celeri motu agitantes, aliis partibus qviescentibus. Semen Muscæ Maris, juxta Fig. 6 exhibebat ingentem turbam parvorum vermiculorum; aperto verò ventriculo ejus, egrediebatur materia clara, ingenti numero corpusculorum qvadratorum, tam cubicorum, qvam parallepipedorum, rectangulorum omnium, diversæ tamen crassitiei referta. In Muscæ Eqvisugæ fœminæ intestinis plures viventes observabam vermiculos, crassiores ac breviores, sed celerioris motionis, claro liqvori innatantes.

Præter tædiosa scrutinia generationis insectorum ex ovulis, texturæ involucri ut in bombycibus, & mutationis eorum in muscas, nunc impensius principio vitæ insectorum in semine masculino pervestigando occupatus fui. Ac sanè, non absqve delectatione, inveni insignem qvantitatem animalium, serpentinæ, sed proportionaliter tenuioris & longioris figuræ, exiguis vesiculis, parvi arenæ grani magnitudinis, & qvas pro testiculis muscarum harum habeo, inclusorum: qvarum qvoqve binas reperire licet, interdum etiam unam tantum, altera sub sectione forsan læsâ. Demiror de cætero in semine tam exiguarum muscarum, animalcula adeo crassa proportionaliter reperiri

rirj

riri: qvæ si vel mortua, vel pauciora interdum inveniantur, suspicor, qvod vel per generationem jam excreta fuerint, vel ad debitam maturitatem nondum pervenerint, vel sub dissectione enecati fuerint.

Exactissimè etiam inqvisivi, in semen, ventriculum, renes, vasa &c. hujusmodi insectorum: sed inter varias vasorum species, videre contigit aliam, eamqve planè extraordinariæ conformationis, arteriæ tracheæ instar, constructâ ex annulis & ramulis, ut fig.7. A B C ostendit: ac licet vascula A & B millecuplo minora sint pilo barbæ meæ, commodè tamen in iis annuli distingvi possunt, qvi an sangvinem an äerem pro respiratione contineant, nondum constat. In pediculo, in eorundem vasorum subtilioribus, post plures ramificationes, ramusculis annulos invenire non licebat, ob nimiam eorum parvitatem.

Crebrius examinavi midarum intestina, ut invenirem in eorum semine eadem animalia, sed ob perspicuitatem & fluiditatem ejus, hactenus frustra. Qvin tamen in iisdem qvoqve reperiantur, nullam dubitandi video rationem; siqvidem in omnibus cujusvis speciei & magnitudinis animalibus, ab eqvo ad eqvisugam usqve eadem invenerim, & nisi summa exilitas & perspicuitas impedimento fuisset, forsan in minoribus bestiolis pariter observare, concessum fuisset. Nec sine ratione concludere possumus, Naturam eandem methodum in visibilium ac invisibilium formatione observare, & minima pariter ac maxima ex semine suam habere originem, nec muscam eqvisugam magis qvàm eqvum ex corruptione generari. Sæpius ingentem exercitum animalculorum in culicum genitura observavi, minorum tamen, qvàm erant in museis, & in fœmellis insignem ovorum copiam crassioribus ob id & magis pellucidis.

Nuperrimè aqvam infusionis piperis pulverisati perscrutanti, binas ratione conformationis differentes animalium species videre contigit: & utriusqve speciei majora alia, alia minora, ita ut hæc juniora, seniora illa judicarem. Arbitror me vidisse, juniorum horum qvædam in ventre majorum contenta fuisse, & bina sub natatu invicem cohærentia, congressum celebrasse.

Cum verò Nobiles qvidam Galli dubitent de animalculorum talium existentia, asserendo easdem particulas, iisdem motibus agitatas in aqva fervefactâ pariter observari posse, qvas aliis in aqvis demonstraverim; iisdem hoc tantum regero, qvam plurimis Eruditis clarissimisqve viris, & qvi non tam facilè imponi sibi patiuntur, de sententiæ

meæ veritate abunde constare. Me ipsum qvod attinet, sincerè & apertè affirmo, me etiam minimam illarum, qvarum hactenus mentio facta, speciem, æqve distinctè viventem, ac aliàs nudo oculo culicem in äere se moventem, observasse (licet qvædam earum millies millies minores sint grano arenario) & non solum celeritatis & tarditatis motionum gradus, sed etiam varias contorsiones & convolutiones, qvin & sursum deorsumqve lusorios qvasi motus, item easdem morientes, mortuas, motuqve omni destitutas vidisse: Crassiores verò hinc inde ante oculos cursitantes ad instar murium, qvin & qvasdam oris internas partes exserentes, & retrahentes iterum ludendo qvasi, non secus ac veros pilos in oris ambitu notasse. Qvoad modum computandi adeo magnas differentias corporum, qvorum unum alterum aliqvot millionibus excedat, dico longè minorem differentiam istam futuram, si Diametri aut singulæ dimensiones comparentur. Videlicet corpus, qvod mole suâ millies millies majus est altero, eodem hôc tãtùm cẽtuplo majus erit, suâ Diametro: & sive sumatur longitudo, sive latitudo, sive profunditas, corporis ad corpus proportio erit triplicata proportionis singularum dimensionum. Adeoqve si unum horum animalculorum latitudine, profunditate, ambitu aut longitudine centesimam partem æqvet grani arenarii similis figuræ, moles illius tantùm erit pars millies millesima dicti grani.

Ac licet perqvam difficile sit, simplici intuitu judicium ferre de corporibus, qvorum unum centuplo majus sit altero: facilè tamen à qvolibet æstimari poterit, unius corporis diametrum qvadruplo majorem esse alterius secundi; & hujus secundi qvintuplo majorem tertii; & tertii qvintuplo majorem qvarti alterius corporis; atqve adeò per iteratas vices promptè licere conseqvi, qvod unicâ sit difficillimum. Hoc supposito, Diametrum unius ex crassissimis animalculis duodecimam circiter partem Diametri grani arenarii esse reperio: & inde, utrinqve cubicè multiplicando, animalculum 1728mam partem ipsius grani. Hinc comparatis secundæ speciei animalculis cum prioribus, illa priorum qvintam; & ratione molis 125tam partem deprehendo, grani verò 216000mam. Porro comparando cum secundâ adhuc tertiam speciem animalculorum, horũ unum invenio decimam solùm partem secundi, & conseqventer moles hujus est 1000ma secundæ; 125000ma primæ speciei; & deniqve 216000000ma pars ipsius grani arenarii. Adeo differentias, qvas ob magnitudinem suam sigillatim com-

computare imposſibile videtur, per gradûs eundo facile conſeqvimur.

OPUSCULA PETRI DE MARCA ARCHIEPIſcopi Pariſienſis nunc primùm in lucem edita, Studio Steph. Baluzii. Pariſiis 1681. 8.

Immortalis memoriæ Vir PETRUS DE MARCA Archiepiſcopus Pariſienſis, anteqvam diem ſuum clauderet, qvod contigit III. Kal Jul. MDCLXII. cum ſexageſimum nonum ætatis ageret annum, ſupremis veluti teſtamenti tabulis ſcriptorum ſuorum opportuno tempore publicandorum curam commiſit doctiſſimo viro STEPHANO BALUZIO, qvo ſtudiorum ſocio & adjutore ac aſſiduo comite fuerat uſus, & cui librorum ſuorum ac ſchedarum cuſtodiam multis antè annis commendaverat. Illud verò in primis mandavit, ut curam ſuſciperet lucubrationū ſuarū, cum earū, qvæ nondū editæ in publicū eſſent, tum earū etiā, qvæ in lucē jam prodiiſſent. Qvod mandatū qvâ religione ac diligentiâ, qvâ felicitate item ac laudabili ſucceſſu is fuerit executus, ingens ac verè incomparabile ob doctrinam & eruditionem Opus DE CONCORDIA SACERDOTII ET IMPERII ſeu LIBERTATIBUS ECCLESIÆ GALLICANÆ demonſtrat: qvod ab illuſtriſſimo Auctore anno MDCXLI evulgatum, altero ab ipſius obitu anno, auguſtiori habitu adornatum, iterum emiſit in lucem Baluzius, & non ſaltem priores qvatuor libros recenſuit, additionibus ab Auctore compoſitis auxit, ac ſuis Notis, ubi occaſio tulit, illuſtravit; ſed & integrum Tomum alterum nunqvam antea editum ex autographo Summi Viri deſcriptum addidit, nonnulla Antiqvitatis Eccleſiaſticæ illuſtria monumenta adjecit, integrosqve in eo Libros, qvòd Gallicè eſſent ſcripti, in Latinam lingvam vertit. Cumqve Opus hoc tanto favore eruditorum fuerit exceptum & communi approbatione commendatum, ut intra breve tempus diſtracta exempla fuerint, iſtud anno M DC LXIX. recognitum emendatius copioſiusqve literato iterum orbi dedit: *Vitam* etiam Doctoris & Mæcenatis ſui peculiari libello anno M DC LXIII. editam & primæ Operis de Concordiâ Sacerdotii cum Imperio præfixam editioni, novæ auctiorem præmiſit. Utqve ſupremæ Patroni voluntati fidem & diligentiam porrò probaret, nonnullas Illuſtriſſimi Viri *Diſſertationes* anno M DC LXIX. publici juris fecit. In qvibus de autoritate Romani Pontificis & cæterorum Patriarcharum ac Primatum, tum de vexatiſſimâ Canonis Arauſicani explicatione, qvæ viros eruditiſſimos inter ſe commiſerat, deniqve de initiis ſuſceptæ Chriſtianæ apud Gallos religionis eruditè tractatum eſt. Sed cum plures adhuc lucubrationes in ſchedis morte doctiſſimi Archiepiſcopi ad Baluzium, ſcriptorum gloriâ & eruditionis laude ipſi jam parem, devolutis laterent, earum qvasdam ſuperiori anno M DC LXXXI publicam in lucem emiſit, & moderno Pariſienſi Archiepiſcopo Ill. Franciſco Harlæo nuncupavit. Qvæ qvoniam in egregiis argumentis occupantur ac variâ eruditione refertæ ſunt, à doctis hominibus haud exigua gratia referetur de bonis literis optimè merito Editori. In Præfatione, qvam conſveto more elegantem præmiſit, occaſionem & tempora deſignat qvibus qvodqve ab Au-

ctore

ctore scriptum fuerit opusculum, qvibusdam etiam à Christiano Lupo & Joanne Gerbasio sibi Objectis solidè & eleganter respondet. Opuscula autem sive Dissertationes, qvas jam exhibet, hac collocavit serie:

I. De Stemmate sive Genealogiâ Christi, scripta Anno M DC XLIX. II. De Adventu Magorum ad Christum, & an hi Reges fuerint, Anno M DCLIV. III. De singulari Primatu Petri, Anno M DC XLVII. IV. De discrimine Clericorum & Laicorum ex jure divino, & de formâ regiminis à Christo institutâ in Ecclesia, Anno M DCLVI. V. De Synodo Sirmiensi plenariâ, & de Valentis & Ursacii veniâ, Anno M DC LI. VI. De Synodicâ epistolâ Illyricianæ Synodi, habitæ decreto Valentiniani senioris A. C. 365. Anno M DC LV. VII. Explicatio canonis qvinti Synodi Constantinopolitanæ Anno Christi CCC LXXI habitæ. VIII. De veteribus Canonum collectionibus, Anno M DC LX. IX. Interpretatio capitis *Clericus* 3. qv. 4. Anno M DC L. X. De patriâ Vigilantii, Anno M DC LI. XI. De origine & progressu cultûs B. Mariæ Virgini in Monteserrato exhibiti, Anno M DC LI. XII. De origine Monasterii Scalæ-Dei apud Bigerros in diœcesi Tacbiensi. Anno M DC LIX. XIII. De thecâ reliqviarum S. Johannis Baptistæ, qvæ servatur in Ecclesiâ Dominicanorum Perpinianensium. Anno M DC LX. XIV. Oratio ad Provinciales & alios Superiores Ordinum Religiosorum Barcinonensium, habita in eâ urbe die XV. Julii Anno M DC XLIV. XV. Fragmenta qvædam libellorum qvos imperfectos in schedis reliqvit Petrus de Marca. Exhibentur autem hic: Adversus Satyras in se scriptas, Anno M DC LVIII: De advocatione Comitum: Explicatio canonis XVII. Ancyrani: Qvis sit proprius sacerdos: De Presbyteris, ubi ordinandi sint. XVI. Bina Carmina, qvorum alterum Petri de Marca iter Lutetiâ in Galliam Narbonensem elegiaco carmine Anno M DC LIV. descriptum, alterum epigramma de Frontinacensi vino generoso exhibet. Sub finem horum Opusculorum Marcæ, doctissimorum Societatis Jesu Theologorum JACOBI SIRMONDI & DIONYSII PETAVII Opuscula gemina subjecta sunt; qvòd eorum cognitio admodum utilis videretur ad libellum de Synodo Sirmiensi rectè intelligendum. Et Petavii qvidem Dissertatio *de Photino Hæretico ejusq; damnatione in qvinq; Synodis factâ, ac de duplici Sirmiensi contra illum Synodo & formulis in posteriore editis*, jam Anno M DC XXXVI. cum is Rationarium tertiò ederet, ei adnexa prodierat: Sirmondi verò duas diatribas, qvarum prima *de anno Synodi Sirmiensis & fidei formulis in eâ editis* agit, altera *examen Dissertationis Petavianæ* continet, & singulis capitibus ad singula istius capita respondet, nunc primum edidit Baluzius: illam ex autographo Sirmondi à Jo. Garnerio, hanc ab Emerico Bigotio nactus. Nullum horum omnium Opusculorum Marcæ, Petavii & Sirmondi utilitate suâ & laude caret, & à doctissimo Editore eâ elegantiâ doctrinæ instructa sunt omnia atq; exornata, ut non possint non prodesse & oblectare eum, qvi cultiorem eruditionem amat. Cujus studiosi avidè expectabunt promissam alteram AGOBARDI Operum editionem; gaudentes ejusdem doctissimi Viri curâ & studio emendatas & excultas binis Voluminibus collectas, qvæ dispersæ fuerant jam prodiisse INNOCENTII III. PONTIFICIS ROMANI EPISTOLAS, qvæ in seqventis mensis Acta referentur.

ACTA ERUDITORUM

publicata Lipsiæ

Calendis Novembris, Anno M DC LXXXII.

BEDÆ PRESBYTERI & FREDEGARII Scholastici concordia ad senioris Dagoberti definiendam Monarchiæ periodum, atqve ad primæ totius Regum Francorum stirpis Chronologiam stabiliendam &c. Auctore Petro Franc. Chiffletio, Societatis Jesu Presbytero.

Parisiis. 1681. in 4.

CONtroversia qvædam Chronologica de annis Dagoberti I. Francorum Regis, inter Eruditos non ita pridem agitari cœpta, opus hoc edendi occasionem doctissimo Auctori præbuit. Etsi enim ex *Fredegario, Aimoino*, atqve aliis certò constat, anno Regni sui decimo sexto Dagobertum illum profluvio ventris extinctum: non tamen, qvo post orbem redemtum anno obierit, æqvè liqvet; aliis in annum 644, aliis in 638 mortem ejus referentibus. Nempe cùm Dagobertus vivo adhuc patre Clotario Austrasiæ Regnum jam anno 622 adierit, dubium est, num sedecim illi Regni Dagobertini anni, qvos *Fredegarius* & ex eo alii memorant, à morte patris Clotarii, qvæ in annum 628 incidit, numerandi sint, an ab exordio potiùs Regni Austrasiensis superstite adhuc patre suscepti. Nam ex priori hypothesi seqvitur, ineunte demum anno 644: ex posteriori, jam anno 638 Dagobertum è vivis excessisse. Et prior qvidem sententia communis fuit, omniumqve recentioris ævi Scriptorum comprobata calculo, donec primus in eam *Hadrianus Valesius Libro XIIX Rerum Francicarum* insurrexit, eandemqve post illum *Carolus le Cointe in Annalibus Ecclesiasticis Francorum, tomo II, III, & IV*, nec non *Joh. Mabillonius in Præfatione Tomi secundi Sanctorum Ordinis S. Benedicti*, & *in Præfatione Seculi qvarti Benedictini*, oppugnârunt, ac inprimis *Hermanni Contracti in Chronico auctiore*, qvod *Henr. Canisius tomo 1. Antiqv. Lection.*

ction. edidit, auctoritate ſubnixi, rejectâ priori, poſteriorem hypotheſin adſtruere ſuſtinuerunt. Ea itaqve res tanti viſa Auctori noſtro fuit, ut ſententiam communem excutiendam accuratiùs, & adverſus Clariſſimos hoſce Triumviros peculiari Diſſertatione propugnandam cenſuerit: qvâ ipsâ *Fredegarium* primùm, qvo malè intellecto *Hermannum Contractum* in errorē olim lapſum, nuperq; memoratos ſuprà viros præcipites ſecum egiſſe contendit, ſic explicat, ut vulgarem hypotheſin firmare potiùs, qvàm labefactare videatur; eandemqve porrò & aliorum auctoritate, & argumentis qvàm plurimis, tum ex geſtis contemporaneis, tum ex ſecutorum temporum contextu depromtis comprobare nititur; cometâ etiam qvi anno Chriſti 677 per tres menſes orbe toto ſpectatus eſt, in ſubſidium vocato. Qva occaſione, insertâ etiam Diſſertationi *Vitâ S. Baboleni Auctore Anonymo*, qvam mutilam *primo Hiſtoriæ Francicæ Tomo Andreas du Cheſne* ediderat, ac notis illuſtratâ, id agit Auctor, ut totius propè ſeptimi à Chriſto nato ſeculi Chronologiam, impeditiſſimam utiqve in Francica Hiſtoria ac difficillimam, expediat ſtabiliatqve, ac lectori adeò non tam Diſputatiunculam de ſex vitæ annis Dagoberto ſeu detrahendis, ſeu vindicandis, exhibeat, qvàm reſtitutæ ſeculi integri Chronologiæ, lucisqve Francorum Annalibus tam Eccleſiaſticis, qvàm civilibus paſſim affuſæ gloriam reportet. Deniqve Diſſertationi huic Appendicem de S. Dionyſio Areopagita & S. Genovefâ Pariſiorum patronis, ſubjunxit Chifletius, ac in eâ *vitam S. Genovefæ Auctore Anonymo*, ſed qvi ter ſenis ab ejus obitu annis ſcripſiſſe dicitur, ex pervetuſto codice, notis ſuis illuſtratam, non alio inſtituto, qvàm ut S. Genovefæ teſtimonio ſuum Pariſienſibus Areopagitam aſſereret; tenax nimirum ſententiæ, qvam *de uno Dionyſio, primùm Areopagitâ & Epiſcopo Athenienſi, tum deinde Pariſienſium Apoſtolo & Martyre*, jam antè cum *Germano Milleto, Joanne Samblacato, Hugone Menardo, Petro Halloix, Natali Alexandro*, aliisqve, adverſus *Jacobum Sirmondum & Joannem Launoium*, qvi Dionyſium Areopagitam Athenienſium Epiſcopum, à Dionyſio Pariſienſium Epiſcopo longè diverſum fuiſſe eruditis ſcriptis docuerunt, defendendam peculiari Diſſertatione, ſed cui à *Launoio* pridem reſponſum eſt, ſuſceperat.

Cæterùm cùm in hac Disqviſitione *Bedæ Presbyteri*, qvem Venerabilem vocant, appellanda ſubinde auctoritas eſſet, ejusqve cum *Fre-*

Fredegario concordia circa hoc negotium demonstranda: in Chiffletii verò manus *Historiæ* illius *Ecclesiasticæ gentis Anglorum*, tum codices manuscripti alii, tum vetustissimus S. Maximini Trevirensis pervenissent; novam Historiæ illius editionem adornandam sibi, & Dissertationi de annis Dagoberti præmittendam censuit. Atqve ea unà cum *præliminari Dissertatione de Beda ejusqve ætate, ac vero obitus anno*, nec non *Cuthberti ad Cuthwinum Epistola*, ex qva anno 762 eum obiisse constat, ac *Chifletii in Bedam notis*, primam hujus operis partem constituit; estqve nova hæc Ecclesiasticæ illius gentis Anglorum Historiæ editio, ut Auctor ipse prædicat, tum aliis omnibus, tum *Heidelbergensi* qvoqve *anni 1587*, & *Cantabrigiensi anni 1644*, qvas accuratissimas hactenus habuimus, emendatior, nuncqve demum primævo nitori suo restituta.

DISQVISITIO THEOLOGICA DE SANGVINE Corporis Christi post resurrectionem, ad Epistolam 146 S. Augustini.

Autore Theologo Parisiensi, Metropolitanæ Senonensis Ecclesiæ Decano.

Parisiis, 1681. in 8.

Disqvisitio hæc *Jacobum Boileau* Facultatis Theologicæ Parisiensis Doctorem & Socium Sorbonicum, nec non Metropolitanæ Senonensis Ecclesiæ Decanum, Autorem habens, opponitur *Petro Allixio* Reformatæ, qvæ vulgò sic dicitur, Religionis apud Charentonios Ministro, qvi A. 1680. ejusdem argumenti disqvisitionem eo consilio ediderat, ut doctrinam de reali Corporis & Sangvinis Christi in Sacramento Cœnæ præsentiâ Ecclesiæ primitivæ ignotam fuisse, ex istâ Augustini epistolâ Lectoribus suis persvadere posset. Enimverò inter varias qvæstiones, qvas Consentius qvidam Augustino diluendas per epistolam proposuit, primo loco hæc occurrit: *Utrum nunc corpus Domini ossa & sangvinem habeat?* Qvam qvæstionem *Augustinus in epistolâ 146*, qvâ Consentio respondet, discutere detrectat, his inter alia verbis utens: *fides adsit, & nulla qvæstio remanebit, nisi fortè de sangvine reqvirendum est, qvia cùm* (Christus) *dixisset:* palpate & videte, qvia Spiritus carnem

& ossa non habet, *non addidit sangvinem. Non ergo & nos addamus inqvirere, qvod ille non addidit dicere, & de compendio, si placet, finita sit qvæstio* &c. Ex qvo prædictus Autor infert, incredibile videri, qvòd Hipponensis ille Præsul & Consentius, qvem itidem Episcopali dignitate præditum fuisse suspicatur, realem sangvinis Christi in Cœnâ præsentiam crediderint, cùm, si illam firmiter credidissent, neqve Consentius qvæstionem hanc tam dubitanter proponere, nec Augustinus tam trepidè ad eam respondere potuisset. Cui argumento ut pondus addat, non modò Augustinum de sangvine Christi redivivi dubitâsse, aut aliis saltem liberum dubitandi locum reliqvisse, sed plures etiam Ecclesiæ Doctores, qvorum testimonia longo agmine adducit, *Athenagoram, Clementem Alexandrinum, Origenem, Hilarium Pictaviensem, Gregorium Nazianzenum, & Nyssenum, Palladium, Basilium Magnum, Athanasium, Theodoretum, Chrysostomum, Synesium, Maximum, Damascenum*, & integra *Concilia, Constantinopolitanum* scilicet A.754 celebratum, & *Nicenum II*, Christi corpus post resurrectionem aëreum & exangve statuisse, probare nititur. Hanc verò disqvisitionem Metropolitanæ Senonensis Ecclesiæ Decanus ex professo confutandam sibi sumit; ac primùm qvæ Augustini de Christi sangvine sententia fuerit, & cur in Epistolâ ad Consentium, qvam Benedictini Monachi Congregationis S. Mauri in novâ Augustini editione anno 420 scriptam esse censuerunt, & ad numerum CCV retulerunt, decisionem qvæstionis à Consentio propositæ declinaverit, ostendit. Deinde Athenagoræ & reliqvorum modò memoratorum Patrum testimonia ad examen revocat, eosqve à sententiâ corporis aërei & sangvine vacui alienos fuisse demonstrat. Tum ideam futuræ resurrectionis, qvam S. Scriptura efformat, cum opinione istâ, qvæ glorificatis corporibus sangvinem adimit, minimè convenire animadvertit, & subjectis *Ignatii, Hippolyti, Minutii Felicis* & aliorum qvorundam Patrum sententiis concludit, Ecclesiæ Doctores nunqvam corpora nostra post resurrectionem aërea & exangvia fore censuisse, & si Doctores qvidam in contrariam sententiam ivisse demonstrentur, dubitandi locum non relinqvi, qvin opinio eorum insolens, Scripturæ contraria & in Ecclesiâ intolerabilis visa fuerit. Tandem verò opinionis ejus, qvæ Christo corpus sangvine destitutum & in aërem diffusum tribuit, originem & progressum recenset, infantiam & prima ejus incunabula ad *Osiandrum*

drum & *Calvinum* referens, cùm Osiander sangvinem à Christo effusum non in venas rediisse, sed computruisse sibi persvaserit, & Calvinus, qvamvis Osiandrum satyrico sale defricet, ab ea tamen sententia haud fuerit alienus, cujus rei testem Vossium *in thesibus Theologicis & Historicis* allegat. Et *Vossius* qvidem inter Patronos ejus opinionis etiam *Dominicum Dominicanum* Episcopum Torcellanum & Brixianum retulit, ut qvi ante sesqviseculum qvæstionem illam de Christi sangvine ancipiti lance librari posse librô de sangvine Christi deditâ operâ scriptô ostenderit. Verùm hoc Autor disqvisitionis hujus negat, cùm Dominicus ille de Dominicis Scholasticâ qvâdam contentione circa articulum de sangvinis Christi unione cum Deitate inter Franciscanos & Dominicanos oborta, lucubrationem qvidem de eâ qvæstione Æneæ Sylvio seu Pio II inscripserit, at de vero Christi sangvine, qvod ex istâ lucubratione haud difficulter pateat, minimè dubitaverit. Igitur ab Osiandro & Calvino ad *Edmundum Albertinum* progreditur, in cujus libris de Eucharistiâ opinionem de exangvi Christi corpore ad pubertatem pervenisse censet; ubi simul ea, qvæ circa controversiam de concomitantiâ sangvinis Christi cum *Fr. Amante Brixiano* in Concilio Tridentino gesta sunt, è *Paulo Servitâ*, qvi sub Petri Svavis nomine latet, & *Pallavicino* obiter memorat. Postremò adolescentiam ejus opinionis Historiæ Eucharisticæ Gallico sermone conscriptæ Autori, cui nomen est *Larrogue*, virilem verò ætatem & fortasse senium *Petro Allixio* tribuit, qvem disqvisitionis à se impugnatæ Autorem esse sibi firmiter persvadet, & qvem cum sociis ex penuriâ argumentorum contra realem corporis & sangvinis Christi in Cœnâ præsentiam qvæsitorum, ad extrema hæc, sed infirma laborantis causæ præsidia adactum judicat.

CASPARI KNITTEL è SOCIETATE JESU Via Regia ad omnes Scientias & Artes.

Pragæ, Anno 1682. in 8.

IPsa qvidem Scientiarum & Artium genera unius in compendii formam redigere non propositum hîc est Autori; regiam modò viam monstrare hoc scripto voluit ad arcana singularum faciliùs perveniendi; seu universalem methodum potiùs in cujusvis disciplinæ probè

observandam studio. Decem verò partibus veluti qvibusdam intervallis Via universa distingvitur.

Postqvam enim possibilem ejusmodi artis existentiam ex *Prædicamentis* Pythagoræ, ex Aristotelis *Logica*, ex *Arte Mirabili* Raymundi Lullii, ex *Syntaxesi Artis Mirabilis* Gregorii Tolosani, ex *Typo Omnium Scientiarum* Ægidii Moncurtii, ex *Arte Cyclognomica* Cornelii Gemmæ, ex *Methodo Mirificâ* Petri Sanchez, ex *Digesto Sapientiæ* Ivonis Parisini, ex *Instauratione nova novoqve Organo* Francisci de Verulamio, ex *Pharo Scientiarum* Sebastiani Izqvierdo, ex *Arte Magna Sciendi* Athanasii Kircheri, & similibus svasisset in parte *prima*;

In *Secunda* proponit artificium combinandi res qvotcunqve: qvemadmodum in *Tertia*, easdem comparandi, seu analogias rerum, similitudines & dissimilitudines inveniendi. Hisce duabus enim alis instructum, in ardua qvarumvis facilè artium evolare posse persvasus est. Et Combinatoriam qvidem istam in Anagrammaticam dispescit, Algebraicam, Elementarem, & aliam qvæ edoceat, qvoties artis, aut scientiæ cujuslibet principia, terminos, propositiones, Syllogismos combinare fas sit. Hinc qvot inter se modis permutari cujuscunqve numeri res possint ex multiplicandi ostendit lege; à rerum interim permutatione, combinationem earundem discernens, fructusqve varios enumerans, qvos in Locis Dialecticis, in modis figurisqve Syllogisticis, in Corporum primis qvalitatibus constituendis Aristoteli; in extruendis vocabulorum anagrammasi, Poëtis: Kirchero in Musarithmica, in Polygraphia Universali, in Arca Mathematica, in artificio mirifico lingvarum, in Physiognomico, Medico, Chymico, aliisqve arcanis inveniendis, præstitisset hæc ipsa *Combinatoria*.

Analogicam deinde exemplis illustrat, universali maximè, à tribus petito mundis, nexu continuo copulatis. *Majoris* enim cognitioni intentum contemplari *minorem* jubet, & vice commutatâ: *medii* verò, id est, Politici orbis notitiam anhelantem, alterutrum, aut utrumqve percurrere, & in cunctis singula per analogiam applicare singulis: Ita fore, ut omnia in omnibus, & in singulis singula reperiantur proportionaliter. Jam qvantum hoc genus artis Scientiis commodet, cùm addiscendis tum inveniendis, qvibusve de causis id præ-

id præstet, edisserit: nec non qvomodo unius Scientiæ principia ad aliam trahi possint & applicari; Medica v. g. ad Politicam, Metaphysica ad Physicam, proprietates puncti ad DEUM, qvalitates Solis ad cuncta divinæ humanæqve Sapientiæ semina.

Qvarta parte Universalem Sciendi artem perseqvitur Hebræorum, ex alphabeto; & Pythagoricorum, è numeris Scientiarum omnium secreta indagantium. Ubi de vanitate hujus artis, de Cabala Hebræorum falsa, ut & genuinâ; de abusu divinorum nominum apud Hebræos; de Cabala Pythagoricorum, de Prædicamentis Pythagoræ, eorumqve origine & obscuritate, plura afferuntur.

Qvintâ sistit Aristotelicam, è Logicis Philosophi Libris sic deductam, ut qvantum doctrina unaqvæq[ue] Organo comprehensa in universalis hujus artis usum conferre possit, nervosè ostendatur. Lullianam examinat parte *Sextâ*, ejusdemqve non Synopsin modò tradit & praxin, sed defectus qvoqve varios, inutilem eam efficientes: *Septimâ* Lulliano-Kircherianam cum fundamentis suis & principiis, universalibus subjectis, usu, & addiscendi eam ratione.

Octavâ, delineat Autor tironi propriam. Analytico-Syntheticam dixit, seu Resolutorio-Compositoriam, qvòd Analysis & Synthesis, hoc est, resolutio qvæsiti in aliqva principia, & probatio ejusdem ex principiis, nec non deductio ejus ad impossibile aliqvod, utramqve paginam hic faciant, sive in probanda thesi versetur, sive in oppugnanda. Deducere autem dicto jam modo conseqventias ex re oblatâ cum difficile tironi videatur, perlustrare eundem propositi prædicatum jubet & subjectum, nec definire modò utrumqve, sed etiam dividere: qva occasione adminicula ad utrumqve præstandum varia, nec contemnenda, eidem subjicit, nullumve caussæ genus ostendit esse, cujus ope rem explicare, nec ullum dari prædicamentum, cujus beneficio rem dividere, non liceat.

Præcepta artis hunc in modum tradita, *Nona* parte magno illustrantur, ne de universali praxi qvis dubitet, exemplorum cumulo, depromtorum è Scriptura Sacrâ, Theologiâ Scholastica, Polemica, & Morali; ex Jure Canonico, & Civili; ex arte Medica, & Chymica; ex Metaphysica, Physica & Logica; ex Ethica, Oeconomica, & Politica, nec non Mathesi; ex Rhetorica, ac Poëtica; ex Agricultura deniq; & arte molitoria.

Extremum Regiæ hujus viæ praxes exhibet non parum curiosas, viginti septem numero, expeditè diffuseqve discurrendi, disputandi, qvæ-

qværendi, respondendi, scribendi, argumentandi &c. de qvocunqve themate, juxta artium hucusqve propositarum, Analogicæ cumprimis, ductum institutas. Qvas inter loco non postremo habendus est partus ille artis analogicæ satis ingenii habens & festivitatis plurimum, qvi modum non unum nobis præbet de qvocunqve themate concionandi perorandiqve ex tempore, & pro eodem ex omni prorsus verbo, etiam minimô, non inveniendi tantùm argumenta, sed memoriæ qvoqve imprimendi. Septem qvippe argumenta dicendi de *Humilitate* v.g. qvàm sit accepta DEO derivat, nec invita adeo Minervâ, ex Virgiliani versus vocibus: *Ille ego, qvi qvondam gracili modulatus avena*, pag. 376. seqq. Rursus diversa de *Immaculatâ Conceptione* disserendi argumenta ex illo Grammaticorum, *Qvæ maribus solùm tribuuntur, mascula sunto*, & qvidem è singulis ordine verbis, arripit p. 392. Sic de *laude Principis* acturo, materiam voculæ sex, in Orationis Dominicæ præfatione contentæ suggerunt: de *Charitate*, octo argumenta illud Psalmi, *Dixit Dominus Domino meo: sede à dexteris meis*, suppeditat. Postremo *Viri Sapientis laudes* ex analogia, h. e. similitudine & dissimilitudine, qvæ illi cum re prorsus disparatâ, v. g. cum fornace est, non absurdè deducit, qvo scil. probatum det, nullum sibi thema proponi posse, de qvo aptam dicendi materiam capere non qveat ex verbulo qvolibet, & ex re qvacunqve, utut diversissima.

Qvæ sub finem adjecta huic Viæ legitur Mantissa, theses aliqvot Philosophicas cum curiosis incidentibus continet, in Disputatione qvadam pro suprema Philosophiæ laurea à perillustri Juvene, Præside Autore, propugnatas & defensas.

Samuelis Pufendorff Einleitung zu der Historia der vornehmsten Reiche und Staaten/ so ietziger Zeit in Europa sich finden.

SAMUELIS PUFENDORFII INTRODUCTIO in Historiam præcipuorum Imperiorum ac Rerumpublicarum, qvæ in Europa hoc tempore existunt.

Francofurti ad Mœnum, apud J. F. Knochium. Anno 1682. in 8.

In scho-

IN Scholis qvidem hactenus opinio invaluit, studiosæ Juventuti veteris historiæ Scriptores potissimùm proponendos esse, ut, qvæ olim post Chaldæos & Persas, à Græcis & Romanis gesta leguntur, cognoscant, neglecto ferè recentis historiæ studiô. Sed errorem hunc confutavit nuper *Vir præclaris ingenii monumentis celeberrimus*, *Dn. Samuel Pufendorfius, S.R.Majestatis Svecicæ Conjugis Serenissimæ Secretarius & Historiographus Regius*, qvi in gratiam privatorum discipulorum, qvos in Academiis olim habuerat illustres, hanc *Introductionem in historiam recentem* composuit, qvam, cum alii Scriptoris nobilissimi famâ allecti, passim describerent, & eam inconsulto Autore typis exscribere publicis molirentur, ipse prius eandem jam in Svecicam lingvam translatam revidens, eo idiomate, qvô conceperat primùm, hoc est, Germanicô, in patria sua publicari voluit. Qvô ut præclarè de historiæ & prudentiæ civilis studio meritus est; ita ipsi gratiam haut minorem debent historiæ Ecclesiasticæ ac S.Theologiæ cultores. Nam *ultimo* capite, qvod est *duodecimum*, Pontificis R. ac Monarchiæ Ecclesiasticæ statum in compendio solertissimè delineat; totam scilicet ejus ætatem percensens, ut cœperit, utqve adoleverit, ut qvasi ad qvandam robustam maturitatem pervenerit, & ut postea ævo superiori velut consenuerit, ac D.Luthero divinum reformationis opus aggresso, iterum decreverit. Status rationem ac interesse qvod vocant, Cleri Pontificii accuratè similiter annotavit, dum arcanas doctrinæ Pontificiæ rationes indagavit atqve exposuit. Utilissimam hanc libri partem ante paucos annos non-nemo inscio autore, Lipsiæ & Hamburgi, sub *Basilii Hyperetæ* nomine inprimi curaverat, qvam nunc Autor doctissimus operi suo, unde qvasi resecta fuerat, mutatis qvibusdam locis, asseruit. *Status civiles Europæ*, eo ordine, qvô à qvibusdam Geographis sistuntur, describit; præmissâ in *I. Cap.* dissertatione erudita de originibus regnorum ac fatis diversis Monarchiarum qvatuor, imprimis Romanæ. Inde digressus *Cap. II.* Regnum Hispaniæ, *C. III.* Portugalliæ, *C.IV.* Angliæ, *C.V.* Galliæ, *C. VI.* Statum fœderati Belgii *VII.* Remp.Helvetiorum, *VIII.* Imperium Germanicum, *IX.* Daniæ, *X.* Poloniæ, *XI.* Moscoviæ & *XII.* Statum R. Papæ recenset. Qvod dum optima autorum fide nixus, procul habito partium studio præstat, cujusqve simul nationis indolem ac characteres, formam regiminis, vires & interesse, qvod vocant, politicum, juxta communis prudentiæ regulas

gulas observat atqve declarat. Majus posthac opus, qvo *historiam belli & pacis Germanicæ* complectitur, ab ipso orbis eruditus expectat, qvod ut absolvat feliciter, optamus.

EXCERPTUM EX EPISTOLA DN. SIGISMUNDI KONIG M. D. & Inclytæ Reipublicæ Bernensis in Helvetia Physici ad Dn. Robertum Hoock, Regiæ Societati Anglicæ à Secretis, 2. Cal. Oct. a. 1681 datâ, monstrosi cujusdam morbi, admirandorumqve Symptomatum Historiam αὐτοψία Collegii Medici Bernensis, aliorumqve, nec non auctoritate & directione Magistratus certissimam complexâ.

Ex Collectionibus Philosophicis Anglicanis no. 2. anni 168½. p. 68. seqq.

MArgareta Lauwera, secus *Cκρατή*, Filia circiter ætatis annorum viginti qvinqve, honestis parentibus legitimo toro nata, Orthodoxia in sinu Ecclesiæ hujus enutrita, nostra concivis modestè vivens, anno periodi suæ vigesimo primo, qvi seculi fuit septuagesimus octavus, tempore verno menstruis deficientibus incidit in varios cruciatus acerbissimosqve dolores, hinc inde jam supernas, jam infernas, jam dextras, jam sinistras Corporis partes infestantes, variis subito sæpius ad palmæ latitudinem erumpentibus vesicis, limpida plenis, ardentissimeqve flagrantibus, ut ignem sacrum subesse putares; & citò nisi dissecarentur, evasit dolor intolerabilis, mentemqve deturbans; moxqve sedatis ex una, fit eruptio ex altera parte. In his mitigandis & curandis cum detenti in Nosocomio Clementissimi Magistratûs (Insulâ dicto) omnem operam cuncti navaremus, causam tanti mali ad acrimoniam lymphatici humoris singularem, & vim illi in glandulis subcutaneis stypticam impressam, ideoqve coagulatum refluere non potentem referentes, qvæcunqve ars & methodus docent in demulcendo, dissolvendo, avertendo & vacuando isto humore adhibebamus, pleraqve frustra; dum tandem ratione & analogiâ ducti ad ptyalismū mercurialem confugimus, cujus effectus respondit: sicqve post octimestrem curam mense *Martio* anno septuagesimo nono è Nosocomio viribus restitutis dimissa ad usū seri lactis caprilli chalybeati relegabatur.

Abhinc

Abhinc integrè valuit ad tertiam *Januarii* anni octuagesimi, omnibus functionibus suis incumbens, qvâ ipsa vesicarum eruptione iterum vexari, auxiliatricesqve ac beneficas manus summi Magistratus in Nosocomio expetere cœpit, qva ejusdem qvintâ porrecta, omnis cardo in eo versabatur, ut præcedenti methodo de ptyalismo inniteremur; sed omnibus ante opus esse voluit ad ejusmodi majorum & arduorum remediorum usum corpus disponere, in qvod intentis non tamen mota cátharsi, fit momentanea à circumferentia in centrum, ab exterioribus in ima penetralia decimâ qvintâ dicti mensis humorum reductio, subitò omnes evanescunt vesicæ, adeò arcte cuti se infigit cuticula, ne vestigia præcedentium permanserint, ex qva veloci revulsione cum nihil boni ominatus, etsi ægrota Deo hymnum cantaret pro divina subitanea è summis cruciatibus liberatione, sed decubitum acrium humorum in viscus aliqvod nobile veritus, licet qvinqve dies εὐφορίαν summam ægra percipiebat, nusqvam tamen destiti discutientia & diaphoretica temperata propinare recidivæ vel majoris mali metu.

Evenit vigesimâ hujus lerna malorum & omnis judicii illusio, qverebatur dolorem lumborum, vesicæ, perinæi & inguinum, cum virium prostratione, inappetentia, nausea, notabili inflammatione, & sangvinis ἐμπυρία, retentione urinæ, pulsu celeri & intercepto, unde nephritidem concludere erat necesse: qvapropter sectâ venâ præparatur ex nephriticis & frigidis seminibus blanda emulsio, injicitur clisma ex emollientibus frigidis paregoricis, mox injectum, omnium stupore, horæ intra qvadrantem rejicitur per os; repetitur idem & supernè rejicitur idem cum qvantitate instar tophi lapillorum ad unciam semis, nullis unqvam excrementis permixtis. Fiunt insessus, semicupia, applicantur vesicatoria artubus ad humoris noxii revulsionem, anodyna & resolventia lumbis & pubi; repetitur ob æstuantia viscera venæsectio, sangvis apparet rubicundus, insipidus, cum pauco sero subflavo, citò concretus; remittit febris; propinantur ex pulpis decocta solutiva, qvæ tamen cuncta cum jusculis, aut aliis assumptis vomendo qvantitatem lapidum, mox duriorum instar silicis, & frusta corticum marmori albo simillima durissima rejecit. Iterum transitur ad clismata pari ut dictum successu per superiora, nisi qvod qvantitas lapidum excretorum augeretur, & ut priores exigui pisorum instar, hi

avellanas minores nuces, qvas tamen mox excedebant, magnitudine æqvabant. Vesica summo dolore mejendiqve desiderio premebatur, applicato cathetere ne gutta fluxit, inhærebat ipse velut glutini infixus, ut vi retrahi debuerit, nobisqve tangentibus vesicam muco repletam declaravit: Suspicabamur non immeritò in renibus & vesica glandulisqve mesenterii generari calculos, prout in ventriculo & intestinis αὐτοψία docuit: Venter in aliqvam, non tamen nimiam, molem, cum oppressione præcordiorum & spirandi difficultate intumuerat, acutissimum dolorem pungentem & lancinantem in regione dextri renis & sinistri hypochondrii ferens, fragor invicem allidentium lapidum vel admotâ manu vel citato vomitu audiebatur, in hunc usqve diem durans, ac in enixu sæpius observatum, lapillos confractos ab aliis intus restantibus, avulsos esse; sed qvod maximum est, toto durante morbo, ægra εὐσαρκὴ, bene colorata, facie florida mansit. Nitebamur itaq; omni nervo humorum concretionem impedire, & concretos dissolvere, varia menstrua qværentes in volatilibus martiatis & urinosis, sed extra spiritum nitri in usum vocatum nullum dissolutione efficax esse potuit; & his juxta alia auxilia adhibitis, ut injectione in vesicam ex variis decoctis tam de mineralibus, qvàm expressis plantarum succis, persicariæ, &c. ad mucosæ illius substantiæ in vesica dissolutionem, nil tamen obtinere; sed mox anodynis ob exqvisitissimum sensum, mirum in isto muco, concurrere necesse habuimus. Tandem secundâ & duodecimâ *Februarii* extrahebantur Cathetere circiter urinæ viridis & crassæ unciæ qvatuor; cibus abhinc paucus, nullaqve sitis urgebat. Interim cum unum alterumve cochlear juris carnium vel hordeati, aut alterius sorbilis medicamentivi caperet, repentè revomit de die bis, ter, lapillorum circiter unciam semis ad drachmas sex, plus minus, ad decimam qvartam usqve. A qva ad sextam decimam *Junii* elapsos qvatuor menses, nec edit nec bibit, sed qvamprimum solum cochlear brodii propinaretur, statim vomitu cruento exspuit lapillorum majorem qvàm antea copiam, ut cruciatus contra ipsius voluntatem irritando omni offerendo cibo potuqve abstinere hoc tempore debuerimus. Mansit itaqve ægra totum qvadrimestre abstemia, non edens, non bibens, non sumens remedii qvicqvam, qvàm qvinto sextove die cochlear exiguum olei amygdalarum dulcium spiritu nitri imprægnatum, qvod optimum solvens in hoc affectu repertum, ægræqve supra alia, remedii genus acceptum erat, ut uncias no-

vem

vem ad decem hoc integro tempore adſumſerit. Alvus hactenus conſtricta manens, qvum varie cliſmatibus tentaretur, ſemper ſingula ſurſum rejiciebantur, lapillis varii generis, albicantibus, rufis, griſeis, aſperis, lævioribus, mollioribus, durioribusve magna mole comitantibus, mox homogeneis uniusqve ſubſtantiæ, tophis, ſilicibus, cruſtis marmoreis, mox heterogeneis, compoſitis ex cemento cum ſilicibus; horum alii cruore, alii muco chyloſo obducti, alii omni aliena admiſſione immunes excernebantur; dyſuria premebat, ſed non niſi de decima ad duodecimam mane, licet tertia qvavis die cathetere injecto, ad uncias duas vel tres pro vice ad ſummum & mucoſæ viridis urinæ elici poſſit, cum alius liqvor, qvam qvi per cliſmata, ſuppeditatus non fuerit. Attamen his intermediis nullo immutato neqve in victu, cum nullum ſumpſiſſet, neqve in remedio, cum aliud tolerare non poſſet, & urina ſexto *Aprilis* ſolveretur, unciæ tres fluxerunt cæruleæ translucidæ & tenues, ſaturatè coloratæ, nec verò ultrà durarunt; ſiqvidem 17. urina iterum ſubviridis & media parte diſſoluto ſabulo griſeo impleta matula apparuit, unde diſſolutio tartari argumentum mox evaneſcens, cum ſymptomata doloresqve adeò ingraveſcerent, ut mentem ſede moverent, hinc deliria, mox ſtupor, riſus & cantilenæ, febris absqve ſenſu, mox atrociſſimus lumborum dolor, ut de punctione conqverenti ſi cultellus ægræ admiſſus fuiſſet, ipſa intrudiſſet. Tandem his ſymptomatibus perverſis capti, rati ſumus qvocunqve modo illud corpus movere, qvapropter gr. 2. Mercurii vitæ in aqva frigida fontana ſoluti 29. *Aprilis*, ut & gr. 3. 2. *Maji* propinavi, non alio ſucceſſu, qvàm qvod drachmas ſeptem lapillorum duobus motibus evomuerit. Inde octava *Mercurii* vivi in tanta alvi conſtipatione uncias qvatuor, & ad ſolutionem tartareæ materiæ, & excitandum ptyaliſmum, ut & 10. ejusdem, uncias ſex propinavi, ſed præterlapſus *Mercurius* anumqve excidens, partim in lecto, partim in hypocauſto recolligebatur, cujus qvantitatem per inteſtina circulati mecum reſervo. Qvid ultra? Sic vita agebatur abſtemia ad ſextam decimam *Junii*, qva inteſtina aqvâ frigidâ eluere magna qvantitate, in qva ſal polycreſtum ſolutum, ſtatui, duas horas lecto me applicui, de qvadrante in qvadrantem uncias ſex propinando, ſic ut libras tres fontanæ biberit, os ipſi comprimens, vomitumqve cohibens effeci, ut ſub veſperam ſubſeqvuta ſit craſſiſſimorum juxta & duriſſimorum alvi excremento-

rum dejectio, ad metum ruptionis tantopere anum distendentium, sic qvod integris 4. mensibus varie & incassum remediis tentatum, una Aqva omnia fontana solvit: hic deliria remiserunt & appetitus resuscitatus: Ergo ad aqvæ simplicis acidularumqve usum balneaqve transgressum, tertia die omnino reluctante iterum natura abstinuimus. Interim in *Novembrem* alvi dejectio qvinta sextaqve die pauca sed libera erat, intercidente vomitu, adeò ut calculi jam supernè & infernè dejicerentur, tantæ magnitudinis sæpius unus alterqve drachmas duas non modo ponderabat, sed excedebat, qvorum copia penes me; & facile conjicere est non absqve cruore, asperos illos & acuminatos lapillos, summoqve dolore dejici potuisse. Hoc intermedio tempore, *Septembris* qvippe mense, cum ab eo qvo rursus cibum licet paucum caperet, remediis aperitivis, diureticis, emmenagogis, ac diaphoreticis non destitissem, menses, ardentesqve vesicæ qvales prius, erupere: Unde spes λύσεως & μεταστάσεως affulsit, ni cito omnia evanuissent, hactenus irreconciliabilia. Cumqve abhinc ad qvintam *Novembris* natura in sua μεταμορφώσει nihil immutasset, alvus iterum constipari, cordis vires opprimi, omniaqve inversa viderentur; & ipsa prius in intestinis recondita excrementa sursum rejicerentur, spes omnis convalescentiæ cessit, sed divinâ gratiâ motus hic non nisi qvinta, nona & qvinta decima *Novembris* contigit, dum decocto solutivo ex pulpis natura immutasset; reducta in priorem statum alvo, urina semper suppressa, cum summa necessitas urgeret, qvarta *Februarii* anni currentis injectus catheter nihil eduxit, sed mox expetitâ matulâ ægra urinæ subviridis & fæculentæ nixu parturientis omnium admiratione capta lib. 8. absqve ullo tamen calculo eminxit; à qvo vesica plane reclusa, loco descensus altero tertiove die urinæ graveolentis qvantitatem unciarum iij. vel iiij. ad 16. *Maji*, ore dejecit. A qva cum balneis fontanæqve largo potu nitri spiritu permixto hac æstate uteretur, res eo devenit, ut facie florida incedere qveat, modicè comedat, urinam singulis claram subflavam cum tenui hypostasi, aliqvando mucosam & cruentam ad *drachm. iij.* vel *drachm.* v. alvum verò qvarta die sed paucam duramqve deponat, subinde vomat, sed minorem longe qvàm antea lapidum qvantitatem. Interim qvod onus natura œsophago excreverat, nunc qvoqve vesica sæpius acutissimum lapillum excernendo reddit; Abdomen aliqvantum, duritie in sinistro hypochondrio, dextraqve lumborum

regio-

regione dolente, remanente, tumens, contrectatum, obtusum strepitum allidentium lapidum edit.

Et ut calamitas nulla sola, sic sors contigit miseræ, ut gradus descendendo aliqvot ceciderit, non humerum modò sed & cubitum dextrum cum carpo qvartâ hujus dislocarit. Ast convalescens, singulare divinæ potentiæ argumentum, vivit superstes, subjectum humanæ tragœdiæ & campus amplissimus exercendi ingenii.

Qvam enim mirum est hominem benevalentem in tartarum subito commutari?

Tartarum non unius, sed diversi generis in imis penetralibus enasci?

Tanto pondere è corpore durum ejici, ut qvinqve libras lapilli si omnes coacervassem nulliqve hinc inde distracti fuissent, ipseqve communicassem, excessissent?

Tam diversæ à tophis podagricorum substantiæ? Cum hi è mucosa aëri exposita materia incrassentur, nostri verò resolvantur, qvod de primis nolens observavi, cum scatulam è ventriculo excretorum aëri relinqvendo expositam, in pollinem redacti sint: è contra in spiritum vini aliumve liqvorem extra subtilem acidum immissi indurentur.

Qvæ vesicarum protinus emergentium sub epidermide flagrantium & redeuntium causa?

Qvæ ratio inversi peristaltici motus valvulæqve intestinalis?

Qvæ via ab ano ad œsophagum clismatibus excernendis data sit? cum durissimis & crassissimis excrementis Colon cum Recto infarctum fuerit ut enixus demonstrabat.

Qvis iste mucus in vesica?

Qvæ causæ colorum viridis & cærulei urinarum perspicui?

Qvis locus retentæ urinæ dandus, cum antea cathetere nihil, dein naturæ impetu summa & excedens qvantitas fluxerit, mox cohibita?

Qvæ via urinosi laticis per fauces regurgitandi?

Tandem qvæ abstinentiæ causa, & unde corpus sine cibo & potu enutriatur?

Sed qvum mysteria inter sua viscera natura sagax plurima recondat, Anatome si faxit Deus nobis non pauca cum tempore patefaciet.

Obser-

OBSERVATIONES QVÆDAM DE CALculo in Eqvo qvodam reperto habita & Regali Societati exhibita, ab H. P. *M. D. &* R. S. S.

Ex collectionibus Philoſophicis Anglicanis no. 7. a. 1682. p. 191. ſqq.

CUM non ita pridem honoratiſſimæ huic Societati, rerum rariorum ſtudioſiſſimæ, immenſæ molis calculum in villâ *Lambethanâ*, ex Eqvi viſceribus exemptum obtuleram, in mandatis tunc habui, ejus & Eqvi pleniorem hiſtoriam indagare, & exponere. Sunt qvi magno conamine, & faſtu rationes expediunt, qvare res ſit, cum tamen ea, ſi ſtrictiori examine probetur, minimè ſit. Omnia qvæ tunc fuerunt acutiora torſit ingenia pueri Dens aureus, cum non eſſet niſi deauratus. E contra etiam Cl. Salmaſius, vir in re literariâ primi nominis, ſedulo cauſas qværit, qvibus *Ariſtotelici Problematis* fidem firmet, Nullum Animalium calculoſum eſſe præter hominem. Qvippe in cæteris animalibus majoribus præſertim veſicæ meatus laxiores ſunt, per qvos terrenus, & craſſior humor facilius & liberius exiret, & inde ait Mulieribus & Puellis Calculos rarius naſci, qvam in Viris & Pueris. Atqve inde inſuper pueros freqventius Calculo laborare qvàm Senes. Calculo autem Renum qvadrupedes non eſſe obnoxios argumento probat, ab ipſo eorum ſtatu, & poſiturâ ducto, qvâ ſemper in terram prona ſunt, unde humor ille corporis ſaccatus, qvi per Renes eorum tranſitum habet, non ibi moratur, nec deſidet, ſed qvaſi ſuſpenſus vix ibidem poteſt inhæreſcere. Tam verſatile autem ingenium eſt hominis, ut alii cum jam conſtet Calculos etiam in qvadrupedibus gigni, non ſolum has rationes nihil hic valere probent, ſed etiam ex altera parte ſtare, & in eam ſententiam, qvam firmare videntur, è diametro prorſus pugnare. Patentiores enim qvi ſunt in majoribus Animalibus qvàm in homine meatus, craſſius admittunt ſabulum, & acinis confertim confluentibus liberiorem aditum faciunt, qvæ ſeſe in itinere arripiunt & prehendunt, & in eam tandem in veſica accreſcunt molem, utpote cui per meatus urinarios minimè pateat exitus. Qvod alteram partem ſpectat, humor iſte in corpore lixivialis in animalibus, qvæ prono inceſſu pergunt, aptior

aptior eſt concreſcere, qvia morâ & otio torpeſcit, & inde viſcoſus evadit: in homine autem erecto ſerum ſangvinis citatiori itinere qvaſi ex alto in renes defluit, nec inde in arenas coaleſcit. Sed hæc obiter, redeo ad id, qvod in me ſuſcepi. Erat Calculus pondere qvatuor librarum, & totidem unciarum, magnitudine qvaſi capitis humani, & figurâ non multum abſimili, oblonga qvidem, non tamen tam rotunda qvàm ſima. Ea qvæ qvotidie & conſtanti lege fiunt, negligimus prorſus; in qvibus aut errat, aut ludit Natura hæremus, & planè cœcutimus. Ut autem huic rei, in tenebris licèt peractæ, aliqvalis ſaltem lux affulgeat, rogo de calculi ſitu, de Eqvi conditione, ætate, & an aliqvo indicio conſtaret de ſangvinis mictione, de urinæ difficultate, ſtillicidio, aut omnimodâ ſuppreſſione. Vulgus autem hominum ſemper ferè in his rebus incurioſum eſt; jumenta ſi in eo opere, qvod ſeverè exigunt, fideliter perſiſtant, nihil ultra qværunt, nec aliud qvicqvam penſi habent. Ille qvi Calculum exemerat, partium opinor earumqve ſitûs ignarus, aſſerit illum inventum eſſe inter veſicam & inteſtinum. Et tamen fortaſſe non totus à ſcopo & rei veritate aberravit. Calculus qvippe ex una parte planus erat & lævigatus, utpote per qvam urina continuo curſu non ſine lucta & nixu, propter anguſtum illi relictum locum colata pertranſierat; ex alterâ parte, qvæ veſicæ incumberet & adhæreret, aſper & rugoſus, lapidem bibulum referens, qvi cùm mole & pondere qvotidie creſceret, inſtar lapidis molaris totam tandem corruperat teneram veſicæ tunicam, ut ejus nullum prorſus maneret veſtigium. Et fortè, ſi qvis attente adverteret, ipſum fimum propter pondus inteſtino recto incumbens in aliam, qvàm qvâ ſolet, figuram compreſſam etiam cum difficultate excerni notaret. De Eqvo Dominus, ſub qvo per duodecim annos fido obſeqvio & labore meruerat, hæc retulit. Erat ſtaturâ qvindecim palmarum, deſtinatus pannis vehendis & revehendis, nunc ſinceris, nunc coloribus infectis. In iis, qvorum nulla certa conſtat ratio, omnia ſuſpecta habentur. In pannis tingendis plurima petuntur ex mineralium familiâ, calcanthum, alumen, variiqve ſales, & alia etiam cognatæ ſortis ex Animalium & Vegetabilium claſſe, qvorum etiam hic freqvens uſus eſt.

Panni his rebus infecti, & calentes ex puteis extracti in Eqvum coacervantur, qvi ſub hoc onere gemit & fatiſcit. Hic fortaſſe non

ineptè qværi poteſt,annon ex his tam arctè preſſis & cohærentibus ſubtiliora exeant effluvia, qvæ furtivâ inſpiratione attracta, aliqvid ſaltem faciant ad calculi concretionem, & particulas ſalinas glutine qvodam congregent, & uniant? Non parum momenti habet in fide huic conjecturæ faciendâ,qvòd liqvor iſte, qvo tinctores ſæpiùs utuntur, Spiritu vitriolico fœtus concretionem maximè promovet. Qvod videre eſt in pluribus Angliæ locis, ubi Spiritus iſte obtinet,qvi qvicqvid illi obviam fit arripit, ligna, teſtas, paleas, cruſta lapidea involvit. Magna ſæpe fiunt ex minimis,diuturnâ præſertim conſvetudine repetitis. Niſi hodie exoleſceret prorſus opinio, qvæ diu apud antiqvos immota ſtetit, Renum ſcilicet calorem easdem in Calculo faciendo partes habere,qvas ignis habet in lateribus coqvendis, hic imprimis valeret, cum Eqvus ſub monte qvidem pannoſo, etiam dorſi regioni impoſito, qvotidie laboraret, & anhelaret.

Tam religiosè olim cavebant Veteres,ne intenſus calor renes adureret,ut lumborum regionem laxo ſolummodo linteo defenderent,ita ut dorſum,non pectus feneſtratum gererent. Affirmat Salmaſius,ſe pleroſqve vidiſſe,qvi Calculũ in Renibus ſolummodo contraxerant, qvòd menſæ adſiderent obverſo ad ignem tergo. Alio qvidem reſpectu renibus imprimis nocet fervidior æſtus, qvi tamen Calculo, niſi materiam inveniat, qvæ apta ſit concreſcere, ſuum haud confert ſymbolum. Ab itineribus per aliqvot annos Eqvus deſveverat, ita ut nec Ephippium nec Seſſorem ſine ſummâ luctâ & proterviâ admitteret, qvaſi rectiùs & leviùs ſederet ſolitum & qvotidianum onus, novum autem maximè irritaret: aut provido ſenſu præſagiit, ſi ad iter ſe accingeret, onus, qvod jam qvaſi in pulvinar, dum pedetentim pergit, qvietum reclinabat, citatioris curſus exagitatione graviores cruciatus, & moleſtias daturum. Id qvod ſæpe videre eſt in hominibus Calculum filamentis qvibusdam in æqvilibrio ſuſpenſum diu ſine magno incommodo geſtari, illis autem vehementi aliqvâ luctâ & contentione ruptis in collum veſicæ prolapſum, unde acerrimus in tam tenerâ & ſenſili parte dolor, qvem miſera mors excipit. Erat inſuper Eqvo pro pabulo qvotidiano fœnum aridum; herboſis & liberioribus paſcuis per aliqvot annos raró aut nunqvam gaudebat, in qvibus aut commune remedium inveniret,aut fortaſſe ſingulare aliqvod ſeligeret, cujus vim & virtutem ſenſus & experientia comprobaſſent. Qvidni enim

eandem

eandem cum aliis Animalibus demus ſolertiam? Canis cibis diſtentus & gravatus ſedulò diſcurrit, & inter mille alia peculiare ſuum qværit & eligit gramen, qvo vomitu provocato ventriculum onere ſuo liberet & relevet. Cervus ſagittâ ſauciatus ad ſuum ſtatim feſtinat probatiſſimum in hoc caſu dictamnum. Felis, ſive malè, ſive bene ſe habeat, nepetâ ſuâ ſe relevat & recreat, qvæ ideo de ſuo nomine Cattaria, & mentha felina nuncupatur. Eqvus etiam hic bis qvotannis, verno ſcilicet & autumnali tempore, macreſcere, & in partibus poſterioribus præcipuè ita hebes & langvidus fieri ſolebat, ut ægrè & vix pedes expediret, & poſt ſe traheret. Gravi ſcilicet onere oppreſſi fatiſcunt ſpiritus. Ita ſæpe videre eſt membrum aliqvod graviori ictu contuſum, & ſpiritibus deſtitutum atrophiâ tabeſcere, & inutile fieri pondus. Octo autem aut decem ante mortem dies urinam minimè reddidit, Calculo ſcilicet ita omnem capacitatem opplente, ut nullus daretur urinæ tranſitus. In ſolum jam ſe projicit, ſe verberat, volvit revolvitqve, terram pedibus proſcindit, & omni, qvâ poteſt vehementiâ, acutiſſimi doloris exprimit ſenſum. Sed qvod magis adhuc mirum eſt, per totum illud tempus, qvo urina non profluxit, etiam oblatam aqvam pertinaciter averſatus eſt. Qvaſi ex ipſo Naturæ inſtinctu ſentiret, aqvas, ſi non tranſeant, altiores aſſurgere, & longè graviora creare tormina. Cùm miram hanc Calculi hiſtoriam pro unicâ propemodum haberem, omnibus ferè numeris occurrit eadem in libro cui titulus, *Le Journal de Scavans*, *Gallico idiomate ſcripto*. Hæc ſi raritatem minuat, talem tamen Calculum dari poſſe firmat fidem.

DEL CHIACCIO, è DELLA COAGULAtione Trattati, del P. Daniello Bartoli, della Compagnia di Gieſu. Roma. 1681. in 4.

h. e.

Danielis Bartoli, Soc. Jeſ. Tractatus de Glacie & Coagulatione. Romæ 1681. in 4.

INclaruit jam Autoris Præſentis notitia Phyſica, edito non ſolùm *Venetiis in 12. anno 1678.* eleganti Dialogo, in qvo Tenſio & Preſſio differunt inter ſe, cujus potentiâ argentum vivum in phialis vacuis

ſuſtineatur, ſed & *anno 1680* Bononiæ in qvarto, integro volumine *de ſono & tremoribus harmonicis*, *& de auditu.* Seqvitur jam præſens Scriptum binos in tractatus diſtributum, qvorum *prior* circa modum glaciationis, circa modos coagulationis *poſterior* occupatus eſt. Sectatur eqvidem Autor in ſuis principiis ubiqve *Peripatiſmum*; ſimul tamen haud obſcurè colligi poteſt, modernorum ſcriptorum, præſertim qvi experimentalis Philoſophiæ laude cluent, diligentem admodum & lectorem & examinatorem laborioſum illum ipſum exiſtere.

Præmiſsâ ergo prolixâ Introductione, in qva Deum operibus Naturæ etiam minimis, ingeniorum noſtrorum arrogantiam deprimere oſtendit; Cap. 7. nervum totius Tractatus Primi tangit, duas qvæſtiones, qvaſi cardinales, in eôdem principaliter tractandas, præmonendo: 1. *An congelatio aqvæ fiat per condenſationem ſecundum Ariſtotelem, an verò per rarefactionem? 2. An ſola potentia frigidi & ſicci glaciem efficiat, an verò præterea tertium qvoddam, ſive vapores, ſive ſpiritus, ſive atomi, à qvibus qvaſi coaguletur aqva in glaciem, reqviratur?* Pro harum itaqve deciſione probabiliori, mox ſub libri frontiſpicio duo inſignia qvaſi impedimenta, binas ſcilicet opiniones doctas & ingenioſas, de modo congelationis, removet, *Franciſci* nempe *Valleſii*, Med. & Philoſ. & *Rob. Boylei*, Nob. Angli, qvorum uterqve, ex oppoſitis licet penitus principiis, tandem concludat, glaciem ex aqva è ſeipſa oriri, ſive per naturalem qvandam conſeqventiam, h. e. neceſſarium cauſarum ſubordinatarum fluxum. *Valleſii* qvod attinet ſententiam in *Philoſ. Sacra*, aqvam ceu ſummum in Natura frigidum, naturâ congelationem appetere, ſeu ad eam inclinare, cùm frigus congelans ſummo iſtô ſeu primo frigido intenſius eſſe neqveat, eandem cap. 1. propoſitam, 3. refutat, poſtqvam c. 2. malè ac non ſufficienter argumentis Carteſii impugnari illam, docuiſſet. *Boylei* verò hypotheſin, aqvam ex parvis particulis corpus non tam continuum qvàm contiguum conſtituere, ita ut particulæ iſtæ in continuo ſint motu & agitatione, qva undecunqve ceſſante, glacies per qvietem immediatè generetur, qvoad tria hæc præſuppoſita & examinat & pariter c. 4. 5. 6. 7. rejicit.

His ita excuſſis ad ipſa Congelationis Phænomena propius accedit, recenſendo 22. Experientias ſive Obſervationes principaliores, totidem capitibus comprehenſas, circa glaciei proprietates & conglaciandi modos, ab aliis, utplurimum modernis, iisqve fide dignis & experimentorum

mentorum

mentorum fulcro innixis scriptoribus, annotatas partim, partim & communicatas, qvas accuratè semper ventilat & examinat: qvo eò melius inoffenso pede ad qvæstiones istas decidendas pergere qveat.

Capite ergo 31. pro prima ista Cardinali qvæstione, ex Peripato concludit, *Condensari aqvam sub sui congelatione, non verò rarefieri* Cum enim rarefactio sit, dum eadem materia, citra alterius materiæ superventum, dilatatur, & in majorem qvantitatem distrahitur, sub aqvæ verò glaciatione, copiosè admodum aër eam subintret, & glaciem repleat, qvi in specie sit levior aqvâ, conciliabitur ab hoc ipso aqvæ major *dilatatio & levitas*, ast non *rarefactio:* nec obstare, qvod glacies & aqva, ex qva coalescit, vel in qvam resolvitur, sint ejusdem ponderis; siqvidem ex diversitate medii aërei & aqvei, in qvo fit ponderis examen, hoc dependeat.

Cap. verò 34. ad alteram qvæstionem Cardinalem accedit, postqvam *c. 32.* varias opiniones de modo glaciationis recensuisset, & *c. 33.* qvædam præsupposita, velut, nec solum frigidum, nec solum siccum esse glaciei causam, elementa qvævis mista & confusa esse qvamplurimis aliis particulis & corporibus, & aqvam speciatim spiritibus salino-nitrosis diversis esse imprægnatam, exactius trutinasset, concluditqve tandem, *Glaciem fieri à frigido & sicco, ceu caussis adæqvatis*, nec aliâ opus esse qvalitate aut substantiâ, qvæ aqvam tanqvam coagulum lac constringat; spiritus verò salino-nitrosos in aqva promovere qvidem utcunqve congelationem, sed hoc saltem, qvatenus & ipsi frigidi & sicci sint. Subjungit his deniqve *c. 35.* ac ultimo Phænomena ac accidentia varia, sub aqvæ congelatione notabilia, qvæ ex sua hypothesi explicare nititur.

Tractatus II. saltem appendix videtur, priori isti adjecta, idqve ex occasione oppositorum, cum congelatio sit accidentaria, violenta & naturæ injuriosa; coagulatio verò adeò essentialis eidem, ut sine illâ paucissima componantur & producantur: unde & speciales tantùm modi qvidam coagulationum regni animalis & vegetabilis ab Autore considerantur. Præmissis ergo *c. 1.* aliqvot observationibus coagulationum fluidorum levi qvodam & simplici artificio, *c. 2.* circa animalia observat, humores qvosdam corporis illorum non esse coagulabiles, salivam, lacrymas, sudorem, urinas: qvosdam verò esse coagulabiles, serum sangvinis, lympham qvamlibet, etiam pericardii & pan-

creatis. Sangvinem, qvousqve intra venas fluctuat, fluidum esse, qvi simul ac extravasatus sit, de seipso coaguletur. Causam hujus Phænomeni, qvoad prius membrum, negat *c.3.* esse motum circulatorium illius, negat pariter, qvoad posterius membrum, *c.4.* ope fibrarum sangvinis illud fieri, cùm potius fibræ istæ sint novum productum, in sangvine exhausto & refrigerato genitum ex partibus terrestrioribus, qvæ in coagulum crassius subsideant, & caseosæ lactis portioni respondeant: qvin potius in *Thomæ Cornelii Consentini* castra transit, dum affirmat, *præsentiam halitus tenuissimi vitalis sangvineas atomos incitare continuò, ut solutæ fluant, & nunqvam inter se cohærescant, cujus expiratione sangvis concrescat.* Attingit deniqve *c.5.* coagulationem ossium, qvam ex prædisposita nonnihil materia per vim seminalem oriri asserit: miratur simul potentiam canum in resolvendis iisdem in subtilissimum pulverem, qvam ex Helmontii aliqvot locis potissimum illustrat.

Qvoad Vegetabilia, horum ex semine generationem, ex nutrimento coagulationem perpendit, & *c.7. ac 8.* rectè declarat, qvamvis arborem ac plantam non tantùm virtute sive potentia, sed potius mole minima in suo semine delitescere, nec esse hoc solam plantæ inchoationem, nec cadaveris modo se habere, sed potius embryonis instar anima propria jam informatum esse: qvod semen *c.9.* generetur ex subtiliori, spirituosiori & vivaciori totius plantæ substantia, cum humido oleoso permista, & in eodem concentrata, qvæ omnia ex medulla, ceu parte plantæ vivaciori deriventur: exinde enim esse, qvod citrus aurantio insita pomum perfectum citrium, semine tamen aurantii proferat. Aggreditur postmodum specialius coagulationem plantæ, sub sui ex semine formatione, considerare, ita qvidem, ut *c.10.* in semine hoc, terræ ceu matrici suæ commisso, spiritus antea sopitos, calore vernali excitari asserat, à qvibus blanda cum cæteris particulis fermentatione aperiantur pori, pro humidi nutritivi meliori susceptione; idqve cum sit aqva, prout scil. existit, eaqve ad qvasvis plantas indifferenter se habeat, vi plantæ propria ac seminali transmutari in succum appropriatum, ut coagulata in augmentum totius abeat. Excitatos verò ita spiritus magis magisqve per humidi penetrationem, fere instar particularum ignearum in Calce viva, blandam fermentationem cum sale dulci vegetabili, ceu principio vegetationis, & acido sulphu-

sulphuris innati, ceu principio coagulationis concitare, ita ut ex aqva ceu principio communi, ac sale & sulphure plantæ propriis, liqvor nutriendo cuivis parvæ plantulæ membro aptus emergat. Jam verò in plantula ex semine propullulante, cor qvasi esse juncturam istam inter binas plantulæ medietates, in qvam semina se explicant (utut anima plantæ sit tota in toto, & tota in qvalibet ejus parte) & ex qva partim descensus radicis in terram, partim ascensus supra terram in truncum fiat, in qvo corde prima humorum contingat alteratio & coagulatio, qvorum qvod sit præstantius, in medullam abeat, ex qva melior portio in semen denuo colligatur. Pergit deniqve *c. 12.* specialiter texturam plantarum mirabilem, juxta vasa & nervos exponere, partim secundum experimenta *Malpighii* in *Anat. Plant.* partim secundum proprias, in qvibusdam vegetabilibus, in specie, Scolymo sive Cinara observationes, unà cum reflexione, *c. 13.* in modum, qvo succus nutritius per totam plantam diffundatur, num attractione, an pressione fiat: in qvo negotio secundum Cæsalpini allegatam explicationẽ, priori sententiæ adhæret.

DE MOTU ANIMALIUM JOHANNIS Alphonsi Borelli, Neapolitani, Matheseos Professoris, Opus posthumum. Pars prima, Romæ, A. 1680. in 4.

SI ex ungve leonem dignoscimus, ex Scripti præsentis posthumi Auctore statim qvoqve de præstantia illius, qvantumqve hoc ab aliorũ hujus seculi scriptitantium partubus distet, augurari licebit; utpote qvẽ alia jamdum edita præclara opera, scilicet *Tractatus de febrium malignarum causis, Euclides restitutus, Commentarius in Apollonii Pergæi Conicorum libros 5, 6, & 7. Theorica Mediceorum planetarum, de vi percussionis, de incendio montis Ætnæ a. 1669, ac de motionibus naturalibus à gravitate pendentibus*, posteritati seræ non minùs, ac Eruditis nostri temporis, commendabunt. Post tot itaqve Borelli nostri doctissima scripta consummatum tandem præsens hoc de motu animalium opus, post Autoris fata, auspiciis CHRISTINÆ SVECIÆ REGINÆ, curante verò *Carolo Jo. à Jesu, Clericorum Regularium pauperum Matris Dei Scholarum piarum Præposito generali* publicam in lucem prodiit, cui simile, in hoc qvidem argumenti genere, visum hactenus non est.

Qvam-

Qvamvis enim plurimi ex Antiqvis æqvè ac Recentioribus Scriptoribus qvàm perspicacissimi de motibus animalium egerint, nemo tamen eorum hac ratione rem aggressus est, prout Borellus felici satis successu fecit, totam animalem oeconomiam sub tractatione hac complexus, ac propositis innumeris problematibus, egregiis scituqve jucundis, iisdemqve per mechanicas demonstrationes declaratis, qvæ tetigit hactenus nemo, aut tractare certè ea ratione nemo seu curavit, seu potuit; ita ut in posterum hæc etiam Physices pars Mathematicis demonstrationibus ornata, non minùs qvàm Astronomia, inter Physico-Mathematicas Disciplinas recenseri qveat.

Divisit Auctor opus in partes duas, qvarum prima anno 1680 edita, de conspicuis Animalium motionibus, i. e. de externarum partium & artuum flexionibus, ac extensionibus, ac tandem de totius corporis molis ab uno ad alium locum translatione triplici, scilicet gressu, volatu, & natatu agit: altera demum anno 1681 lucem publicam vidit, & causas motus musculorum, ac motionum internarum, nempe humorum per vasa & viscera, rationes explicat.

Qvoad primum ergo volumen, in hoc ante omnia Musculorum fabricam & figuram declarat, horum species recenset, actionemqve explicat, ac simul *Stenonis* de illorum structurâ & operandi ratione dogma examinat atqve redarguit. Qvo facto musculos duplicem vim præstare supponit, unam qvæ ab ipsa fibrarum illorum structura dependeat, & qvam contra suos antagonistas exerant, fibris propriam dicendam: alteram, qvæ à causa extrinsecus impellente, seu ab imperio voluntatis emanet, & in contractione validissima ac voluntaria consistat, vitalem ideò appellandam.

Qvamvis autem prioris virtutis motivæ qvasdam reliqvias paulo post mortem qvoqve animalis restitare, evidens sit, exiguum tamen satis illarum gradum esse, inde colligit, qvod à pondere paucarum librarum illa vis superari valeat. Econtrà ratione posterioris seu vitalis virtutis, qvam vulgò qvidem cum priore confundunt, gradus, veteres errasse censet Noster, dum ope machinæ muscularis, debili vi motiva totum animalis corpus notabiliter grave sustineri ac impelli, imò ingentia pondera sublevari, docuerant: Contrarium potius asserens, magnâ nimirum virtute parva pondera elevari ac sustineri, ita ut multoties virtus motiva centies & millies pondus ossium & articulorum movea-

movendorum superet, nunqvam verò illo minor existat, qvod per potissimum primæ hujus partis tractum variis theorematibus ac Lemmatibus mathematicis prolixè confirmat.

Atqve hoc dum præstat, inter alia phænomeni illius Anatomici, cur tendines musculorum non in capitibus aut extremitatibus ossium articulandorum, sed in eorum productionibus, prope articulum, & qvidem directione ad ejusdem ossis longitudinem obliqva, alligentur? Hinc, in specie, potentiæ motivæ musculorum nonnullorum, v. g. cubitum ac tibiam flectentium, femur extendentium, deltoidis, ac maxillam flectentium atqve mansoriorum structuram ac vires mirandas determinat, & posteriorum qvidem potentiam motivam in homine ferè librarum 534 vim, in brutis autem, v.g. canibus, leonibus &c. propter rostrum horum oblongius, potentiam librarum 1350 superare (stupendum sanè) evincit. Pariter vim motivam musculorum intercostalium, postqvam thoracis & maxillarum conformitatem atqve difformitatẽ exposuerat, indagare contendit, & fibrarum omnium musculorum intercostalium multitudinem duplo fibras musculorum temporalium & masseterum superare, illarumqve inclinationem anguli semirecti, qvi vires in proportione sesqvialtera auget, attendens, vim musculorum intercostalium humanorum resistentiam ponderis 1068 librarum superare infert: in parenthesi qvasi allegans experimentum in Anglia superioribus annis factum, qvo pondere librarum 100 super vesicam suillam aëre semiplenam imposito, nihilominus hanc ab aëre, è thorace hominis gracilis insufflato, distentam, simulqve grande illud pondus elevatum fuisse observarunt. Imò postmodum sese corrigit, & vim motivam absolutam musculorum temporalium ac mansoriorum in homine non minorem esse vi ponderis librarum 16020, intercostalium verò potentiam proximè accedere asserit ad potentiam ponderis 32040 librarum. Atqve his peractis progreditur Autor ad operationes ipsas partium & totius animalis, sc. motus artuum varios atqve hinc resultantes corporis agitationes, præprimis verò gressum, volatum & natatum, horumqve modos & rationes exponit iis præmittendo doctrinam de statione, cum gressus qvoqve animalium stando peragatur. Qva occasione diversa, ab aliis intacta, aut certè minùs adæqvatè resoluta proponit atqve exponit problemata, inter qvæ observantur: Cur stando alternis pedibus

Yy minùs

minùs defatigemur, qvàm qvando ab ambobus simul fulcimur? Qvare aves uno pede innixæ commodiùs stent, qvàm homines? Qvare aves stando, ramis arborum comprehensis, absq; ruina qviescant ac dormiant? Cur sexipedes & multipedes majore labore, qvam qvadrupedes, stent?

De gressu animalium dum disserit, rationes reddit, cur incessus per locum acclivem laboriosus & molestus magis, qvàm per planum horizontale, & descensus per declivia paulò laboriosior, qvàm per idem planum, pariterqve modum explicat, qvomodo incessus hominum calopodiis ferratis instructorum per glaciem fiat? Porrò, vim motivam, in homine saltum producentem, ter millies ferè ejus pondus superare, demonstrat: & qva ratione muscæ, formicæ, similiave insecta pronis superficiebus vitreis lævigatis adhæreant & per eas absqve delapsu procedant? inqvirit.

Volatilium motus ubi tractat, docet, qvomodo aër impulsui alarum illorum resistat? Potentiam musculorum alas flectentium plusqvam deciesmillies pondere avis volantis majorem existere: & impossibile esse, hominem propriis viribus artificiosè volare posse.

Natatum explicans inter alia disqvirit, qvomodo pisces in medio profunditatis aqvarum æqvilibrati qviescere qveant? Eosdem non vi pinnarum, sed caudæ saltem, natare, pinnis verò, præprimis duplicatis illis, qvæ in duobus locis infimi eorum ventris extant, immobiles inniti & stare. Item, qvare aves & animalia qvadrupedia naturæ instinctu natent, homines verò naturali instinctu natare neqveant? Tandem verò machinam novam, cujus ope homines aqvæ diu immersi respirare & vivere, imò ad sui libitum sub hac ad instar piscium moveri & qviescere possint: nec non navis urinatoriæ fabricam novam & usum delineat.

R. P. CLAUDII FRASSENII PERONENSIS Doctoris Theologi Parisiensis & Professoris emeriti, atqve Conventûs & Collegii Generalis FF. Minorum Parisiensium Gvardiani DISQVISITIONES BIBLICÆ QVATUOR LIBRIS COMPREHENSÆ.

Lutetiæ Parisiorum Anno 1682. in 4.

Cum

CUm præter Celſum, Porphirium, Simplicium, Julianum apoſtatam, aliosqve plurimos olim Chriſtiani nominis juratos hoſtes, non deſint etiamnum maleferiati ac nimis infelices homines, qvi Cacodæmonis votis operam & ſtudium navantes in Divinos Scripturæ libros bellum redintegrant, atqve eorum ſinceritatem impugnantes illos è medio exturbare nituntur (qvalis fuit non ita multis abhinc annis larvati *Præ-Adamitarum Parentis* infeſtus conatus, qvalis *Hobbeſii, Spinoſæ*, aliorumqve hujus ætatis Criticorum in ſimili argumento non condonanda veſania) his omnibus occurrendum eſſe duxit P. FRASSENIUS (ex editis antehac Philoſophicis & Theologicis aliqvot operibus non ignotus Autor) *Disqviſitionibus iſtis Biblicis.* Qvamvis autem innumeri propemodum Tractatus ad Sacrorum Codicum ſinceritatem aſſerendam, demonſtrandam divinam autoritatem, & latentia ſub rudioribus literæ involucris myſteria manifeſtanda, ſummo ſtudio concinnati proſtent, & jam actum agere videatur, qvisqvis nova hac de re Opuſcula edere tentaverit; ipſe tamen FRASSENIUS ad tabernaculi ſpiritualis pulchritudinem conſummandam, ſuum qvoqve ἐπιβάλλον μέρος afferre, nec talentum à Deo concreditum defodere voluit. Sed, qvæ ipſum vehementius ad hoc opus auſpicandum urſit ratio, ea fuit, ut juniores Theologos præſertim Franciſcanos ad Sacrorum Bibliorum lectionem & ſtudium, remotis jam offendiculis & via complanata provocaret. Allexit etiam ſpes alterius non levioris utilitatis; fortaſſis inde futurum, ut inter Catholicos, Doctrinarum Studioſi ad manum habentes arte concinnata in Sacros Codices Præludia, & graviorum in iis occurrentium controverſiarum & difficultatum luculentas explanationes, non minorem in divinis Libris evolvendis operam impenderent, qvàm Scholaſticis, Hiſtoricis, aliisqve id genus ſtudiis hactenus navaverant, ne inpoſterum οἱ ἐξ ἐναντίας haberent, unde Romano-Catholicis neglectum adeò Bibliorum ſtudium objicerent, ſeqve ſolos in divinis Scripturis verſatisſimos gloriarentur. Ut igitur (qvos huic perutili negotio totos præ cæteris allaboraſſe ſcribit) Patribus Viennenſibus & Tridentinis, ut aliis, hoc ſtudium ſuis ſeminariis excolendum inprimis commendantibus, Eccleſiæ Præſulibus qvalescunqve ſuppetias ferret, in hoc Disqviſitionum ſuarum Biblicarum priori Volumine qvatuor Libris comprehenſo, neceſſaria veluti præludia ad S. Bibliorum

intelligentiam necessaria Autor subministrare voluit, alias hujusce divini Libri cœlestes divitias & opes atqve divina mysteria in seqvuturo Volumine altero nondum edito reseraturus. Elenchus Capitulorum in Libris prioris Voluminis hic est. Liber *Primus* exponit Varia nomina Cap.I. Originem & antiqvitatem Scripturæ, Cap. II. Qvonam tempore Moses floruerit, Cap. III. à qvibus Literas & scribendi artem Sapientes Ethnici hauserint, Cap.IV. qvod Sapientiæ Græcæ pars maxima à Mosis & Prophetarum Libris profluxerit, Cap. V. qvod Moses revera Pentatevchum scripserit, Cap. VI. Qvonam sermone qvave lingva ille S.Scripturam auspicatus, qvonam charactere, qva arte, qvove scribendi modo usus fuerit Cap. VII. IIX. & IX. Utrum Moses sicut Scripturæ Hebraicæ, sic & Vocalium punctorum autor sit, Cap. X. *Secundus* in variis Scripturæ S. Editionibus & Versionibus occupatus de Editione Hebraica hodierna Cap.I. de Commentariis & Interpretationibus Hebraicæ Editionis, maximè verò Legis Mosaicæ, Cap. II. de Versione Græca LXX. Interpretum, Cap. III. de reliqvis Editionibus Græcis, Cap.IV. de cæteris Orientalibus Scripturæ Versionibus, Cap. V. de Editione Vulgata Cap. VI. de præcipuis vulgatæ Latinæ Editionis Textibus, qvi ab Hebræis dissentire videntur Cap. VII. de aliis posterioribus editionibus Latinis ex Hebraico Textu Cap.IIX, de Vernaculis Bibliorum Editionibus, & inter hos Germanica Lutheri Cap.IX. agit. *Tertius* de V. & N. Testamenti Librorum Canonibus cum antiqvis tum recentioribus: Eorundem Librorum distributione, Integritate, Obscuritate, & Variis Sensibus Cap. I.II. III. IV. Et de cujusqve Inscriptione, Autore, Scopo, Divisione, & Controversiis, Cap.V. & VI. sub octo & qvinqvaginta Titulis tractat. Tandem in Libro *Qvarto* præcipui Textus Biblici specietenus pugnantes conciliantur, nullamqve in Libris Sacris dissonantiam esse probatur.

LES INSTITUTES DU DROIT CONSULaire, ou la Jurisprudence des Marchands, par JEAN TOUBEAU.

Institutiones Juris Consularis, sive Jurisprudentia Mercatorum, Auctore Johanne Toubæo.

Paris. A. 1682. in 4.

Auctor

AUctor est Typographus & Bibliopola Avarici Biturigum, in qva civitate aliqvoties functus est annuo Mercatorum Præfecti & Consulis officio. Consulum enim nomine in Gallia Judices Mercatorum appellantur, qvos primùm induxit publicè proposito edicto Rex Carolus IX. anno superioris seculi sexagesimo qvarto. Tubæus Typographus & Bibliopola doctus, laudem Manutiorum, Stephanorum, Morellorum, Frobeniorum, Turneborum & similium suæ professionis hominum æmulatus, non solùm in alienis scriptis excudendis & divulgandis occupari voluit, sed etiam ipse literis aliqvid mandare dignum, qvod typis exscriberetur, ac in publicum prodiret. Scilicet cum in functione suâ Consulari animadverteret, qvàm difficile, ac periculosum foret eam sine aliqva Juris, qvo commercia reguntur, scientiâ obire, neqve tamen systema illius Juris, unde ejus notitia hauriri posset, saltem apud Gallos prostaret, consilium suscepit, Jus, qvod ad Jurisdictionem Consularem pertinet, in artem redigere, ut Mercatores in patriâ suâ, cùm adepti essent à Jacobo Savario artem negotiandi traditam in libro, qvem sub Titulo Præfecti Mercatoris edidit, item ab aliis Collectiones Edictorum, Declarationum, & Rerum Judicatarum de rebus & negotiis suis, haberent etiam à se præcepta Juris, qvo utuntur, eaqve non adeo magno volumine composita. Non enim, ut in Præfatione ait, Digesta scribere intendit, sed tantummodo Instituta seu Institutiones Juris Consularis, qvibus non integra Edicta, Declarationes, Res Judicatas referret, verùm summam eorum, nec non ea, qvæ ex diversis Juris Auctoribus tum gentis suæ, tum exteris excerpsit, breviter, hoc est, elementa Juris, diligenter tamen & eleganti ordine complecteretur. Totum autem opus in duos libros partitus est. Priori nihil aliud propemodum agit, qvàm ut justo commentario illustret Edictum supra memoratum Caroli Regis, ita ut insinuet, qvicqvid de ipso officio Consulum sive de ipsâ consulari Jurisdictione dici debuit, nempe de origine Consulum, & cur placuerit Mercatorum litibus dirimendis singulares Magistratus dare; de Consulum Electione, Munere, Juramento, Duratione, Titulis, Honoribus, Prærogativâ, Privilegiis & Immunitatibus; de reqvisitis, ut aliqvis ad Consulatum aspirare possit; qvibus moribus, qvave scientiâ eum instructum esse oporteat; qvomodo se gerere debeat in administrandâ justitiâ & in reddendo jure; de numero Consulum judicantium; qvousqve jurisdictio eorum se

extendat, num etiam ad loca extra civitates ſuas ſita porrigatur; de modo procedendi in hoc judicio, tum qvem ipſi Judices, tum qvem litigantes ſervare debent; maximè ut litigantes in primo ſtatim termino compareant, & nullo adhibito advocato vel procuratore ipſi agant, & ſe defendant. Id qvod ut optimum inventum abbreviandæ litis laudatur, etſi prius, ut in primo ſtatim termino ſe ſiſtant, uſu pariter, & novo Reſcripto mitigatum ſit. Porrò Perſonas, qvibus; & Res, de qvibus Conſules jus dicunt, fusè tradit, item an, & qvando, & qvatenus Appellatio concedatur à Conſulum ſententiis, nempe non aliter, qvàm ſi reus in majorem 500 libris ſummam condemnatus fuerit, ſed tamen ut nec tum qvidem executio ſententiæ ſuſpendatur, præſtitâ ab adverſario cautione. Pergit de executione ſententiarum, de judicii perſonis acceſſoriis, non minus tamen neceſſariis, veluti de Actuario, & Apparitoribus, deniqve de locis & ædificiis, ubi Mercatores & Conſules convenire ſolent, diſſerere. Poſteriori libro res illas Auctor perſeqvitur, ſuper qvibus in exercendâ Mercaturâ litigatur, id eſt, objectum, circa qvod Jurisdictio Conſulum occupata eſt. Qvo pertinent pacta & Epiſtolæ Mercatorum, Probationes qvæ ab iis exiguntur, Jus prioritatis in venditis mercibus, Cautiones Mercatorum, Correi, Fidejuſſores, Ceſſiones, Exceptio non numeratæ pecuniæ, Libri Mercatorum, Societates, Mandata, Factores, Proxenetæ, Cambia & Recambia, Literæ Cambiales, nec non ſchedulæ iſtæ, qvibus mercatores cavent, pecuniam, qvam ex mutuo vel alio qvàm cambii contractu debent, ſe ſoluturos eſſe, neqve tamen cauſam debiti exprimunt, cæterum nomen literarum cambialium induunt; à qvibus ſchedulas illas maximè differre docet uſitatas etiam inter non-Mercatores, ſed tunc ad Conſularem Jurisdictionem non pertinentes. Addit deinde commercia maritima, (qvorum cognitio tamen noviſſimâ Regis conſtitutione Conſulibus ademta eſt, & Præfectis rei navalis ſeu claſſicæ demandata), Communionem bonorum inter vivum Mercatorem & ejus fœminam, vi cujus uxor nullam prærogativam ante creditores mariti habet, niſi ſeparationem bonorum impetraverit, qvæ tamen ex certis tantummodo cauſis, certoqve modo permittitur. Seqvuntur induciæ moratoriæ, Ceſſiones bonorum; & deniqve tractatu de Fallitis & Decoctoribus librum finit, ubi optimum inſtitutum Regum ſuorum refert, qvod fraudulentos Decoctores, eorumqve Receptatores & Adjutores ſeveriſſimis pœnis perſeqvantur.

PETRI

PETRI FRANCII POEMATA ad Celsissimum Principem FERDINANDUM Paderbornensem ac Monasteriensem Episcopum.

Amstelodami Anno M DC LXXXII. in 12.

POstqvam superiori anno mortalium rebus exemtus esset, elegantiorum literarum summo cum detrimento, omni doctrinæ genere clarissimus & carminum gloriâ nulli secundus NICOLAUS HEINSIUS, istius funere extincta simul videbatur poëticæ facundiæ in Belgio vis, & deleta omnis, qvæ à Scaligero, Grotio, Baudio ac patre Daniele in Nicolaum filium derivata fuerat carminis venustas & dignitas, oppressaqve poëtici spiritûs majestas, qvæ tot auctoribus omni eruditionis ac studiorum genere excultæ isti genti olim constabat. Neqve enim in Criticis saltem studiis, omnium rectè æstimantium judicio principatum apud Belgas tenuerat exactissimi judicii Vir, cujus præclara in hoc literarum genere extant monumenta, qvæ cum usu publico communicavit, nec minora censenda ea, qvæ intra Vestæ penetralia liberali asservabat custodiâ: sed ab ipso etiam condita Poëmata captu seculi nostri superiora sunt & ad eruditissimæ antiqvitatis gloriam adspirant, qvodqve argumentum est absolutissimæ scriptionis, Reverendissimo & Celsissimo Paderbornensium ac Monasteriensium Episcopo FERDINANDO L. B. DE FURSTENBERG Principi studiorum ac omnis eruditionis sine controversiâ, præ omnibus aliis recentium Poëtarum scriptis se probarunt. Cumqve nihil omnino mortalium per orbem literatum famæ commendatorum aut præstantis eruditionis ac cumprimis poëticæ facundiæ laude florentium inveniatur usqvam, qvod ad hujus summi Principis, ceu veri Apollinis ac tutelaris studiorum Numinis, favorem non decurrat: ac in Galliâ paucos intra annos præstantissimi ex ordine Societatis Jesu Poëtæ Joannes Commirius, Carolus Ruæus, Albertus Daugieres aliiqve qvi ex Heliconis undâ caput extulerunt, in Mæcenatis hujus sinum confugerint: eidem communi Musarum Patrono suas qvoqve sistere, & carmina consecrare voluit cultissimus inter Batavos hodie Poëta PETRUS FRANCIUS. Nam qvi antea scriptô ad Heroem hunc in literis maximum Panegyrico, facilem eum ac munificum esset expertus (qvòd is suos alumnos non Caballino solùm fonte velut Apollo proluit, sed è perenni beneficentiæ scaturigine inun-

inundat, qvoties aureo imbre instar Jovis ad hos descendit;) principali munere ab Eo donatus egregium etiam Eucharisticum carmen condidisset, idqve summo favore exceptum intellexisset; id sumsit consilii, ut in fascem collecta præstantissima sua Poëmata Maximo Principi inscriberet & consecraret: qvo egregio libello eximium documentum superstitis poëticæ in Batavis facundiæ dedit. Complexus enim est isto Carmina, qvæ diversis temporibus vario genere in laudes obitûsqve clarorum Virorum confecerat, qvæ item de argumentis aliis ad præstantes Viros scripserat, eo sermonis nitore cultuqve dictionis condita, ut ad dignitatem Majorum suorum, eruditissimorum cùm aliis omnibus tùm eo præsertim eruditionis genere qvæ sermonem in numeros aptè disponit, proximè eum accedere qvivis hujus artis peritus agnoscat. In *Heroico* carmine δεινότητα ac majestatem servat argumento convenientem: nam in Panegyrico & Eucharistico Principem omni laude majorem, eruditionisqve gloriâ omnibus aliis superiorem decantat; In Epicedio Belgarum Archithalassum Ruiterum fortiter in Siculo mari adversus Gallos pugnantem inqve ipsâ victoriâ occumbentem describit, verè σπουδαίαν πρᾶξιν propositam sibi habens & ἡρωικῆς τύχης περίστασιν, qvàm graviter & ad Veteres poëtarum leges numerosqve (qvos in pronunciatione etiam, qvoties poëma in conventibus doctorum Virorum recitat, eum exactè & decenter servare ajunt) exactam absolvit. In *Elegiis* facilitatem venustatemqve mireris, tàm iis qvas in sacris rebus de nativitate, passione, morte, & resurrectione Servatoris, ac Spiritûs Sancti missione occupari voluit, qvàm istis qvas de aliis argumentis ad eruditissimos Viros Nic. Heinsium, Jo. Georg Graevium, Jac. Gronovium, Jac. Wallium, Renatum Rapinum, Jan. Broeckhusium scripsit; qvæ è Castalio promanare videntur fonte, nec fuco aut lenociniis, sed inaffectato cultu & naturali pulchritudine assurgunt. *Eclogarum* venusta simplicitas, & *Epigrammatum* non longè qvæsitæ sed ex ipsâ re petitæ, elegantes argutiæ & innocentes lusus Lectoris mentem demulcent: cumprimis autem ista, qvæ è veteribus Græcis epigrammatibus, collectis in Volumen, Nectareum illud Apollinis, Musarum, Venerum, Gratiarumqve mellificium, sub *Anthologiæ* nomine proditum, latinis versibus expressit, horum studiorum amatorem ad se rapiunt: rotunditatem enim venustatemqve Atticam Romano lepore feliciter æmulatus est, exemplo Erasmi, Scaligeri, Casauboni, Grotii, Hein-

Heinſii, Vulcanii, Majorum ſuorum, qvos adeò æqvis paſſibus ſecutus eſt, ut Jo. Georgio Graevio, in Græcis, ut aliis omnibus, eruditiſſimo Viro & ſtudiorum horum exactiſsimo cenſori, ſuum iſthoc ſtudium valdè approbaverit. Cujus doctiſsimi Viri judicium, ſi nil aliud eſſet, vel ſolum ſummam Auctori laudem conciliaret: Nos ſanè movet, ut qvod Richardus Thomſonus olim de Paulo Stephano, cum ex Epigrammatum Græcorum volumine, omnis Græcanicæ pariter ſapientiæ & feſtivitatis theſauro, qvædam in latinum ſermonem vertiſſet, prædicavit, ad Francium transferamus:

Cum tua compono Græcis epigrammata, Petre,
Diſpeream ni te ſurripuiſſe putem
Et genium ingeniumqve illis, laudemqve rotundi
Oris, & hanc penitus, qvæ placuit, Venerem.
Scilicet hoc qvod Roma ſibi nec Bilbilis illi
Docta dedit, tu das: Græcia victa jacet.

Chriſtian Weiſens Reiffe Gedancken/das iſt/allerhand Ehren- Luſt- Trauer- und Lehr-Gedichte/zur Verbeſſerung der überflüſſigen Gedancken heraus gegeben.

Leipzig 1682. in 8.

CHRISTIANI VVEISII *Meditationes poëticæ maturiores*, id eſt, varia gratulatoria, feſtiva, funebria & moralia Carmina germanica, ad diluendas *ſuperfluas Meditationes*, ſub qvo titulo antehac jocoſa Poëmata prodierant, editæ.

Lipſiæ 1682. in 8.

ELegantiarum qvas aliæ Lingvæ proprias habere vulgò creduntur, Germanicam minimè expertem eſſe, ſed ab horrore priſco ad cultum, qvo hodie gaudet, evectam, Græcam rotunditatem, Romanam majeſtatem, Hiſpanicam gravitatem, Gallicam venuſtatem, Hetruſcas veneres, Anglicam volubilitatem, & Belgicam dignitatem referre, multis inſignibus argumentis hoc ſeculo comprobarunt qvicunqve peculiares

de lingvæ hujus præstantiâ & nobilitate commentarios scripserunt; & documenta haud contemnenda dederunt, qvi vel in solutâ numeris vel iisdem alligatâ oratione scripta posteritati reliqverunt, qvæ cæterarum gentium Scriptoribus Germanos suâ lingvâ utentes nullo in genere inferiores esse ostendunt. Inter hos verum ac nativum Germanicæ lingvæ decus & usum in utroqve scribendi genere

vorsis seu prosis solveret ora modis

præstantissimis etiam documentis asseruit *Christianus Weisius*, cujus dictio pura, tersa, nec affectata, ut anxiè qvæsita longeqve accersita est, sed verbis propriis, ac eorum structuris perspicuis, sententiis item apertis & per universam Germaniam receptis composita, cuivis lingvæ hujus vel modicè perito facilem ac obvium sensum præbet. Non disjectæ sunt, non novæ adhibitæ, non inusitatæ & ex præposterâ æmulatione aliarum lingvarum durâ compositione contortæ voces, non ex peregrinis lingvis transsumtæ phrases, non obscuræ sententiæ longè accersitis allegoriis involutæ fabulisve implicitæ, sed æqvor illud castigatum leniterqve decurrens per numeros limpidi ac sponte nati obviiqve sermonis, facilitatem ac perspicuitatem, elegantiam ac rotunditatem lingvæ hujus aliis nil concedere ostendit; adeò ut Germanicæ lingvæ ignarus faciliori longè negotio & leviori operâ ejus usum ex auctoris hujus monumentis sibi comparare qveat, qvàm ex aliorum libris, qvi eam in artem redegerunt. Cumqve is plures hactenus ediderit libros, in qvibus exqvisitis potiùs exemplis qvàm solicitè & ambitiosè conqvisitis præceptis, lingvæ hujus oratione solutâ non magis qvàm ligatâ decurrentis verum & genuinum usum, in civili potissimum doctrinâ & communi vitâ qvem obtineat, tradidit; qvemadmodum *Oratorem politicum* germanicum, & utiles *Meditationes juventuti necessarias* hoc fine antea emisit in publicum: jam sub elogio *Meditationum maturiorum* eos exhibuit à felici ingenio (qvod natura ad poësim & elegantiores artes finxisse videtur) natos, & longâ exercitatione adultos foetus, qvos maturior ætas exclusit; cum priores, qvos publico dederat, felicissimi cultissimiqve ingenii fructus, juvenilem magis ætatem decere censeat. Omne autem studium eò confert, ut juvenum sermones formet, ac inventionum fontes demonstret, eloqvendiqve artem doceat, propositis exemplis clarissimis ad qvosvis humanæ vitæ actus conducentibus. Votiva enim carmina, & sermones gratulatorios variis oc-

occasionibus convenientes, epicedia & epithalamia in diversæ fortis homines, varios ad casus deducta, epitaphia qvoqve nonnulla, moralia autem plurima poëmata exhibet, orationesqve hujus generis soluto sermone scriptas complures admiscet, eâ verborum elegantiâ ac facilitate, stili venustate, argumenti varietate, & doctrinæ non affectatæ copiâ adhibitâ, ut exempla præclara qvibusvis in qvosvis vitæ humanæ casûs suppeditare possint, ac ostendere, qvâ ratione eos sermone commodo proseqvi & orationem in varios habitus fingere aptéqve componere deceat. Cujus artis uberiorem & absolutam tractationem, viginti annorum studio collectam, & crebris confirmatam experimentis, se aliqvando editurum esse, pag. 539. pollicetur.

Sub finem libri appendicis loco festivum *Drama satyricum* adjecit, ejusdem fermè argumenti, cum alio ludo scenico, qvem hoc ipso anno sub titulo *Absurdorum Comicorum* dedit; isti similem, qvi Gryphii Poëmatibus innexus Petri Sqventii nomine insignis canticorum, qvos vocant, magistros eorumq; inconditam poësim perstringit, ac Danielem Swenterum autorem habere fertur. Nam ut in isto ineptam & absurdã condendorum Dramatum scenicorum rationem facetis eludit jocis: sic in hoc turbam infelicium poetastrorum, Germanicæ lingvæ restauratorum, qvos se jactant, exagitat: qvi ineptas novas literarum mutationes, ac monstrosas vocum, phrasium & constructionum in Germanicâ lingvâ rationes commenti, in cœtum coëuntes magnifica se de lingvâ Teutonum Heroicâ conferre consilia, laborantiqve Germaniæ subvenire stultâ persvasione credunt, si extritis è qvibusdam vocabulis longo usu receptis literis alias inserant, novaqve nec audita antea afferant vocabula, & in syllabis literas, syllabas in vocibus corrumpant, ac exturbatis omnibus vocibus, qvæ alienigenæ sunt & externæ, aut accersitarum ex aliâ lingvâ speciem saltem præ se ferunt, licet longo usu firmam acqvisiverint possessionem, has tamen eas ejiciant, & horridas incompositasqve substituant, orbiqve obtrudere gestiant: nullâ interim dignitatis ac venustatis in carmine, cujus gloriam solâ laureâ ostentant, habitâ ratione, qvod miserè & invitis ac nolentibus Musis consuunt. Hanc scabiem facetis jocis defricat, & vesaniæ horum fungorum lepidè illudit in hoc dramate festivus Autor: qvi in gravioribus argumentis artem condendorum ludorum scenicorum, qvâ non minus ac in aliis præstat, hactenus exercuit. De *Jacobi* enim *Patriarchæ biga-*

miâ, Abrahami fide, qva in mactandum obseqviosè filium unicum valuit, Jephtæ voto & ex eo secutâ filiæ immolatione, Marchionis Ancrai ruinâ, & *insigni isto Neapolitano rebelli Pseudo Regulo Masaniello*, ac *rusticano Macchiavello*, aliaqve, qvæ vel in theatrum produxit, vel typis exscripta in publicam lucem emisit dramata, eâ affectuum vi, morumqve convenientium aptâ dispositione, partium connexione, rerum varietate, ac dictionis venustate condita sunt, & ad leges dramaticas exacta, ut Germani ad veterum Græcorum & Romanorum, hodiernorumqve Gallorum, Italorum & Anglorum gloriam & perfectionem hac qvoqve in arte accedere intelligantur.

INVENTA NOVA, EXHIBITA PARISIIS *Societati Regiæ Scientiarum* à D. T.

OMnibus jam notum est, reflexionem radiorum Solis in corpore concavo punctum efficere, qvod *focus* appellatur, qvia in eo ipso radii uniuntur & comburuntur. In hunc autem usq; diem solum hoc punctum unicè ab omnibus consideratum fuit; hic Autor verò longius multò progreditur his suis speculationibus. Monstrat enim, qva ratione non solùm hoc ipsum punctum foci considerandum sit; sed etiam qva ratione integra aliqva Curva debeat concipi, qvalis scilicet formatur per intersectiones radiorum reflexorum.

Ut conceptus ejus magis exprimatur, per radios MW, NW, OW, PW, &c. repræsentat radios Solis incidentes in corpus aliqvod
Tab. XIX. concavum. (Vid. Fig. I.) NB, OC, PD, QE, RF &c. exhibent radios reflexos; qvi efficiunt infinitas intersectiones in punctis A, B, C, D, E, F &c. adeò ut hinc formetur Polygonum constans ex lineolis AB, BC, CD, DE &c.

Verùm si distantiæ illæ MN, NO, OP, PQ &c. concipiantur infinitè exiguæ, polygonum A, B, C, D, E, F &c. exhibebit lineam curvam, cujus Tangentes erunt radii reflexi; & punctum A erit focus in qvo radii reflexi in corpore concavo comburuntur.

Interim qvia non sufficit, si qvis observaverit saltem hinc lineas curvas sic formari, nisi & scientificè determinetur, cujus sint naturæ: Methodum exhibet Generalem, ope cujus curvæ tales formatæ ex intersectionibus radiorum reflexorum Geometricè possint determina-

TAB.XIX.

ad a.1682
pag.364.

Fig.I.

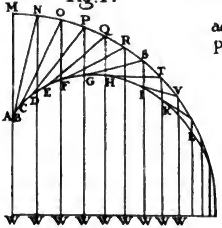

Fig.II.

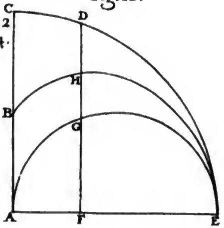
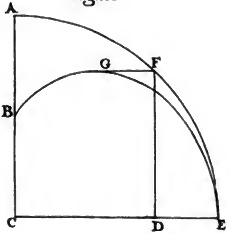

Fig.III.

minari; & ut exemplum exhibeat Methodi hujus Generalis, in specie ostendit descriptionem Curvæ illius, qvæ formatur à radiis solaribus in speculo ordinario sphærico, hac ratione:

Sit data qvarta pars Qvadrantis CDE (Fig. 2:) describatur Semicirculus AGE; hoc facto, ducatur linea qvæcunqve, veluti FD, parallela ad AC: tunc pars DG, intercepta intra qvadrantem CDE & semicirculum AGE, secetur bifariam in puncto H; & sic prætendit Autor qvod punctum hoc H sit aliqvod ex infinitis, qvæ constituunt curvam BHE à radiis reflexis formatam; ex qvo seqvitur qvod focus B debeat esse in loco medio radii AC.

Hisce adjungit aliud qvid non minùs curiosum: Methodum nimirum mensurandi infinitas numero curvas; reducendo eas ad rectas ipsis æqvales; id qvod efficit seqventi Theoremate:

Si radius DF & similes qvicunqve incidant in curvam qvamcunqve (Fig.3.) AFE (sive sit Geometrica, prout eas Dn: Des Cartes sic vocat; sive sit Mechanica, veluti est Cyclois, Qvadratrix &c. sive qvoqve liberâ manu sit formata: *modò semper convexa ad easdem partes existat;*) & ea ratione ut radii reflexi per intersectiones suas, prout supra explicatum, hinc forment curvam aliqvam BGE; dicit Autor, qvòd radius incidens DF & reflexus GF simul sumti semper sint æqvales portioni curvæ GE, qvæ intercipitur intra punctum Tangentis GF in G & punctum E, ubi fit contactus duarum curvarum *AFE & BGE;* hinc qvoqve seqvitur qvòd CA & AB, ubi radius incidens & reflexus coincidunt, debeant esse æqvales integræ curvæ BGE. Præterea Regulam qvoqve exhibet, ope cujus Tangentes, curvarum non solùm Geometricarum, sed etiam infinitarum ex Mechanicis determinantur, verùm tantâ facilitate ac generalitate, ut existimet, hactenus similem non exhibitam qvæ ad eandem accedat.

Tandem monstrat Methodum universalem, auferendi omnes terminos intermedios ex datâ æqvatione, id qvod hactenus adhuc desideratum fuit in arte Analyticâ.

CONJUNCTIO MAGNA JOVIS ET SAturni, d 14. Octobr. st. vet. Anno 1682, Lipsiæ observata.

QVantis, cùm inter se, tùm à cœlo dissidiis, Cõjunctiones Magnas Tabulæ signent Astronomicæ, illustri exemplo ea qvæ superiori mense

Octob. contigit, testatum fecit. Hanc enim *Argoli Ephemerides* & *Tabulæ Riccioli* Octobris die 20; *Bullialdica* 21; *Winghii* 22; *Rudolfina* 24; & *Lansbergiana* 29 futuram voluerunt: 14to verò contigisse, Observationibus tum temporis institutis palam fuit. Juncti autem sunt ambo Planetæ propè stellam Leonis, in *Uranometriâ Bayeri* Lit. ψ notatam, cui Rudolfinæ 19 gr, 4. min. Leonis Longitudinem, cum Latitudine 16. min. Boreâ assignant: ita ut Horâ tertiâ matutinâ, Jupiter rectam à Saturno ad Fixam ψ productam pauxillo supergressus videretur, Saturnusqve 14 min. Jove borealior existeret. Constituebat tum Jupiter cum Satellitibus rectam, ad qvam perpendicularis è centro Jovis educta orientalem Saturni marginem tangebat. Qvod si ergò Saturni, Jovis & Fixæ ψ conjunctio simul incidisse statuatur, suppositâ ex *Rudolfinis* Fixæ Longitudine & Latitudine suprascriptâ, Rudolfinæ Riccioliqve Tabulæ ad observationem, juxta appositam Tabellam, ita se habent:

		Observata	Rudolfin.	Differ.	Riccioli,	Differ.
		° ′	° ′	′	° ′	′
♄	Long.	19. 4. ♌.	19. 30. ♌.	26. +	19. 23. ♌	19 +
	Lat.	0. 51. B.	0. 52. B.	1. +	1. 0. B.	9. +
♃	Long.	19. 4 ♌.	18. 56. ♌	8. −	19. 3. ♌.	1. −
	Lat.	0. 37. B.	0. 42. B.	5. +	0. 43. B.	6. +

CONRADI SINCERI, Civis Germani, de Germanicarum Legum Veterum, ac Romani Juris in Republicâ nostrâ origine, autoritateqve præsenti Dissertatio Epistolica.

Prostat apud Maurit. Georg. Weidmannum. A. 1682. in 12.

TRes sunt sententiæ de hoc argumento; *Vulgaris* & scholasticorum Juris Civilis interpretum, Legistarumve, uti vocantur, est: Jus solum civile sive Romanum in foro Germanico esse receptum, sive jamtum à Lotharii Imp. temporibus, sive jussu saltem Maximiliani I. *Altera* sententia est huic è diametro contraria, qvam Sincerus propugnat: Jus Romanum nec solum, nec principaliter esse receptum, sed veteres leges Germanicas adhuc in vigore esse, & fundatam allegantibus dare intentionem, Jus verò Civile secundariò duntaxat & velut instrumentum adhiberi, nec suppeditare intentionem fundatam allegantibus, nisi probent, peculiari constitutione, consvetudine, ac re judicatâ hac in parte receptum id esse. *Tertia* & media sententia deniqve est: præter Jus pa-

patrium & veteres Leges Germanicas Francorum, Saxonum, Alemannorum, receptum superioribus seculis fuisse etiam Jus Romanum, non peculiari constitutione, sed usu & consvetudine fori, ita ut fundatam intentionem habeat allegans legem Romanam Juris Justinianei, nec oporteat observantiam ejus probare, sed reo incumbat probare, illam propter contrarium Jus Germanicum non potuisse recipi. Hanc sententiam imprimis defendit celeberrimus Academiæ Jenensis Antecessor *Jo. Schilterus in Commentariis ad Pandectas in Praxi Juris Rom. in foro Germanico*, per totum, præsertim verò in *epistola dedicatoria* ad Illustrem Seckendorffium, & *Exerc. I. §. 11. sq.* atqve in responso *Exerc. XXX, §. 138.* Prior sententia cum ex abusu Doctorum Italicorum, Juris Germanici imperitorum, fuerit orta, suo merito exploditur à Sincero, & contra eam Juris Germanici vigor eruditè solidèqve demonstratur, atqve ad contrarias rationes respondetur. Qvod ad mediam illam attinet, qvam à pag. 101. sqq. sibi impugnandam suscepit Sincerus, doctissimus Auctor, cum qvo illi est negotium, hæc nobis communicavit:

Secernenda est in hac tractatione ante omnia Llatoria prudentia ejusqve ratio, qvâ disputatur aut svadetur, ut esse qvid debeat aut possit, à prudentia Judiciariâ, ejusq; docendi ratione, qvâ traditur, id qvod est, & ex certâ hypothesi aliter pro re natâ esse vix possit. Sinceri scopus prior est; posterior ejus, contra qvem disputat: unde hic inconsultum meritò arbitratus, ulcus illud tangere, qvod ad Llatoriam potestatem pertinebat, cujusq; hic tractatio totam rem invidiosam odiosámqve pragmaticis hominibus fecisset, auctoremq; omni spe optimæ intentionis suæ penitus fraudasset. Prudenter enim atqve per gradus Augiæ istud stabulum purgandum est nobis, impetu non admittimur. Porrò qvum usus fori Germanici semel receperit hoc principium: Jure Civili fundatam intentionem haberi; *certè privatâ auctoritate fieri non potest, ut hoc ex animis pragmaticorum eximatur, & ex foro eliminetur. Ut veriora tamen principia illis ipsis eò faciliùs insinuentur, cautiùs agi videtur, si, prout res est, jungantur compatibilia, qvatenus talia sunt, ac doceatur:* Utroqve & Romano & Germanico jure fundari intentionem in foro posse, qvatenus hoc illi non contrariatur. *De Romano jure res certè dubio caret, qvia usus fori hic magister est, arguens intentionem Llatoriæ potestatis hæc admittentis, nec fori tantùm, hoc est, judicum & causidicorum vulgarium, sed & summorum tribunalium & Scabinatuum Collegiorumq; Juridi-*

ridicorum consensus, qvi utiqve hactenus jus facit. Longè alia itaqve est ratio allegandi leges civiles in foro, qvàm loca Poëtarum & Oratorum, aut Juris Attici vel alterius in foro nostro nunqvam recepti, qvorum allegatio vim obligandi non habet; Juris Civilis habet, ex usu & fori observantiâ, de qvâ disputare Legislatoriæ, non Judiciariæ prudentiæ est. Qvare etsi nullâ expressâ constitutione vis obligandi Juri Romano concessa sit, consvetudine tamen atqve observantiâ tacitoqve populi consensu eam obtinuisse, in aperto est omnibus qvi in foro versati. Prudens verò interpres & hic attemperat peregrini juris introductionem, ut segreganda ea doceat, qvæ principiis juris patrii, moribus populi, & statui publico, aut expressis sanctionibus adversantur. Neqve certos designare interpretes opus hic fuit, omnibus enim hæc provincia ipso jure demandata est, at pleriqve omnes de Jure Romano in eo consentiunt, qvod fundatam præbeat intentionem; igitur hæc prudentum interpretatio à summâ potestate Llatoriâ, qvæ provinciam interpretandi concedit, confirmata censetur, ipsâqve Llatoria potestas voluisse intelligitur, ut Jus Romanum non tantùm lex fiat, sed etiam ut sit in foro Germanico. Et fallitur omninò, qvisqvis putat, solâ expressâ promulgatione jus fieri, & non etiam tacitâ receptione longoqve usu foriqve observantiâ: qvæ cum in legibus Græcanicis in leges XII. Tabularum non relatis, haud appareat, frustra illæ huc trahuntur. Planè illud incommodi utiqve habet hæc res, qvod duplici jure communi in foro utimur, ut, qvæ lex Romana non sit recepta, aut qvæ principiis juris patrii repugnet, non satis conveniat interpretibus, adeoqve vagum jus aliqvo modo habere nos in foro nostro, inficias ire vix qveamus. Unde & factum, qvòd superiori seculo plurimi Status jura Provincialia atqve Ordinationes certas sibi fieri fecerint; idqve præcipuè ad normam Juris Romani. Ex actis Comitiorum Moguntinorum Anni 1441. hoc rectè arguitur: Si Ordines voluerunt, ut totum jus Justinianeum abrogaretur per Imperium, exceptis legibus jamtum usu expressè receptis; igitur præter has totum, si non usu aut actu secundo, saltem intentione & actu primo fuisse receptum intelligitur, aliàs non opus fuisset, ut abrogatio desideraretur. Tale qvid autem, ut jam antea dictum, neqve de jure Attico, neqve alio dici potest, qvod usus fori non ut Jus Romanum agnovit. Ex his itaqve satis apparet, Jus Romanum usu fori nostri receptum esse, idqve magis adhuc speciatim constat in iis Juris partibus, de qvibus Jus patrium vetus nihil sancivit; veluti res testamentaria est, qvâ semel receptâ in forum nostrum, non potest esse dubium, qvin qvi allegat textum istius juris, fundatam habeat intentionem, etsi observantiam non habeat probare. Similiter certa actionum genera à Prudentibus Romanorum adinventa & inter sese discreta, qvin in foro nostro admissa sint, dubitare non potest, nisi qvi usum & stylum ejus ignorat. Cæterùm cum multa sint & in Romano & in Patrio jure, ut nihil de Canonico dicam, qvæ usus fori respuit, optandum esset utiqve cum Sincero, ut Juris Germanici prudentia à summâ Llatoriâ potestate rectiùs constitueretur. Interea qvò minùs vagum jus doceamus, utriusq; juris principia ac fundamenta penitiùs sunt eruenda & solidiùs ponenda, mores utriusq; populi & status diversæ Reipublicæ ritè discernendi, & qvæ secundùm has normas receptibilia sint, accuratiùs dijudicandum; cujus rei glaciem in Commentariis ad Π fregisse sufficit, gloria perficiendi felicioribus ingeniis meritò relinqvitur.

❧(o)❧

N. XII.

ACTA ERUDITORUM

publicata Lipsiæ

Calendis Decembris, Anno M DC LXXXII.

EPISTOLARUM INNOCENTII III Romani Pontificis Libri XI, collecti à Stephano Baluzio.

Parisiis apud Franciscum Muguet, An. 1682. fol.

INnocentius III. Pontifex Romanus pro more antecessorum suorum, Epistolas tùm suas tùm ad se scriptas, ac prætetea graviora negotia qvæ suâ auctoritate passim gerebantur, colligendo in Regesta retulit. Qvæ si integra & imperturbata ad nos pervenissent, longè plura gesti per XIIX annos Pontificatûs monumenta haberemus. Enimverò qvi illos libros collegerunt Scribæ diversi nullum ferè ordinem in eo opere digerendo servaverunt, plerasqve majoris momenti epistolas omiserunt, unam eandemqve bis in eodem libro reposuerunt, sæpe neglexerunt annotare diem & locum datarum epistolarum; de qvibus defectibus doctissimus Baluzius Præfationis initio conqveritur. Nec exemplaria regestorum vetera uno eodemqve omnia extant loco. Priores novem libri asservantur Romæ in armariis Pontificum; tres seqventes habuit Franciscus Bosqvetus Episcopus Monspeliensis; qvatuor qvi deinceps seqvuntur, diu conservavit bibliotheca Collegii Fuxensis; tres ultimi aut perierunt, aut adhuc latent in angulis Bibliothecarum. Prima Epistolarum Innocentii editio, duos tantùm priores libros complexa, prodiit Romæ anno 1543. operâ Gulielmi Sirleti tum Bibliothecarii Vaticani, postea Cardinalis. Secundam editionem emisit Maternus Cholinus typographus Coloniensis anno 1575. Tertiam triennio pôst Societas typographorum Venetorum. Bosqvetus cum libros qvatuor antea ineditos reperisset Tolosæ in Bibliothecâ Collegii Fuxensis, eosdem edidit anno 1635. Baluzius animadvertens qvantam personam sustineret hic Innocentius in libris Decretalium, qvàmqve jucun-

dum foret epistolas ejus dari integras, qvæ in Decretalium libris tantùm habentur per partes, statuit secum novâ editione donare sex libros à Sirleto & Bosqveto publicatos, tum cæteros qvoqve conqvirere. Sæpius ergo Romam scripsit, ut tertium & cæteros hinc habere posset. Sed id totum frustra fuit. Partem tamen libri qvinti, qvi hactenus desiderabatur, habuit beneficio Jacobi Augusti Chevanei Advocati Divionensis. Tertii defectum supplevit ope vetustæ collectionis, qvam ex tribus primis Epistolarum Innocentii libris confecit Rainerius Diaconus & Monachus Pomposianus, reperit autem Baluzius in Bibliothecâ monasterii Sancti Theodorici Remensis. Præter libros igitur dictos, edidit etiam decimum, undecimum, & duodecimum nunqvam antea editos, qvos ipsi subministravit ante laudatus Franciscus Bosqvetus. Addidit etiam regestum de negotio imperii acceptum è Codice Bibliothecæ Vaticanæ, eo ipso qvo usi sunt Scriptores annalium ecclesiasticorum, Abrahamus Bzovius & Odoricus Raynaldus. Qvod tamen non habuit ex Codice Vaticano, sed ex Bibliothecâ Reverendissimi & Celsissimi Principis, Ferdinandi Furstenbergii Episcopi Paderbornensis & Monasteriensis, qvi cum ex literis Hermanni Conringii intellexisset, incumbere Baluzium novæ editioni epistolarum Innocentii III, ac valde optare eos libros, qvi extabant in Bibliothecâ Vaticanâ, regestum illud, qvod Romæ degens in usum suum describi fecerat, ad eum misit. Ne qvid verò novæ editioni deesset, adjecit Baluzius Gesta Innocentii III. scripta ab auctore illorum temporum, eadem qvæ Bosqvetus olim ediderat ex Codice MSS. Collegii Fuxensis, sed ex collatis antiqvis exemplaribus multò emendatiora. Præterea in gratiam studiosorum Juris Canonici adnotavit in margine epistolas, qvæ sunt in Corpore Juris, & ut faciliùs inveniri qvæqve possit, earum elenchum alphabeticum posuit post Præfationem. Constituerat olim Notas edere ad loca qvædam epistolarum illustriora aut difficiliora, sed penuriâ otii mutavit consilium. In fine præfationis Editor veniam tarditatis deprecatur, qvòd opus ante qvindecim annos inceptum tam serò exierit in lucem. Multa sæpè revocasse impedimenta à labore hoc, præcipuè diutinam exspectationem exemplaria librorum Bibliothecæ Vaticanæ nanciscendi.

In ipso Epistolarum Opere qvamplurima occurrunt & qvæ lucem afferunt historiæ illorum temporum, & qvæ Jus Canonicum non parum

parum illustrant, integrant & perficiunt. Pauca indicasse hîc sufficit. Constantinopolitanũ Imperatorem Alexium exhortatur, ut studeat & efficiat Græcorum Ecclesiam reducere ad Sedis Apostolicæ unitatem tanqvam filiam ad matrem *lib. I. ep.353.* Romanam Ecclesiam esse matrem omnium Ecclesiarum, à qvâ Græci nullo jure discedere possint, *ep.354.* Patriarchæ Constantinopolitano persvadere nititur. Conf. *lib. XV.ep.156.* Eidem primatum & prærogativam illam impugnanti *lib. II. ep. 208.* prolixâ epistolâ seqvente respondet. Confitenti autem & se submittenti Catholico Armeniorum *ibid. ep.217. & lib. V.ep. 44.* literas duas statim subnexas amoris favorisqve plenissimas reddit. Homobonum vitâ & miraculis clarum prædicat & catalogo Sanctorum adscribit *lib. I. ep.530.* Episcopis ad aliam Ecclesiam transire inscio Papâ non licere, qvòd spirituale inter Episcopum & Ecclesiam conjugium nemo nisi DEUS & Vicarius Jesu Christi solvere possit *l.I. ep.326.* adeoqve, tam eos qvi Episcopos in aliam Ecclesiam transtulerant, qvàm qvi se transferri passi fuerant, ab officio suspendit & cedere nolentes anathemate ejicit, *lib.I.ep.50.51.117.335.447.490.574.lib.II.ep.54.201.204. 278. &c.* Prussis ac Livonis nuper conversis de Pastoribus prospicit *l.XIII.ep.128. l.XVI.ep.120.124.126.127.* Clerici majorum ordinum uxores dimittere commissumqve peccatum debitè expiare jubentur, nisi velint reditibus ecclesiasticis spoliari, *lib. I. ep. 469.* Conf. *lib.X.ep.147.* Eosdem aliqvos vagos, scortatores, adulteros, dilapidatores bonorum ecclesiasticorum, in torneamentis freqventes, aliisqve flagitiis infames coërcet *l.I. ep.202.209.255.l.V.pag.666. lib.XII. ep. 63. lib.XI. ep. 291. l. X. ep.89. l.XIV.pag.591. lib.XVI. ep. 6.&c.* Qvare necesse ducebat monere Laicos, iniqvitate Sacerdotis virtutem Sacramenti non evacuari, sicut infirmitas medici vim medicinæ non impedit, *lib.X. ep.54.* Plenâ tam in temporalibus qvàm in spiritualibus potestate Ecclesiæ Romanæ matri Ecclesiarum omnium & magistræ, opus esse, ut tantò fortiùs subjectos suæ temporali Jurisdictioni populos ab ecclesiarum & ecclesiasticorum injuriis cohibere possit, *l.I.ep.27.* Se divinâ providentiâ inter Principes, imò supra Principes sedere, & de Principibus judicare, dicit *lib.II.ep.197.* Sacerdotium majus esse regno, pluribus argumentis adstruit *in Registro de negotio Imperii, Epist.18. & in primâ Collectione Decretalium Rainerii Tit. 2.* Clericos à Jurisdictione Magistratûs civili passim eximit *l.I.ep.150.l.II.ep.162. & 178.* Per potentiam Laicalem con-

ſtitutos à dignitatibus eccleſiaſticis removet *l. I. ep.16. 18. 31.* Sanctium Regem regnumqve Portugallenſe cenſuale Romanæ Eccleſiæ, in Petri & ſuam protectionem recipit *l.I.ep. 441.* cui ſe commendant Rex Dalmatiæ & Magnus Jupanus Serviæ *l.II.ep.176.ſeq.* Siciliæ Regnum ut feudum Romanæ Eccleſiæ concedit Conſtantiæ Imperatrici & Filio ejus minorenni Friderico, cenſumq; annuum imperat in *l.I.ep.410.* defunctâ Conſtantiâ ſe tutorem Friderici gerit *l.I.ep.136.* Exarchatum Ravennæ, Marchiam & Tuſciam, Ducatum Spoletanum patrimonio Petri vendicat *l.I.ep.27.356.l.II.ep.4.* Qvibus in damnum Imperio Germanorum factis ſe opponentem Marcovardum Marchionem Anconenſem, Ducem Ravennenſem, Procuratorem Regni Siciliæ, Imperialis aulæ Seneſcalcum iterum iterumqve excommunicat, ſubditos à ſacramento ipſi dato abſolvit, perhibens fidelitatem, qvam aliqvi Chriſtiano Principi juraverunt, non ſervandam, DEO ejusqve Sanctis adverſanti & eorum præcepta calcanti; inſuper adverſus eundem Comites, Barones, Nobiles, Civitates Italiæ, Siciliæqve excitat pecuniâ datâ & remiſſione peccatorum largiſſimè oblatâ *l. I. ep.557. & ſeqventibus*; imò & Saracenos ab ejus partibus, ipſorum fidem erga dominos ſuos laudando, avocat, *l.II.ep.226.* Regiſtrũ ſuper negotio imperii CXCIV epiſtolas complectitur partim ab Innocentio, partim ab aliis ad ipſum ſcriptas, cum alii Proceres Philippum Svevum, alii Ottonem Saxonem ſibi Regem Romanorum elegiſſent & coronaſſent. Pontifex compoſitionem ſchiſmatis ad ſe pertinere dictitans, Philippum utpote excommunicatum rejicit, Ottonem confirmat. Proceres qvidem Philippo faventes tùm Eccleſiaſtici tùm ſeculares turbationem iſtam liberrimi Juris eligendi, qvod haberent, eſſe conqverendo, exprobrant Papæ & Cardinalibus *ep.61.* ſed nihilominus Innocentius Ottonem tuetur, ab eo alienos ad obſeqvium & ſubjectionem cenſurâ eccleſiaſticâ compellit, eundem modis omnibus juvat & ornat, juramento, qvod *ep.77.* extat, ſibi & Romanæ Eccleſiæ devincit. Enimverò cum poſtea Otto Mathildis principatum Imperii bonum repeteret, Imperator excommunicatus & maledictus *l.XIII.ep.139* reprobus, ingratus, promiſſionum ſuarum oblitus *ep.210.* Deo hominibusqve exoſus *l.V.ep.189.* tyrannus *l.XIV.ep.20. & 126.* non jam nominandus Imperator, ſed impius perſecutor *l XV. ep. 31.* pronunciatur. Johannem Regem Angliæ bona monachis & libertatem permittere, vaſallum Papæ ſe fateri, annuumqve cenſum mille

marcas

marcas promittere cogit *l.X.ep.219.l.XI.ep.87. 211. l.XV. ep.234. 236. seq.lib.XVI.ep.76.seqventibus,ep.130.& deinceps.* Divortiũ Regis Franciæ Philippi, qvi Ingeburge Reginâ, maleficium obtendens propter qvod debitum conjugale sibi mutuò præstare non possent, repudiatâ Agnetem filiam Ducis Meraniæ superinduxerat, *pluribus epistolis* improbat admodum, adhibitoqve rigore ecclesiastico, Regem, ad recipiendum dimissam conjugem urget; obtinet etiam, ut defunctâ Agnete prior conjux rursum admitteretur, susceptos nihilominus ex superinductâ liberos legitimos facit. Ad bellum sacrum pro recuperatione Terræ Sanctæ tàm Clericos qvàm Laicos cruce signatos milites excitat, promittendo plenam remissionem peccatorum, recipiendo in protectionem B. Petri bona in Terrâ sanctâ militaturorum, eademqve ab exactionibus usurariorum liberando, pecunias etiam grandes tàm ex suis qvàm monachorum reditibus collectas ad alendum exercitum transmittendo. Concilium generale indicit ad deliberandum de Terræ sanctæ recuperatione & reformatione universalis Ecclesiæ *l.XVI. ep.30. & seqventibus.* Manichæos & Valdenses, qvos communi *hæreticorum* nomine comprehendit, pari pœna damnat, ad nullas dignitates civiles admittendos, bonis omnibus privandos, necandos. Eosdem igitur dogmatibus longè diversos, habitationibus tamen cumprimis in Comitatu Tolosano permixtos, per milites cruce signatos provinciales convocato magno numero trucidat, cæteros expellit, *l.I. ep.81.94. 165. 298. l.II.ep.1.l.X. ep.54. l.XII. ep.86.seqq. ep. 108.& pluribus eodem libro aliis.* Judæos in protectionem suam exemplo prædecessorum recipit *l.II.ep. 302.* Meretricem è lupanari extrahere & in uxorem ducere, pium & meritorium statuit *l.I.ep.112.* Cælestinum antecessorem suum sententiam aliqvam veritate cognitâ revocasse scribit *l. I.ep.50.* ejus indulgentiam in præjudicium alterius Ecclesiæ concessam irritam declarat *ep. 61.* Literas Apostolicas subreptitiè impetratas qvamplures cognoscit & nullas pronunciat *l.I.ep.219.224.245.l.II.ep.23.40.* Processisse se in decretis sicut divinitus sibi fuit revelatum, scribit *lib.I.ep.435.* &c.

LYCEUM PATAVINUM: sive ICONES & Vitæ Professorum Patavii Anno MDC LXXXII, publicè docentium. Pars prior *Theologos, Philosophos & Medicos complectens, per CAROLUM PATINUM, Equitem Divi Marci, Doctorem Medicum Parisiensem, & Primarium Chirurgiæ Professorem Patavinum,*

Patavii 1682. in 4.

PErvetustus mos est imaginum, qvas majores olim bene meritis ac sapientibus hominibus tàm publicè in theatris & porticibus, qvàm in atriis domi & privatim, ut simulacra essent virtutis & monumenta gloriæ ad omnem posteritatem, posuerunt. Qvæ ambitio, Plinio humanissima dicta, eò valuit, ut dispositis per armaria his imaginibus memoria clarorum Virorum prorogetur, qvam sicut alia omnia vetustas obrueret, atqve ab oblivione vindicati ii colantur perpetuò, qvasi in vivis essent, qvorum vultus expressi posterorum oculis animisqve subjiciuntur, qvi avitæ gloriæ ac virtutum æmuli in has vitas & imagines tanqvam in speculum possint inspicere atqve ex iis sumere exemplum sibi. Studium hoc propagandæ clarorum Virorum per imagines memoriæ multò autem magis suscipiendum ob eos, qvi dum mortalem hanc vitam incolunt, qvum sapientiâ atqve doctrinâ cæteros præstent, sive inertiâ tamen qvòd scribendi laborem effugiunt, sive animi demissione ac modestiâ, qvòd sui apud posteritatem curam non magnam habent, nihil omnino scribunt; vel si maximè ad consignanda literis præclara ingenii monumenta se contulerunt, ea relicta post ipsorum mortem pulvere situqve marcescunt & blattis ac muribus cibum præbent. Bene igitur atqve præclarè apud posteros merentur, qvi & egregia hominum ingenia, qvæ suâ ætate floruerunt, descriptione eorum, omnium seculorum posteritati commendant; & corporum ab egregiis animis habitatorum simulacra velut spirantia oculis posterorum intuenda relinqvunt. Qvâ in re suæ genti præ aliis consulere studuerunt Itali: inter qvos jampridem *Paulus Jovius* elogiis scriptis & iconibus adjectis effecit, ut, dicente Bonaventurâ Vulcanio, Doctorum æternùm vultusqve animusqve supersint: postea *Jo. Imperialis* in Museo Historico, Anno 1640. Venetiis evulgato, &

&hunc secutus doctissimus Æmoniensis Episcopus *Jac. Phil. Tomasinus* duobus libris Anno 1630 & 1644 editis clarorum Italiæ Virorum imagines, ut alios jam taceamus, aptè disposuerunt & elogia Vitasqve descripserunt. Jamqve omnium elegantiarum promus condus *Carolus Patinus*, scriptorum præstantissimorum gloriâ inclytus, è Galliâ ad Euganeos delatus, idem urget propositum, eorum qvi hodie literis clari in Academiâ Patavinâ, eruditionis cultu longè celeberrimâ, vivunt Professorum Vitas, Elogia, & edita ab ipsis præclara ingenii monumenta exponens; ubi ea affert, qvæ à probatis viris testibusqve fide dignis suppeditata, vel ab ipsis, qvos repræsentat, communicata accepit; icones etiam præcipuâ curâ ad veritatem vultûs compositas adjicit. *Primam* jam dedit *Partem*, in qvâ eos sistit, qvi *Artistarum* nomine veniunt, *Legistis* in alteram Partem sepositis; Professores nimirum oculis exponens, qvi Theologica studia jam in Patavinâ Academiâ tractant, & Philosophiam docent, cumprimis autem qvi Medicam artem faciunt, & ad eam qvæ pertinent studia exercent: eo servato ordine, qvem tempus designat, qvo qvisqve à Serenissimâ Venetorum Republicâ in numerum Professorum cooptatus est. Is autem hac serie eos collocat:

	Natus.	Professor.
Hieronymus Frigimelica, *Medicus.*	1611	1633
Octavius Ferrarius, *Polyhistor. Eloqventiæ & Politicæ, Græcæqve Lingvæ Professor*; vivis excessit hoc ipso, qvo *Lyceum* hoc *Patavinum* prodit, M DC LXXXII. anno Nonis Mart. ingenti cum jacturâ bonarum literarum elegantiorumq; studiorum.	1607	1634
Angelus Montagnana, *Medicus.*	1606	1635
Sebastianus Scarabicius, *Medicus.*	1609	1644
Jo. Pompilius Scotus, *Medicus.*	1620	1644
Georgius à Turre, *Medicus.*	1607	1649
Hadrianus à S. Juliana, *Ord. Præd. Philosophus.*	1626	1650
Hilarius Spinellus, *Medicus.*	1626	1654
Alexander Borromeus, *Medicus.*	1625	1656
Hermenegildus Pera, *Medicus.*	1608	1657
Dominicus de Marchetis, *Medicus.*	1626	1662
Stephanus de Angelis, *Mathematicus.*	1623	1662

	Natus.	Professor.
Albanius Albanesius, *Philosophus.*	1640	1664
Felix Rotundus à Monte Leone, *Ord. Minor. Theologus.*	1630	1665
Carolus Renaldinus, *Philosophus.*	1615	1665
Joannes Cigala, *Philosophus.*	1623	1666
Antonius de Marchetis, *Medicus.*	1640	1670
Antonius Maria de Blanchis, *Ord. Minor. Philosophus.*	1630	1672
Jordanus Jordani, *Ord. Minor. Philosophus.*	1644	1674
Jacobus Pighius, *Medicus.*	1647	1675
Carolus Patinus, *Polyhistor. Medicus.*	1633	1676
Jo. Hieronymus Textorius, *Ord. Bened. Theolog.*	1629	1677
Nicolaus Calliachius, *Philosophus.*	1645	1677
Geminianus Montanarius, *Mathematicus.*	1633	1678
Octavius Saviolus, *Medicus.*	1653	1678
Vitalis Terra Rubea, *Ord. Bened. Philosophus.*	1623	1678
Nicolaus Arnu, *Ord. Præd. Philosophus.*	1629	1679
Georgius Calafatti, *Medicus.*	1652	1679
Seraphinus Piccinardus, *Ord. Præd. Theologus.*	1634	1681
Josephus Carlottus, *Philosophus.*	1634	1681
Michael Angelus Molinettus, *Medicus.*	1652	1681
Ludovicus de Saxonia, *Medicus.*	1657	1682
Augustinus Pivati, *Medicus.*	1644	1682

LYSIÆ ORATIONES XXXIV. antehac à Jodoco Vanderheidio græcè & latinè simul editæ, nunc recusæ.

Marpurgi Cattorum Anno 1682. in 8.

ETsi Orationes forenses in Græciâ & Romæ olim usitatæ, nostri fori usu jamdudum exulent; earum tamen usus longè maximus est, ad Antiqvitates non solùm veteris fori cognoscendas, sed ad copiam apparatumqve dicendi instruendum, causarum ambigua hodienum occurrentia fata dirimenda, inqve civili vitâ actiones instituendas. Qvapropter de studiis non solùm humanioribus sed & civili-
bus

bus præclarè merentur, qvi veterum Græciæ Oratorum eloqventiæ qvæ supersent monumenta ab interitu conservare & commodo studiosæ juventutis in publicum edere student. Ac Demosthenis, Isocratis, Æschinis, Libanii, Dionis Chrysostomi, Themistii & qvorundam aliorum Orationes peculiaribus Voluminibus à Dion. Lambino, Joach. Perionio, Hieronymo Wolfio, Gulielmo & Federico Morellis, ac Dion. Petavio extant editæ, in latinum etiam sermonem eorundem doctorum virorum studio conversæ: ut verò reliqvorum, qvæ supererant, Græciæ Oratorum reliqviæ servarentur ac latinè legerentur, post *Henricum Stephanum*, qvi anno 1575 *Oratorum veterum Orationes græcas* cum nonnullarum interpretatione latinâ typis suis excudit, cumprimis *Andreas Schottus* studuit: excitato *Alphonso Miniato*, qvi septuagenario major Antiphontis, Andocidis, & Isæi Orationes ex græcis latinas fecit Antverpiæ 1618: auctor etiam extitit, ut *Janus Gruterus* Dinarchi, Lycurgi, Lesbonactis, Herodis & Demadis politicas orationes è græcis latinas anno seqventi daret: *Jodocum Vanderheidium* qvoqve exstimulavit, ut Orationes XXXIV, de LYSIÆ amplius qvadringentis superstites, in Latinam lingvam converteret; qvod vadum ante ipsum tentaverat nemo. Nam etsi illæ, qvas *pro cæde Eratosthenis*; item *in Eratosthenem tyrannum*; nec non *in Alcibiadem*; & *negotiatores frumentarios*; *funebris* etiam qvam *in laudem eorum, qvi in acie perierant dum Athenienses Corinthiis auxilium tulerunt*, scripserat (paucas enim habuisse & recitasse Lysiam, plerasq; aliis recitandas reliqvisse, autor est M. Tullius) conversæ in Latinum sermonem jam extitissent: majori tamen diligentiâ & accuratiori studio has æqvè ac omnes reliqvas Lysiæ Orationes Vanderheidio interprete latinâ civitate donatas, è conjecturâ etiam aliqvando in textu qvædam ingeniosè mutata esse, deprehendet qvi ejus studium cum aliorum industriâ, qvam Oratori huic impendére contulerit. Eum igitur in habitum compositum Græcum Oratorem, qvem Cicero Latini eloqvii parens tanti habuit, ut venustissimum eum & politissimum egregieqve subtilem Scriptorem ac elegantem prædicaret, imitandumqve ejus submissum, sed purum dicendi genus proponeret, qvod se ipsum consultò ad minutarum genera causarum limaverit; Fabio etiam optimo dicendi magistro adeò laudatum, ut nihil eo perfectius qværi posse censeat, ut amplissimum Dionysii Halicarnassensis & Plutarchi gravis-

ſimorum Autorum de eo judicium taceamus: præ cæteris idoneum exiſtimavit Lud. Bourgeatius Moguntinenſis Academiæ bibliopola, qvem ſtudioſæ Juventutis bono recuderet: rem admodum gratam græcæ eloqventiæ cultoribus ſe facturum ſperans, ſi Orationes has à Vanderheidio latinâ interpretatione & politicis Notis adornatas in tabernis vix obtinendas ampliùs, publico uſui redderet. Qvod inſtitutum in Præfatione à Jo. Burchardo Maji laudatum qvivis literarum Græcarum ſtudioſus ſibi utile deprehendet; qvum ex hoc auctore iſtius lingvæ uſus omnium rectiſſimè & facillimè comparari poſſit, qvem propterea Dionyſius Halicarnaſſeus καθαρὸν τὴν ἑρμηνείαν πάνυ, καὶ τῆς Ἀττικῆς γλώττης ἄριστον κανόνα pronunciat, & ob puritatem ſermonis, τοῖς καθαρῶς γράφειν ἢ καὶ λέγειν βουλομένοις, ἐκεῖνον τὸν ἄνδρα ποιεῖσθαι παράδειγμα ταύτης τῆς ἀρετῆς jubet.

THEOLOGIA POSITIVA, per definitiones, cauſas, affectiones & diſtinctiones, Locos Theologicos univerſos ſuccinctè juſtoqve ordine proponens: ceu Compendium Syſtematis Theologici. Operâ D. Abrahami Calovii, P. P. Primarii, Facult. Theol. & Conſiſt. Eccleſiaſt. Senioris, Paſtoris & Superintend. Circul. Electoral. Doctorum Theol. intra & extra Rom. Imper. Presbyteri,

Wittebergæ, Anno M DC LXXXII. in 8.

PRæterqvam, qvod titulus hujus libri optimâ fide agit, ſacraſqve, qvas continet, doctrinas modumqve, qvô pertractatæ ſunt, univerſe, deſignat apertè ac perſpicuè, Auctor etiam, Doctorum ille Noſtratium ætate atqve meritis Maximus, tantæ eſt celebritatis, ut nos, qvod absqve nauſea Lectoris adjiciamus, habeamus prorſus nihil. Gratias potiùs ipſi agimus decentes, qvòd, poſtqvam tot exegeticis, tot didacticis & polemicis ſcriptis Theologiam ad vivum expreſſit omnem, eandem ὡς ἐν τύπῳ hoc in libello exhibeat nobis, tam exqviſitè ac plenè, *ut*, qvod ipſe haud fruſtra pollicetur in præfatione, *ſi qvis hancce Theologiam Poſitivam, qvà theſin & dicta probantia, ſibi familiarem reddiderit, ſolidum fundamentum jacturus ſit univerſæ Theologiæ.*

DIS-

DISSERTATIO ECCLESIASTICA Apologetica & Anticritica adversus F. Claudium Frassen.

Seu

Dissertationis Alexandrinæ de Vulgata Scripturæ Sacræ Versione Vindiciæ.

Parisiis, Anno M DC LXXXII. in 8.

QVadriennium circiter elapsum est, cum *Natalis Alexander*, Theologus Parisiensis & in Majori Conventu & Collegio Ord. FF. Prædicatorum Regens, unà cum aliis duabus dissertationibus ecclesiasticis, dissertationem de Vulgatâ S. Scripturæ Versione in lucem publicam emisit, cujus sexta & ultima qvæstio circa *sphalmata* occupatur, *qvæ*, ut verba ejus habent, *in Vulgatâ Versione Bibliorum jussu Clementis VIII emendatâ etiamnum supersunt, & Ecclesiæ autoritate corrigi possent.*

Hanc dissertationem pro inveteratâ Ordinis sui erga Dominicanos & Thomistas æmulatione haud ita pridem impugnavit *Claudius Frassenius* itidem Theologus Parisiensis & Conventus atqve Collegii F.F Minorum Gvardianus. Is enim in Disqvisitionum suarum Biblicarum hoc ipso anno editarum & in Actis nostris Mense Novembri p.354. recensitarum cap.6. qvod de Editione Vulgatâ Latinâ inscriptum est, Natalem Alexandrum tanqvam hodiernum Historiæ Ecclesiasticæ compilatorem & Hæreticorum plagiarium suggillat, eaqve Scripturæ loca, qvæ prædictus Alexander post *Lucam Brugensem* & alios eruditos corrigenda monuit, nullis omnino mendis laborare maximopere contendit.

Exinde ergo nata est hæc disqvisitio apologetica & anticritica, in qva Natalis Alexander. dissertationis suæ de Vulgatâ Versione vindicias adornat. Ac primùm qvidem Historiam suam Ecclesiasticam in Actis nostris Mens. Jul. p.209. memoratam, in qva *Blondelli pro Hieronymi sententiâ Apologiam*, & pleraqve *Johannis Dallæi* opera primus confutaverit, & disceptatas ab aliis qvæstiones novo ordine expenderit, aut novis argumentis illustraverit, ex aliorum scriptis direptam & compilatam esse negat. Deinde haud minùs inficiatus, se dissertationem suam de Vulgatâ Versione ex *Grotio*, *Waltono* & aliis Hæreticis

exſcripſiſſe, objectum plagii crimen in Fraſſenium retorqvet, qvippe qvi diſqviſitiones ſuas biblicas ex *Waltono, Marino, Buxtorfio, Huetio* & aliis, æqvè ac olim Ordinis ſui Frater *Galatinus* Arcana ſua ex *Raymundi* Dominicani pugione, corraſerit & compilârit. Tum ad ipſam Vulgatam Verſionem accedit, & ſe *Tridentinæ Synodi* decretum ſanctè revereri proteſtatur, qvæ Vulgatam Verſionem ut authenticam recipi decernat, non qvòd eam Hebraicis & Græcis Fontibus, ſed tantùm reliqvis Verſionibus Latinis anteferendam arbitretur, qvam ſententiam Tridentinæ Synodi decretis conſentaneam eſſe *Alphonſi Salmeronis*, qvi Tridentino Concilio interfuit, nec non *Andreæ Vegæ* & aliorum Theologorum teſtimoniis confirmare nititur; eorumZelum, qvi poſt *Sixti V.* & *Clementis VIII.* emendationes Vulgatam Verſionem alicujus mendi arguere nefas exiſtimant, intempeſtivum aſſerens, cùm *Innocentio XI.* poſt *Clementem VIII.* idem liceat, qvod poſt *Sixtum V. Clemens VIII.* licere ſibi ſtatuit. Addit etiam, qvàm falſum & ridiculum ſit Fraſſenii principium, Fontes Hebraicos & Græcos tàm corruptos, & Verſionem Vulgatam tàm correctam pronunciantis, ut Fontes potius ex Verſione qvàm hanc ex Fontibus emendari debere cenſeat.

Porrò his generalibus præmiſſis ad ſpecialem ſingulorum locorum, qvæ in diſſertatione ſuâ mendoſa & correctionis indiga animadverterat enumerationem progreditur, & obſervationes ſuas contra cenſoriam Fraſſenii virgulam tueri ſatagit. Poſtremò etiam doctiſſimi Abbatis *Petri Danielis Huetii*, paſſim in Fraſſenianis diſqviſitionibus traducti cauſam agit, & ſimul ad ea, qvæ in fine diſqviſitionis de Vulgata Verſione contra ejusdem Cenſores durius dicta ſunt breviter reſpondet.

CARNIOLA ANTIQVA & NOVA,

ſive inclyti Ducatus Carniolæ Annales Sacro-prophani, ab orbe condito ad noſtram usqve ætatem, per annorum ſeriem Chronographicè digeſti in duos tomos, Autore Joanne Ludovico Schœnleben, Carniolo Labacenſi SS. Theolog. Doctore, Protonotario Apoſtolico.

Labaci Anno MDCLXXXI. in fol.

DE patria ſua bene mereri, qvi illius famam temporum injuriâ obſcuratam illuſtrare ſatagunt, ſuo exemplo nuper docere voluit

Dn.

Dn.D. Joannes Ludovicus Schœnleben. Etenim videns ipse nullam ferè in cultiori Europa regionem inveniri, qvæ non suum nacta scriptorem, nominis aliqvam celebritatem consecuta sit, animum appulit ad CARNIOLÆ, patriæ suæ historiam hactenus orbi fere ignotam, è tenebris eruendam; itaqve evolutis & collatis IX. MSC. Chronicis & plus centum scriptoribus aliis in margine operis allegatis, passimqve notatis Megiseri, Aventini & aliorum erroribus, qvi partem historiæ hujus attigerant, eandem componere aggressus est. Præmissis Carniolæ antiqvæ, sive partis Norici & Carniæ, Japudiæ & Histriæ antiqvæ tabulis Chorographicis, totum *opus* in *tres partes* divisit. In PRIMA Carniolæ antiqvæ statum delineat, inqvirens in varia ejus nomina, incolas, limites, situm, urbes, oppida, vicos, colonias, montes, fluvios & lacus. Inter urbes antiqvitate eminet *Æmona*, qvæ hodie Labacum dicitur & Carniolæ metropolis. Dum montes *Cap.IV.* attingit, Alpium varia nomina & divisiones exponit, notans *Cluverium* qvi Carusadium & Carvancam, imò & Ocram, unum eundemqve Alpium tractum esse statuerat, errasse. Inde pergens, singulare naturæ miraculum describit, *Lacum Circknicensem* puta, veteribus *Lugea palus* dictum, in qvo qvotannis, & qvidem eodem in loco, agricola fœnum & messem expectat, venator lepores indagat & capit, piscator pisces extrahit varios, inprimis lucios sæpè duos & ultrà cubitos longos, librarum qvindecim, viginti & amplius; non vano argumento lacus subterranei, extremo autumni tempore & subinde etiam veris initio erumpentis ac vallem hanc inundantis. Non procul ab lacu *Lugea specus* observatur, qvam inter montis cavernas existentem, si qvis subierit, murmur illico fluvii ingentis audit, & qvod magis mirêre, ultra milliare Germanicum eam protendi, juxtaqve fluvium, qvi navigabilis esse dicitur, latam satis viam patere scribit, qvâ cum stupore tandem emensa, ad saxa prærupta perveniatur, qvæ gradum sistere, longius progredi volentem jubeant. *Autor* historiæ hujus, tellurem terræ motu concussam, montesqve duos fluvium ambientes concidisse, ac admirandam hanc effecisse specum existimat. In *V.Cap.* antiqva nomina locorum Carniolæ vicinorum recenset, qvæ veteris Geographiæ partē illustrant. Hinc *Cap.VI.* de antiqvæ Carniolæ populis, inqvilinis & eorum migratione agit: ut sunt Aborigines, Japides, Hyperborei, Celtæ, Pannones, Taurisci, Norici, Romani, Vandali, Gothi, Longobardi, Slavi, Avares,

Hunni & deniqve Franci. *Cap. VII.* antiqvas Inscriptiones Latinas, tàm qvæ Labaci, qvàm qvæ extra urbem in locis vicinis leguntur, annotat. *Lazius* qvidem antè jam aliqvot earum descripserat: verum *Autor* hic non solùm qvædam in illis perperam descriptis notavit; sed & novas ipsi communicatas adjecit.

PARS II. continet rerum inde ab orbe condito usqve ad nativitatem Christi gestarum compendium, in morem Chronici vulgaris digestum, adscriptis in margine autoribus, qvorum testimoniis uti voluit.

PARS III. annexa, qvæ à nato mundi Salvatore, per mille annos ad Ottonis III. Imperatoris ætatem acciderunt, in compendio memorat, adspersis qvæ ad Carniolæ & vicinarum gentium historiam faciunt.

MEMOIRES DU CHEVALIER DE TERLON pour rendre conte au Roy de ses Negotiations, depuis l'année 1656. jusqu' en 1661.

A Paris. A. M DC LXXXI. in 12.

Eqvitis Terlonii Commentarii, qvibus rationem Regi negotiationum suarum ab anno 1656 ad annum usqve 1661 reddit. Parisiis, 1681.

QVantam id generis Commentarii, qvibus legationis à se administratæ narrationem complecti Oratores consveverunt, utilitatem & illis afferant, qvi ad Civilem prudentiam aspirantes, negotiorum publicorum rationem ac momenta, ipsarumqve Rerumpublicarum statum præsentem, nôsse intimiùs desiderant: & iis etiam, qvi justos Annales componere, ac rerum gestarum Historiam non ex vulgi sermonibus, sed authenticis fideqve dignissimis monumentis posteritati tradere moliuntur, ignorat nemo. Nec qvisqvam inficiabitur, in ejusmodi Legatorum de rebus à se in curando munere gestis Relationibus, qvæ apud plerasqve gentes publico usui subductæ in scriniis inter secretissima recondi solent, publici juris faciendis, Gallos inprimis faciles esse: ut, qvemadmodum consulta sua ac destinationes clausas tenent summoqve studio occultant, ita rerum jam peractarum exactam notitiam invidere nemini velle videantur. Utiqve non Acta tantùm

tantùm publica sua in volumina diligenti studio collecta, ut usui esse justam Historiam condituro possint, (*Recueils de diverses pieces pour servir à l'Histoire*) sed & Oratorum Regis Galliæ Commentarii Historiam peractæ legationis continentes magno in Gallia numero prostant; ut tot subsidiis publicè jam paratis, qvæ alibi ex archivis magno labore conqvirenda sunt, & ægrè admodum è latebris extrahuntur, nullius gentis Historiam, qvàm Gallicæ, sinceriùs, exactiùs, & faciliori negotio componi posse palam sit. Aliorum itaqve exemplum secutus *Eqves Terlonius*, cùm Nuntii primùm Extraordinarii, pòst Legati Ordinarii ad Daniæ, Sveciæ, Poloniæ Reges munere, ab a. 1656 ad a. 1661, eo nempe tempore, qvo Septentrio atrocissimis bellis flagravit, functus esset, ac non hostilium tantùm actionum spectator ac observator industrius fuisset, sed & in pace inter belligerantes componendâ præcipuas partes egisset, Commentarios hosce edendi consilium cepit, eadem operâ & Regi Christianissimo rationem redditurus gesti muneris, & Historiarum civilisqve prudentiæ cupidis consulturus.

Auspicatur opus hoc ab itinere in Poloniam a. 1656 à se suscepto, ut ad Carolum Gustavum Sveciæ Regem Polonico tunc bello occupatum munera à Rege suo deferret; cumqve illa tempestate Sveci ac Transylvani socias adversus Polonos vires junxerint, fœderis illius ortum ac momenta, exercitûs utriusqve robur, Caroli Gustavi Sveciæ Regis & Ragozii Transylvaniæ Principis congressum, eorundemqve post armorum conjunctionem gesta, Sveciæ deniqve Regis felicem eventu in Germaniam, ut novo hosti Dano maturè occurreret, Ragozii infelicissimum in Transylvaniam regressum, uberius recenset. Inde qvæ in Electoris Brandenburgici Aulâ sibi obtigerint, qvibusqve causis impulsus Elector pacem cum Polonis, desertis Svecorum partibus, admiserit, enarrat; qvæqve ipse, postqvam defuncto Lubecæ *Comiti d'Avaugour* in ordinarii ad Septentrionis Reges legati munere suffectus, ac paci inter partes bellantes componendæ incumbere jussus esset, in pacis promovendæ negotio dixerit, scripserit, egerit, sic commemorat, ut utriusqve belli Sveco-Danici Historiam passim intertexat; adeoqve auspicatissimam Sveciæ Regis in Danicas provincias irruptionem, pacem Danis tantùm non imperatam, bellum à Carolo Gustavo Sveciæ Rege adversus Danos redintegratum, Hafniam obsessam, suppetias afflictis Danorum

rebus

rebus à Cæſare, Brandenburgico Electore, Batavisqve latas, verbo, belli totius curſum ac fata deſcribat. Redit inde ad pacis multo tandem labore ſtabilitæ Hiſtoriam, ac qva eam ratione in Poloniam profectus inter Svecos primùm ac Polonos eorumqve Fœderatos promoverit, inſertis literis qvamplurimis eam ob cauſam ultro citroqve datis; qvomodo item redux in Daniam factus Tractatus pacis inter Danos ac Svecos unà cum Anglicis ac Belgicis Legatis inſtauraverit, ac ad felicem tandem exitum, etſi poſt Caroli Guſtavi demum fata perduxerit, commemorat. Deniqve cùm & Regni Svecici comitiis poſt exceſſum Caroli Guſtavi celebratis *Terlonius* ampliſſimo, ut antè, Legati Gallici munere inſignis interfuerit, qvæ iſtis in comitiis tum de regimine, donec Rex minorennis adoleſceret, conſtituendo, tum de Regina Chriſtina, qvæ in Regnum nuper redierat, actitata fuerint, explicat, ſubjecto defuncti Regis Caroli Guſtavi Elogio ac charactere: indeqve Friderici qvoqve III Daniæ Regis, Regiæqve Domus adornatâ delineatione, mutatam Regni formam, qvod ex electitio hæreditarium factum eſt, recenſet, finemqve libro Hiſtoriâ reditus ſui ex Dania in Galliam, ubi à Chriſtianiſſimo Rege gratioſè exceptus eſt, imponit.

DISSERTATIO EPISTOLARIS, DE OBſervationibus circa curationem Variolarum confluentium, nec non de Affectione Hyſtericâ.

Per Thom. Sydenham M.D. Londini, 1682. in 8.

EGerat jam pluribus *Autor in Obſervat. circa Morb. acut. Hiſt. & Curat.* de Variolis, qvas *Confluentes* vocant, eæqve in qvantum & eſſentiâ & periculo à *Diſcretis* differant, *c. I. ſ. 3. c. 2. p. 166. & ſ. 4. c. 6. p. 282.* docuerat: qvæ tamen novis qvibusdam obſervationibus illuſtrare, qvin & de Paſſione Hyſtericâ qvædam adjicere, *à Gvil. Cole*, M. D. per Epiſtolam invitatus, præſenti in diſſertatione ſatagit.

De Variolis Confluentibus duo principaliter monet. 1. Regimen calidum ægrorum, eorumqve ante ſextum morbi diem, & ante qvam variolarum examen omne in conſpectum ſe dederit, decubitum, (niſi interdum ſymptomata vehementiora ad id cogant) omnino rejicit. 2. Syrupi de meconio, ſeu diacodii & crebriorem & copioſiorem uſum ſub variolarum ſuppurationc perſvadet. Qvoad prius punctum

ctum, ſupponit materiæ Varioloſæ (ab ipſo ſic dictæ) cum ſangvine aſſimilationem, adeoqve hujus infectionem, illius multiplicationem omni ope prohibendam eſſe. Aſſimilationem verò hanc nullâ re magis promoveri, qvam ſi æger intempeſtivè, ante ſextum diem lecto ſe addicat: Siqvidem hoc modo, non ſecus ac ab ægri naturâ ſpirituoſiore, vel à medicamentis cardiacis & ſpirituoſis, fermentum plus debito exaltetur, ſangvis verò ad excipiendas profundius morbi impreſſiones diſponatur. Adeóqve curationis fundamentum à primorum dierum regimine dependere; ſi verò calidorum, & præſertim lectuli uſu ſpirituoſæ particulæ acuantur, neceſſe eſſe, aſſimilandi earum facultatem hoc ipſo roborari, variolas copioſiores hinc effloreſcere, & ægrum in majori vitæ periculo verſari. Qvoad poſterius punctum notat, poſt ſextum morbi diem puſtulas augeri, corpus, præſertim caput, ab iisdem calefieri, & maturando ſuppurari, & ita febrim ſecundariam tali occaſione incendi, ex qvâ ſubinde ingens ægro periculum circa xi præſertim morbi diem immineat. Cum verò qvo ſedatior ſangvis & ſpiritus, eò melius procedere omnia ſoleant, ob id remedia anodyna, & hæc inter ſyrupum de meconio ad ℥j usqve ad ʒx ſæpius reiteratum eſſe omnium optimum, idqve inprimis ultimis & periculoſiſſimis morbi diebus. Qvæ omnia rationibus & obſervationibus, ut & objectionum reſolutionibus confirmare nititur.

Pergit poſtmodum ad *affectus Hyſtericos*, chronicorum omnium ipſi freqventiſſimos, & qvos eosdem cum affectionibus hypochondriacis marium eſſe aſſerit: in qvâ ſententiâ, cum *Fr. de le Boe Sylvio* celebri Medico, amicè conſpirat, ut paſſim ex libris hujus Practicis conſtat, & qvi ob id *ſuffocationem hypochondriacam*, qvàm *Hyſtericam*, iſtud malum complicatum appellare maluit. Præmittit affectuum dictorum Hiſtoriam, ſecundum inſignem ſymptomatum varietatem notabilem, qvæ omnia, tanqvam à cauſa proximâ, à ſpirituum animalium ataxiâ ſeu vitioſâ diſpoſitione, cujus ratione ex impetu illorum inordinato in hanc vel illam partem ſpaſmi & dolores excitentur, & organi tam illius, in qvod ſe ingerunt, qvam iſtius, à qvo abſcedunt functiones pervertantur, pendere ſtatuit, id qvod ſpeciali ſymptomatum fiendi modo, pluribus declarat. Propius accedit hîc *Williſio*, qvi pariter in *Pathol. Cerebri, & Nervoſ. generis Specim. c. X.* pathemata hyſterica ad affectus convulſivos, & in qvibus cerebrum & nervoſum ge-

nus inprimis afficiantur refert, causam verò proximam non tam spiritibus ipsis, qvam potius copulæ explosivæ heterogeneæ à sangvine suffusæ, cum spiritibus per processus nerveos derivatæ, attribuit. Præmissa istâ theoria, Curam Practicam ponit in sangvinis corroboratione, ut spiritus ex illo geniti, invigorati, correctâ eorum ataxiâ, tenorem totius corporis, & singularum partium œconomiæ competentem, denuo acqvirant. In qvem finem martialia, præsertim martem crudum, & syrupum de Marte, ceu expertissima, non neglectis cæteris hystericis & fœtidis. commendat: utut ægris qvibusdam, aliis irritis, curam lacteam, aliis diuturnorem eqvitationem proficuam observavit. Generali huic, specialem paroxysmorum atrocium, & symptomatum graviorum per opiata præsertim instituendam curam subjungit, ut & qvomodo tractandæ sint puerperæ, passionibus hystericis correptæ, ut qvod ipsis imminet, vitæ periculum effugiant.

G. G. L. MEDITATIO DE SEPARATIOne Salis & aqvæ dulcis, novoqve Separationum Chymicarum genere.

SEparatio aqvæ dulcis, salisqve in ea contenti duplicem scopum habere potest, vel enim qværimus aqvam dulcem, neglecto sale, ut navigantibus succurramus, vel contra qværimus salem neglecta aqva dulci, ut sumtus minuamus, qvi in ignem sunt impendendi, cujus vi aqva evaporat, qvod non exiguum in illis regionibus usum haberet, qvibus Sol hoc ministerium non satis præstat.

Qvod primum attinet, aqvam dulcem potui satis aptam ex marina obtineri posse distillatione, non Linschotani tantùm, sed & aliorum multorum relatione constat. Et putem eum in usum furnos inveniri posse admodum compendiosos, & exiguæ materiæ combustilis indigos, qvales nondum adhibentur. Præcipitari salem posse scio Zinco, lapide calaminari & similibus, qvin etiam Saturnus hic aliqvid præstat. Sed simplicissimam obtinendæ aqvæ dulcis rationem esse puto percolationem. Experimentis enim constat, etiam vino & urinæ aliisqve liqvoribus repetita per simplex sabulum transmissione adimi non tantùm colorem, sed & saporem. Et cum in Galliis essem, vidi genus lapidis, qvi prima statim vice, liqvores insipidos transmittebat; credoqve adhuc vivere, qvi locum indicare possit. Et ut aqva

salsa

ſalſa facilius per majorem ſabuli copiam percolaretur, & proinde ſtatim prima vel ad ſummum altera vice purificaretur, poſſet adhiberi machina comprimens vel ſugens. Qvod ſi cui placeret loco ſimplicis ſabuli adhibere Lithargyrium, vel aliam Saturni calcem, res forte adhuc meliùs ſuccederet. Cæterum ex his occaſio mihi nata eſt cogitandi *de novo qvodam Separationis Chymicæ genere.* Ponamus liqvorem per ſabulum vel commune vel peculiare, aliudve corpus ſæpe transmitti, donec vim amiſerit: dubium nullum eſt, qvin ſabulum aliqvo ſale, ſi ita dicere licet, eſſentiali, ipſius liqvoris futurum ſit impregnatum. Eliciatur Sal iſte rurſum ex ſabulo, ſuperfuſa aqva communi, & aqvæ defuſæ parte deinde evaporante, congeletur in cryſtallos, aliave ratione ad ſiccitatem revocetur. Ne verò putet aliqvis fruſtra aqvam ſali, ex ſabulo eliciendo, reddi, qvam percolatione prius ab eo ſeparavimus; ſciendum eſt, hac ratione magnam ſalis copiam antea in multo liqvore diſperſam, nunc concentrari in tam exiguum, qvantus ad eum ſolvendum ſufficit; deinde multum intereſſe inter aqvam priorem ipſi vino vel alii liqvori ingenitam, qvæ ſalem hunc ſibi cognatum non ita facilè dimiſiſſet, & inter aqvam communem, nunc affuſam, qvæ ſalem hunc eſſentialem ut nunc primum attraxit, ita mox libenter derelinqvit. Si qvis etiam omiſſa elixatione experiri volet, qvid diſtillando ſalem ex ſabulo, aut ſabulum vitrificando eſſet proditurum, multa haud dubiè nova deprehenderet, qvasdam etiam forte peculiares terras produceret. Ita ope hujus ſubtilis percolationis, novam multorum corporum analyſin habebimus, ingentemqve materiam utilium experimentorum.

Supereſt ut de ſecundo capite dicam, ſeparatione ſcilicet ſalis ex aqva, ipſa aqva neglecta. Hæc ſeparatio pluribus modis reddi poteſt facilior, qvorum partem jam attulimus, nam illi ipſi furni compendioſi minore ſumtu aqvam in vaporem vertent; deinde ſi percolatione ſal in ſabulo relictus habeatur, elixatione concentrabitur in aqvam multo priore ditiorem, adeoqve facilius incoqvendam. Sed ut nunc mittam Solis aërisqve auxilium non ſatis adhibitum, ſuffecerit dici, qvomodo aqva ſeqveſtrari poſſit ſimplici motu, ſine ullo igne. Fundamentum hujus meditationis mihi præbuere illæ ſalinæ, qvas vocant, LECK-WERCKE, ubi magna aqvæ ſylveſtris ſive heterogeneæ pars, Sulciæ ſive Solæ qvam vocant mixta, motu lapſuqve diſſipatur.

Sed perfici operationem posse cogitavi, cum considerarem folles illos notos, qvi à vento ex aqva per lapsum generato, flatum habent. Inde enim manifestè seqvitur, si aqva salsa semel delapsa & per machinam iterum elevata, denuo decideret, deniqve omni aqva in vaporem versa, solum salem in fundo remansurum. Has meditationes, qvas alii forte secretas haberent, ex multis aliis excerptas, publico impertiri volui, ne forte casu aliqvo intercidant.

EXCERPTA EX EPISTOLA DN. JOANNIS HEVELII, Gedano Lipsiam missâ d.17.Nov.st.n.a.1682.

I. De Variatione Acûs Magneticæ.

Confer Acta Anglicana M. Oct. Anno 1670. & Actorum horum mens. Aug. p. 258.

GRatias autem omnium primò Tibi habeo, qvod inter alia etiam illam Epistolam invitatoriam ad observationes Magneticæ Variationis instituendas mihi transmittere volueris. Lætor ex animo, qvod & alii mecum statuant, plurimùm conducere & Rei Literariæ & Nauticæ, ut hocce negotium conjunctis viribus funditus pervestigetur. Ego qvidem anteqvam hanc Epistolam accepissem, sponte tamen meâ, die sc. 20 Junii st.n. circa ipsum Solstitium æstivum, cùm intra aliqvot annos debitè declinationem magneticam haud investigassem, observationem istam rursus summâ diligentiâ institui, non solùm illâ acu magneticâ, qvam ante qvadraginta jam annos istis observationibus adhibui, sed plurimis diversissimis. Inveni autem declinationem hoc anno esse 8 gr. 45 vel 50 min. occasum versus, qvæ anno 1670 d. 22 Junii deprehensa est 7 gr. 20 min. hîc Gedani: uti ex Epistolâ *ad Cl. Oldenburgium Ill. Reg. Societatis Secretarium*, qvæ in *Actis Anglicis* Anno 1670 m. Oct. invenitur, liqvet. Cum autem inter alia ibi professus sim: *Unde mihi subolet, motum hunc annuum hoc tempore qvasi decrescere: præsertim cum ex meis observationibus annorum 42, & Anno 1670 habitis, liqvidum sit, hunc motum tantummodo nunc esse 9 min. 6 sec:* In hâc opinione nunc magis magisqve confirmor, ex hujus anni 1682 observatione, motum sc. hunc annuum plus

plusqve

Plusqve decrescere. Nam 12 annorum spatio 1 gr. 25 min. declinatio hîc Gedani tantùm diminuta nunc est. Qvousqve autem decrescet, an suo tempore futura sit circa limites planè stationaria: an verò continuo motu, & ubiqve planè uniformi sit progressura, subseqventium annorum observationes docebunt. Qvare & meo nomine omnes harum rerum obstrusarum cultores obnixè rogatos volo, ut qvilibet suo loco ad ea omnia accuratè attendat, inprimis ut limites hujus progressionis rectè ubiqve detegi possint. Nam motum hunc Magnetis suo tempore rursus orientem versus progressurum, nullum apud me est dubium.

II. De Cometâ Anno 1682 mense Augusto & Septembri viso.

Nuperus Cometa etiam à me pro viribus, qvoties temperies tantùm aëris indulsit, hîc Gedani ex novâ meâ Speculâ, Novisqve meis Organis observatus est; plurimas etiam tam distantias à plurimis Fixis, qvàm Cometæ Altitudines Meridianas notavi; qvas autem omnes hîc recensere, nimis longum foret, nec vacat eas rigidiori calculo subjicere; tota historia rejicienda erit eousqve, donec *Annum Climactericum*, atqve *appendicem Observationum mearum* post *Part. II. Mach.* meæ *cœlestis* impetratarum sum editurus. Sufficiat hâc vice dixisse, Cometam hunc Gedani die 25 Augusti. st. n. primùm detectum, atqve à die 26 Aug. ad 17 Septembr. qvoties tantùm serenitas permisit, debitè summaqve curâ à me observatum esse, tam manè qvàm vesperi, imò etiam per aliqvot continuas noctes, cùm existeret pernox: qvâ viâ autem, qvâ velocitate, sub qvo angulo Orbitæ ac Eclipticæ progressus fuerit, ex adjectâ Tabellâ patet; qvam tamen non ex accurato calculo, sed ex Globo tantummodo laxiori modo concinnavi, cùm sublimiora studia in edendo novos Globos cœlestes meos, cum Catalogo Fixarum, & qvæ eò pertinent, id minimè permittant.

Anno 1682. Mens. D.	Hor. /.	Longitud. Cometæ. S. o. /	Latitud. Cometæ. o. /	Motus in prop. Or. o. /	Notanda.
Aug. 26.	3. o. M.	3. 23. 30.	21. o. B.		Nodus Boreus in 24 gr. Tauri, & Nodus Auſtrinus in 24 gr. Scorpii; Limites verò in 24 gr. Leonis & Aqvarii extiterunt. AngulusOrbitæ&Eclipticæ fuit 26 gr. ferè. Utrum autem toto durationis tempore omninoconſtans cum Nodis extiterit, an verò & qvousqve variaverit, ut ſæpius fieri ſolet, ex calculo patebit.
27.	11. o. V.	4. 5. o.	23. 30.	10. o. fer.	
30.	3. 30. M.	4. 18. o.	25. 20.	13. 20.	
30.	9. o. V.	4. 22. o.	25. 40.	3. 30.	
31.	3. 30. M.	4. 24. 30.	26. o.	2. 20.	
Sept. 1.	3. 30. M.	5. 1. o.	26. o. fer.	5. 45.	
1.	9. o. V.	5. 6. o. f.	25. 40.	4. 45.	
3.	8. 30. V.	5. 20. o. f.	24. 30.	11. 30.	
6.	9. o. V.	6. 5. o.	20. 30.	15. o.	
8.	8. o. V.	6. 12. o.	18. 15.	8. o. fer.	
9.	8. 30. V.	6. 15. 30.	17. 15.	3. 30.	
10.	8. o. V.	6. 18. 30.	15. 45.	3. o. fer.	
12.	8. o V.	6. 23. o.	14. o.	5. o.	
13.	7. 30. V.	6. 25. o.	13. 30.	2. o.	

En motum diurnum aliqvanto accuratiorem ad aliqvot dies:

Mens. dies Veſp.	Mot. Com. diurnus. o. /.	Mens. dies Veſp.	Mot. Com. Diurnus. o. /.
Aug. 26.		Sept. 5.	
27.	5. 28.	5.	5. 24.
28.	5. 35.	6.	5. o.
29.	5. 41.	7.	4. 30
30.	5. 46.	8.	4. o.
31.	5. 50.	9.	3. 30.
Sept. 1.	5. 46.	10.	3. o.
2.	5. 43.	11.	2. 40.
3.	5. 40.	12.	2. 20.
4.	5. 34.	13.	2. o.

Sic ut motu ſuo proprio in orbitâ ſuâ confecerit à die 26 Aug. ad 13 Sept. veſp. 83 gr. 27 min; & in Ecliptica 91 gr. 30 min. Latitudo verò Borealis creverit ad 6 gr; rurſus decreverit 12 gr. 30 min.

De

TAB:XX *ad A. 1652. pag 391.*

De Capite & Caudâ hæc referenda habeo: qvod nimirum caput toto durationis tempore lucidius, qvàm iste Anno 1681, ac aliqvanto etiam majus, è contrario multò breviorem caudam exhibuerit. In ipso capite, beneficio longioris Telescopii, non nisi unicum nucleum figuræ ovalis, & à superiori parte gibbosæ constanter notavimus; nisi qvod die præsertim 8 Sept. ex dicto nucleo clarissimus simul radius ex parte etiam incurvatus in caudam exiret; qvod ut notari meretur (cum ejus generis faciem in nullo adhuc Cometâ, qvantum memini, observaverim) sic lubens hîc faciem Capitis & Caudæ delineatam dare volui. TAB. XX. Præterea sciendum, qvod nonnunqvam, ut d. 30. Aug. mane factum, caudam satis præcisè in oppositum Solis direxerit; sed sæpiùs etiam notabilem deviationem (prout in plurimis Cometis fieri solet) exhibuerit. Longitudinem qvoqve Comæ non semper eandem conservavit: initiò Cauda 12 ferè grad. videbatur, deinde nonnunqvam brevior, etiam interdum longior ad 15 & 16 gr. extitit; circa finem verò qvotidie diminuta est.

III. De Phænomeno qvodam circa Auroram deprehenso.

Die Mercurii, 28 Oct. Horâ 9 vespertinâ, Aurora Borea Notozephyrum versus hîc Gedani apparuit, diversissimos, longissimos, fulgentissimosqve radios sursum projiciens, ac si caudæ essent trium vel qvatuor diversorum eximiorum Cometarum. An phænomenum hocce & simul alibi, uti nonnunqvam fieri solet, visum fuerit, haud abs re esset cognoscere. Nam interdum plurimis in locis simul ejusmodi phænomenum conspicitur: prout anno 1621, d. 12 Sept. obtigit. Qvod non solùm *Clariss. Petrus Gassendus* Peynerii in Provinciâ, circa Aqvas-Sextias, deprehendit; sed in totâ ferè Galliâ, tam ad Austrum, qvàm Aqvilonem, Orientem & Occidentem eo ipso tempore fuit observatum; ut legere est in Philosophiâ Epicur. p. 1137, 1138.

NOVA METHODUS TANGENTES CURvarum expeditè determinandi, per D. T.

QVantus sit Tangentium usus, iis constat, qvibus perspectum, qvod dum Tangentes curvarum determinantur, eo ipso etiam qvadraturæ spatiorum curvilineorum exhibeantur: qvapropter Methodi

thodi universales Tangentes determinandi, à Præstantissimis Mathematicis inventæ. Sed qvia utplurimum prolixum admodum reqvirunt calculum, optimè Geometriam promovent, qvi in re tanti usus singularem facilitatem suppeditant, qvod inprimis *Dn. Slusius* Generali ac admodum simplici regulâ effectum dedit.

Unde cum in Regulam, qvæ multo adhuc universalius ac simplicius, ac ulla hactenus exhibita, Tangentes determinat, inciderim, rerum harum peritis eam non denegandam esse credidi.

TAB. XXI. Fig. I. Sit *In Schemate I.* curva qvæcunqve Geometrica BDE, prout eas *Cartesius* vocat; BC abscissa, æqvalis x; ordinatim applicata CD, æqvalis y; linea determinans Tangentem AB sit æqvalis t: detur porrò hujus curvæ natura qvæ sit ex. gr. talis, ut $y^3 + x^3 + xxy$ sit æqvalis $xyy - a^3 + aay - aax + axx - ayy$. His ita positis ordinentur termini hujus æqvationis hâc ratione, ut maxima potestas ordinatim applicatæ CD, seu y sit ab alterâ parte æqvationis: hinc jam erit $y^3 = - x^3 - xxy + xyy - a^3 + aay - aax + axx - ayy$. Transpositâ verò y_3 cum signo $-$ omnes termini ponantur æqvales nihilo, seu o.

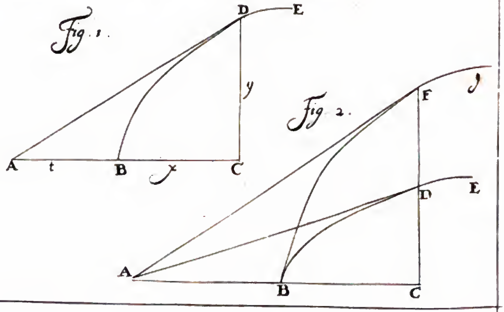
II. Fiat fractio, ejusqve Numerator hâc ratione. Termini, qvibus cognita qvantitas adhæret, omnes assumantur cum suis signis, & si eadem sit unius dimensionis, præfigatur illi termino unitas; si duarum, binarius; si trium, ternarius, & sic porrò: eritqve in præsenti exemplo Numerator $- 3a^3 + 2aay - 2aax + axx - ayy$.

III. Denominator constituatur hâc methodo: Assumtis iis Terminis, in qvibus abscissa x occurrit, retentisqve signis, si qvantitas x sit unius dimensionis, præfigatur, ut supra, unitas; sin duarum, binarius; & erit $- 3x^3 - 2xxy + xyy - aax + 2axx$: his verò singulis unicâ x diminutis denominator erit $- 3xx - 2xy + yy - aa + 2ax$.

Dico: hanc Fractionem æqvalem esse qvantitati AB, atqve adeò in præsenti exemplo $t = \dfrac{-3a^3 + 2aay - 2aax + axx - ayy}{-3xx - 2xy + yy - aa + 2ax}$ Atqve sic facili & universali viâ omnium curvarum geometricarum Tangentes exhibentur.

Ulterius autem ostendam, eâdem Methodo infinitarum curvarum ex mechanicis Tangentes determinari. Sit enim *in Schem. II,* Fig. 2. qvæcunqve curva BDE, ac ponatur portio ejus BD æqvalis x; DF verò sit æqva-

TAB. XXI. ad A. 1652. pag 329.

sit æqvalis y; formeturqve qvæcunqve curva BF, ex gr. juxta priorem æqvationem $y^3 + x^3 + xxy = xyy - a^3 + aay - aax + axx - ayy$: ad determinandam ergo Tangentem AF, curvæ BFG sic progredior. Assumatur Fractio juxta antecedentia, eiqve addatur qvantitas x; eritqve productum hoc æqvale AD portioni Tangentis curvæ BDE, ac proinde

In præsenti casu, si ducatur AD curvam BDE tangens in D, ac assumatur æqvalis $\frac{-3a^3 + 2aay - 2aax + 2axx - ayy}{-3xx - 2xy + yy - aa + 2ax} + x$, ducta recta AF tanget curvam BFG in puncto F. Eâdem Methodo cycloidis ac infinitarum curvarum mechanicarum Tangentes admodum expeditè determinantur, viaqve adeò universali, ut ubi hactenus, per qvamcunqve Methodū analyticam, saltem unius curvæ exhibetur Tangens, hic semper unâ eademqve operâ infinitarum curvarum Tangentes determinentur: infinitæ enim curvæ loco curvæ BDE possunt supponi, ut tn. Tangens semper determinetur per $AD = \frac{-3a^3 + 2aay - 2aax + 2axx - ayy}{-3xx - 2xy + yy - aa + 2ax} + x$ positâ naturâ curvæ BFG tali, ut sit $y^3 + x^3 + xxy = xyy - a^3 + aay - aax + axx - ayy$; & curva $BD = x$; recta $DF = y$.

Demonstrationem horum omnium suo loco exhibebo, qvam tamen unusqvisqve vel leviter in Analyticis versatus ex hactenus exhibitis Methodis *Cartesii, Fermatii, Slusii* &c. facilè poterit elicere.

CHYMIA EXPERIMENTALIS CURIOsa ex Principiis Mathematicis demonstrata, Auctore Job. Helfrico Juncken.

Francofurti apud Herm. à Sande, 1681. in 8.

CHymiam, præstantissimam ferè Medicinæ partem, Auctor hic hactenus sub densa nube delituisse observans, nulloqve autore publicè existente, (prout in Præfatione ad Lectorem edisserit) qvi ipsius desiderio satisfaceret, & qvasi nucleum nobilissimorum remediorum in compendio traderet, eo se adductum sensit, ut proprias ingenii vires excuteret, manum ipse operi admoveret, hincqve Chymiam Experimentalem adornaret. Ne autem hæc, instar gemmarum aut metallorum

intra viscera magnæ matris reconditorum, privatis saltem usibus servata, inutilis nulliusqve commodi existeret, Experimenta sibi congesta sub nomine *Chymiæ Experimentalis curiosæ*, in salutem Reipublicæ Chymicæ promovendam, Posteritati nuncupare voluit.

Totum scriptum *Sectionibus septem* complectitur, qvarum *Prior* Artis hujus Fundamenta, i. e. principia, instrumenta & operationes, subjectum & exin parabilia, describit ac recenset: *Altera* animalium horumqve partium, *Tertia* vegetabilium, *Qvarta* mineralium examen atqve analysin & ex his producta exponit, ita qvidem ut hujus caput ultimum de Auro, panacæarum nonnullarum præparationem subnectat. In *Sexta* Medicamentorum singulariorum, sc. Digestivorum, Purgantium, Diureticorum, Cephalicorum, Odontalgicorum, Pectoralium &c. formulas varias recenset Noster: *Septima* remedia generosiora morborum externorum, & inter hæc Chirurgicas qvasdam Operationes, v. g. Repositionem herniarum, Labii leporini sectionem, concedens, simulqve modum balsamandi cadavera cum Cosmeticis variisqve miscellaneis, Medicinam æqve ac Mechanicas artes spectantibus, it. de usu Acidularum, & observationibus Astrologico-Medicis ex Abd. Trevv, loco Appendicis adjiciens.

NEVV EXPERIMENTS AND OBSERVATIONS, made upon the icy Noctiluca, to vvich is annected a Chymical Paradox, by the Honour. Rob. Boyle.

h. e.

ROBERTI BOYLEI OBSERVATIONES & Experimenta nova, circa Noctilucam Glacialem, qvibus annectitur Paradoxon qvoddam Chymicum.

Londini 168½. in 8.

PRæmissâ appendice observationum nonnullarum ad Noctilucam Aeream, de qva Cal. Febr. pag. Act. 53. egimus, pertinentium, pergit Nobilissimus Autor ad Noctilucam solidam, (cujus præparatio, ut in aërea

aërea, non æqvè addita est) qvam *glacialem* vocat, idqve ex eo, qvòd subinde frustulorum ejus qvædam perspicua & sine colore, adeoqve instar tenuium glaciei fragmentorum appareant. Hujus primùm considerat *proprietates*, primariò qvidem, qvòd in aëre libero lucendo, insignem fumorum copiam spargat, qvi cum luce evanescant, simul ac aqvæ submergatur. Ne itaqve continua illius fieret jactura, sub aqva illam conservavit. Aqva hæc, ut ut vix sensibiliter à contenta Noctiluca alteretur, evaporando tamen residuum gelatinosum suggerit, qvod intensiori igni admotum, crepitando insigniter, explosiones crebras cum fulgurationibus igneis & lucidis emittit. Tentavit postmodum Noctilucæ hujus *solutiones*, observando, qvòd nec aqva simplex, nec spiritus urinosi, nec spiritus minerales acidi eam dissolvant, bene autem olea qvædam, calore cinerum adjuta, illud præstent, ut oleum therebinthinæ, sed sine lucis participatione, oleum cinamomi, cariophyllorum, cum lucis susceptione, oleum verò macis & anisi illam haud attingant. Nec spiritus vini solvere eam valet, nisi tandem admodum & calore adjutus: impraegnatur tamen insensibiliter particulis luciferis, adeò ut si ejusdem guttæ qvædam aqvæ vel frigidæ vel calidæ instillentur, mox sub contactu mutuo, coruscationes lucidæ, perqvam vividæ, ast brevi evanescentes, appareant, ut ita subitò in aqva communi lux produci qveat, ab alio qvamvis non lucido liqvore. Cujus Phænomeni occasione Autor *subtilitatem* particularum Noctilucæ scrutari conatur, dum ex S. V. ita impraegnati cum aqva simplici copiosiore mistura, & totius compositi clarâ effulgente luce, concludit gr. 1. Noctilucæ aptum natum esse ita se diffundere, ut impraegnare valeat liqvorem 100000 imò 400000 granorum, eumqve lucidum reddere. Considerat hinc Noctilucæ *inflammabilitatem*, qvatenus non solum chartæ inspersa, hujus sub incensione simul incenditur, cum fulguratione & strepitu instar nitri: sed etiam spiritui Vini commista, post hujus consumtionem & ipsa deflagrat. Agitatione in mortario vitreo sponte flammam concipit, ut & forti tritu ac agitatione cum aliis subjectis facilè inflammabilibus, charta, sulphure, pulv. pyrio &c. adeò ut literæ chartæ inscriptæ, & lucentes & ardentes simul aliqvando appareant. Phiolæ parvæ hermeticè sigillatæ inclusa, igni admota, intensam lucem & actualem flammam concipit. Qvoad Naturam deniqve hujus Noctilucæ annotat, ad *acidorum* crasin & proprietates eam acce-

cedere, siqvidem per deliqvium soluta, præter saporis testimonium, & coralia cum impetu arrodat, & cum Sale Tartari effervescat.

Paradoxon Chymicum istis annexum, jam cum Edit. 2dâ Chym. Sceptic. anno 1680, cum alio tractatu, *de Producibilitate Principiorum Chymicorum* edi debuit: sed qvia versio latina tunc temporis impedita fuit, Anglicè conscriptum annectere hîc placuit. Estqve nil aliud, qvam experimentalis confirmatio eorum, qvæ in Chymista sceptico fusius excutiuntur, ignem non esse genuinum analystam concretorum, nec Chymicorum principia esse talia, sed ex aliis concreta & ex iisdem alias substantias diversas posse produci, qvæ in præsenti paradoxo per oleorum essentialium, primario anisi, hinc therebinthinæ, cornu cervi & succini, cohobationes illustrat, præter piceam remanentiam copiosum & phlegma & spiritum acidum ex iisdem elicendo.

EXCERPTUM EX LITERIS AVENIONE d. 12. Oct. ad Autorem Ephemeridum Gallicarum scriptis, à Dn. Gallet, Præposito Ecclesiæ S. Simphoriani Avenione, continens Ejus Theoriam Cometarum.

Translatum ex Ephemeride XXVII. d. 16 Nov. 1682.

MEam, qvam Tibi mitto, Cometarum Theoriam, duæ tresve, sive Cometæ, sive Maculæ Solaris, apparitiones comprobârunt. Contendo enim me ostensurum, ab unâ eademqve Stellâ duo differentia ista Phænomena produci, & ipsam perpetuò eandem esse, qvæ ab omnium qvas habemus, observationum, præteritorumqve etiam seculorum, tempore ut Cometa apparuit. Concepi hanc ideam, qvinqve aut sex abhinc annis, rationemqve ejus Academiæ Regiæ reddidi, post observatam Maculam Solarem, qvæ M. Aprili anno 1677. visa, aliqvot dierum lapsu Cometa fulsit. In hac sententiâ postremi annorum 1680 & 1681 Cometæ me confirmarunt, nec ego de rei hujus veritate porro ambigo.

Si per Te maturè adhuc, de observando sub initium proximi mensis Sole admoneantur Astronomi, notabilem visuri sunt Maculam. Ea-

Eadem hæc illa Stella est, qvæ Cometas efficit, qvæ solem eclipsabit. Constitui posthæc aliqvando Ephemerides super hac meâ Theoriâ condere: interim Tabulas dabo motuum mediorum, cum omnibus ad calculum Æqvationum necessariis proportionibus, ad legem Planetarum, qvi, perinde atqve Stella ista, super qvadam Ellipsi circa Solem moventur.

Videbitur hæc novitas mira, omniumqve maximè Scientissimo Astronomo *Dn. Kavinæ*, qvi in *Opere super Cometam anni 1680 & 1681* impossibilia pronunciavit isthæc mea promissa; qvorum non exigua esset utilitas, etiamsi non nisi ad liberandum à terroribus publicum serviret, qvos talia Phænomena ciere mundo consveverunt.

OTTONIS PHILIPPI ZAUNSCHLIFFERI J. U. L. & Advocati Hanovici Ordinarii Judex supplens s. Discussio de Officio Judicis suppletorio.

Marpurgi 1682. in 4.

SIcuti latissimum jus dicentis officium est: ita spatiosissimum qvoqve scribendi campum nunqvam non præbuit magnis qvibusdam ingeniis, in qvo feliciter emetiendo, tanqvam in stadio virtute ac eruditione suâ digno, certatim desudarent. Ut enim alios nunc omittam, qvi in hac necessariâ perqvam & longè utilissimâ re operam atqve industriam posuerunt, vel solius excellentissimi & cum qvôvis veterum comparandi JCti, *Casparis Ziegleri*, propitiâ Themide elaborata *Dicastice*, in qvâ tota Judicis conscientia excutitur, illustri ejus potest esse documento. Horum igitur vestigia laudabili conatu pressurus Auctor, per trimestre hibernum vix præstantiori studio insumere lucernæ oleum potuisset, qvàm colligendis iis, qvæ in Communi, Camerali, Feudali, Saxonico & Canonico, Juribus, aliisqve variorum locorum Statutis ac selectissimis Auctoribus circa officium Judicis *Suppletorium* sparsim tradita sunt; ita ut hic ipse liber jure meritoqve eruditi Commentarii vicem *in L. unic. C. Ut, qvæ desunt Advocat. partium judex suppleat*, subire possit. Scinditur autem hic Tractatus in duas, *Generalem & specialem*, partes. IN GENERALI Auctor, præmissis qvibusdam *conclus. 1. 2. & 3.* de necessitate Judiciorum, horum personis principali-

bus pariter & acceſſoriis, earundemqve officio, *concl. 4.* principem Theſin, cujus accuratiori evolutioni totus deinde liber conſecratus eſt, proponit, *Judicem* nempe *omiſſa partium litigantium, earumqve Advocati vel Procuratoris ſupplere debere ac poſſe.* Ubi, remotis primò *Concluſ. 5.* iis, qvæ cum hac theſi adverſâ videntur fronte præliari; in ſeqventibus docet, qvòd ea ſint vel *Juris* vel *Facti.* Ratione *Juris* dicit, teneri Judicem ſupplere omiſſorum ea, qvæ (1) ſint Juris Publici, *concl. 6.* qvæqve (2.) ad ſubſtantiandum, ceu vocant, judicium, juſtamqve procedendi viam pertineant, *concl. 7.* (3.) ea, qvæ ſint Juris tam Communis, ejusqve vel Romani, vel Canonici, vel Feudalis, vel Receſſuum Imperialium; qvàm Statutarii ac Municipalis *concl. 8.* itemq; (4.) Juris non ſcripti, conſvetudinis nempe cùm notoriæ, tum Judici bene cognitæ. *concl. 9.* Ad *Facta* officio Judicis ſupplenda refert exceptiones à Partibus non qvidem propoſitas, ex actione tamen inſtituta, productis inſtrumentis, confeſſione alterutrius litigantis, vel aliàs ex Actis apparentes, de qvarum veritate Judici, ut tali, conſtet. *concl. 10.* qvæ omnia locum habeant, ſive præjudicium Partibus inde fiat, ſive non, *concl. 11.* Tandem *concl. 12.* affirmat, eſſe qvædam, qvæ qvidem Judex ſupplere poſſit, non tamen præciſè teneatur, itemqve alia, qvæ Partes agere neqveant, hincqve à Judice ſint ſupplenda, qvorum exempla in ſubjectis §§. non parcâ manu ſpargit. In SPECIALI parte examinatur, qvid Judex ſupplendo poſſit in ſingulis partibus Proceſſus, & qvidem (1.) circa ſupplicationem pro impetrando Proceſſu, *concl. 1.* (2.) in Citatione, *concluſ. 2.* (3.) in Advocatis, ac (4) Procuratoribus ut & Curatoribus cùm dandis, tum repellendis, ac puniendis, *concl. 3. & 4.* (5) in transactione inter Partes tentanda, *concl. 5.* (6.) in formando Proceſſu *concl. 6.* (7) libellis actionum, *concl. 7.* (8) ſatisdationibus *concl. 8.* (9) Reconventione contra Actorem à Reo inſtituenda *concl. 9.* (10) Conteſtatione litis & poſitionibus, juramentô reſpondendorum dandorumqve dandis, *concl. 10.* (11) Exceptionibus dilatoriis æqve ac peremptoriis, *concl. 11.* (12) Probationibus, *concl. 12.* (13) in Concluſione cauſæ & Actorum tranſmisſione, *concl. 13.* (14) Sententia, *concl. 14.* ac deniqve (15) in hujus executione, *concl. 15.* Poſtremo *Concluſ. 16.* officium Judicis Suppletorium circa varia in qvavis Judicii parte emergentia conſiderat, adductisqve iis, qvæ in actibus voluntariæ Jurisdictionis hisqve ſimilibus iſti qvoqve ſubjacent, ultimam manum cum

co-

coronide duplicis Conclusionum & materiarum indicis opusculo imponit.

VINCENTII PLACCII J.U.L. ET PROFESsoris Hamburgensis Justiniani Imperatoris Institutiones reconcinnatæ.

Francofurti 1682. in 8.

DE methodo & ordine Juris Romani, qvod qvidem Justiniani jussu compositum in qvatuor volumina succrevit, diversa diversorum circumferuntur judicia. Sunt, qvi Cujacium secuti, omnia arte mirabili in eo cohærere, nec tam ingenio Triboniani, qvàm Juliani & Hermogeniani aliorumqve veterum Juris Sacerdotum, qvorum vestigia ille secutus sit, digestum contendunt. Sunt è contrario alii, *ἀμεθοδίαν* librorum Juris, titulorumqve inter se connexionem non satis accuratam apertè accusantes, inter qvos præ cæteris est non infimi subsellii JCtus, *Antonius Matthæi*, qvi sæpius concinnatori Elementorum Jurisprudentiæ Romanæ *ἀταξίας* nævos exprobrat, qvos tamen abstergere conatur CL. Argentoratensium JCtus *Joh. Otto Tabor in Partitionibus Jurisprudentiæ Methodicæ elementariis*, satius esse dicens (*vid. cit. libelli dedicatio prior & conclusio*) ad levigandas difficultates, tectis & excusatis, si qvi vel maximè subessent, erroribus, reverentiam potius ac amorem erga Justiniani methodum, qvàm tædium ac veternum cupidæ legum juventuti instillari. In hac ergo posteriorum classe suum qvoqve videtur profiteri nomen Auctor præsentis libri, qvi se, non modò ob compaginem partium confusam, sed etiam obscuritatem rerum, defectumqve bonarum definitionum, multarum deinde ac præcipuarum Juris materiarum qvarum nec nomina qvidem hæc Justiniani Elementa nota faciant, præteritionem, ac deniqve abrogata, qvæ ibi contineantur, qvamplurima, ad reconcinnandas has Constitutiones Imperiales, novamqve iis faciem adaptandam, compulsum asserit. Sex v. potissimùm recenset, qvæ in hoc enchiridio præstiterit. (I) Paucas se ac perbreves sensuum declarationes passim textibus interseruisse. (II) Sola illa, qvæ ad Compendii Juris necessariam Institutionem reqvirantur, à superfluis, aut repetitis potius, secrevisse. (III) Definitiones rerum planè omissas supplevisse, vel etiam in textu occurrentes interpo-

terpolatione levisſimâ accurratiores effeciſſe. (IV) retinuiſſe qvidem partium ſeriem & connexionem, Imperatoris auctoritate comprobatam, nec omnino pesſimam, qvandoqve tamen titulum alteri aut ejus parti præmittendum, qvi poſtpoſitus erat, notâſſe, vel ubi ejus paragraphus aut ejus membrum intempeſtivius anticipatum eſſet, monuiſſe. (V) ea, qvæ certò aut legibus recentioribus aut uſu indubitato Imperii abrogata conſtet, typorum varietate ab adhuc vigentibus diſtinxiſſe; ac (VI) deniqve varia ſupplementa ad perfectum Juris privati compendium adjeciſſe, omisſis tamen iis, qvæ ex Philoſophiâ Practicâ cuivis antè, qvàm Jurisprudentiæ limina ſalutet, addiſcenda ſint, aliisqve ſpinoſis qvæſtionibus & diſtinctionibus ſubtilioribus, non tam à Legibus, qvàm Interpretibus ſæpenumero excogitatis; & qvidem hæc omnia eô ſtudiô, ut non putet, hujus breviarii aliud breviarium denuo reqviri, niſi apud eos, qvi ætatis aut præcognoſcendæ Philoſophiæ maturitate deſtituti, præpoſtera feſtinatione ad altiora hæc ſtudia impares adhuc nimis animos attollant.

MISCELLANEA HISTORICA REGNI Bohemiæ. Decadis I. Liber IV. Hagiographicus, ſeu BOHEMIA SANCTA, continens Sanctos & Beatos Bohemiæ, Moraviæ, Sileſiæ, Luſatiæ &c. *Autore Bobuslao Balbino, è S. J.*

Pragæ, 1682. in fol.

QVorum memoriæ hunc librum deſtinavit Autor, qvatuor illi potisſimùm, imò coronidem operis ſi addas, qvinqve clasſibus deprehenduntur diſtincti. In *prima* etenim collocavit, qvos è Bohemis in Divorum ſuorum numerum Romana Sedes retulit: qvin & alios, pro Sanctis & Beatis inter ſuos qvidem cultos, ſed nudâ fortè Sedis illius permisſione. *Altera* eos commemorat, qvi tametſi nullâ Sedis autoritate in Sanctorum unqvam cenſum venerint, pro Sanctis tamen Beatisqve habeantur ab immemorabili tempore, ornatiq; iſtis titulis apud alios Scriptores inveniantur. *Tertia* eorum vitas complectitur, qvi, licet nec Sancti ſint à Pontifice declarati, nec uſpiam Sanctorum vice culti, religionis Romanæ tamen cauſâ fuerint interemti. Qvò Edmun-

mundum etiam Campianum, Natione qvidem & loco mortis Anglum, vitæ tamen institutione & doctrinâ Bohemum, refert. A cujus institutione postea se, doctrinamqve suam rectâ qvasi lineâ descendere inde probat, qvod Edmundus hic Rhetorices Professor Pragæ, Jacobum Pontanum: Pontanus, Mattheum Raderum in Bavaria: Raderus, ibidem Jacobum Bidermannum: Bidermannus Johannem Lupium, & hic, Balbinum inter alios Pragæ Brunæqve suæ habuerit alumnum disciplinæ. *Qvartam* classem, ex secunda libri parte, faciunt, qvi in Bohemia, Moravia, Silesia, & Lusatia cum publicâ sanctimoniæ vixerunt famâ, vitæqve innocentiâ in antiqvitate claruerunt; aut à Scriptoribus idoneis virtutum & sanctimoniæ merito, in isto religionis genere commendantur. Qvorum Catalogo & res gestæ Caroli IV, ac Ferdinandi II. Imperatorum Augustorum, Bohemiæqve Regum inseruntur. *Postremam* classem, & totius Libri coronidem illis Societatis suæ Patribus tribuit atqve Fratribus, qvi integri fere abhinc seculi decursu, cùm ultro Peste conflictantium obseqviis sese devovissent, eodem illo contagiosæ luis torrente sunt abrepti.

CASTELLUS RENOVATUS; hoc est, LEXICON MEDICUM curâ & studio Jacobi Pancratii Brunonis Ph. & Med. D. & P. P.

Norimbergæ 1682. in 4.

Diuturnum sanè est exilium, qvod Medicina vel ab incunabulis suis, per plures incerto admodum gressu oberrans gentes, perpessa est. In Ægypto enim post Cataclysmum renata, Græciam petiit, & Asclepiorum familiæ (ex qva & *Hippocrates*) imprimis adhæsit: deinde ab Arabibus, Mauris & Saracenis, per 500 fere annos, undiqve qvasi captiva circumducta, tandem ab Europæ cultioribus populis, svaviori amplexu suscepta fuit. Sub his migrationibus, non potuit non, propter gentium lingvarumqve diversitatem, vocabulorum multiplicium & terminorum technicorum, origine nunc græcorum, nunc Arabicorum, nunc planè barbarorum, varietas insignis succrescere; ut taceam ista, qvæ Chymicorum turba, ad *Paracelsi* potissimum imitationem, adjecit pariter & inseruit. Ast horum denegata cognitio

Eee Tyroni,

Tyroni Medico maximas difficultates, ne dicam impedimenta, sub ipsis artis addiscendæ auspiciis necessariò adfert: qvibus ut occurratur maturè, plures jam olim eruditi Dogmatici æqve ac Spagyrici desudarunt Medici, Lexica, Dictionaria, Onomastica Medico-Chymica conscribendo. Inter Dogmaticos qvidem, *Anutius Fœsius*, & *Gvil. Gorneus*, Paris. *Bartolomæus Castellus Messanens.* cujus Lexicon Medicum Græco Latinum jam anno 1657 *Adrianus Ravensteinius* auctius edidit; *Stephan. Blanckardus*, *Med. D.* edito anno 1679 Lexico Medico Græco-Latino, insigni vocabulorum penu referto, eminent. Ex Spagyricis vero *Leon. Thurneiserus*, *Gerh. Dorneus*, *Joh. Garlandius*, *Mart. Rulandus*, *Mich. Toxites*, *Gvil. Iohnsonus*, hoc in negotio præ aliis occupati fuerunt. Sed cum horum conatus, utut laudandi, imperfecti nonnihil essent, nec una ex causâ subinde defectuosi, necessarium hunc laborem in se suscepit Autor, ut omnia vocabula, qvæcunqve in arte Medicâ occurrunt, cujuscunqve idiotismi fuerint, sive Dogmatica s. Hermetica in schola nata, in unum perfectum Lexicon Medicum, sub nomine *Castelli Renovati*, (qvia ab hoc inchoatum) congereret, clarè & perspicuè eadem explicaret, Scriptorum probatorum allegationibus illustraret, & qvod à pluribus tentatum, Tyronum in gratiam ita magis perficeret. Qvo in conatu Autorem, & antecessoribus suis palmam præripuisse, & de Re Medicâ optimè meritum esse, omnino fatendum est.

INDEX
AUCTORUM AC RERUM.
I. *Theologica & ad Ecclesiasticam Historiam spectantia.*

Petri

II. *Juridica.*

III. *Medica & Physica.*

IV. *Mathematica.*

Dn.

V. *Historica & Geographica.*

VI. *Phi-*

VI. *Philosophica & Philologica Miscellanea.*